

**T.C
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN İŞ DOYUMU VE MESLEKİ TUTUM
DÜZEYLERİ
İLE
ÖĞRENCİLERİN MÜZİK DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ
KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ**

DOKTORA TEZİ

Siyar KÖKSAL

Malatya-2022

**İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN İŞ DOYUMU VE MESLEKİ TUTUM
DÜZEYLERİ
İLE
ÖĞRENCİLERİN MÜZİK DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ
KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ**

DOKTORA TEZİ

Siyar KÖKSAL

Danışman: Prof. Dr. Ersan ÇİFCİ

Malatya-2022

 İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	KABUL ONAY FORMU	Doküman No	
		Yayın Tarihi	
		Revizyon No	
		Revizyon Tarihi	
		Sayfa No	

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN İŞ DOYUMU VE MESLEKİ TUTUM
DÜZEYLERİ
İLE
ÖĞRENCİLERİN MÜZİK DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ
KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Ersan ÇİFTÇİ

HAZIRLAYAN
Siyar KÖKSAL

Jürimiz tarafından 02/12/2022 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda bu tez **oybirliği /oyçokluğu** ile başarılı bulunarak Güzel Sanatlar Eğitimi **Ana Bilim** Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı **Doktora** Tezi olarak kabul etmiştir.

Jüri Üyelerinin Unvanı Adı Soyadı	İmza
1. Prof. Dr. Ersan ÇİFTÇİ	.....
2. Prof. Dr. Mustafa Hilmi BULUT	.....
3. Doç. Dr. Engin GÜRPINAR	.....
4. Doç. Dr. Sevim ÖZTÜRK	.....
5. Doç. Dr. Yaşar ÖZELMA	.....

O N A Y

Bu tez, İnönü Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından kabul edilmiş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun ...../...../..... tarih ve ...../..... sayılı kararıyla da uygun görülmüştür.

Doç. Dr. Eyüp İZCİ
Enstitü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Prof. Dr. Ersan iftci danışmanlığında Doktora tezi olarak hazırladığım “**Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu, Mesleğe Yönelik Tutum Düzeyleri ve Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi**” başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Siyar KÖKSAL

ÖNSÖZ

Özel okullarının avantajlı okullar olduğu, paralı okullar olmalarından dolayı veliler tarafından talep edilen her şeyin kolayca gerçekleştirileceği düşüncesi toplumumuzda hâkim bir düşüncedir. Devlet okullarının ise ödeneklerinin devlet tarafından verildiği, bu nedenle birçok imkâna erişmede sıkıntıların yaşandığı bilinmektedir. Eğitimde fırsat eşitliği tartışmalarına neden olan bu durum birçok dersin niteliğini de etkilemektedir. Nitelik yönünden etkilenen derslerden biri de müzik dersidir ve bu durumun müzik öğretmenlerini ve öğrencileri duyuşsal yönden etkilediği de görülebilir. Bu bağlamda müzik öğretmenlerinin iş doyum ve tutum düzeyleriyle öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının devlet okulu ve özel okul bağlamında incelenmesinin alana olumlu bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Doktora ve araştırma sürecinde görüş ve öneriyle her zaman destek sunan, zamanını ve yardımını esirgemeyen, kendisiyle çalışmaktan onur duyduğum ve örnek aldığım saygı değer hocam Prof. Dr. Ersan ÇİFTÇİ'ye,

Tez izleme komisyonunda yer alan ve araştırmanın şekillenmesinde görüş, öneri ve yapıcı eleştirileriyle önemli katkılar sağlayan değerli hocalarım Doç. Dr. Engin GÜRPINAR'a ve Doç. Dr. Sevim ÖZTÜRK'e, tez savunma jürisinde katılımları ve önerileriyle katkıda bulunan değerli hocalarım sayın Prof. Dr. Mustafa Hilmi BULUT ve Doç. Dr. Yaşar ÖZELMA'ya

Araştırma için oluşturulan ölçeklere ve görüşme formuna uzman görüşleriyle büyük katkılar sunan değerli hocalarım; Prof. Dr. Kayhan KURTULDU, Prof. Dr. Alaattin CANBAY, Prof. Dr. Ahmet Serkan ECE, Prof. Dr. Demet GİRGİN, Prof. Dr. Cemal YURGA, Prof. Dr. Serap YÜKRÜK, Doç. Dr. Ali Korkut ULUDAĞ, Dr. Öğr. Ü. Dilek TANKIZ ve Dr. Öğr. Ü. Yusuf Barış UZUN'a,

Araştırmada toplanan verilerin analizinde ve yorumlanmasında önemli katkıları bulunan Prof. Dr. Sıddık KESKİN'e,

Verilerin toplanma sürecinde anket ve ölçeklerin müzik öğretmenlerine ulaştırılmasında önemli emekleri olan değerli meslektaşlarım Aslıhan KILIÇASLAN, Figen YILMAZ, Nihal KOLCU AKIN, Zekeriya OKUT, Nergiz OKUT'a ve Adana ili müzik öğretmenleri koodinatörü Sayın Taşkın Fırat SERİN'e,

İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü ve Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı çalışanlarına,

Araştırma üzerindeki desteklerinden ötürü arkadaşlarım Arş. Gör. Dr. Erdinç ALADAĞ, Dr. Öğr. Ü Mahmut KARAKUŞ'a ve Arş. Gör. Ufuk AYYILDIZ'a,

Doktora sürecinde manevi yönden hiçbir desteğini esirgemeyen değerli hocam sayın Prof. Dr. Hüseyin YÜKRÜK'e,

Benimle birlikte canla başla çalışan doktora sürecindeki yol arkadaşım ve değerli hocam Öğr. Gör. Emre YÜCELAND'a,

Araştırmanın nitel ve nicel veri toplama sürecinde değerli zamanlarını ayıran müzik öğretmeni meslektaşlarıma ve 2021 – 2022 eğitim öğretim yılında yer alan 8'inci sınıf öğrencilerine,

Anaokulundan eğitimimin son basamağı olan doktora sürecinin sonuna kadar her zaman yanımda olan, yardımlarını ve desteklerini esirgemeyen, bana her zaman güvenen ve inanan, bugünlerimi borçlu olduğum babam emekli sınıf öğretmeni Hasbeğ KÖKSAL'a, annem Ufuk KÖKSAL'a, coğrafya öğretmeni kardeşim Ekin Şilan KÖKSAL'a ve hayatıma dokunan bütün öğretmenlerime içtenlikle teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN İŞ DOYUMU VE MESLEKİ TUTUM DÜZEYLERİ İLE ÖĞRENCİLERİN MÜZİK DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ

KÖKSAL, Siyar
Doktora, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Müzik Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ersan ÇİFTÇİ
Aralık – 2022, XLIII+503 sayfa

Bu araştırmada; müzik öğretmenlerinin iş doyum ve mesleğe yönelik tutum düzeyleri ile öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeyleri devlet – özel okul bağlamında incelenmiştir. Ayrıca müzik öğretmenleriyle görüşmeler yapılarak hem devlet hem de özel okullarda müzik eğitimi sürecinde yaşanan sorunlar ve bu sorunların müzik öğretmenlerinin iş doyum ve tutum düzeylerini nasıl etkilediği tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırma için; müzik öğretmenlerine yönelik olarak “Minnesota İş Doyum ölçeği”, araştırmacı tarafından hazırlanmış olan “Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeği” ve “Müzik Öğretmenliği Mesleği İçin Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” uygulanmış, Öğrencilere yönelik olarak araştırmacı tarafından oluşturulan Müzik Dersi Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Müzik öğretmenlerine anket ve ölçeklerin uygulanması amacıyla Türkiye Cumhuriyeti Gelişmişlik İndeksinden her coğrafi bölgeden üç farklı gelişmişlik düzeyinde toplam 21 il belirlenmiştir. Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının tespit edilmesi 2’nci düzeyde gelişmiş 7 il belirlenmiştir. Nitel verilerin elde edilmesi amacıyla 29 müzik öğretmeninden çalışma grubu oluşturulmuştur. Devlet ve özel okullardan toplam 819 müzik öğretmenine ve 8’inci sınıflardan toplam 619 öğrenciye ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen nicel verilere t-testi ve Tek Yönlü ANOVA testi uygulanırken, devlet – özel okul karşılaştırmalarında İki Yönlü ANOVA testi uygulanmıştır. İş doyum ve tutum arasında ve öğrenci tutumu – öğretmen iş doyum ve tutum arasındaki ilişkinin belirlenmesi içinse Pearson Korelasyon Analizi yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen nitel verilere ise içerik analizi yapılarak temalar oluşturulmuş ve kodlanmıştır. Kodlanan veriler alt temalar altında gruplandırılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin

iş doyum düzeylerinden anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Mesleğe yönelik tutuma bakıldığında ise; meslek gelişimi ve ilgi boyutunun özel okullarda, mesleğe verilen önem boyutunun ise devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı tespit edilmiştir. Cinsiyetin iş doyumunda ve tutumda anlamlı bir fark yaratmamasına rağmen, özel okullarda görevli kadın müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi düzeylerinin daha anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Meslekte kıdemli müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin, genç müzik öğretmenlerinin tutum düzeylerinin anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılan müzik öğretmenlerinin iş doyum ve tutum düzeylerinde anlamlı bir fark yarattığı, özellikle özel okullarda görevli müzik öğretmenlerinin meslek gelişimine yönelik faaliyetlere yönelik tutumlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin okul türüne göre farklılaşmadığı ama kız öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Nitel boyutta elde edilen bulgulara göre; müzik öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programını kısmen yeterli buldukları, hizmet öncesi beklentilerinin yüksek olduğu ama mesleğe başladıklarında hayal kırıklığı yaşadıkları, maddi anlamda mesleğin tatmin etmediği ama verilen bu cevabın nicel verilerde elde edilen cevapla çeliştiği görülmüştür. Devlet okullarında görevli müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin meslekten maddi karşılık alındığı için yüksek olduğu, özel okullardaki müzik öğretmenlerinin ise materyal ve fiziki ortamdaki otürü iş doyumlarının yüksek olduğuna yönelik yanıtlar alınmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgular ve bulgulara bağlı sonuçlar neticesinde; tutuma yönelik araştırmaların ve ölçeklerin öğretmen adaylarına yönelik hazırlandığı tespitinden yola çıkılarak görev başındaki öğretmenlerin tutum düzeylerini tespit edebilecek ölçeklerin hazırlanmasının ve araştırmaların yapılmasının faydalı olacağı düşünülmüştür. Müzik eğitimi alanına yönelik hizmet içi eğitim faaliyetlerinin müzik öğretmenlerinin iş doyumlarını ve mesleğe yönelik tutum düzeylerini yükselttiği görülmüş ve MEB'in özellikle alana yönelik hizmet içi eğitim faaliyetlerine ağırlık vermesi gerektiği önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İş Doyumu, Tutum, Devlet Okulları, Özel Okullar, Müzik, Müzik Eğitimi, Müzik Öğretmeni, Öğrenci.

ABSTRACT

A COMPARATIVE EXAMINATION OF MUSIC TEACHERS' LEVELS OF JOB SATISFACTION AND PROFESSIONAL ATTITUDE AND THE ATTITUDES OF STUDENTS TOO MUSIC COURSE

KÖKSAL, Siyar
PhD. Department of Music Education
Institute of Educational Sciences
Inonu University

Supervisor: Prof. Dr. Ersan ÇİFTÇİ
Aralık – 2022, XLIII+503 pg.

In this study; The levels of music teachers' job satisfaction and attitudes towards the profession and the students' attitudes towards music lessons were examined in the context of state-private school. In addition, by interviewing music teachers, it was tried to determine the problems experienced in the music education process in both public and private schools and how these problems affect the job satisfaction and attitude levels of music teachers.

For research; “Minnesota Job Satisfaction Scale”, “Music Teaching Profession Attitude Scale” and “Semi-Structured Interview Form for Music Teaching Profession” prepared by the researcher were applied to music teachers. The Music Lesson Attitude Scale, which was created by the researcher, was used for the students. In order to apply questionnaires and scales to music teachers, a total of 21 provinces at three different development levels from each geographical region were selected from the Turkish Republic Development Index (SEGE - 2017). In order to determine the attitudes of the students towards the music lesson, 7 provinces developed at the 2nd level were determined from the sample prepared according to SEGE - 2017. In order to obtain qualitative data, a study group was formed from 29 music teachers. A total of 819 music teachers from public and private schools and a total of 619 students from 8th grades were reached.

While the t-test and One-Way ANOVA test were applied to the quantitative data obtained in the study, the Two-Way ANOVA test was applied in the comparison of public and private schools. Pearson Correlation Analysis was conducted to determine the relationship between job satisfaction and attitude and between student attitude and teacher

job satisfaction and attitude. The themes were created and coded by making content analysis on the qualitative data obtained from the research. The coded data were grouped under sub-themes.

According to the findings obtained from the research; It has been observed that the job satisfaction levels of music teachers working in public schools are significantly higher than the job satisfaction levels of music teachers working in private schools. Considering the attitude towards the profession; It has been determined that the dimension of professional development and interest differs in favor of the music teachers working in private schools, and the dimension of importance given to the profession in public schools. Although gender did not make a significant difference in job satisfaction and attitude, it was determined that the professional development and interest levels of female music teachers working in private schools were significantly higher. It was observed that the job satisfaction levels of the senior music teachers and the attitude levels of the young music teachers were significantly higher. It has been determined that music teachers participating in in-service training activities make a significant difference in their job satisfaction and attitude levels, and that especially music teachers working in private schools have high attitudes towards professional development activities. It was determined that the students' attitudes towards the music lesson did not differ according to the school type, but the attitude levels of the female students towards the music lesson were significantly higher.

According to the findings obtained in the qualitative dimension; It was seen that the music teachers found the undergraduate program they graduated partially sufficient, their pre-service expectations were high but they were disappointed when they started the profession, the profession was not satisfied financially, but this answer contradicted the answer obtained in the quantitative data. Responses were received that the job satisfaction levels of the music teachers working in public schools are high because they receive financial compensation from the profession, while the job satisfaction of the music teachers in private schools is high due to the material and physical environment.

As a result of the findings obtained from the research and the results related to the findings; It is thought that it would be beneficial to prepare scales and conduct research that can determine the attitude levels of teachers on the job, based on the determination that researches and scales about attitude are prepared for teacher candidates. It has been

observed that in-service training activities in the field of music education increase the job satisfaction and attitude levels of music teachers, and it has been suggested that the Ministry of National Education should focus on in-service training activities especially in the field.

Key Words: Job Satisfaction, Attitude, Public School, Private School, Music, Music Education, Music Teacher, Student.

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar LİSTESİ.....	xxv
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xl
GRAFİKLER LİSTESİ.....	xli
KISALTMALAR.....	xliii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Problem Cümlesi.....	2
1.2.1. Alt Problemler.....	3
1.3. Araştırmanın Amacı.....	5
1.4. Araştırmanın Önemi.....	5
1.5. Varsayımlar.....	7
1.6. Sınırlılıklar.....	7
1.7. Tanımlar.....	8
BÖLÜM II.....	9
KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	9
2.1. Kuramsal Bilgiler.....	9
2.1.1. Öğretmen ve Müzik Öğretmeni.....	9
2.1.2. Okul.....	13
2.1.3. Devlet Okulları ve Özel Okullar.....	14
2.1.3.1. Devlet Okulları.....	15

2.1.3.2. Özel Okullar.....	16
2.1.3.2.1. Özel Okulların Gelişim Süreci.....	16
2.1.3.2.1.1. Cumhuriyetten Önce Özel Okullar	17
2.1.3.2.1.2. Cumhuriyetin İlanından Sonra Özel Okullar	22
2.1.3.3. Devlet Okulları ve Özel Okullar İle İlgili İstatistikler.....	24
2.1.3.4. Türlerine ve Yapısına Göre Özel Okullar.....	27
2.1.3.5. Devlet Okulları ve Özel Okullar Arasındaki Farklar.....	28
2.1.3.6. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Müzik Dersi Uygulamaları ile Müzik Öğretmenlerine Yönelik Benzerlikler ve Farklılıklar	30
2.1.4. İş Doyumu	33
2.1.5.1. İş Doyumunu Etkileyen Faktörler.....	35
2.1.5.1.1. İş Doyumunu Etkileyen Bireysel Faktörler	36
2.1.5.1.1.1.Cinsiyet	36
2.1.5.1.1.2 Yaş	36
2.1.5.1.1.3. Kıdem Durumu	37
2.1.5.1.1.4. Eğitim Durumu	37
2.1.5.1.1.5. Medeni Durum.....	38
2.1.5.1.2. İş Doyumunu Etkileyen Örgütsel Faktörler.....	38
2.1.5.1.2.1. Yapılan İşin Niteliği.....	38
2.1.5.1.2.2. Ücret (Maaş, İşin Sağladığı Gelir İmkânı).....	39
2.1.5.1.2.3. Çalışma Arkadaşları ve Yönetici	39
2.1.5.1.2.4. Terfi ve Yükselme	39
2.1.5. Tutum	40
2.1.4.1. Tutumun Bileşenleri	41
2.1.4.2. Eğitimde Tutum	42
2.1.4.2.1. Öğrencilerde Tutum.....	42
2.1.4.2.2. Öğretmenlerde Tutum.....	43

2.2. İlgili Araştırmalar.....	44
2.2.1. Müzik Eğitimine Yönelik Ulusal Araştırmalar	44
2.2.1.1. Tutuma Yönelik Ulusal Araştırmalar	44
2.2.1.2. İş Doyumuna Yönelik Ulusal Araştırmalar	51
2.2.1.3. Devlet Okulları ve Özel Okullara Yönelik Ulusal Araştırmalar.....	54
2.2.2. Diğer Alanlarda Yapılan Ulusal Araştırmalar	55
2.2.2.1. İş Doyumuna Yönelik Ulusal Araştırmalar	55
2.2.2.2. Tutuma Yönelik Ulusal Araştırmalar	60
2.2.2.3. Devlet ve Özel Okullara Yönelik Ulusal Araştırmalar	64
2.2.3. Müzik Eğitimine Yönelik Uluslararası Araştırmalar	68
2.2.3.1. Tutuma Yönelik Uluslararası Araştırmalar.....	68
2.2.3.2. İş Doyumuna Yönelik Uluslararası Çalışmalar	70
BÖLÜM III.....	73
YÖNTEM	73
3.1. Araştırmanın Modeli ve Deseni	73
3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	75
3.2.1. Örneklemi Belirleme Süreci	76
3.2.2. Müzik Öğretmenlerine Yönelik Örneklem Oluşturulması.....	78
3.2.3. Öğrencilere Yönelik Örneklem Oluşturulması.....	80
3.2.4. Nitel Verilerin Toplanmasına Yönelik Müzik Çalışma Grubunun Oluşturulması	81
3.2.5. Araştırmanın Örnekleminde Yer Alan Katılımcıların Kişisel Özellikleri.....	81
3.2.5.1. Nicel Verilerin Elde Edildiği Müzik Öğretmeni Örneklemine Özellikleri	81
3.2.5.2. Nicel Verilerin Elde Edildiği Öğrenci Örneklemine Özellikleri	95
3.2.5.3. Nitel Verilerin Elde Edildiği Çalışma Grubundaki Müzik Öğretmenlerinin Kişisel Özellikleri.....	106
3.3. Veri Araçları ve Verilerin Toplanması	110

3.3.1. Müzik Öğretmenlerine Yönelik Nicel Verilerin Toplanması.....	113
3.3.1.1. Minnesota İş Doyumu Ölçeği (MİDÖ).....	113
3.3.1.2. Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeği (MÖMTÖ)	113
3.3.1.2.1. MÖMTÖ Madde Havuzunun Oluşturulması	114
3.3.1.2.2. MÖMTÖ Yapı Geçerliliği	114
3.3.1.2.3. MÖMTÖ Güvenirlik Analizi	117
3.3.2. Öğrencilere Yönelik Nicel Verilerin Toplanması	119
3.3.1.3. Müzik Dersi Tutum Ölçeği (MDTÖ).....	119
3.3.1.3.1. MDTÖ Yapı Geçerliliği.....	119
3.3.1.3.2. MDTÖ Güvenirlik Analizi.....	121
3.3.3. Müzik Öğretmenlerine Yönelik Nitel Verilerin Toplanması	123
3.3.3.1. Müzik Öğretmenlerinin Meslek Görüşlerine ve Bakış Açıklarına Yönelik Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	123
3.4. Verilerin Analizi.....	124
3.4.1. Nicel Verilerin Analizi	124
3.4.1.1. Müzik Öğretmenlerine Yönelik Nicel Verilerin Analizi	124
3.4.1.1. Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Analizi.....	126
3.4.2. Nitel Verilerin Analizi	127
3.4.2.1. Müzik Öğretmenlerinin Meslek Görüşlerine ve Bakış Açıklarına Yönelik Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formunun Analizi	127
BÖLÜM IV	128
BULGULAR.....	128
4.1. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin İş Doyum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar	128
4.2. Devlet okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Kişisel Değişkenlerine Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar	138

4.2.1. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Çalıştıkları Okul Türüne Göre İş Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	138
4.2.2. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre İş Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	139
4.2.3. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Yaşa Göre İş Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar	141
4.2.4. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Kıdem Yılına Göre İş Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	147
4.2.5. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Aylık Gelire Göre İş Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	151
4.2.6. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Medeni Durumlarına Göre İş Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	156
4.2.7. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Öğrenim Durumuna Göre İş Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	158
4.2.8. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mezun Olunan Lisans Programına Göre İş Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar	162
4.2.9. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Okul Kademesine Göre İş Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar	164
4.2.10. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Coğrafi Bölgeye Göre İş Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar	167

4.2.11. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları İlin Gelişmişlik Düzeyine Göre İş Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	170
4.2.12. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumuna Göre İş Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	174
4.3. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar	191
4.4. Devlet okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Kişisel Değişkenlerine Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar ...	204
4.4.1. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Çalıştıkları Okul Türüne Göre Mesleki Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	204
4.4.2. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre Mesleki Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	205
4.4.3. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Yaş Değişkenine Göre Mesleki Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar	207
4.4.4. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Kıdem Yılına Göre Mesleki Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar	213
4.4.5. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Aylık Gelire Göre Mesleki Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar..	218
4.4.6. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Medeni Duruma Göre Mesleki Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar	224
4.4.7. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Öğrenim Durumuna Göre Mesleki Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	226
4.4.8. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mezun Olunan Lisans Programına Göre Mesleki Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar	229

4.4.9. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Okul Kademesine Göre Mesleki Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar	233
4.4.10. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Coğrafi Bölgeye Göre Mesleki Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar	236
4.4.11. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları İlin Gelişmişlik Düzeyine Göre Mesleki Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar	241
4.4.12. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumuna Göre Mesleki Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar	245
4.5. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu Ve Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular ve Yorumlar .	261
4.6. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutum Düzeylerine Dair Bulgular ve Yorumlar	268
4.7. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Kişisel Değişkenlere Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarına Dair Bulgular ve Yorumlar	278
4.7.1. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Okudukları Okul Türüne Göre Müzik Dersine Yönelik Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya İlişkin Bulgular ve Yorumlar	279
4.7.2. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Müzik Dersine Yönelik Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya İlişkin Bulgular ve Yorumlar	279
4.7.3. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Yaşadıkları Coğrafi Bölgeye Göre Müzik Dersine Yönelik Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya İlişkin Bulgular ve Yorumlar	281
4.7.4. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Aylık Gelire Göre Müzik Dersine Yönelik Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya İlişkin Bulgular ve Yorumlar	283

4.7.5. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Aile'nin Eğitim Durumuna Göre Müzik Dersine Yönelik Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	284
4.7.6. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Okudukları Okulda Okul Çalgısı Öğrenme Durumuna Göre Müzik Dersine Yönelik Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya İlişkin Bulgular ve Yorumlar	288
4.7.7. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Özel Kurslarda Çalgı Öğrenme Durumuna Göre Müzik Dersine Yönelik Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya İlişkin Bulgular ve Yorumlar	290
4.7.8. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Seçmeli Müzik Dersi Alma Durumuna Göre Müzik Dersine Yönelik Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya İlişkin Bulgular ve Yorumlar	291
4.8.9. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Ortaokuldan Sonra GSL veya Konservatuara Eğitim Alma İsteklerine Göre Müzik Dersine Yönelik Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	292
4.8. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mesleğe Yönelik Tutum Düzeyleri ile Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular ve Yorumlar	293
4.9. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu Düzeyleri ile Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular ve Yorumlar	295
4.10. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Meslek Görüşlerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar	298
4.10.1. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Öğretmenliğine Yönelik Görüşleri	298
4.10.2. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Okul Ortamında Yer Alan İdare, Öğrenci, Veli ve Diğer Branş Öğretmenlerinin Müzik Dersine Bakış Açılırları İle İlgili Görüşleri	321
4.10.3. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri.....	332

4.10.4. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Devlet ve Özel Okullardaki Müzik Dersi Yapısına Yönelik Görüşleri.....	349
4.10.5. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimine Yönelik Seminer ve Hizmet İçi Eğitim Çalışmalarına Yönelik Görüşleri.....	353
BÖLÜM V	362
SONUÇ TARTIŞMA ve ÖNERİLER.....	362
5.1. Sonuç.....	362
5.1.1. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu Düzeylerine Yönelik Sonuçlar.....	362
5.1.2. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Kişisel Değişkenlerine Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar	363
5.1.2.1. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Çalıştıkları Okul Türüne Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar	364
5.1.2.2. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar	364
5.1.2.3. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Yaşa Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar	364
5.1.2.4. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Kıdeme Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar.....	365
5.1.2.5. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Aylık Gelire Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar	366
5.1.2.6. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Medeni Duruma Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar	367
5.1.2.7. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Öğrenim Durumuna Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar	367

5.1.2.8. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Göre Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mezun Olunan Lisans Programına Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar	368
5.1.2.9. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Göre Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Okul Kademesine Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar	368
5.1.2.10. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Göre Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Coğrafi Bölgeye Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar	369
5.1.2.11. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Göre Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları İlin Gelişmişlik Düzeyine Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar.....	370
5.1.2.12. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Göre Yapan Müzik Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumuna Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar	371
5.1.3. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar.....	373
5.1.4. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Kişisel Değişkenlerine Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar	375
5.1.4.1. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Göre Yapan Müzik Öğretmenlerinin Çalıştıkları Okul Türüne Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar	376
5.1.4.2. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Göre Yapan Müzik Öğretmenlerinin Çalıştıkları Cinsiyete Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar	376
5.1.4.3. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Göre Yapan Müzik Öğretmenlerinin Çalıştıkları Yaşa Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar	376
5.1.4.4. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Göre Yapan Müzik Öğretmenlerinin Kıdeme Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar	377

5.1.4.5. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Göre Yapan Müzik Öğretmenlerinin Aylık Gelirlerine Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar	378
5.1.4.6. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Göre Yapan Müzik Öğretmenlerinin Medeni Duruma Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar	380
5.1.4.7. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Göre Yapan Müzik Öğretmenlerinin Öğrenim Durumlarına Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar	380
5.1.4.8. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Göre Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mezun Olunan Lisans Programına Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar	381
5.1.4.9. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Göre Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Kademeye Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar	381
5.1.4.10. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Göre Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Coğrafi Bölgeye Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar	382
5.1.4.11. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Göre Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları İlin Gelişmişlik Düzeyine Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar	383
5.1.4.12. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Göre Yapan Müzik Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumuna Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar	384
5.1.5. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumları ve Meslek Tutumları Arasındaki İlişki Yönelik Sonuçlar	387
5.1.6. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Müzik Dersi Tutumlarına Yönelik Sonuçlar	388
5.1.7. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Kişisel Değişkenlerine Göre Müzik Dersi Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar	389

5.1.7.1. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Okudukları Okul Türüne Göre Müzik Dersi Tutumlarına Yönelik Sonuçlar	389
5.1.7.2. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Müzik Dersi Tutumlarına Yönelik Sonuçlar	389
5.1.7.3. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Yaşadıkları Coğrafi Bölgeye Göre Müzik Dersi Tutumlarına Yönelik Sonuçlar	390
5.1.7.4. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Aylık Gelire Göre Müzik Dersi Tutumlarına Yönelik Sonuçlar	390
5.1.7.5. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Aile Eğitim Durumuna Göre Müzik Dersi Tutumlarına Yönelik Sonuçlar	391
5.1.7.6. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Okulda Çalgı Öğrenme Durumlarına Göre Müzik Dersi Tutumlarına Yönelik Sonuçlar	391
5.1.7.7. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Özel Kurslarda Çalgı Öğrenme Durumlarına Göre Müzik Dersi Tutumlarına Yönelik Sonuçlar	392
5.1.7.8. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Seçmeli Müzik Dersi Alma Durumlarına Göre Müzik Dersi Tutumlarına Yönelik Sonuçlar	392
5.1.7.9. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Ortaokuldan Sonra GSL veya Konservatuara Devam Etme İsteklerine Göre Müzik Dersi Tutumlarına Yönelik Sonuçlar.....	392
5.1.8. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mesleğe Yönelik Tutum Düzeyleri ile Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkiye Dair Sonuçlar	393
5.1.9. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu Düzeyleri ile Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkiye Dair Sonuçlar	393
5.1.10. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Meslek Görüşlerine Yönelik Sonuçlar	394

5.1.10.1. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Görüşlerine Dair Sonuçlar	394
5.1.10.2. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Okul Ortamında Yer Alan İdare, Öğrenci, Veli Ve Diğer Branş Öğretmenlerinin Müzik Dersine Bakış Açıklarına Yönelik Görüşlerine Dair Sonuçlar	398
5.1.10.3. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşlerine Dair Sonuçlar	400
5.1.10.4. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Devlet ve Özel Okullardaki Müzik Dersi Yapısına Yönelik Görüşlerine Dair Sonuçlar	402
5.1.10.5. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimine İçin Seminer ve HİE Çalışmalarına Yönelik Görüşlerine Dair Sonuçlar	403
5.2. Tartışma.....	404
5.2.1. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin İş Doyum ve Tutum Düzeylerine Yönelik Tartışma	404
5.2.1.1. İş Doyum, Tutum ve Okul Türü	404
5.2.1.2. İş Doyum, Tutum ve Cinsiyet.....	408
5.2.1.3. İş Doyum, Tutum ve Yaş	410
5.2.1.4. İş Doyum, Tutum ve Kıdem	411
5.2.1.5. İş Doyum, Tutum ve Aylık Gelir.....	413
5.2.1.6. İş Doyum, Tutum ve Medeni Durum.....	415
5.2.1.7. İş Doyum, Tutum ve Öğrenim Durumu.....	416
5.2.1.8. İş Doyum, Tutum ve Mezun Olunan Lisans Programı	417
5.2.1.9. İş Doyum, Tutum ve Görev Yapılan Okul Kademesi	418
5.2.1.10. İş Doyum, Tutum ve Coğrafi Bölge	420
5.2.1.11. İş Doyum, Tutum ve İl Gelişmişlik Düzeyi.....	420

5.2.1.12. İş Doyum, Tutum ve Hizmet İçi Eğitim	421
5.2.2. İş Doyum ve Tutum İlişkisi	422
5.2.3. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutum Düzeylerine İlişkin Tartışma.....	423
5.2.3.1. Müzik Dersine Yönelik Tutum ve Okul Türü	423
5.2.3.2. Müzik Dersine Yönelik Tutum ve Cinsiyet.....	424
5.2.3.3. Müzik Dersine Yönelik Tutum ve Coğrafi Bölge	425
5.2.3.4. Müzik Dersine Yönelik Tutum ve Aylık Gelir.....	426
5.2.3.5. Müzik Dersine Yönelik Tutum ve Anne – Baba Eğitim Durumu	426
5.2.3.6. Müzik Dersine Yönelik Tutum ve Okulda Çalgı Öğrenme.....	426
5.2.3.7. Müzik Dersine Yönelik Tutum ve Özel Kurslarda Çalgı Öğrenme	427
5.2.3.8. Müzik Dersine Yönelik Tutum ve Seçmeli Müzik Dersi	428
5.2.3.9. Müzik Dersine Yönelik Tutum ve Mesleki Müzik Eğitimi Tercihi	429
5.2.4. Müzik Öğretmeni İş Doyum ve Tutum Düzeyi ile Öğrenci Müzik Dersi Tutumları Arasındaki İlişki	429
5.2.5. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mesleğe Yönelik Görüşleri.....	431
5.2.5.1. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mesleğe Yönelik Görüşleri	431
5.2.5.2. Devlet okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan müzik Öğretmenlerinin İdare, Öğrenci, Veli ve Diğer Branş Öğretmenlerinin Müzik Dersine Bakış Açıklarına Yönelik Görüşleri	437
5.2.5.3. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri	441
5.2.5.4. Devlet okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Devlet ve Özel Okullardaki Müzik Dersi Yapısına Yönelik Görüşleri	446
5.2.5.5. Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik eğitimine yönelik seminer ve HİE çalışmalarına yönelik görüşleri.....	446

5.3. Öneriler	448
5.3.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	448
5.3.2. Müzik Öğretmenlerine Yönelik Öneriler	449
5.3.3. Milli Eğitim Bakanlığına Yönelik Öneriler.....	450
KAYNAKÇA.....	451
EKLER.....	476
Ek-1 “Müzik Öğretmenlerine Kişisel Bilgi Formu” Örneği.....	477
Ek-2 “Minnesota İş Doyumu Ölçeği” Örneği.....	480
Ek-3 “Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeği” Örneği	481
Ek-4 “Öğrencilere Yönelik Kişisel Bilgi Formu” Örneği	482
Ek-5 “Müzik Dersi Tutum Ölçeği” Örneği.....	484
Ek-6“Müzik Öğretmenlerinin Meslek Görüşlerine ve Bakış Açıklarına Yönelik Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” Örneği	485
Ek-7 “Minnesota İş Doyumu Ölçeği” İçin Kullanım İzni	488
Ek-8 “Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeği” İçin “Uzman Görüşü Alma Formu” Örneği	489
Ek-9 “Müzik Dersi Tutum Ölçeği” İçin “Uzman Görüşü Alma Formu” Örneği	492
Ek-10 “Müzik Öğretmenlerinin Meslek Görüşlerine Ve Bakış Açıklarına Yönelik Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” İçin “Uzman Görüşü Alma Formu” Örneği	496
Ek-11 İnönü Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Onay Belgesi	501
Ek-12 İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü araştırma izin talebi yazısı.....	502
Ek-13 Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı araştırma izin belgesi	503

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. 2010 - 2011 Devlet ve Özel İlköğretim Kurumları.....	24
Tablo 2. 2020 – 2021 Devlet ve Özel İlkokullar.....	24
Tablo 3. 2020 – 2021 Devlet ve Özel Ortaokullar	25
Tablo 4. 2010 – 2011 Devlet ve Özel Ortaöğretim Kurumları	26
Tablo 5. 2020 – 2021 Devlet ve Özel Ortaöğretim Kurumları	27
Tablo 7. Gruplara Göre Örnekleme Oluşturan İller.....	78
Tablo 8. Örnekleme Alınan İllerdeki Öğretmen Sayıları ve Oranları.....	79
Tablo 9. Ortaokul ve Lise Kademelerindeki Devlet ve Özel Okulların İl Bazında Oranları	80
Tablo 10. Öğrenci Örneklemini Oluşturan İller ve Anket Gönderilecek Devlet – Özel Okul Sayısı.....	81
Tablo 11. Ulaşılması Planlanan Müzik Öğretmeni Sayıları İle Ulaşılan Müzik Öğretmeni Sayıları	82
Tablo 12. Araştırmaya Katılan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Kurum Türüne Göre Dağılımı	83
Tablo 13. Müzik Öğretmenlerinin Okul Türüne Göre Cinsiyet Dağılımı	84
Tablo 14. Müzik Öğretmenlerinin Medeni Duruma Göre Dağılımları.....	85
Tablo 15. Müzik Öğretmenlerinin Yaş Dağılımları.....	86
Tablo 16. Araştırmaya Katılan Müzik Öğretmenlerinin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı	87
Tablo 17. Mezun Olunan Lisans Programına Göre Dağılım	88
Tablo 18. Kıdem Yıllarına Göre Dağılım	90
Tablo 19. Aylık Gelire Göre Dağılım	91
Tablo 20. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımları.....	96
Tablo 21. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okul Türüne Göre Şehirselle Dağılımı	97
Tablo 22. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Anne ve Baba Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	98
Tablo 23. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Aylık Gelire Göre Dağılımı	99
Tablo 24. Müzik Derslerinde Çalgı Öğrenip Öğrenmeme Oranları	100
Tablo 25. Öğrencilerin Okullarda Öğrendikleri Çalgı – Çalgılar Yönünden Dağılımı	101
Tablo 26. Özel Kurslarda Çalgı Öğrenme Durumlarına Yönelik Dağılım	102

Tablo 27. Öğrencilerin Özel Kurslarda Öğrendikleri Çalgı – Çalgılar Yönünden Dağılımı	103
Tablo 28. Öğrencilerin Seçmeli Müzik Dersini Seçme Oranlarının Dağılımı.....	104
Tablo 29. Okullarda Müzik Sınıfının Varlığına Yönelik Verilen Cevapların Dağılımı	104
Tablo 30. Güzel Sanatlar Lisesi Veya Konservatuar İsteğine Yönelik Yanıtların Dağılımı	105
Tablo 31. Görüşme Formu Uygulanan Müzik Öğretmenlerinin Kişisel Özellikleri ...	106
Tablo 32. Görüşme Formu Uygulanan Müzik Öğretmenlerinin Cinsiyet Yönünden Dağılımı	107
Tablo 33. Görüşme Formu Uygulanan Müzik Öğretmenlerinin Yaş Yönünden Dağılımı	107
Tablo 34. Görüşme Formu Uygulanan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları İl Yönünden Dağılımı.....	108
Tablo 35. Görüşme Formu Uygulanan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Kıdem Yönünden Dağılımı.....	108
Tablo 36. Görüşme Formu Uygulanan Müzik Öğretmenlerinin Eğitim Durumu Yönünden Dağılımı.....	109
Tablo 37. Görüşme Formu Uygulanan Müzik Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Üniversite Yönünden Dağılımı	109
Tablo 38. Görüşme Formu Uygulanan Müzik Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Lisans Programına Göre Dağılımı.....	110
Tablo 39. Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeği Faktör Tablosu	115
Tablo 40. İkinci Analiz Sonrası Mōmtō Faktör Tablosu	116
Tablo 41. Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeği Cronbach's Alpha Katsayısı .	117
Tablo 42. Mesleğe Verilen Önem Alt Ölçeğinin Cronbach's Alpha Katsayısı	118
Tablo 43. Meslek Gelişimi Ve İlgi Alt Ölçeğinin Cronbach's Alpha Katsayısı.....	118
Tablo 44. Mesleğe Bağlılık Alt Ölçeğinin Cronbach's Alpha Katsayısı	119
Tablo 45. Mdtō Faktör Değerleri Tablosu	120
Tablo 46. Müzik Dersi Tutum Ölçeği Son Hali	121
Tablo 47. Müzik Dersi Tutum Ölçeği Cronbach's Alpha Katsayısı ve Toplam Madde Korelasyonu	122
Tablo 48. Minnesota İş Doyumu Ölçeği Değerlendirme Aralığı.....	128

Tablo 49. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Minnesota İş Doyum Ölçeğine Verdikleri Cevaplar	129
Tablo 50. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu Düzeyleri.....	130
Tablo 51. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Minnesota İş Doyum Ölçeğine Verdikleri Cevaplar	131
Tablo 52. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu Düzeyleri	133
Tablo 53. Araştırmaya Katılan Tüm Müzik Öğretmenlerinin Minnesota İş Doyum Ölçeğine Verdikleri Cevaplar	134
Tablo 54 Tüm Katılımcı Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu Düzeyleri	136
Tablo 55. Müzik Öğretmenlerinin Okul Türüne Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları	139
Tablo 56. Devlet Okulların Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları....	139
Tablo 57. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları....	140
Tablo 58. Okul Türü ve Cinsiyet Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları.....	141
Tablo 59. Devlet Okulların Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Yaşa Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	142
Tablo 60. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Yaşa Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	144
Tablo 61. Okul Türü ve Yaş Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları.....	145
Tablo 62. Okul Türü ve Cinsiyet Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Post - Hoc Sonuçları	146
Tablo 63. Devlet Okulların Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Kıdem Yılına Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	147

Tablo 64. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Kıdem Yılına Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	149
Tablo 65. Okul Türü ve Kıdem Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları.....	150
Tablo 66. Okul Türü ve Kıdem Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları	150
Tablo 67. Devlet Okulların Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Aylık Gelire Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	151
Tablo 68. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Aylık Gelire Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	153
Tablo 69. Okul Türü ve Aylık Gelir Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları	154
Tablo 70. Okul Türü ve Aylık Gelir Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları	155
Tablo 71. Devlet Okulların Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Medeni Duruma Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	156
Tablo 72. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Medeni Duruma Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	157
Tablo 73. Okul Türü ve Medeni Durum Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları	158
Tablo 74. Devlet Okulların Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Öğrenim Durumuna Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	158
Tablo 75. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Öğrenim Durumuna Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	159
Tablo 76. Okul Türü ve Öğrenim Durumu Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları	160

Tablo 77. Okul Türü ve Öğrenim Durumu Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları	160
Tablo 78. Devlet Okulların Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mezun Olunan Lisans Programına Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	162
Tablo 79. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mezun Olunan Lisans Programına Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	163
Tablo 80. Okul Türü ve Mezun Olunan Lisans Programı Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları	163
Tablo 81. Devlet Okulların Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Kademe Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	164
Tablo 82. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları İlin Gelişmişlik Düzeyine Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	165
Tablo 83. Okul Türü ve Kurum Türü Etkileşiminin İçsel, Dışsal Ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları	166
Tablo 84. Okul Türü ve Kıdem Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları	166
Tablo 85. Devlet Okulların Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Coğrafi Bölgeye Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	167
Tablo 86. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Coğrafi Bölgeye Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	169
Tablo 87. Okul Türü ve Cinsiyet Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları.....	170
Tablo 88. Devlet Okulların Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları İlin Gelişmişlik Düzeyine Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	171
Tablo 89. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları İlin Gelişmişlik Düzeyine Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	172

Tablo 90. Okul Türü ve Gelişmişlik Düzeyi Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları	173
Tablo 91. Okul Türü ve Gelişmişlik Düzeyi Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları	173
Tablo 92. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Durumuna Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları.....	174
Tablo 93. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Sayısına Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerine Yönelik Ona Way ANOVA Testi Sonuçları	175
Tablo 94. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Durumuna Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları	177
Tablo 95. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Sayısına Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerine Yönelik Ona Way ANOVA Testi Sonuçları.....	178
Tablo 96. Okul Türü ve Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Durumu Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları	180
Tablo 97. Okul Türü ve Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Durumu Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları.....	180
Tablo 98. Okul Türü ve Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Sayısı Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları	181
Tablo 99. Okul Türü ve Müzik Eğitimi Alanında HİE Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları	182
Tablo 100. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Genel Eğitim Alanında HİE Alma Durumuna Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları.....	183
Tablo 101. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Genel Eğitim Alanında HİE Alma Sayısına Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerine Yönelik Ona Way ANOVA Testi Sonuçları	184

Tablo 102. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Genel Eğitim Alanında HİE Alma Durumuna Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları	185
Tablo 103. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Sayısına Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerine Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	186
Tablo 104. Okul Türü ve Genel Eğitim Alanında HİE Alma Durumu Etkileşiminin İçsel, Dışsal Ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları	188
Tablo 105. Okul Türü ve Genel Eğitim Alanında HİE Alma Durumu Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları.....	188
Tablo 106. Okul Türü ve Genel Eğitim Alanında HİE Alma Sayısı Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları	189
Tablo 107. Okul Türü ve Genel Eğitim Alanında HİE Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları	190
Tablo 108. MÖMTÖ Değerlendirme Aralığı.....	191
Tablo 109. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeğine Verdikleri Cevaplar	191
Tablo 110. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Düzeyleri	193
Tablo 111. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeğine Verdikleri Cevaplar.....	195
Tablo 112. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Öğretmenliğine Yönelik Tutum Düzeyleri	197
Tablo 113. Tüm Katılımcı Müzik Öğretmenlerinin Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeğine Verdikleri Cevaplar	198
Tablo 114. Tüm Katılımcı Müzik Öğretmenlerinin Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Düzeyleri	201
Tablo 115. Müzik Öğretmenlerinin Okul Türüne Göre Mesleki Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları.....	204

Tablo 116. Devlet Okulların Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları	205
Tablo 117. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları	206
Tablo 118. Okul Türü ve Cinsiyet Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları	206
Tablo 119. Okul Türü ve Cinsiyet Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları	207
Tablo 120. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Yaşa Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	208
Tablo 121. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Yaşa Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	210
Tablo 122. Okul Türü ve Yaş Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları.....	211
Tablo 123. Okul Türü ve Cinsiyet Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları	212
Tablo 124. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Kıdem Yılına Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları....	214
Tablo 125. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Kıdem Yılına Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları....	216
Tablo 126. Okul Türü ve Kıdem Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları	217
Tablo 127. Okul Türü ve Kıdem Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları	217
Tablo 128. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Aylık Gelire Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları....	219
Tablo 129. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Aylık Gelire Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları....	221
Tablo 130. Okul Türü ve Aylık Gelir Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları.....	222
Tablo 131. Okul Türü ve Aylık Gelir Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları	223

Tablo 132. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Medeni Duruma Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	224
Tablo 133. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Medeni Duruma Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları....	225
Tablo 134. Okul Türü ve Medeni Durum Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları	225
Tablo 135. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Öğrenim Durumuna Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	226
Tablo 136. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Öğrenim Durumuna Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	228
Tablo 137. Okul Türü ve Öğrenim Durumu Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları	229
Tablo 138. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Lisans Programına Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	230
Tablo 139. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Lisans Programına Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	232
Tablo 140. Okul Türü ve Mezun Olunan Lisans Programı Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları.....	233
Tablo 141. Okul Türü ve Kıdem Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları	233
Tablo 142. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Okul Kademesine Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	234
Tablo 143. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Okul Kademesine Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	235
Tablo 144. Okul Türü ve Kurum Türü Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları.....	235

Tablo 145. Okul Türü ve Kıdem Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları	236
Tablo 146. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Coğrafi Bölgeye Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	237
Tablo 147. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Coğrafi Bölgeye Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	239
Tablo 148. Okul Türü ve Coğrafi Bölge Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları	240
Tablo 149. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları İlin Gelişmişlik Düzeyine Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	241
Tablo 150. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları İlin Gelişmişlik Düzeyine Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	242
Tablo 151. Okul Türü ve Coğrafi Bölge Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları	243
Tablo 152. Okul Türü ve Gelişmişlik Düzeyi Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları	244
Tablo 153. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Durumuna Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları	245
Tablo 154. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Sayısına Göre Tutum Düzeylerine Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	246
Tablo 155. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Durumuna Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları	248
Tablo 156. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Sayısına Göre Tutum Düzeylerine Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	249
Tablo 157. Okul Türü ve Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Durumu Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları	251

Tablo 158. Okul Türü ve Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Durumu Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları	251
Tablo 159. Okul Türü ve Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Sayısının Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları	252
Tablo 160. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Genel Eğitim Alanında HİE Alma Durumuna Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları	252
Tablo 161. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Genel Eğitim Alanında HİE Alma Sayısına Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Ona Way ANOVA Testi Sonuçları	253
Tablo 162. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Genel Eğitim Alanında HİE Alma Durumuna Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları	255
Tablo 163. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Genel Eğitim Alanında HİE Alma Sayısına Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Ona Way ANOVA Testi Sonuçları	256
Tablo 164. Okul Türü ve Genel Eğitim Alanında HİE Alma Durumu Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları	258
Tablo 165. Okul Türü ve Genel Eğitim Alanında HİE Alma Durumu Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları	258
Tablo 166. Okul Türü ve Genel Eğitim Alanında HİE Alma Sayısı Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları	259
Tablo 167. Okul Türü ve Genel Eğitim Alanında HİE Sayısı Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları	260
Tablo 168. Korelasyon Katsayı Değerleri.....	261
Tablo 169. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumları İle Tutumları Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Katsayıları	261
Tablo 170. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumları İle Tutumları Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Katsayıları	264
Tablo 171. Araştırmaya Katılan Tüm Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumları İle Tutumları Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Katsayıları	266
Tablo 172. MDTÖ Değerlendirme Aralığı	269

Tablo 173. Devlet Okullarında Okuyan Öğrencilerin MDTÖ'ne Verdikleri Cevaplar	269
Tablo 174. Devlet Okullarında Okuyan Öğrencilerin Tutum Düzeyleri	271
Tablo 175. Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin MDTÖ'ne Verdikleri Cevaplar	272
Tablo 176. Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Tutum Düzeyleri.....	274
Tablo 177. Tüm Katılımcıların MDTÖ'ne Verdikleri Cevaplar.....	275
Tablo 178. Tüm Katılımcı Öğrencilerin Tutum Düzeyleri	277
Tablo 179. Öğrencilerin Okudukları Okul Türüne Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya T-Testi Sonuçları.....	279
Tablo 180. Devlet Okullarında Okuyan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları	279
Tablo 181. Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları.....	280
Tablo 182. Okul Türü ve Cinsiyet Etkileşiminin Öğrenci Tutumuna Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları.....	280
Tablo 183. Devlet Okullarında Okuyan Öğrencinin Coğrafi Bölgeye Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarındaki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları .	281
Tablo 184. Özel Okullarda Okuyan Öğrencinin Coğrafi Bölgeye Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarındaki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları .	281
Tablo 185. Okul Türü ve Coğrafi Bölge Etkileşiminin Öğrenci Tutumuna Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları.....	282
Tablo 186. Okul Türü ve Coğrafi Bölge Etkileşiminin Müzik Dersi Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları	282
Tablo 187. Devlet Okullarında Okuyan Öğrencinin Aylık Gelire Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarındaki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları .	283
Tablo 188. Özel Okullarda Okuyan Öğrencinin Aylık Gelire Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarındaki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	284
Tablo 189. Okul Türü ve Aylık Gelir Etkileşiminin Öğrenci Tutumuna Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları.....	284
Tablo 190. Devlet Okullarında Okuyan Öğrencilerin Annenin Eğitim Durumuna Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarındaki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	285
Tablo 191. Devlet Okullarında Okuyan Öğrencilerin Babanın Eğitim Durumuna Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarındaki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	285

Tablo 192. Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Annenin Eğitim Durumuna Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarındaki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	286
Tablo 193. Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Babanın Eğitim Durumuna Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarındaki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları	286
Tablo 194. Okul Türü ve Annenin Eğitim Durumu Etkileşiminin Öğrenci Tutumuna Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları.....	286
Tablo 195. Okul Türü ve Babanın Eğitim Durumu Etkileşiminin Öğrenci Tutumuna Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları.....	287
Tablo 196. Okul Türü ve Babanın Eğitim Durumu Etkileşiminin Müzik Dersi Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları	287
Tablo 197. Devlet Okullarında Okuyan Öğrencilerin Okul Çalgısı Öğrenme Durumuna Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları	288
Tablo 198. Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Okul Çalgısı Öğrenme Durumuna Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları	288
Tablo 199. Okul Türü ve Okul Çalgısı Öğrenme Durumu Etkileşiminin Öğrenci Tutumuna Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları	289
Tablo 200. Okul Türü ve Okul Çalgısı Öğrenme Durumu Etkileşiminin Müzik Dersi Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları	289
Tablo 201. Devlet Okullarında Okuyan Öğrencilerin Özel Kurslarda Çalgı Öğrenme Durumuna Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları	290
Tablo 202. Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Özel Kurslarda Çalgı Öğrenme Durumuna Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları	290
Tablo 203. Okul Türü ve Özel Kurslarda Çalgı Öğrenme Durumu Etkileşiminin Öğrenci Tutumuna Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları	291
Tablo 204. Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Seçmeli Müzik Dersi Alma Durumuna Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları	291
Tablo 205. Devlet Okullarında Okuyan Öğrencilerin GSL veya Konservatuara Devam Etme İsteklerine Göre Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları	292
Tablo 206. Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin GSL veya Konservatuara Devam Etme İsteklerine Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları.....	292

Tablo 207. Okul Türü ve GSL veya Konservatuar İstek Etkileşiminin Öğrenci Tutumuna Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları.....	293
Tablo 208. Devlet Okullardaki Müzik Öğretmenlerinin ve Öğrencileri Tutum Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki	293
Tablo 209. Özel Okullardaki Müzik Öğretmenlerinin ve Öğrencileri Tutum Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki	294
Tablo 210. Müzik Öğretmenlerinin ve Öğrencileri Tutum Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki	295
Tablo 211. Devlet Okullardaki Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu Puan Ortalamaları ve Öğrencileri Tutum Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki.....	296
Tablo 212. Özel Okullardaki Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu Puan Ortalamaları ve Öğrencileri Tutum Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki.....	296
Tablo 213. Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu Puan Ortalamaları ve Öğrencileri Tutum Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki	297
Tablo 214. Mezun Olunan Lisans Programının Yeterliliklere Etkisine Yönelik Müzik Öğretmen Görüşleri	299
Tablo 215. Müzik Öğretmenlerinin Hizmet Öncesi Beklentileri ve Hizmet Süreci Yaşadıkları.....	302
Tablo 216. Müzik Öğretmenliği Mesleğinden Tatmin Olma Noktasında Öğretmen Görüşleri	305
Tablo 217. Devlet ve Özel Okullardaki Müzik Öğretmenlerinin Meslek Tutumlarına Yönelik Görüşleri	308
Tablo 218. Devlet ve Özel Okullardaki Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumuna Yönelik Görüşleri	312
Tablo 219. Müzik Öğretmenlerini, Müzik Öğretmenliği Mesleğine Bağlayan Etmenlere Yönelik Görüşleri	315
Tablo 220. Müzik Öğretmenlerini Meslekten Soğutan Etmenlere Yönelik Görüşleri	318
Tablo 221. Öğrencilerin Müzik Dersine Bakış Açıklarına Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşleri	322
Tablo 222. Okul İdarecilerinin Müzik Dersine Bakış Açıklarına Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşleri	325
Tablo 223. Velilerin Müzik Dersine Bakış Açıklarına Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşleri	327

Tablo 224. Diğer Branş Öğretmenlerinin Müzik Dersine Bakış Açıklarına Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşleri	330
Tablo 225. Uzaktan Müzik Eğitimi Sürecinde Öğrenci Katılımına Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşleri	333
Tablo 226. Uzaktan Eğitim Sürecinde Müzik Öğretmenlerine ve Öğrencilere Sağlanan İmkânlara Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşleri.....	337
Tablo 227. Uzaktan Müzik Eğitimi Sürecinde Kullanılan Uygulama ve Materyallere Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşleri.....	340
Tablo 228. Okul İdaresinin Uzaktan Müzik Eğitimi Sürecinde Müzik Öğretmenlerine Sağladığı İmkân ve Olanaklar.....	343
Tablo 229. Covid-19 Pandemisi Sürecinde Yapılan Uzaktan Öğretim Faaliyetlerinin Branşa ve Mesleğe Etkilerine Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşleri.....	346
Tablo 230. Müzik Öğretmenlerinin Devlet Ve Özel Okullardaki Materyal ve Fiziki Olanaklara Yönelik Görüşleri.....	350
Tablo 231. Meslek Sürecinde Yapılan Gelişim Faaliyetlerine Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşleri	354
Tablo 232. Müzik Öğretmenlerinin Yapılan Seminer ve HİE Faaliyetlerinin Verimine Yönelik Görüşleri	357
Tablo 233. Müzik Öğretmenlerinin Yapılan Seminer ve HİE Faaliyetlerindeki Etkinliklere Yönelik Görüşleri.....	358

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Çalışma Sürecinde İzlenen Adımlar	74
Şekil 2. Araştırmaya Katılan Müzik Öğretmenlerinin Bağlı Bulunduğu İller	82
Şekil 3. Araştırmaya Katılan Müzik Öğretmenlerinin İllere Göre Yoğunluğu	83
Şekil 4. Ölçeklerin Hazırlanma Sürecinde İzlenen Adımlar	112
Şekil 5. Görüşme Formu Hazırlanırken İzlenen Adımlar.....	123

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Müzik Öğretmenlerinin Okul Türüne Göre Dağılımı	83
Grafik 2. Müzik Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	84
Grafik 3. Müzik Öğretmenlerinin Medeni Duruma Göre Dağılımı	85
Grafik 4. Müzik Öğretmenlerinin Yaş Yönünden Genel Dağılımı	86
Grafik 5. Müzik Öğretmenlerinin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı	87
Grafik 6. Müzik Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Lisans Programına Göre Dağılımı	88
Grafik 7. Müzik Öğretmenlerinin Kıdem Yıllarına Göre Dağılım.....	89
Grafik 8. Müzik Öğretmenlerinin Aylık Gelire Göre Dağılımı.....	90
Grafik 9. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Durumları.....	92
Grafik 10. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Oranları	92
Grafik 11. Müzik Öğretmenlerinin Genel Eğitim Alanında HİE Alma Durumları.....	93
Grafik 12. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Oranları	94
Grafik 13. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okudukları Okul Türüne Göre Dağılımları	95
Grafik 14. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımları.....	96
Grafik 15. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Şehirlere Göre Dağılımı	97
Grafik 16. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Aylık Gelire Göre Dağılımları.....	99
Grafik 17. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Müzik Dersinde Çalgı Öğrenme Durumları	100
Grafik 18. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Özel Kurslarda Çalgı Öğrenme Durumları	102
Grafik 19. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Seçmeli Müzik Dersini Seçme Oranları	103
Grafik 20. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okullarında Müzik Sınıfı Durumları ...	104
Grafik 21. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin GSL veya Konservatuar İstek Durumları	105
Grafik 22. Devlet ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyleri	137
Grafik 23. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Durumu İle İş Doyum Puan Dağılımı	176

Grafik 24. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Durumu İle İş Doyum Puan Dağılımı	179
Grafik 25. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Genel Eğitim Alanında HİE Durumu İle İş Doyum Puan Dağılımı	184
Grafik 26. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Genel Eğitim Alanında HİE Durumu İle İş Doyum Puan Dağılımı	187
Grafik 27. Devlet ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Gelişim ve İlgi, Mesleğe Bağlılık, Mesleğe Verilen Önem ve Genel Tutum Düzeyleri	203
Grafik 28. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Durumu ve Tutum Puanı Dağılımı	247
Grafik 29. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Durumu ve Tutum Puan Dağılımı	250
Grafik 30. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Genel Eğitim Alanında HİE Durumu ve Tutum Puanı Dağılımı	254
Grafik 31. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Genel Eğitim Alanında HİE Durumu ve Tutum Puan Dağılımı.....	257
Grafik 32. Devlet ve özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeyleri.....	278

KISALTMALAR

ABD	: Anabilim Dalı
BMDK	: Batı Müziği Devlet Konservatuarı
D.O.	: Devlet Okulu
EBA	: Eğitim Bilişim Ağı
HİE	: Hizmet İçi Eğitim
İ. D.	: İş Doyumu
İ. D. Ö.	: İş Doyumu Ölçeği
Kad.	: Kadrolu
MDTÖ	: Müzik Dersi Tutum Ölçeği
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MİDÖ	: Minnesota İş Doyumu Ölçeği
MÖMTÖ	: Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeği
Ö.O.	: Özel Okul
Söz.	: Sözleşmeli
TED	: Türk Eğitim Derneği
TEV	: Türk Eğitim Vakfı
TMDK	: Türk Müziği Devlet Konservatuarı
TMDK-HO	: Türk Müziği Devlet Konservatuarı Halk Oyunları

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, araştırmanın problem cümlesi ve alt problemleri, araştırmanın sayıtlar, sınırlılıkları ve araştırmada yer alan kavramların tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Eğitim, devlet tarafından güvence altına alınmış bir haktır. Devlet okullarında, devlet imkânlarıyla eğitim – öğretim yapıldığı gibi, devlet denetimindeki özel okullar aracılığıyla paralı olarak da eğitim – öğretim faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Çağımız eğitim sistemi içerisinde devlet okullarından ücretsiz olarak yararlanan bu haktan, özel eğitim kurumlarında ücretli olarak ya da belirli sınavlar veya ayrıcalıklarla tam burslu veya belirli oranlar dâhilinde burslu olarak da yararlanılmaktadır.

Şu anki eğitim sistemine bakıldığında devlet okullarında verilen eğitim – öğretim ile özel okullarda verilen eğitim – öğretim arasında nitel ve nicel farkların olduğu ve bu farkların özel okullar lehine olduğu görülebilir. Bu durum, eğitimde fırsat eşitliği konusunda tartışmaları beraberinde getirirken bu durumun birçok araştırmaya konu olduğu görülebilir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görülen farkların sadece öğretim faaliyetlerinin ve eğitim ortamının nitelik ve niceliği yönünde olmadığı, bu kurumlarda görev yapan öğretmenlerde ve okuyan öğrencilerde bir takım duyuşsal ve psikolojik farklarında yaşandığı düşünülmektedir. Eğitim ortamında yer alan tüm fertlerin eğitim sürecine, çalıştıkları kuruma, mesleklerine ve branşlarına; öğrencilerin ise okula, derslere ve dersin öğretmenine olan bakış açılarının tespit edilmesi önemli bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda öğretmenlerin iş doyumunu ve mesleğe yönelik tutum düzeylerinin, öğrencilerin ise okula ve derslere yönelik tutumlarının tespit edilmesi gerekli görülebilecek bir durumdur.

Solmus (2004) iş doyumunu, çalışanların işlerine, iş ortamına veya iş arkadaşlarına yönelik duygu, düşünce ve davranışlarının bir ürünü olduğunu belirtirken, iş doyumunun aslında çalışanların işlerine yönelik bir tutum hali olduğunu ifade ederken, Özkalp ve Kırel (2016) ise iş doyumunu bireyin işine karşı oluşturduğu olumlu ve olumsuz tutum olarak tanımlamıştır. Tutum ise Petty ve Cacioppo (1996) tarafından “İnsanların herhangi bir nesne, insan ve konulara ilişkin olumlu ve olumsuz duyguları”

şeklinde ifade edilmiştir. Bu bağlamda tutum ve iş doyumunun birbirleri içine geçmiş iki kavram olduğu düşünülebilir.

Batıgün ve Şahin (2006) iş yerindeki fiziksel, bireysel, kişilerarası ve kurumsal faktörlerin iş doyumunda artış ve azalmaya neden olabileceğini belirtirken, Çetin ve Basım (2011) işin niteliğinin, ücretin, iş arkadaşlarının, iş yerinin fiziki koşullarının ve bireyin işten beklentisinin, iş doyumunu etkileyen faktörler olabileceğini ifade etmiştir.

Sarıkaya, (2019) insan ilişkilerinin yoğun olarak yaşandığı okullarda kazanımların niteliğini belirleyen en önemli etkenin öğretmenler olduğunu, öğretmenlerin istenen seviyelerde performans göstermesinde de iş doyum düzeyinin etkili olduğunu belirtmiştir. Bu bilgilerden hareketle öğretmenlerin iş doyumlarının okul ortamından, okul idaresinin dersin işlenmesine yönelik sağladığı imkânlardan, idarenin, öğrencilerin, iş arkadaşlarının ve velilerin derse ve dersin öğretmenine yönelik tutumlarından, alınan ücretlerden etkilenebileceği, bu durumun ise öğretmenin mesleğine yönelik tutumunu etkileyebileceği görülebilir.

Belirtilen iş doyumunu etkeni dışında öğretmenin branşına ve mesleğine yönelik tutumunun da öğretmenlik performansını etkileyeceği düşünülmektedir. Tutumun, çeşitli değişkenlerden etkilenebileceği düşünüldüğünde, öğretmen – öğrenci etkileşiminde de tutumların ve öğretmen iş doyumunun etkilenebileceği fikri akla gelmektedir. Bu bağlamda öğrencinin derse yönelik tutumunun tespit edilmesi ve öğrenci tutumunun öğretmen iş doyumuna ve meslek tutumuna nasıl etki edeceği, aynı şekilde öğretmenin iş doyumunu ve tutumunun öğrencinin derse tutumuna nasıl etki edeceği önemli bir durum olarak görülmektedir.

Bu araştırmada; müzik öğretmenlerinin iş doyumunu ve tutum düzeylerinin tespit edilmesi, iş doyumunu ve tutum düzeylerinin kişisel değişkenlere göre nasıl şekillendiği, öğrencilerin müzik dersi tutum düzeylerinin tespit edilmesi ve kişisel değişkenlere göre nasıl farklar gösterdiği, öğrenci – öğretmen tutumu arasında ve öğrenci tutumu ve öğretmen iş doyumunu arasındaki ilişkinin tespit edilmesi araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Problem Cümlesi

Problem durumunda ifade edilmeye çalışılan temel sorunlardan hareketle araştırmanın problem cümlesi; “Müzik öğretmenlerinin iş doyumunu, mesleğe yönelik tutumları ve öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ne düzeyde ve ilişkidir?”

olarak belirlenmiş olup bu temel problem çerçevesinde oluşturulmuş olan alt problemlere yanıt aranmıştır.

1.2.1. Alt Problemler

1. Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin; iş doyumları ne düzeydedir?
2. Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri;
  - 2.1. Çalıştıkları okul türüne,
  - 2.2. Cinsiyete,
  - 2.3. Yaşa,
  - 2.4. Kıdem
  - 2.5. Aylık gelire,
  - 2.6. Medeni duruma,
  - 2.7. Öğrenim durumuna,
  - 2.8. Mezun olunan lisans programına,
  - 2.9. Görev yapılan kademeye,
  - 2.10. Görev yaptıkları coğrafi bölgeye,
  - 2.11. Görev yaptıkları ilin gelişmişlik düzeyine,
  - 2.12. Hizmet içi eğitim alma durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
3. Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin; müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumları ne düzeydedir?
4. Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumları;
  - 4.1. Çalıştıkları okul türüne,
  - 4.2. Cinsiyete,
  - 4.3. Yaşa,
  - 4.4. Kıdem yılına,

- 4.5. Aylık gelire,
  - 4.6. Medeni durumuna,
  - 4.7. Öğrenim durumuna
  - 4.8. Mezun olunan lisans programına
  - 4.9. Görev yapılan kademeye,
  - 4.10. Görev yaptıkları coğrafi bölgeye,
  - 4.11. Görev yaptıkları ilin gelişmişlik düzeyine,
  - 4.12. Hizmet içi eğitim alma durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
5. Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyumları ile mesleğe yönelik tutumları arasında bir ilişki var mıdır?
  6. Devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ne düzeydedir?
  7. Devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları;
    - 7.1. Okul türüne,
    - 7.2. Cinsiyete,
    - 7.3. Coğrafi bölgeye,
    - 7.4. Aylık gelire,
    - 7.5. Aile'nin eğitim durumuna,
    - 7.6. Okul çalgısı öğrenme durumuna,
    - 7.7. Özel kurslarda çalgı öğrenme durumuna,
    - 7.8. Okulda seçmeli müzik dersi alma durumuna,
    - 7.9. Ortaokuldan sonra GSL veya konservatuara devam etme isteklerine göre farklılaşmakta mıdır?
  8. Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe yönelik tutumları ile öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları arasında bir ilişki var mıdır?

9. Devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ile müzik öğretmenlerinin iş doyumları arasında bir ilişki var mıdır?

10. Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin;

10.1. Müzik öğretmenliğine,

10.2. Okuldaki yönetici, öğrenci, veli ve diğer branş öğretmenlerinin müzik dersine bakış açlarına,

10.3. Uzaktan müzik eğitimine,

10.4. Devlet ve özel okullardaki müzik dersi programına,

10.5. Müzik eğitime yönelik seminer ve hizmet içi eğitim çalışmalarına yönelik görüşleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada; müzik öğretmenlerinin iş doyumunu ve mesleğe yönelik tutum düzeyleri ile öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının devlet okulu ve özel okul bağlamında karşılaştırmalı olarak kişisel değişkenlere göre incelenmesi, iş doyum ile mesleğe yönelik tutum arasındaki ilişkinin ve müzik öğretmenlerinin iş doyumunu – mesleğe yönelik tutumu ile öğrenci tutumu arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca müzik öğretmenlerinin mesleklerine yönelik bakış açılarının belirlenmesi, müzik eğitiminde yaşanan sorunların güncellenmesi, devlet ve özel okullardaki müzik dersi yapısının belirlenmesi ve yaşanan sorunlar ile bu okullardaki müzik dersi yapısının öğretmen iş doyum – tutum ile öğrenci tutumuna etkisinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Bu amaçlar çerçevesinde müzik öğretmenlerine uygulanmış olan ölçekler ve görüşme formu neticesinde bulgulara ulaşılması, elde edilen bulguların yorumlanarak sonuçlara ulaşılması ve sonuçların tartışılarak çeşitli önerilerin geliştirilmesi araştırmanın temel amacını oluşturmuştur.

1.4. Araştırmanın Önemi

Öğretmenlik bir ihtisas mesleğidir. Örgütsel bir yapı olan okullarda eğitim - öğretim sürecinin gereklerini yerine getirmekle görevlendirilmiş kişi olan öğretmenin eğitim süreci içerisinde önemli bir yere sahip olduğu bilinmektedir.

Sünbül (1996) yüzyıllardır öğretim sürecinde başrol oynayan öğretmenin öğreticilik rolü dışında danışman, toplumsal lider, mesleki uzman, aile reisi, otorite ve rehber olarak kendisini gösterdiğini ifade etmiştir. Örgün eğitim kurumlarında hedef alınan davranışlar, program hazırlama, öğretim materyallerini sağlama, öğretim etkinliklerini uygulama ve ölçme değerlendirme işlemlerin sorumluluğunun da öğretmene ait olduğunun belirtmiştir. Bu bağlamda öğretmenin bu rolleri benimsemesi, bu rollere yönelik tutumu ve bakış açısı, bu rollerin öğretmeni tatmin etmesi önemli görüldüğü gibi birçok araştırmaya konu olduğu da görülmektedir.

Müzik eğitimi sürecinin önemli öğelerinden birinin de nitelikli müzik öğretmenidir. Aynı zamanda hem mesleğine hem de branşına yönelik olumlu duyuşsal özellikler geliştirmesi müzik öğretmenin niteliklerinden biri olarak da görülebilir. Müzik öğretmenlerinin hem mesleğine hem branşına yönelik tutumunu, mesleğin ne ölçüde tatmin ettiği birçok araştırmaya konu olmuştur. İnandık (2010), Kabakçı ve Güdek (2020), Öztürk (2021) müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerini çeşitli değişkenlere göre incelemiş, Dursun (2015) müzik öğretmenlerinin iş doyum ve yaşam doyum durumlarını ve iş doyum yaşam doyum arasındaki ilişkiyi tespit etmiş, Oktay (2019) ise müzik öğretmenlerinin iş doyumunu ile mesleki tükenmişlik düzeylerini incelediği ve bu iki duyuşsal özellik arasındaki ilişkiyi tespit ettiği görülmüştür. Küçük (2012) müzik öğretmenlerinin meslek tutumlarını incelediği görülürken, Aymergen (2021), Yıldız (2021), Özmenteş (2012), Saruhan ve Deniz (2011) öğrencilerin müzik eğitimine yönelik tutumlarını incelediği görülmüştür. Literatürde müzik öğretmenlerinin iş doyumunu, tutum düzeyleri ile öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarına yönelik araştırmaların olduğu görülmüş ve bu araştırmalarda çeşitli değişkenler noktasında incelemeler yapıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca farklı duyuşsal özelliklerin birbirleriyle ilişkili olabileceği bazı çalışmalara konu olmuştur. Bu nedenle tutum ve iş doyumunu arasında da bir ilişkinin olabileceği fikri gelişmiştir.

Akbulut (2006); müzik öğretmenin geliştireceği tutumun, öğrencinin okula, derse ve müzik öğretmene yönelik tutumunu etkileyebileceğini belirtmiştir. Bu bağlamda müzik öğretmenin tutumunun öğrenci tutumuna bir etkisi olabileceği gibi, öğrenci tutumunun da öğretmenin iş doyumuna etkisinin olabileceği düşünülmektedir.

Literatürde müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin incelendiği çalışmalar olduğu fakat devlet ve özel okul temelli bir karşılaştırmanın yapılmadığı tespit edilmiştir. Devlet ve özel okullar yapısal olarak farklı okullardır. Bu fikrinden yola çıkılarak bu iki

okul türünde görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyumları, mesleğe yönelik tutumları ve öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ayrı ayrı kendi içlerinde incelenmiş, bir sonraki aşamada okul türü – kişisel değişken etkileşimine göre karşılaştırılmıştır. Ayrıca müzik öğretmenlerinin iş doyum ve mesleğe yönelik tutum düzeyleri arasında ve müzik öğretmeni iş doyum – mesleğe yönelik tutum ile öğrencilerin müzik derslerine yönelik tutumları arasındaki ilişki tespit edilmiştir. Anlatılan nicel boyut dışında; araştırmaya, nitel bir boyut eklenerek görüşme formu aracılığıyla müzik öğretmenlerinin müzik eğitimine yönelik bakış açıları ve yaşadıkları sorunlar tespit edilmiş, bu sorunların müzik öğretmenlerinin iş doyum ve mesleğe yönelik tutumlarını nasıl etkilediği görülmeye çalışılmıştır. Bunu dışında nicel ve nitel veriler arasında örtüşen ve çelişen noktalar tespit edilerek ilgili literatürle yer alan araştırmalarla karşılaştırılmıştır. Bu nedenle araştırmanın yapılaş yöntemi itibariyle literatürdeki diğer araştırmalardan kısmen de olsa farklılık gösterdiği, konuya farklı bir bakış açısıyla bakılması noktasında önem taşıdığı düşünülmektedir.

1.5. Varsayımlar

Bu araştırmada;

1. Anketleri ve ölçekleri cevaplayacak olan bireylerin samimi ve doğru şekilde cevap vereceği,
2. Bu çalışmada kullanılacak olan ölçme araçlarında, müzik öğretmenlerinin kimlik bilgilerinin istenmemesinden dolayı öğretmenlerin yanıtlarını gerçek ve net ifade etmelerinden ötürü doğru sonuçlara ulaşılabileceği,
3. Devlet ve özel okullarda verilen müzik eğitiminde çeşitli farklar olduğu,
4. Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenleri arasında mesleki tutum ve iş doyumunu yönünden farklılıklar görülebileceği,
5. Devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrenciler arasında müzik dersine yönelik tutum yönünden farklılıklar görülebileceği,
6. Devlet okullarında ve özel okullarda müzik dersine yönelik kurumsal yapının öğretmenlerin iş doyumunu, mesleki tutumlarını öğrencilerin ise müzik dersine yönelik tutumlarını etkilediği varsayımlarına dayanmaktadır.

1.6. Sınırlılıklar

Devlet ve özel okullar araştırmanın temel sınırlılığını oluşturmakta ve bu iki okul türünde görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyum ve tutum düzeyleri ile öğrencilerin

müzik dersine yönelik tutum düzeyleri hem okul türü içinde hem de okul türü arasında karşılaştırmalı olarak incelenmesi esasına dayanmaktadır. Bu temel sınırlılık bağlamında araştırmanın;

1. Müzik öğretmenlerine yönelik örnekleme Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanan il gelişmişlik indeksine göre belirlenmiş 21 il ve bu illerde yer alan devlet ve özel okullar ile,
2. Öğrencilere yönelik örnekleme Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanan il gelişmişlik indeksine göre belirlenmiş ikinci derece illerdeki 7 il ile sınırlandırılmıştır.

1.7. Tanımlar

İş Doyumu: “Çalışanın yaptığı işin ve elde ettiklerinin, ihtiyaç ve kişisel değer yargılarıyla örtüşmesine imkân sağladığını fark etmesi sonucu yaşadığı duygu” (Türk, 2007)

Tutum: “Bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarının düzenli bir biçimde oluşturan eğilimdir” (Kağıtçıbaşı, 1988).

Hizmet İçi Eğitim: “Öğretmenlerin öğretim becerilerinin geliştirmesiyle ilgili yapılan planlı etkinlikler” (Harris & Vakand, 1969).

BÖLÜM II

KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Bilgiler

Bu bölümde araştırma kapsamında ele alınan kavramlara ve kuramlara ilişkin kuramsal bilgiler yer almaktadır.

2.1.1. Öğretmen ve Müzik Öğretmeni

Bireyi hayata ve topluma hazırlamak amacıyla gereken temel bilgilerin ve becerilerin kazandırılması eğitimin en önemli amacı olarak görülmektedir. Bu bağlamda bireyin doğumu ile başlayan eğitim sürecinin ölüme kadar devam ettiği ve bu süreç içerisinde bireyin çevresiyle etkileşimi sonucu, birçok davranış değişikliği elde ettiği gözlemlenebilen bir gerçektir.

Değişen, gelişen ve küreselleşen dünyada bireyin yeni şartlara ayak uydurması ve içinde bulunduğu şartları geliştirip değiştirerek bir sonraki nesle sunması eğitim ile mümkün olmaktadır. Bu durumda eğitimin bitmeyen bir döngü ve gelişmeye açık süreç içinde olduğu, içeriğin değiştirilerek ve geliştirilerek nesiller boyu aktarıldığı görülebilir. Bu nedenle eğitim programlarının gelişen dünya şartlarına göre düzenlenmesi, öncelikle eğitim sisteminin çağa ayak uydurması açısından büyük önem taşıdığı bilinmektedir.

Eğitim - öğretim ortamında ve sürecinde öğrenci, veli, öğretmen ve okul idaresi değişkenlerinin önemli olduğu bilinmektedir. Öğrencilerin eğitim – öğretim sürecine, veli ve okul idaresinin dolaylı katkısı olduğu, öğretmenin ise bu sürece doğrudan katkı sağladığı düşünülmektedir.

Duman'a (1991) göre öğretmen; “Resmi veya özel okullarda çocukların ve gençlerin öğrenme yaşantılarına rehberlik etmek veya yön vermekle görevlendirilmiş ve bu amaçla yetiştirilmiş kimseler” olarak tanımlanmıştır.

Özkan ve Arslantaş'a (2013) göre eğitim sisteminin temel unsurlarından biri olan öğretmenlere; bilgi, beceri, alışkanlık ve tutumları bireylere kazandırmada önemli görevler düşmektedir. Eğitimin işlevlerinin gerçekleşmesi öğretmenlerin okullarda yapacağı eğitim – öğretim etkinliklerine bağlıdır. Bu bağlamda yeni kuşaklara toplumsal değerlerin aktarılmasıyla üretken, eleştirel düşünebilen, değişime uyum sağlayan, mutlu

ve kendini gerçekleştirebilen bireyler olmalarında eğitimin payı daha belirleyici bir etkiye sahiptir.

Pehlivan'a (2005) göre; sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş süreci toplumun tüm katmanlarını sosyal, toplumsal, politik ve kültürel alanlarda etkilemekte ve toplumda yeniden yapılandırma sürecini beraberinde getirmektedir. Bu durumun toplumun ihtiyaçlarına cevap vermek, toplumla uyum içerisinde, toplumu geliştirebilecek bireylerin yetişme ihtiyacını beraberinde getirmekte ve eğitim sisteminin yeniden yapılandırılmasını gerektirmektedir. Toplumu geliştirecek nitelikli bireylerin yetişmesinde, eğitim sisteminin vazgeçilmez parçası olan nitelikli öğretmenlerle mümkün olmaktadır.

Nitelikli bir öğretmende olması gereken özellikleri yeterlilik noktasında ifade eden MEB (2017), öğretmenlik mesleği genel yeterliliklerini; Meslek bilgisi, Alan Bilgisi ve Tutum değerler olarak birbiriyle ilişkili üç alana ayırmıştır. Meslek bilgisi; Alan bilgisi, alan eğitimi bilgisi ve mevzuat bilgisi olarak, Mesleki beceri; Eğitim öğretimi planlama, öğrenme ortamı oluşturma, öğretmen ve öğrenme sürecini yönetme ve ölçme değerlendirme olarak ifade edilmiştir. Tutum değerler ise; Milli, manevi ve evrensel değerler, öğrenciye yaklaşım, iletişim ve iş birliği, kişisel ve mesleki gelişim olarak yer almıştır.

Bozkuş ve Marulcu (2016) etkili öğretmen niteliklerini öğretme, sınıf yönetimi, kişilik özellikleri, öğretimi planlama ve öğrenci ilerlemesini izleme olmak üzere beş ana nitelikte incelemiştir. Etkili bir öğretmenin öğretme noktasında, öğrencilerin ilgisini derse çekmesi, farklı öğretim stratejilerinden faydalanması, ezbercilikten ziyade öğrencinin anlayarak öğrenmesini sağlaması, açık örneklerle öğrencileri yönlendirmesi ve soru sormayı etkili şekilde kullanması gerektiğini; sınıf yönetimi noktasında; sınıf yönetimini, öğrenci disiplinini sağlaması ve sınıftaki görevleri, malzemeleri ve alanı düzenlemesi gerektiğini belirtmiştir. Adil davranma, öğrencilerle ilgilenme, olumlu etkileşimde bulunma, işine güdülenme, öğretim faaliyetlerine hevesli olma, mesleki gelişime kendini adanma, güçlü ve zayıf yanlarının farkında olma gibi alt nitelikler, nitelikli öğretmenin kişilik özelliklerinin oluştururken; öğretime önem verme, etkili öğretim için içeriği düzenleme, zamanı yönetme, kendisi ve öğrencileri hakkında yüksek beklentilere sahip olma gibi alt nitelikleri öğretmenini öğretimi planlamaya yönelik nitelikleri arasında olduğunu belirtmiştir. Öğrenci ihtiyaç ve yeterliliklerini dikkate alma, öğrenmede sınıf seviyesinin gerisinde kalan öğrenci ile birebir ilgilenme ve ders içeriğine ve öğrenci

kapasitesine uygun ödevler verme etkili bir öğretmenin öğrenci ilerlemesi izleme noktasında görülen alt nitelikler olduğunu ifade etmiştir.

Yetim ve Göktaş (2004) öğretmen yeterlilik alanlarını genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon olarak üç gruba; öğretmenin niteliklerini ise mesleki nitelikler ve kişisel nitelikler olarak iki gruba ayırmıştır. Öğretmenin mesleki niteliklerini; ulusal, ahlaki, insani ve kültürel değerleri benimseyen; laik, demokratik, hukuk devletine karşı sorumlu, beden ve ruh sağlığı yönünden gelişmiş; çocukların biyolojik, psikolojik sosyal gelişimini ve yapısını bilen; öğrenme ve öğretme yöntemlerini alanına uygulayan ve ölçme – değerlendirme tekniklerini kullanabilen; sorunlara hızlıca çözüm bulabilen eleştirel ve yaratıcı düşünceye sahip, ön yargılardan arınmış, alanında kendini geliştirmeye çabalayan ve alanına yönelik yenilikleri takip eden, teknolojiyi etkin kullanan; öğrencilerin bağımsızlığını destekleyen şekilde tanımlamıştır. Aynı şekilde öğretmenin kişisel niteliklerini ise; çocukları, gençleri seven ve onları birey olarak kabul eden; sorunlara, becerikli, pratik ve soğukkanlı çözümleri sunabilen; bağımsız düşünebilen; temiz, uygun ve düzenli giyinen; güzel sanatlar alanında yetenekli, kendine güvenen, inisiyatif alabilen, Türkçeyi doğru ve düzgün konuşabilen, ekip çalışmasına yatkın; demokratik, çağdaş tutum ve davranışlara sahip; duyarlı ve toplum beklentilerini karşılayan; yeniliklere açık; disiplinli, dürüst, adil ve saygılı; ülke yönetimini ve sorunlarını bilen idealist insan olmalıdır şeklinde açıklamıştır.

Genel anlamda etkili ve nitelikli bir öğretmen, öğrencinin ve toplumun eğitim ihtiyaçlarına cevap verebilecek bireysel, entelektüel, sosyal özelliklere sahip olmalıdır. Konu, branş ve formasyon bilgisi dışında öğrencilerini tanıyabilmeli, öğrencilerinin hem kişisel özelliklerini hem de öğrencilerinin yaş grubundan kaynaklı oluşan fiziksel ve ruhsal özelliklerini tanımalıdır.

Bireylerin sağlıklı bir şekilde yetiştirilmesinde önemli bir araç olarak görülen müziğin öğretimi, müziği severek ve isteyerek yapabilecek öğretmenlerle sağlanabileceği düşünülmektedir (Kılıç, 2014; Sağlam, 2008). Dolayısıyla müzik eğitimi ve öğretimi yapabilecek müzik öğretmenlerinin nitelikli ve yeterli olması, verilen müzik eğitiminin kalitesini yükseltecektir.

Ülkemizde müzik öğretmenleri, eğitim fakültelerine bağlı olan müzik eğitimi anabilim dallarında yetiştirilirken; formasyon almaları şartıyla güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümlerinden ve konservatuarlardan da istihdam edilmektedir. Bu anlamda müzik

öğretmeni adayı hangi mesleki müzik eğitimi kurumundan mezun olursa olsun öğretmenlik alanında belirli bir niteliğe ve yeterliliğe sahip olması beklenmektedir.

Akbulut (2006); müzik öğretmeninde olması gereken nitelikleri “müziğe ve müzik eğitimine ilişkin gerekli olan bireysel özelliklere ve yeniliklere sahip olma” şeklinde ifade etmiş, yani etkili bir müzik öğretmenini; yeterli düzeyde mesleki ve kişisel niteliklere sahip öğretmen olarak betimlemiştir.

Kılıç (2014) genel öğretmen yeterliliklerinden hareketle; etkili bir öğretmenin empati kurabilmesi, öğrenciler arasında kıyaslama yapmaması, öğrencilere eşit mesafede olması ve öğrenciyi korkutmaması gerektiğini belirterek, dersi bölümlere ayırarak ön hazırlık yapması, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerini dikkate alması ve ders için doğru materyaller hazırlayacak bilgi ve beceriye sahip olmasının önemini belirtmiştir. Ayrıca etkili bir müzik öğretmenin hem çalgısına hem de çalgısını öğretebilecek yeterliliğe sahip olması gerektiğini vurgulamıştır.

Kalyoncu (2004) genel öğretmen yeterliliklerinden yola çıkarak geliştirdiği modele göre etkili bir müzik öğretmenin müzik alan bilgisi, müziksel davranış biçimleriyle (müzik yaratma, müzik yapma, müziksel dönüştürme, müzik dinleme, müzik üzerine düşünme, müziği anlama) aktif bir ilişkisi, müzik öğretim yeterlilikleri, öğretmenlik meslek bilgisi, bireysel ve kişisel özelliklere sahip olması gerekmektedir.

Sevgi (2003) etkili ve nitelikli bir müzik öğretmeninde olması gereken özellikleri şöyle belirtmiştir;

- Müzik yazısını doğru ve güzel yazabilme,
- Müzik yazısını doğru ve anlamına uygun okuyabilme – seslendirebilme,
- Dikey ve yatay oluşumları duyabilme,
- Çokseslilikteki örgüyü çözebilme,
- Eserin biçimsel yapılarını çözümleyebilme,
- Stiller konusunda bilgilenme,
- Türk ve dünya müzik tarihi konusunda bilgilenme,
- Müzik türlerini yeterince tanıma
- Popüler müzikler konusunda yeterince bilgili olma,
- Eşlik çalgılarını yaratıcı eşlik anlayışıyla etkili kullanma
- Söz – müzik arasındaki ilişkiyi doğru kavrayabilme,
- Söz ve müzik yaratabilme,

- Müziği derinlikle dinleme,
- Yorumlamalara ilişkin eleştiriler yapabilme,
- Müzik sanatının psikolojik ve sosyolojik temellerini kavrama,
- Genel öğretim yöntemlerini ve müzik öğretim yöntemleri konusunda yaratıcı olma.

Bu yeterlilikler dışında değişen ve gelişen teknolojik şartların eğitime, müziğe ve müzik eğitimine yansımadan ötürü müzik ve eğitim teknolojilerinin yanında çeşitli müzik yazılımlarını etkin kullanabilmesi etkili bir müzik öğretmenin niteliğini arttırabileceği düşünülebilir.

Akbulut (2006); kuramsal bilgileri, ses eğitimini ve çalgı eğitimini müzik eğitiminde kazandırılması düşünülen üç temel boyut olduğunu, bu bağlamda bir müzik öğretmenin sahip olması gereken yeterliliklerin bu üç boyutta toplanabileceğini belirtmiştir. Ayrıca müzik öğretmenin yaşadığı sosyokültürel çevredeki olayları, olguları ve bunalar arasındaki bağları incelemesi de gerekmektedir.

2.1.2. Okul

Özçelik'e (2008) göre okul, eğitim öğretim hizmetlerinin verildiği, öğrencilerin öğrenme alışkanlığı kazandığı kurumdur. Şenel ve Buluç (2016) ise okulu, örgütsel bir yapı olarak ele alıp; çocuklara gerek eğitim fonksiyonu ile toplumsal değerlerin, gerekse öğretim fonksiyonu ile evrensel bilgi ve birikimin aktarıldığı örgütler olarak tanımlamıştır. Ergün'e (1994) göre hayata hazırlanan bireylere rol dağıtım yapıları ve bu çalışmalarını yürütmek için rol farklılaşması üzerine kurulu sosyal, bağımsız bir kurumdur.

Bu bilgilerden hareketle okul; eğitim hizmetlerinin verildiği, toplumsal değerlerin ve evrensel bilgilerin aktarıldığı, bireylerin hayata hazırlandığı sosyal ve örgütsel yapı olarak tanımlanabilir. Okulun kitleleri hayata hazırlama ve sosyal sisteme kazandırma amacı olduğu da görülebilir.

Örgün eğitimin okullarda verildiği, bundan dolayı örgün eğitim veren kurumların özelliklerinin olması, özellikleri amaç olarak edinmesi ve amaçlarını geliştirmesi gerekmektedir. Bursalıoğlu (1987) okulun sosyal, politik ve ekonomik olmak üzere üç amacı olduğunu belirtmiş ve bu amaçları tanımlamıştır;

- **Okulun sosyal amacı:** Öğrencilerini sosyalleştirmek ve kültürel yeterliliklerini sağlamak,
- **Okulun politik amacı:** Yetiştirilen neslin devlet sistemine bağlılık göstermesini, lider öğrencilerin seçilmesi ve eğitilmesini sağlamaktır,
- **Okulun ekonomik amacı:** Ekonomideki beyin ve insan gücü ihtiyaçlarını karşılamaktır.

Eğitim – öğretim faaliyetlerinin düzenli bir şekilde yapıldığı ortam olan okullar; ülkemizde devlet okulları ve özel okullar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Devlet okulları ve özel okullar belli ortak standartları sağlıyor olmaları ve bu standartlar açısından denetime girmelerine rağmen farklı yapıda okullar olmaları dikkat çekmektedir.

2.1.3. Devlet Okulları ve Özel Okullar

Eğitim alanı, “örgün” ve “yaygın” eğitim faaliyetlerini yürüten kurumlar ve bu kurumlardan eğitim almak isteyen bireylerden oluşur. Örgün eğitim, belirli yaş grubundaki bireylere yönelik okullar aracılığı ile gerçekleştirilmektedir. Yaygın eğitim ise, örgün eğitim sürecine hiç dâhil olmamış veya örgün eğitim kademelerinin herhangi birinden ayrılmış bireylere, millî eğitim sisteminin kurallarına uygun olarak eğitimlerini tamamlamalarını sağlayacak imkânları sunan, ayrıca meslek edindirmek veya yetenek ve becerilerin geliştirilmek için gerekli kurslar düzenleyen kurumlar tarafından gerçekleştirilir (Aslan, 2019).

Örgün eğitimde eğitim basamakları kademeli bir şekilde ayrılmıştır. Günümüz eğitim sisteminde okul öncesi dönemden başlayan örgün eğitim, ilkokul (1 – 4), ortaokul (5 – 8), lise (9 – 12) ve üniversite eğitimi olarak sıralanmaktadır.

Uygun (2003) örgün eğitim faaliyetlerinin devlet ve özel okullar tarafından gerçekleştirildiğini belirtmiştir. Giderleri devlet bütçesi tarafından karşılanan okulların devlet okulları olduğunu, gerçek veya tüzel kişiler tarafından kurulan, belirli bir ücret karşılığı eğitim hizmeti sunan, giderleri kişilerden alınan ücretler, vakıf ve dernek gibi kurumlar tarafında bağış yolu ile karşılanan okulların özel okul olarak kabul edildiğini ifade etmiştir. Devlet okulları ve özel okullar belli ortak standartları sağlıyor olmaları ve bu standartlar açısından denetime girmelerine rağmen farklı yapıda okullar olmaları dikkat çekmektedir.

2.1.3.1. Devlet Okulları

Devlet okulları, eğitim - öğretimin devlet güvencesi altında yapıldığı, milli eğitim bakanlığına bağlı, okulun sosyal, politik ve ekonomik amaçlarına uygun, hiçbir şekilde ücrete tabii olmayan, devletin eğitim politikası esaslarına uygun olarak hazırlanmış eğitim programlarının, devletin görevlendirmiş olduğu eğitimciler tarafından verildiği kurumlardır. Bu kurumların denetimi üst müdürlüklerce veya milli eğitim bakanlığına bağlı maarif heyeti tarafından yapılmaktadır.

Devlet okullarının tüm kademelerinin yapısı ve işleyişi, 05.01.1961 tarihli 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununa, 14.06.1973 tarihli 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanuna, 05.06.1986 tarihli 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununa, 30.05.1997 tarihli 573 sayılı Özel Eğitim Kanun Hükmünde Kararnamesine ve 25.08.2011 tarihli 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararnameye dayanmaktadır.

222 Sayılı, 05.01.1961 kabul ve 12.01.1961 resmi gazete yayın tarihli ilköğretim ve eğitim kanunu ilk dört maddesine göre;

Madde 1. İlköğretim, kadın erkek bütün Türklerin milli gayelere uygun olarak bedeni, zihni ve ahlaki gelişmelerine ve yetişmelerine hizmet eden temel eğitim ve öğretimdir.

Madde 2. İlköğretim, ilköğrenim kurumlarında verilir; öğrenim çağında bulunan kız ve erkek çocuklar için mecburi, Devlet okullarında parasızdır.

Madde 3. Mecburi ilköğretim çağı, 6-14 yaş grubundaki çocukları kapsar. İlkokulların birinci sınıflarına o yılın 31 Aralık tarihinde 72 ayını dolduran çocukların kaydı yapılır. Ancak çocuğun gelişim durumuna bağlı olarak okula erken başlaması veya kaydının ertelenmesi ile ilgili hususlar yönetmelikle düzenlenir. (Değişiklik: 27.06.2019 – 7180/2md).

Madde 4. Türk vatandaşı kız ve erkek çocuklar ilköğrenimlerini resmi veya özel Türk ilköğretim okullarında yapmakla mükelleftir (İlköğretim ve Eğitim Kanunu 1961;1).

Eğitim anayasal bir hak olduğu ve bu hakkın devlet tarafından cinsiyet, yaş, etnik kimlik ayrımı gözetmeksizin güvence altına alındığı düşünülmekte aynı zamanda

dördüncü madde de özel okullarında da devlet okullarına alternatif eğitim kurumları olduğu fikri ortaya çıkmaktadır.

2.1.3.2. Özel Okullar

Bingölbali (2018), Küçükçayır ve Cemaloğlu (2017) ve Uygun (2003); masrafları devlet tarafından karşılanmayan fakat 625 sayılı özel eğitim kanununa tabi olarak işleyen ve MEB tarafından denetlenen, anaokulundan üniversiteye kadar eğitim – öğretim verebilen, yerli – yabancı, gerçek – tüzel ya da vakıf – kuruluşlarca açılan eğitim kurumlarını özel okul olarak tanımlamıştır.

Bulgurlu, (2018); özel okulların yerel ya da merkezi hükümetlerce işletilmeyen ve ücret karşılığı eğitim – öğretim veren okullar olduğunu belirtirken, bu okulların kendi öğrencilerini seçme hakkı olduğunu, özel okullarda başarılı öğrencilerin burs alarak ücretsiz olarak eğitim – öğretim hizmeti alma şansının olduğunu ifade etmiştir.

Özel okullar kuruluş - kapanış, işleyiş, bina, öğrenci - öğretmen - personel seçimi açısından anayasanın 625 sayılı yasasına ve 5580 sayılı MEB özel öğretim kurumları kanununa tabi olarak eğitim ve öğretim faaliyetlerini yürütür. 5580 sayılı MEB özel öğretim kurumları kanununun 11. maddesi uyarınca özel okullarda görev yapan öğretmenlerin ve personelin denetimi ve gözetimi bakanlıkça yapılmaktadır.

Bu tanımlardan, yasa ve mevzuattan yola çıkılarak özel okullar; vakıflar, kişiler, ülkemizde yaşayan azınlıklar veya uluslararası organizasyonlar tarafından kurulan ve giderleri kuran vakıf ve kişilerce karşılanan, bireylerin belirli bir ücret karşılığında eğitim – öğretim hizmeti aldığı, milli eğitim bakanlığının onayıyla kurulan ve denetlenen kar amacı gütmeyen kurumsal veya bölgesel eğitim kurumları olarak tanımlanabilir.

2.1.3.2.1. Özel Okulların Gelişim Süreci

Ülkemizde özel okulların gelişim sürecinin yasal dayanaklara dayanması, denetim altına alınması ve gelişim süreci cumhuriyet öncesi ve cumhuriyet sonrası olmak üzere ikiye ayrılabilir. Cumhuriyetin ilanına kadar olan süreçte azınlık ve yabancı okullar daha etkinken cumhuriyetin ilanından sonra eğitim birliğinin oluşturulması adına birçok çalışma yapılmış, özellikle azınlıklar ve yabancılar tarafından kurulmuş olan özel okullara sınırlama getirildiği görülmüştür. Bu bağlamda özel okulların tarihinin cumhuriyet öncesi ve cumhuriyet sonrası olarak ele alınmasının faydalı olacağı düşünülmüştür.

2.1.3.2.1.1. Cumhuriyetten Önce Özel Okullar

Dünya üzerinde eğitim sürecinin yapısına ve gelişimine yönelik farklı zamanlarda yaşanmış kırılma noktalarının olduğu görülebilir. Bu kırılma noktalarından biri olarak; bir çağı kapatıp başka bir çağı açan, çeşitli fikir akımlarının ortaya çıktığı ve geliştiği Fransız İhtilali başka bir kırılma noktasının ise toplumun şekillenmesinde ve tabakalaşmasında önemli bir yere sahip olan, şu dönemki teknolojik gelişmelerin hızlandıran Sanayi Devrimi olduğu söylenebilir.

Alkan (2003), eğitimin parasız bir kamu hizmeti olarak görülmesi ve buna istinaden devlet tarafından organize edilmesinin Fransız İhtilali ile birlikte gündeme geldiğini belirtmiştir. Ayrıca eğitimin, bürokrasi ve ordu yanında önemli bir dayanak olarak görüldüğünü bu nedenle Avrupa ve Osmanlı Devleti'nde "zorunlu eğitimin" başladığını ifade etmiştir.

Tan'a (1987) göre, sanayi devrimi kamu ve özel okulların oluşumunda tetikleyici bir rol oynamış, sanayi devrimi sonucunda ortaya çıkan burjuva sınıfıyla birlikte özel okullarda gelişme göstermiştir. Uygun (2003) burjuvazinin gelişmesiyle üst ve orta sınıfta yer alan aileler, çocuklarının seçkin bir eğitim alması için özel okulları tercih ettiğini, ihtiyaç duyulan iş gücünün karşılanması içinse devlet eliyle kamu okullarının oluşturulduğunu belirtmiştir. Sınıfsal çatı altında düşünüldüğünde alt tabakada yer alan çocukların toplumun desteğiyle oluşturulan kamu okullarından yararlanması sağlanırken, toplumun seçkin kesiminden oluşan ve üst tabakada yer alan bireylerin çocuklarının yetiştirilmesinde özel okullar rol oynamıştır.

Türkiye'de eğitimin kökenlerinin Osmanlı Devleti dönemine kadar uzandığını belirten Uygun (2003), Osmanlı Devletinde ki başlıca eğitim kurumlarının Enderun mektepleri, medreseler ve mahalle mektepleri olduğunu belirtmiştir. Uygun, (2003) bu kurumlardan medrese ve mahalle mekteplerinin, halk ve cemaatler tarafından kurulduğunu, disiplin ve denetim altında olmadığını, Osmanlı tebaasına din öğretisi yapıldığını ve eğitimi bir hayır işi olarak görüldüğünü belirtmiştir. Enderun mekteplerinin ise gayri Müslüm çocuklara eğitim verildiğini ifade etmiştir.

Aslan (2019), Osmanlı Devletinde resmi okulların açılmasıyla eğitimde kurumsallaşmanın başladığını belirtirken, eğitimde modernleşme sürecinin Osmanlı tebaası içerisindeki azınlıkların ve yabancıların eğitim talebi ile başladığını, resmi

okulların yanında azınlık ve yabancılar için özel statülü kurumların oluşturulduğunu belirtmiştir.

Cumhuriyet öncesi açılan özel okullar gayrimüslimlerin açtığı okullar ve Türkler tarafından açılan okullar olmak üzere iki boyutta incelenebilir. Sayhan (2011) ve Yılmazlar (2007) Cumhuriyet öncesinde Osmanlı topraklarında açılan ilk yabancı okulun, 1535 yılında Fransızlara verilen kapitülasyonlar neticesinde 1583 yılında açılan Cizvit okulları olduğunu, Cizvit misyonerleri tarafından açılan bu okulun Galata'da Saint Benoit Kilisesinin yanında dini eğitim veren bir okul olduğuna yönelik kanıtların olduğunu belirtmişlerdir. Kanad (1948) özel okulların, varlıklı kişilerin çocuklarına özel öğretmenlerden özel ders aldırma geleneğinden ortaya çıktığını, bunu dışında dini, kültürel ve ekonomik etmenlerin de özel okulların oluşumuna zemin hazırladığını; özellikle batıdaki okul reformunda önemli bir yere sahip olan Cizvit okullarının dini kaygılar nedeniyle oluştuğunu belirtmiştir. Cizvit okulları ve bu okuldan sonra açılan diğer azınlık (gayrimüslim) okullar Kanad'ın (1948) bahsettiği gibi dini, kültürel ve ekonomik kaygılardan ötürü açıldığı söylenebilir.

Türkiye'de özel okullar, batılılaşma hareketinin başlangıcı sayılan Tanzimat'la (1839) birlikte yaygınlaşmaya başladığı hatta Tanzimat döneminin Osmanlı Devleti eğitim sistemi için bir dönüm noktası olduğu düşünülmektedir. Bu dönemde eğitime yönelik iyileştirme çalışmaları ve düzenlemeler yaygınlaşmış, eski ve yeni okullar yan yana yaşatılmaya çalışılmış, bu durumda Osmanlı Devleti içerisinde okul çeşitliliğine neden olduğu görülmüştür. Tanzimat sonrası Osmanlı Devletinde okul sistemi; geleneksel okullar, yenileşme döneminde açılan devlete bağlı okullar (askeri okullar, rüştiyeler, idadiler vb) ve gayrimüslim cemaatlere, yabancı misyon ve hükümetlere bağlı okullar olmak üzere üç ana başlık altında toplanabilir (Uygun, 2003).

Ergin (1977), Osmanlı Devleti'nin zayıflamasıyla birlikte yalnızca Fransızlara tanınan kapitülasyonlar diğer Avrupa devletlerine tanınmaya başlandığını ifade etmiş ve ilerleyen zamanlarda Avrupalı devletlerin Osmanlı Devleti'nin içişlerine karışarak farklı mezheplerdeki Hristiyan azınlıkları himaye hakkı elde ettiğini belirtmiştir. Bunun sonucu olarak Hristiyan misyonerler devletin her köşesine yayılarak eğitim ve kültür kurumları açmaya başlamıştır.

Tanzimat'ın ilanıyla birlikte Osmanlı Devleti sınırları içinde, en hızlı gelişen ve yaygınlaşan okullar, yabancı ve azınlık okullarıdır. Batılı devletler, çağın gerisinde kalan

Osmanlı imparatorluğunun geniş topraklara sahip olması ve buralarda yaşayan farklı ulusların varlığını göz önünde tutarak, açmış oldukları özel okulları vasıtasıyla, bundan yararlanma ve nüfuz sahibi olma politikasını izlemişlerdir. Özellikle bu devletlerin Hristiyan ulusları kendilerine yakın hissetmelerinden dolayı, siyasî, dinî, kültürel, sosyal ve ekonomik çıkarları doğrultusunda kendilerine yarar sağlayacak özel okul açma ve açtırma girişiminde bulunmuşlardır. Bu yolla, Osmanlı ülkesinin her yanında yabancı ve azınlık özel okulları açılmıştır. Osmanlı Devletinin aldırılmazlık ve güçsüzlüğünden ya da hoşgörüsünden yararlanan yabancı devletler ve azınlıklar, özel okul açma ve açtırma konusunda adeta birbirleriyle yarışa girişmişlerdir (Uygun 2003: s.110).

Kocabaşoğlu (1989) 1824 yılında Osmanlı toprağı olan Beyrut'ta ilk Amerikan okulunun açılmasından sonra yabancı devletlerin Osmanlı topraklarında çeşitli okullar açtığını ve 19'uncu yüzyılın sonunda; 72 Fransız, 83 İngiliz, 465 Amerikan, 7 Avusturya, 7 Alman, 24 İtalyan, 44 Rus, 2 İran ve İzmir de kurulan 3 Yunan okulu olduğunu belirtmiştir.

Osmanlı Eğitim sisteminde yer alan bir diğer okul ise azınlık okulları veya diğer adıyla gayrimüslim okullardır. Vahapoğlu (1990) bu okulları devlet denetiminden uzak olan kilise ve sinagoglar tarafından yönetilen okullar olarak tanımlamış ve Osmanlı'nın bu okulların işleyişine karışmadığını belirtmiştir.

Akyüz (2018) ve Uygun (2003); bugünkü anlamda özel öğretimin temellerinin 1856 yılında yayınlanan Islahat Fermanı ile atıldığını, bu fermana göre azınlıkların cemaat olarak okul açıp geliştirebilmeleri noktasında izinli sayıldıklarını ifade etmiştir. Vahapoğlu (1990) ise; Osmanlı Devletindeki geleneksel eğitim anlayışında olduğu gibi her caminin yanında sıbyan mektebi ya da medrese bulunabileceği fikri azınlıklara ve yabancılara da uygulanmaya başlanmış, camilerde olduğu gibi diğer dini mabetlerin yanında o cemaate ait okulların öğretime devam edebilmesine izin verilmiştir. 19'uncu yüzyılda genel eğitimin önemi anlaşılmış ve Osmanlı içerisindeki cemaatler ve azınlıklar kendi okullarını geliştirmeye başlamışlardır.

Kamer'e (2017) göre şahıslar, cemaatler ve yabancılar tarafından açılacak olan okulların uyacakları esaslar, 1869 yılında yayınlanan Maarif-i Umumiye Nizamnamesinin 129'uncu maddesiyle birlikte yasal şekilde hükümet kontrolüne alınması sağlanmıştır. Nizamnameyle şahıslar, cemaatler ve yabancılar tarafından açılan veya açılacak olan okulların uyacakları esaslar belirlenmiştir. Buna rağmen Vahapoğlu,

(1990) bu denetlemenin Islahat fermanı ile başladığını, fakat denetimlerin okulun kuruluş ve çalışma amacından ziyade öğretmenlerin mesleki yeterlilikleriyle akademik durumuna yoğunlaştığını, bu nedenle azınlık okullarının devlet kontrolü altına alındığını söylemenin pek mümkün olmadığını ifade etmiştir.

Kamer (2019) yaptığı değerlendirmede; azınlık okullarının genellikle büyük şehirlerde, yabancı okulların büyük kısmının ise azınlıkların yoğun yaşadığı bölgelerde kurulduğunu, azınlık ve yabancı okulların İstanbul, İzmir, Elazığ, Çanakkale, Sivas, Adana, Edirne, Ankara, Aydın, Van gibi şehirlerde sayıca yüksek olduğunu belirtmiştir. Ayrıca karma eğitim yapan Rum okullarının İstanbul ve Çanakkale de; Ermeni okullarının İstanbul da; Musevi okullarının ise Bursa, Tekirdağ, Edirne, Muğla, İzmir ve Çanakkale de bulunduğunu tespit etmiştir.

Osmanlı Devleti içerisinde eğitim sistemindeki yenileşme çabaları, Osmanlı Devleti'nde özellikle Fransız İhtilali sonrasında gelişen Osmanlıcılık, Turancılık ve Türkçülük gibi siyasi felsefeler özel Türk okullarının açılması fikrine ön ayak olmuş fakat okulların sayısı, Osmanlı Devleti sınırların içerisindeki azınlık ve yabancı okulların oranına göre çok düşük kaldığı düşünülebilir. Osmanlı Devleti içerisinde kurulan ilk özel okulun veya okulların durumu ile ilgili kesin bir bilgi bulunmadığı da görülmüştür.

Ergin (1977) ve Uygun (2003) Osmanlıcılık fikrine uygun olarak açılan ve Osmanlıcılık bilincini yerleştirmeyi amaçlayan Galatasaray Sultanisini, Türklerin açtığı ilk özel okul olduğunu belirtmişlerdir. Şimşek (2014) ilk Türk özel okulunun sanılanın aksine İstanbul da açılmadığını, Maarifi Umumiye Nizamnamesinden sonra 1872 yılında Şemsi Efendi tarafından Şemsi Efendi Mektebi ismiyle Selanik te açıldığını belirtmiştir. Şimşek (2014) ayrıca farklı kaynaklardan edindiği bilgilere göre; , 1879 yılında Mektebi Terakki'nin ilk özel okul olabilme ihtimali üzerinde durmuştur. 1881 veya 1882 yılında açılmış olan Şemsülmaarif Mektebinin ilk özel okul olabileceğini belirtirken, aynı kaynaktaki başka bir bilgiye göre 1882 yılında açılan Mektebi Hamidi'nin ilk özel okul olduğu bilgisini vermiştir. Akyüz'e (2018) göre ilk Türk özel okulu 15 Ocak 1884'te İstanbul'da Rüşdiye düzeyinde açılan "Şemsülmaarif" adındaki okuldur.

Akyüz (2018) İstanbul'da 1903 yılında ilk ve orta düzeyde 4500 kadar öğrencinin eğitim aldığı 28 özel Türk Okulu bulunduğunu, Şimşek (2014) ise Selanik'te 22 sıbyan mektebine karşılık 18 Hıristiyan ve 12 Yahudi mektebinin bulunduğunu belirtmiştir.

Türklerin özel okul açma girişimleri İstanbul'dan önce başta Selanik olmak üzere, bazı Rumeli kentlerinde başlamıştır. Çünkü buralarda Bulgar, Rum, Ermeni, Yahudi azınlıkların özel okullarıyla hemen her milletten yabancı özel okulların bulunuşu ve o okullarda okuyan öğrencilerin daha iyi eğitim öğretim görmeleri, Türk özel okulların gelişmesine, Türk öğretmenlerinin uyanmasına ve çocukları uyandırmalarına sebep olmuştur (Akyüz, 2018).

Birinci Dünya Savaşı öncesi ve sonrasında yabancı ve azınlıklara ait özel okulların zararlı etkileri bilindiğinden, bu dönemde Türklerin özel okul açma girişimleri, devlet tarafından desteklenmiştir. Örneğin 1915 tarihli “*Mekâtib-i Hususiye Talimatnamesi*”nde (Özel Okullar Genelgesi) Türklerin özel okul açma girişimleri teşvik edilirken, yabancı ve azınlık özel okullarının devletin gözetim ve denetimine girmesi yönünde önlemler alınmıştır (Özkaya, 1993).

Uygun (2003) cumhuriyet öncesi dönemde özel okullara ilişkin şu değerlendirmelerde bulunmuştur;

- Türkiye’de, bugünkü anlamda özel okulların öncülüğünü yabancı ve azınlıklar yapmıştır. Onların açmış oldukları özel okullarda, genelde devlet politikasına aykırı bir eğitim öğretim verilmiş ve bunun sonucu olarak da bazı özel okullar, iyi bir eğitim-öğretim kurumu olmalarının yanında devletin bütünlüğü için zararlı unsurlar haline gelmiştir. Ülkede geniş ölçüde yayılan bu okulların karşısında devlet okulları ve Türklerin açtığı özel okullar, oldukça yetersizdir. Bu kurumların zararlı etkilerine karşı hükümetler, gerekli önlemleri alıp uygulamada güçsüz kalmışlardır. Bunun nedenlerinden bazıları şöyledir: Devlet ekonomik bakımdan güçsüzleşmiş ve halkın eğitim ihtiyacını karşılayamamıştır. Bu yüzden devlet, kapitülasyonların da etkisiyle, yabancı ve azınlıklara tanıdığı eğitim-öğretim hürriyetini gözetim ve denetim altına alamamıştır.
- Yabancı ve azınlıklara ait özel okulların Türk eğitimine önemli katkıları da olmuştur. Bunlardan bir kaçı şöyle sıralanabilir: Eğitimde “Usûl-i Cedîd” hareketi yaygınlaşmıştır. Yeni okul sistemleri oluşmuştur. Türkler de özel okul açma girişimlerinde bulunmuşlardır.

Bu bilgilerden hareketle, özel okulların sanayi devlerimi neticesinde ortaya çıkan burjuva sınıfıyla yaygınlaştığı, Osmanlı Devleti içerisinde özel okulların açılma sürecinin azınlıkların dini ve ulusal kaygılarla ortaya çıktığı görülmektedir. Ayrıca Fransız

ihtilalinin getirmiş olduğu milliyetçilik – ulusalcılık akımlarının azınlıkları milli benlik ve dini kimlik noktasında tetiklediği bu durumdan kaynaklı olarak gelecek nesillere milli ve dini duyguların aşılması amacıyla okullarının açıldığı, buna paralel olarak aynı akımların Osmanlı Devleti’nde ki Türk ve Müslümanları etkileyerek çeşitli milli ideolojilere yakın okullar açtıkları düşünülebilir. Osmanlı Devleti’nde ki yabancıların ve azınlıkların özel okul açma süreçlerinin Cizvit okullarıyla başladığı görülürken, İlk özel Türk okuluna yönelik net bir bilginin olmağı görülmüştür.

2.1.3.2.1.2. Cumhuriyetin İlanından Sonra Özel Okullar

Birinci Dünya Savaşından yenik çıkan Osmanlı Devleti, savaşı kazanan devletler tarafından işgal edilmiştir. Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu Mustafa Kemal önderliğinde ulusal mücadele başlatılmış ve bu ulusal mücadele sürecinde mücadeleyi engelleyici birçok faktör ortaya çıkmıştır. Osmanlı Devletinde Tanzimat Fermanı ile varlığı resmileşen ve Islahat Fermanı ile yaygınlaşan azınlık ve yabancı okullarda ulusal mücadeleyi engelleyici tavırlarda bulunan yapılanmalardandır.

Akyüz (2018), Anadolu’nun her köşesinde bulunan bu okullar arasında Millî Mücadele aleyhinde en yoğun çalışan okulun Merzifon Amerikan Koleji olduğunu söylemiştir. İçişleri Bakanı A. Fethi Beyin Mecliste verdiği bilgilere göre yapılan incelemede bu Kolejin, Rum tahrikleri ve planlarının ocağı ve Pontusçuluk için kurulan bir “siyasî kulüp” olduğunu göstermiştir. Kolejin Türkçe öğretmeni Zeki Bey, Pontus gizli örgütünü hükümete bildirdiği için bizzat kendi öğrencileri ve Kolejin Rum öğretmenleri tarafından öldürülmüştür

Zararlı eylemleri nedeniyle sık sık kapatılmaları istenen yabancı okullar hakkında dönemin Eğitim Bakanı Hamdullah Suphi, Şubat 1921’de Mecliste şöyle demiştir;

“Bazı sakıncaları olmasa, bütün Türkiye içinde tek bir yabancı okul bırakmam. Fakat bu bir içişleri sorunu olduğu kadar dışişleri sorunudur... Amerikan okullarını kapattığımız gün Amerika üzerinde bunun akisleri ne olacaktır, bunu düşünmemiş gerekmektedir. İtalyan okullarını kapattığımız zaman aynı şekilde ortaya çıkacak sonuçları dikkate almalıyız. Demek ki, elimizde bir çare var, o da okullarımızı, ailemizi yabancı okullara ihtiyaç bırakmayacak şekilde yükseltmektir. Kendi okullarımız gerekli bilim ve eğitimi sağladı mı? Emin olunuz. Bir tek aile, çocuklarını yabancı okula gönderemez.” (Y. Akyüz, 2018).

Millî Mücadeleden zaferle çıkan Türk milleti, 24 Temmuz 1923'te imzalamış olduğu Lozan Antlaşmasıyla tüm dünyaya başarısını ve bağımsızlığını ifade etmiştir. Özbek (2000), Lozan antlaşmasındaki en tartışmalı konulardan birinin de “Azınlıkların Korunması” başlığı altında yer alan yabancı ve azınlık okulları olduğunu belirtmiş, Türk heyetinin daha önce yapılan hatalara düşmeme konusunda temkinli davrandığını ifade etmiştir. Lozan'a göre yabancı ve azınlık okulları devletin denetim ve kontrolü altına alınmış ve sınırlandırılmıştır.

Azınlık ve yabancı okulların Osmanlı Devletinde ve Milli mücadele dönemindeki milli varlığa zararlı faaliyetleri, Lozan Antlaşmasında “Azınlıkların Korunması” ile ilgili madde kapsamında okulların eğitim – öğretim faaliyetlerine devam etmesi ayrıca yeni kurulan Türkiye Cumhuriyetinde yaşayan bireylerin nitelikli bir eğitim – öğretimden faydalanmaları amacıyla gerek devlet gerekse özel nitelikli Türk okullarının kurulması amaçlanmıştır. Bu bağlamda ulusal eğitim politikamızın oluşturulması istemiyle ve eğitimde birliğin sağlanması amacıyla 3 Mart 1924 tarihinde Tevhid-i Tedrisat (Öğrenim Birliği) kanunu çıkarılmıştır.

Ünder (1999) bu kanunla birlikte ister devlet ister özel olsun tüm eğitim kurumlarının maarif vekâletine bağlandığını bununla birlikte yetiştirilecek tüm bireylerin aynı amaca yönelik yetişmesinin sağlandığını ifade etmiştir. Özbek'e (2000) göre; öğrenim birliği kanunundan sonra yapılan yeni düzenlemeler ve genelgeler milli birlik ve bütünlük düşüncesiyle hazırlanmış; yıkıcı, toprak bütünlüğünü zedeleyici faaliyetler yasaklanmış ayrıca Türkçe, tarih ve coğrafya derslerinin Türkiye vatandaşı öğretmenler tarafından okutulacağı belirtilmiştir.

Uygun (2003) eğitim birliği ilkesi çerçevesinde devletin her türden ve her düzeyden eğitim organizasyonunun maliyetini üstlendiğini, fakat ekonomik yetersizliklerden dolayı çeşitli tedbirlerin alınması dışında özel girişimcilerin de eğitim noktasında devlete destek sağladığını ifade etmiştir. Bu amaca binaen 31 Ocak 1928 tarihinde Türk Eğitim Derneği (TED) kurulmuştur.

Uygun (2003) 1961 anayasasının yürürlüğe girmesiyle özel okullar konusunda yeni düzenlemeler yapıldığını, anayasanın 21. maddesi gereğince, eğitim öğretimin devlet denetimi ve gözetimi altında serbest olması gerektiğini eğitim – öğretimin devlet tekeline alınamayacağını belirtmiştir. Dikmen (1971) söz konusu düzenleme sonrasında özel okulların yeni düzenlemeler talep ettiğini, bu yeni düzenleme süreci başlamadan 1962

yılında ilk özel yüksekokul açıldığını, 1969 tarihinde ise özel okul sayısının 44'e yükseldiğini ifade etmiştir.

1982 anayasasıyla birlikte, anayasanın 27'nci ve 42'nci maddeleri çerçevesinde yer alan 1739 ve 222 sayılı kanunlarla ve 625 sayılı özel öğretim kurumları kanunu gereğinde özel öğretim kurumlarının açılması serbest bırakılmıştır (Uygun, 2003).

2.1.3.3. Devlet Okulları ve Özel Okullar İle İlgili İstatistikler

Milli eğitim bakanlığı tarafından her yıl yayımlanan MEB örgün eğitim istatistiklerinde devlet okullarının ve özel okulların 2010 - 2011 ve 2020 - 2021 yıllarındaki kurum sayısı, öğrenci sayısı, öğretmen sayısı ve derslik sayısının 10 yıllık durumu tablolştırılmıştır.

Tablo 1'de 2010 – 2011 yıllarına ait devlet ve özel okullara yönelik, Tablo 2'de 2020 – 2021 yıllarına ait ilkökullara yönelik, Tablo 3'de ise 2020 – 2021 yıllarına ait ortaokullara yönelik istatistikler verilmiştir. (MEB, 2010, 2020).

Tablo 1. 2010 - 2011 Devlet ve Özel İlköğretim Kurumları

Eğitim Kurumu	Kurum Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı			Derslik
		K	E	Top.	Kad.	Söz.	Top.	
İlköğretim Okulu	31 588	5 025 388	5 271 403	10 296 791	409 416	59 263	468 697	317 658
Özel Türk İ.Ö.O	738	122 975	144 319	267 294	29 424	--	29 424	18 460
Özel Azınlık İ.Ö.O	34	1 151	1 163	2 314	415	--	415	231
Özel Uluslararası İ.Ö.O	7	171	246	417	145	--	145	57
Özel Yabancı İ.Ö.O	1	14	28	42	9	--	9	7
Genel Toplam	32 368	5 149 699	5 417 159	10 566 858	439409	59 263	498 690	336503

2010 – 2011 eğitim öğretim yılı sürecinde, ilköğretim okulu oranının %97,59 olduğu görülürken, özel ilköğretim okulu oranının %2,28 olduğu tespit edilmiştir. Azınlık yabancı ve uluslararası okulların toplamalarının oranları %0,12 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 2. 2020 – 2021 Devlet ve Özel İlkokullar

Eğitim Kurumu	Kurum Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı			Derslik
		K	E	Top.	K	E	Top.	
İlkokul	22 087	2 449 714	2 596 532	5 046 246	168 156	102 287	270 443	228 872
Özel Türk İlkokulu	1 929	124 762	135 903	260 665	25 732	6 124	31 856	29 310
Özel Azınlık İlkokulu	23	540	559	1 099	235	44	279	159
Özel Uluslararası İ.O	80	3 565	3 926	7 491	545	348	893	1 641
Özel Yabancı İlkokul	1	4	5	9	10	--	10	6
Genel Toplam	24 120	2 578 585	2 736 925	5 315 510	194 678	108 803	303 481	259 988

2020 – 2021 eğitim öğretim yılında 4+4+4 kademeli eğitim sistemi devam ettiği için ilköğretim okulu kaldırılmış yerine ilkokul kademesi getirilmiş ilköğretimin 5'inci sınıf ve sonrası ortaokul kademesine dâhil edilmiştir. Bu nedenle ilkokul ve ortaokul ayrı ayrı incelenmiştir.

2020 – 2021 eğitim sürecinde ilkokul oranının %91,57 olduğu, özel okul oranının ise %7,99 olduğu tespit edilmiştir. Azınlık, uluslararası ve yabancı okulların toplamalarının %0,43 oranında olduğu görülmüştür.

Tablo 3. 2020 – 2021 Devlet ve Özel Ortaokullar

Eğitim Kurumu	Kurum Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı			Derslik
		K	E	Top.	K	E	Top.	
Ortaokul	12 513	1 921 736	2 066 028	3 987 764	158 676	115 660	274 336	135 092
Özel Türk Ortaokulu	2 237	144 551	164 205	308 756	26 760	11 967	38 727	28 422
Özel Azınlık Ortaokulu	20	515	490	1005	190	67	257	82
Özel Uluslararası Ortaokul	79	966	1049	2015	179	139	378	609
Genel Toplam	14 849	2 067 768	2 231 722	4 299 540	195 805	127 833	313 698	164 205

Aynı şekilde 2020 – 2021 eğitim öğretim yılı sürecinde devlete bağlı ortaokul oranının %84,26 olduğu görülürken, özel okul oranının %15,06 olduğu tespit edilmiştir. Azınlık ortaokulu oranının %0,13 olduğu, uluslararası ortaokul oranının ise %0,53 olduğu görülmüştür.

2010 – 2011 ve 2020 – 2021 yıllarına ait istatistikler karşılaştırıldığında 2020 – 2021 eğitim öğretim yılında devlete bağlı ilkokul sayısında bir düşüş olduğu göze çarpmaktadır. 10 yıllık süreç içerisinde 8 yıllık kesintisiz eğitimden 4+4+4 kademeli eğitim sistemine geçildiği düşünüldüğünde bazı ilköğretim okullarının ortaokulu dönüştürülmesinin okul sayısını etkilediği düşünülmektedir.

8 yıllık kesintisiz eğitimden 4+4+4 kademeli eğitim sistemine geçilmesinden dolayı ilkokuldaki öğrenci ve öğretmen sayılarının yarıya yakın şekilde azaldığı görülmektedir. Okullarda 1'inci sınıftan 8'inci sınıfa kadar birçok öğrencinin gerek ikili gerekse tam gün öğretim yaptığı düşünüldüğünde, bu okullardaki öğrencilerin yeni sistemden dolayı neredeyse yarısının farklı binalarda bulunan ortaokullara aktarıldığı, ayrıca eski sistemde 1'inci sınıftan 8'inci sınıfa kadar hem sınıf hem de branş

öğretmenlerinin aynı okulda görev yaptığı ve yeni sistemde 2'inci kademe öğretmenlerinin farklı binalarda bulunan ortaokullara görevlendirildiği düşünülebilir.

2010 – 2011 eğitim öğretim yılında özel ilköğretim okulu sayısının 738 olduğu görülmektedir. 2020 – 2021 eğitim öğretim yılına bakıldığında özel ilkokul sayısının 1929, özel ortaokul sayısının ise 2237 olduğu görülmektedir. Özel öğretim kurumlarının kademeli eğitime geçiş sürecinden pek etkilenmediği hatta yasal düzenlemelerin özel okullar lehine işlediği, hatta dershanelerin kapatılma sürecinde birçok özel dershanenin özel okula dönüştüğü düşünülmektedir. Özel ilkokul ve özel ortaokulların genellikle aynı çatı altında eğitim verdiği düşünüldüğünde 10 yıllık süreç içerisinde özel ilkokul ve özel ortaokul sayısının %464,49 oranında arttığı görülmektedir.

10 yıllık süreç içerisinde azınlık okullarının da 4+4+4 kademeli eğitim sistemine geçişten etkilendiği görülmüştür. 2010 – 2011 eğitim öğretim yılında azınlıklara ait 34 ilköğretim okulu olduğu görülürken, 2020 – 2021 eğitim öğretim yılında 23 azınlık ilkokulu, 20 azınlık ortaokulu olduğu görülmüştür. Her ne kadar süreç içerisinde azınlık okulu sayısının azaldığı fikri gelişse de 2020 – 2021 verilerine göre azınlık ilkokulu ve ortaokulu toplamının 43 olduğu aslında %26,47 oranında arttığı görülmektedir.

Tablo 4'de 2010 – 2011 yıllarına ait devlet ve özel ortaöğretim kurumlarına yönelik istatistikler, Tablo 5'de 2020 – 2021 yıllarına ait ortaöğretim kurumlarına yönelik istatistikler verilmiştir (MEB, 2010, 2020).

Tablo 4. 2010 – 2011 Devlet ve Özel Ortaöğretim Kurumları

Kurum Türü	Kurum Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı			Derslik
		K	E	Top.	Kad.	Söz.	Top	
Lise (Resmi)	3062	934 415	991 666	1 926 081	3496	91 695	95 191	55 673
Özel Türk Lisesi	745	51 079	68 446	119 525	15 672	-	15 672	8684
Özel Azınlık Lisesi	11	570	431	1001	228	-	228	80
Özel Uluslararası Lise	4	-	-	-	66	-	66	24
Özel Yabancı Lise	14	4287	3633	7920	939	-	939	447
Genel Toplam	3836	990 351	1 064 176	2 047 399	20 401	91 695	112 096	64 908

2010 – 2011 eğitim öğretim yılında devlet lisesi oranının %79,82 olduğu görülürken, özel lise oranının %19,42 olduğu tespit edilmiştir. Azınlık, uluslararası ve yabancı liselerin toplamalarının oranının %0,75 olduğu görülmektedir.

Tablo 5. 2020 – 2021 Devlet ve Özel Ortaöğretim Kurumları

Kurum Türü	Kurum Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı			Derslik
		K	E	Top.	K	E	Top	
Lise (Resmi)	3379	1 168 604	945 815	2 114 419	62 537	63 055	125 592	68 782
Özel Türk Lisesi	3045	160 337	179 734	340 071	31 809	22 775	54 584	36 692
Özel Azınlık Lisesi	11	489	448	937	134	84	218	115
Özel Uluslararası Lise	88	1 117	1 706	2 823	151	149	300	731
Özel Yabancı Lise	11	3 799	3 232	7 031	478	261	739	341
Genel Toplam	6534	1 174 169	1 130 935	2 465 281	95 109	86 324	181 433	106 661

2020 – 2021 eğitim öğretim yılı sürecinde devlet lisesi oranının %51,71 olduğu, aynı şekilde özel lise oranının %46,60 olduğu görülmüştür. Azınlık, uluslararası ve yabancı liselerin toplamalarının %1,68 oranında olduğu tespit edilmiştir.

10 yıllık süreç içerisinde devlet liseleri oranında çok büyük bir değişiklik olmadığı artış oranının %10,35 olduğu görülmüştür. Özel liselerin sayılarında çok büyük bir artış olduğu, 2010 – 2011 eğitim öğretim yılında 745 özel lise olduğu, 2020 – 2021 yılında ise bu %308,72’lik bir artışla 3046 özel lisenin açıldığı tespit edilmiştir.

Azınlık liselerinde sayı değişmezken, bu kurumlarda okuyan öğrencilerin ve görev yapan öğretmenlerin sayılarında bir düşüş olduğu görülmüştür. 10 yıllık süreç içerisinde uluslararası lise sayısında %2100 oranında büyük bir artış olduğu, Özel yabancı lise sayısında hem kurum noktasında hem de öğretmen ve öğrenci noktasında düşüş yaşandığı tespit edilmiştir.

2.1.3.4. Türlerine ve Yapısına Göre Özel Okullar

Özel okullar kuruluşu, yapısı ve hitap ettiği kitle açısından çeşitli türlere ayrılmaktadır. Bu yapı çeşitli çalışmalar ve MEB mevzuatı ile şekillenmiş ve tanımlanmıştır.

Bulgurlu (2018) özel okulları “özel zincir okullar” ve “özel butik okullar” olmak üzere iki gruba ayırmıştır. Özel zincir okullar; Özel okullar yasası kapsamında ait olduğu kişi tarafından birden çok şubesi bulunan okullar olarak tanımlarken, bu okulların eğitim sisteminin belli bir plan ve müfredata göre planlandığını ve milli eğitimin belirlediği müfredata uygun kalınacak şekilde, okulun imkânları doğrultusunda farklılıklar eklenerek eğitim modellerini geliştirdiği ve çeşitlendirdiğini belirtmiştir. Butik okulları ise Özel Okullar yasası kapsamında ait olduğu kişi tarafından açıldığını ve ilk şubesinde eğitimini sürdüren okullar olduğunu, ayrıca bu okulların belli semtlerin gözde okulları

olabildiğini, hem özel okul eğitimi veren hem de daha küçük bütçeli olduklarından kimi kesimlerce tercih edilen okullar olduğunu belirtmiştir.

Bulgurlu'nun yapmış olduğu çalışmadan hareketle özel zincir okulların ülkemizde faaliyet gösteren ve tek merkezden yönetilen, kurumsal kimlik kazanmış olan okullar olduğu sonucu çıkmaktadır. Özel zincir okullar da öğretmen seçiminden okulda yer alan derslerin içeriğine kadar tüm işleyiş bir genel merkezden yönetilen kendi içerisinde bir kurumsal yapıya sahip olan okullar olduğu fikri oluşmaktadır. Özel butik okullar ise kurumsal kimlikleriyle tek bir bölgede faaliyet gösteren ve tek şubeye sahip okullar olduğu, bu bağlamda işleyişin zincir okullarınkine benzer bir yapıda olabileceği fikrini doğurmaktadır. Özel butik okullar tek bir bölgede faaliyet gösteren okullar olmalarından dolayı "özel bölgesel okullar" olarak da adlandırılabilirler.

Özel okullar kurumsal özelliklerinin yanı sıra kuruluş niteliklerine göre de ayrılmaktadır. 5580 sayılı özel öğretim kurumları kanununda özel öğretim kurumları kuruluşu şu şekilde tanımlanmıştır;

1. Milletlerarası Özel Eğitim Kurumları: Yalnızca yabancı uyruklu öğrencilerin devam edebilecekleri özel eğitim kurumlarıdır.
2. Yabancı Okullar: Yabancılar tarafından açılmış özel eğitim kurumlarıdır.
3. Azınlık Okulları: Rum, Ermeni ve Musevi azınlığa mensup Türkiye Cumhuriyeti uyruklu öğrencilerin devam ettiği okul öncesi eğitim, ilköğretim ve ortaöğretim Kurumlarıdır.

2.1.3.5. Devlet Okulları ve Özel Okullar Arasındaki Farklar

Devlet ve özel okullar arasında nitelik ve nicelik yönünden çeşitli farkların olduğu bilinmektedir. Devlet okulları, devlet kurumu bünyesinde yer almasından dolayı birçok noktada bürokrasiye tabii kalırken özel okullar kendi içerisinde bürokratik bir yapıya sahip olduğu görülebilir. Devlet okullarında ve özel okullarda görülen bu yapı farklılıklarının velilerin okul tercihi, okul kültürü ve iklimi, okul başarısı, ders uygulamaları ve öğretmen alımı yönünden farklılıklar oluşturduğu düşünülmektedir.

Özel Eğitim kurumları ve Devlet okulları Türk Eğitim sisteminde yer alan eğitim kurumlarıdır. Devlet okulları eğitimin gerektirdiği her türlü ihtiyacı ve talebi karşılayamazken, özel okulların bu tür sıkıntıları ve sorunları bulunmamaktadır. Velilerin talepleri doğrultusunda özel okullardan eğitim hizmetleri satın alınırken, devlet okulları

ise satışı hizmetini sunmaktadır. Velilerin beklentilerini karşılama düzeyinden dolayı “özel okul” olgusu oluşmakta ve toplumun belirli düzeylerince önemli yer tutmaktadır. (Durmuş, 2009). Bu bağlamda velilerin beklentilerini karşılama noktasında “özel okul” olgusunun oluştuğu yargısı oluşmakta ve bu beklenti düzeyini karşılama noktasında özel okulların daha avantajlı durumda olduğu düşünülmektedir.

Bozyiğit'e (2017) göre devlet okullarında okuyan öğrenciler eğitim görmesi gereken vatandaşlar olarak algılanmaktayken özel okullarda okuyan öğrenciler daha çok “müşteri” olarak algılanmaktadır. Gürler (2020) bu durumu; alınan eğitim hizmetinin özel okullarda ücretli olmasından kaynaklandığını; devlet okullarında ise cüzi bir miktarda istenen ücret dışında herhangi bir ücret talep edilmemesinden ötürü olduğunu belirtmiştir. Özel okullarda öğrenci ve velinin “müşteri” olarak algılanması, bu okulların devamlılığı noktasında kaliteyi sürekli yüksek tutma yükümlülüğünün oluşmasına neden olmaktadır. Bay ve Tuğluk (2004) özel okulların varlıklarını sürdürmeleri için daha kaliteli bir hizmet vermek zorunda olduklarını belirtirken kaliteli bir hizmet için önemli bir faktör olan öğretmen seçiminin daha dikkatli ve titiz yapıldığını belirtmiş, özel okullardaki öğretmenlerinde nitelik noktasında kendilerini güncellediklerini ifade etmiştir.

Özel okullarda verilen hizmeti kalitesi ve özel okullarda çalışan ya da çalışacak öğretmenlerin eğitim hizmetleri noktasında titiz davranması, velilerin okul seçimlerini etkilemektedir. Pulat (2019) velilerin özel okul seçimini etkileyen etmenleri; fiziki şartlar, merkezi sınav başarısının yüksek olması, sanatsal ve sportif faaliyetlerin özel okullarda daha çok önemsenmesi, yönetim ve akademik kadronun veli ve öğrenci iletişimine açık olması şeklinde ifade etmiştir. Keskin ve Turna, (2010) ailelerin maddi durumları, kariyerleri ve yaşları ilerledikçe devlet okullarını daha az tercih ettiklerini ifade etmiştir.

Hosgörür ve Kaplan'nın (2017) kurum teftiş raporlarını karşılaştırdıkları çalışmalarına göre; devlet okullarında görev yapan yöneticilerin özel okullarda görev yapan yöneticilere göre daha az profesyonel olduklarını belirtmiştir. Devlet okullarında maddi kaynak sıkıntılarının olduğu, teknolojik alt yapıya yönelik eksikliklerin olduğu, öğretmen performansının düşük, sınıfların özel okullara görece kalabalık, sınıfların fiziki yapısının ve donanımının sınırlı, yardımcı personel sayısının yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Aynı şekilde devlet okullarında öğretmen ve öğrenci takiplerinin mevzuata uygun olarak yapılmadığını da belirtmişlerdir. Özel okullarda; eğitim ve öğretim bakımından önemli sorunların bulunmadığı ama çalışmaların mevzuata uygun olarak yapılmadığını tespit etmişlerdir.

Arslan vd. (2007) yönetim, örgüte bağlılık, örgütle özdeşleşme, çalışma ortamı, değişikliklere uyum, ödül sistemi, işbirliği – iletişim, tören – toplantılar – dil, maddi kültür gibi örgüt kültürüne yönelik öğelerde özel okulların devlet okullarından daha iyi düzeyde kültürel özelliklere sahip olduğunu belirtmişlerdir. Yavuz ve Yılmaz (2012) özel okullarda görev öğretmenlerin okul kültürüne yönelik algılarının devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin algılarından daha yüksek olduğu; okul kültürüne ilişkin özellikleri özel okul öğretmenlerinin daha fazla önemsendiği ifade etmiştir. Fakat devlet okullarında okuyan öğrencilerin okul kültürü algılarının özel okullarda okuyan öğrencilerin okul kültürü algılarından yüksek olduğu tespit etmişlerdir.

Özel okullar, devlet okullarına göre birçok yönden avantajlı okullarda olarak görülsede detaya inildiğinde farklı sonuçların olabileceği görülebilir. Çakılı (2020), devlet okullarında ve özel okullarda okul kültürünün insancıl olma özelliği bakımından farklar olduğunu; devlet okullarında okulu ilgilendiren kararların öğretmen ve yönetici iletişimi içerisinde olduğunu, özel okullarda ise bu durumun üst kurulun etkisinde olduğunu; devlet okullarında görev yapan öğretmenler kendilerini okulun bir parçası olarak görürken, özel okullarda görev yapan öğretmenlerin kendilerini emir komuta zincirinin bir parçası olarak gördüklerinin belirtmiştir. Ayrıca devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan yöneticilerin okul görevlendirmelerinde öğretmenlerin yeteneklerini dikkate aldığını belirtirken detaya inildiğinde devlet okullarında işlerin ve işbirliğinin sağlanması adına pozitif bir ortam oluşturulduğu, özel okullarda ise işlerin daha kolay ve hızlı şekilde yapılması adına görevlendirmeler yapıldığını ifade etmiştir.

Örgüt kültürünün bir boyutu olan işbirliği noktasında devlet ve özel okullarda farklar olduğu görülürken; devlet okullarında atama ile gelen öğretmenlerin uzun yıllar birbiriyle çalışmalarında dolayı işbirliğinin daha çabuk ve uzun sürdüğü, özel okullarda ise yıllık sözleşmelerden ötürü sürekli sirkülasyon olduğu ve özel okullarda öğretmenler arası rekabetin yüksek olmasından ötürü kişiler arası işbirliğinin imkansız hale geldiğini görülebilir.

2.1.3.6. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Müzik Dersi Uygulamaları ile Müzik Öğretmenlerine Yönelik Benzerlikler ve Farklılıklar

Devlet okullarında ve özel okullarda görülen kurumsal, yapısal, örgütsel ve mevzuata yönelik farklılıklar dışında ders uygulamalarına, ders uygulamalarına ilişkin fiziki ortama, derslerde kullanılan materyal ve yöntemlere yönelik farklarında olduğu ve

bu farklılıkların müzik derslerinde de yaşanabileceği düşünülmektedir. Özel okulların tercih edilme nedenleri arasında kültürel ve sportif faaliyetlerinin olduğu ve bu faaliyetler noktasında devlet okullarından ayrıldığı bilinmektedir. Bu anlamda bir okulun reklam yüzünü oluşturan kültürel ve sportif ders uygulamalarının devlet okullarından farklı şekilde uygulanabileceği fikri doğmaktadır.

Özel okullardaki müzik eğitimi; okulun yapısına, imkânlarına, öğretim kalitesine ve donanımı gibi birçok özelliğe göre değişiklik göstermektedir. Yine bu okullarda, Milli Eğitim Bakanlığı'nın belirlediği müzik öğretim programından farklı programlar uygulanabilmesi, müzik eğitiminde çeşitliliğe sebep olmuştur. Sanat eğitimi kapsamındaki bu müzik eğitimi, okulun vizyonuna göre farklılıklar oluşturmaktadır. Müzik eğitimi süresince, farklı öğretim yöntemleri ve yaklaşımları kullanılan bu kurumlarda birçok farklı müzikal etkinlikler yapılmaktadır. Kurumun merkezinden gönderilen müzik eğitim programı doğrultusunda, özel gün ve haftalarda, milli bayramlarda, dönem veya yılsonlarında çeşitli müzik etkinlikleri düzenlenmektedir (Üzümlü, 2019).

Yılmaz (2019) ve Üzümlü (2019) müzik dersine yönelik fiziki imkânlar yönünden özel okulların daha avantajlı bir durumda olduğunu belirtmişlerdir. Bu bağlamda müzik sınıfı, konferans salonu vb. gibi müzik dersinin ve müzikal aktivitelerin niteliğini arttıracak öğelerin özel okullarda daha sıklıkla görüldüğü, devlet okullarında ise bu imkânların ya görüldüğü ya da kısıtlı olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Nitelikli bir müzik dersi için fiziki ortam kadar, derste kullanılan materyalle de (piyano, Orff çalgıları, müzikli tarih şeridi, akıllı tahta ve dizekli tahta) önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Üzümlü (2019) ve Yılmaz (2019) müzik dersinde kullanılan materyal noktasında özel okulların daha donanımlı olduğunu, devlet okullarında eksiklerin olduğunu belirtmiştir. Yılmaz (2019) özel okullarda müzik eğitimine yönelik eksikliklerin tamamlanması için okul idaresinin daha hassas davrandığını belirtirken, devlet okullarında görev yapan idarecilerin müzik dersine yönelik materyal eksikliklerinin giderilmesi noktasında etkili davranmadıklarını ifade etmiştir.

Üzümlü (2019) hem devlet hem de özel okullarının müzik eğitimi kapsamında yapılan sosyal faaliyetlerin, yetenek ve beceri geliştirme çalışmalarının önemli bir yer kapladığını, okul yönetimlerinin de bu çalışmaları desteklediğini belirtirken özellikle

“müzik dersleri” noktasında özel okul idarecilerinin daha hassas davrandıkları ve müzik derslerini daha çok önemsediklerini ifade etmiştir.

Özel ve devlet okullarında sınıf mevcudları noktasında da farklar olduğu bilinmektedir. Sınıf mevcudunun fazla olması öğretmenin öğrenciye ulaşma noktasında olumsuz bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Yılmaz (2019) devlet okullarındaki sınıfların özel okullardaki sınıflara göre daha kalabalık olmasından kaynaklı olarak öğrenci başına düşen dakikanın devlet okullarında yeterli olmadığını bu noktada müzik derslerinin verimli işlenemediğini belirtmiştir. Üzümlü (2019) özel okulda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik hazırbulunuşluk düzeylerinin daha yüksek olduğunu ve bu durumdan ötürü özel okullarda okuyan öğrencilerin ders içi ve ders dışı müzik başarılarının daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Yılmaz (2019) müzik dersinde çalgı kullanımının ve çalgıya ulaşılabilirliğin özel okullarda daha yüksek düzeyde olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda özel okul öğrencilerini müzik derslerinde daha başarılı olabileceği; müziği tanıma, kavrama, ifade etme noktasında daha avantajlı oldukları sonucuna ulaşılabilir. Aynı zamanda Yılmaz (2019) hem devlet hem de özel okuldaki öğrencilerin çalgıya ulaşma noktasında ekonomik yönden sıkıntı yaşandığını belirtmiştir.

Her iki okul türünde de müzik dersi bir saat olarak işlenmesine rağmen ders dışı faaliyetlerin özel okullarda daha çok olduğu görülebilir. Üzümlü (2019) özel okullardaki öğrencilerin ve müzik öğretmenlerinin tüm ders içi ve ders dışı müzik etkinliklerini önemsediklerini ifade etmiştir. Her iki okul türünde de müzik etkinliklerine yönelik faaliyetlerin idare tarafından önemsendiği belirtilirken özel okullarda idarenin bu etkinlikleri biraz daha önemsendiği görülmüş, özel okullarda görev yapan öğretmenlerin idare tarafından etkinlik noktasında sürekli baskı altında olduklarını ifade etmiştir. Yılmaz (2019) müzik derslerinin önemli bir ders olarak görülmediğini, bu durumun ise okul yönetimi ile müzik öğretmeni arasında bir iletişim sorunu oluşturduğunu belirtmiştir. Üzümlü (2019) özel okullardaki okul yöneticilerinin not konusunda daha müdahaleci bir tavır sergilediğini ifade etmiştir.

Üzümlü (2019) ve Yılmaz (2019) diğer branş öğretmenlerinin her iki kurum türünde de müzik derslerini önemsemediklerini ve çeşitli nedenlerle müzik dersini kendi dersleri doğrultusunda kullanmak istediklerini belirtirken, bu durumun her iki okul türünde de müzik öğretmenleri tarafından rahatsızlıkla karşılandığını ve diğer branş öğretmenleri ile iletişimi zorlaştırdığını ifade etmiştir.

Eğitim önemli sacayaklarından biri de veli olarak görölmektedir. Üzümlü (2019) özel okullardaki öğrenci velilerinin devlet okullarındaki öğrenci velilerine göre müzik eğitimini, çocukların müzikal gelişimleri noktasında daha önemsediklerini ifade ederken; Yılmaz (2019) bu durumun müzik dersini ve müzikal etkinlikleri daha etkili hale getirerek veli – öğretmen iletişimini daha güçlü bir hale getireceğini belirtmiştir. Ayrıca Üzümlü (2019) özel okullardaki öğrenci velilerinin, çocuklarının yeteneklerine göre mesleki müzik eğitimi veren üst kurumlara girmesini desteklediğini belirtirken, Yılmaz (2019) öğrencilerin ileri ki yaşamlarını etkileyecek bu durumun müzik öğretmenini de etkileyebileceğini; müzik öğretmeninın yönlendirici kimliğinin özel okullarda daha ciddiye alındığını ve bu durumun müzik öğretmeninın sosyal yaşantısını ve meslek motivasyonunu olumlu yönde etkileyeceğini belirtmiştir.

Yılmaz (2019) devlet okullarında müzik derslerinin yeterli düzeyde gerçekleşmediğini belirtirken; Üzümlü (2019) özel okullarda ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik dersi programında haftalık bir saatlik müzik dersini yetersiz bulduğunu, hem devlet hem de özel okullardaki öğretmenlerin müzik dersi programının yetersiz olduğunu ifade etmiştir.

Yılmaz (2019) Devlet ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin aldıkları eğitimin yeterli olduğunu belirtirken meslekte güncelleme ve gelişim noktasında; özel okullardaki müzik öğretmenlerinin, devlet okullarındaki müzik öğretmenlerine göre mesleki gelişimi daha ciddiye aldıkları ve mesleklerinde kendilerini güncel tutmaya daha dikkat ettiklerini ifade etmiştir.

Devlet okullarında ve özel okullarda müzik dersi uygulamaları açısından özel okulların daha avantajlı durumda olduğu görölmektedir. Öğretmenlerin psikolojik özellikleri noktasında da farkların olduğu da bilinmektedir. İş doyumu ve tutum bu psikolojik ve duyuşsal etmenler olarak görülebilir.

2.1.4. İş Doyumu

İnsanoğlu var olduğundan beri yaşadığı dünyanın şartlarına göre hayatını idame ettirmek zorundadır. Bu zorunluluk insanın avcı toplayıcı olduğu zamanlarda başlamış; tarım, sanayi ve bilimsel devrimlerle devam etmiştir. Ticaretin gelişmesi ve yeni iş sahalarının ortaya çıkması, düşünce ve felsefe akımları sonrasında yapılan devrimler ve yenilikler neticesinde teknolojinin hızla ilerlemesi, insan odaklı araştırmalara yeni boyutlar kazandırarak çeşitli psikoloji kuramlarının gelişmesine olanak sağlamıştır.

Bireylerin yaşamlarını sürdürme, para kazanma, kariyer edinme ve kendisini geliştirme gibi idealler elde etmesi, hem toplumsal beklentilere cevap verebilmesi hem de yaptığı işten tatmin olabilmesi açısından önemli görülmektedir. Meslek, insanın hayatını devam ettirebilmesi açısından bir para kazanma aracı olarak görülebilir fakat bireylerin yaptığı işten zevk alması, işini sevmesi meslek yaşamının farklı bir boyutu olarak karşımıza çıkmaktadır. İş doyumu veya iş tatmini bu boyutlardan biridir.

İş doyumuna yönelik ilk araştırmalar; Amerika’da büyük buhranın endüstriyel ve istihdam krizlerine neden olduğu 1920’lerin sonraları ile 1930’ların ilk yarısında başlamıştır. İlk çalışmalar, bu dönemde; iş yerlerinde yaygın iş tatminsizliği göz önüne alındığında, bu tatminsizliğin nedenlerini ortaya çıkarmak amacıyla yapılmış ve duygular bu tatminsizlikte önemli bir faktör olarak tanımlanmıştır (Judge vd., 2020).

Aziri, (2011); iş doyumu teriminin günlük yaşamda ve bilimsel araştırmalarda çok sık kullanılmasına rağmen ne olduğu, işin neyi temsil ettiği konusunda genel bir fikrin ve tanımın olmadığını belirtmiştir. Bu nedenle iş tatmini ile ilgili tanımların yapılmasından önce evrensel bir insan etkinliği olan “iş – çalışma” kavramlarının doğasının ve öneminin dikkate alınması gerektiğini ifade etmiştir. Bu bağlamda iş doyumu konusunda birçok çalışmanın yapıldığı, birçok kuramcının iş doyumunu tanımladığı görülmüştür.

Hoppock'a (1935) ve Locke'a (1969) göre iş doyumu; bir kişinin işinden memnun olması veya yaptığı işi sevmekten kaynaklanan bir duygu durumudur. Aziri (2011) bu yaklaşımı; iş tatmininin birçok dış faktörün etkisinde olmasına rağmen çalışanın nasıl hissettiğine yönelik içsel bir durum olduğunu ifade etmiştir. Vroom (1964) iş tatminini, çalışanların iş yerindeki rolüne odaklanarak, bireylerin çalıştıkları işlerdeki rollerine yönelik duyuşsal yönelimleri olarak tanımlamıştır. Guo & Wang (2017) iş doyumunu, bir çalışanın mesleğinin birçok yönünden ne kadar keyif aldığı şeklinde tanımlarken; Davis (1989) çalışanların işlerine karşı sahip oldukları olumlu veya olumsuz duyguların bir kombinasyonu olarak tanımlamış; insanların çalışmaları hakkında sahip oldukları duygulara ve bağlılıklara atıfta bulunan Armstrong (2006) işe yönelik olumlu tutumların iş doyumunu, olumsuz tutumların ise iş tatminsizliğini gösterdiğini ifade etmiştir.

İş doyumu; bireysel refahın bir ölçüsü olarak görülmesinden dolayı birçok sosyal bilimci tarafından, hem refah dağılımının temel kaygılarından biri olması hem de iş gücü piyasasının belirli yönlerine ilişkin fikirler verebilmesi açısından önemli görmektedir. Çalışanların iş gücüne katılımları ile ilgili kararları, bir işte kalma veya işten ayrılma,

işlerine ne kadar çaba sarf ettikleri, çalışanların kısmen de olsa işleri ile ilgili öznel değerlendirmeleri iş doyumunu gösteren parametreler olarak görülmektedir (Clark, 1996).

Kayıkçı'ya (2005) göre; iş tatmini çalışanları mutlu ederken, iş tatminsizliği çalışanların işlerini sevmemesine ve işlerine uyum göstermemesine sebep olmaktadır. Çalışanların, eğitim – kültür seviyelerinin yükselmesi işten tatmin olma noktasında isteklerinin artmasına, artan isteklerin sağlanamaması da iş tatminsizliğine neden olacaktır. İş tatminsizliğinin çıkaracağı sorunlar düşünüldüğünde iş doyumunun ne kadar önemli olduğu görülmektedir.

İnsanların işleri noktasında sahip oldukları duyguların ve inançların toplamı olarak kabul edilen iş doyumunun seviyeleri yüksek memnuniyetten düşük memnuniyete veya memnuniyetsizliğe kadar değişebilir. Bir bütün olarak işleri hakkında tutuma sahip olmanın yanı sıra, yapılan işin türü, iş arkadaşları amirleri ve astları ve maaşları gibi işlerin çeşitli yönleri hakkında tutuma sahip olabilirler (George vd., 2005). İnsanların sahip oldukları bu tutum iş doyumunun faktörlerini oluşturduğu düşünülebilir. Bu anlamda iş doyumunun çeşitli faktörlerden etkilenebileceği fikri oluşmaktadır.

2.1.5.1. İş Doyumunu Etkileyen Faktörler

İş doyumunu genellikle; iş atmosferi, iş özellikleri ve bireylerin işe bakış açıları ile yaşam tarzlarının bir karışımıdır. Ancak bu temeller dinamiktir ve yönetimde, meslektaşlarda veya şirket oluşumunda değişim gibi çevresel etkilere bağlı olarak değişebilir (Parke, 2018).

Khan vd. (2017) iş memnuniyetini destekleyen altı temel bileşeni sunmuş ve bu bileşenleri başarı, personel takdiri, gelişim fırsatları, kişisel gelişim olanakları, hesap verilebilirlik miktarı ve fiili işin kendisinden oluştuğunu belirtmiştir.

Parke, (2018) İlhamı, iş doyumunun hayati bir parçası ve kişinin belirli amaçlara ulaşırken arzularını tanıma ve onu destekleme davranışını heyecanlandıran, yönlendiren ve sürdüren içsel etkinliği olarak tanımlamıştır. İlhamın inanılmaz bir parçası olan benlik saygısını, bir kişinin iş tatminini, amirinden memnuniyetini ve şirket içindeki tutumunu iş doyumunun önemli faktörleri olarak ele almıştır. Uygun çalışma ortamı ve lider ilişkilerinin daha yüksek iş memnuniyetine ilham verdiğini ifade etmiştir. Ayrıca örgütsel bağlılığın ve kurumsal sosyal hesap verilebilirliğin, iş tatminini ile pozitif bir ilişki sergilediğini belirtmiştir.

Balcı (1985) iş doyumunu etkileyen faktörleri bireysel (kişisel) faktörler ve örgütsel faktörler olmak üzere iki ayırmıştır. Bireysel faktörler yaş, cinsiyet, kıdem, hizmet süresi, eğitim düzeyi, zekâ, medeni durum gibi parametrelerden oluşurken; örgütsel faktörler çalışma ortamını ilgilendiren ücret, terfi, çalışma şartları, yönetim biçimi gibi parametrelerden oluştuğu görülebilir.

2.1.5.1.1. İş Doyumunu Etkileyen Bireysel Faktörler

2.1.5.1.1.1.Cinsiyet

İnsan doğası gereği, kadınların ve erkeklerin farklı ruh hallerinde olduklarından dolayı psikolojik durumlarının farklılık göstermesi ve bunun sonucunda yaptıkları işten elde ettikleri doyumun farklılık göstermesi doğal bir durumdur. Bireylerin iş doyumunu etkileyen faktörlerden birinin cinsiyet olduğu, kadınların ve erkeklerin işlerinden beklentilerinin ve iş doyumlarının değişkenlik gösterdiği çalışmalarda görülebilmektedir. İş doyumunu ile cinsiyet değişkenine yönelik çalışmalara bakıldığında tutarlı bir sonuç ortaya çıkmadığı görülmektedir.

Acar (2019), Gafa (2019), Koç (2019), Şahin (2013), Şenocak (2019); Türkeri (2019) yapmış oldukları çalışmalarda iş doyumunun cinsiyetten etkilenmediğini ifade etmişlerdi. Eğinli (2009) ve Güvel (2019) kadınların iş doyum düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğunu belirtirken, Çalışkan (2019), Kadioğlu (2019) Öztürk ve Şahbudak (2015) erkeklerin iş doyum düzeylerinin kadınlara nazaran yüksek olduğunu sonucuna ulaşmışlardır.

2.1.5.1.1.2 Yaş

Kadioğlu (2019), Şenocak (2019), Azimi ve Durdağı (2019) iş doyumunun yaş değişkeninden etkilenmediğini ifade etmişlerdir. Ancak Güvel'e (2019) göre 30 – 39 yaş aralığındaki çalışanların, Çalışkan'a (2019) 50 yaş üstü çalışanların, Sevimli ve İşcan'a (2005) göre yaşlı çalışanların ve Sarıkaya'ya (2019) göre 20 – 29 ve 50 yaş üstü çalışanların, Yiğit vd'ne (2011) göre 20 – 30 yaş arasındaki çalışanların iş doyumlarının yüksek olabileceği belirtilmiştir.

Yapılan çalışmalarda elde edilen bulgular hem iş doyumunu ve yaş ilişkisi noktasında hem de hangi yaş aralığında iş doyumunun daha yüksek olabileceği noktasında farklılık gösterebileceği görülmektedir. Bu durumun çalışılan örneklem grubundan kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

2.1.5.1.1.3. Kıdem Durumu

Kıdem, bir meslekte geçirilen süre olarak ele alınmaktadır. Kıdemli çalışanların meslek tecrübelerinin daha fazla olduğu düşünüldüğünde, iş doyumlarını etkileyecek bir faktör olduğu görülebilir.

Bilge vd. (2007), Dağdeviren vd. (2011), Kadıoğlu (2019), Öztürk ve Şahbudak (2015), Sevimli ve İşcan, (2005), Güvel (2019) iş doyumunun kıdemden etkileneceğine yönelik sonuçlara ulaşmışlardır. Acar, (2019), Azimi ve Durdağı (2019), Gafa (2019) yaptıkları çalışmalarda iş doyumunun kıdemden etkilenmeyeceğini belirtmişlerdir.

Kıdem'in iş doyumunu etkileyebileceğine dair çalışmaların farklı sonuçlar verdiği görülebilir. Kıdem ile iş doyumunu arasında ilişkinin olup olmadığına dair bir kesinlik olmadığı gibi hangi kıdem grubunun iş doyumunun yüksek olduğuna yönelik net bir sonuca ulaşamamıştır.

2.1.5.1.1.4. Eğitim Durumu

Meslek yaşantısına katılma sürecinde nitelikli bir eğitimin alınması ve mesleki süreçte ise hizmet içi veya lisansüstü eğitimlerle mesleğe yönelik niteliğinin artırılması, mesleğine farklı bakış açıları kazanması ve alanına yönelik yenilikler elde etmesi önemli görülmektedir. Bu bağlamda çalışanların iş doyumunu etkileyen faktörlerden birinin de çalışanın eğitim durumu olarak görülmektedir.

Güvel (2019), Koç (2019), Yiğit vd. (2011) çalışanların iş doyumunun eğitim durumundan etkilendiği sonucuna ulaşmışlardır. Yiğit vd. (2011), Koç (2019) lise mezunu çalışanların iş doyumlarının lisans ve lisansüstü eğitim seviyelerindeki çalışanların iş doyumlarında daha düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır. Eğinli'ye (2009) ve Baysal'a (1981) göre eğitim düzeyi yüksek olan çalışanların eğitim düzeyi düşük olan çalışanlara göre daha yüksek iş doyumuna sahiptir.

Eğitim düzeyinin yükseldikçe iş doyumunun da yükseleceğini belirten çalışmaların olmasına rağmen; Keser (2006) ve Eroğlu (2014) düşük eğitim seviyesindeki çalışanların daha fazla iş doyumunu gösterdiğini, bunun nedeninin ise çalışanın, eğitim seviyesinden kaynaklanan sınırlı beklentiyi kabul etmesi ve düşük beklentinin çalışanın iş doyumunu olumlu yönde etkilediği şeklinde yorumlamıştır.

Azimi ve Durdağı (2019), Gafa (2019), Türkeri (2019) ise iş doyumunun eğitim durumundan etkilenmediğini belirtmiştir.

2.1.5.1.1.5. Medeni Durum

Azimi ve Durdağı (2019), Sarıkaya (2019), Gafa (2019) medeni durumun iş doyumunu etkilemediğini belirtirken, Özarslan (2002) iş evli çalışanlarının iş doyumunu düzeylerinin bekâr çalışanların iş doyumunu düzeylerinden yüksek olduğunu belirtmiştir.

2.1.5.1.2. İş Doyumunu Etkileyen Örgütsel Faktörler

2.1.5.1.2.1. Yapılan İşin Niteliği

Çalışanların yaptıkları işte kendilerini geliştirebilmeleri, yaptıkları işin toplum tarafından saygı görecek, kabul edilebilecek bir kariyer olması ve kişinin yeteneklerine uygun olması iş doyumunu etkileyebilmektedir.

Çalışanlarını işini sevmesi ve işinden tatmin olabilmesi işin niteliğine bağlı bir durum olarak karşımıza çıkabilmektedir. Başaran'a (2008) göre çalışanların iş beğenilerini dört şarta bağlamış ve bu şartları;

- İşin çalışanın yeteneklerini kullanmasına uygun olması,
- Yenilikleri öğrenmeye ve gelişmeye imkân tanınması,
- Çalışanı yaratıcılığa, değişikliğe ve sorumluluk almaya yönlendirmesi,
- Sorun çözmeye dayanması şeklinde ifade etmiştir.

Çalışanların iş beğenileri ve doyumları, yapılan işin toplum tarafından kabul edilen bir kariyer olması, bireyin eğitim düzeyi ile işte elde ettiği statü, işin yeniliklere açık olması gibi alt faktörlerden etkileneceği gibi, çalışanın kafasında tasarladığı işe sahip olma durumu da iş doyumunu etkileyebilecek bir durum olarak karşımıza çıkabilir.

İşin toplumdaki statüsü, adı, çalışma şekli direkt olarak iş doyumunu etkileyen faktörlerdendir. Çalışanın önceki yaşantısı ve çevresinden edindiği kültürün yarattığı davranış ve tutumlara göre yapmayı hayal ettiği veya etmediği iş tipleri vardır. Yaşadığı çevre itibari ile kabul görülmeyen işlerde çalışmak zorunda kalan kişilerde iş doyumunu düzeyi düşüktür. Çevrenin işe bakışının yanında yapılan işin yapısal özelliği de iş memnuniyetini değiştiren faktörlerdir. Yapılan uğraşın ilgi çekici olması, bireye yeni şeyler öğrenme fırsatı sunması, işin çalışana sorumluluk yüklemesi iş memnuniyetini yükselten etkenlerdir. Yapılmakta veya yapılacak olan çalışma insanlara ne kadar ilginç ve yenilikçi görünüyorsa çalışanların işe karşı tutumları olumlu olmakta ve iş doyumunu artırmaktadır (Serençelik, 2005).

2.1.5.1.2.2. Ücret (Maaş, İşin Sağladığı Gelir İmkânı)

Günümüz şartlarında insanın hayatını devam ettirebilmesi ve yaşam standartlarına uygun kalite bir hayat sürebilmesi; maddi düzeyde imkânlarının yeterliliğine bağlı olabilmektedir. Çalışma süresi, şartları, eğitim durumu gibi değişkenler çalışanın ücretini etkileyebilecek parametreler olarak görülebilir. Bu durum emek – ücret ilişkisini ortaya çıkartmaktadır. Bu ilişki çalışanların iş doyumunu etkileyen bir durumdur.

Sevimli ve İşcan'a (2005) göre; çalışanlar, uygulanan ücret ve terfi politikasının beklentilere uygun ve adil şekilde olmasını istemektedir. Ücret, çalışanın isteğine, yeteneğine ve toplumun ekonomik yapısına göre adaletli ise çalışanın işine karşı tutumu olumlu olacaktır. İş doyumunu açısından, alınan ücretin kişilere göre dengeli olması yüksek olmasından daha önemlidir.

Yıldız'a (2019) göre; kişinin yaptığı iş karşılığında aldığı ücretin iş doyumunu doğrudan etkilemekte fakat her çalışanı aynı düzeyde etkilememektedir. Çalışanın aldığı ücretin ihtiyaçlarının ne ölçüde karşıladığı, parasal beklentileri, kazancın iş arkadaşlarıyla adil ve eşit olması bireyin iş doyumunu etkilemektedir.

2.1.5.1.2.3. Çalışma Arkadaşları ve Yönetici

Bilir (2007) örgüt yöneticilerinin çalışanlara karşı sergiledikleri tutumların iş doyumunu ile yakından ilgili olduğunu belirtmiştir. Yöneticinin çalışanlara karşı pozitif bir tutum sergilemesi, çalışana kendisini değerli hissettirmesi, yönetici ve çalışan arasında kurulan pozitif yönlü ilişkiler çalışanın işinden memnuniyet duymasını ve doyum almasını sağlar.

Mavuş'a (2014) göre; insanlar birlikte olmaktan hoşnut olduğu kişilerle aynı iş ortamında bulunmak, çalışmak ister. Psikososyal bir varlık olan insanın iş doyumunu iş arkadaşlarıyla olan ilişkisinden doğrudan etkilenebilir. Bu bağlamda çalışanın iş arkadaşlarıyla ilişkisinin iş doyumunu veya iş memnuniyeti ile olumlu bir ilişki olduğu söylenebilir.

2.1.5.1.2.4. Terfi ve Yükselme

Terfi, çalışanların belirli yeterlilikler ve kazanımları elde etmesi sonucunda konumlarının değişmesi olarak düşünülebilir. Yılmaz, (2019) terfi etmenin çalışanlarda farklı karşılıklar bulabileceğini ifade ederken, kimi çalışanlar için saygınlık kimi

çalışanlar için ise ücret artışı ya da çalışma karşılığı olabileceğini ve bu anlam farklılıklarının iş doyumuna etkisinde de farklılık gösterebileceğini belirtmiştir.

Yöneticilerin yükselme ve terfi yönünde karar vermelerinde adil davranmaları ve belirli ölçütleri göz önünde bulundurmaları, çalışanları çalışmaya teşvik ederek, bilgi ve yeteneklerini attırmak için gayretli olmaya ve çalışmaya yönlendirecektir. Bu durum çalışanların iş doyumlarının yükselmesini sağlayacaktır. Fakat terfi sisteminde adaletsiz ve yanlı davranılması çalışanların iş doyumlarını olumsuz etkileyecektir (Erdoğan, 1996; Eren, 2001).

2.1.5. Tutum

Tutumlar, psikolojinin temel kavramlarından biridir çünkü insanların kararlarını ve eylemlerini açıklamaya yardımcı olurlar. Tutum, bir kişinin, nesnenin veya meselenin küresel ve nispeten kalıcı bir değerlendirmesidir. Hedefin genel olarak iyi mi yoksa kötü mü, arzu edilir mi yoksa istenmeyen mi olduğunu düşündüğümüzün bir temsilidir. Dondurma ya da ağaç gibi somut nesnelere, Cumhurbaşkanı ya da kız kardeş gibi kişilere, demokrasi ya da servet gibi fikirlere, ölüm cezası ya da vergi artışları gibi konulara karşı tutumumuz olabilir. Basitçe ifade etmek gerekirse, bir şeyi ne kadar olumlu değerlendirirsek, nesneye karşı tutumumuz o kadar olumlu, Bir şeyi ne kadar olumsuz değerlendirirsek tutumumuz o kadar olumsuz olur (Bizer vd., 2006).

Tipik olarak, bir kişinin tutumlarına atıfta bulunduğumuzda, davranışını açıklamaya çalışırız. Tutumlar, kişilik, inançlar, değerler, davranışlar ve motivasyonlar dediğimiz öğelerin karmaşık bir birleşimidir (Pickens, 2005).

Bem (1970) tutumları, bir değeri sevmek – hoşlanmak, sevmemek – hoşlanmamak olarak tanımlarken; Eagly ve Chaiken (1993) belirli bir varlığı bir dereceye kadar iyilik veya hoşnutsuzluk ile değerlendirerek ifade edilen psikolojik bir eğilim olarak tanımlamıştır. Krech ve Crutchfield'a (1948) göre tutum, bireyin dünyasının bazı yönlerine göre duygusal, algısal ve bilişsel süreçlerin kalıcı bir organizasyonudur. Allport, (1937) tutumu, deneyim yoluyla organize edilmiş, bireyin ilişkili olduğu tüm nesne ve durumlara tepkisi üzerinde direktif veya dinamik bir etki yaratan zihinsel ve sinirsel bir hazır olma durumu olarak tanımlamaktadır. Oskamp ve Schultz'a (2005) a göre; birçok psikoloğun tutum terimi için bir kişinin, nesnenin veya konunun genel (olumlu veya olumsuz) hissine veya değerlendirmesine atıfta bulunduğunu kabul etmiştir.

Himmelfarb ve Eagly (1974) tutumu, önemli nesnelere, gruplara, olaylara ve sembollere karşı inançların, duyguların ve davranışsal eğilimlerin nispeten kalıcı bir organizasyonu olarak tanımlamaktadır. Himmelfarb ve Eagly ile Krech ve Crutchfield tutumu “nispeten kalıcı bir organizasyon” olarak tanımlaması üzerine Festinger (1957) ve Aronson vd. (2018) İnsanların tutumlarıyla tutarsız olarak algıladıkları ve gerekçe bulamadıkları (birey dışında ikamet eden ahenksiz davranışların bir nedeni veya açıklaması) davranışlarından dolayı ortaya çıkan bilişsel uyumsuzluklarda tutum değişikliği olabileceğini belirtmişlerdir. Peters ve Miller, (1982) tutumların oluşmasında ve değişmesinde; ailenin, akranların, öğretmenlerin, okulların ve hatta toplumun rol oynadığını, bireyin bunları örnek alabileceğini belirtirken, tutumların eğitim sürecinin neredeyse “ürünleri” olduğunu ve öğrencilerin büyüdükleri ortama ve aldıkları eğitime bağlı olduğunu iddia etmektedir.

2.1.4.1. Tutumun Bileşenleri

Tutumların zihinsel (bilişsel), duygusal (duyuşsal) ve davranışsal olmak üzere üç oluşturuçu ögesi (bileşen) vardır. Tutum, bu üç ögenin kendi aralarındaki örgütlenmeleri sonucunda ortaya çıkan bir duruş, bir tavır alıştır (Triandis, 1971; Ünişen ve Demirel, 2018).

Bilişsel Öge; Kağıtçıbaşı'na (1999) göre gözlenebilen ve ölçülebilen tutum ögesi ile ilgili bilgilerdir. Baysal (1981) bilişsel ögenin; tutumun bilgiye, düşünceye dayanan ögesi olduğunu, bireyin olaylar ve olgular karşısında elde ettiği bilgileri kendi zihinsel yapısı doğrultusunda birleştirmesiyle oluştuğunu ifade etmiş, tutumun bilgiye dayandığını, bilginin değişmesiyle tutumunda değişebileceğin ve bu bilgilerinde tecrübe yoluyla ya da herhangi bir yerden duyarak oluşabileceğini belirtmiştir. Ünişen ve Demirel'e (2018) göre bireyin deneyimleri, bilgi birikimi bilişsel ögeyi oluşturmaktadır.

Duygusal Ögeyi Triandis (1971); kişinin belirli bir kategoriye dâhil olan nesnelere değerlendirme şekli olarak tanımlanmıştır. Ünişen ve Demirel'e (2018) göre; çevre ile ilgili bilgi, duyum ve deneyimin sınıflandırılmasının dışında yapılan sınıflandırmanın olumlu – olumsuz ya da arzulanan – arzulanan amaçlarla ilişkilendirilmesi söz konusudur ve bu ilişki tutumun duygusal ögesini temsil etmektedir. Bireyin oluşturduğu zihinsel öge duygusal ögenin gelişmesinde önemli bir etkidir. Yani bireyin tutumu önceki deneyimlerine bağlı olarak gelişmektedir.

Davranışsal öge; tutum objesindeki nesnelere veya olaylara yönelik davranışsal niyet olarak tanımlanmıştır (Kağıtçıbaşı, 1999; Triandis, 1971). Üstündağ'a (2001) göre

kişinin bir objeye yönelik inanç ve bilgileri sonucunda ortaya çıkan yargısı onu objeye karşı olumlu veya olumsuz harekete eğilimli hale getirecektir. Bu son oluşum tutumun davranışsal faktörüdür. Eğer birey herhangi bir objeye karşı olumlu bir tutuma sahip ise o objenin gereği doğrultusunda davranmaya hazır olacaktır.

2.1.4.2. Eğitimde Tutum

Eğitim sürecinin önemli iki temel ögesi öğrenci ve öğretmendir. Öğretmenin mesleğine ve branşına olan bakış açısı, öğrencinin de derse olan bakış açısını etkileyebileceği gibi öğrencinin derse ve öğretmene olan bakış açısı da öğretmenin öğrenciye, sınıfa, branşına, mesleğine hatta okula olan bakış açısını etkileyebileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda okul ortamında öğrencinin kazanacağı, öğretmenin ise sahip olduğu duyuşsal özellikler önemli görülmektedir.

2.1.4.2.1. Öğrencilerde Tutum

Duyuşsal eğitim açısından öğrenmenin girdilerinden duyuşsal giriş davranışları, önemli bir yere sahiptir. Bloom, öğrenme konulu araştırmaların sonuçları ışığında, okuldaki öğrenmeyi açıklamaya yönelik bir kuram geliştirmiştir. Bu kuramda okuldaki öğrenmeyi belirleyen etkenler, bilişsel giriş davranışları, duyuşsal giriş karakteristikleri ve öğretimin niteliği olarak sıralanmıştır (Gömleksiz & Kan, 2012).

Tutumların oluşturulmasında ve bir bireyin gelişmesinde okul ve sınıf ortamı önemli bir rol taşır. Özellikle öğrencilerin; öğretmenlerine, derslere, okula vb. değişkenlere karşı oluşturdukları tutumlar onların öğrenim hayatını ve geleceğini etkilemektedir. Çünkü her öğrenci sınıfta duygularıyla vardır ve onlarla derslere katılır, aktiviteleri yapar, öğretmenleriyle ve diğer arkadaşlarıyla iletişime geçer. Her ne kadar bilişsel davranışlara dayalı bir eğitim-öğretim ortamı etkin gibi gözükse de duyuşsal davranışlar bu ortamın niteliğinin hangi yönde olacağını belirler (Semerci & Semerci, 2004).

Newman (1997) öğretmen öğrenci iletişimi, öğrencinin akranlarıyla iletişimi, cinsiyet, sosyokültürel ve sosyoekonomik farkları öğrenmeyi etkileyen etmenler olarak sıralamıştır. Öğrencinin öğrenebilmesi; yeni konulara açık olmasını, kendisine güvenmesini gerektiren bir durumdur. Bu duruma istinaden Bloom'a (1979) göre duyuşsal giriş özellikleri bir öğrencinin; derse veya konuya, okullardaki öğrenmelere yönelik ilgi ve tutumunu, öğrencinin kendisine karşı tutumunu etkilemektedir. Deniz ve Tuna, (2006) öğrencinin öğretmeni, ailesi, sınıf arkadaşları ve okulu onun duyuşsal gidiş

davranışlarını etkilediği ve bu davranışın okul içerisinde önemli bir değişken olarak görüldüğünü ifade ederken; Sever (2000) öğrencinin olumlu giriş özelliklerini kazanmasında öğretmene büyük bir rol düştüğünü belirtmiştir.

2.1.4.2.2. Öğretmenlerde Tutum

Toplum dinamiklerinin sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi, toplumda çağdaş ve aydın bireylerin yetişmesindeki en önemli unsur eğitim olarak kabul edilirken, eğitim sistemindeki en belirleyici öge öğretmen olarak görülmektedir. Öğretmenlik, salt öğretme bir konumda olmasının dışında toplum içinde yol gösterici, lider, örnek kişi gibi sıfatlara sahip olduğu bilinmektedir. Öğretmen mesleğine başlayana kadar ki süreçte, alan bilgisi ve meslek bilgisi dışında duyuşsal yönden elde etmesi gereken kazanımların olduğu da düşünülmektedir.

Çağdaş eğitiminin anlayışını genel hedefi, problem çözme yeteneği gelişmiş, bilgiye ulaşan, analitik düşünme becerisi kazanmış, bilgilenme istekliği olan öğrenciler yetiştirmek ve öğrenciyi ekip çalışmalarına yönlendirerek, öğrenme süreci boyunca aktif öğrencilerin olmasını sağlamaktadır. Bu hedeflerin gerçekleşmesi ise, öğretmenin hizmet öncesi ve hizmet sürecinde kazanacağı niteliklerin yanında çevresiyle kuracağı soyut kişilik özelliklerine bağlıdır (Gürbüzürk & Genç, 2004; Gürşimşek, 1998).

Aşkar ve Erden (1987) sabır, özveri ve sürekli çalışma gerektiren öğretmenlik mesleğinde başarılı olmak için bu mesleğin severek ve isteyerek yapılmasının önemli olduğunu ifade etmiştir.

Öğretmenlik, eğitim örgütlerindeki bir konumu ve o konumun öngördüğü davranışlar setini oluşturan, konumun statü, görev ve ilişkilerini ifade eden bir kavramdır. Örgütsel davranış bağlamında öğretmen ve öğretmenlikle ilgili bir çalışma yapıldığında gerçekte eğitim örgütü içindeki bir iş görenin örgütsel davranışı incelenmektedir. Bir sınıf ortamındaki öğretmenin davranışlarını belirleyen değişkenler örgütsel davranış kapsamında ele alınıp analiz edildiğinde, öğretmen davranışlarını belirleyen temel etkenlerden birinin, öğretmenlik mesleğini yapan bir kişinin bu mesleğe karşı tutumunun niteliğinin olduğu görülmektedir (Üstüner, 2006).

Öğrencinin derse, okula karşı olumlu bir tutum geliştirmesinde öğretmenin önemli bir etkisi bulunmaktadır. Bu nedenle Semerci ve Semerci, (2004) öğretmenlerin tutumlarının olumlu yönde olması gerektiğini, hatta mesleğe yönelik tutumun hizmet öncesi süreçte kazandırılmasının faydalı olacağını ifade etmiştir.

Öğretmen ve öğrencinin duyuşsal özellikleri eğitim sürecini etkilediği gibi, eğitim sürecinden de etkilenmektedir. Eğitim sürecinde öğrencinin derse olan tutumunun öğretmen tutumunu ve iş doyumunu etkileyebileceği gibi öğretmenin tutum ve iş doyum düzeyinin öğrenci tutumunu etkileyebileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda öğretmenlerin ve öğrencilerin duyuşsal düzeylerinin tespit edilmesi, kaliteli öğretmen – öğrenci ilişkisinin kurulması, ders ortamlarının kalitesinin yükselmesi, öğrencilerin akranlarıyla olan ilişkisinin geliştirilmesi ve öğretmen kalitesinin yükselmesi açısından gerekli olduğu düşünülmektedir.

2.2. İlgili Araştırmalar

2.2.1. Müzik Eğitime Yönelik Ulusal Araştırmalar

2.2.1.1. Tutuma Yönelik Ulusal Araştırmalar

Nacakçı (2006) tarafından yapılmış olan “İlköğretim Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumları” konulu bildirinde, müzik dersine yönelik tutum ölçeği geliştirilmiştir. Geliştirilen tutum ölçeğinin 22 madde ile pilot uygulaması yapılmış, korelasyon değeri 0,30’un altında olan maddeler ölçekten çıkartılmıştır. Faktör analizi sonucunda ölçeğin tek boyutlu olduğu ve toplam varyansın %54 olduğu görülmüştür. Hazırlanan ölçek Ankara il milli eğitim müdürlüğüne bağlı 3 okuldan toplam 490 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin müzik dersine genel olarak olumlu tutum sergiledikleri ama bu derse zaman ayırma noktasında olumsuz görüşlerin olduğu, kızların erkeklere göre müzik dersine daha olumlu yaklaştıkları, ailenin ekonomik durumunun derse karşı tutumda etkisinin olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Tutumun değişen bir durum olduğunu belirten araştırmacı; müzik dersine birinci kademedan itibaren müzik öğretmenlerinin girmesinin yararlı olacağını vurgulamış, öğrencilerin görüş ve önerileriyle müzik dersinin şekillenmesinin faydalı olacağını aynı zamanda derslerde geleneksel çalgılardan faydalanılması gerektiğini şeklinde önerilerde bulunulmuştur.

Öztopalan (2007) tarafında yapılmış olan “İlköğretim Düzeyindeki Özel Okullar ile Devlet Okullarının 6, 7 ve 8’inci Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumları ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişki” konulu yüksek lisans çalışmasında genel tarama modeli uygulanmıştır. İzmir de bulunan 2 özel okul ve 12 devlet okulu olmak üzere 14 okuldan toplam 216 öğrenci araştırmanın örneklemini oluştururken Bilen tarafından hazırlanmış olan müzik dersi tutum ölçeği öğrencilere uygulanmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre devlet okullarında okuyan öğrencilerin özel okullarda okuyan öğrencileri göre müzik dersine olan tutumlarında anlamlı bir farklılık olduğu, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre müzik dersine daha olumlu baktıkları, iki okul türünde de müzik etkinliklerine katılma durumlarının müzik dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmanın sonunda tüm kademelerdeki müzik derslerine müzik öğretmenlerinin girmesinin daha uygun olacağı, okullarda müzik dersinin işlenişine yönelik gerekli materyallerinin temin edilmesinin faydalı olacağı, işbirlikli öğrenme yöntemlerinin uygulanmasının müzik dersini daha verimli hale getirebileceği yönünde önerilerde bulunulmuştur.

Küçük (2012) tarafından yapılmış olan “*Müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumları*” konulu çalışmada; müzik öğretmenlerinin, müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumları incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan 50 müzik öğretmeniyle oluşturulmuştur. Araştırmanın verileri Tufan ve Güdek tarafından hazırlanmış olan “Müzik öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” ve demografik verilerin elde edilmesi için kişisel bilgi formuyla elde edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre; Müzik öğretmenlerinin mesleklerine yönelik tutumlarının olumlu olduğu, müzik öğretmenlerinin mesleğe yönelik tutumları ile yaş, cinsiyet, mesleki kıdem gibi değişkenler arasında anlamlı bir fark olmadığı; ama kurum değişkenine göre devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenleri lehine bir fark olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Sağlam (2008) tarafından yapılan “*Müzik Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları*” konulu çalışmada, müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla 2007 – 2008 eğitim öğretim yıl güz döneminde Harran Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Müzik öğretmenliği bölümünde okuyan 110 öğrenciye Tanrıoğen (1997) tarafından hazırlanmış olan “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” uygulanmıştır. Ölçeğin güvenirliği Cronbach Alpha ve Guttman Split-half tekniğiyle ölçülürken ölçümlerin kat sayısı 0,94, Guttman Split-half kat sayısı ise 0,94 olarak hesaplanmıştır. Yapılan analizlerde, müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında cinsiyet, sınıf düzeyi ve mesleği tercih etme sebebine göre anlamlı farklılıklar gösterdiği sonucuna varılırken, kız öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının erkek öğrencilere göre daha

olumlu olduğu; üst sınıflara doğru gidildikçe öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Umuzdaş (2012) tarafından yapılan “*İlköğretim Müzik Dersine İlişkin Tutum Ölçeği*” konulu çalışmada; ilköğretim 6. ve 7. Sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının ölçülmesi amacıyla tutum ölçeği geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilebilmesi için ilgili alan yazı incelenmiş alan uzmanlarının yardımıyla 35 maddelik madde havuzu oluşturulmuştur. Ölçek 2011 – 2012 eğitim öğretim yılında Antalya ilinde bulunan üç farklı ilköğretim okuluna devam eden 692 öğrenciye uygulanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek için faktör analizi uygulanmış; faktör analizinde varimax dönüşümlü temel bileşenler analizi yöntemi kullanılmıştır. Ölçeğin güvenilirliği için iç tutarlılık katsayısı ve bu kapsamda madde toplam korelasyonu hesaplanmıştır. Kaise – Meyer katsayısı değerinin 0.94, iç tutarlılık değerinin 0.90 olduğu görülmüştür. Ölçeğin müzik dersine yönelik tutumları geçerli ve güvenilir şekilde ölçebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Umuzdaş ve Umuzdaş (2015) tarafından yapılan “*8. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*” konulu çalışmada, MEB’e bağlı Gaziosmanpaşa Ortaokulu’nda 2014 – 2015 eğitim öğretim yılı bahar döneminde öğrenim gören 497 öğrenciye Umuzdaş (2012) tarafından geliştirilen tutum ölçeği uygulanmıştır. Elde edilen verilere t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının olumlu olduğu, müzik dersine yönelik tutumların cinsiyet, baba öğrenim durumu, ailenin gelir düzeyi ve özel müzik dersi alma durumuna göre istatistiksel olarak farklılaşmadığı yalnızca annenin öğrenim durumuna göre istatistiksel olarak farklılık gösterdiği görülmüştür. Ayrıca 0 – 500 tl arası gelir düzeyine sahip olan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının diğer öğrencilere göre yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Umuzdaş ve Kızıklı (2018) tarafından yapılan “*İlköğretim Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumları*” konulu çalışmada; 2017 – 2018 eğitim öğretim yılında Tokat ili Turhal ilçesinde bulunan İbni Sina İlköğretim okulu 6 – 7 – 8. Sınıflarda okuyan 225 öğrenciye Umuzdaş (2012) tarafından yapılmış olan müzik dersi tutum ölçeği uygulanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının olumlu olduğu; özellikle 6. sınıf öğrencilerinin müzik dersi tutum

puanlarının diğer sınıflara göre yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları yaş durumuna göre farklılık gösterebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Yiğit ve Nevruz (2019) tarafından yapılan “*Ortaokul Öğrencilerinin Öğrenme Stilleri İle Müzik Dersine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki*” konulu çalışmada, 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin öğrenme stilleri ile müzik dersine yönelik tutumları sınıf düzeyleri ve cinsiyet açısından incelenmiştir. Konya il merkezindeki özel bir ortaokulda yapılan çalışmada “Kolb öğrenme stilleri envanteri” ile “Ortaokul Müzik Dersi Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma da öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının cinsiyet ve sınıf değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği ve müzik dersi tutumları ile öğrencilerin öğrenme stilleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Variş ve Cesur (2012) tarafından yapılan “*Ortaöğretim Düzeyi Müzik Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirilmesi*” konulu çalışmada 11 maddesi olumlu, 7 maddesi olumsuz olmak üzere 18 maddelik likert tipi ölçek geliştirmiştir. Araştırmada SPSS paket programı yardımıyla yapılan geçerlik ve güvenirlik analizi sonucunda Barlett’s küresellik testinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu, KMO katsayısının 0,85 olduğu, iç tutarlılık katsayısının ise 0,80 olduğu görülmüştür. Ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının tespit edilmesi amacıyla kullanılacak geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu görülmüştür.

Özmenteş (2011) tarafından yapılan “*Müzik Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirilmesi*” konulu çalışmada, ilköğretim 4. ve 5. sınıf düzeyindeki öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarını ölçmek için bir tutum ölçeği geliştirmeyi amaçlamıştır. Güvenirlik ve geçerlik çalışması 4. ve 5. sınıf düzeyindeki 247 öğrenci üzerinde yapılmış olan ölçeğin analizleri için SPSS paket programı kullanılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliği için temel bileşenler analizi ile güvenirliği için Cronbach Alpha tekniği kullanılmıştır. Çalışma sonucunda ölçeğin tek faktörlü olduğu, Cronbach Alpha kat sayısı 0.86 olarak hesaplanmıştır. Araştırmanın sonucuna göre 4. ve 5. sınıf düzeyinde müzik dersi tutumunu ölçmek için güvenilir ve geçerli bir araç olduğu görülmüştür.

Özmenteş (2012) tarafından yapılan “*İlköğretim Öğrencilerinin Evdeki Müziksel Ortamları, Müzik Dersine Yönelik Tutumları ve Kişisel Değişkenleri Arasındaki İlişkiler*” konulu çalışmada, öğrencilerin evdeki müzik ortamlarıyla, müzik dersine yönelik tutumlarını ve kişisel özellikleri arasındaki ilişkiyi tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu amaçla Antalya Kepez ilçesindeki Göçerler İlköğretim okulunda ve Mareşal Fevzi Çakmak

İlköğretim okulunda okuyan 246 öğrenciye kişisel bilgi formu, evdeki müziksel ortam ölçeği ve müzik dersine yönelik tutum ölçeği uygulamıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; Öğrencilerin tutum puanları okullara göre değişme göstermemiştir. Öğrencilerin evdeki müziksel ortam ölçeğinin alt boyutu olan evde müzik üretme boyutu; cinsiyete, yaşa, annenin eğitim düzeyine göre anlamlı bir fark göstermiş olmasına rağmen Maddi duruma göre fark göstermemiştir. Ayrıca öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları incelendiğinde 8. sınıf öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumları, 4, 5, 6 ve 7. Sınıflarda okuyan öğrencilere göre yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Koca (2013) tarafından yapılan “*Ortaöğretim Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*” konulu çalışmasında; Lise düzeyinde eğitim gören öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu MEB’e bağlı beş liseden toplam 454 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın verilerinin elde edilmesi amacıyla kişisel bilgi formu ve Nacakçı (2006) tarafından geliştirilen “Müzik Dersine İlişkin Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen veriler t – testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılarak test edilmiştir. Araştırmanın sonucuna göre araştırmaya katılan tüm öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puanlarının ortalamasının 3,57 olduğu, bu bulgu doğrultusunda öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının olumlu olduğu görülmüştür. Öğrencileri müzik dersine yönelik tutumları cinsiyete göre farklılaşmadığı, anne ve babaları ilköğretim mezunu olan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının yüksek olduğu, sözel bölüm öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutum puanlarının sayısal ve eşit ağırlık bölümü öğrencilerine göre yüksek olduğu görülmüştür.

Aslantaş (2016) tarafından yapılan “*Yatılı Bölge Ortaokulu Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*” başlıklı çalışmasında; yatılı bölge okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının sınıf, cinsiyet, yaş, başarı durumu ve seçmeli müzik uygulamaları dersi alma durumu değişkenlerine göre farklılıkları belirlemeyi amaçlamıştır. Bu amaçla; çalışma grubunu Kars ili Susuz ilçesi 100. Yıl Yatılı Bölge Ortaokulunda okuyan 495 öğrenciye kişisel bilgi formu ve Nacakçı (2006) tarafından geliştirilen “Müzik Dersi Tutum Ölçeği” uygulanmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesi için SPSS paket programı kullanılmış, verilerin değerlendirilmesinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama, t – testi, tek yönlü Varyans analizi, Tukey HSD kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; cinsiyet değişkenine göre kız öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık olduğu, başarı durumlarıyla

müzik dersi arasında bir ilişki olmadığı, sınıf düzeyinde 8. sınıflar aleyhine anlamlı bir ortaya çıktığı görülmüştür. Ayrıca seçmeli müzik uygulamaları dersi alan öğrencilerin müzik dersi tutum puanlarının bu dersi almayan öğrencilerden yüksek çıktığı sonuçlarına da ulaşılmıştır.

Otacıoğlu (2007) tarafından yapılan “*İlköğretim 5.6.7. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutularının İncelenmesi*” başlıklı çalışmada, öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının cinsiyet, sınıf, yaş, ekonomik durum, genel okul başarı algısı, aile fertlerinin müziğe olan ilgisi, müzik ders saatlerini yeterli bulma, müzik dersi genel başarı düzeyi gibi değişkenlerle nasıl farklılıklar gösterdiğinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu İstanbul ili Kadıköy ilçesi Melahat Şerifzade İlköğretim Okulunda 2007 – 2008 eğitim öğretim yılında okuyan 133 öğrenci oluşturmuştur. Müzik dersine yönelik tutumların değişkenler göre tespit edilmesi amacıyla kişisel bilgi formu ve Emir (2001) tarafından sosyal bilgiler dersine yönelik tutumların tespit edilmesi için geliştirilen ve araştırmacı tarafından müzik dersine uyarlanan müzik dersi tutum ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın verilerinin analizi için normal dağılım gösteren veriler için t – testi, normal dağılım göstermeyen veriler için ise Kruskal Wallis – H testleri kullanılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre; sınıf ve cinsiyet değişkenlerine göre anlamlı bir fark görülmediği, fakat aritmetik ortalamalara göre kız öğrencilerin tutum puanlarının erkek öğrencilere nazaran daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca 5. Sınıf öğrencilerinin tutum puanlarının 6. Ve 7. Sınıf öğrencilerinin tutum puanlarına göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bunun dışında aile ekonomik durumu, aile fertlerinin müziğe ilgisi, müzik ders saatlerini yeterli bulma durumları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki çıkmazken genel okul başarı algısı değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur.

Özdoğan ve Dizdar (2017) tarafından yapılan “*Ortaokul Yöneticilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumları*” konulu çalışmada; MEB’e bağlı ortaokullarda görev yapan idarecilerin müzik dersine ilişkin tutumlarını inceleyerek müzik dersine ve müzik etkinliklerine ne ölçüde önem verildiği ve katkı sağlandığı tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini 2013 – 2014 yıllarında 7 coğrafi bölgede basit MEB’e bağlı ortaokullarda görev yapan ve basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 221 okul idarecisi oluşturmuştur. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen “Müzik dersine yönelik tutum ölçeği” ile elde edilmiş, elde edilen veriler Faktör analizi, Cronbach Alfa Güvenirlilik Formülü, KMO (Kaiser, Mayer Olkin) , BTS (Barlett’s Testi), Mann-

Whitney U Testi, Kruskal Wallis Testi ile çözümlenmiştir. Okul yöneticilerinin müzik dersine yönelik tutumlarında cinsiyete, idari görev türüne, yaş grubuna, hizmet sürelerine göre anlamlı bir fark olmadığı görüldüğü gibi okul yöneticilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının büyük oranda olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Tufan ve Güdek (2008) tarafından yapılmış olan “*Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirilmesi*” konulu çalışmada müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum ölçeği geliştirme aşamaları açıklanmıştır. Ölçeğin güvenilirlik çalışması üç üniversitenin müzik eğitimi bölümü son sınıf düzeyindeki 194 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Yapı geçerliliği için faktör analizi yapılmış, iç tutarlılık kat sayısı ve madde toplam korelasyon kat sayısı hesaplanmıştır. Faktör yüklerinin 0.60 ile 0.79 arasında değiştiği, iç tutarlılık kat sayısı değerinin 0.95 olduğu görülmüş ve ölçeğin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumları ölçmede kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir araç olduğu görülmüştür.

Bulut (2011) tarafından yapılmış olan “*Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları*” konulu araştırmada, müzik öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının üniversite, sınıf, mezun olunan lise türü ve cinsiyet değişkenleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada Tanrıöğen (1997) tarafından geliştirilen “*Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği*” kullanılmış, ölçek çeşitli üniversitelerin müzik eğitimi bölümlerinde okuyan 492 müzik öğretmeni adayına uygulanmıştır. Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumları incelendiğinde güzel sanatlar lisesi mezunu öğretmen adaylarının ve kız öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını olumlu olduğu, üniversite ve sınıfa göre anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlik şartlarının ağır olduğu ve bu durumun öğretmen adaylarını endişelendirdiği, öğretmenlik mesleğinde başarı için gerekli olan çalışmalara yönelik olumsuz tutuma sahip oldukları tespit edilmiştir.

Saruhan ve Deniz (2011) tarafından yapılan “*Temel Eğitim II. Kademe Öğrencilerinin Müzik Dersine Karşı Tutumları*” konulu çalışmada ikinci kademe öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının okul türü, cinsiyet, özel müzik dersi alıp almama ve sınıf değişkenlerine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini 390 öğrenci oluşturmuş ve verilerin elde edilmesi için kişisel bilgi formu ile Kocabaş (1997) tarafından geliştirilen “*Müziğe İlişin Tutum Ölçeği*” kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre; öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarında devlet okulları

lehine bir farklılaşma olduğu, aynı zamanda kız öğrenciler lehine bir farklılaşma olduğu tespit edilmiştir. Özel olarak müzik dersi alan öğrencilerin müzik dersine tutumlarının yüksek olduğu, ayrıca 6. Sınıf öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin diğer sınıflara göre daha yüksek seviyede olduğu tespit edilmiştir.

2.2.1.2. İş Doyumuna Yönelik Ulusal Araştırmalar

Çevik (2016) tarafından yapılan “*Adams’ın Eşitlik Teorisi Bağlamında Müzik Öğretmenlerinin İş Tatminini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma*” başlıklı çalışmada kişinin iş tatminini Adams’ın eşitlik teorisindeki girdi – çıktı dengesine bağlı olarak algılandığını belirtmiştir. Bu bağlamda müzik öğretmenlerinin iş tatminlerine ilişkin düşüncelerinin bu teoriye belirlenmesi amaçlanmıştır. Nitel yöntemlerin kullanıldığı araştırmada müzik öğretmenlerine görüşme tekniği uygulanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu İzmir ilinde görev yapan sekiz müzik öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre; müzik öğretmenleri meslekleri için buldukları fedakârlıkları; maddi giderler, emek, harcadıkları iş gücü, hem okuyup hem harçlıklarını kazanmaları gerektiği için beraberinde gelen olumsuz şartlar, fiziksel yorgunluktan ve akabinde yaşadıkları sağlık problemleri olarak ele alırken; diğer bir kısmı, başkasının yanında kalmak zorunluluğundan doğan zorluklar olarak belirtmektedir. Buna karşılık öğretmenlerin çoğunluğu, elde ettiği değerleri; düzenli alınan maaş, sağlık güvencesi, terfi şansları, devletin sunmuş olduğu sosyal şartlar, emeklilik hakkı, öğrencilerin gösterdikleri sevgi ve saygı, iş arkadaşlarıyla ilişkiler, toplum içinde kazanılan saygınlık ve statü olarak vurgulamaktadır. Ayrıca, bazı öğretmenler kendi sarf ettikleri emeğin diğer arkadaşlarına göre daha çok olduğunu düşünmektedir. Öğretmenler, kendilerinden daha az emek sarf eden arkadaşlarıyla aldıkları ücretin aynı olmasının iş motivasyonlarını, tatminlerini ve performanslarını olumsuz etkilediğini belirtmektedir. Araştırmanın bir diğer bulgusunda; öğretmenlerin bazıları, toplumda yer edinip daha çok kazanç sağlayabilme durumunun doğmasından, övülmekten, öğrencilerin dersten memnun olmalarından, işlerine son verilme kaygılarının olmamasından, çalışma koşullarından, yöneticilerin davranışlarından ve iş arkadaşlarının takdir etmesinden doğan değerler üzerinde durmaktadır.

Öztürk (2021) tarafından yapılan “*Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumları ve Bazı Değişkenlerle İlişkisi*” başlıklı çalışma; müzik öğretmenliği özelinde ulusal literatür incelenerek mevcut çalışmaların müzik öğretmenlerinin iş doyumunun hangi unsurlardan etkilendiği incelenmiş fakat değerlendirme için yeterli sayıda olmadığı tespit edilmiştir.

Bu amaçla çalışma müzik öğretmenlerinin iş doyumuna odaklanmış ve müzik öğretmenlerinin iş doyumlarının cinsiyet, kıdem, okul türü, hizmet içi eğitime katılma gibi değişkenlerde farklılaşma olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Betimsel bir araştırma olan çalışma taşra bir ilde görev yapan 48 müzik öğretmeni ile yürütülmüş, araştırma için gerekli olan veriler kişisel bilgi formu ve P. E. Spector tarafından geliştirilen iş doyum ölçeği ile elde edilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre müzik öğretmenlerinin orta düzeyde iş doyumuna sahip oldukları, cinsiyet ve okul türüne göre farklılaşma görülmezken, hizmet içi eğitime katılma, kıdem değişkenlerine göre farklılaşma olduğu tespit edilmiştir.

Kabakcı ve Güdek (2020) tarafından yapılan “*Müzik Öğretmenlerinin İş Doyum Düzeylerinin İncelenmesi*” konulu çalışmada müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri ve iş doyum düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmaya özel ve resmi okullarda görev yapan 125 müzik öğretmeni katılmış ve bu öğretmenlere Minnesota İş Doyumu Ölçeği uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin genellikle olumlu olduğu ama yüksek düzeyde olmadığı tespit edilmiştir. Cinsiyet, çalışılan kurum, çalgı çalmaya ayrılan süre, eğitim durum hem içsel hem dışsal hem de genel doyumlarında anlamlı bir farklılaşmaya neden olurken, medeni durum hem içsel hem de dışsal farklılaşmaya neden olmadığı görülmüştür.

Atayeter (2019) tarafından yapılan “*Müzik Öğretmenlerinin Müzik Performans Kaygılarının ve İş Doyumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*” başlıklı yüksek lisans tezinde, müzik öğretmenlerinin müzik performansı ve iş doyumlarının incelenmesi ve çeşitli değişkenler açısından ele alınması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Ağrı ilinde görev yapan 101 müzik öğretmeni araştırmaya katılmıştır. Araştırmada verilerin elde edilmesi için kişisel bilgi formu, Kenny vd. (2004) tarafından geliştirilen ve Tokinan (2013) tarafından Türkçeye çevrilen “Müzik Performans Kaygı Ölçeği” ile Baycan (1985) tarafından Türkçeye çevrilen “Minnesota İş Doyumu Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre müzik performans kaygısının düşük düzeyde olduğu, kadın müzik öğretmenlerinin performans kaygılarının erkek müzik öğretmenlerine göre yüksek olduğu tespit edilmiştir. Müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin orta düzeyde olduğu tespit edilirken, mezun olunan lise türü değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma olduğu; düz lise mezunu müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin Güzel Sanatlar Lisesi mezunu müzik öğretmenlerinin iş doyum

düzeylelerinden yüksek olduğu tespit edilmiştir. Müzik performans kaygı düzeyi puanları ile iş doyumunu puanları arasında negatif yönde bir ilişki olduğu görülmüştür.

Talışık, (2016) tarafından hazırlanan “*Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Genel Yeterlik Algıları ile Doyum ve Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki Bağlantının İncelenmesi*” konulu; farklı özelliklere sahip müzik öğretmenlerinin mesleki açıdan yaşadıkları doyum ile tükenmişlik düzeylerinin farklılaşabileceği fikrinden yola çıkılarak yaptığı çalışmada, müzik öğretmenlerinin mesleki yeterlilik algıları, doyum ve tükenmişlik duyguları arasındaki bağlantının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 219 müzik öğretmeni katılmış ve araştırma verilerinin elde edilmesi amacıyla MEB öğretmen yetiştirme genel müdürlüğü tarafından hazırlanan performans göstergesi, Kuzgun ve Bacanlı (2005) tarafından geliştirilen doyum ölçeği, Maslack tarafından geliştirilen Çapri tarafından Türkçeye uyarlanan tükenmişlik ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; kıdem olarak yüksek olan ve kadın müzik öğretmenlerinin meslek doyumlarının yüksek olduğu, Müzik öğretmenlerinin orta düzeyde sendrom yaşadıkları, mesleki anlamda yetersizlik hisseden müzik öğretmenlerinin daha fazla tükenmişlik yaşadıkları tespit edilmiştir.

Dursun (2015) tarafından yapılan “*Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Yeterlilik Algıları ile Yaşam ve İş Doyumları Arasındaki İlişki*” konulu yüksek lisans tezinde müzik öğretmenlerinin mesleki yeterlilik algıları, yaşam ve iş doyumunu düzeyleri tespit edilmiş ve bu değişkenler hem müzik öğretmenlerinin kişisel verileri ile hem de mesleki yeterlilik algılarıyla ilişkisine bakılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2014 – 2015 eğitim öğretim yılında MEB bünyesinde görev yapan müzik öğretmenleri oluşturmuştur. Verilerin elde edilmesi için kişisel bilgi formu, Akbulut (2012) tarafından hazırlanan müzik öğretmenleri mesleki yeterlilik ölçeği, Diener vd. (1985) tarafından geliştirilen ve şimşek tarafından Türkçeye uyarlanan (2011) yaşam doyum ölçeği ve Weiss vd. (1967) tarafından hazırlanan ve Baycan (1985) tarafından Türkçeye uyarlanan Minnesota iş doyumunu ölçeği kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; müzik öğretmenlerinin mesleki yeterlilik algıları ile yaşam doyumları arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki olduğu, genel iş doyumunu ile yaşam doyumları arasında pozitif yönde orta düzey bir ilişki olduğu görülmüştür. Ayrıca yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi değişkenleri ile mesleki yeterlilik algıları arasında pozitif yönde güçlü bir ilişki olduğu görülmüştür.

2.2.1.3. Devlet Okulları ve Özel Okullara Yönelik Ulusal Araştırmalar

Yılmaz (2019) tarafından yapılan “*Devlet Okulları ve Özel Okullarda Çalışan Ortaokul Müzik Öğretmenlerinin Çalışma Şartlarına Yönelik Durum Değerlendirmesi*” başlıklı yüksek lisans tezinde devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin ekonomik – fiziki koşullar, sosyal ve psikolojik bakımdan yaşadıkları sorunların benzerlikleri ve farklılıklarına yönelik görüşlerin karşılaştırılması ve bunun müzik eğitimine etkilerinin ortaya konması amaçlanmıştır. Araştırma 2016 – 2017 eğitim öğretim yılında İstanbul Avcılarda görev yapan 73 müzik öğretmeni üzerinde yapılmıştır. Verilerin elde edilmesi için kişisel bilgi formu ve müzik öğretmenlerinin meslekte yaşadıkları sorunları tespit etmek için araştırmacı tarafından oluşturulan 32 soruluk anket kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; devlet ve özel okullarda çalışan müzik öğretmenlerinin ekonomik, sosyal, psikolojik sorunlar noktasında farklılıklar ve benzerlik olduğu görülmüştür.

Gülnehal ve Kale (2020) tarafından yapılan “*Devlet Okulları ve Özel Okullardaki Müzik Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Değerlendirme*” başlıklı çalışmada; devlet ve özel okullardaki müzik eğitimi uygulamalarının nitel olarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla iki okul türünden toplam 10 müzik öğretmenine 7 sorudan oluşan görüşme formu uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar neticesinde; devlet okullarındaki müzik öğretmenlerinin ders yükünün özel okuldaki müzik öğretmenlerine göre daha az olduğu, özel okuldaki müzik öğretmenlerinin yoğun bir ders ve stres yükü altında çalıştığı, özel okullardaki müzik öğretmenlerinin anaokulundan liseye kadar tüm kademelerde derse girdiği, özel okullardaki fiziki ve maddi koşullarından devlet okullarına göre daha yeterli düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Üzümlü (2019) tarafından yapılan “*Özel ve Devlet Okullarındaki Müzik Eğitiminin Farklı Değişkenler Açısından Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi*” konulu yüksek lisans tezinde devlet ve özel okullardaki müzik eğitiminin öğretmen görüşleri doğrultusunda veli, öğrenci okul yönetimi, fiziki ve teknik imkânlar, okulun yapısı vb. değişkenler doğrultusunda değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla Denizli ilinde devlet ve özel okullarda görev yapan 60 müzik öğretmenine uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanmış kişisel bilgi formu ve anket uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; devlet ve özel okullardaki müzik eğitiminde benzerlikler ve farklılıklar görülmüş, devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin yaş ve deneyimlerinin özel okullardaki müzik öğretmenlerine göre fazla olduğu tespit edilmiştir. Fiziki açıdan

bakıldığında özel okulların daha avantajlı olduğu, iki okul türünde de idarecilerin müzik derslerine bakış açılarının benzer olduğu görülmüştür.

2.2.2. Diğer Alanlarda Yapılan Ulusal Araştırmalar

2.2.2.1. İş Doyumuna Yönelik Ulusal Araştırmalar

Azimi ve Durdağı, (2019) tarafından yapılmış olan “*Öğretmenlerin İş Doyum Düzeyleri*” isimli çalışmada; Öğretmenlerin iş doyum düzeyleri öğretmen algılarıyla belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın örneklem grubunu Erzurum ilinden 722 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmada Hackman ve Oldhan (1975) tarafından hazırlanan ve Silah (2002) tarafından Türkçeye uyarlanan iş doyum ölçeği kullanılmıştır. Betimsel istatistik yöntemlerine dayalı tarama modelinin uygulandığı araştırmada veri analizinde standart sapma, aritmetik ortalama, frekans ve yüzde kullanıldığı gibi, parametrik testlerden t-testi ve tek yönlü ANOVA testi uygulanmıştır. Araştırmada öğretmenlerin iş doyum düzeyleri “kısmen iyi doyumlu” olarak bulunmuş, öğretmenlerin cinsiyet, yaş, medeni durum ve hizmet yılı değişkenlerine göre iş doyum puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmüş fakat çalıştıkları okul, eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Sarıkaya (2019) tarafından yapılmış olan “*Öğretmenlerin İş Doyumun Yordayıcısı Olarak Örgütsel Güven ve Örgütsel Destek Algısı*” konulu yüksek lisans tezinde; öğretmenlerin örgütsel güven düzeyleri ile örgütsel destek algılarının iş doyumuyla olan ilişkisinin saptanması amaçlanmıştır. İlişkisel tarama (Korelasyon) modelinin kullanıldığı araştırmanın örneklemini Ankara ili Yenimahalle ilçesindeki 497 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmanın verileri elde edilirken “Kişisel Bilgi Formu”, “İş Doyum Ölçeği”, “Örgütsel Güven Ölçeği”, “Algılanan Örgütsel Destek Ölçeği” kullanılmıştır. Toplanan verilere t-testi, tek yönlü ANOVA testi, pearson korelasyon testi ve çoklu regresyon analizleri uygulanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin orta seviyede olduğu, algılanan örgütsel destek, örgütsel güven ve örgütsel güvenin alt boyutlarının ise “çoğunlukla” düzeyinde olduğu, öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin; cinsiyet, eğitim durumu, medeni hal ve branş değişkenlerine göre anlamlı bir fark gözetmediği ama yaş ve hizmet yılı değişkenlerine göre anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Çalışmada ayrıca iş doyum ve algılanan örgütsel destek arasında anlamlı ve pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür.

Kuzu, (2019) tarafından yapılmış olan “*Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Boş Zaman Değerlendirme Etkinlikleri ile Mesleki İş Doyumu Arasındaki İlişki*” konulu yüksek lisans tezinde; sosyal bilgiler öğretmenlerinin boş zaman değerlendirme faaliyetleri ve iş doyum düzeyleri tespit edilmesi; her iki olgu arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Tarama modelinin kullanıldığı araştırmada üç bölümlü bir veri toplama aracı kullanılmıştır. Birinci bölüm kişisel bilgi formu, iş hayatı ve boş zaman süreleri, ikinci bölümde iş doyum ölçeği, üçüncü bölümde boş zaman faaliyetleri ve bu faaliyetleri tercih etme nedenlerine yönelik soruların yer aldığı 125 sorudan oluşmaktadır. Veri toplama araçları random olarak seçilen 350 sosyal bilgiler öğretmenine uygulanmış; veri analizinde pearson korelasyon testi, bağımsız gruplar t-testi, ANOVA testi, ki-kare testi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre sosyal bilgiler öğretmenlerinin iş doyumları ile cinsiyet, yaş, medeni hal, haftalık ders saati gibi değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı; aylık gelir ve sağlık ile iş doyumunu arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Dur (2019) tarafından yapılmış olan “*Sınıf Öğretmenlerinde İş – Yaşam Dengesinin, Örgütsel Bağlılık ve İş Doyumu İle İlişkisi*” konulu yüksek lisans tezinde; sınıf öğretmenlerinin iş yaşam dengesinin ve örgütsel bağlılıklarını ve iş doyumlarını nasıl etkilediğinin tespiti amaçlanmıştır. İlişkisel tarama (korelasyon) yönteminin kullanıldığı araştırmaya İstanbul İl’i Bakırköy İlçesinde özel okullarda görev yapan 253 sınıf öğretmeni katılmıştır. Araştırmanın verileri iş yaşam dengesi ölçeği, örgütsel bağlılık ölçeği ve iş doyumunu ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin iş yaşam dengesi, örgütsel bağlılık ve iş doyumunu arasında ilişkiler tespit edilmiş ve öğretmenlerin duygusal bağlılıklarının, içsel ve dışsal doyumlarının iş yaşam uyumu tarafından etkilendiği devam bağlılıklarının ise yaşamın işten ibaret olması algısının etkilediği tespit edilmiştir.

Çelik, (2019) tarafından yapılmış olan “*İlkokul Öğretmenlerinin Algıladıkları Yönetici İletişim Becerileri ile Öğretmenlerin Motivasyonu ve İş Doyumu Arasındaki İlişki*” konulu yüksek lisans tezinde ilkokuldaki öğretmenlerin algıladıkları yönetici iletişim becerilerinin tespit edilip motivasyon ve iş doyumunu ile olan ilişkilerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Sivas ilinde görev yapan 400 ilkokul öğretmeni olarak belirlenmiştir. Araştırmanın verileri kişisel bilgi formu, Şimşek (2003) tarafından hazırlanmış olan “*Öğretmenlerin okul müdürlerinin iletişim becerilerine yönelik görüşleri*” ölçeği, Polat (2010) tarafından geliştirilen Öğretmen motivasyon

ölçeği, Dawis vd. (1967) tarafından geliştirilen ve Baycan (1985) tarafından Türkçeye uyarlanan Minnesota İş Doyumu Ölçeği ile elde edilmiştir. Araştırmanın sonucunda Okul yöneticilerinin iletişim becerileri ile öğretmenlerin motivasyon ve iş doyumları arasında anlamlı, pozitif ve orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Öğretmenlerin motivasyonlarıyla iş doyumları arasında anlamlı, pozitif ve yüksek düzeyde bir ilişki bulunmuştur.

Çalışkan (2019) tarafından yapılmış olan “*Öğretmenleri Tükenmişlik ve İş Doyumu Düzeyleri Arasındaki İlişki*” konulu yüksek lisans tezinde öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin iş doyumları arasındaki ilişkinin ortaya çıkartılması amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini Kayseri ili, develi ilçesine bağlı köylerde görev yapan 216 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmanın verileri Maslack ve Jackson (1981) tarafından geliştirilmiş olan “Maslack Tükenmişlik Ölçeği”, Dawis vd. (1967) tarafından geliştirilen ve Baycan (1985) tarafından Türkçeye uyarlanan “Minnesota İş Doyumu Ölçeği” ile kişisel bilgi formuyla elde edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda öğretmenlerin duygusal tükenmişlik ve kişisel başarı alt boyutlarında orta düzeyde, duyarsızlaşma alt boyutunda ise düşük düzeyde tükenmişlik yaşadıkları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin toplam tükenmişlik düzeyleri ise orta düzeyde olduğu görülmüştür. Öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin cinsiyet yaş, medeni durum ve mesleki kıdem değişkenlerine göre tükenmişlik ölçeğinin üç alt boyutunda, okul türü değişkenine göre ise kişisel başarı alt boyutunda anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Öğretmenlerin iş doyumları düzeylerinin cinsiyet, yaş, medeni durum ve kıdem değişkenlerine göre iş doyumları ölçeğinin üç alt boyutunda, okul türü değişkenine göre ise içsel doyum ve genel doyum alt boyutlarında anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Tükenmişlik ile iş doyumları arasında negatif yönlü doğrusal bir ilişki bulunmaktadır.

Şahin (2013) tarafından yapılan “*Öğretmenlerin İş Doyumu Düzeyleri*” konulu çalışmada, öğretmenlerin iş doyumları düzeylerinin saptanması ve doyumsuz oldukları alana dikkat çekilmesi ve öğretmenlerin iş doyum düzeylerini belirlemek ve 12 yıl önceki çalışmada elde edilen sonuçlarla karşılaştırılması amaçlanmıştır. İzmir Konak ilçesinde görev yapan 343 öğretmen araştırmaya katılmış ve öğretmenlere iş doyumları ölçeği uygulanmıştır. 42 maddeden oluşan ölçeğin uygulanması neticesinde öğretmenlerin iş doyum düzeyleri “kısmen doyumlu” düzeyde olduğu görülmüştür. Yaş değişkeni ile iş doyumları düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamasına rağmen, cinsiyet, medeni durum ile iş doyumları arasında farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. 12 yıllık süreç neticesinde ise öğretmenlerin iş doyumlarında önemli farklılıklar olduğu görülmüştür.

Taşdan ve Tiryaki (2010) tarafından yapılan “*Özel ve Devlet İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin İş Doyumu Düzeylerinin Karşılaştırılması*” konulu çalışmada devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu amaçla araştırmanın çalışma grubu 6 devlet ve 6 özel okullardan olmak üzere toplam 151 öğretmenden oluşturulmuştur. Araştırmada Balcı (1985) tarafından geliştirilen “Eğitim Yöneticisinin İş Doyumu” ölçeği öğretmenlere uyarlanarak ve yeniden güvenirlik geçerlilik analizleri yapılarak kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre; öğretmenlerin iş doyum düzeyleri toplam puanları iş ve nitelik, ücret, gelişme ve yükselme olanakları, birlikte çalışılan kişiler ve örgütsel yaşam alt boyut puanları anlamlı farklılık gösterirken; cinsiyet, kıdem, mezun olunan okul türü değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar göstermemiştir. Özel okulda görev yapan öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Şahin ve Dursun (2009) tarafından yapılan “*Okul Öncesi Öğretmenlerinin İş Doyumları: Burdur Örneği*” başlıklı çalışmada; okul öncesi öğretmenlerinin iş doyumlarının çeşitli kişisel değişkenlerde farklılık gösterip göstermediği tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla Burdur il merkezinde görev yapan 39 okul öncesi öğretmenine “Minnesota İş Doyumu Ölçeği” uygulanmıştır. Araştırma sonucuna göre; okul öncesi öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin yaşlarına, medeni durumlarına, kıdem ve aylık gelire göre farklılaşma göstermediği tespit edilmiştir. Üstlerinden takdir görmeyen öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin, üstlerinden takdir görenlere göre yüksek olduğu tespit edilirken, görev yaptığı okulun maddi olanaklarını yeterli gören öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin maddi olanakları yeterli görmeyen öğretmenlerin iş doyum düzeylerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Koruklu vd. (2013) tarafından yapılan “*Öğretmenlerin İş Doyumu Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*” başlıklı çalışmada öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin bazı değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Aydın il merkezinde görev yapan 526 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmada verilerin elde edilmesi için içinde açık uçlu sorularında bulunduğu kişisel bilgi formu ile “Hackman ve Oldman” iş doyum ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin iş doyum düzeyleri; yaş, çalıştıkları okul türü ile okulun fiziksel şartlarına, okuldaki meslektaşlarla ilişkilerine, yenilenen ortaöğretim ders programına, üniversiteye geçiş sınav sistemine, hizmet içi eğitimlere

katılma düzeylerine ilişkin görüşlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Çalışmada, öğretmenlerin iş doyumunu arttırmak amacıyla bazı çözüm önerilerinde bulunulmuştur.

Filiz, (2014) tarafından yapılan “*Öğretmenlerin İş Doyumu ve Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi*” başlıklı çalışmada; ilköğretim okulu öğretmenlerinin iş doyum ve tükenmişlik düzeylerinin demografik değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek ve aralarındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Çalışmanın örneklemini 2010 – 2011 eğitim – öğretim yılında İstanbul Üsküdar ilçesinde görev yapan 341 öğretmene Maslack tarafından geliştirilen ve Ergin (1982) tarafından Türkçeye uyarlanan “tükenmişlik ölçeği” ile Dawis vd. (1967) tarafından geliştirilen ve Baycan (1985) tarafından Türkçeye uyarlanana “Minnesota İş Doyumu Ölçeği” uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; cinsiyet, medeni durum, branş, öğrenim durumu, hizmet süresi, yaş, unvan, aylık gelir ve çocuk sayısı gibi değişkenlere göre iş doyum ve tükenmişlik alt boyutları arasında bir farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir.

Ertürk ve Keçecioğlu (2012) tarafından yapılan “*Çalışanların İş Doyumları ile Mesleki Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki İlişkiler: Öğretmenler Üzerine Örnek Bir Uygulama*” konulu çalışmada ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin iş doyumları ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın örneklem grubunu İzmir Kemalpaşa ilçesinde görev yapan 224 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmanın verilerinin elde edilmesi amacıyla Smith vd. (1969) tarafından geliştirilen ve Ergin (1997) tarafından Türkçeye uyarlanan “İş betimleme ölçeği”, Maslack ve Jackson (1987) tarafından geliştirilen ve Ergin (1992) tarafından Türkçeye uyarlanan “Maslack tükenmişlik ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizleri yapılarak iş doyum, tükenmişlik ile kişisel özellikler arasındaki ilişki ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır.

Tunacan ve Çetin (2009) tarafından yapılan “*Lise Öğretmenlerinin İş Doyumunu Etkileyen Faktörlerin Tespitine İlişkin Bir Araştırma*” konulu araştırmada liselerde çalışan öğretmenlerin iş doyum düzeyleri ve iş doyumlarını etkileyen faktörlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda uzman kişiler tarafından iş doyum anketi hazırlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul ili Beykoz ilçesinde görev yapan 265 öğretmen oluşturmuştur. İş doyum düzeylerine yönelik sonuçlara bakıldığında; “işin kendisi” faktörünün en yüksek puana sahip olduğu ve öğretmenlerin işlerinden memnun oldukları, “ücret” faktöründe ise memnuniyet yaşamadıkları görülmüştür.

Kumaş ve Deniz (2010) tarafından yapılan “*Öğretmenlerin İş Doyum Düzeylerinin İncelenmesi*” konulu çalışmada öğretmenlerin iş doyumları ve iş doyumları düzeylerinin kişisel verilerle farklılaşıp farklılaşmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu İstanbul ili Zeytinburnu ilçesinde görev yapan 397 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmada Dewis (1968) tarafından hazırlanan ve Baycan tarafından Türkçeye uyarlanan “Minnesota İş Doyumu Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmada; öğretmenlerin iş doyumları düzeylerinin ortalamasının üstünde olduğu, kadın öğretmenlerin iş doyumları düzeylerinin erkek öğretmenlerden yüksek olduğu, genç yaştaki öğretmenlerin iş doyumları düzeylerinin yüksek yaştaki öğretmenlerin iş doyumlarından daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

2.2.2.2. Tutuma Yönelik Ulusal Araştırmalar

Semerci ve Semerci (2004) tarafından yapılmış olan “*Türkiye’de Öğretmenlik Tutumları*” konulu çalışmada; Üniversitede beden eğitimi ve spor bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Tarama modeline dayalı olan bu çalışmanın örneklem grubunu 2000 – 2001 öğrenim yılında random olarak seçilen 14 üniversitenin beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın verileri 22’si olumlu 8’i olumsuz toplam 30 sorudan oluşan “öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği” aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; örnekleme bulunan öğrencilerin cinsiyete ve üniversiteye göre öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Genel olarak öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının olumlu olduğu belirlenmiştir.

Büyükkaragöz ve Kesici (1996) tarafından yapılan “*Öğretmenlerin Hoşgörü ve Demokratik Tutumları*” konulu çalışmasında öğretmenlerin hoşgörü ve demokratik tutumlarının bilişsel alanda belirlenebilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada verilerin elde edilmesi amacıyla Büyükkaragöz tarafından geliştirilen “Demokrasi Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 393 ilköğretim öğretmeni oluşturmuştur. Elde edilen sonuçlara göre; kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre demokratik tutumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Kozikoğlu (2018) tarafından yapılan “*Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimine İlişkin Tutum ve Görüşlerinin İncelenmesi*” konulu çalışmasında okul öncesi öğretmenlerin değerler eğitimine ilişkin tutumlarının ve görüşlerinin incelenmesi

amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklem grubun Van ili Tuşba, Edremit ve İpekyolu ilçelerinde bulunan 110 okul öncesi öğretmen oluşturmuştur. Araştırmada Yaşaroğlu (2014) tarafından geliştirilen “Değerler Eğitimi Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre okul öncesi öğretmenlerin değerler eğitimine olumlu bir tutum gösterdikleri, değerler eğitimine yönelik somut örneklerin yetersiz olduğu, uygulamanın öğretmen inisiya(A. Arslan, 2006)tifine bırakıldığı, değerlerin kazandırılması için oyun, hikâye ve drama gibi etkinliklerin yapıldığı, okulların yetersizliğinden kaynaklı sorunların yaşandığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ertuğ ve Baksi (2014) tarafından yapılan “*Öğrencilerin Sınıf İçi Tutum ve Davranışlarının Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Başarısına Etkisi*” konulu çalışmada öğrencilerin sınıf içi tutum ve davranışlarının öğretmenlerin sınıf yönetimi başarısına etkilerini incelemek ve alana yönelik önerilerin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya İstanbul ili, Pendik ilçesinde ortaokulda öğrenim gören 6., 7., ve 8. sınıf öğrencileri ve ortaokulda görevli branş öğretmenleri ile yüz yüze görüşme yoluyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya 11 branş öğretmeni ve 15 öğrenci katılmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre; öğretmenler, sınıf içinde öğrencilerin sergilediği istenmeyen davranışlar olarak en çok dikkat eksikliği, ilgisizlik, arkadaşlarıyla tartışma ve izinsiz konuşma ile karşılaşmaktadırlar. Öğretmenler, genellikle sözlü uyarı, sınıf dışında konuşma ile beden dilini kullanarak istenmeyen davranışları çözmeye çalışmaktadırlar. Öğretmenler, öğrencilerin sınıf içinde sergilediği olumsuz davranışların kendilerinin de sınıfa karşı olumsuz tutum sergilemelerine neden olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenci görüşlerine göre, sınıf içinde öğrencilerin dersin akışını bozma, dersi dinlememe, saygısızlık ve izinsiz konuşma şeklinde istenmeyen davranışlarına karşı öğretmenler genellikle olumsuz davranan öğrenciye sözlü uyarıda bulunmaktadırlar. Olumlu davranışları ise yüksek not vererek veya tebrik ederek ödüllendirmektedirler. Öğrenciler, olumsuz davranışlar karşısında sınıfa karşı olumsuz tutum ve davranışlar sergilediklerini ifade etmişlerdir.

Arslan (2006) tarafından yapılan “*Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutum Ölçeği*” konulu çalışmada bilgisayar destekli eğitim yapmaya ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi amaçlanmıştır. Ölçek için maddeler ilgili literatür ve öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda oluşturulmuş ve toplam 41 madde elde edilmiştir. Elde edilen madde havuzu Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümünde okuyan 151 öğretmen adayına uygulanmıştır. Uygulama sonucunda madde sayısı 10’u

olumlu 10'u olumsuz olmak üzere 20'ye düşürülmüştür. Ölçeğin KMO katsayısı 0,88 Barlett Testi Anlamlılık değeri 0,000 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,93 olarak hesaplanarak ölçeğin güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğu görülmüştür.

Ünişen ve Demirel (2018) tarafından “*Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi*” başlıklı çalışmada öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını ölçmeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirilmesini amaçlamaktadır. İlk etapta oluşturulan taslak ölçek maddeleri ilgili literatürün incelenmesi, uzman görüşü ve deneme sonucunda hazırlanmış, hazırlanan 57 maddelik taslak ölçek 2014 – 2015 eğitim öğretim yılında Adana il merkezindeki öğretmenlere uygulanmıştır. Uygulama sonucunda 57 maddenin 29'u elenmiş böylece 11'i olumsuz olmak üzere toplam 28 maddelik bir ölçek oluşturulmuştur. Ölçeğin son halinde faktör yük değerlerinin 0,382 ile 0,675 arasında değiştiği ve ölçeğin 4 faktörde toplandığı görülmüştür. Ölçekteki faktörler değer verme, mesleki tükenmişlik, ilgisizlik ve gelişime açıklık olarak isimlendirilmiştir. Ölçeğin toplam KMO değeri 0,944, Barlett Katsayısı 4890,163 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin toplam Cronbach's Alpha katsayısı 0,940 olarak hesaplanarak ölçeğin güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğu tespit edilmiştir.

İlhan vd. (2013) tarafından yapılan “*Eğitim Araştırmalarına Yönelik Öğretmen Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*” konulu çalışmada; öğretmenlerinin eğitim araştırmalarına karşı tutumlarının belirlenmesine yönelik "Eğitim Araştırmalarına Yönelik Öğretmen Tutum Ölçeği (EAÖTÖ)" olarak adlandırılan Likert tipi bir ölçeğin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın örneklemini 504 öğretmen oluşturmaktadır. EAÖTÖ'nün geliştirilmesindeki basamaklar; kuramsal çerçevesinin oluşturulması; madde havuzunun oluşturulması; uzman görüşe başvurma; geçerlik ve güvenirlik için istatistiksel analizler; şeklindedir. EAÖTÖ; eğitim araştırmalarının gerekliliği, eğitim araştırmalarına değer verme, eğitim araştırmalarının uygulanabilirliği olmak üzere 3 faktörlü ve 20 maddeden oluşturulmuş, Güvenirlik katsayısı Cronbach's Alpha 0.88 olarak hesaplanmıştır.

Yaşar (2014) tarafından yapılan “*Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi*” konulu çalışmada ilgili literatür taranarak oluşturulan 44 maddelik taslak ölçek Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesinde değişik bölümlerde okuyan 421 öğrenciye uygulanmıştır. Ön uygulama sonucunda 21 maddelik;

olumsuz yaklaşım, önem ve bilişsel yeterlilik olmak üzere 3 faktörlü bir ölçek oluşturulmuştur. Ölçeğin Cronbach's Alpha katsayısı 0,942 olarak hesaplanmıştır.

Üstüner (2006) tarafında yapılan “*Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması*” konulu çalışmada; eğitim örgütlerindeki örgütsel davranışın önemli bir boyutu olan tutum konusunda bir ölçek geliştirilmesi ve geliştirilen bu ölçek ile öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda; İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesinde lisans ve tezsiz yüksek lisans programında öğrenim gören 110 öğrenciye öğretmenlik mesleğine yönelik düşüncelerini ifade edebilecekleri kompozisyon yazdırılmış, öğrencilerin yazdıkları kompozisyonlara içerik analizi yapılmıştır. İnceleme sonucunda 56 maddelik tutum ifadesi belirlenerek uzman görüşüne gönderilmiştir. Uzman görüşünün ardından form yeniden düzenlenerek 48 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuş 2003 – 2004 öğrenim yılında eğitim fakültesi bünyesindeki 11 farklı lisans ve tezsiz yüksek lisans programındaki 500 öğrenciye uygulanmıştır. Uygulama sonucunda 48 madde üzerinden yapılan analizler neticesinde; KMO değeri 0,91, Barlett Küresellik Katsayısı 7835,198 olduğu görülmüştür. Faktör yükü 0,40'ın altında olan maddeler ölçek çıkartıldıktan sonra 34 madde yer almış, faktör yük değerleri 0,74 ile 0,41 arasında olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin Cronbach's Alpha katsayısı 0,93 olarak hesaplanmıştır.

Demirtaş vd. (2011) tarafından yapılan “*Öğretmen Adaylarının Özyeterlilik İnançları ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları*” konulu çalışmada; öğretmen adaylarının öz yeterlilik inançlarının ve tutumlarının hem kişisel değişkenler açısından incelenmesi hem de öğretmen adaylarının tutum ve öz yeterlilik inançları arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışma grubunu İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi lisans programında okuyan tabakalı örnekleme yoluyla seçilmiş 380 öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırmada verilerin elde edilmesi için kişisel bilgi formu, Tschannen – Moran ve Hoy (2001) tarafından geliştirilen Çapa vd. (2005) tarafından Türkçeye uyarlanan öğretmen Özyeterlilik ölçeği ve Üstüner (2006) tarafından geliştirilen tutum ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada sonucunda; öğretmen adaylarının yeterlilik algılarının cinsiyet ve öğrenim gördükleri programa göre farklılaşma gösterdiği, tutum noktasında değişkenlerle anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Tutum ve Özyeterlilik algılarında pozitif yönde ve düşük düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

2.2.2.3. Devlet ve Özel Okullara Yönelik Ulusal Araştırmalar

Karaköse ve Kocabaş (2006) tarafından yapılmış olan “Devlet ve Özel Okullarda Öğretmenlerin Beklentilerinin İş Doymu ve Motivasyonu Üzerindeki Etkileri” konulu çalışmada, öğretmenlerin farklı boyutlardaki beklentilerinin iş doymu ve motivasyona etkisinin tespiti amaçlanmıştır. Bu amaçla Gaziantep ve Kahramanmaraş'ta bulunan devlet ve özel okullarda görev yapan 296 öğretmene ulaşılmıştır. Araştırma bulguları; özel okullarda çalışan öğretmenlerin, okul müdürlerinin tutum ve davranışlarının öğretmenlerin işlerinde doyuma ulaşmalarında ve işlerine motive olmalarında olumlu yönde etkisinin olduğunu; devlet okullarında çalışanların ise bu görüşe daha az katılım gösterdiklerini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte özel okullarda çalışan öğretmenler devlet okullarındakilere oranla; okullarının çevredeki itibarına ve okulun çalışma ortamı ile ilgili olarak daha olumlu düşünmektedir. Hem özel okuldaki hem de devlet okulundaki öğretmenler; mesleklerinin kendilerine performanslarını değerlendirme sansı verdiğini, işlerini yaparken hedeflerine ulaşabileceklerini belirtmişler; ancak özel okul öğretmenleri mesleklerini icra ederken kendilerini daha fazla stres altında hissettiklerini ifade etmişlerdir

Durmuş (2009) tarafından yapılmış olan “Devlet Okulları İle Özel Okullarda Öğrenim Gören İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersindeki Başarı Düzeylerinin Karşılaştırılması” konulu yüksek lisans tezinde; İlköğretim 1. kademe 5. sınıftaki devlet ve özel okul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki başarı düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. İki ayrı bağımsız evrenden oluşan ve bu evrenlerden alınmış iki bağımsız örneklem içeren bu araştırma, Samsun ilindeki ilköğretim okullarında öğrenim gören 5. sınıf öğrencilerini; Samsun ilindeki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenleri kapsamıştır. Elde edilen bulgulara göre; genel başarının özel okullar lehine olduğu belirlenmiştir. 5.sınıf öğrencilerinin; ailenin gelir düzeyine, anne-babanın öğrenim durumuna, ailedeki toplam çocuk sayısına, öğretmenlerinin kıdem yılına, cinsiyetine, kullandığı araç-gereçlere ve sınıftaki toplam öğrenci sayısına göre Sosyal Bilgiler Başarı testinden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Öğrenci cinsiyeti açısından ise anlamlı bir ilişki belirlenmemiştir.

Erden (2015) tarafından yapılmış olan “Devlet Okullarında Ve Özel Okullarda Çalışan Öğretmenlerin Stres Düzeyleri ile Stresin Faktörleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi” isimli çalışmada, devlet okullarında ve özel okullarda çalışan öğretmenlerin mesleklerinde yaşadıkları iş stresi seviyelerini karşılaştırılmış, iş stresi alt

faktörlerinin birbirleriyle ve öğretmenlerin demografik bilgileriyle olan ilişkisini incelenmiştir. Araştırmada öğretmenlere, başında sosyo – demografik soruların yer aldığı bir iş stresi ölçeği uygulanmıştır. Araştırma İstanbul’un Bağcılar İlçesi’nde bulunan iki özel okuldaki ve bir devlet okulundaki ilk ve ortaokul öğretmenlerine uygulanmıştır. Araştırma sonucunda Bağcılar ilçesinde devlet okulunda ve özel okulda çalışan ilk ve ortaokul öğretmenlerinin stres düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Sarıhan (2019) tarafından yazılmış olan “*Lise Düzeyindeki Özel Okullarda Ve Devlette Çalışan Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri ve Yaşam Doyumunun Bu Okullardaki Öğrencilerin Başarılarına Etkisi*” konulu yüksek lisans tezinde; özel liselerde ve devlet liselerinde çalışan öğretmenlerin tükenmişlik düzeyleri ile yaşam doyum düzeylerinin bu okullardaki öğrencilerin başarı düzeyleri arasındaki korelasyonun belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma da özel okullarda çalışan öğretmenlerin yaşam doyum düzeylerinin düşük, tükenmişlik düzeylerinin yüksek olduğu; aynı şekilde devlet okullarında çalışan öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin düşük yaşam doyum düzeylerini yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca özel okullarda çalışan öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin yüksek olmasının yaşam doyumlarının düşük olmasının bu okullardaki öğrenci başarısı üzerinde doğrudan etkisi olmadığı görülmüştür.

Bingölbali (2018) tarafından hazırlanmış olan “*Özel Okullarda Eğitim Alanında Yaşanan Problemler ve Çözüm Önerileri*” isimli çalışmada; özel okulların karşılaşılmış oldukları problemleri veli, öğrenci, öğretmen ve yönetici açısından ortaya konulması amaçlanmıştır. 2017-2018 öğretim yılında Bursa ilinde 57’si kadın, 41’i erkek toplam 98 öğrenci velisi; 110’u kız, 114’ü erkek toplam 224 özel okul öğrencisi; 89’u kadın, 32’si erkek toplam 121 özel okulda görev yapan öğretmen ve 8’i kadın, 17’si erkek toplam 25 özel okul yöneticisi oluşturmuştur. Araştırmanın sonuçlarına göre; velilerin okul fiyatlarının pahalı olmasına rağmen dil eğitimi, karakter gelişimi, teknolojinin kullanımı, okulların temizliği ve güvenilirliği gibi nedenlerden dolayı özel okulları tercih ettiği; öğrencilerin ise velilerle aynı fikirde olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Öğretmenler ise öğrencilerin ders çalışmayı reddettiği, okul yönetiminin negatif yönde ayrımcılıklar yaptığı, iş yükünün fazla olduğu gibi sonuçların elde edildiği tespit edilmiştir.

Akoğuz (2012) tarafından hazırlanmış olan “*Özel Okullar ve Devlet Okulları Arasındaki Rekreatif Etkinliklerin Karşılaştırılmalı Olarak Değerlendirilmesi*” konulu yüksek lisans tezinde örneklem grubu Erzincan ilinde eğitim veren üç devlet okulundan 265 öğrenci ve iki özel okul 225 oluşturmuştur. Çalışmada veri toplama aracı olarak 24

sorudan oluşan anket kullanılmıştır. Erzincan ilinde yaşayan, özel okul ve devlet okullarındaki ilköğretimin 2. kademesinde okuyan öğrencilerin boş zaman değerlendirme durumları araştırılmış, özel okul ile devlet okulları arasındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koymak, bu okulların öğrencilere sağladıkları imkânların öğrencilerin ihtiyaçlarını ne oranda karşılayabildiğini belirlemek, okullarda ne gibi rekreatif etkinlik yapıldığını araştırmak, yapılan bu ders dışı aktivitelerin öğrenciler üzerindeki etkisini incelemek ve öğrencilerin boş zaman değerlendirme eğilimlerinin çeşitli değişkenlerle ilişkisinin ortaya çıkartılması amaçlanmıştır. Bulgular özel okul ve devlet okulları arasında rekreatif açıdan bir takım benzerliklerin ve farklılıkların olduğunu ortaya çıkarmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, özel okullarda bulunan sosyal-sportif imkânların devlet okullarından daha geniş olduğu, sağlık problemleri boş zaman aktivitelerine katılmamada bir neden olarak görülmemiştir.

Cent (2007) tarafından yapılmış olan “*Özel Okullarda İnsan Kaynakları Uygulamalarının İncelenmesi*” konulu yüksek lisans tezinde özel okulların insan kaynakları yönetimi uygulamaları incelenmiş, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerinin görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmaya, İstanbul ilinde bulunan 52 okuldan 64 yönetici ve 441 öğretmen toplam 505 kişi katılmıştır. Tabancalı (2004) tarafından geliştirilen insan kaynakları yönetimi anketiyle veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucuna göre özel okullarda insan kaynakları yönetimi uygulamaları ile ilgili olarak yönetici ve öğretmenlerin olumlu görüş bildirdikleri ancak yöneticilerin öğretmenlerden daha olumlu görüşe sahip oldukları ortaya çıkmıştır.

Erol (2019) tarafında yapılmış olan “*Resmi ve Özel Okullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Sınıf İçi Öğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi*” konulu çalışmada; milli eğitim bakanlığına bağlı okullarda görev yapan öğretmenlerin öğretim yöntemlerinin araştırılması amaçlanmıştır. Nitel araştırma deseninin kullanıldığı bu çalışmada farklı branşlardan 18 öğretmene görüşme formu uygulanmış ve toplanan verilere içerik analizi uygulanarak kodlar ve bu kodlara uygun temalar belirlenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre öğretmen özelliklerinin başında teknolojiyi iyi kullanabilme, bilgiye ulaşmada yol gösterici olma gibi görüşlerin belirtildiği görülmüştür. Öğreticinin birden fazla duyu organına hitap etmesi, farklı materyaller kullanabilmesi eğitim sürecinin daha kaliteli hale gelmesi açısından önemli olduğu görüşlerine de ulaşılmıştır.

Özdemir (2012) tarafından yapılmış olan “*Resmi ve Özel okullarda kurumsallaşma düzeyi*” konulu yüksek lisans tezinde eğitim kurumlarının kurumsallaşma düzeyini nicel olarak tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmada, İstanbul ilinden beşi devlet okulu, beşi de özel okul olmak üzere 10 tane okul belirlenmiş ve bu okulların kurumsallaşma düzeyi tespit edilmeye çalışılmıştır. Kurumsallaşma puanlarının ortalamalarına göre özel okulların kurumsallaşma düzeylerinin, resmi okulların kurumsallaşma düzeylerinden daha yüksek olduğu, okullar tek tek değerlendirildiğinde bazı resmi okulların kurumsallaşma düzeylerinin bazı özel okulların kurumsallaşma düzeylerinden daha yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Uyanık (2014) tarafından yapılmış olan “*Türkiye’deki Devlet Okulları İle Uluslararası Özel Okulların Çok Kültürlü Eğitim İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi*” konulu yüksek lisans tezinde, nitel araştırma tekniklerine bağlı kalınarak yürütülmüştür. Araştırma problemine yanıt aramak için nitel araştırma türü olan vaka (durum) çalışması kullanılmıştır. Çalışma için iki vaka seçilmiştir. 2010-2011 eğitim öğretim yılı güz döneminde alınan verilere göre öğrencilerin yaklaşık % 25’inin yabancı uyruklu olduğu bir devlet okulu ile bir özel uluslararası okul seçilmiştir. Çalışmada analiz birimleri olarak ilköğretim programlarında çok kültürlülük ile ilişkili kazanımlar ve bu kazanımların uygulayıcıları olarak öğretmenler seçilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre her iki okulun programları da asimilasyon ve sosyal eylem için eğitim yaklaşımlarına uygun herhangi bir kazanım içermezken, genel olarak birleşme/kaynaşma, çoğulculuk, kültürlerarası yetkinlik/yeterlilik ve eleştirel farkındalık, için eğitim yaklaşımlarına cevap verecek nitelikte olduğu görülmüştür. Her iki okulun kazanımları genel değerlendirildiğinde programların temelinde çokkültürlü eğitim ilkelerinin olmadığı bulunmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme verilerine göre öğretmen görüşlerinin asimile edici düşüncelerden eleştirel farkındalığa kadar geniş bir yelpazede yer aldığı görülmüştür. Sosyal eylem konusunda ise bir öğretmenin görüş bildirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Genel olarak öğretmenlerin çokkültürlü eğitim ilkeleri konusundaki düşüncelerinin olumlu yönde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte devlet okulunda çalışan sınıf öğretmenlerinin, çokkültürlü eğitim hakkında kavram karmaşası veya yanılgısına düştükleri, yabancı uyruklu öğrencilere nasıl davranacakları konusunda çokkültürlü eğitim ilkeleri dikkate alındığında bilgi düzeylerinin ya da yeterliliklerinin az olduğu görülmüştür. Uluslararası okuldaki öğretmenlerin kültürel farkların yüceltilmesi ve gerçek zamanlı etkinlikler ile uluslararası olan öğrencilerin Türk kültürü ve diğer

kültür ile olan etkileşimini arttırmayı amaçladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu duruma, okulun fiziksel şartlarının (özel okul olmak, vatandaşı olunmayana bir ülkede eğitim-öğretim hizmetini sürdürmek, vb.) ve farklı bir ülkede ve kültürde eğitim-öğretim sunuyor olmasının etkisi olduğu bulunmuştur.

Hoşgörür ve Kaplan (2017) tarafından yapılmış olan “*Devlet ve Özel İlköğretim Okullarının Kurum Teftiş Raporlarına Göre Karşılaştırılması*” konulu çalışmasında; devlet okullarının ve özel okulların personel işleri, büro yönetimi, hesap ve döner sermaye işleri yönetimi, ihtiyaç ve fazlalık değerlendirilmesi, fiziki durum, öğrenci işleri yönetimi, eğitim ve öğretim durumları yönlerinden müfettişlerin teftiş raporları ışığında karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırma Muğla ili Dalaman, Köyceğiz, Menteşe, Milas ve Ortaca ilçelerindeki resmi ve özel okulların 2008 – 2015 tarihleri arasında ulaşılabilen kurum teftiş raporlarıyla sınırlandırılmıştır. Çalışma sonucunda devlet ve özel ilköğretim okullarında genel olarak; eğitim ve öğretim bakımından müfredatın yetiştirilememesi, kazanımların davranışa dönüştürülememesi, yönetici profilinin düşük olması gibi sorunların olduğu, özellikle devlet ilköğretim okullarında kaynak sıkıntısı, kalabalık sınıflar, öğrenci velileri ile işbirliği yapma konusunda yetersizlik ve öğretmen performansları ile ilgili sorunlar bulunduğu anlaşılmıştır.

2.2.3. Müzik Eğitime Yönelik Uluslararası Araştırmalar

2.2.3.1. Tutuma Yönelik Uluslararası Araştırmalar

Teklos (2011) tarafından yapılan “*Kıbrıs'ta Ortaöğretim Öğrencilerinin Müzik Dersine Karşı Tutumları*” (*An Investigation Into Pupils' Attitudes Towards Secondary Music Education in Cyprus*) konulu doktora tezinde; Kıbrıs'ta müzik eğitime yönelik yapılan araştırmaların ilköğretim düzeyinde ki öğrencilere yönelik olduğu fikrinden yola çıkılarak ortaokul öğrencilerinin müzik derslerine yönelik tutumlarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Alandaki literatür ışığında ve Bronfenbrenner'in çocuk gelişimi ile ilgili etkili ekolojik teorisine yanıt olarak teorik bir model oluşturulmuştur. Model, kişisel, sosyal ve eğitimsel yönlerin öğrencilerin tutumlarının oluşması üzerindeki etkisini vurgulamış ve bu tez içindeki ampirik araştırmanın bir parçası olarak araştırma aracının oluşturulmasında kullanılmıştır. Araştırmanın verileri 12 – 18 yaş arasındaki 2996 ortaokul çocuğundan toplanmıştır. Öğrencilerin müzik eğitime yönelik tutumları Cinsiyet, bölge, deneyim, okul türü ve okul notu gibi farklı kişisel ve demografik değişkenlerle incelenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre; genel olarak öğrencilerin

müzik eğitimine yönelik tutumları olumsuz olsa da, Kıbrıs'ta ki özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının olumlu olduğu, tutumların cinsiyet, deneyim, okul türü, okul notu gibi değişkenlerle anlamlı bir ilişkisi olduğu görülmüştür.

Edwards ve Edwards (1971) tarafından yapılan “*Müziğe Yönelik Tutumları Ölçmek İçin Bir Ölçek*” (*A Scale to Measure Attitudes Toward Music*) başlıklı çalışmada bireylerin müziğe yönelik tutumlarının ölçülmesi için bir ölçeğin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada ilk etapta tutuma yönelik ifadeler belirlenerek 13 uzmana danışılmıştır. Uzmanlardan gelen görüşlerin %50'sinin bir fazlası oranında çelişki olması durumunda maddeler elenerek soru havuzundan çıkartılmıştır. Yeniden düzenlenen ölçek Georgia Üniversitesi eğitim psikolojisi ve güzel sanatlar fakültesine kayıtlı 300 öğrenci üzerinde ön çalışma yapmak üzere uygulanmıştır. Ölçek maddeleri ön uygulama sonrasında yeniden düzenlenerek ölçeğe son şekli verilmiştir.

Kruse (2015) tarafından yapılan “*Müzik Öğretmen Adaylarının Müzik Türleriyle İlgili Deneyimleri ve Bu Türlerle Yönelik Tutumları*” (*Preservice Music Teachers' Experiences With and Attitudes Toward Music Genres*) konulu çalışmada; Amerika da Müzik öğretmeni eğitiminin durumunu ve Amerika'daki hizmet öncesi müzik öğretmenlerinin farklı müzik türleriyle ilgili deneyimlerinin ile tutumlarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada verilerin elde edilmesi için 17 soruluk bir anket geliştirilmiş ve geliştirilen anketler Orta Batıdaki ve Kuzey Doğudaki 8 üniversitedeki 124 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; bu bölümlerde okuyan öğrencilerin baskın olarak klasik müzik deneyimlerinin olduğu ve klasik caz veya country müzik türlerinin müfredat için uygun olabileceği tespit edilmiştir.

Burland ve Pitts (2007) tarafından yapılan “*Başlangıç Derecesindeki Müzik Öğrencilerinin Tutum ve Becerileri*” (*Becoming a Music Student Investigating the skills and attitudes of students beginning a Music degree*) konulu çalışmada; başlangıç düzeyindeki müzik öğrencilerinin akademik becerilerinin, üniversite beklentilerinin ve deneyimlerinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmada anketlerden ve yapılan günlük gözlem sonuçları ile toplanan verilerle müzik eğitiminin ilk döneminde öğrencilerin deneyimledikleri öğrenme stratejileri ve müzikal kimlikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretim elemanlarının çalışma ve öğrenme stratejileri noktasında kendi fikirlerini dayattıkları, öğrencilerin ilk değerlendirilen çalışmaları sırasında bir belirsizlik ve düşük güven noktası yaşadıkları tespit edilmiştir.

2.2.3.2. İş Doyumuna Yönelik Uluslararası Çalışmalar

Matthews ve Koner (2017) “*Amerika Birleşik Devletlerinde İlkokul ve Ortaokul Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Geçmiş, Öğretim Sorumlulukları ve İş Doyumu Üzerine Bir Araştırma*” (A Survey of Elementary and Secondary Music Educators' Professional Background, Teaching Responsibilities and Job Satisfaction in the United States) konulu çalışmasında; Birleşik Devletlerdeki ilkokul ve ortaokul müzik öğretmenlerinin mesleki geçmişlerinin, sınıf içi öğretim sorumluluklarının ve iş doyumlarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 2015 – 2016 akademik yılında Ulusal Müzik Eğitimi Birliği üyesi olan 7463 müzik öğretmeni katılmıştır. Araştırmanın verilerinin elde edilmesi için 49 maddelik müzik eğitimcisi anketi kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; Mesleki geçmiş noktasında müzik öğretmenlerinin %38,4’ünün lisans derecesine sahip olduğu, %56,6’sının hem lisans hem de mastır derecesine ve %3,3’ünün doktora derecesine sahip olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin Orff, Kodaly, Suzuki, idari sertifika gibi sertifikalara sahip olduğu görülürken, öğretmenlerin çoğunda herhangi bir sertifika olmadığı görülmüştür. Öğretmenlerin genel olarak iş doyumlarının yüksek seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Veldman vd. (2013) tarafından yapılan “*Öğretim Kariyeri Boyunca İş Tatmini ve Öğretmen – Öğrenci İlişkileri: Dört Vaka Çalışması*” (Job Satisfaction and Teacher – Student Relationships Across the Teaching Career: Four Case Studies) konulu çalışmada; yüksek iş tatminini koruyan dört kıdemli öğretmenin kariyeri boyunca öğretmen – öğrenci ilişkilerinin ve öğretmen iş tatmininin gelişimi izlenmiştir. Araştırma seçilen kıdemli öğretmenlerin seçim aşamasında Ploeg ve Scholte (2003) tarafından geliştirilen İş Doyumu Ölçeği ile Maslack Tükenmişlik Envanteri kullanılmış, iş doyumunu yüksek ve tükenmişlik düzeyinin düşük olduğu dört öğretmen seçilmiştir. Anlatı – biyografi yöntemi kullanılarak öğretmenlere görüşülmüş ve görüşme verileri analiz edilmiştir. Bu analiz sonucunda “Öğretmen Etkileşim Anketi” oluşturulmuş bu anket Hollanda’daki 600 öğretmen ve 25000 öğrenciye uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; Öğretmenlerin iş tatmini ile öğretmen – öğrenci ilişkisi kalitesi arasında olumlu bir sonuç olduğu görülmüş olmasına rağmen öğrencilerin gözünde “kötü öğretmen” imajına sahip olan öğretmenlerin de yüksek iş doyumuna sahip olabileceği görülmüştür.

Ponce (1994) tarafından yapılan “*Ohio Bölgesindeki Lise Düzeyi Koro Öğretmenleri Arasında İş Tatmini*” (Job Satisfaction Among Choral Music Teacher in the State of Ohio) konulu çalışmada; Amerika Birleşik Devletlerindeki Ohio eyaletinde

yer alan liselerdeki koro öğretmenlerinin iş doyum düzeylerine bakılmıştır. Araştırmanın örneklemini Ohio eyaleti eğitim departmanından alınan listelenerek alınan 513 koro öğretmenin %20'sine ulaşılması amacıyla sistematik örnekleme modeli kullanılarak oluşturulmuştur. Araştırmanın verileri oluşturulurken kişisel bilgi formu (biyografik form) ve iş doyumunu – mesleki memnuniyete yönelik soruların olduğu anket kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; örnekleme yer alan katılımcıların eğitim alanları ile branş alanları arasındaki iş tatmini puanlarında anlamlı farklılıklar görülmüş, demografik değişkenlerde arasında küçük farklar olmakla birlikte; iş arkadaşları, denetim, genel iş, ödeme, iş ortamı ve terfi fırsatları gibi iş yönlerinden memnun oldukları görülmüştür. (*Job Satisfaction Among Choral Music Teacher in the State of Ohio*).

Burnside (2016) tarafından yapılan “*Askeri Kurumlarda Görev Yapan K-12 Müzik Öğretmenlerinin Moral ve İş Doyumları Üzerine Nitel Bir Vaka Çalışması*” (*K – 12 Music Teacher Serving in Schools for Military Dependents: A Qualitative Case Study on Job Satisfaction and Morale*) konulu çalışmada; Birleşik Devletlerin yurt dışında hizmet veren askeri kurumlarında yer alan okullarda istihdam edilen müzik öğretmenlerinin moral ve iş tatmini düzeyleri araştırılmıştır. Araştırmaya Japonya, Güney Kore ve Almanya da ki üslerde görev yapan yedi müzik öğretmeni katılmıştır. İş yeri niteliklerinin, müzik öğretmeni niteliklerini nasıl etkilediği sorusuna cevap aranılan çalışmada veri toplamak için yarı yapılandırılmış görüşme formu, anket ve okul görev belgeleri kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre müzik öğretmenlerinin işlerine ve bağımsızlıklarına önem verdikleri, yılın belirli dönemleri stres yaşadıkları, belirli durumların iş tatmini ve morallerini etkilediği görülmüştür. İş ilişkileri, meslektaşlar, liderler ve veliler müzik öğretmenlerinin iş tatminini hem olumlu hem de olumsuz yönde etkilediği görülmüştür.

Kellermeyer (2009) “*Illinois ortaokul genel müzik öğretmenlerinin iş doyumları ve kişisel inanışları*” (*Personal Beliefs and Job Satisfaction of Illinois Elementary General Music Teacher*) konulu çalışmasında; müzik öğretmenlerinin iş doyumlarını açıklamak için oluşturulmuş teorik bir modelde tanımlanan ilişkilerin test edilmesi amaçlanmıştır. Bu ana amaç çerçevesinde, ilköğretim sınıf öğretmenleri için yapılan bir araştırmaya dayanarak bir model benimsenmiş ve bu model çerçevesinde müzik öğretmenlerinin öğretim yetkinliklerinin, öğretme yetkinliklerinin ve okul etkinliği kapsamındaki öğretim yetkiliklerinin iş doyumuna etkileri test edilmeye çalışılmıştır. Araştırmada; Birleşik Devletler Illinois eyaletindeki her bölgeden rastgele seçilen 272

katılımcıya, etkili – güvenli, vicdani – saygı ve işbirlikçi – destekleyici olmak üzere üç tür değerlendirmeye yanıt verilmesi istenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; müzik öğretmenleri, müzik öğretim süreçleriyle ilgili olarak yüksek düzeyde iş tatminine sahip oldukları bildirmişlerdir. Olumsuz okul politikaları, günlük tekrarlanan öğretim faaliyetleri müzik öğretmenlerinde iş memnuniyetsizliğine neden olduğu belirtilmiştir. Müzik öğretmenlerinin diğer branştan öğretmenlerle profesyonel iş birliği içerisinde olduğu, okul müdürlerinden gelen kişisel destek, mesleki desteğin önemli görüldüğü sonuçlarına ulaşılrken, müzik öğretmenlerinin yarısından fazlasının (%54) müdürlerinin yeterli desteği sağladığını, ancak genel iş doyumunun en güçlü şekilde müzik öğretmenlerinin okul müdürleri ve okul çevresiyle olan ilişkileri etrafında döndüğü sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen kişiliği ile okul ortamı arasındaki temel ilişkilerin kişisel inanç ve iş doyumunun temel göstergesi olduğu görülmüştür. Meslektaşların ve okul müdürleri ile iş birliği içerisinde olan öğretmenlerin stres faktöründen, rol belirsizliğinden ve tükenmişlikten kaçınmak için daha avantajlı olduğu tespit edilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli ve deseni, evren ve örnekleme, kullanılan veri toplama araçlarının geliştirilmesi, araştırma için gerekli olan verilerin toplanması ve toplanan verilerin çözümlenmesi amacıyla kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır.

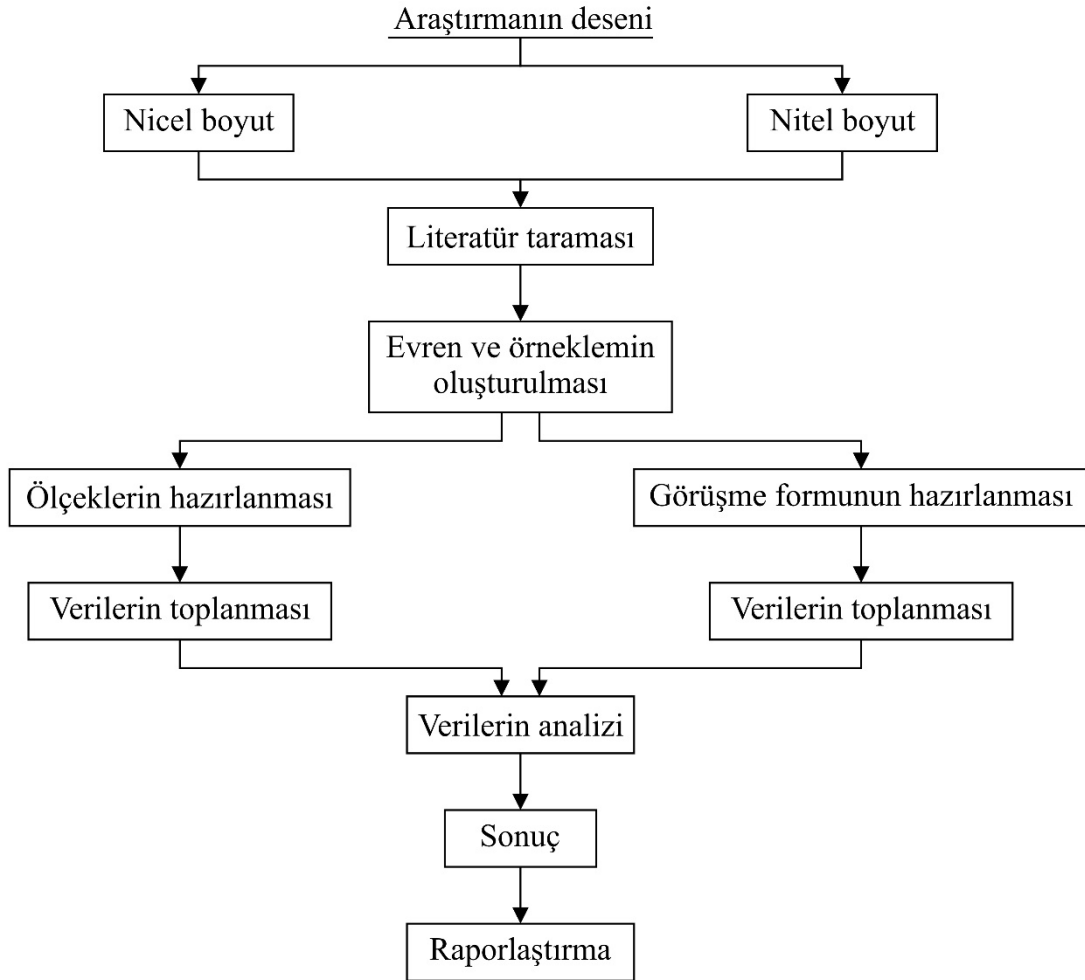
3.1. Araştırmanın Modeli ve Deseni

Araştırma; Devlet ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyumunu ile müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum düzeylerinin tespit edilmesi ve kişisel değişkenler noktasında incelenmesi, devlet ve özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin tespit edilmesi ve kişisel değişkenlere göre incelenmesi ve müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik görüşlerinin alınması ve bu görüşler ışığında müzik öğretmenlerinin iş doyum ve mesleğe yönelik tutumlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesini amaçlayan nicel ve nitel verilerin elde edilip, çözümlendiği bir araştırmadır.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyumunu, mesleğe yönelik tutum düzeyleri ile öğrenciler müzik derslerine yönelik tutumlarının belirlenmesi ve çeşitli kişisel değişkenlere göre incelenmesi araştırmanın nicel boyutunu oluştururken, devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin, öğretmenlik mesleğine bakış açılarının, mesleğe yönelik sorunlarının, meslekten beklentilerinin tespit edilmesi ise nitel boyutunu oluşturmaktadır. Bu bağlamda araştırma; nicel ve nitel verilerin bir arada toplandığı ve çözümlendiği karma desenli bir araştırmadır.

Bilimsel araştırmada üç temel yaklaşım bulunmaktadır. Bunlar sayısal verilerin kullanıldığı ve analiz edildiği nicel yöntemler, sözel verilerin kullanıldığı, anlatımsal ve deneyimsel verilerin dikkate alındığı nitel yöntemler ve hem sayısal hem de sözel verilerin kullanıldığı karma yöntemlerdir. Karma yöntem araştırmaları, tek bir araştırmada hem nicel verileri hem de nitel verileri birleştiren, iki ya da daha çok yöntemin bir arada kullanıldığı araştırmalar olarak kabul edilmektedir (Alexander vd., 2008; Alkan vd., 2019; Halcomb ve Hickman, 2015; Hayes vd., 2013; Wisdom vd., 2012). Araştırmanın probleminin anlamlandırılması, yorumlanması, bulguların elde edilmesi ve elde edilen bulgulardan sonuçlara ulaşılması amacıyla oluşturulan ve temin

edilen ölçme araçları aynı süre zarfında uygulanmış ve hem nicel hem de nitel ölçme araçlarına eşit düzeyde önem verilmiştir. Bu bağlamda araştırmada “yakınsayan paralel karma desen” kullanılmıştır. Creswell ve Clark (2017) yakınsayan paralel karma deseni; nitel ve nicel verilerin eş zamanlı olarak toplandığı, ayrı ayrı analiz edildiği, en son aşamada ise nicel ve nitel bulgular arasındaki benzerliklerin, farklılıkların ve çelişkilerin kıyaslanıp yorumlandığı, nicel ve nitel verilerle daha açıklayıcı sonuçlara ulaşılmasının amaçlandığı araştırmalar olarak tanımlamıştır.

Şekil 1. Çalışma Sürecinde İzlenen Adımlar

Bu bağlamda araştırmanın 1’inci, 2’nci, 3’üncü, 4’üncü, 6’ncı ve 7’nci alt problemleri ve bu problemlere bağlı alt maddelerin mevcut durumu tespit etmeye yönelik olduğu, 5’inci, 8’inci ve 9’uncu alt problemlerin ilişki tespitine yönelik olduğu, 10’uncu alt problemin ise nitel verilere yönelik alt problemler olduğu görülmektedir. Böylece araştırmanın hem betimsel özellikler, hem korelasyonel özellikler hem de nitel özellikler taşıdığı görülebilir.

3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evren ve örnekleme oluşturulurken araştırmanın modeli, alt problemleri, veri toplama araçları ve teknikleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu bağlamda araştırmada, müzik öğretmenlerinden ve öğrencilerden toplanacak olan nicel ve nitel veriler göz önünden bulundurulurken üç farklı grup oluşturulmuştur.

Birinci örneklem kişisel bilgi formu, iş doyumu ölçeği ve müzik öğretmenliği mesleği tutum ölçeğinin uygulanacağı müzik öğretmenlerinden oluşan gruptur. İkinci örneklem ise müzik dersi tutum ölçeğinin uygulandığı öğrenci grubudur. Çalışma grubu olarak nitelendirilen üçüncü grup ise müzik öğretmenlerinin mesleğe olan bakış açılarının, beklentilerinin ve müzik eğitiminde yaşanan sorunların tespitine yönelik nitel verilerin elde edildiği çalışma grubudur.

1'inci, 2'nci, 3'üncü, 4'üncü, 5'inci alt problemlere yönelik veriler birinci örneklem grubundan, 6'ncı ve 7'nci alt probleme yönelik veriler ikinci örneklem grubundan, 10'uncu alt probleme yönelik veriler ise çalışma grubundan elde edilmiştir. Araştırmanın 8'inci ve 9'uncu alt problemleri korelasyonel yönetime yönelik sorular olduğu için birinci ve ikinci örneklem gruplarından gelen veriler birlikte değerlendirilmiştir.

Araştırmada üç farklı örneklem ve çalışma grupları farklı yöntemlerle oluşturulmuştur. Örneklem grupları oluşturulurken Türkiye'nin sosyoekonomik verileri göz önünde bulundurulmuştur. Bu nedenle özellikle birinci örneklem grubu oluşturulurken seçkisiz örnekleme yöntemlerinden tabakalı örnekleme yöntemine göre oluşturulmuştur.

Seçkisiz örnekleme yöntemlerinin temel özelliği, örneklemin evreni temsil etme gücünün yüksek olmasıdır. Bunun da ön koşulu, örnekleme birimlerinin örnekleme seçilme olanaklarının eşit ve bağımsız olması olarak açıklanan seçkisizlik kuralına uyulmasıdır. Bu yöntemler ile evrene geçerli genellemelerin yapılabileceği temsil gücü yüksek örneklemelerin oluşturulması hedeflenir (Büyüköztürk vd., 2015). Seçkisiz örnekleme yöntemlerinden biri olan tabakalı örneklemedir. Yildirim ve Şimşek (2005) sınırları belirlenmiş bir evrende alt birim ve grupların olduğu durumlarda tabakalı örneklemin kullanılabileceğini ve burada önemli olan noktanın evren içindeki alt tabakalardan yola çıkılarak evren üzerinde çalışmak olduğunu belirtmiştir. Tabakalı örnekleme yöntemiyle evrendeki alt grupların örnekleme temsil edilmeleri garanti altına

alınır. Bunun için evren tabakalara ayrılır ve her tabakadan basit bir yansız örneklem seçilir. Sonra da alt örneklem toplama örneklemini elde etmek üzere birleştirilir (Jud vd. 1991; Akt: Balcı ve Yöntem, 2005).

3.2.1. Örnekleme Belirleme Süreci

Araştırmanın örnekleme belirlenirken nicel verilerin elde edileceği gruplar göz önünde bulundurulmuştur. Seçilen örneklemin evreni temsil edebilmesi önemli görüldüğü için Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesi göz önünde bulundurularak iller tabakalara ayrılmıştır.

Örnekleme alınacak illerin belirlenmesi amacıyla illerin gelişmişlik indeksi temel alınmıştır. Bu amaçla literatürde yer alan gelişmişlik indeksleri incelenmiş ve inceleme sonucunda dört farklı çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmalar arasında Acar vd. (2019) tarafından hazırlanan İllerin ve Bölgelerin Sosyo – Ekonomik Gelişmişlik Araştırması (SEGE-2017) adlı çalışmanın en güncel çalışma olduğu görülmüş ve illerin gelişmişlik düzeyi bu çalışmaya göre belirlenmiştir. SEGE 2017'ye göre Türkiye 6 farklı gelişmişlik kademesine göre gruplandırılmıştır ve her grup içerisinde iller gelişmişlik düzeyine göre sıralanmıştır. Tablo 6'da SEGE 2017'ye göre altı gruba ayrılan illerin gelişmişlik düzeyleri ve sıralaması yer almaktadır.

Tablo 6. İllerin Sosyo – Ekonomik gelişmişlik düzeylerinin gruplanması

	Birinci Kademe		İkinci Kademe		Üçüncü Kademe		Dördüncü Kademe		Beşinci Kademe		Altıncı Kademe	
Akdeniz Bölgesi	Antalya	1,642	Isparta	0,564	Mersin	0,413	Hatay	0,017	Osmaniye	-0,367	K.Maraş	-0,416
					Adana	0,353						
					Burdur	0,211						
Doğu Anadolu Bölgesi							Elazığ	-0,061	Tunceli	-0,439	Ardahan	-0,983
							Malatya	-0,113	Erzurum	-0,531	Kars	-1,125
							Erzincan	-0,15			İğdır	-1,179
											Bitlis	-1,428
											Van	-1,452
											Hakkari	-1,518
											Muş	-1,704
Ege Bölgesi	İzmir	1,926	Denizli	0,923	Uşak	0,278					Ağrı	-1,752
	Muğla	1,175	Aydın	0,599	Kütahya	0,17						
			Manisa	0,49								
Güneydoğu Bölgesi					G.Antep	0,25			Kilis	-0,57	Adıyaman	-0,926
											D.Bakır	-1,071
											Bingöl	-1,208
											Batman	-1,324
											Ş.Urfa	-1,35
											Mardin	-1,396
											Siirt	-1,405
											Şırnak	-1,788
İç Anadolu Bölgesi	Ankara	2,718	Konya	0,668	K.Kale	0,211	Nevşehir	-0,015	Çankırı	-0,379		
	E.Şehir	1,278	Kayseri	0,56	Karaman	0,177	Afyon	-0,023	Tokat	-0,381		
							Kırşehir	-0,085	Niğde	-0,395		
							Sivas	-0,137	Yozgat	-0,589		
							Çorum	-0,262				
							Aksaray	-0,271				
Karadeniz Bölgesi			Karabük	0,513	Trabzon	0,389	Amasya	0,054	Sinop	-0,317		
					Zonguldak	0,333	Bartın	-0,14	Giresun	-0,323		
					Samsun	0,242	Kastamonu	-0,224	Ordu	-0,486		
					Düzce	0,2	Artvin	-0,235	G.Hane	-0,623		
					Rize	0,174			Bayburt	-0,629		
Marmara Bölgesi	İstanbul	4,051	Sakarya	0,832								
	Kocaeli	1,787	Yalova	0,796								
	Bursa	1,336	Bolu	0,76								
	Tekirdağ	1,014	Kırklareli	0,557								
			Bilecik	0,556								
			Çanakkale	0,548								
			Edirne	0,534								
		Balıkesir	0,476									

SEGE 2017'ye göre, birinci kademede yer alan illerin gelişmiş iller altıncı kademede yer alan illerin ise az gelişmiş veya gelişmemiş iller olduğu görülmektedir. Ayrıca coğrafi bölge gruplandırmasına göre bakıldığında Akdeniz bölgesi dışındaki tüm bölgelerde her gelişmişlik kademesinde il bulunmadığı görülmüştür. Bu bağlamda

gelişmişlik indeksinde ki sıralama da göz önünde bulundurularak her coğrafi bölge kendi potansiyelinde göreceli olarak değerlendirilmiştir. Coğrafi bölge içerisinde indeksi en yüksek olan il gelişmiş, en düşük olan il az gelişmiş il olarak kabul edilmiştir. Gelişmekte olan iller tespit edilirken coğrafi bölge içerisindeki illerin aritmetik ortalaması alınmış ve ortalamaya en yakın olan il gelişmekte olan il olarak kabul edilmiştir. Gelişmiş iller birinci grup, gelişmekte olan iller ikinci grup, az gelişmiş iller ise üçüncü grup olarak gruplandırılmış ve tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Gruplara Göre Örneklemi Oluşturan İller

Bölge	1. Düzey Gelişmiş	2. Düzey Gelişmekte Olan	3. Düzey Az Gelişmiş
Akdeniz Bölgesi	Antalya	Adana	Kahramanmaraş
Doğu Anadolu Bölgesi	Elazığ	Van	Ağrı
Ege Bölgesi	İzmir	Kütahya	Aydın
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	Gaziantep	Diyarbakır	Şırnak
İç Anadolu Bölgesi	Ankara	Kırıkkale	Yozgat
Karadeniz Bölgesi	Karabük	Bartın	Gümüşhane
Marmara Bölgesi	İstanbul	Tekirdağ	Balıkesir

SEGE 2017 verilerine göre; öğretmenlere hem de öğrencilere yönelik nicel verilerin elde edilmesi amacıyla her coğrafi bölgeden üç farklı gelişmişlik düzeyinde olmak üzere toplam 21 il oluşturulmuştur.

3.2.2. Müzik Öğretmenlerine Yönelik Örneklem Oluşturulması

Araştırmada müzik öğretmenlerine yönelik örneklem gelişmiş indeksine göre belirlenmiş olan 21 ildeki okul sayıları temel alınarak oluşturulmuştur. Araştırmanın evren ve örneklem sayılarının belirlenmesi amacıyla Milli Eğitim Bakanlığında müzik öğretmeni sayıları talep edilmiş.

Tablo 8’de 2020 – 2021 eğitim öğretim yılında örnekleme alınan illerde bulunan devlet ve özel okullardaki müzik öğretmeni sayıları oranlarıyla birlikte verilmiştir.

Tablo 8. Örneklem Alınan İllerdeki Öğretmen Sayıları ve Oranları

Bölge	Şehir	Devlet	D.O.	Özel	Ö.O.	D.O. ve Ö.O. Top.
		Okulu	Oran	Okul	Oran	
		f	%	f	%	
Akdeniz Bölgesi	Antalya	565	68,98	254	31,01	819
	Adana	366	80,61	88	19,38	454
	K.Maraş	184	86,383	29	13,61	213
	Bölge Top.	1115	75,03	371	24,96	1486
Doğu Anadolu Bölgesi	Elazığ	127	86,39	20	13,60	147
	Van	351	92,12	30	7,87	381
	Ağrı	128	94,11	8	5,88	136
	Bölge Top.	606	91,26	58	8,73	664
Ege Bölgesi	İzmir	1034	70,58	431	29,41	1465
	Kütahya	82	81,18	19	18,81	101
	Aydın	280	80,22	69	19,77	349
	Bölge Top.	1396	72,98	519	27,10	1915
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	Gaziantep	459	84,53	84	15,46	543
	Diyarbakır	372	86,31	59	13,68	431
	Şırnak	153	93,86	10	6,13	163
	Bölge Top.	984	86,54	153	13,45	1137
İç Anadolu Bölgesi	Ankara	1003	59,80	674	40,19	1677
	Kırıkkale	40	68,96	18	31,03	58
	Yozgat	61	88,40	8	11,59	69
	Bölge Top.	1104	61,19	700	28,80	1804
Karadeniz Bölgesi	Karabük	39	76,474	12	23,52	51
	Bartın	41	91,11	4	8,88	45
	G.Hane	19	90,47	2	9,52	21
	Bölge Top.	99	84,61	18	15,38	117
Marmara Bölgesi	İstanbul	2029	55,42	1632	44,57	3661
	Tekirdağ	175	75,43	57	24,56	232
	Balıkesir	271	78,32	75	21,67	346
	Bölge Top.	2475	58,38	1764	41,61	4239
Genel Top.	7779	68,46	3583	31,53	11362	

2020 – 2021 Eğitim Öğretim yılı temel alındığında, örneklem alınan 21 ilde toplam 11362 müzik öğretmenin görev yaptığı görülmektedir. Görev yapan müzik öğretmenlerinin %68,46'sının (f=7779) devlet okullarında, %31,53'ünün (f=3583) ise özel okullarda görev yaptığı tespit edilmiştir.

Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004: s.50) 10 000 kişilik evren büyüklüğü için %95'lik kesin sonuçlar dâhilinde 370 kişinin örneklem alınabileceğini yani 370 kişinin 10 000 kişilik bir evreni temsil edebileceği belirtmiştir. Aynı şekilde 25 000 kişilik bir evren için 378 kişinin, 50 000 kişilik evren için 381 kişinin, 100 000 kişilik evren için ise 383 kişinin temsil edebileceği sonucuna ulaşmıştır. Evrende temsil edebilecek örneklem sayısı 1 milyon kişiden sonra 384'e sabitlendiği görülmüştür. Bu bağlamda Türkiye geneli görev yapan genel öğretmen sayıları ile toplam müzik öğretmeni sayısı düşünüldüğünde 384 öğretmenin evreni yansıtabileceği düşünülmektedir. Araştırmanın tabakalı örnekleminde elde edilen sayıya göre yapılan örneklem hesaplaması neticesinde 11362 müzik

öğretmenini 372 öğretmenin temsil edebileceği görülebilir. Fakat araştırmadan daha verimli sonuçların elde edilmesi amacıyla bu sayı önce 400'e yuvarlanmış, sonra da eksik veya yanlış cevaplar gelebileceği ayrıca bu tür çalışmalara katılımın gönüllülük esasına dayanmasından ötürü 400'ün iki katı müzik öğretmenine ulaşılması kararlaştırılmıştır. Bu bağlamda araştırmada ulaşılması düşünülen müzik öğretmeni sayısı 800 olarak hedeflenmiştir. Ulaşılması planlanan müzik öğretmeni sayısının 800 sayısına oranları tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Ortaokul ve Lise Kademelerindeki Devlet ve Özel Okulların İl Bazında Oranları

İller	D.O	Ö.O	Toplam	Örneklem Oranı (800)	Örneklem Oranına Göre (800)	
					D.O	Ö.O
Antalya	565	254	819	58	40	18
Adana	366	88	454	32	26	6
K.Maraş	184	29	213	15	13	2
Elazığ	127	20	147	10	9	1
Van	351	30	381	27	25	2
Ağrı	128	8	136	10	9	1
İzmir	1034	431	1465	103	73	30
Kütahya	82	19	101	7	6	1
Aydın	280	69	349	25	20	5
G.Antep	459	84	543	38	32	6
D.Bakır	372	59	431	30	26	4
Şırnak	153	10	163	11	10	1
Ankara	1003	674	1677	118	70	47
Kırıkkale	40	18	58	4	3	1
Yozgat	61	8	69	5	4	1
Karabük	39	12	51	4	3	1
Bartın	41	4	45	3	2	1
G.Hane	19	2	21	2	2	1
İstanbul	2029	1632	3661	258	143	115
Tekirdağ	175	57	232	16	12	4
Balıkesir	271	75	346	24	19	5
Toplam	7779	3583	11362	800	547	253

Yapılan oranlamalar sonucunda ulaşılması planlanan müzik öğretmenlerinin 547'sinin devlet okullarında, 253'ünün ise özel okullarda görev yaptığı görülmüştür. Araştırmanın örneklem grubunun %68,37'sinin devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinden oluşacağı %31,63'ünün ise özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinden oluşacağı görülmektedir.

3.2.3. Öğrencilere Yönelik Örneklem Oluşturulması

Araştırmanın bir diğer boyutu olan öğrencilerin müzik dersi tutumlarının tespit edilmesi için yine Türkiye'nin gelişmişlik indeksini temel alınmıştır. Üç düzeye ayrılan

illerde ikinci grupta yer alan illerde bir devlet ve bir özel okul seçilerek öğrenci örneklemini oluşturulmuştur. Öğrenci örnekleminin yönelik iller tablo 13'te gösterilmiştir.

Tablo 10. Öğrenci Örneklemini Oluşturan İller ve Anket Gönderilecek Devlet – Özel Okul Sayısı

İl	Örnekleme Alınacak Okul Sayısı	
	Devlet Okulu	Özel Okul
Adana	1	1
Van	1	1
Kütahya	1	1
Diyarbakır	1	1
Kırıkkale	1	1
Bartın	1	1
Tekirdağ	1	1
Toplam	7	7

Araştırmada ikinci düzey illerden bir devlet ve bir özel okula müzik dersi tutum ölçeği anketi göndermesine ve anketlerin müzik deneyimlerinin diğer sınıflara nazaran olduğu düşünülen 8. Sınıf öğrencilerinde uygulanmasına karar verilmiştir. Her coğrafyadan birer devlet birer özel okul seçildiğinde 7'si devlet 7'si özel okul olmak üzere toplam 14 okula anket gönderilmiştir.

3.2.4. Nitel Verilerin Toplanmasına Yönelik Müzik Çalışma Grubunun Oluşturulması

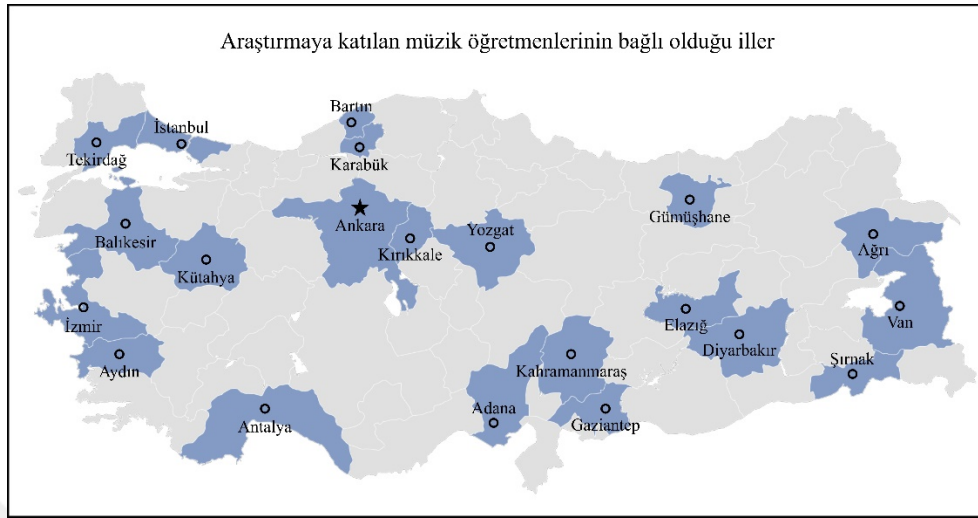
Devlet ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerine yönelik olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu SEGE – 2017 ye göre belirlenmiş illerden bağımsız olarak çeşitli illerde görev yapan 10'u devlete bağlı ortaokul, 10'u devlete bağlı lise ve 10'u özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinden seçilmiştir.

3.2.5. Araştırmanın Örnekleminde Yer Alan Katılımcıların Kişisel Özellikleri

3.2.5.1. Nicel Verilerin Elde Edildiği Müzik Öğretmeni Örnekleminin Özellikleri

Araştırmada müzik öğretmenlerine yönelik verilerin elde edilmesi için, Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanmış olan il gelişmişlik indeksine (SEGE 2017) göre her coğrafi bölgeden gelişmiş, orta gelişmiş ve gelişmekte olan üçer il seçilmiştir. İllerde ulaşılması planlanan müzik öğretmeni sayıları, Milli Eğitim Bakanlığından talep edilen öğretmen sayılarına göre, 800'e oranlanmıştır. Ulaşılması planlanan devlet okulu ve özel okul müzik öğretmenlerinin sayıları ile ulaşılan devlet okulu ve özel okul sayıları

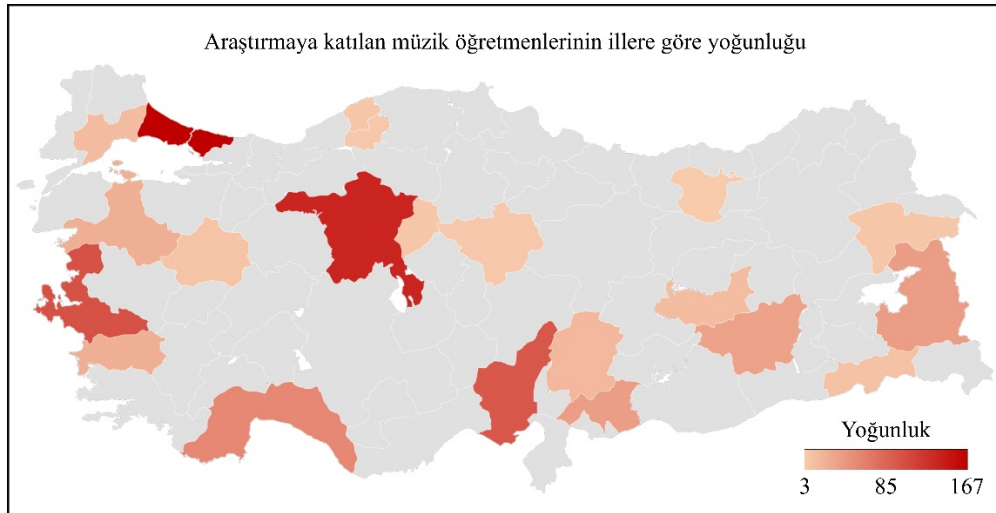
oranlarıyla birlikte tablo 11’de, katılan müzik öğretmenlerinin illere göre dağılımı şekil 2’de, müzik öğretmenlerinin illere göre yoğunluğu ise şekil 3’te gösterilmiştir.

Şekil 2. Araştırmaya Katılan Müzik Öğretmenlerinin Bağlı Bulunduğu İller

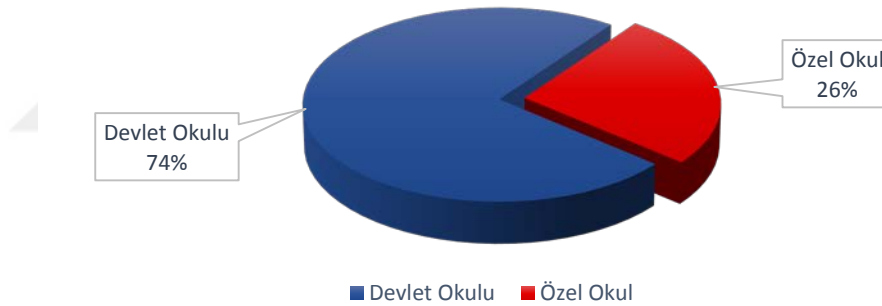
Tablo 11. Ulaşılmaması Planlanan Müzik Öğretmeni Sayıları İle Ulaşılan Müzik Öğretmeni Sayıları

İl	Planlanan			Ulaşılan		
	D.O.	Ö.O.	Top.	D.O.	Ö.O.	Top.
Antalya	40	18	58	43	14	57
Adana	26	6	32	86	10	96
K.Maraş	13	2	15	15	3	18
Elazığ	9	1	10	10	4	14
Van	25	2	27	30	10	40
Ağrı	9	1	10	5	1	6
İzmir	73	30	103	77	24	101
Kütahya	6	1	7	7	1	8
Aydın	20	5	25	21	4	25
G.Antep	32	6	38	32	7	39
D.Bakır	26	4	30	32	4	36
Şırnak	10	1	11	9	1	10
Ankara	70	47	118	83	54	137
Kırıkkale	3	1	4	5	1	6
Yozgat	4	1	5	4	1	5
Karabük	3	1	4	4	1	5
Bartın	2	1	3	3	3	6
G.Hane	2	1	2	2	1	3
İstanbul	143	115	258	102	65	167
Tekirdağ	12	4	16	13	2	15
Balıkesir	19	5	24	23	2	25
Toplam	547	253	800	606	213	819

Şekil 3. Araştırmaya Katılan Müzik Öğretmenlerinin İllere Göre Yoğunluğu

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin kişisel özellikleri tablo ve grafik haline getirilerek sunulmuştur. Müzik öğretmenlerinin görev yaptıkları okul türüne göre dağılımı grafik 1’de gösterilmiştir.

Grafik 1. Müzik Öğretmenlerinin Okul Türüne Göre Dağılımı

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin %74’ünün (f=606) devlet okullarında, %26’sının (f=213) özel okullarda görev yaptığı görülmüştür. Kurum türüne göre dağılımı ise tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Araştırmaya Katılan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Kurum Türüne Göre Dağılımı

Okul Türü Kurum Türü	Devlet Okulu		Özel Okul		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Ortaokul	327	54	63	29,6	390	47,6
Lise	265	43,7	11	5,2	267	33,7
Her İki Kademe	14	2,3	139	65,3	153	18,7
Toplam	606	100	213	100	819	100

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin %54'ünün (f=327) ortaokul kademesinde, %43,7'sinin (f=265) lise kademesinde görev yaptığı görülürken, %2,3'ünün (f=14) iki kademe de görev yaptığı yani görevlendirme ile başka bir kurumda da müzik derslerine girdiği görülmüştür. Aynı şekilde özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin %65,3'ünün (f=139) iki kademenin de müzik derslerine girdiği, %29,6'sının (f=63) ortaokul kademesinde, %5,2'sinin ise (f=11) lise kademesinde müzik derslerine girdiği görülmektedir.

Araştırmaya katılan ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin çoğunluğunun ortaokulda, özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerin ise çoğunluğunun birden fazla kademe müzik derslerine girdiği tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin cinsiyet yönünden dağılımı grafik 2'de gösterilmiştir.

Grafik 2. Müzik Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

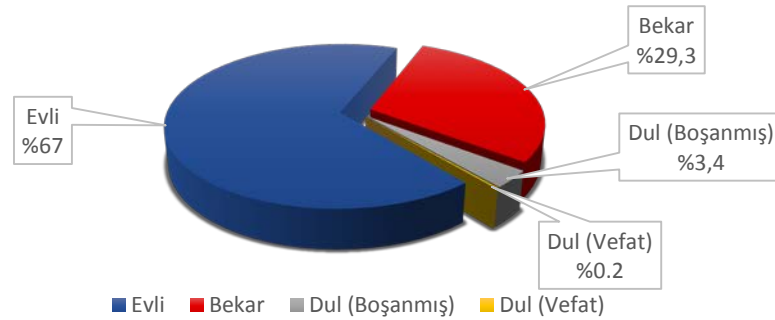
Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin %36'nını (f=295) erkek olduğu, %64'ünün ise kadın olduğu görülmektedir. Müzik öğretmenlerinin okul türüne göre cinsiyet dağılımı tablo 13'de gösterilmektedir.

Tablo 13. Müzik Öğretmenlerinin Okul Türüne Göre Cinsiyet Dağılımı

Okul Türü Cinsiyet	Devlet Okulu		Özel Okul		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kadın	379	62,5	145	68,1	524	64
Erkek	227	37,5	68	31,9	295	36
Toplam	606	100	213	100	819	100

Araştırmaya katılan ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin %62,5'inin (f=379) kadın, %37,5'inin (f=227) erkek olduğu görülmektedir. Aynı şekilde Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin %68,1'inin (f=145) kadın, %31,9'unun (f=68) erkek olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin medeni durumları grafik 3'te gösterilmiştir.

Grafik 3. Müzik Öğretmenlerinin Medeni Duruma Göre Dağılımı

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin %67'sinin (f=549) evli, %29,3'ünün (f=240) bekâr, %3,4'ünün (f=28) eşinden ayrı yaşadığı ve %0,2'sinin (f=2) eşini kaybettiği görülmüştür.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin hem okul türüne hem de genel toplam içerisinde medeni duruma göre dağılımları tablo 14'te gösterilmiştir.

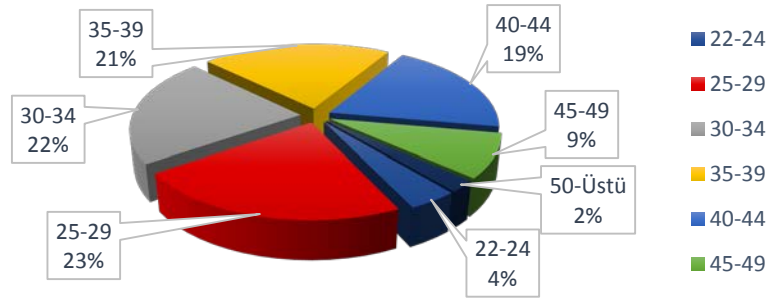
Tablo 14. Müzik Öğretmenlerinin Medeni Duruma Göre Dağılımları

Okul Türü Medeni Durum	Devlet Okulu		Özel Okul		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Evli	455	75,1	94	44,1	549	67
Bekâr	127	21	113	53,1	240	29,3
Dul (Boşanmış)	22	3,6	6	2,8	28	3,4
Dul (Vefat)	2	0,3	-	-	2	0,2
Toplam	606	100	213	100	819	100

Araştırmaya katılan devlet okulu müzik öğretmenlerinin %75,1'inin (f=455) evli olduğu, %21'inin (f=127) bekâr olduğu, %3,6'sının (f=22) eşinden ayrı yaşadığı ve %0,3'ünün (f=2) eşini kaybettiği görülmüştür. Aynı şekilde Özel okul müzik öğretmenlerinin %44,1'inin (f=94) evli olduğu, %53,1'inin (f=113) bekâr olduğu, %2,8'inin (f=6) eşinden ayrı yaşadığı görülmüştür. Genel duruma bakıldığında ise araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin %67'sinin (f=549) evli, %29,3'ünün (f=240) bekâr, %3,4'ünün (f=28) eşinden ayrı olduğu görülürken, %0,2'sinin (f=2) eşini kaybettiği tespit edilmiştir.

Bu bağlamda araştırmaya katılan devlet okulu öğretmenlerinin çoğunluğunun evli, özel okul öğretmenlerinin ise çoğunluğunun bekâr olduğu görülmektedir. Genel dağılımda ise müzik öğretmenlerinin genelinin evli olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin yaşa göre toplam dağılımları grafik 3'te gösterilmiştir.

Grafik 4. Müzik Öğretmenlerinin Yaş Yönünden Genel Dağılımı

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin yaş dağılımlarına bakıldığında; 25 – 29, 30 – 34 ve 35 – 39 yaş aralıklarındaki müzik öğretmeni oranlarının birbirine yakın olduğu görülmüş ve araştırmadaki en yüksek oranların bu yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinden oluştuğu tespit edilmiştir. En düşük oranın ise 50'üstü yaş aralığındaki müzik öğretmenleri olduğu görülmüştür.

Müzik öğretmenlerinin yaş dağılımları okul türü oranlarına göre Tablo 15'te gösterilmiştir.

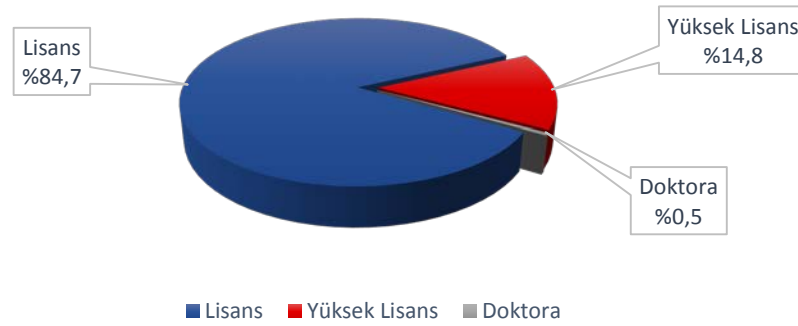
Tablo 15. Müzik Öğretmenlerinin Yaş Dağılımları

Okul Türü Yaş	Devlet Okulu		Özel Okul		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
22 – 24	10	1,7	23	10,8	33	4
25 – 29	71	11,7	113	53,1	184	22,5
30 – 34	142	23,4	37	17,4	179	21,9
35 – 39	157	25,9	18	8,5	175	21,4
40 – 44	142	23,4	15	7	157	19,2
45 – 49	65	10,7	7	3,3	72	8,8
50 – Üstü	19	3,1	-	-	19	2,3
Toplam	606	100	213	100	819	100

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin yaş dağılımları okul türüne göre incelendiğinde; devlet okulu müzik öğretmenleri arasında en yüksek oranların 30 – 34, 35 – 39 ve 40 – 44 arasında olduğu görülmüştür. Özel okul müzik öğretmenlerinde ise en yüksek oranın 25 – 29 yaş aralığındaki müzik öğretmenlerine ait olduğu görülürken, en

düşük oranın 45 – 49 yaş aralığından öğretmenlerden oluştuğu tespit edilmiştir. Ayrıca özel okullarda 50 yaş üstü müzik öğretmenlerinin olmadığı, araştırmadaki 50 yaş üstü müzik öğretmenlerinin devlet okulu müzik öğretmeni olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin öğrenim durumuna göre dağılımı grafik 5’te gösterilmiştir.

Grafik 5. Müzik Öğretmenlerinin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı

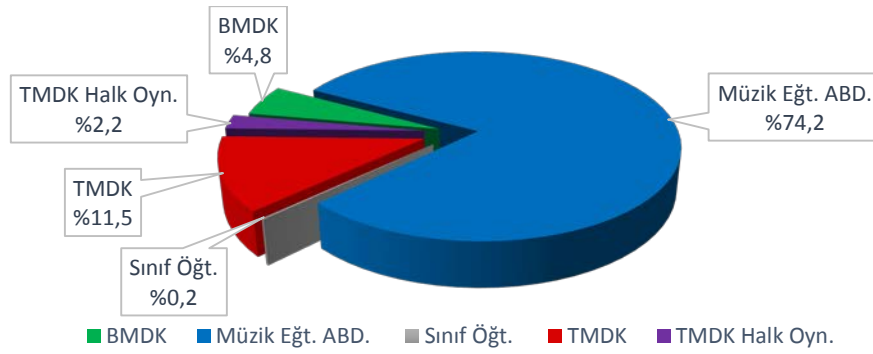
Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin %84,7’sinin (f=694) lisans mezunu olduğu, %14,8’inin (f=121) yüksek lisans mezunu olduğu, %0,5’inin ise (f=4) doktora mezunu olduğu görülmüştür. Tablo 16’da araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin öğrenim durumlarının okul türüne göre dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 16. Araştırmaya Katılan Müzik Öğretmenlerinin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı

Okul Türü Öğrenim Durumu	Devlet Okulu		Özel Okul		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Lisans	529	87,3	165	77,5	694	84,7
Yüksek Lisans	75	12,4	46	21,6	121	14,8
Doktora	2	0,3	2	0,9	4	0,5
Toplam	606	100	213	100	819	100

Araştırmaya katılan ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin %87,3’ünün (f=529) lisans mezunu, %12,4’ünün (f=75) yüksek lisans mezunu, %0,3’ünün (f=2) ise doktora mezunu olduğu görülmüştür. Aynı şekilde özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin %77,5’inin (f=165) lisans mezunu, %21,6’sının (f=46) yüksek lisans mezunu, %0,9’unun ise (f=2) doktora mezunu olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programına göre dağılımı grafik 6’da gösterilmiştir.

Grafik 6. Müzik Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Lisans Programına Göre Dağılımı

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin %74,2'sinin (f=608) Müzik Eğitimi Anabilim Dalı mezunu, %7,1'inin (f=58) Güzel Sanatlar Fakültesi mezunu görülmüştür. Bununla birlikte %4,8'inin (f=39) Batı Müziği Devlet Konservatuvarı, %11,5'inin (f=94) Türk Müziği Devlet Konservatuvarı, %2,2'sinin (f=18) Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Halk Oyunları Bölümü mezunu olduğu görülmüştür. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlerin %0,2'sinin (f=2) sınıf öğretmenliği bölümü mezunu olduğu ve alan değişikliği ile müzik öğretmeni olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programına yönelik dağılımları okul türüne göre tablo 17'de gösterilmiştir.

Tablo 17. Mezun Olunan Lisans Programına Göre Dağılım

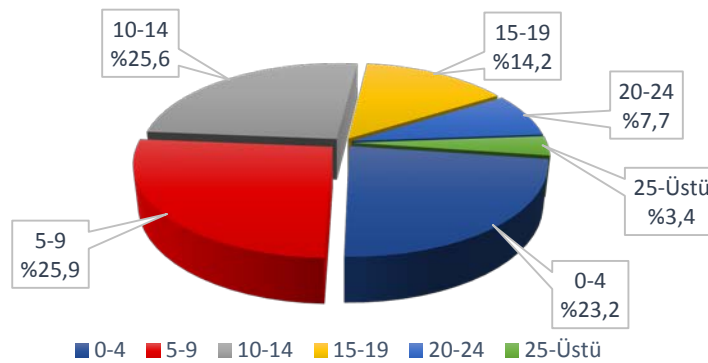
Okul Türü Lisans Prog.	Devlet Okulu		Özel Okul		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Müzik Eğt. ABD.	463	76,4	145	68,1	608	74,2
TMDK	66	10,9	28	13,1	94	11,5
GSF	38	6,3	20	9,4	58	7,1
BMDK	20	3,3	19	8,9	39	4,8
TMDK Halk Oy.	17	2,8	1	0,5	18	2,2
Sınıf Öğr.	2	0,3	-	-	2	0,2
Toplam	606	100	213	100	819	100

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin %76,4'ünün (f=76,4) Müzik Eğitimi Anabilim Dalı mezunu, %10,9'unun (f=66) Türk Müziği Devlet Konservatuvarı mezunu, %6,3'ünün (f=38) Güzel Sanatlar Fakültesi mezunu, %3,3'ünün (f=17) Batı Müziği Devlet Konservatuvarı, %2,8'inin ise Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Halk Oyunları bölümü mezunu olduğu görülmüştür. Buna ek olarak katılımcıların %0,3'ünün (f=2) Sınıf Öğretmenliği Bölümü mezunu olduğu ve bunların sadece devlet okullarında toplandığı tespit edilmiştir.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin ise %68,1'inin (f=145) Müzik Eğitimi Anabilim Dalı mezunu, %13,1'inin (f=28) Müzik Eğitimi Anabilim Dalı mezunu, %9,4'ünün (f=20) Güzel Sanatlar Fakültesi mezunu, %8,9'unun (f=19) ise Batı Müziği Devlet Konservatuvarı olduğu görülürken, %0,5'inin (f=1) Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Halk Oyunları bölümü mezunu olduğu görülmüştür.

Her iki okul türünde de Müzik Eğitimi Anabilim Dalı mezunu müzik öğretmenlerinin çoğunlukta olduğu, sonra sırasıyla Türk Müziği Devlet Konservatuvarı, Güzel Sanatlar Fakültesi, Batı Müziği Devlet Konservatuvarı mezunu müzik öğretmenleri geldiği görülmektedir. Ayrıca her iki okul türünde de Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Halk Oyunları Bölümü mezunu müzik öğretmenlerinin oranlarının çok az miktarda olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin kıdem yıllarına göre dağılımı grafik 7'de gösterilmiştir.

Grafik 7. Müzik Öğretmenlerinin Kıdem Yıllarına Göre Dağılım

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin %23,2'sinin (f=190) 0 – 4 yıl arası, %25,9'unun (f=212) 5 – 9 yıl arası, %25,6'sının (f=210) 10 – 14 yıl arası, %14,2'sinin (f=116) 15 – 19 yıl arası, %7,7'sinin (f=63) 20 – 24 yıl arası kıdeme sahip olduğu görülürken, %3,4'ünün (f=28) 25 yıl ve üstü kıdeme sahip olduğu görülmüştür. 5 – 9 yıl arası ve 10 – 14 yıl arası kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin birbirine yakın oranlarda olduğu tespit edilirken, en az orana sahip olan grubun 25 yıl ve üstü kıdeme sahip müzik öğretmenleri olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin kıdem yıllarının okul türüne göre dağılımı tablo 18'de gösterilmiştir.

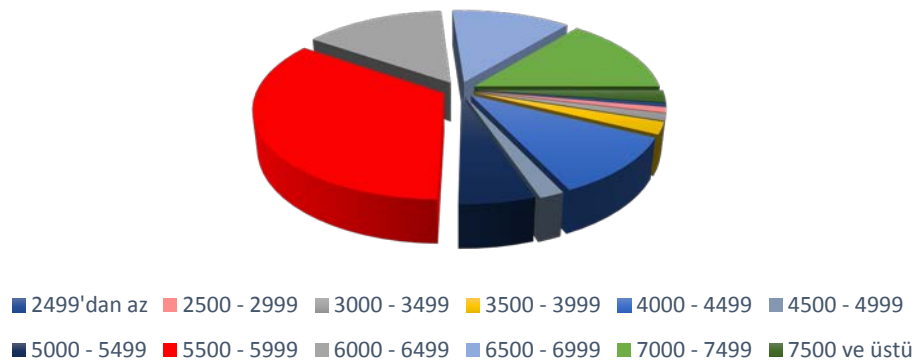
Tablo 18. Kıdem Yıllarına Göre Dağılım

Okul Türü Kıdem Yılı	Devlet Okulu		Özel Okul		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
0 – 4	71	11,7	119	55,9	190	23,2
5 – 9	160	26,4	52	24,4	212	25,9
10 – 14	189	31,2	21	9,9	210	25,6
15 – 19	103	17	13	6,1	116	14,2
20 – 24	56	9,2	7	3,3	63	7,7
25 – Üstü	27	4,5	1	0,5	28	3,4
Toplam	606	100	213	100	819	100

Araştırmaya katılan devlet okulu müzik öğretmenlerinin %11,7'sinin (f=71) 0 – 4 yıl arası, %26,4'ünün (f=160) 5 – 9 yıl arası, %31,2'sinin (f=189) 10 – 14 yıl arası, %17'sinin (f=103) 15 – 19 yıl arası, %9,2'sinin (f=56) 20 – 24 yıl arası ve %4,5'inin ise 25 ve üstü kıdeme sahip olduğu görülmüştür. Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin %55,9'unun (f=119) 0 – 4 yıl arası, %24,4'ünün (f=52) 5 – 9 yıl arası, %9,9'unun (f=21) 10 – 14 yıl arası, %6,1'inin (f=13) 15 – 19 yıl arası, %3,3'ünün (f=7) 20 – 24 yıl arası ve bir kişinin ise 25 yıl ve üstü kıdeme sahip olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan devlet ve özel okul müzik öğretmenleri kıdem yıllarına göre incelendiğinde; devlet okullarında en yüksek oranın 10 – 14 yıl arası kıdemde olan müzik öğretmenlerinin oluşturduğu, özel okullarda ise 0 – 4 yıl arası kıdemde olan müzik öğretmenlerinden oluştuğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin aylık gelire göre dağılımları grafik 8'de gösterilmiştir.

Grafik 8. Müzik Öğretmenlerinin Aylık Gelire Göre Dağılımı

Müzik öğretmenlerinin aylık gelirleri 2499 TL'den başlanarak 500 TL'lik aralıklarla 7500 TL ve üstüne kadar oluşturulmuş bir skalada ölçülmüştür. 5500 – 5999

TL aralığında gelire sahip olan müzik öğretmenlerinin en yüksek oranı oluşturan grup olduğu görülürken, 2400’den az gelire sahip olan müzik öğretmenlerinin en düşük orana sahip olan grup olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin aylık gelirlerinin okul türüne göre dağılımı tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 19. Aylık Gelire Göre Dağılım

Okul Türü Aylık Gelir	Devlet Okulu		Özel Okul		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
3500 – 3999	-	-	37	17,4	37	4,52
4000 – 4499	34	5,6	58	27,2	92	11,23
4500 – 4999	2	0,3	13	6,1	15	1,83
5000 – 5499	27	4,5	18	8,5	45	5,49
5500 – 5999	238	39,3	43	20,2	281	34,31
6000 – 6499	106	17,5	11	5,2	117	14,29
6500 – 6999	81	13,4	18	8,5	99	12,09
7000 – 7499	100	16,5	15	7	115	14,04
7500 ve üstü	18	3	-	-	18	2,20
Toplam	606	100	213	100	819	100

Araştırmaya katılan devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin aylık gelir durumu incelendiğinde; en yüksek orana sahip olan grubun 5500 – 5999 TL (%39,3 – f=238) arası aylık gelire sahip olduğu, onu 6000 – 6499 TL (%17,5 – f=106) arası aylık gelire sahip olan grubun takip ettiği görülmüştür. Aynı şekilde 7000 – 7499 TL (%16,5 – f=100) arası aylık gelire sahip grubun oranının da yüksek olduğu tespit edilmiştir. Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinde ise en yüksek orana sahip olan grubun 4000 – 4999 TL (%27,2 – f=58) arası aylık gelire sahip olduğu görülürken onu %20,2 oranında (f=43) 5500 – 5999 TL aylık gelire sahip olan grubun takip ettiği tespit edilmiştir.

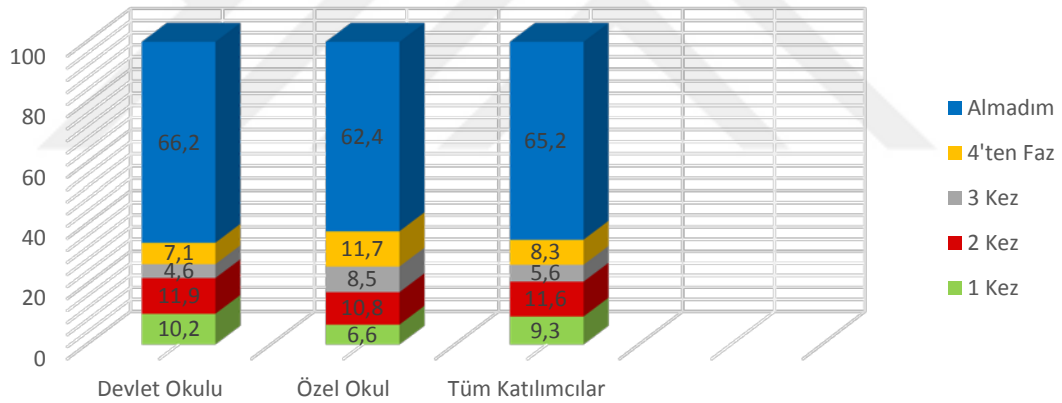
Müzik öğretmenlerinin müzik eğitimi alanında Hizmet içi eğitim (HİE) alma durumlarına yönelik oranlar grafik 9’da gösterilmiştir.

Grafik 9. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Durumları

Müzik öğretmenlerinin müzik eğitimi alanında hizmet içi eğitim alma durumları incelendiğinde, müzik öğretmenlerin %34,8'inin (f=285) müzik eğitimi alanında hizmet içi eğitim aldığı, %65,2'sinin (f=534) ise müzik eğitimi alanında hizmet içi eğitim almadığını görülmüştür. Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin müzik eğitimi alanında HİE'ye katılım oranları okul türüne göre grafik 10'da gösterilmiştir.

Grafik 10. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Oranları

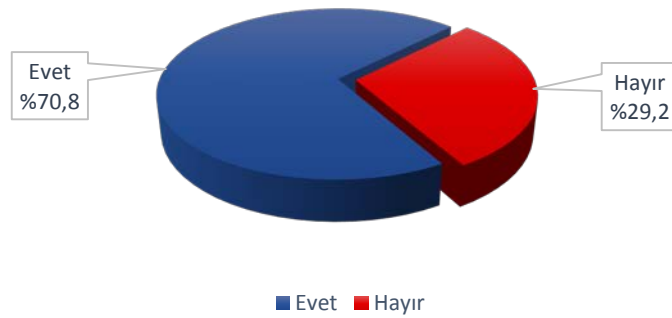
Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin %10,2'si (f=62) en az bir kez, %11,9'u (f=72) en az iki kez, %4,6'sı (f=28) en az üç kez, %7,1'i (f=43) ise dört ve dörtten fazla müzik eğitimi alanında HİE aldığı görülmüştür. Katılımcıların %66,2'sinin (f=401) müzik eğitimi alanında hizmet içi eğitim almadığı tespit edilmiştir.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin %6,6'sının (f=14) en az bir kez, %10,8'inin en az iki kez, %8,5'inin (f=18) en az üç kez, %11,7'sinin (f=25) ise dört ve dörtten fazla müzik eğitimi alanında HİE aldığı görülmüştür. Katılımcıların %62,4'ünün (f=133) müzik eğitimi alanında hizmet içi eğitim almadığı tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan tüm müzik öğretmenlerinin HİE'ye katılım durumlarına bakıldığında; katılımcıların %9,3'ünü (f=76) en az bir kez, %11,6'sının (f=95) en az iki kez, %5,6'sının (f=46) en az üç kez, %8,3'inin ise (f=68) dört ve dörtten fazla müzik eğitimi alanında HİE aldığı görülmüştür. Katılımcıların %65,2'sinin (f=543) müzik eğitimi alanında HİE'ye katılmadığı görülmektedir.

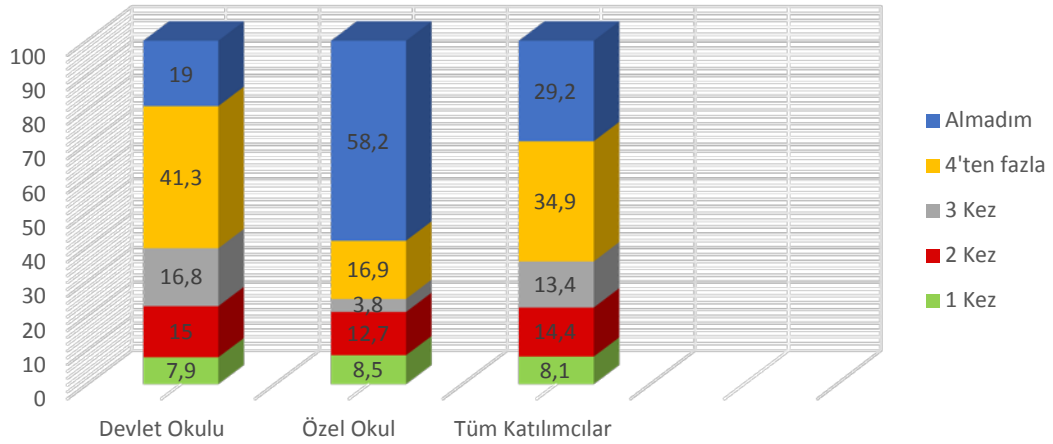
Bu bağlamda araştırmaya katılan devlet ve özel okul müzik öğretmenlerinin müzik eğitimi alanında HİE'ye katılım oranlarının kısmen de olsa yakın oranlarda olduğu görülürken, müzik öğretmenlerinin çoğunluğunun müzik eğitimi alanında HİE almadığı tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin genel eğitim alanında HİE'ye katılım oranları grafik 11'de gösterilmiştir.

Grafik 11. Müzik Öğretmenlerinin Genel Eğitim Alanında HİE Alma Durumları

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin genel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumları bakıldığında, müzik öğretmenlerin %70,8'i (f=580) genel eğitim alanında hizmet içi eğitim aldığı, %29,2'si (f=239) genel eğitim alanında hizmet içi eğitim almadığını görülmüştür. Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin genel eğitim alanında HİE'ye katılım oranları okul türüne göre grafik 12'de gösterilmiştir.

Grafik 12. Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Oranları

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin %7,9'u (f=48) en az bir kez, %15'i (f=91) en az iki kez, %16,8'i (f=102) en az üç kez, %41,3'ü (f=43) ise dört ve dörtten fazla genel eğitim alanında HİE aldığı görülmüştür. Katılımcıların %19'unun (f=115) genel eğitim alanında hizmet içi eğitim almadığı görülmektedir.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin %8,5'inin (f=18) en az bir kez, %12,7'sinin en az iki kez (f=27), %3,8'inin (f=8) en az üç kez, %16,9'unun (f=36) ise dört ve dörtten fazla genel eğitim alanında HİE aldığı görülmüştür. Katılımcıların %58,2'sinin (f=124) genel eğitim alanında hizmet içi eğitim almadığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan tüm müzik öğretmenlerinin HİE'ye katılım durumlarına bakıldığında; katılımcıların %8,1'inin (f=66) en az bir kez, %14,4'ünün (f=118) en az iki kez, %13,4'ünün (f=110) en az üç kez, %34,9'unun ise (f=286) dört ve dörtten fazla, genel eğitim alanında HİE aldığı görülmüştür. Katılımcıların %29,2'sinin (f=239) genel eğitim alanında HİE'ye katılmadığı görülmektedir.

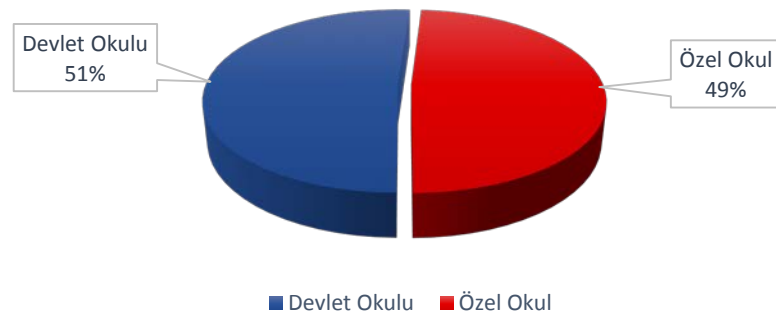
Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin genel eğitim alanında katıldıkları HİE oranının müzik eğitimi alanında katıldıkları HİE oranında fazla olduğu görülürken, Özel okul öğretmenlerinin genel eğitim alanında ve müzik eğitimi alanında hizmet içi eğitim alma oranlarının benzer olduğu tespit edilmiştir. Devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin aday öğretmenlik dönemlerinde almış oldukları eğitimleri ve seminer döneminde almış oldukları seminerleri de HİE olarak varsaydıkları ve oranın bundan dolayı yüksek çıktığı düşünülmektedir.

3.2.5.2. Nicel Verilerin Elde Edildiği Öğrenci Örnekleminin Özellikleri

Müzik dersi tutum ölçeğinin uygulanması amacıyla 2'nci gelişmişlik düzeyinde bulunan 7 ilden birer devlet ve özel okul seçilmiştir. Anket ve ölçekler isteyen okullara matbu olarak isteyen okullarda Google formlar üzerinden gönderilerek 8'inci sınıf öğrencilerine gönüllülük esasına göre uygulanmıştır.

Araştırmaya toplam 619 öğrenci katılmış, katılan öğrencilerin şehir, okul türü, anne ve baba eğitim düzeyi, aylık gelir, okulda veya özel kurslarda çalgı öğrenme durumları, seçmeli müzik dersi alma durumları (8'inci sınıf sürecinde) ve güzel sanatlar lisesi ya da konservatuar tercih etme durumları tablo ve grafikler halinde aşağıda gösterilmiştir.

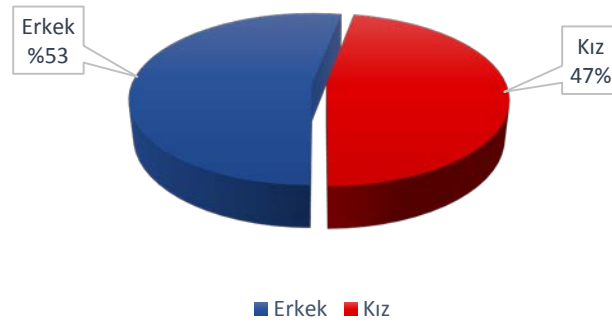
Araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları okul türüne göre dağılımı grafik 13'de gösterilmiştir.

Grafik 13. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okudukları Okul Türüne Göre Dağılımları

Araştırmaya katılan öğrencilerin %51,1'i (f=316) devlet okullarında okuduğu, %48,9'unun (f=303) ise özel okullarda okuduğu, araştırmaya katılan öğrencilerin okul türüne göre dağılımının eşit düzeye yakın olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımları grafik 14'te gösterilmiştir.

Grafik 14. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımları

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımları incelendiğinde; katılımcıların %53'ünün erkek, %47'sinin kız olduğu görülmektedir.

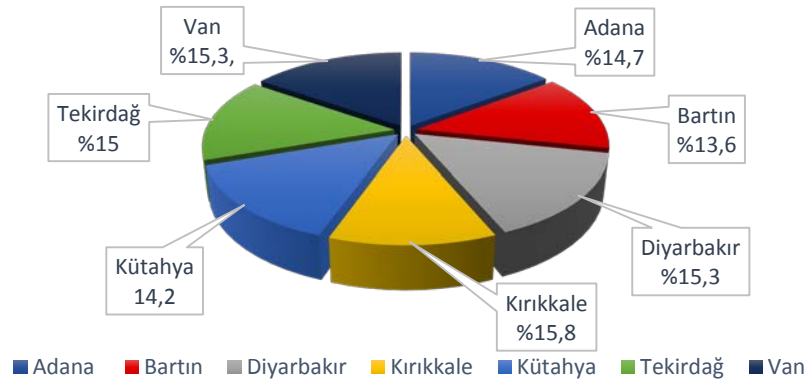
Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet dağılımları okul türüne göre tablo 20'de gösterilmiştir.

Tablo 20. Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımları

Okul Türü	Devlet Okulu		Özel Okul		Genel	
	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)
Erkek	159	50,3	169	55,8	328	53
Kız	157	49,7	134	44,2	291	47
Toplam	316	100	303	100	619	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin %53'ünün (f=328) erkek, %47'sinin (f=291) kız öğrenci olduğu, erkek öğrencilerin kız öğrencilerden bir miktar fazla olduğu tespit edilmiştir. Aynı şekilde araştırmaya katılan devlet okulu öğrencilerinin %50,3'ünün (f=159) erkek, %49,7'sinin (f=157) kız; özel okul öğrencilerinin ise %55,8'inin (f=169) erkek, %44,2'sinin (f=44,2) kız öğrenci olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşadıkları şehirlere göre dağılımları grafik 15'te gösterilmiştir.

Grafik 15. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Şehirlere Göre Dağılımı

Araştırmaya katılan öğrencilerin il yönünden dağılımına bakıldığında, dağılımın hemen hemen eşit dağıldı görülmüştür. Öğrencilerin illere dağılımı okul türüne göre tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 21. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okul Türüne Göre Şehirsal Dağılımı

Okul Türü	Devlet Okulu		Özel Okul		Genel	
	f	%	f	%	f	%
Adana	50	15,8	41	13,5	91	14,7
Bartın	44	13,9	40	13,2	84	13,6
Diyarbakır	49	15,5	46	15,2	95	15,3
Kırıkkale	40	12,7	33	10,9	73	11,8
Kütahya	37	11,7	51	16,8	88	14,2
Tekirdağ	46	14,6	47	15,5	93	15
Van	50	15,8	45	14,9	95	15,3
Toplam	316	100	303	100	619	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşadıkları şehir yönünden dağılımlarına bakıldığında; toplam oranın %14,7’sinin (f=91) Adana, %13,6’sının (f=84) Bartın, %15,3’ünün (f=95) Diyarbakır, %11,8’inin (f=73) Kırıkkale, %14,2’sinin (f=88) Kütahya, %15’inin (f=93) Tekirdağ, %15,3’ünün (f=95) ise Van illerinden öğrenciler oluşturmaktadır.

Devlet okullarına göre bakıldığında araştırmaya katılan öğrencilerin, %15,8’inin (f=50) Adana’dan, %13,9’u (f=44) Bartın’dan, %15,5’i (f=49) Diyarbakır’dan, %12,7’si (f=40) Kırıkkale’den, %11,7’si (f=37) Kütahya’dan, %14,6’sı (f=46) Tekirdağ’dan, %15,8’i (f=50) ise Van’dan olduğu görülmektedir.

Özel okullara göre bakıldığında; %13,5’inin (f=41) Adana’dan, %13,2’si (f=40) Bartın’dan, %15,2’si (f=46) Diyarbakır’dan, %10,9’u (f=33) Kırıkkale’den, %16,’i

(f=51) Kütahya'dan, %15,5'i (f=47) Tekirdağ'dan, %14,9'u (f=45) ise Van'dan olduğu görülmektedir

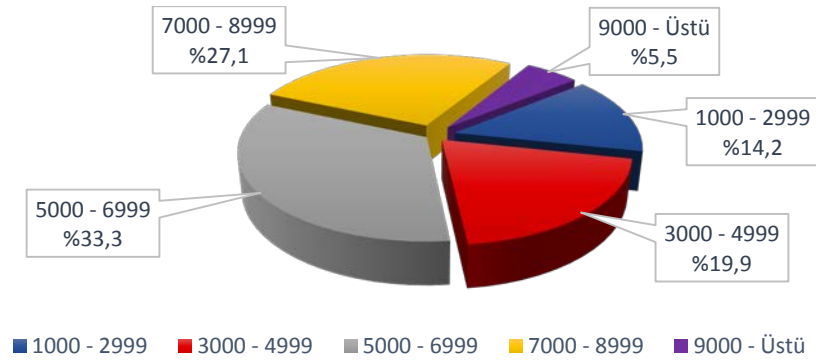
İl bazında devlet ve özel okullardan katılan öğrencilerin okul türüne göre dağılımlarına bakıldığında; Adana'daki öğrencilerin %54,95'inin (f=50) devlet okulu, %45,05'inin (f=41) özel okul; Bartın'daki öğrencilerin %52,39'unun (f=44) devlet okulu, %47,61'inin (f=40) özel okul; Diyarbakır'daki öğrencilerin %51,58'inin (f=49) devlet okulu, %48,52'sinin (f=46) özel okul; Kırıkkale'deki öğrencilerin %54,79'unun (f=40) devlet okulu, %45,21'inin f=(33) özel okul; Kütahya'daki öğrencilerin %42,05'inin (f=37) devlet okulu, %57,95'inin (f=51) özel okul; Tekirdağ'daki öğrencilerin %49,46'sının (f=46) devlet okulu, %50,54'ünün (f=47) özel okul; Van'daki öğrencilerin ise %53,63'ünün (f=50) devlet okulu, %47,37'sinin (f=45) özel okul öğrencisi olduğu görülmüştür.

Tablo 22'de araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin ve babalarının eğitim durumuna göre dağılımı devlet ve özel okul oranlarına göre verilmiştir.

Tablo 22. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Anne ve Baba Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Okul Türü	Devlet Okulu				Özel Okul			
	Anne		Baba		Anne		Baba	
Aile Mezuniyet	f	%	f	%	f	%	f	%
İlkokul	105	33,22	53	16,77	11	3,63	1	0,33
Ortaokul	66	20,88	65	20,56	18	5,94	9	2,97
Lise	106	33,54	111	35,12	127	41,91	92	30,36
Lisans	33	10,44	80	25,31	122	40,26	153	50,49
Lisansüstü	6	1,89	7	2,21	25	8,25	48	15,84
Toplam	316	100	316	100	303	100	303	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin eğitim durumuna göre dağılımına bakıldığında; anne eğitim durumu noktasında devlet okullarındaki en yüksek oranın ilkokul ve lise düzeyinde olduğu, özel okullarda ise lise ve lisans düzeyinde olduğu görülmektedir. Baba eğitim durumu noktasında ise devlet okullarında en yüksek oranın lise düzeyinde, özel okullarda ise lisans düzeyinde olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan öğrencilerin aylık gelir dağılımları grafik 16'da gösterilmiştir.

Grafik 16. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Aylık Gelire Göre Dağılımları

Araştırmaya katılan öğrencilerin genel gelir düzeylerine bakıldığında en yüksek oranın %33,3 ile 5000 – 6999 TL arasında olduğu, onu takiben %27,1 oranında 7000 – 8999 TL arasında olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin aylık gelire göre dağılımı okul türüne göre tablo 23’te gösterilmiştir.

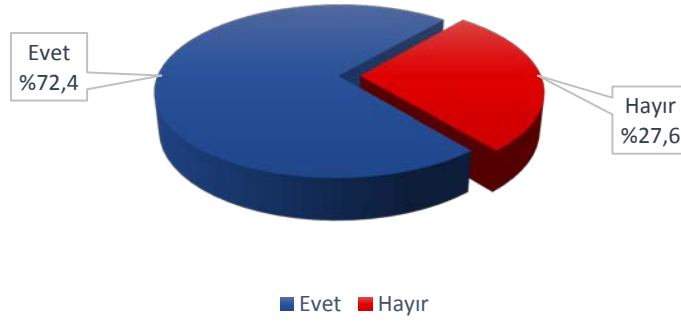
Tablo 23. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Aylık Gelire Göre Dağılımı

Okul Türü	Devlet Okulu		Özel Okul		Genel	
	f	%	f	%	f	%
Aylık Gelir						
1000 – 2999	85	26,9	3	1	88	14,2
3000 – 4999	107	33,9	16	5,3	123	19,9
5000 – 6999	85	26,9	121	39,9	206	33,3
7000 – 8999	30	9,5	138	45,5	168	27,1
9000 – Üstü	9	2,8	25	8,3	34	5,5
Toplam	316	100	303	100	619	100

Araştırmaya katılan devlet okulu öğrencilerinin ailelerinin aylık gelirleri noktasında en yüksek oranın 3000 – 4999 TL arasında olduğu görülmüştür. Özel okul öğrencilerinin ailelerinin aylık gelirleri incelendiğinde en yüksek oranın 5000 – 6999 TL arasında olduğu göze çarpmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları okullarda bir çalgı öğrenme durumları grafik 17’de gösterilmiştir.

Grafik 17. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Müzik Dersinde Çalgı Öğrenme Durumları

Araştırmaya katılan öğrencilerin %72,4'ü (f=448) müzik dersinde bir çalgı öğrendiğini veya öğrenmeye çalıştığını ifade ederken, %27,6'sı (f=171) müzik dersinde bir çalgı öğrenmediği görülmüştür.

Müzik dersinde çalgı öğrenme durumları okul türüne göre tablo 24'te gösterilmiştir.

Tablo 24. Müzik Derslerinde Çalgı Öğrenip Öğrenmeme Oranları

Okul Türü	Devlet Okulu		Özel Okul		Genel	
	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evet	206	65,2	242	79,9	448	72,4
Hayır	110	34,8	61	20,1	171	27,6
Toplam	316	100	303	100	619	100

Devlet okullarında okuyan öğrencilerin %65,2'si (f=206) ve özel okullarda okuyan öğrencilerin %79,9'u (f=242) müzik dersinde bir çalgı öğrendiğini veya öğrenmeye çalıştığını ifade etmiştir. Devlet okullarında okuyan öğrencilerin %34,8'i (f=110) ve özel okullarda okuyan öğrencilerin %20,1'i (f=61) bu soruya hayır cevabını vererek müzik dersine bir çalgı öğrenmediğini ifade etmiştir.

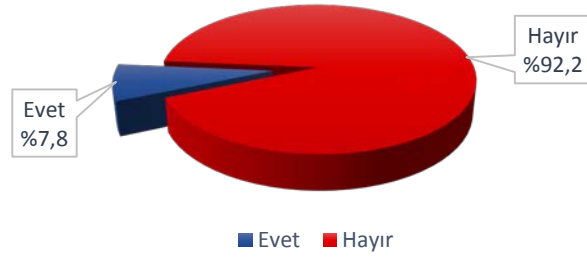
Devlet okulları ve özel okullarda okuyan öğrencilerin hangi çalgıları öğrendikleri tablo 25'te gösterilmiştir.

Tablo 25. Öğrencilerin Okullarda Öğrendikleri Çalgı – Çalgılar Yönünden Dağılımı

Okul Türü	Devlet Okulu		Özel Okul		Genel	
	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)
Bağlama	1	0,3	12	4	13	2,1
Flüt	10	3,2	1	0,3	11	1,8
Gitar	4	1,3	65	21,5	69	11,1
Gitar/Piyano	--	--	5	1,7	5	0,8
Gitar/Piyano/ Melodika	--	--	1	0,3	1	0,2
Keman	3	0,9	25	8,3	28	4,5
Keman/Gitar	--	--	1	0,3	1	0,2
Melodika	179	56,6	77	25,4	256	41,4
Melodika/Flüt	6	1,9	--	--	6	1
Melodika/Flüt/Keman	--	--	1	0,3	1	0,2
Melodika/Gitar	3	0,9	--	--	3	0,5
Melodika/Keman	--	--	8	2,6	8	1,3
Melodika/Piyano	--	--	5	1,7	5	0,8
Piyano	--	--	41	20,1	41	6,6
Hayır	110	34,8	61	100	171	27,6
Toplam	316	100	303	100	619	100

Hem Devlet okullarında hem de özel okullarda okuyan öğrencilerin okullarda öğrendikleri çalgı yönünden dağılımı incelendiğinde, her iki okul türünde de melodika öğrenen öğrencilerin oranının yüksek olduğu görülmektedir. Okullarda çalgı öğrenmeyenlerin oranının da yüksek olduğu göze çarparken, özel okullarda bazı öğrencilerin birden çok çalgı öğrendiği tespit edilmiştir.

Devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin özel kurslarda bir çalgı öğrenme durumları grafik 18’de gösterilmiştir.

Grafik 18. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Özel Kurslarda Çalgı Öğrenme Durumları

Araştırmaya katılan öğrencilerin; %7,8'i (f=48) özel kurslarda bir çalgı öğrendiğini veya öğrenmeye çalıştığını ifade ederken, %92,2'si bu soruya hayır cevabını vererek özel kurslarda çalgı öğrenmediğini belirtmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin özel kurslarda çalgı öğrenme durumlarına yönelik dağılım okul türüne göre tablo 26'da gösterilmiştir.

Tablo 26. Özel Kurslarda Çalgı Öğrenme Durumlarına Yönelik Dağılım

Okul Türü	Devlet Okulu		Özel Okul		Genel	
	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evet	21	6,6	27	8,9	48	7,8
Hayır	295	93,4	276	91,1	571	92,2
Toplam	316	100	303	100	619	100

Devlet okullarında okuyan öğrencilerin %6,6'sı (f=21) ve özel okullarda okuyan öğrencilerin %8,9'u (f=27) özel kurslarda bir çalgı öğrendiğini veya öğrenmeye çalıştığını belirtmiştir. Devlet okullarında okuyan öğrencilerin %93,4'ü (f=295) özel okullarda okuyan öğrencilerin ise %91,1'i (f=276) bu soruya hayır cevabını vererek özel kurslarda bir çalgı öğrenmediğini ifade etmiştir.

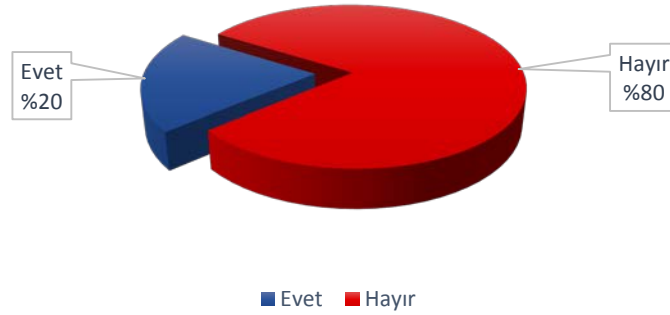
Devlet okulları ve özel okullarda okuyan öğrencilerin özel kurslarda hangi çalgıları öğrendikleri tablo 27'de gösterilmiştir.

Tablo 27. Öğrencilerin Özel Kurslarda Öğrendikleri Çalgı – Çalgılar Yönünden Dağılımı

Okul Türü	Devlet Okulu		Özel Okul		Genel	
	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)
Bağlama	4	1,3	2	0,7	6	1
Bağlama/Gitar	3	0,9	--		3	0,5
Gitar	6	1,9	4	1,3	10	1,6
Keman	2	0,6	8	2,6	10	1,6
Piyano	6	1,9	13	4,3	19	3,1
Hayır	295	93,4	276	91,1	571	92,2
Toplam	316	100	303	100	619	100

Devlet okullarında okuyan öğrencilerin %1,9'unun (f=6) gitar öğrendiği ve bunun en yüksek orana sahip olan çalgı olduğu, özel okullardaki öğrencilerin ise %4,3'ünün (f=13) piyano öğrendiği tespit edilmiştir. Aynı şekilde devlet okullarındaki öğrencilerin %0,9'unun (f=3) birden fazla çalgı öğrendiği görülmekteyken özel kurslarda çalgı öğrenmeyen öğrencilerin çoğunlukta olduğu göze çarpmaktadır.

Devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin okullarında seçmeli müzik dersini seçme durumlarına yönelik oranları grafik 19'da gösterilmiştir.

Grafik 19. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Seçmeli Müzik Dersini Seçme Oranları

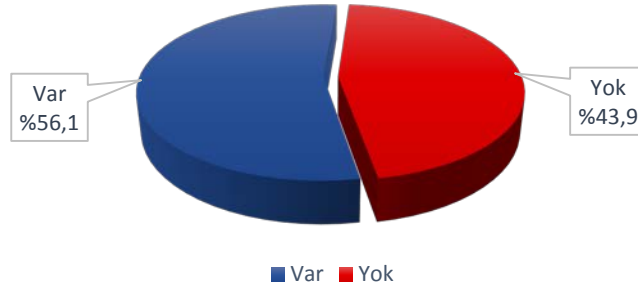
Araştırmaya katılan öğrencilerin %20'si (f=124) okullarında 8'inci sınıf sürecinde müzik dersine ek olarak seçmeli müzik dersini aldığını, %80'ni (f=495) ise okullarında seçmeli müzik dersini almadığı görülmüştür. Öğrencilerin seçmeli müzik dersini alma oranları okul türüne göre tablo 28'de gösterilmiştir.

Tablo 28. Öğrencilerin Seçmeli Müzik Dersini Seçme Oranlarının Dağılımı

Okul Türü	Devlet Okulu		Özel Okul		Genel	
	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evet	0	0	124	40,9	124	20
Hayır	316	100	179	59,1	495	80
Toplam	316	100	303	100	619	100

Devlet ve özel okullarda okuyan öğrencilerin 8’inci sınıf sürecinde seçmeli müzik dersini seçme durumları sorulmuştur. Devlet okullarında okuyan öğrencilerin seçmeli müzik dersini almadığı, özel okullardaki öğrencin %40,9’unun (f=124) seçmeli müzik dersini aldığı tespit edilmiştir. Genel oranlara bakıldığında öğrenci örnekleminin %20’sinin (f=124) seçmeli müzik dersini aldığı, %80’inin (f=495) seçmeli müzik dersini almadığı görülmüştür.

Devlet okullarında ve özel okullardaki öğrencilerin okullarında müzik sınıfı olup olmadığı sorulmuş ve verilen cevapların dağılımı grafik 20’de gösterilmiştir.

Grafik 20. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Okullarında Müzik Sınıfı Durumları

Araştırmaya katılan öğrencilerin okullarında müzik sınıfı olup olmadığı sorulmuş ve öğrencilerin %56,1’inin (f=348) bu soruya “var” şeklinde cevap verdiği, %43,9’unun (f=272) ise “yok” şeklinde cevap verdiği görülmüştür.

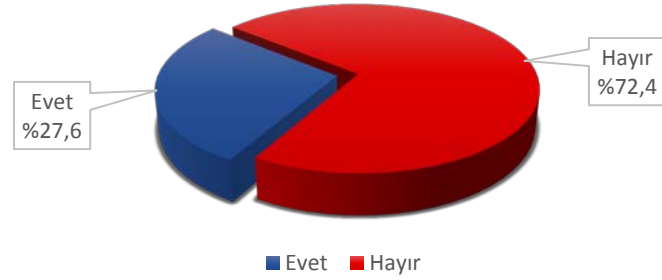
Araştırmaya katılan öğrencilerin okudukları okullardaki müzik sınıfı durumu okul türüne göre tablo 29’da gösterilmiştir.

Tablo 29. Okullarda Müzik Sınıfının Varlığına Yönelik Verilen Cevapların Dağılımı

Okul Türü	Devlet Okulu		Özel Okul		Genel	
	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)
Var	44	13,9	303	100	347	56,1
Yok	272	86,1	0	0	272	43,9
Toplam	316	100	303	100	619	100

Devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin verdikleri cevaplar incelendiğinde, devlet okullarındaki öğrencilerin %13,9'u (f=44) okullarında müzik sınıfının olduğu yönünde cevap verdiği görülmüştür. Özel okullarda okuyan tüm öğrencilerin okullarında müzik sınıfının olduğu, hayır cevabı veren öğrencilerin olmadığı tespit edilmiştir. Genel dağılıma bakıldığında ise öğrencilerin %56,1'si (f=347) bu soruya evet cevabını verirken, %43,9'u (f=272) bu soruya hayır cevabını vermiştir.

Devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin güzel sanatlar lisesi (GSL) veya konservatuarda okuma isteklerine yönelik yanıtların dağılımı grafik 21'de gösterilmiştir.

Grafik 21. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin GSL veya Konservatuar İstek Durumları

Araştırmaya katılan öğrencilere bir üst eğitim basamağı için GSL veya konservatuar gibi mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda okuma isteklerine yönelik soru sorulmuştur. Verilen cevaplar incelendiğinde öğrencilerin %27,6'sinin (f=171) bu soruya evet cevabını verdiği, %72,4'ünün ise hayır cevabını verdiği görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin GSL veya konservatuar isteklerine yönelik okul türüne göre tablo 30'da gösterilmiştir.

Tablo 30. Güzel Sanatlar Lisesi Veya Konservatuar İsteğine Yönelik Yanıtların Dağılımı

Okul Türü	Devlet Okulu		Özel Okul		Genel	
	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evet	77	24,4	94	31	171	27,6
Hayıt	239	75,6	209	69	448	72,4
Toplam	316	100	303	100	619	100

Devlet ve özel okullarda okuyan öğrencilerin çoğunun bu soruya hayır cevabını verdiği görülürken, hayır cevabını en çok devlet okulu öğrencilerinin verdiği görülmektedir. Soruya evet cevabını veren öğrenci grubunda ise en yüksek oranın özel okul öğrencileri olduğu tespit edilmektedir.

3.2.5.3. Nitel Verilerin Elde Edildiği Çalışma Grubundaki Müzik Öğretmenlerinin Kişisel Özellikleri

Araştırmada, nitel verilerin elde edilmesi için müzik öğretmenlerine görüşme formu uygulanmış, uygulanan görüşme formuna içerik analizi uygulanarak araştırmanın 10'uncu alt problemine ve bu alt probleme bağlı alt problemlere cevap aranmıştır.

Bu amaç kapsamında çeşitli illerdeki devlet ve özel okullarda çalışan, farklı kademelerde görev yapan müzik öğretmenlerine ulaşılmış, ulaşılan müzik öğretmenlerinin cinsiyet, yaş, yaşadıkları il, görev yaptıkları okul türü, kıdem, öğrenim durumları ve mezun oldukları lisans programı tablo 31'de sunulmuştur.

Tablo 31. Görüşme Formu Uygulanan Müzik Öğretmenlerinin Kişisel Özellikleri

Kod	Cins.	Yaş	İl	Ok.	Kd.	Öğrenim	Üniversite
O.1	Kadın	30	Muş	D.O	6	Lisans	GAÜN TMDK Halk OyunlarıBöl.
O.2	Erkek	32	Van	D.O	8	Lisans	YYÜ Eğt. Fak. GSE Böl.
O.3	Kadın	43	Nevşehir	D.O	20	Lisans	Niğde Ün. Eğt. Fak. Sınıf Öğt.
O.4	Kadın	44	Yalova	D.O	20	Lisans	İTÜ TMDK Temel Bil. Böl.
O.5	Kadın	23	Osmaniye	D.O	1	Lisans	DEÜ Eğt. Fak. GSE Böl.
O.6	Kadın	25	Zonguldak	D.O	4	Lisans	Niğde – Trakya Ün. Eğt. Fak. GSE. Böl
O.7	Kadın	33	Diyarbakır	D.O	11	Lisans	İnönü Ün. Eğt. Fak. GSE. Böl.
O.8	Kadın	37	Van	D.O	14	Lisans	YYÜ Eğt. Fak. GSE Böl.
O.9	Kadın	38	Adana	D.O	11	Lisans	YYÜ Eğt. Fak. GSE Böl.
O.10	Erkek	31	Diyarbakır	D.O	7	Lisans	İnönü Ün. Eğt. Fak. GSE. Böl.
O.11	Kadın	39	İstanbul	D.O	7	Lisans	YYÜ Eğt. Fak. GSE Böl.
L.1	Erkek	30	Muş	D.O	6	Y.L	GAÜN TMDK Halk OyunlarıBöl.
L.2	Kadın	33	Ankara	D.O	10	Lisans	GÜ Eğt. Fak. GSE. Böl.
L.3	Kadın	41	Van	D.O	10	Y.L	YYÜ Eğt. Fak. GSE Böl.
L.4	Erkek	24	Van	D.O	2	Lisans	YYÜ Eğt. Fak. GSE Böl.
L.5	Erkek	41	Van	D.O	19	Lisans	YYÜ Eğt. Fak. GSE Böl.
L.6	Kadın	28	Eskişehir	D.O	5	Lisans	MSKÜ Eğt. Fak. GSE. Böl.
L.7	Erkek	34	Diyarbakır	D.O	9	Lisans	İnönü Ün. Eğt. Fak. GSE. Böl.
L.8	Kadın	34	Ankara	D.O	12	Lisans	GÜ Eğt. Fak. GSE. Böl.
L.9	Erkek	33	Balıkesir	D.O	10	Lisans	YYÜ Eğt. Fak. GSE Böl.
Ö.1	Kadın	24	Hatay	Ö.O	2	Lisans	Ata. Ün. Eğt. Fak. GSE. Böl.
Ö.2	Kadın	28	Van	Ö.O	2	Lisans	YYÜ Eğt. Fak. GSE Böl.
Ö.3	Kadın	31	Diyarbakır	Ö.O	6	Lisans	DÜ TMDK Halk Müziği Böl.
Ö.4	Erkek	37	İzmir	Ö.O	10	Lisans	YYÜ Eğt. Fak. GSE Böl.
Ö.5	Erkek	27	Yalova	Ö.O	4	Lisans	YYÜ Eğt. Fak. GSE Böl.
Ö.6	Kadın	27	Hatay	Ö.O	3	Lisans	İSTE Devlet Konservatuarı
Ö.7	Kadın	25	Van	Ö.O	3	Lisans	YYÜ Eğt. Fak. GSE Böl.
Ö.8	Kadın	29	İzmir	Ö.O	6	Lisans	YYÜ Eğt. Fak. GSE Böl.
Ö.9	Kadın	31	İstanbul	Ö.O	7	Lisans	YYÜ Eğt. Fak. GSE Böl.

Araştırmaya 11'i ortaokulda, 9'u lisede olmak üzere 20 devlet okulu öğretmeni, 9'u ise özel okullarda çeşitli kademelerde görev yapan toplamda 29 müzik öğretmeni katılmıştır.

Görüşme formu uygulanan müzik öğretmenlerinin cinsiyet yönünden dağılımı tablo 32'de gösterilmiştir.

Tablo 32. Görüşme Formu Uygulanan Müzik Öğretmenlerinin Cinsiyet Yönünden Dağılımı

Cinsiyet	Frekans (f)
Kadın	20
Erkek	9
Toplam	29

Tablo 32'de göre görüşme formu uygulanan müzik öğretmenlerinin cinsiyet yönünden dağılımı incelenmiştir. Buna göre görüşme formu uygulanan müzik öğretmenlerinin 20'sinin kadın, 9'unun erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 33'te görüşme formu uygulanan müzik öğretmenlerinin yaş yönünden dağılımı, yaş gruplandırması yapılarak incelenmiştir.

Tablo 33. Görüşme Formu Uygulanan Müzik Öğretmenlerinin Yaş Yönünden Dağılımı

Yaş	Frekans (f)
24 – 29	7
30 – 34	11
35 – 39	4
40 - 44	7
Toplam	29

Tablo 33'e göre görüşme formu uygulanan müzik öğretmenlerinin yaş yönünden dağılımı incelenmiştir. Buna göre görüşme formu uygulanan müzik öğretmenlerinin 7'sinin 24 – 29 yaş aralığında olduğu, 1'inin 30 – 34 yaş aralığında olduğu, 4'ünün 35 – 39 yaş aralığında olduğu, 7'sinin ise 40 – 44 yaş aralığında olduğu görülmüştür.

Tablo 34'te görüşme formu uygulanan müzik öğretmenlerinin görev yaptıkları il yönünden dağılımı incelenmiştir.

Tablo 34. Görüşme Formu Uygulanan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları İl Yönünden Dağılımı

İl	Frekans (f)
Van	7
Ankara	2
Hatay	2
İstanbul	2
İzmir	2
Muş	2
Yalova	2
Adana	1
Balıkesir	1
Eskişehir	1
Nevşehir	1
Osmaniye	1
Zonguldak	1
Toplam	29

Tablo 26'ya göre görüşme formu uygulanan müzik öğretmenleri Van (f=7), Ankara (f=2), Hatay (f=2), İstanbul (f=2), İzmir (f=2), Muş (f=2), Yalova (f=2), Adana (f=1), Balıkesir (f=1), Eskişehir (f=1), Nevşehir (f=1), Osmaniye (f=1) ve Zonguldak (f=1) illerinde görev yaptıkları görülmüştür.

Tablo 35'te görüşme formu uygulanan müzik öğretmenleri kıdem yönünden dağılımı, kıdem gruplandırması yapılarak incelenmiştir.

Tablo 35. Görüşme Formu Uygulanan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Kıdem Yönünden Dağılımı

Kıdem	Frekans (f)
1 – 4	8
5 – 9	10
10 – 14	8
15 – 19	1
20 – Üstü	2
Toplam	29

Tablo 19'a göre; görüşme formu uygulanan müzik öğretmenlerinin kıdem durumu incelenmiş 1 – 4 yıl arası görev yapan müzik öğretmeni sayısının 8, 5 – 9 yıl arası görev yapan müzik öğretmeni sayısının 10, 10 – 14 yıl arası görev yapan müzik öğretmeni

sayısının 8, 15 – 19 yıl arası görev yapan müzik öğretmeni sayısının 1, 20 ve üstü yıl görev yapan müzik öğretmeni sayısının 2 olduğu görülmüştür.

Tablo 36’da görüşme formu uygulanan müzik öğretmenlerinin eğitim durumları yönünden dağılımı incelenmiştir.

Tablo 36. Görüşme Formu Uygulanan Müzik Öğretmenlerinin Eğitim Durumu Yönünden Dağılımı

Eğitim Durumu	Frekans (f)
Lisans	27
Yüksek Lisans	2
Toplam	29

Tablo 36’ya göre görüşme formu uygulanan müzik öğretmenlerinin 27’sinin lisans, 2’sinin ise yüksek lisans mezunu oldukları görülmüştür.

Tablo 37’de görüşme formu uygulanan müzik öğretmenlerinin mezun oldukları üniversite ve lisans programı yönünden dağılımı incelenmiştir.

Tablo 37. Görüşme Formu Uygulanan Müzik Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Üniversite Yönünden Dağılımı

Üniversite	Frekans (f)
Atatürk Üniversitesi	1
Dokuz Eylül Üniversitesi	1
Dicle Üniversitesi	1
Gaziantep Üniversitesi	2
Gazi Üniversitesi	2
İnönü Üniversitesi	3
İskenderun Tek. Üniv.	1
İstanbul Tek. Üniv.	1
Sıtkı Koçman Üniv.	1
Niğde Üniversitesi	2
Trakya Üniversitesi	1
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	14
Toplam	29

Tablo 37’ye göre görüşme formu uygulanan müzik öğretmenlerinin 14’ünün Yüzüncü Yıl Üniversitesi mezunu olduğu görülmüştür. 3 müzik öğretmenin İnönü Üniversitesi mezunu olduğu görülürken, 2’şer müzik öğretmenin Gaziantep Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Niğde Üniversitesi mezunu olduğu görülmüştür. 1’er müzik öğretmenin ise Atatürk Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Dicle Üniversitesi,

İskenderun Teknik Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sıtkı Koçman Üniversitesi ve Trakya Üniversitesi mezunu olduğu görülmüştür.

Tablo 38’de görüşme formu uygulanan müzik öğretmenlerini mezun oldukları lisans programına göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 38. Görüşme Formu Uygulanan Müzik Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Lisans Programına Göre Dağılımı

Lisans Programı	Frekans (f)
Eğitim Fakültesi GSE Bölümü Müzik ABD:	23
Türk Müziği Devlet Konservatuarı Temel Bilimler Bölümü	1
Türk Müziği Devlet Konservatuarı Halk Müziği Bölümü	1
Türk Müziği Devlet Konservatuarı Halk Oyunları Bölümü	2
Devlet Konservatuarı	1
Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü	1
Toplam	29

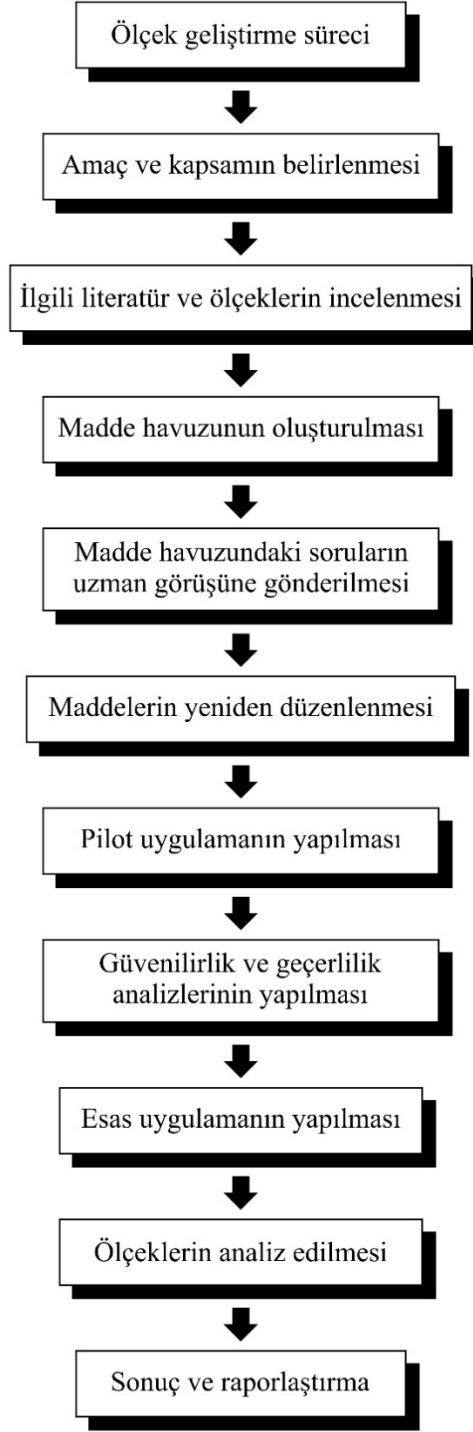
Tablo 38’e göre görüşme formu uygulanan müzik öğretmenlerinin 23’ünün Eğitim Fakültelerine bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı programı mezunu olduğu, 2 kişinin Türk Müziği Devlet Konservatuarı (TMDK) Halk Oyunları Bölümü, 1’er kişinin TMDK Halk Müziği ve Temel Bilimler Bölümü mezunu olduğu, 1 kişinin Devlet Konservatuarı mezunu olduğu görülmüştür. Ayrıca 1 kişinin Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü mezunu olduğu ve alan değişikliği yaparak müzik öğretmeni olduğu görülmüştür.

3.3. Veri Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırmada hem nicel hem de nitel verileri elde etmeye yönelik ölçme araçları kullanılmıştır. Müzik öğretmenlerinin iş doyumunu düzeylerinin tespit edilmesi için “Minnesota İş Doyumu Ölçeği”, Müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi için “Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeği”, Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının belirlenmesi için “Müzik Dersi Tutum Ölçeği” ve müzik öğretmenlerinin mesleğe bakış açılarının, meslekten beklentilerinin, mesleğe yönelik görüşlerinin belirlenmesi amacıyla “Müzik Öğretmenliği Mesleği Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” uygulanmıştır.

Araştırmada, “Minnesota İş Doyumu Ölçeği” dışındaki tüm ölçekler araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Araştırmada kullanılan “Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeği” ve “Müzik Dersi Tutum Ölçeği” oluşturulurken şu basamaklar izlenmiştir.

1. İlgili literatür, ilgili ölçekler incelenerek ve ölçeğin hedef kitlesine yazdırılan kompozisyonlarla madde havuzu oluşturulmuştur.
2. Oluşturulan madde havuzu tutum ifadesi ve cevapları sıklık zarfları olacak şekilde düzenlenmiştir.
3. Düzenlenen tutum ifadeleri üç alan uzmanına gönderilmiş uzmanların görüş ve önerileri alınmıştır.
4. Uzmanların görüşleri göz önünde bulundurularak maddeler yeniden düzenlenmiştir. Ön uygulamaya hazır hale getirilmiştir.
5. Oluşturulan ölçekler ön uygulama yapılmak üzere ilgili kitlelere gönderilmiştir.
6. Gerekli kişi sayısına ulaşıldıktan sonra ölçeklerin güvenirlik ve geçerlilik analizleri yapılmış, yapılan analizler istatistik uzmanlarınca da incelenmiştir.
7. Ölçeğin güvenirliğini ve geçerliliğini etkileyen maddeler ölçekten çıkartılarak ölçeğe son şekli verilmiştir.
8. Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Daire Başkanlığı'ndan gerekli izinler alındıktan sonra uygulama sürecine geçilmiştir.

Şekil 4. Ölçeklerin Hazırlanma Sürecinde İzlenen Adımlar

3.3.1. Müzik Öğretmenlerine Yönelik Nicel Verilerin Toplanması

3.3.1.1. Minnesota İş Doyumu Ölçeği (MİDÖ)

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin tespit edilmesi amacıyla Weiss, Davis, England ve Lofguist (1967) tarafından geliştirilen, Baycan (1985) tarafından Türkçeye uyarlanıp geçerlilik güvenirlik analizleri yapılan Minnesota İş Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin güvenirlik katsayısı 0,770 olarak hesaplanmıştır.

Minnesota iş doyum ölçeği; hepsi olumlu ifadeler olan 20 sorudan oluşmaktadır. “Hiç memnun değilim”, “Memnun değilim”, “Kararsızım”, “Memnunum” ve “Çok Memnunum” cevaplarını içeren 5’li likert tipi ölçek; “Hiç memnun değilim” (1 puan) ve “Çok memnunum” (5 puan) arasında değerlendirilmektedir. Ölçeğin alt boyutları olan içsel doyum ve dışsal doyum ayrı ayrı hesaplanabildiği gibi, genel doyum düzeyinin tespit edilmesi için ölçekteki tüm maddelerin hesaplanması gerekmektedir.

İçsel doyum; Başarı, tanınma, takdir edilme, işin kendisi, işin sorumluluğu, yükselme ve terfiye bağlı görev değişikliği gibi işin içsel niteliğine ilişkin tatminkârlıkla ilgili öğelerden oluşmaktadır. Bu boyutun maddelerinden elde edilen puanların 12’ye bölünmesi ile içsel doyum puanları elde edilmektedir (Weiss vd., 1967). Ölçeğin ilk 12 maddesi içsel doyuma yönelik sorulardan oluşmaktadır.

Dışsal doyum; işletme politikası ve yönetim, denetim şekli, yönetici, çalışma, ast – üst ilişkileri, çalışma koşulları, ücret gibi işin çevresine ait öğelerden oluşmaktadır. Bu boyutun maddelerinden elde edilen puanların toplamının 8’e bölünmesi ile dışsal doyum puanları elde edilmektedir (Weiss vd., 1967). Ölçeğin 13’üncü maddesinden 20’nci maddesine kadar yer alan sorular dışsal doyuma yönelik sorulardır.

Ölçeğin tüm maddelerinden elde edilen puanların toplamının 20’ye bölünmesiyle genel doyum puanı elde edilmektedir (Weiss vd., 1967).

3.3.1.2. Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeği (MÖMTÖ)

Müzik öğretmenlerinin, müzik öğretmenliği mesleğine olan tutumlarının belirlenmesi amacıyla önce amaca uygun mevcut tutum ölçekleri incelenmiş ve inceleme neticesinde bu ölçeklerin eğitim fakültelerinde okuyan öğretmen adaylarına yönelik olduğu ayrıca içeriğinde geleceğe yönelik sorular olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın güvenilirliğinin ve geçerliliğinin etkilenmemesi adına devlet okullarında ve özel

okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumlarının ölçülmesi amacıyla araştırmacı tarafından bir ölçek geliştirilmiştir.

3.3.1.2.1. MÖMTÖ Madde Havuzunun Oluşturulması

Madde havuzunun oluşturulması için mevcut tutum ölçekleri incelenmiş, ayrıca farklı bakış açıları yakalamak adına 20 müzik öğretmenine “Öğretmenlik mesleğin bakış açınız” konulu kompozisyon yazdırılmıştır. Ayrıca müzik eğitiminde yaşanan sorunlar, sorunlara yönelik çözüm önerileri incelenmiştir.

Ölçeğin hem kapsam geçerliliği, hem de görüş ve öneriler için müzik eğitimi ve ölçek geliştirme alanlarında çalışmış üç uzmana maddeler gönderilmiş, uzmanların önerileri ve görüşleri çerçevesinde ölçek yeniden oluşturulmuştur. Yeni oluşturulan ölçekte madde sayısı 50’den 28’e indirilmiş ve pilot uygulaması yapılmak üzere müzik öğretmenlerine uygulanmıştır.

3.3.1.2.2. MÖMTÖ Yapı Geçerliliği

Ölçeğin yapı geçerliliğinin belirlenmesi için pilot uygulama sonrasında elde edilen verilere faktör analizi uygulanmıştır. 28 madde üzerinden ve 113 katılımcı üzerinde uygulanan pilot uygulamadan sonra ölçeğin faktör analizine uygun olup olmadığını belirlemek için Kayser – Meyer – Olkin (KMO) testi ve Barlett Küresellik testi yapılmıştır. KMO katsayısı 0,831 olarak, Barlett Küresellik testi 925,881 olarak hesaplanmıştır. Tavşancıl (2002) KMO değerinin 0 ile 1 arasında değer aldığını 1’e yaklaştıkça mükemmel, 0,50’nin altında ise kabul edilemez olduğunu belirtirken, Pullant (2001) KMO değerinin en az 0,60 olması gerektiğini vurgulamıştır. Bu bağlamda ölçeğin KMO değerinin 0,831 olarak hesaplanmış ve tarif edilen her iki değerden de yüksek olduğu görülmüştür.

KMO değerinin hesaplanmasından sonra faktör sayısı ve faktör yükleri hesaplanmıştır. Büyüköztürk vd., (2015) faktör değerlerinin yüksek olması gerektiğini belirtirken ölçekte yer alan maddelerin ayırt edicilik indeks değerlerinin $\geq 0,40$ ’ın üstünde olması durumunda maddenin çok iyi olduğunu, $\geq 0,30 - 0,39$ olması durumunda ise maddenin ölçekte tutulabileceğini ve iyi bir madde olduğunu, $\geq 0,20 - 0,29$ arası düzeltilerek geliştirilmesi gerektiğini, $\leq 0,20$ olması durumunda ise maddenin çıkartılması gerektiğini önermiştir. Bu bağlamda ölçeğin madde indeksleri hesaplanırken 0,30’un altında kalan maddeler ölçekten çıkartılmıştır.

Yapılan analizler neticesinde ölçek üç faktöre göre gruplandırılmış, birinci faktör için varyans değerinin %35,909, ikinci faktör için %10,198 ve üçüncü faktör için %8.260 görülmüştür. Ayrıca yakın değerlerde olan ve farklı faktörlerde görülen maddelerle 0,30'un altında olan maddeler ölçekten çıkartılmıştır. Üç alt boyutta toplam 18 maddelik bir ölçek elde edilmiştir. Ölçeğin alt boyutları; Mesleki gelişim ve ilgi, Mesleğe verilen önem ve Mesleğe Bağlılık olarak yeniden isimlendirilmiştir. Tablo 39'da ölçeğin alt boyutları ve faktör değerleri verilmiştir.

Tablo 39. Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeği Faktör Tablosu

Alt Ölçek	Ölçek Madde	Madde	Faktör Değeri
Birinci Faktör	1	10	,664
	2	11	,737
	3	12	,860
	4	13	,678
	5	14	,441
	6	15	,721
	7	16	,789
İkinci Faktör	8	1	,602
	9	4	,841
	10	5	,512
	11	7	,427
	12	23	,748
	13	26	,794
	14	27	,547
Üçüncü Faktör	15	2	,911
	16	3	,688
	17	8	,645
	18	9	,766

Yapılan analizler sonucunda daha önce ölçekte yer alan 6, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25 ve 28 numaraları maddelerin çıkartılmasına karar verilmiştir. Üç alt ölçek ayrı ayrı incelendiğinde birinci faktörde 7 maddenin faktör değerlerinin 0,441 ile 0,860 arasında olduğu, ikinci faktörde 7 maddenin faktör değerlerinin 0,427 ile 0,841 arasında olduğu, üçüncü faktörde yer alan 4 maddenin faktör değerlerinin 0,645 ile 0,911 arasında olduğu görülmüştür.

Ölçeğin pilot uygulamasından sonra 480 müzik öğretmeni üzerinden ikinci bir güvenilirlik ve geçerlilik analizi yapılmış ve yapılan analiz sonucunda 11'inci maddenin başka maddelerle biniştiği tespit edilmiş ve ölçekten çıkartılmış, ayrıca bazı maddelerin faktör düzeylerinin değiştiği tespit edilmiştir.

Yapılan analizler neticesinde ölçeğin yine üç faktöre göre gruplandığı, birinci faktör için varyans değerinin %40,530, ikinci faktör için %11,437 ve üçüncü faktör için %8,283 olduğu görülmüştür. Tablo 40’da ölçekteki maddelerin yeni faktör değerleri gösterilmiştir.

Tablo 40. İkinci Analiz Sonrası Mومتö Faktör Tablosu

Alt Ölçek	No	Madde	Faktör Değeri
Mesleğe Verilen Önem	10	Müzik öğretmenliğinden aldığım manevi doyumun diğer mesleklere göre daha fazla olduğunu düşünüyorum.	,761
	15	Müzik öğretmeni olmak bana mutluluk veriyor.	,739
	9	Öğrencilerimin, müzik dersini önemsemesi müzik öğretmenliği mesleğine olan bağlılığımı artırıyor.	,732
	16	Yeniden dünyaya gelsem tekrar müzik öğretmeni olurum.	,710
	14	Yaşam tarzımın müzik öğretmenliği mesleğine uygun olduğunu düşünüyorum.	,695
	12	Velilerin branşıma gereken önemi göstermemesi beni üzer.	,649
	17	Maddi olarak diğer branşlara göre daha az kazanç sağlasam da müzik öğretmeni olmaktan mutluluk duyuyorum	,641
Meslek Gelişimi ve İlgisi	1	Müzik öğretmenliğinde mesleki gelişim amaçlı yapılan tüm çalışmalarını takip etmekten zevk alıyorum.	,830
	2	Müzik öğretmenliğiyle ilgili tüm çalışmalar ilgimi çeker.	,789
	3	Boş zamanlarımda müzik öğretmenliğiyle ilgili çalışmalar yapmak bana mutluluk veriyor.	,780
	4	Müzik öğretmenliğine yönelik lisansüstü çalışmalar yapmaya istekliyim.	,776
	5	Müzik öğretmenliğine yönelik hizmet içi eğitim çalışmalarına katılmaktan mutluluk duyuyorum.	,614
	6	Müzik derslerinde, şarkı öğretimi esnasında öğrencilere herhangi bir çalgıyla eşlik etmekten mutluluk duyuyorum	,610
	7	Müzik eğitiminin her boyutunda kendimi geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmak bana mutluluk veriyor.	,491
Mesleğe Bağlılık	13	Okul içerisinde müzik derslerine girmek dışındaki faaliyetler ve etkinlikler (Öğretmenler korosu, orkestrası vb.) gereksiz yere beni yoruyor.	,795
	8	Müzik öğretmenliğinin, öğretmenlik branşları arasındaki en sıkıcı branş olduğunu düşünüyorum.	,790
	11	Beni müzik öğretmenliğine bağlayacak hiçbir neden bulamıyorum.	,771

Ölçekte yapılan ikinci analiz neticesinde birinci faktör için “mesleğe verilen önem”, ikinci faktör için “mesleki gelişim ve ilgi” üçüncü faktöre için “mesleğe bağlılık” temaları oluşturularak ölçek üç alt ölçeğe ayrılmıştır. “Mesleğe verilen önem” alt ölçeği için 0,761 ile 0,641 arasında olduğu, “Meslek gelişimi ve ilgi” alt ölçeği için faktör değerlerinin 0,830 ile 0,491 arasında olduğu, “Mesleğe bağlılık” alt ölçeği için 0,795 ile 0,771 arasında olduğu görülmüştür.

Ölçek değerlendirilirken birinci ve ikinci alt ölçekler için alınabilecek en yüksek puan 35, üçüncü alt ölçek için alınabilecek en yüksek puan 15, ölçekte genel tutum

düzeinin tespit edilmesi noktasında alınabilecek en yüksek puan ise 85 puan olarak hesaplanmıştır. Alınan toplam puan alt ölçeklerdeki veya ölçeğin genelinde soru sayısına bölünmesi ile elde edilecek 1 ile 5 arasındaki değer öğretmenin müzik öğretmenliğine yönelik tutum düzeyini göstermektedir.

3.3.1.2.3. MÖMTÖ Güvenirlik Analizi

Güvenirlik, testi cevaplayan kişilerin test maddelerine verdikleri cevaplar arasındaki tutarlılıktır. Test maddelerine verilen cevapların üç veya daha fazla olması durumunda Cronbach tarafından geliştirilmiş olan alfa katsayısı kullanılır (Büyüköztürk, 2002). Ölçeğin cevapları “hiçbir zaman”, “bazen”, “genellikle”, “çoğu zaman” ve “her zaman” şeklinde belirlenmiştir. Ölçekte yer alan 18 maddenin 3 faktörde toplandığı görülmüş ve her faktör için ayrı ayrı Cronbach’s Alpha katsayısına ve toplam madde korelasyon katsayısına bakılmıştır. Tablo 41’de ölçeğin genel Cronbach’s Alpha katsayıları ve toplam madde korelasyon katsayısı verilmiştir.

Tablo 41. Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeği Cronbach’s Alpha Katsayısı

Madde	Toplam Madde Korelasyonu	Cronbach’s Alpha Katsayısı
1	,650	
2	,707	
3	,643	
4	,448	
5	,624	
6	,553	
7	,756	
8	,139	
9	,580	,873
10	,654	
11	,082	
12	,524	
13	,030	
14	,575	
15	,680	
16	,626	
17	,569	

Ölçeğin Cronbach’s alpha katsayısı 0,873 olarak hesaplanmış, toplam madde korelasyonunun ise 0,756 ile 0,030 arasında olduğu görülmüştür. Tablo 34’te ölçeğin “mesleğe verilen önem” alt ölçeğinin cronbach’s alpha kat sayısı hesaplanmıştır.

Tablo 42. Mesleğe Verilen Önem Alt Ölçeğinin Cronbach's Alpha Katsayısı

Madde No	Madde	Toplam Madde Korelasyonu	Cronbach's Alpha Katsayısı
10	Müzik öğretmenliğinden aldığım manevi doyumun diğer mesleklere göre daha fazla olduğunu düşünüyorum.	,706	,858
15	Müzik öğretmeni olmak bana mutluluk veriyor.	,731	
9	Öğrencilerimin, müzik dersini önemsemesi müzik öğretmenliği mesleğine olan bağlılığımı artırıyor.	,629	
16	Yeniden dünyaya gelsem tekrar müzik öğretmeni olurum.	,676	
14	Yaşam tarzımın müzik öğretmenliği mesleğine uygun olduğunu düşünüyorum.	,619	
12	Velilerin branşıma gereken önemi göstermemesi beni üzer.	,521	
17	Maddi olarak diğer branşlara göre daha az kazanç sağlasam da müzik öğretmeni olmaktan mutluluk duyuyorum	,599	

Tablo 42’de ölçeğin “Mesleğe Verilen Önem” alt ölçeğinde toplam madde korelasyonunun 0,731 ile 0,521 arasında olduğu Cronbach’s Alpha katsayısının ise 0,858 olduğu görülmüştür. Tablo 35’te “Mesleki Gelişim ve İlgisi” alt ölçeğine yönelik hesaplanan toplam madde korelasyonu ve Cronbach’s Alpha katsayısı verilmiştir.

Tablo 43. Meslek Gelişimi Ve İlgisi Alt Ölçeğinin Cronbach's Alpha Katsayısı

Madde No	Madde	Toplam Madde Korelasyonu	Cronbach's Alpha Katsayısı
1	Müzik öğretmenliğinde mesleki gelişim amaçlı yapılan tüm çalışmalarını takip etmekten zevk alıyorum.	,764	,877
2	Müzik öğretmenliğiyle ilgili tüm çalışmalar ilgimi çeker.	,768	
3	Boş zamanlarımda müzik öğretmenliğiyle ilgili çalışmalar yapmak bana mutluluk veriyor.	,723	
4	Müzik öğretmenliğine yönelik lisansüstü çalışmalar yapmaya istekliyim.	,493	
5	Müzik öğretmenliğine yönelik hizmet içi eğitim çalışmalarına katılmaktan mutluluk duyuyorum.	,704	
6	Müzik derslerinde, şarkı öğretimi esnasında öğrencilere herhangi bir çalgıyla eşlik etmekten mutluluk duyuyorum	,546	
7	Müzik eğitiminin her boyutunda kendimi geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmak bana mutluluk veriyor.	,732	

Tablo 43’te ölçeğin “Mesleki Gelişim ve İlgisi” alt ölçeğinde toplam madde korelasyonunun 0,768 ile 0,493 arasında olduğu, Cronbach’s Alpha katsayısının ise 0,877 olduğu görülmüştür. Tablo 36’da “Mesleğe Bağlılık” alt ölçeğine yönelik hesaplanan toplam madde korelasyonu ve Cronbach’s Alpha katsayısı verilmiştir.

Tablo 44. Mesleğe Bağlılık Alt Ölçeğinin Cronbach's Alpha Katsayısı

Madde No	Madde	Toplam Madde Korelasyonu	Cronbach's Alpha Katsayısı
13	Okul içerisinde müzik derslerine girmek dışındaki faaliyetler ve etkinlikler (Öğretmenler korusu, orkestrası vb.) gereksiz yere beni yoruyor.	,550	,705
11	Müzik öğretmenliğinin, öğretmenlik branşları arasındaki en sıkıcı branş olduğunu düşünüyorum.	,506	
8	Beni müzik öğretmenliğine bağlayacak hiçbir neden bulamıyorum.	,516	

Tablo 44'e göre ölçeğin "Mesleğe Bağlılık" alt ölçeğinde toplam madde korelasyonunun 0,550 ile 0,506 arasında olduğu, Cronbach's Alpha katsayısının ise 0,705 olduğu görülmüştür.

3.3.2. Öğrencilere Yönelik Nicel Verilerin Toplanması

3.3.1.3. Müzik Dersi Tutum Ölçeği (MDTÖ)

Araştırmada öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının belirlenmesi amacıyla başlangıçta ilgili ölçeklerdeki maddeler incelenmiş, müzik eğitiminin boyutlarına göre sorular geliştirilmeye çalışılmıştır. Ayrıca müzik dersi yıllık planında bulunan duyuşsal hedeflere yönelik kazanımlarda tespit edilmesi amaçlanmış ve bu amaçla 5'inci sınıftan 8'inci sınıfa kadar ki süreçte öğrencilerin hangi hedef ve davranışlara ulaştırılmaya çalışıldığı incelenmiştir.

İncelemeler sonucunda ilk etapta madde havuzunda 45 madde oluşturulmuş hem kapsam geçerliliğinin sağlanması hem de ölçeğe yönelik yeni fikirler oluşturulması adına üç alan uzmanına gönderilmiştir. Alan uzmanlarından gelen görüş ve öneriler çerçevesinde ölçeğin maddeleri yeniden düzenlenmiş ve pilot çalışma amaçlı 25 soruluk ölçek oluşturulmuştur. Oluşturulan ölçek 2020 – 2021 eğitim öğretim yılı sürecinde İskele Ortaokulu 8. Sınıfta okuyan öğrencilere uygulanarak ön çalışması yapılmıştır.

3.3.1.3.1. MDTÖ Yapı Geçerliliği

Ölçeğin yapı geçerliliğini ölçmek amacıyla pilot uygulamada elde edilen verilere faktör analizi uygulanmıştır. Ölçeğin faktör analizine uygun olup olmadığının belirlenmesi için Kaiser Mayer Olkin (KMO) testi ve Barlett Küresellik testi yapılmıştır. Yapılan analizler neticesinde KMO katsayısının ,785 olduğu görülmüştür. (Pullant, 2001) veriler üzerinde faktör analizinin yapılabilmesi için KMO katsayısının en az ,60 olması

gerektiğini belirtmiştir. Barlett Küresellik katsayısı 635,258 olarak hesaplanırken anlamlılık değeri 0,000 olduğu görülmüştür.

Tablo 45. Mdtö Faktör Değerleri Tablosu

No	Maddeler	Faktör Değeri
1	Müzik dersinde bir çalgı öğrenmek beni mutlu eder	,815
2	Müzik dersinde şarkı söylemeye yönelik etkinliklerden zevk alıyorum	,649
3	Müzik dersinde şarkı söylemek dışındaki etkinliklerden zevk almıyorum	,092
4	Müzik dersinde koro şeklinde şarkı söylerken mutlu oluyorum	,679
5	Sınıf içerisinde müzik etkinliklerine katılmaktan keyif alıyorum	,710
6	Okulda yapılan müzikal etkinliklerde korist veya solist olarak katılmaya istek duyarım	,518
7	Okulda yapılan müzik etkinliklerine katılmayı zaman kaybı olarak düşünüyorum	,394
8	Müzik dersi sayesinde şarkı söyleme becerimi geliştiriyorum	,660
9	Müzik dersinde çalgı çalmanın gerekli olduğunu düşünüyorum	,485
10	Müzik dersine yönelik teorik bilgilerin (nota, diyez – bemol, tonlar, hız terimleri vb.) müziği anlamam açısından gerekli olduğunu düşünüyorum	,548
11	Müzik dersine yönelik teorik bilgileri öğrenirken canım sıkılıyor	,354
12	Müzik dersinde yaptığım ritim çalışmalarının müzikal yeteneğimin gelişmesinde etkili olduğunu düşünüyorum	,740
13	Müzik dersinde yaptığım bona ve solfej çalışmalarını sıkıcı buluyorum	,169
14	Müzik dersinde kendi yarattığım ezgileri seslendirmekten mutluluk duyuyorum	,285
15	Müzik dersinde çaldığımız ya da söylediğimiz ezgilere kendi oluşturduğum ritim kalıplarıyla eşlik etmekten zevk alıyorum	,414
16	Müzik dersinde farklı türde müzikler dinlemekten keyif alıyorum	,554
17	Müzik dersinde bilmediğim birçok çalgıyı tanımak dersten daha çok keyif almamı sağladı	,599
18	Müzik dersinde müzik yeteneğimin geliştiğini düşünüyorum	,276
19	Müzik dersi sayesinde müziğe olan yeteneğimi fark etmiş olmam derse olan ilgimi arttırdı	,597
20	Müzik öğretmenime olan sevgim dersi daha çok sevmemi sağlıyor	,602
21	Müzik dersinde çalgı çalarken veya şarkı söylerken hata yapmaktan korkuyorum	,078
22	Müzik dersinde öğrendiklerimi boş zamanlarımda uygulamaktan keyif alıyorum	,634
23	Müzik dersinin faydalı bir ders olduğunu düşünüyorum	,601
24	Müzik dersinin saatlerinin arttırılması gerektiğini düşünüyorum	,415
25	Müzik dersine zorunlu olmasa katılmazdım	,538

25 madde üzerinden yapılan faktör analizi sonucunda 3, 13, 14, 18 ve 21 numaralı maddeler 0,30'un altında kaldığı için ölçekten çıkartılmış, yapılan analiz sonucunda 20 maddenin kalacağı tespit edilmiştir. Ayrıca tek faktör için faktör varyans değerinin %34,497 olduğu görülmüştür. Ölçekte yer alan maddelerin son şekli ve faktör değeri tablo 46'da gösterilmiştir.

Tablo 46. Müzik Dersi Tutum Ölçeği Son Hali

No	Maddeler	Faktör Değeri
1	Müzik dersinde bir çalgı öğrenmek beni mutlu eder	,815
2	Müzik dersinde şarkı söylemeye yönelik etkinliklerden zevk alıyorum	,649
4	Müzik dersinde koro şeklinde şarkı söylerken mutlu oluyorum	,679
5	Sınıf içerisinde müzik etkinliklerine katılmaktan keyif alıyorum	,710
6	Okulda yapılan müzikal etkinliklerde korist veya solist olarak katılmaya istek duyarım	,518
7	Okulda yapılan müzik etkinliklerine katılmayı zaman kaybı olarak düşünüyorum	,394
8	Müzik dersi sayesinde şarkı söyleme becerimi geliştiriyorum	,660
9	Müzik dersinde çalgı çalmanın gerekli olduğunu düşünüyorum	,485
10	Müzik dersine yönelik teorik bilgilerin (nota, diyez – bemol, tonlar, hız terimleri vb.) müziği anlamam açısından gerekli olduğunu düşünüyorum	,548
11	Müzik dersine yönelik teorik bilgileri öğrenirken canım sıkılıyor	,354
12	Müzik dersinde yaptığım ritim çalışmalarının müzikal yeteneğimin gelişmesinde etkili olduğunu düşünüyorum	,740
15	Müzik dersinde çaldığımız ya da söylediğimiz ezgilere kendi oluşturduğum ritim kalıplarıyla eşlik etmekten zevk alıyorum	,414
16	Müzik dersinde farklı türde müzikler dinlemekten keyif alıyorum	,554
17	Müzik dersinde bilmediğim birçok çalgıyı tanımak dersten daha çok keyif almamı sağladı	,599
19	Müzik dersi sayesinde müziğe olan yeteneğimi fark etmiş olmam derse olan ilgimi arttırdı	,597
20	Müzik öğretmenime olan sevgim dersi daha çok sevmemi sağlıyor	,602
22	Müzik dersinde öğrendiklerimi boş zamanlarımda uygulamaktan keyif alıyorum	,634
23	Müzik dersinin faydalı bir ders olduğunu düşünüyorum	,601
24	Müzik dersinin saatlerinin arttırılması gerektiğini düşünüyorum	,415
25	Müzik dersine zorunlu olmasa katılmazdım	,538

Yapılan faktör analizi sonucunda faktör değeri ,30'un altında olan maddeler ölçekten çıkartılmıştır. Ölçeğin faktör değerlerinin ,414 ile ,815 arasında olduğu ve ölçeğin tek faktörde toplanabileceği tespit edilmiştir.

3.3.1.3.2. MDTÖ Güvenirlilik Analizi

Müzik dersi tutum ölçeği 20 maddeden oluşan ve beşli likert tipi bir ölçek olarak geliştirilmiştir. Ölçeğin cevapları “hiçbir zaman”, “bazen”, “genellikle”, “çoğu zaman” ve “her zaman” şeklinde belirlenmiştir. Tablo 47’de ölçeğin madde toplam test korelasyon katsayıları ve Cronbach’s Alpha katsayısı gösterilmiştir.

Tablo 47. Müzik Dersi Tutum Ölçeği Cronbach's Alpha Katsayısı ve Toplam Madde Korelasyonu

	Maddeler	Mad. Top. Test. Kor.	Cronbach's Alpha
1-1	Müzik dersinde bir çalgı öğrenmek beni mutlu eder	,759	
2-2	Müzik dersinde şarkı söylemeye yönelik etkinliklerden zevk alıyorum	,580	
4-3	Müzik dersinde koro şeklinde şarkı söylerken mutlu oluyorum	,620	
5-4	Sınıf içerisinde müzik etkinliklerine katılmaktan keyif alıyorum	,650	
6-5	Okulda yapılan müzikal etkinliklerde korist veya solist olarak katılmaya istek duyarım	,455	
7-6	Okulda yapılan müzik etkinliklerine katılmayı zaman kaybı olarak düşünüyorum	,345	
8-7	Müzik dersi sayesinde şarkı söyleme becerimi geliştiriyorum	,591	
9-8	Müzik dersinde çalgı çalmanın gerekli olduğunu düşünüyorum	,429	
10-9	Müzik dersine yönelik teorik bilgilerin (nota, diyez – bemol, tonlar, hız terimleri vb.) müziği anlamam açısından gerekli olduğunu düşünüyorum	,483	
11-10	Müzik dersine yönelik teorik bilgileri öğrenirken canım sıkılıyor	,308	
12-11	Müzik dersinde yaptığım ritim çalışmalarının müzikal yeteneğimin gelişmesinde etkili olduğunu düşünüyorum	,676	,895
15-12	Müzik dersinde çaldığımız ya da söylediğimiz ezgilere kendi oluşturduğum ritim kalıplarıyla eşlik etmekten zevk alıyorum	,354	
16-13	Müzik dersinde farklı türde müzikler dinlemekten keyif alıyorum	,485	
17-14	Müzik dersinde bilmediğim birçok çalgıyı tanımak dersten daha çok keyif almamı sağladı	,544	
19-15	Müzik dersi sayesinde müziğe olan yeteneğimi fark etmiş olmam derse olan ilgimi arttırdı	,532	
20-16	Müzik öğretmenime olan sevgim dersi daha çok sevmemi sağlıyor	,544	
22-17	Müzik dersinde öğrendiklerimi boş zamanlarımda uygulamaktan keyif alıyorum	,571	
23-18	Müzik dersinin faydalı bir ders olduğunu düşünüyorum	,546	
24-19	Müzik dersinin saatlerinin arttırılması gerektiğini düşünüyorum	,372	
25-20	Müzik dersine zorunlu olmasa katılmazdım	,474	

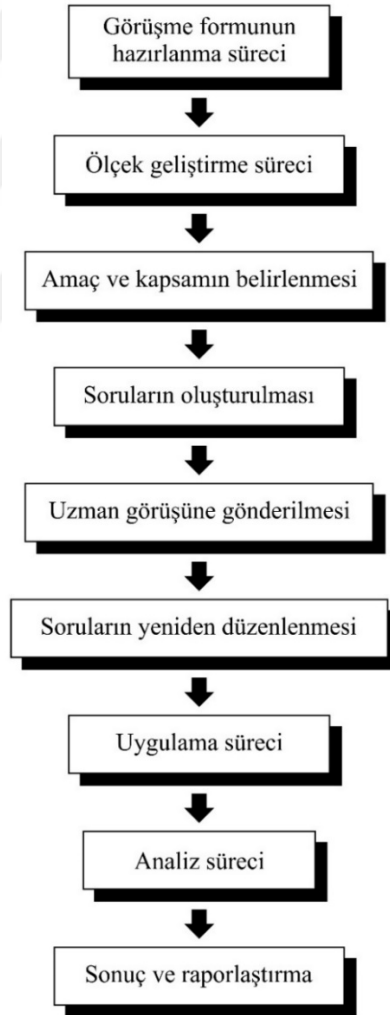
Yapılan analizler neticesinde ölçeğin toplam madde korelasyon katsayısı ,759 ile ,308 arasında olduğu görülmüştür. Ölçeğin Cronbach's Alpha katsayısı ,895 olarak hesaplanmış ve ölçeğin güvenilir bir ölçek olduğu tespit edilmiştir.

20 soruluk MDTÖ' den alınabilecek en yüksek puan 100 olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınan puanın soru sayısına (20) bölünmesiyle elde edilecek 1 ile 5 arasındaki değer öğrencinin müzik dersi tutum düzeyini gösterecektir.

3.3.3. Müzik Öğretmenlerine Yönelik Nitel Verilerin Toplanması

3.3.3.1. Müzik Öğretmenlerinin Meslek Görüşlerine ve Bakış Açıklarına Yönelik Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe yönelik görüş ve bakış açılarının tespit edilmesi için yarı yapılandırılmış görüşme oluşturulmuştur. Form oluşturulurken araştırmanın yöntemi olan “Yakınsayan Paralel Karma Desen” göz önünde bulundurulmuş ve bu amaç doğrultusunda sorular araştırmada kullanılan MİDÖ, MÖMTÖ ve MDTÖ sorularına paralel şekilde hazırlanmıştır. Oluşturulan görüşme formu üç alan uzmanına gönderilmiş ve uzmanlardan gelen görüş ve öneriler ışığında yeni sorular eklenmiş ve mevcut sorular revize edilmiştir. Görüşme formuna son şekil verildikten sonra uygulama süreci başlamıştır.

Şekil 5. Görüşme Formu Hazırlanırken İzlenen Adımlar

Yarı yapılandırılmış görüşme formu sorularında; müzik öğretmenlerinin lisans eğitiminde kazandıkları yeterlilikler, mesleğe yönelik beklentiler ve karşılaşılanlar, mesleğin maddi ve manevi olarak tatmin etme durumu, mesleki gelişim ve hizmet içi eğitim, okullardaki öğrencilerin, idarecilerin, velilerin ve diğer branş öğretmenlerinin müzik öğretmeni gözünden müzik derslerine bakış açıları, müzik öğretmeni gözünden devlet – özel okul karşılaştırması ve mevcut zamana yönelik olarak uzaktan eğitim imkan ve olanaklarına yönelik sorular mevcuttur.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler nicel veriler ve nitel verilerdir. Araştırmada elde edilen nicel veriler öğretmenlere yönelik nicel veriler ve öğrencilere yönelik nicel veriler olmak üzere iki gruba ayrılmıştır.

3.4.1. Nicel Verilerin Analizi

3.4.1.1. Müzik Öğretmenlerine Yönelik Nicel Verilerin Analizi

Araştırmada müzik öğretmenlerine yönelik iki ölçek kullanılmaktadır. Bunlar Minnesota İş Doyumu Ölçeği (MİDÖ) ve Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeği (MÖMTÖ). MİDÖ ve MÖMTÖ ile elde edilen veriler analiz edilirken araştırmanın alt problemleri göz önünde bulundurularak analiz edilmiştir.

Araştırmanın 1'inci ve 3'üncü alt problemleri, müzik öğretmenlerinin iş doyum ve mesleğe yönelik tutum düzeylerinin belirlenmesine yöneliktir.

MİDÖ; içsel doyum ve dışsal doyum olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyleri hesaplanırken, ilk etapta devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan öğretmenlerin içsel – dışsal doyum düzeyleri ve genel doyum düzeyleri ayrı ayrı hesaplanmış, bu şekilde hem içsel hem dışsal hem de genel doyum düzeyleri tespit edilmiştir.

MİDÖ; içsel doyuma yönelik 12, dışsal doyuma yönelik 8 madde olmak üzere toplamda 20 maddeden oluşmakta ve ölçeğin her maddesi en yüksek 5 en düşük 1 puan olarak puanlanmaktadır. Ölçekten alınacak en yüksek puan içsel doyum için 60 dışsal doyum için 40, genel doyum içinse 100'dür. Ölçek; İçsel doyum düzeyi hesaplanırken bu alt boyuttan alınan toplam puan 12'ye bölünerek, dışsal doyuma düzeyi hesaplanırken bu alt boyuta yönelik toplam puan 8'e bölünerek, genel doyum düzeyi ise ölçeğin tümünden

alınan toplam puan 20'ye bölünerek hesaplanmaktadır. Elde edilen 1 ile 5 arasındaki sonuç kişinin içsel doyum, dışsal doyum veya genel doyum düzeyini göstermektedir.

MÖMTÖ; kendi içerisinde “meslek gelişimi ve ilgi”, “mesleğe verilen önem” ve “mesleğe bağlılık” olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumları devlet – özel okul ayrılarak her üç alt boyut ayrı ayrı hesaplanarak alt boyutlardaki tutum düzeyi tespit edilmiş, sonrasında aynı şekilde tüm ölçek hesaplanarak genel tutum düzeyi tespit edilmeye çalışılmıştır.

MÖMTÖ; 7'si Mesleki gelişim ve ilgi, 7'si mesleğe verilen önem ve 3'ü mesleğe bağlılık olmak üzere 17 sorudan oluşmaktadır. Ölçeğin her bir maddesi en yüksek 5 en düşük 1 olarak puanlanmaktadır. Ölçeğin mesleki gelişim ve ilgi alt boyutu için ve mesleğe verilen önem alt boyutu için alınabilecek en yüksek puan 35 puan iken mesleğe bağlılık alt boyutu için alınabilecek en yüksek puan 15 puan, genel tutumun düzeyi puanlanırken alınabilecek en yüksek puan 85 puandır. Mesleki gelişim ve ilgi alt boyutuna yönelik tutum düzeyi hesaplanırken bu boyuttan elde edilen toplan puan soru sayısı olan yediye, mesleğe verilen önem alt boyutuna yönelik tutum hesaplanırken bu alt boyuttan elde edilen toplan puan soru sayısı olan yediye, mesleğe bağlılık boyutuna yönelik tutum düzeyi hesaplanırken bu alt boyuttan elde edilen toplan puan soru sayısı olan üçe bölünerek tutum düzeyi hesaplanmaktadır. Genel tutum düzeyi ise toplam puan, toplan soru sayısı olan 17'ye bölünerek hesaplanmaktadır. Genel tutum düzeyini veya alt boyutlara yönelik tutumları hesapladıktan sonra elde edilen 1 ile 5 arasında değer katılımcının tutum düzeyini göstermektedir.

Araştırmanın 2'nci ve 4'üncü alt problemleri devlet okullarında ve özel okullardaki müzik öğretmenlerinin iş doyum ve tutum düzeylerinin kişisel özelliklerine göre incelenmesi şeklindedir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin veya mesleki tutum düzeylerinin kişisel özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için çeşitli istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Bu farklılıkların tespit edilmesi için önce devlet okulları kitlesi ve özel okullar kitlesi ayrı ayrı incelenmiş sonra hangi değişkenin lehine veya aleyhine bir durumun olduğunu tespit etmek için müzik öğretmenlerinden gelen veriler birleştirilerek analiz edilmiştir.

Kitleler ayrı ayrı incelendiğinde; iki gruplu değişkenler arasında bir farklılaşmanın olup olmadığını görmek için t – testi, ikiden fazla gruplu değişkenler

arasında ise One Way ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi) yapılmıştır. Tüm kitleler birleştirildiğinde elde edilen veri çok değişkenli olduğu için Two Way ANOVA (Çift Yönlü Varyans Analizi) testlerinden faydalanılmıştır.

Müzik öğretmenlerinin iş doyumunu düzeyleri ile tutum düzeyleri arasındaki nasıl bir ilişki olduğunun tespit edilmesi için ve öğretmen tutumu, öğrenci tutumu ile öğretmen iş doyumunu ve öğrenci tutumu arasındaki ilişkinin tespit edilmesi için Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

3.4.1.1. Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Analizi

Araştırmanın 6'nci ve 7'nci alt problemleri öğrencilerin müzik dersine karşı tutum düzeylerini ve tutum düzeylerinin kişisel özelliklerine göre devlet – özel okul noktasında farklılaşmanın olup olmadığını tespit etmeye yöneliktir. Bu bağlamda öğrencilere müzik dersi tutum ölçeği (MDTÖ) uygulanmıştır.

MDTÖ, tek boyutlu toplam 20 soruluk bir ölçektir. Ölçeğin her bir maddesi 1 ile 5 puan arasında puanlandırılmaktadır. Bu bağlamda ölçekten alınabilecek en yüksek puan 100 puan en düşük puan 20 puandır. Ölçekten elde edilen toplam puanın, soru sayısı olan 20'ye bölünmesi ile elde edilen 1 ile 5 arasındaki değer öğrencinin müzik dersine yönelik tutum düzeyini göstermektedir.

Devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının kişisel özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını görmek için çeşitli istatistiksel analizler yapılmıştır. Bu analizler önce devlet okulu kitlesine ve özel okul kitlesine ayrı ayrı yapılırken tüm veriler birleştirilerek de yapılmıştır. Bu bağlamda hem devlet okullarındaki hem de özel okullardaki durum ayrı ayrı incelendiği gibi öğrencilere yönelik tüm veri setindeki durumda analiz edilmiştir.

Devlet okullarındaki veya özel okullardaki öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları kişisel değişkenlerine göre incelenirken iki gruplu veriler için t – testi, ikiden fazla gruplu veriler için Tek Yönlü ANOVA testi yapılmıştır. Devlet okulu ve özel okul verileri birleştirildiğinde ise iki yönlü ANOVA testi yapılmıştır.

Araştırmanın 9'uncu alt problemi devlet – özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek tutumlarının öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarıyla, 10'uncu alt problemi ise devlet ve özel okullardaki öğrencilerin müzik dersi tutumlarının öğretmen iş doyumlarıyla ilişkisine yönelik korelasyonel yönde sorulardır. Bu bağlamda

müzik öğretmenlerden ve öğrencilerden elde edilen veriler arasında nasıl bir ilişki olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

3.4.2. Nitel Verilerin Analizi

3.4.2.1. Müzik Öğretmenlerinin Meslek Görüşlerine ve Bakış Açıklarına Yönelik Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formunun Analizi

Araştırmada nitel verilerin elde edilmesi amacıyla “Müzik öğretmenlerinin mesleki görüşlerine ve bakış açılarına yönelik yarı yapılandırılmış görüşme formu” oluşturulmuş oluşturulan görüşme formu 11’i devlet ortaokullarında 9’u devlet liselerinde, 9’u özel okullarda olmak üzere toplam 29 müzik öğretmenine online ortamda, yüz yüze ya da mail üzerinden uygulanmıştır.

Araştırmanın nitel verileri analiz edilirken betimsel analiz uygulanmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2013) betimsel analizi; çeşitli veri toplama teknikleriyle elde edilmiş olan verilerin önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesini ve yorumlanmasını içeren bir nitel analiz türü olduğunu belirtmiştir.

Araştırmanın nitel verileri analiz edilmeden önce katılımcılardan elde edilen ses – görüntü kayıtları bilgisayar ortamında dikte edilmiştir. Word ortamında her soru için ayrı dosya açılarak cevaplar tasniflenmiş ve her katılımcıya bir kod numarası (DO1, DL1, ÖO1 vb.) verilerek cevaplar tekrar tekrar incelenmiştir.

Araştırmanın nitel verileri analiz edilirken; görüşme formu sorularından yola çıkılarak temalar oluşturulmuş, katılımcıların verdikleri cevaplar göz önünde bulundurularak kodlar oluşturulmuş, her kod belirlenen alt temalar altında gruplandırılmıştır. Alt tema oluşturulamayan kodlar temaya bağlanarak yorumlanmıştır.

Analiz sürecinde alt temalar ve alt temalar altında gruplanan kodlar frekans ve yüzde olarak tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır. Müzik öğretmenleri ile yapılan görüşmeden elde edilen örnek cevaplar doğrudan alıntı şeklinde yazım ve ifade yanlışları düzeltilerek ilgili tablo altında verilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmada, Türkiye'nin gelişmişlik indeksine göre 21 il belirlenmiş ve belirlenen bu 21 ilde bulunan devlet ve özel okullarda görevli müzik öğretmenlerine Minnesota iş doyum ölçeği ve müzik öğretmenliği mesleği tutum ölçeği uygulanmıştır. Aynı şekilde 2'nci düzey gelişmiş illerden birer tane devlet ve özel okul belirlenmiş ve bu okullarda okuyan öğrencilere müzik dersi tutum ölçeği uygulanmıştır. Araştırmanın nicel verilerinin elde edildiği bu örneklem dışında random olarak belirlenen devlet ve özel okul öğretmenlerine görüşme formu uygulanarak nitel veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın deseninden dolayı nitel ve nicel verilerin birbirini destekleyici ve açıklayıcı özelliklerde olması önemli görülmüştür.

Araştırmanın bu bölümünde, müzik öğretmenlerinden ve öğrencilerden toplanan nicel ve nitel verilerin istatistiksel analiziyle elde edilen bulgulara ve bu bulgulara yönelik yorumlara yer verilmiştir. Araştırmanın alt problemlerine göre sıralanan bu bulgular tablolar halinde verilmiş ve açıklanmıştır.

4.1. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin İş Doyum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt problemi olan “devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri nasıldır?” alt problemine yönelik olarak; devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin ilk etapta Minnesota iş doyum ölçeğindeki ifadelerle verdikleri cevaplar frekans ve yüzde olarak verilmiştir. Ardından içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyleri frekans, ortalama ve standart sapma olarak gösterilmiştir. Müzik öğretmenlerinin Minnesota iş doyum ölçeğine verdikleri yanıtların değerlendirilmesi için tablo 48’de değerlendirme aralığı gösterilmiş ve tüm değerlendirmeler bu tablo göre yapılmıştır.

Tablo 48. Minnesota İş Doyumu Ölçeği Değerlendirme Aralığı

İfadeler	Puan Aralığı
Hiç Memnun Değilim (1)	1,00 – 1,79
Memnun Değilim (2)	1,80 – 2,59
Kararsızım (3)	2,60 – 3,39
Memnunum (4)	3,40 – 4,19
Çok Memnunum (5)	4,20 – 5,00

Tablo 49’da Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin Minnesota iş doyum ölçeğindeki ifadelerine verdikleri cevaplar yüzde ve frekans olarak gösterilmiştir.

Tablo 49. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Minnesota İş Doyum Ölçeğine Verdikleri Cevaplar

S N	Maddeler	N	1		2		3		4		5	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.	Beni her zaman meşgul etmesi bakımından,	606	9	1,5	44	7,3	150	24,8	249	41,1	154	25,4
2.	Bağımsız çalışma imkânının olması bakımından,	606	9	1,5	30	5	165	27,2	223	36,8	179	29,5
3.	Ara sıra değişik şeyler yapabilme bakımından,	606	7	1,2	50	8,3	191	31,5	189	31,2	169	27,9
4.	Toplumda “saygın kişi” olma şansını bana vermesi bakımından,	606	31	5,1	37	6,1	120	19,8	177	29,2	241	39,8
5.	Yöneticinin emrindeki kişileri iyi yönetmesi bakımından,	606	1	,2	8	1,3	145	23,9	233	38,4	219	36,1
6.	Yöneticinin karar verme yeteneği bakımından,	606	16	2,6	26	4,3	61	10,1	146	24,1	357	58,9
7.	Vicdani bir sorumluluk taşıma şansını bana vermesi bakımından,	606	3	,5	10	1,7	153	25,2	211	34,8	229	37,8
8.	Bana garantili bir gelecek sağlaması yönünden,	606	6	1	18	3	163	26,9	216	35,6	203	33,5
9.	Başkaları için bir şeyler yapabildiğimi hissetmem yönünden,	606	4	,7	18	3	112	18,5	243	40,1	229	37,8
10.	Kişileri yönlendirmek için fırsat vermesi yönünden,	606	6	,1	44	7,3	170	28,1	218	36	168	27,7
11.	Kendi yeteneklerimle bir şeyler yapabilme şansı vermesi yönünden,	606	34	5,6	49	8,1	206	34	190	31,4	127	21
12.	İşimle ilgili alınan kararları uygulamaya koyması yönünden,	606	10	1,7	23	3,8	144	23,8	254	41,9	175	28,9
13.	Yaptığım iş karşılığında aldığım ücret yönünden,	606	38	6,3	56	9,2	233	38,4	189	31,2	90	14,9
14.	Terfi imkânının olması yönünden,	606	38	6,3	73	12	238	39,3	169	27,9	88	14,5
15.	Kendi fikir – kanaatlerimi rahatça kullanmaya imkân vermesi yönünden,	606	23	4,1	67	11,1	254	41,9	164	27,1	96	15,8
16.	Çalışma şartları yönünden,	606	282	46,5	167	27,5	100	16,5	43	7,1	14	2,3
17.	Çalışma arkadaşlarının birbirleriyle anlaşmaları yönünden,	606	202	33,3	120	19,8	173	28,5	66	10,9	45	7,4
18.	Yaptığım iş karşılığında takdir edilmem yönünden,	606	19	3,1	23	3,8	164	27,1	249	41,1	151	24,9
19.	Yaptığım iş karşılığında duyduğum başarı hissi yönünden,	606	34	5,6	54	8,9	191	31,5	191	31,5	136	22,4

20	Mesleğimi yaparken kendi yöntemlerimi kullanabilme imkânı vermesi açısından	606	10	1,7	21	3,5	72	11,9	196	32,3	307	50,7
----	---	-----	----	-----	----	-----	----	------	-----	------	-----	------

Tablo 49'a göre devlet okullarından araştırmaya katılan 606 tane müzik öğretmenin Minnesota iş doyumu ölçeğine (MİDÖ) verdikleri cevaplar frekans ve yüzde olarak verilmiştir. 1'inci, 2'nci, 5'inci, 8'inci, 9'uncu, 10'uncu, 12'nci sorularda "Memnunum" seçeneğinin yüksek oranda olduğu, 4'üncü, 6'ncı, 7'nci ve 20'nci sorularda ise "Tamamen Memnunum" seçeneğinin yüksek oranda olduğu görülmüştür. 16'ncı ve 17'ci sorularda "Hiç Memnun Değilim" seçeneğinin yüksek oranda olduğu tespit edilmiş, 3'üncü, 11'inci, 13'üncü ve 14'üncü sorularda "Kararsızım" seçeneğinin yüksek oranda görülmüştür. 19'uncu soruda ise "Memnunum" ve "Kararsızım" seçeneğinin eşit oranda olduğu tespit edilmiştir.

Devlet okullarında görev yapan müzik MİDÖ'ye verdikleri cevapların toplam ortalama puanı, standart sapması ve frekansı tablo 50'de gösterilmiştir.

Tablo 50. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu Düzeyleri

S.N	Maddeler	N	$\bar{x}$	ss
1.	Beni her zaman meşgul etmesi bakımından,	606	3,81	,945
2.	Bağımsız çalışma imkânının olması bakımından,	606	3,88	,941
3.	Ara sıra değişik şeyler yapabilme bakımından,	606	3,76	,986
4.	Toplumda "saygın kişi" olma şansını bana vermesi bakımından,	606	3,92	1,138
5.	Yöneticinin emrindeki kişileri iyi yönetmesi bakımından,	606	4,09	,813
6.	Yöneticinin karar verme yeteneği bakımından,	606	4,32	,998
7.	Vicdani bir sorumluluk taşıma şansını bana vermesi bakımından,	606	4,07	,858
8.	Bana garantili bir gelecek sağlaması yönünden,	606	3,97	,901
9.	Başkaları için bir şeyler yapabildiğimi hissetmem yönünden,	606	4,11	,853
10.	Kişileri yönlendirmek için fırsat vermesi yönünden,	606	3,82	,952
11.	Kendi yeteneklerimle bir şeyler yapabilme şansı vermesi yönünden,	606	3,54	1,080
12.	İşimle ilgili alınan kararları uygulamaya koymasına yönünden,	606	3,92	,907
İçsel Doyum		606	3,93	,617
13.	Yaptığım iş karşılığında aldığım ücret yönünden,	606	3,80	,958
14.	Terfi imkânının olması yönünden,	606	3,23	1,062
15.	Kendi fikir – kanaatlerimi rahatça kullanmaya imkân vermesi yönünden,	606	3,39	1,012
16.	Çalışma şartları yönünden,	606	1,91	1,056
17.	Çalışma arkadaşlarının birbirleriyle anlaşmaları yönünden,	606	2,39	1,253
18.	Yaptığım iş karşılığında takdir edilmem yönünden,	606	3,80	,958
19.	Yaptığım iş karşılığında duyduğum başarı hissi yönünden,	606	3,56	1,100
20.	Mesleğimi yaparken kendi yöntemlerimi kullanabilme imkânı vermesi açısından	606	4,26	,917
Dışsal Doyum		606	3,25	,711
Genel Doyum		606	3,66	,596

Tablo 50'ye göre; Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin MİDÖ'ye vermiş oldukları yanıtlar ortalama puan aralığına ve değerlendirme aralığına

göre incelenmiştir. İçsel doyum alt boyutundaki en düşük ortalamanın 3,54 ortalama ile “Kendi yeteneklerimle bir şeyler yapabilme şansı vermesi yönünden...” maddesine ait olduğu görülürken, en yüksek ortalamanın 4,32 ortalama ile “Yöneticimin karar verme yeteneği bakımından” maddesine ait olduğu görülmüştür. Dışsal doyum alt boyutunda ise en düşük ortalamanın 1,91 ortalama ile “Çalışma şartları yönünden...” maddesine ait olduğu görülürken, en yüksek ortalamanın 4,26 ortalama ile “Mesleğimi yaparken kendi yöntemlerimi kullanabilme imkânı vermesi açısından...” maddesine ait olduğu görülmüştür. Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenleri için MİDÖ'nün genel ortalama puan aralığının 1,91 ile 4,32 aralığında olduğu tespit edilmiştir.

Elde edilen bulgulara göre devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum ortalamaları 3,93 olarak, dışsal doyum ortalamaları 3,25 olarak, genel doyum ortalamalarının ise 3,66 olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum parametreleri olan başarı, tanınma, takdir edilme, sorumluluk, yükselme, gelecek garantisi noktasında “memnun” düzeyde, dışsal doyum parametreleri olan işletme politikası, yönetim, terfi, denetim, ast – üst ilişkisi, çalışma koşulları ve ücret noktasında “kararsız” düzeylerde oldukları görülmüştür. Genel doyum düzeyinin ise “memnun” düzeyde oldukları tespit edilmiştir.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin Minnesota iş doyum ölçeğinde yer alan ifadelere vermiş oldukları cevaplar tablo 51’de gösterilmiştir.

Tablo 51. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Minnesota İş Doyum Ölçeğine Verdikleri Cevaplar

S N	Maddeler	N	1		2		3		4		5	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.	Beni her zaman meşgul etmesi bakımından,	213	6	2,8	17	8	70	32,9	72	33,8	48	22,5
2.	Bağımsız çalışma imkânının olması bakımından,	213	2	,9	21	9,9	83	39	53	24,9	54	25,4
3.	Ara sıra değişik şeyler yapabilme bakımından,	213	2	,9	10	4,7	60	28,2	81	38	60	25,2
4.	Toplumda “saygın kişi” olma şansını bana vermesi bakımından,	213	2	,9	14	6,6	81	38	66	31	50	23,5
5.	Yöneticinin emrindeki kişileri iyi yönetmesi bakımından,	213	2	,9	6	2,8	66	31	87	40,8	52	24,4
6.	Yöneticinin karar verme yeteneği bakımından,	213	74	34,7	57	26,8	51	23,9	14	6,6	17	8
7.	Vicdani bir sorumluluk taşıma şansını bana vermesi bakımından,	213	2	,9	19	8,9	68	31,9	81	38	43	20,2

8.	Bana garantili bir gelecek sağlaması yönünden,	213	1	,5	13	6,1	72	33,8	64	30	63	29,6
9.	Başkaları için bir şeyler yapabildiğimi hissetmem yönünden,	213	2	,9	4	1,9	43	20,2	92	43,2	72	33,8
10	Kişileri yönlendirmek için fırsat vermesi yönünden,	213	9	4,2	26	12,2	84	39,4	57	26,8	37	17,4
11	Kendi yeteneklerimle bir şeyler yapabilme şansı vermesi yönünden,	213	27	12,7	65	30,5	76	35,7	28	13,1	17	8
12	İşimle ilgili alınan kararları uygulamaya koyması yönünden,	213	2	,9	9	4,2	95	44,6	70	32,9	37	17,4
13	Yaptığım iş karşılığında aldığım ücret yönünden,	213	12	5,6	45	22,5	96	45,1	39	18,3	18	8,5
14	Terfi imkânının olması yönünden,	213	10	4,7	53	24,9	96	45,1	35	16,4	19	8,9
15	Kendi fikir – kanaatlerimi rahatça kullanmaya imkân vermesi yönünden,	213	6	2,8	59	27,7	91	42,7	37	17,4	20	9,4
16	Çalışma şartları yönünden,	213	138	64,8	29	13,6	26	12,2	10	4,7	10	4,7
17	Çalışma arkadaşlarının birbirleriyle anlaşmaları yönünden,	213	130	61	41	19,2	25	11,7	8	3,8	9	4,2
18	Yaptığım iş karşılığında takdir edilmem yönünden,	213	7	3,3	16	7,5	72	33,8	83	39	35	16,4
19	Yaptığım iş karşılığında duyduğum başarı hissi yönünden,	213	5	2,3	34	16,0	93	43,7	53	24,9	28	13,1
20	Mesleğimi yaparken kendi yöntemlerimi kullanabilme imkânı vermesi açısından	213	5	2,3	34	16	93	43,7	53	24,9	28	13,1

Tablo 51’de göre özel okullardan araştırmaya katılan 213 tane müzik öğretmenin Minnesota iş doyumunu ölçeceğine verdikleri cevaplar frekans ve yüzde olarak verilmiştir. 1’inci, 3’üncü, 5’inci, 7’nci, 9’uncu ve 10’uncu maddelerde “Memnunum” seçeneğinin yüksek oranda işaretlendiği, 2’nci, 4’üncü, 8’inci, 12’nci, 13’üncü, 14’üncü, 15’inci ve 20’nci sorularda “Kararsızım” seçeneğinin yüksek oranda işaretlendiği görülmüştür. Aynı şekilde 6’ncı, 16’ncı, 17’nci ve 19’uncu sorularda “Hiç Memnun Değilim” seçeneğinin yüksek oranda işaretlendiği görülürken, 11’nci soru iç “Memnun Değilim” seçeneği işaretlenmiştir. “Tamamen Memnunum” seçeneğinin hiçbir soruda yüksek oranda olduğu görülmemişken, “Kararsızım” seçeneğinin diğer seçeneklere göre daha yoğun işaretlendiği gözlemlenmiştir.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin Minnesota iş doyumunu ölçeceğine verdikleri cevapların toplam ortalama puanı, standart sapması ve frekansı tablo 52’de gösterilmiştir.

Tablo 52. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu Düzeyleri

S.N	Maddeler	N	$\bar{x}$	ss
1.	Beni her zaman meşgul etmesi bakımından,	213	3,65	1,005
2.	Bağımsız çalışma imkânının olması bakımından,	213	3,63	,998
3.	Ara sıra değişik şeyler yapabilme bakımından,	213	3,87	,908
4.	Toplumda “saygın kişi” olma şansını bana vermesi bakımından,	213	3,69	,934
5.	Yöneticinin emrindeki kişileri iyi yönetmesi bakımından,	213	3,85	,855
6.	Yöneticinin karar verme yeteneği bakımından,	213	2,26	1,227
7.	Vicdani bir sorumluluk taşıma şansını bana vermesi bakımından,	213	3,67	,928
8.	Bana garantili bir gelecek sağlaması yönünden,	213	3,82	,944
9.	Başkaları için bir şeyler yapabildiğimi hissetmem yönünden,	213	4,07	,835
10.	Kişileri yönlendirmek için fırsat vermesi yönünden,	213	3,40	1,044
11.	Kendi yeteneklerimle bir şeyler yapabilme şansı vermesi yönünden,	213	2,73	1,094
12.	İşimle ilgili alınan kararları uygulamaya koyması yönünden,	213	3,61	,853
İçsel Doyum		213	3,52	,709
13.	Yaptığım iş karşılığında aldığım ücret yönünden,	213	3,01	,988
14.	Terfi imkânının olması yönünden,	213	3,00	,981
15.	Kendi fikir – kanaatlerimi rahatça kullanmaya imkân vermesi yönünden,	213	3,02	,970
16.	Çalışma şartları yönünden,	213	1,70	1,140
17.	Çalışma arkadaşlarının birbirleriyle anlaşmaları yönünden,	213	1,70	1,085
18.	Yaptığım iş karşılığında takdir edilmem yönünden,	213	3,57	,961
19.	Yaptığım iş karşılığında duyduğum başarı hissi yönünden,	213	3,30	,969
20.	Mesleğimi yaparken kendi yöntemlerimi kullanabilme imkânı vermesi açısından	213	4,29	,895
Dışsal Doyum		213	2,95	,731
Genel Doyum		213	3,29	,670

Tablo 52’ye göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin MİDÖ’ye vermiş oldukları yanıtlar ortalama puan aralığına ve değerlendirme aralığına göre incelenmiştir. İçsel doyum alt boyutunda en düşük puan ortalamasının 2,26 ortalama ile “Yöneticimin karar verme yeteneği bakımından...” maddesine ait olduğu görülürken, en yüksek puan ortalamasının 4,07 puan ortalaması ile “Başkaları için bir şeyler yapabildiğimi hissetmem yönünden...” maddesine ait olduğu görülmüştür. Dışsal doyum alt boyutunda ise en düşük puan ortalamasının 1,70 puan ortalaması ile “Çalışma şartları yönünden...” ve “Çalışma arkadaşlarının birbiriyle anlaşmaları yönünden...” maddelerine ait olduğu görülürken, en yüksek puan ortalamasının 4,29 puan ile “Mesleğimi yaparken kendi yöntemlerimi kullanabilme imkânı vermesi açısından...” maddesine ait olduğu görülmüştür. Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenleri için MİDÖ’nün genel ortalama puan Aralığının 1,70 ile 4,29 aralığında olduğu görülmüştür.

Elde edilen bulgulara göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum ortalamaları 3,52 olarak, dışsal doyum ortalamaları 2,95 olarak, genel doyum ortalamalarının ise 3,29 olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum parametreleri olan başarı, tanınma, takdir edilme, sorumluluk, yükselme, gelecek garantisi noktasında “memnun” düzeyde, dışsal doyum

parametreleri olan işletme politikası, yönetim, terfi, denetim, ast – üst ilişkisi, çalışma koşulları ve ücret noktasında “kararsız” düzeylerde oldukları görülmüştür. Genel doyum düzeyinin ise “kararsız” düzeyde oldukları tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan tüm müzik öğretmenlerinin (devlet – özel) MİDÖ’de yer alan ifadelere vermiş oldukları cevaplar frekans ve yüzde olarak tablo 53’te gösterilmiştir.

Tablo 53. Araştırmaya Katılan Tüm Müzik Öğretmenlerinin Minnesota İş Doyum Ölçeğine Verdikleri Cevaplar

S N	Maddeler	N	1		2		3		4		5	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.	Beni her zaman meşgul etmesi bakımından,	819	15	1,8	61	7,4	220	26,9	321	39,2	202	24,7
2.	Bağımsız çalışma imkânının olması bakımından,	819	11	1,3	51	6,2	248	30,3	276	33,7	233	28,4
3.	Ara sıra değişik şeyler yapabilme bakımından,	819	9	1,1	60	7,3	251	30,6	270	33	229	28
4.	Toplumda “saygın kişi” olma şansını bana vermesi bakımından,	819	33	4	51	6,2	201	24,5	243	29,7	291	35,5
5.	Yöneticinin emrindeki kişileri iyi yönetmesi bakımından,	819	3	4	14	1,7	211	25,8	320	39,1	271	33,1
6.	Yöneticinin karar verme yeteneği bakımından,	819	90	11	83	10,1	112	13,7	160	19,5	374	45,7
7.	Vicdani bir sorumluluk taşıma şansını bana vermesi bakımından,	819	5	,6	29	3,5	221	27	292	35,7	272	33,2
8.	Bana garantili bir gelecek sağlaması yönünden,	819	7	,9	31	3,8	235	28,7	280	34,2	266	32,5
9.	Başkaları için bir şeyler yapabildiğimi hissetmem yönünden,	819	6	,7	22	2,7	155	18,9	335	40,9	301	36,8
10.	Kişileri yönlendirmek için fırsat vermesi yönünden,	819	12	1,8	70	8,5	254	31	275	33,6	205	25
11.	Kendi yeteneklerimle bir şeyler yapabilme şansını vermesi yönünden,	819	61	7,4	114	13,9	282	34,4	218	26,6	144	17,6
12.	İşimle ilgili alınan kararları uygulamaya koyması yönünden,	819	12	1,5	32	3,9	239	29,2	324	39,6	212	25,9
13.	Yaptığım iş karşılığında aldığım ücret yönünden,	819	50	6,1	104	12,7	329	40,2	228	27,8	108	13,2
14.	Terfi imkânının olması yönünden,	819	48	5,9	126	15,4	334	40,8	204	24,9	107	13,1
15.	Kendi fikir – kanaatlerimi rahatça kullanmaya imkân vermesi yönünden,	819	31	3,8	126	15,4	345	42,1	201	24,5	116	14,2
16.	Çalışma şartları yönünden,	819	420	51,3	196	23,9	126	15,4	53	6,5	24	2,9
17.	Çalışma arkadaşlarının birbirleriyle anlaşmaları yönünden,	819	332	40,5	161	19,7	198	24,2	74	9	54	6,6

18	Yaptığım iş karşılığında takdir edilmem yönünden,	819	26	3,2	39	4,8	236	28,8	332	40,5	186	22,7
19	Yaptığım iş karşılığında duyduğum başarı hissi yönünden,	819	39	4,8	88	10,7	284	34,7	244	29,8	164	20
20	Mesleğimi yaparken kendi yöntemlerimi kullanabilme imkânı vermesi açısından	819	12	1,5	25	3,1	111	13,6	249	30,4	422	51,5

Tablo 53'te araştırmaya katılan 819 tane müzik öğretmenin Minnesota iş doyumunu ölçeğine verdikleri cevaplar frekans ve yüzde olarak verilmiştir. 1'inci, 2'nci, 3'üncü, 5'inci, 7'nci, 8'inci, 9'uncu, 10'uncu, 12'inci ve 18'inci maddelerde en yüksek oranın "Memnunum" seçeneğinde olduğu görülmüştür. Benzer şekilde 4'üncü, 6'ncı ve 20'nci maddelerde en yüksek oranın "Tamamen Memnunum" seçeneğinde olduğu, 11'inci, 13'üncü, 14'üncü, 15'inci ve 19'uncu maddelerde ise en yüksek oranın "Kararsızım" seçeneğinde olduğu görülmüştür. 16'ncı ve 17'inci maddelerde ise hiç memnun değilim seçeneğinin en yüksek oranda olduğu tespit edilmiştir. Tüm katılımcılar noktasında "Memnun Değilim" seçeneğinin yüksek oranda olmadığı ama 11'inci soruda "Tamamen Memnunum" seçeneğiyle eşit oranda, 16'nci ve 17'inci sorularda ise en yüksek ikinci orana sahip seçenek olduğu tespit edilmiştir.

Tüm katılımcıların Minnesota iş doyumunu ölçeğine verdikleri cevapların toplam ortalama puanı, standart sapması ve frekansı tablo 54'te gösterilmiştir.

Tablo 54 Tüm Katılımcı Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu Düzeyleri

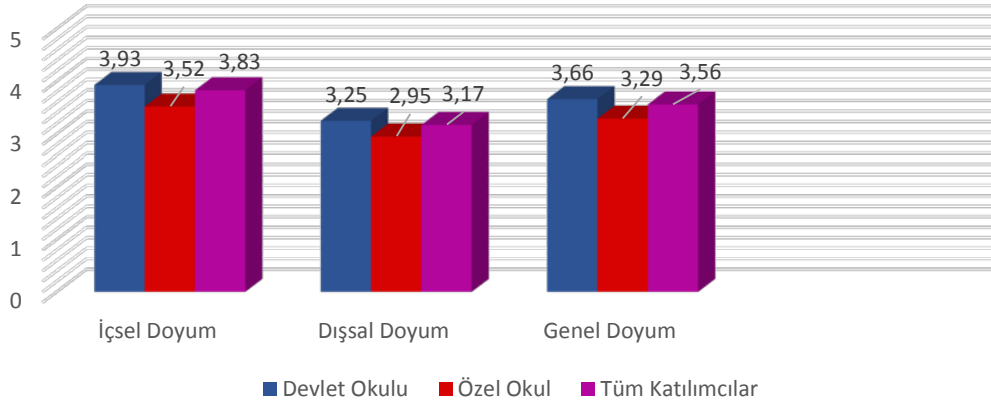
S.N	Maddeler	N	$\bar{x}$	ss
1.	Beni her zaman meşgul etmesi bakımından,	819	3,77	,963
2.	Bağımsız çalışma imkânının olması bakımından,	819	3,81	,961
3.	Ara sıra değişik şeyler yapabilme bakımından,	819	3,79	,967
4.	Toplumda “saygın kişi” olma şansını bana vermesi bakımından,	819	3,86	1,093
5.	Yöneticinin emrindeki kişileri iyi yönetmesi bakımından,	819	4,28	,830
6.	Yöneticinin karar verme yeteneği bakımından,	819	3,78	1,394
7.	Vicdani bir sorumluluk taşıma şansını bana vermesi bakımından,	819	3,97	,893
8.	Bana garantili bir gelecek sağlaması yönünden,	819	3,93	,914
9.	Başkaları için bir şeyler yapabildiğimi hissetmem yönünden,	819	4,10	,848
10.	Kişileri yönlendirmek için fırsat vermesi yönünden,	819	3,71	,993
11.	Kendi yeteneklerimle bir şeyler yapabilme şansı vermesi yönünden,	819	3,33	1,140
12.	İşimle ilgili alınan kararları uygulamaya koyması yönünden,	819	3,84	,903
İçsel Doyum		819	3,83	,667
13.	Yaptığım iş karşılığında aldığım ücret yönünden,	819	3,29	1,045
14.	Terfi imkânının olması yönünden,	819	3,23	1,050
15.	Kendi fikir – kanaatlerimi rahatça kullanmaya imkân vermesi yönünden,	819	3,29	1,014
16.	Çalışma şartları yönünden,	819	1,84	1,082
17.	Çalışma arkadaşlarının birbirleriyle anlaşmaları yönünden,	819	2,21	1,248
18.	Yaptığım iş karşılığında takdir edilmem yönünden,	819	3,74	,964
19.	Yaptığım iş karşılığında duyduğum başarı hissi yönünden,	819	3,49	1,073
20.	Mesleğimi yaparken kendi yöntemlerimi kullanabilme imkânı vermesi açısından	819	4,27	,911
Dışsal Doyum		819	3,17	,728
Genel Doyum		819	3,56	,637

Araştırmaya katılan bütün müzik öğretmenlerinin Minnesota iş doyum ölçeğine vermiş oldukları yanıtlar ortalama puan aralığına ve değerlendirme aralığına göre incelenmiştir. İçsel doyum alt boyutunda en düşük ortalama puanın 3,33 puan ortalaması ile “Kendi yeteneklerimle bir şeyler yapabilme şansı vermesi yönünden...” maddesine ait olduğu görülürken, en yüksek puan ortalamasının 4,28 puan ortalaması ile “Yöneticinin emrindeki kişileri iyi yönetmesi bakımından...” maddesi ait olduğu görülmüştür. Dışsal doyum alt boyutunda ise en düşük puan ortalamasının 1,84 puan ortalaması ile “Çalışma şartları yönünden” maddesine ait olduğu görülürken, en yüksek puan ortalamasının 4,27 puan ortalaması ile “Mesleğimi yaparken kendi yöntemlerimi kullanabilme imkânı vermesi açısından...” maddesine ait olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan tüm müzik öğretmenlerinin MIDÖ puan aralığının 1,84 ile 4,28 aralığında olduğu tespit edilmiştir.

Elde edilen bulgulara göre müzik öğretmenlerinin içsel doyum ortalamaları 3,83 olarak, dışsal doyum ortalamaları 3,17 olarak, genel doyum ortalamalarının ise 3,56 olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda müzik öğretmenlerinin içsel doyum parametreleri olan başarı, tanınma, takdir edilme, sorumluluk, yükselme, gelecek garantisi noktasında “memnun” düzeyde, dışsal doyum parametreleri olan işletme politikası, yönetim, terfi, denetim, ast – üst ilişkisi, çalışma koşulları ve ücret noktasında “kararsız” düzeylerde

oldukları görülmüştür. Genel doyum düzeyinin ise “memnun” düzeyde oldukları tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyleri hem okul türüne göre hem de tüm katılımcılar yönünden incelenmiştir. Grafik 22’de müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyleri hem okul türüne göre hem de tüm katılımcılar yönünden karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

Grafik 22. Devlet ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin İçsel, Dışsal, Genel Doyum Düzeyleri

Araştırmaya katılan devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamaları 3,93 olarak, özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puanlarının 3,52 olarak hesaplanmıştır. Yine benzer şekilde devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum puan ortalamaları 3,25 olarak, özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum puan ortalamaları 2,95 olarak hesaplanmıştır. Genel doyum düzeylerine bakıldığında ise devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin genel doyum puan ortalamaları 3,66 olarak, özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin ise 3,29 olarak hesaplanmıştır. Tüm katılımcıların içsel dışsal ve genel doyum düzeylerine bakıldığında; içsel doyum puan ortalamaları 3,83 olarak, dışsal doyum puan ortalamaları 3,17 olarak, genel doyum puan ortalamaları ise 3,65 olarak hesaplanmıştır.

İçsel, dışsal ve genel doyum ortalamalarının değerlendirildiğinde; Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenleri ile özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum noktasında “Memnun” düzeyde oldukları, dışsal doyum noktasında “Kararsız” düzeyde oldukları ve genel doyum noktasında ise devlet

okullarındaki müzik öğretmenlerinin“ Memnun” düzeyde, özel okullardaki müzik öğretmenlerinin ise “Kararsız” düzeyde oldukları görülmüştür.

Ayrıca her iki okul türünden de araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin içsel doyum düzeylerinin dışsal doyum düzeylerinden yüksek olduğu görülebilir. Bu bağlamda müzik öğretmenlerinin başarı, tanınma, takdir edilme, terfi gibi içsel niteliklerde daha çok doyum yaşadıkları; işletme politikası, yönetim ve denetim, ast – üst ilişkileri, çalışma ve ücret politikası gibi öğelerde içsel doyuma göre daha az doyum yaşadıkları söylenebilir.

Bunun dışında; devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel, dışsal ve genel doyum puan ortalamalarının özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarında yüksek olduğu tespit edilmiştir. Tüm katılımcılar açısından değerlendirildiğinde içsel doyum ve dışsal doyum puan ortalamalarının genel doyum puan ortalamalarını verdiği görülmüştür.

4.2. Devlet okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Kişisel Değişkenlerine Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt problemi ve bu alt probleme bağlı alt başlıklarda, devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri kişisel değişkenlere göre incelenmiştir. Bu noktada müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri ele alınırken; devlet okulları ve özel okullar önce kendi içlerinde incelenerek farklılaşmanın hangi kişisel değişkende gerçekleştiği, farklılaşmanın hangi grubun lehine veya aleyhine olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Daha sonra devlet okullarından ve özel okullardan gelen veriler birleştirilerek okul türüne göre hangi kişisel değişkende farklılaşmanın gerçekleştiği ortaya çıkartılmış, tablolastırılarak yorumlanmış ve grafiklerle karşılaştırma yapılmıştır.

4.2.1. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Çalıştıkları Okul Türüne Göre İş Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin görev yaptıkları okul türüne göre farklılaşma durumunu tespit etmek için t-testi yapılmıştır. Yapılan t-testi sonuçları tablo 55’te sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 55. Müzik Öğretmenlerinin Okul Türüne Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları

	Okul Türü	N	$\bar{x}$	ss	Sig.	p
İçsel Doyum	Devlet	606	3,93	,617	,001	,000*
	Özel	213	3,52	,709		
Dışsal Doyum	Devlet	606	3,25	,711	,825	,000*
	Özel	213	2,95	,731		
Genel Doyum	Devlet	606	3,66	,596	,024	,000*
	Özel	213	3,29	,670		

Tablo 55'e göre okul türüne göre içsel doyum ($p=,000$), dışsal doyum ($p=,000$) ve genel doyum ($p=,000$) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($p<0,05$).

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,93$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,52$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,25$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum puan ortalamalarından ($\bar{x}=2,95$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür

Aynı şekilde devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin genel doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,66$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin genel doyum puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,29$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

4.2.2. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre İş Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyumlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşma durumunu tespit etmek için t – testi yapılmıştır. Yapılan t-testi sonuçları tablo 56'da sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 56. Devlet Okulların Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	ss	Sig.	p
İçsel Doyum	Kadın	379	3,94	,588	,115	,678
	Erkek	227	3,92	,663		
Dışsal Doyum	Kadın	379	3,26	,654	,001	,705
	Erkek	227	3,24	,798		
Genel Doyum	Kadın	379	3,67	,555	,005	,668
	Erkek	227	3,65	,659		

Tablo 56'ya göre devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel, doyum, dışsal doyum ve genel doyum puan ortalamalarında cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Elde edilen bulgulara göre devlet okullarında görev yapan kadın müzik öğretmenleri ile erkek müzik öğretmenlerinin mesleklerinden eşit düzeyde doyum sağladıkları söylenebilir.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyumlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşma durumunu tespit etmek için t – testi yapılmış, tablo 57'de gösterilmiş ve yorumlanmıştır

Tablo 57. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	ss	Sig.	p
İçsel Doyum	Kadın	145	3,50	,659	,022	,635
	Erkek	68	3,55	,811		
Dışsal Doyum	Kadın	145	2,92	,653	,007	,473
	Erkek	68	3,01	,877		
Genel Doyum	Kadın	145	3,27	,607	,007	,555
	Erkek	68	3,34	,792		

Tablo 57'ye göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel, doyum, dışsal doyum ve genel doyum puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermediği görülmüştür ($p>0,05$).

Bu bağlamda özel okullarda görev yapan kadın müzik öğretmenleri ile erkek müzik öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğinden eşit düzeyde doyum sağladığı yorumu yapılabilir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve cinsiyet etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 58'de sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 58. Okul Türü ve Cinsiyet Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Ölçek	df	Mean Square	F	Sig.
Okul Türü * Cinsiyet	İçsel Doyum	1	,177	,427	,514
	Dışsal Doyum	1	,422	,820	,365
	Genel Doyum	1	,262	,689	,407

Tablo 58’de okul türü cinsiyet etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisi incelenmiş ve okul türü – cinsiyet etkileşiminin içsel doyum ($p=,514$), dışsal doyum ($p=,365$) ve genel doyum ($p=,407$) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Elde edilen bulgulara göre devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleklerinden, cinsiyet değişkenine göre eşit düzeyde tatmin oldukları, okul türü – cinsiyet etkileşiminde de içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin hemen hemen aynı olduğu düşünülebilir.

4.2.3. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Yaş Göre İş Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyumlarının yaş değişkenine göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 59’da gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 59. Devlet Okulların Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Yaşa Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Yaş	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
İçsel Doyum	22 – 24 (1)	10	4,28	,456	,013	,119	
	25 – 29 (2)	71	3,89	,581			
	30 – 34 (3)	142	3,87	,645			
	35 – 39 (4)	157	3,93	,613			
	40 – 44 (5)	142	3,91	,600			
	45 – 49 (6)	65	4,06	,622			
	50 ve üstü (7)	19	4,15	,678			
Dışsal Doyum	22 – 24 (1)	10	3,53	,784	,003	,001*	6>2-3-4
	25 – 29 (2)	71	3,08	,667			
	30 – 34 (3)	142	3,14	,719			
	35 – 39 (4)	157	3,22	,715			
	40 – 44 (5)	142	3,33	,665			
	45 – 49 (6)	65	3,44	,693			
	50 ve üstü (7)	19	3,64	,821			
Genel Doyum	22 – 24 (1)	10	3,98	,572	,947	,013*	7>2-3-4
	25 – 29 (2)	71	3,57	,541			
	30 – 34 (3)	142	3,58	,605			
	35 – 39 (4)	157	3,65	,601			
	40 – 44 (5)	142	3,68	,572			
	45 – 49 (6)	65	3,81	,600			
	50 ve üstü (7)	19	3,95	,688			

Tablo 59'a göre devlet okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin içsel doyum ($p=,119$) puan ortalamalarının yaş değişkenine göre istatistiksel olarak fark oluşturmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Fakat dışsal doyum ($p=,001$) ve genel doyum ($p=,013$) puan ortalamalarının yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturduğu görülmüştür ($p<0,05$).

Yapılan Post – Hoc analizine (Games – Howell) göre dışsal doyum için; 40 – 44 yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,33$), 25 – 29 ($\bar{x}=3,08$) ve 30 – 34 ($\bar{x}=3,14$) yaş aralıklarında ki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Aynı şekilde 45 – 49 yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,44$), 25 – 19 ($\bar{x}=3,08$), 30 – 34 ($\bar{x}=3,14$) ve 35 – 39 ($\bar{x}=3,22$) yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Bunlar dışında, 50 ve üstü yaş aralığında olan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,64$) 25 – 29 ($\bar{x}=3,08$), 30 – 34 ($\bar{x}=3,14$) ve 35 – 39 ($\bar{x}=3,22$) yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Yapılan Post – Hoc analizine (LSD) göre genel doyumda için; 22 – 24 yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,98$), 25 – 29 ($\bar{x}=3,57$) ve 30 – 34 ($\bar{x}=3,58$) yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bunun dışında 45 – 49 yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,81$), 25 – 29 ($\bar{x}=3,57$) ve 30 – 34 ($\bar{x}=3,58$) yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca 50 ve üstü yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,95$), 25 – 29 ($\bar{x}=3,57$), 30 – 34 ($\bar{x}=3,58$) ve 35 – 39 ($\bar{x}=3,65$) yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Elde edilen bulgulara göre devlet okullarındaki müzik öğretmenlerinin içsel doyum düzeylerinin her yaşta hemen hemen eşit düzeyde olabileceği düşünülebilir. Dışsal doyum noktasında 45 yaş üstü müzik öğretmenlerinin dışsal doyumlarının genç yaştaki öğretmenlere göre yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir. Genel doyum noktasında genç müzik öğretmenlerinin ve ileri yaşlardaki müzik öğretmenlerinin iş doyumlarının orta gençlik ve geç gençlik dönemindeki müzik öğretmenlerinin doyumlarından yüksek olduğu düşünülebilir. Bu bağlamda devlet okullarında görev yapan 45 yaş üstü müzik öğretmenlerinin yönetici ilişkileri, çalışma arkadaşlarıyla iletişimi, çalışma koşulları, ücret, iş politikası gibi konularda daha çok doyum sağladıkları, bu durumun meslek deneyimi ile alakası olduğu söylenebilir.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyumlarının yaş değişkenine göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 60'da gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 60. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Yaşa Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Yaş	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
İçsel Doyum	22 – 24 (1)	23	3,58	,897	,013	,003*	3>2
	25 – 29 (2)	113	3,34	,589			
	30 – 34 (3)	37	3,76	,780			
	35 – 39 (4)	18	3,60	,655			
	40 – 44 (5)	15	3,92	,861			
	45 – 49 (6)	7	3,82	,516			
	50 ve üstü (7)	--	--	--			
Dışsal Doyum	22 – 24 (1)	23	3,04	,909	,003	,013*	3>2
	25 – 29 (2)	113	2,78	,558			
	30 – 34 (3)	37	3,14	,956			
	35 – 39 (4)	18	3,09	,718			
	40 – 44 (5)	15	3,31	,804			
	45 – 49 (6)	7	3,21	,557			
	50 ve üstü (7)	--	--	--			
Genel Doyum	22 – 24 (1)	23	3,36	,856	,019	,002*	3>2
	25 – 29 (2)	113	3,12	,538			
	30 – 34 (3)	37	3,52	,776			
	35 – 39 (4)	18	3,39	,590			
	40 – 44 (5)	15	3,68	,811			
	45 – 49 (6)	7	3,57	,520			
	50 ve üstü (7)	--	--	--			

Tablo 60'da özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum ($p=,003$), dışsal doyum ($p=,013$) ve genel doyum ($p=,002$) puan ortalamalarında istatistiksel olarak bir farklılaşma olduğu ($p<0,05$) tespit edilmiştir.

İçsel doyum için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; 30 – 34 yaş aralığındaki müzik öğretmenleri puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,76$), 25 – 29 yaş arası müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,34$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Dışsal doyum için yapılan Post - Hoc (Games – Howell) analizine göre; 30 – 34 yaş arası müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,14$) 25 – 29 yaş arası müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=2,78$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Genel doyum için yapılan Post - Hoc (LSD) analizine göre; 30 – 34 ($\bar{x}=3,52$) ve 40 – 44 ($\bar{x}=3,68$) yaş arası müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, 25 – 29 yaş arası müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,12$), anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

25 – 29 yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin üniversiteden yeni mezun oldukları ve meslek beklentilerinin de yüksek olduğu düşünülmektedir. Özel okullarda çalışmanın zor olduğu, hem maddi hem de manevi beklentinin yüksek olması, üniversitede staj zamanı görülen idareci ve çalışma arkadaşı profilinden farklı bir profile karşılaşmalarından ötürü genç müzik öğretmenlerinin mesleğe adapte olmakta zorlandıkları, bu zorlanmanın öğretmenlerin iş doyumlarını olumsuz yönde etkilediği söylenebilir. Özel okullarda çalışmaya adapte oldukça ve çalışma deneyimi arttıkça meslekten alınan doyumun daha da arttığı tespit edilebilir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve yaş etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 61’de sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 61. Okul Türü ve Yaş Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Ölçek	df	Mean Square	F	p
Okul Türü * Yaş	İçsel Doyum	5	,403	2,987	,011*
	Dışsal Doyum	5	,497	1,104	,357
	Genel Doyum	5	,368	2,429	,034*

Tablo 61’de okul türü – yaş etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisi incelenmiştir. Okul türü - yaş etkileşiminin içsel doyum ($p=,011$) ve genel doyum ($p=,34$) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturduğu belirlenirken ($p<0,05$), dışsal doyum üzerinde ($p=,357$) anlamlı bir fark oluşturmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 62. Okul Türü ve Cinsiyet Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Post - Hoc Sonuçları

	Yaş	Okul Türü	Okul Türü	MD	SE	p	Fark	
Okul Türü *	22 – 24 (1)			,700*	,240	,004		
	25 – 29 (2)			,542*	,096	,000*		
	İçsel Doyum	30 – 34 (3)	Devlet Okulu (a)	Özel Okul (b)	,108	,117	,356	1a>1b
		35 – 39 (4)			,334*	,158	,035*	2a>2b
		40 – 44 (5)			-,013	,172	,938	3a>3b
		45 – 49 (6)			,241	,252	,339	
Yaş	22 – 24 (1)			,615*	,230	,008*		
	25 – 29 (2)			,447*	,092	,000*		
	Genel Doyum	30 – 34 (3)	Devlet Okulu (a)	Özel Okul (b)	,062	,112	,577	1a>1b
		35 – 39 (4)			,254	,151	,093	2a>2b
		40 – 44 (5)			-,002	,165	,992	
		45 – 49 (6)			,237	,241	,327	

Tablo 62'ye göre okul türü – yaş etkileşiminde içsel doyum ve genel doyum düzeyine etkisini incelemek amacıyla Post – Hoc analizi (Bonferroni) sonuçları gösterilmiştir. İçsel doyum noktasında okul türü – yaş etkileşimine bakıldığında, 22 – 24 yaş aralığında ve devlet okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamaları ($\bar{x}=4,28$), özel okullarda çalışan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,14$) anlamlı düzeyde fazla olduğu görülmüştür. Aynı şekilde 25 – 29 yaş aralığında ve devlet okullarından çalışan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,89$) özel okullarda çalışan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca 30 – 35 yaş aralığında ve devlet okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,93$) özel okullarda çalışan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,60$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Genel doyum noktasında okul türü – yaş etkileşimine bakıldığında 22 – 24 yaş aralığında ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,98$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,37$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Aynı şekilde 25 – 29 yaş aralığında ve devlet okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,57$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,12$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Hem içsel doyum hem de genel doyum noktasında devlet okullarında görev yapan genç müzik öğretmenlerinin özel okullarda görev yapan genç öğretmenlerinin puan

ortalamalarından yüksek olduğu görülmüştür. Orta yaş ve ileri yaş grubunda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum ve genel doyum noktasında ayrışmadığı hemen hemen aynı düzeyde doyum yaşadıkları şeklinde yorumlanabilir.

4.2.4. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Kıdem Yılına Göre İş Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyumlarının kıdeme göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 63'te gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 63. Devlet Okulların Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Kıdem Yılına Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Kıdem Yılı	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
İçsel Doyum	1 – 4 (1)	71	3,98	,603	,013	,027*	6>2
	5 – 9 (2)	160	3,82	,645			
	10 – 14 (3)	189	3,96	,562			
	15 – 19 (4)	103	3,94	,549			
	20 – 24 (5)	56	3,97	,750			
	25 ve üstü (6)	27	4,23	,703			
Dışsal Doyum	1 – 4 (1)	71	3,11	,788	,477	,009*	6>1-3
	5 – 9 (2)	160	3,19	,701			
	10 – 14 (3)	189	3,24	,678			
	15 – 19 (4)	103	3,31	,644			
	20 – 24 (5)	56	3,33	,774			
	25 ve üstü (6)	27	3,68	,745			
Genel Doyum	1 – 4 (1)	71	3,63	,615	,075	,014*	6>2
	5 – 9 (2)	160	3,57	,605			
	10 – 14 (3)	189	3,67	,554			
	15 – 19 (4)	103	3,69	,534			
	20 – 24 (5)	56	3,71	,693			
	25 ve üstü (6)	27	4,01	,675			

Tablo 63'e göre devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum ($p=,027$), dışsal doyum ($p=,009$) ve genel doyum ($p=,014$) puan ortalamalarında farklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla içsel doyum ve genel doyum için Games – Howell analizi, dışsal doyum için LSD analizi yapılmıştır.

İçsel doyum için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; 25 ve üstü yıl arası meslek kıdemine sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,23$), 5 – 9 yıl

($\bar{x}=3,82$) arası kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Dışsal doyum için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; 1 – 4 yıl ($\bar{x}=3,11$) ile 25 yıl ve üstü ($\bar{x}=3,68$) kıdeme sahip müzik öğretmenleri arasında ve 10 – 14 yıl ($\bar{x}=3,24$) ile 25 yıl ve üstü kıdeme sahip müzik öğretmenleri arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Her iki grupta da 25 yıl ve üstü kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Genel doyum için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; 25 yıl ve üstü ($\bar{x}=4,01$) kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, 5 – 9 yıl ($\bar{x}=3,57$) arası kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Elde edilen bulgulara göre içsel doyum ve genel doyum noktasında 25 yıl ve üstü, dışsal doyum notasında ise 25 yıl ve üstü kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin yüksek doyum sağladığı görülebilir. Bu bağlamda meslekte kıdemli müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin yüksek olduğu görülebilir.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyumlarının kıdem yılı değişkenine göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış ve tablo 64'te gösterilmiştir.

Tablo 64. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Kıdem Yılına Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Kıdem Yılı	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
İçsel Doyum	1 – 4 (1)	119	3,38	,690	,724	,014*	3-4>1
	5 – 9 (2)	52	3,60	,679			
	10 – 14 (3)	21	3,80	,649			
	15 – 19 (4)	13	3,79	,911			
	20 – 24 (5)	8	3,88	,570			
	25 ve üstü (6)	--	--	--			
Dışsal Doyum	1 – 4 (1)	119	2,82	,661	,484	,010*	4>1-2 3>1
	5 – 9 (2)	52	2,98	,797			
	10 – 14 (3)	21	3,22	,656			
	15 – 19 (4)	13	3,42	,964			
	20 – 24 (5)	8	3,23	,591			
	25 ve üstü (6)	--	--	--			
Genel Doyum	1 – 4 (1)	119	3,16	,641	,832	,006*	3-4>1
	5 – 9 (2)	52	3,35	,657			
	10 – 14 (3)	21	3,56	,579			
	15 – 19 (4)	13	3,64	,889			
	20 – 24 (5)	8	3,62	,572			
	25 ve üstü (6)	--	--	--			

Tablo 78'e göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum ($p=0,014$), dışsal doyum ($p=0,10$) ve genel doyum ($p=,006$) puan ortalamalarının kıdem yılına göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülmüştür ($p<0,05$). Farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için LSD analizi yapılmıştır.

İçsel doyum için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; 10 – 14 yıl ($\bar{x}=3,80$) ve 15 – 19 yıl ($\bar{x}=3,79$) arası kıdeme sahip olan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, 1 – 4 yıl arası kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,38$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Dışsal doyum için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; 15 – 19 yıl arası kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,42$), 1 – 4 yıl ($\bar{x}=2,82$), 5 – 9 yıl ($\bar{x}=2,98$) yıl arası müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Aynı şekilde 10 – 14 yıl ($\bar{x}=3,22$) yıl arası kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, 1 – 4 yıl ($\bar{x}=2,82$) arası kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Genel Doyum için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; 10 – 14 yıl ($\bar{x}=3,56$) ve 15 – 19 yıl ($\bar{x}=3,46$) arası kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının,

1 – 4 yıl arası kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,16$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Elde edilen bulgulara göre özel okullarda meslekte bir süre kıdem almış müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin yüksek olduğu özellikle de 10 – 14 yıl arası kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin yüksek iş doyumuna sahip olduğu söylenebilir.

Her iki okul türünden elde edilen bulgularda yaş değişkeni de göz önünde alındığında, kıdem değişkeninden elde edilen bulguların, yaş değişkeninin bir nevi sağlaması olabileceği düşünülmektedir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve kıdem etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 65’te sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 65. Okul Türü ve Kıdem Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Ölçek	df	Mean Square	F	p
Okul Türü * Kıdem	İçsel Doyum	5	,970	2,400	,036*
	Dışsal Doyum	5	,404	,807	,545
	Genel Doyum	5	,634	1,712	,129

Tablo 65’te’a okul türü – kıdem etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisi incelenmiş ve okul türü – kıdem etkileşiminin içsel doyum üzerinde ($p=,0,36$) anlamlı bir farklılaşma oluşturduğu görülürken ($p<0,05$), dışsal doyum ($p=,545$) ve genel doyum ($p=,129$) üzerinde anlamlı bir farklılaşma oluşturmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Tablo 66. Okul Türü ve Kıdem Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Kıdem	Okul Türü	Okul Türü	MD	SE	p	Fark
Okul Türü * Kıdem	1 – 4 (1)	Devlet Okulu (a)	Özel Okul (b)	,593*	,095	,000*	
	5 – 9 (2)			,217*	,101	,033*	
	İçsel Doyum 10 – 14 (3)			,160	,146	,273	1a>1b
	15 – 19 (4)			,149	,187	,425	2a>2b
	20 – 24 (5)			,138	,255	,587	
	25 ve üstü (6)			-,012	,647	,985	

Tablo 66'ya göre okul türü – yaş etkileşiminde içsel doyum ve genel doyum düzeyine etkisini incelemek amacıyla Two Way ANOVA testi sonuçları gösterilmiştir. İçsel doyum noktasında okul türü – kıdem yılı etkileşimine bakıldığında, devlet okullarında görev yapan 1 – 4 yıl arası kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin içsel doyum ortalamalarının ($\bar{x}=3,98$), özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin ortalamalarında ($\bar{x}=3,38$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Aynı şekilde devlet okullarında görev yapan 5 – 9 yıl arası kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin içsel doyum ortalamalarının ($\bar{x}=3,82$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin ortalamalarından ($\bar{x}=3,60$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Elde edilen bu bulgunun yaş değişkeninde elde edilen bulgularla benzerlik gösterebileceği düşünülebilir.

4.2.5. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Aylık Gelire Göre İş Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyumlarının aylık gelire göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 67'de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 67. Devlet Okulların Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Aylık Gelire Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Aylık Gelir	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
İçsel Doyum	4000 – 4499 (1)	34	4,25	,693	,000	,002*	1-3-4-5-6-7-8>2
	4500 – 4999 (2)	2	3,50	,000			
	5000 – 5499 (3)	27	3,73	,399			
	5500 – 5999 (4)	238	3,86	,699			
	6000 – 6499 (5)	106	3,94	,586			
	6500 – 6999 (6)	81	3,91	,544			
	7000 – 7499 (7)	100	4,07	,494			
	7500 ve üstü (8)	18	4,12	,392			
Dışsal Doyum	4000 – 4499 (1)	34	3,65	,752	,001	,000*	1-4-5-6-7>3
	4500 – 4999 (2)	2	2,81	,088			
	5000 – 5499 (3)	27	2,77	,371			
	5500 – 5999 (4)	238	3,19	,800			
	6000 – 6499 (5)	106	3,30	,658			
	6500 – 6999 (6)	81	3,23	,617			
	7000 – 7499 (7)	100	3,36	,590			
	7500 ve üstü (8)	18	3,43	,608			
Genel Doyum	4000 – 4499 (1)	34	4,01	,659	,000	,000*	1-4-5-7-8>2
	4500 – 4999 (2)	2	3,23	,035			
	5000 – 5499 (3)	27	3,35	,340			
	5500 – 5999 (4)	238	3,60	,677			
	6000 – 6499 (5)	106	3,68	,568			

6500 – 6999 (6)	81	3,64	,506
7000 – 7499 (7)	100	3,79	,463
7500 ve üstü (8)	18	3,84	,430

Tablo 67'ye göre devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum ($p=,002$), dışsal doyum ($p=,000$) ve genel doyum ($p=,000$) puan ortalamalarının aylık gelire göre istatistiksel olarak farklılaştığı tespit edilmiştir ($p<0,05$).

İçsel doyum için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; İçsel doyum içerisindeki tüm grupların, 4500 – 4999 ($\bar{x}=3,50$) TL aylık kazançta sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca 7000 – 7499 TL aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,07$), 5000 – 5499 TL aylık kazançta sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,73$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Dışsal doyum için yapılan Post – Hoc (Games Howell) analizine göre; 4000 – 4499 TL ($\bar{x}=3,65$), 5500 – 5999 TL ($\bar{x}=3,19$), 6000 – 6499 TL ($\bar{x}=3,30$), 6500 – 6999 TL ($\bar{x}=3,23$), 7000 – 7499 TL ($\bar{x}=3,36$) ve 7500 ve üstü ($\bar{x}=3,43$) aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, 5000 – 5499 TL aylık kazançta sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=2,77$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca, 4000 – 4499 TL ($\bar{x}=3,65$), 6000 – 6499 TL ($\bar{x}=3,30$), 7000 – 7499 TL ($\bar{x}=3,36$) ve 7500 ve üstü ($\bar{x}=3,43$) aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, 4500 – 4999 TL ($\bar{x}=2,81$) aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Genel doyum için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; 4000 – 4499 TL ($\bar{x}=4,01$), 5500 – 5999 TL ($\bar{x}=3,60$), 6000 – 6499 TL ($\bar{x}=3,68$), 6500 – 6999 TL ($\bar{x}=3,64$), 7000 – 7499 TL ($\bar{x}=3,79$) ve 7500 ve üstü ($\bar{x}=3,84$) aylık gelirlere sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, 4500 – 4999 TL ($\bar{x}=3,23$) arası ve 5000 – 5499 TL ($\bar{x}=3,35$), aylık kazançta sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyumlarının aylık gelire göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 68'de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 68. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Aylık Gelire Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Aylık Gelir	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
İçsel Doyum	3500 – 3999 (1)	37	3,87	,792	,017	,000*	1>2-3 7>3 8>2-3-4- 5-6-7
	4000 – 4499 (2)	58	3,32	,625			
	4500 – 4999 (3)	13	3,08	,410			
	5000 – 5499 (4)	18	3,36	,553			
	5500 – 5999 (5)	43	3,35	,692			
	6000 – 6499 (6)	11	3,80	,785			
	6500 – 6999 (7)	18	3,61	,489			
	7000 – 7499 (8)	15	4,26	,536			
Dışsal Doyum	3500 – 3999 (1)	37	3,17	,934	,001	,000*	8>3-4-5
	4000 – 4499 (2)	58	2,83	,652			
	4500 – 4999 (3)	13	2,43	,253			
	5000 – 5499 (4)	18	2,79	,332			
	5500 – 5999 (5)	43	2,77	,615			
	6000 – 6499 (6)	11	3,41	,829			
	6500 – 6999 (7)	18	3,01	,511			
	7000 – 7499 (8)	15	3,68	,830			
Genel Doyum	3500 – 3999 (1)	37	3,59	,777	,004	,000*	1-7>3 8>2-3-4- 5-6
	4000 – 4499 (2)	58	3,12	,606			
	4500 – 4999 (3)	13	2,82	,308			
	5000 – 5499 (4)	18	3,13	,424			
	5500 – 5999 (5)	43	3,12	,628			
	6000 – 6499 (6)	11	3,64	,766			
	6500 – 6999 (7)	18	3,37	,411			
	7000 – 7499 (8)	15	4,03	,545			

Tablo 68'e göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum ($p=,000$), dışsal doyum ($p=,000$) ve genel doyum ($p=,000$) puan ortalamalarının aylık gelire göre istatistiksel olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. ($p<0,05$). Farklılaşmanın hangi gruplar arasında yaşandığını tespit etmek için Games – Howell analizi yapılmıştır.

İçsel doyum için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre, 3500 – 3999 TL ($\bar{x}=3,87$) aylık kazanca sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, 4000 – 4499 TL ($\bar{x}=3,32$) ve 4500 – 4999 TL ($\bar{x}=3,08$) arası aylık kazanca sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Aynı şekilde 6500 – 6999 TL ($\bar{x}=3,61$) aylık kazanca sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, 4500 – 4999 ($\bar{x}=3,08$) aylık kazanca sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Bunun dışında, 7000 – 7499 TL ($\bar{x}=4,26$) aylık kazanca sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, 4000 – 4499 TL ($\bar{x}=3,87$), 4500 – 4999 TL ($\bar{x}=3,08$), 5000 – 5499 TL ($\bar{x}=3,36$), 5500 – 5999 TL ($\bar{x}=3,35$), 6000 – 6499 TL ($\bar{x}=3,80$) ve 6500 – 6999 TL ($\bar{x}=3,61$) aylık gelirlere sahip

müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Dışsal doyum için yapılan Post – Hoc (Games Howell) analizine göre 7000 – 7499 TL ($\bar{x}=3,84$) aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, 4000 – 4499 TL ($\bar{x}=3,12$) , 4500 – 4999 TL ($\bar{x}=2,82$), 5000 – 5499 TL ($\bar{x}=3,13$) ve 5500 – 5999 TL ($\bar{x}=3,12$) aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Genel doyum için yapılan Post – Hoc (Games Howell) analizine göre, 3500 – 3999 TL ($\bar{x}=3,59$) ve 6500 – 6999 TL ($\bar{x}=3,37$) aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının 4500 – 4999 TL ($\bar{x}=2,82$) aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Bunu dışında; 7000 – 7499 TL ($\bar{x}=4,03$) aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının 4000 – 4499 TL ($\bar{x}=3,12$), 4500 – 4999 TL ($\bar{x}=2,82$), 5000 – 5499 TL ($\bar{x}=3,13$), 5500 – 5999 TL ($\bar{x}=3,12$) ve 6500 – 6999 TL ($\bar{x}=3,37$) aylık gelirlere sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve aylık gelir etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 69’da sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 69. Okul Türü ve Aylık Gelir Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Ölçek	df	Mean Square	F	p
Okul Türü * Aylık Gelir	İçsel Doyum	6	1,957	5,090	,000*
	Dışsal Doyum	6	2,393	4,981	,000*
	Genel Doyum	6	2,091	5,979	,000*

Tablo 69’a göre okul türü – aylık gelir etkileşiminin içsel doyum ($p=,000$), dışsal doyum ($p=,000$) ve genel doyum ($p=,000$) puan ortalamaları üzerinde anlamlı bir fark oluşturduğu görülmüştür ($p<0,05$).

Tablo 70. Okul Türü ve Aylık Gelir Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Aylık Gelir	Okul Türü	Okul Türü	MD	SE	p	Fark
İçsel Doyum	4000 – 4499 (1)	Devlet Okulu (a)	Özel Okul (b)	,931*	,134	,000*	
	4500 – 4999 (2)			,423	,471	,369	
	5000 – 5499 (3)			,375*	,189	,047*	1a-3a-4a
	5500 – 5999 (4)			,510*	,103	,000*	>
	6000 – 6499 (5)			,140	,196	,476	1b-3b-4b
	6500 – 6999 (6)			,302	,162	,062	
	7000 – 7499 (7)			-,190	,172	,269	
Okul Türü * Aylık Gelir	4000 – 4499 (1)	Devlet Okulu (a)	Özel Okul (b)	,827*	,150	,000*	
	4500 – 4999 (2)			,380	,526	,471	
	5000 – 5499 (3)			-,023	,211	,913	1a-4a
	5500 – 5999 (4)			,418*	,115	,000*	>
	6000 – 6499 (5)			-,107	,220	,625	1b-4b
	6500 – 6999 (6)			,211	,181	,242	
	7000 – 7499 (7)			-,320	,192	,096	
Genel Doyum	4000 – 4499 (1)	Devlet Okulu (a)	Özel Okul (b)	,890*	,128	,000*	
	4500 – 4999 (2)			,406	,449	,367	
	5000 – 5499 (3)			,216	,180	,231	1a-4a
	5500 – 5999 (4)			,473*	,098	,000*	>
	6000 – 6499 (5)			,041	,187	,826	1b-4b
	6500 – 6999 (6)			,266	,154	,085	
	7000 – 7499 (7)			-,242	,164	,140	

Tablo 70’de okul türü - aylık gelir etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisini incelemek amacıyla Two Way ANOVA testi sonuçları gösterilmiştir. İçsel doyum noktasında okul türü – aylık gelir etkileşimine bakıldığında devlet okullarında 4000 – 4499 TL, 5000 – 5499 TL ve 5500 – 5999 TL gelire sahip müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,25$ $\bar{x}=3,73$ $\bar{x}=3,86$ $\bar{x}=4,12$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,32$ $\bar{x}=3,36$ $\bar{x}=3,35$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Dışsal doyum noktasın devlet okullarında 4000 – 4499 TL ve 5500 – 5999 TL aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin dışsal doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,65$ $\bar{x}=3,19$) özel okullarda bu gelire sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=2,83$ $\bar{x}=2,77$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Genel doyum için, devlet okullarında 4000 – 4499 TL ve 5500 – 5999 TL aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin dışsal doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,01$ $\bar{x}=3,60$) özel okullarda bu gelire sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,59$ $\bar{x}=3,12$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin her ay sabit gelirlerinin olduğu, özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin ise sabit olmayan aralıklarda maaş aldıkları düşünülmektedir. Ayrıca yılın belirli dönemlerinde kamu çalışanlarına yapılan zam oranlarının iş doyumunu etkilediği, bu zam artışlarını özel okulların genellikle uygulamadığı düşünülmektedir. Bu durumdan ötürü iş doyumunun devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinden farklılaştığı fikri akla gelmektedir.

4.2.6. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Medeni Durumlarına Göre İş Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyumlarının medeni duruma göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 71’de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 71. Devlet Okulların Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Medeni Duruma Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Medeni Durum	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
İçsel Doyum	Evli (1)	455	3,97	,588	,100	,017*	1>2
	Bekâr (2)	127	3,82	,692			
	Dul (3)	24	3,78	,675			
Dışsal Doyum	Evli (1)	455	3,31	,617	,963	,002*	1>2
	Bekâr (2)	127	3,10	,694			
	Dul (3)	24	2,96	,735			
Genel Doyum	Evli (1)	455	3,71	,739	,387	,003*	1>2
	Bekâr (2)	127	3,53	,711			
	Dul (3)	24	3,45	,568			

Tablo 71’e göre devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin medeni duruma göre içsel doyum ($p=,017$), dışsal doyum ($p=,002$) ve genel doyum ($p=,003$) puan ortalamalarının istatistiksel olarak farklılaştığı görülmüştür ($p<0,05$).

İçsel doyum için yapılan Post – Hoc (LSD) analizi sonuçlarına göre içsel doyum için; evli müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,97$) bekâr müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,82$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Dışsal doyum için yapılan Post – Hoc analizi (LSD) sonuçlarına göre, evli müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,31$), bekâr ($\bar{x}=3,10$) ve dul ($\bar{x}=2,96$) müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Genel doyum için yapılan Post – Hoc analizi (LSD) sonuçlarına göre; evli müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,71$) bekâr ($\bar{x}=3,53$) ve dul ($\bar{x}=3,45$) müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyumlarının medeni duruma göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 72’de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 72. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Medeni Duruma Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Medeni Durum	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
İçsel Doyum	Evli (1)	94	3,67	,753	,263	,020*	1>2
	Bekâr (2)	113	3,43	,661			
	Dul (3)	6	3,13	,474			
Dışsal Doyum	Evli (1)	94	3,02	,798	,186	,482	--
	Bekâr (2)	113	2,90	,683			
	Dul (3)	6	2,83	,485			
Genel Doyum	Evli (1)	94	3,41	,710	,416	,072	--
	Bekâr (2)	113	3,22	,635			
	Dul (3)	6	3,01	,468			

Tablo 72’ye göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum ($p=,020$) puan ortalamalarının medeni duruma göre istatistiksel farklılaştığı görülürken ($p<0,05$), dışsal doyum ($p=,482$) ve genel doyum ($p=,072$) puan ortalamalarının medeni duruma göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

İçsel doyum için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; evli müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,67$) bekâr müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,43$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve medeni durum etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 73’te sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 73. Okul Türü ve Medeni Durum Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Ölçek	df	Mean Square	F	p
Okul Türü * Medeni Durum	İçsel Doyum	2	,331	,814	,443
	Dışsal Doyum	2	,169	,333	,717
	Genel Doyum	2	,046	3122	,885

Tablo 73'te okul türü medeni durum etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisi incelenmiş ve okul türü – medeni durum etkileşiminin içsel doyum ($p=,514$), dışsal doyum ($p=,365$) ve genel doyum ($p=,407$) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

4.2.7. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Öğrenim Durumuna Göre İş Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyumlarının yaş değişkenine göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 74'te gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 74. Devlet Okulların Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Öğrenim Durumuna Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Öğrenim Durumu	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p
İçsel Doyum	Lisans	529	3,93	,618	,077	,940
	Yüksek Lisans	75	3,96	,596		
	Doktora	2	3,91	1,532		
Dışsal Doyum	Lisans	529	3,27	,695	,019	,272
	Yüksek Lisans	75	3,14	,782		
	Doktora	2	2,87	1,944		
Genel Doyum	Lisans	529	3,67	,595	,017	,832
	Yüksek Lisans	75	3,63	,575		
	Doktora	2	3,50	1,697		

Tablo 74'e göre devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin öğrenim durumuna göre içsel doyum ($p=,940$), dışsal doyum ($p=,272$) ve genel doyum ($p=,832$) puan ortalamalarının istatistiksel olarak farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Bu bağlamda iş doyumunun öğrenim durumundan etkilenmediği, devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin öğrenim durumuna göre aynı düzeyde iş doyumunu yaşadıkları söylenebilir.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyumlarının ortalamalarının öğrenim durumuna göre nasıl farklılaştığını tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış tablo 75’de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 75. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Öğrenim Durumuna Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Öğrenim Durumu	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
İçsel Doyum	Lisans (1)	165	3,43	,703	,241	,003*	2>1
	Yüksek Lisans (2)	46	3,83	,631			
	Doktora (3)	2	3,75	1,296			
Dışsal Doyum	Lisans (1)	165	2,89	,696	,179	,003*	2>1
	Yüksek Lisans (2)	46	3,20	,783			
	Doktora (3)	2	1,81	,441			
Genel Doyum	Lisans (1)	165	3,22	,660	,930	,004*	2>1-3
	Yüksek Lisans (2)	46	3,58	,642			
	Doktora (3)	2	2,97	,601			

Tablo 75’e göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum puan ortalamalarının öğrenim durumuna göre farklılaştığı görülmüştür ($p<0,05$).

İçsel doyum için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; yüksek lisans mezunlarının içsel doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,83$) lisans mezunlarının içsel doyum puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,43$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Dışsal doyum için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; yüksek lisans mezunu müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,20$) lisans mezunu müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=2,29$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Genel doyum için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; lisans mezunu ($\bar{x}=3,22$), yüksek lisans mezunu ($\bar{x}=3,58$) ve doktora mezunu ($\bar{x}=2,97$) müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenlerinin puanları arasında olduğu tespit edilirken, yüksek lisans mezunu müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Özel okullar kendi bünyelerinde görev yapacak olan öğretmenleri seçerken birçok parametreyi göz önünde bulundurdıkları bilinmektedir. Bu bağlamda öğretmenin okulu derece ile bitirmesi, lisansüstü eğitim alması öğretmenin daha da tercih edilmesine neden

olabilmektedir. Bu noktada özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin lisansüstü eğitim almaları öncelikli olarak tercih edilmelerini sağladığı gibi, müzik öğretmeni de lisansüstü eğitim almış olmanın verdiği sorumluluk duygusu ile hareket etmekte hem ders eksikliklerini belirtmesi noktasında daha ciddiye alınmakta hem de daha çok tercih edilmektedir. Bu durum özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyumunu etkileyecek bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve öğrenim durumu etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 76’da sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 76. Okul Türü ve Öğrenim Durumu Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Ölçek	df	Mean Square	F	p
Okul Türü * Öğrenim Durumu	İçsel Doyum	2	1,670	4,095	,017*
	Dışsal Doyum	2	2,445	4,825	,008*
	Genel Doyum	2	1,845	4,910	,008*

Tablo 76’ya okul türü – mezuniyet etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisi incelenmiştir. Okul türü – öğrenim durumu etkileşiminin içsel doyum ($p=,017$), dışsal doyum ($p=,008$) ve genel doyum ($p=,008$) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturduğu görülmüştür ($p<0,05$)

Tablo 77. Okul Türü ve Öğrenim Durumu Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları

		Mezuniyet	Okul Türü	Okul Türü	MD	SE	p	Fark
Okul Türü * Öğr.Dur.	İçsel Doyum	Lisans (1)	Devlet	Özel	,499*	,057	,000*	
		Yüksek L. (2)	Okulu	Okul	,124	,120	,299	1a>1b
		Doktora (3)	(a)	(b)	,167	,639	,794	
	Dışsal Doyum	Lisans (1)	Devlet	Özel	,375*	,063	,000*	
		Yüksek L. (2)	Okulu	Okul	-,055	,133	,677	1a>1b
		Doktora (3)	(a)	(b)	1,062	,712	,136	
	Genel Doyum	Lisans (1)	Devlet	Özel	,450*	,055	,000*	
		Yüksek L. (2)	Okulu	Okul	,052	,115	,649	1a>1b
		Doktora (3)	(a)	(b)	,525	,613	,392	

Tablo 77’de göre okul türü – öğrenim durumu etkileşiminde içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi sonuçları gösterilmiştir.

İçsel doyum için, devlet okullarında görev yapan lisans mezunu müzik öğretmenlerinin içsel doyum ortalamaları ($\bar{x}=3,93$) özel okullarda görev yapan lisans mezunu müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,43$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Dışsal doyum için, devlet okullarında görev yapan lisans mezunu müzik öğretmenlerinin içsel doyum ortalamaları ($\bar{x}=3,28$) özel okullarda görev yapan lisans mezunu müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamalarından ($\bar{x}=2,89$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Genel doyum noktasın, devlet okullarında görev yapan lisans mezunu müzik öğretmenlerinin içsel doyum ortalamaları ($\bar{x}=3,67$) özel okullarda görev yapan lisans mezunu müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,22$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Elde edilen bulgulara göre; devlet okullarında görev yapan ve lisans mezunu olan müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin özel okullarda görev yapan ve lisans mezunu müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinden yüksek olduğu görülmüştür. Okul idarelerinin, müdürlüklerin ve bakanlığın devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinden öğrenim durumlarına göre bir beklenti içinde olmaması, devlet okullarındaki müzik öğretmenlerini lisansüstü eğitim programlarına yönlendirmemektedir. Ayrıca atanmanın Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) ile yapılması ve bu sınava hazırlık sürecinin müzik öğretmeni adaylarını yorması nedeniyle müzik öğretmenleri ya lisansüstü eğitim planlarını ertelemekte ya da lisansüstü eğitimden tamamen soğumaktadır. Devlet okullarına atanmayı bir amaç haline getiren ve bu amacı gerçekleştirmiş olan müzik öğretmeni mesleğine dört elle sarılmaktadır. Bu nedenle devlet okullarında lisans mezunu müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin yüksek olacağı varsayılmaktadır.

4.2.8. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mezun Olunan Lisans Programına Göre İş Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyumlarının mezun olunan lisans programına göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 78’de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 78. Devlet Okulların Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mezun Olunan Lisans Programına Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Lisans Prog.	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p
İçsel Doyum	Müzik Eğt. ABD.	463	3,97	,611	,968	,057
	BMDK	19	3,61	,611		
	TMDK	67	3,93	,586		
	GSF	38	3,78	,690		
	TMDK – HO	17	3,79	,618		
	Sınıf Öğr.	2	3,50	,707		
Dışsal Doyum	Müzik Eğt. ABD.	463	3,26	,700	,376	,972
	BMDK	19	3,22	,685		
	TMDK	67	3,26	,763		
	GSF	38	3,19	,844		
	TMDK – HO	17	3,14	,550		
	Sınıf Öğr.	2	3,12	,530		
Genel Doyum	Müzik Eğt. ABD.	463	3,68	,590	,830	,327
	BMDK	19	3,45	,563		
	TMDK	67	3,66	,595		
	GSF	38	3,55	,695		
	TMDK – HO	17	3,53	,538		
	Sınıf Öğr.	2	3,35	,636		

Tablo 78’e devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum ($p=,057$), dışsal doyum ($p=,972$) ve genel doyum ($p=,327$) puan ortalamalarının mezun olunan lisans programına göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyumlarının yaş değişkenine göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 79’da gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 79. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mezun Olunan Lisans Programına Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Lisans Prog.	N	$\bar{X}$	ss.	Sig.	p
İçsel Doyum	Müzik Eğt. ABD.	145	3,52	,710	,153	,602
	BMDK	19	3,65	,788		
	TMDK	28	3,45	,577		
	GSF	20	3,57	,808		
	TMDK – HO	1	2,58	.		
	Sınıf Öğr.	--	--	--		
Dışsal Doyum	Müzik Eğt. ABD.	145	2,98	,755	,710	,935
	BMDK	19	2,94	,828		
	TMDK	28	2,87	,657		
	GSF	20	2,89	,600		
	TMDK – HO	1	2,62	.		
	Sınıf Öğr.	--	--	--		
Genel Doyum	Müzik Eğt. ABD.	145	3,30	,678	,375	,801
	BMDK	19	3,36	,766		
	TMDK	28	3,22	,578		
	GSF	20	3,30	,678		
	TMDK – HO	1	2,60	.		
	Sınıf Öğr.	--	--	--		

Tablo 79'a göre; özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum ($p=,057$), dışsal doyum ($p=,972$) ve genel doyum ($p=,327$) düzeylerinin mezun olunan lisans programına göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Bu bulgulara göre; devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programına göre içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin hemen hemen aynı düzeyde olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve mezun olunan lisans programı etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 80'de sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 80. Okul Türü ve Mezun Olunan Lisans Programı Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Ölçek	df	Mean Square	F	p
Okul Türü * Lisans Programı	İçsel Doyum	4	,822	2,001	,092
	Dışsal Doyum	4	,051	,098	,983
	Genel Doyum	4	,339	,891	,469

Tablo 80'e göre okul türü – mezun olunan lisans programı etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisi incelenmiş ve okul türü – mezun olunan lisans programı etkileşiminin içsel doyum ($p=,092$), dışsal doyum ($p=,983$) ve genel doyum ($p=,469$) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Buna göre devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin mezun olunan lisans programı türü fark etmeksizin aynı düzeyde olduğu söylenebilir.

4.2.9. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Okul Kademesine Göre İş Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyumlarının görev yaptıkları okul kademesine göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış ve tablo 81'de gösterilmiştir.

Tablo 81. Devlet Okullarının Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Kademeye Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Kademe	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p
İçsel Doyum	Ortaokul	327	3,89	,601	,149	,060
	Lise	265	4,00	,619		
	Her İki Kademe	14	3,75	,833		
Dışsal Doyum	Ortaokul	327	3,27	,703	,652	,739
	Lise	265	3,23	,711		
	Her İki Kademe	14	3,28	,895		
Genel Doyum	Ortaokul	327	3,64	,587	,153	,533
	Lise	265	3,69	,594		
	Her İki Kademe	14	3,56	,825		

Tablo 81'e göre devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum ($p=,060$), dışsal doyum ($p=,739$) ve genel doyum ($p=,533$) puan ortalamalarının görev yapılan kademeye göre farklılaşmadığı görülmüştür.

Elde edilen bulgulara göre görev yapılan kademe fark etmeksizin tüm müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin eşit olduğu görülebilir.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyumlarının görev yapılan kademe değişkenine göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış ve tablo 82’de gösterilmiştir.

Tablo 82. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları İlin Gelişmişlik Düzeyine Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Kademe	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
İçsel Doyum	Ortaokul	63	3,52	,750	,210	,076	--
	Lise	11	3,99	,811			
	Her İki Kademe	139	3,48	,673			
Dışsal Doyum	Ortaokul (1)	63	2,88	,696	,119	,050*	2>1
	Lise (2)	11	3,46	1,006			
	Her İki Kademe (3)	139	2,94	,712			
Genel Doyum	Ortaokul (1)	63	3,26	,680	,108	,047*	2>1
	Lise (2)	11	3,78	,860			
	Her İki Kademe (3)	139	3,27	,640			

Tablo 82’ye göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum ($p=,076$) puan ortalamalarında anlamlı bir farklılaşma görülmezken ($p>0,05$), dışsal doyum ($p=,050$) ve genel doyum ($p=,047$) puan ortalamalarının görev yapılan kademeye göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülmüştür ($p<0,05$).

Dışsal doyum için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; lise kademesinde görev yapan ($\bar{x}=3,46$) müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ortaokul kademesinde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=2,88$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Genel doyum için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; lise kademesinde görev yapan ($\bar{x}=3,78$) müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, ortaokul kademesinde görev yapan ($\bar{x}=3,26$) müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Aynı şekilde lise kademesinde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, her iki kademe de görev yapan ($\bar{x}=3,27$) müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Lise kademesinde okuyan öğrencilerin yaşlarının büyük olması, kendilerini tanıyan olmaları, hedeflerini belirlemiş olmaları ve hobi ihtiyaçlarından ötürü özellikle sanatsal ve sportif faaliyetlere daha ilgili oldukları düşünülmektedir. Bu nedenle lise

kademelerinde müzik eğitime ve etkinliklerine yönelik faaliyetlere öğrencinin daha istekli katılıyor olmasından ve özellikle özel okullarda müzik dersine yönelik her türlü imkânın sağlanıyor olmasından ötürü dışsal doyumun çalışma şartları, iletişim ve başarı parametrelerinin yüksek düzeyde olduğu ve buna bağlı olarak genel doyumunda yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve kurum türü etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 83’te sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 83. Okul Türü ve Kurum Türü Etkileşiminin İçsel, Dışsal Ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

		Ölçek	df	Mean Square	F	p
Okul Türü * Kurum Türü		İçsel Doyum	2	,593	1,448	,236
		Dışsal Doyum	2	1,739	3,401	,034*
		Genel Doyum	2	,965	2,552	,079

Tablo 83’de okul türü – kurum türü etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisi incelenmiş ve okul türü – kurum türü etkileşiminin içsel doyum ($p=,236$) ve genel doyum ($p=,079$) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı ($p>0,05$) fakat dışsal doyum ($p=,034$) üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmüştür ($p<0,05$).

Tablo 84. Okul Türü ve Kıdem Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları

Okul Türü *	Kurum Türü	Okul Türü	Okul Türü	MD	SE	p	Fark
Kurum Türü	Ortaokul (1)	Devlet	Özel	,391*	,098	,000*	
	Lise (2)	Okulu	Okul	-,235	,220	,286	1a>1b
	Her İki Kademe (3)	(a)	(b)	,341	,201	,090	

Tablo 84’de okul türü – kurum türü etkileşiminin dışsal doyum düzeyine etkisini incelemek amacıyla Two Way ANOVA testi sonuçları gösterilmiştir. Dışsal doyum noktasında okul türü – kurum türü etkileşimine bakıldığında devlet okullarında ortaokul kademesinde görev yapan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum puan ortalamalarının

($\bar{x}=3,27$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum puan ortalamalarından ($\bar{x}=2,88$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Elde edilen bulgulara göre devlet okulu ortaokul kademelerinde görev yapan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Devlete bağlı ortaokullarda okuyan öğrencilerin müzik derslerine bakış açılarının olumlu olması, müziğe ve sanatsal etkinliklere daha istekli olmaları sonucunda bu kurumlarda çalışan müzik öğretmenlerinin çalışma şartları, başarı, iletişim ve kendi yöntemlerini kullanma parametrelerinin yüksek düzey olduğu söylenebilir.

4.2.10. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Coğrafi Bölgeye Göre İş Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyumlarının görev yapılan coğrafi bölge değişkenine göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış ve tablo 85’te gösterilmiştir.

Tablo 85. Devlet Okulların Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Coğrafi Bölgeye Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Coğrafi Bölge	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
İçsel Doyum	Akdeniz Bölgesi (1)	144	4,04	,680	,035	,118	
	Doğu Anadolu B. (2)	45	4,02	,565			
	Ege Bölgesi (3)	105	3,92	,531			
	Güneydoğu Anadolu B. (4)	73	3,90	,597			
	İç Anadolu Bölgesi (5)	92	3,84	,652			
	Karadeniz Bölgesi (6)	9	3,64	,440			
	Marmara Bölgesi (7)	138	3,90	,610			
Dışsal Doyum	Akdeniz Bölgesi (1)	144	3,48	,833	,001	,001*	1>4-5-7
	Doğu Anadolu B. (2)	45	3,26	,707			
	Ege Bölgesi (3)	105	3,21	,584			
	Güneydoğu Anadolu B. (4)	73	3,09	,782			
	İç Anadolu Bölgesi (5)	92	3,17	,656			
	Karadeniz Bölgesi (6)	9	3,01	,489			
	Marmara Bölgesi (7)	138	3,20	,621			
Genel Doyum	Akdeniz Bölgesi (1)	144	3,81	,690	,001	,012*	1>4-6-7 2>7
	Doğu Anadolu B. (2)	45	3,72	,554			
	Ege Bölgesi (3)	105	3,64	,501			
	Güneydoğu Anadolu B. (4)	73	3,58	,590			
	İç Anadolu Bölgesi (5)	92	3,57	,591			
	Karadeniz Bölgesi (6)	9	3,39	,390			
	Marmara Bölgesi (7)	138	3,62	,561			

Tablo 85'e göre içsel doyum puan ortalamalarının coğrafi bölge değişkenine göre farklılaşma göstermediği ($p>0,05$), dışsal doyum ve genel doyum puan ortalamalarında ise coğrafi bölge değişkenine göre istatistiksel olarak farklılaştığı tespit edilmiştir ($p<0,05$). Farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için Games – Howell analizi yapılmıştır.

Dışsal doyum için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; Akdeniz Bölgesinde görev yapan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,48$), Güneydoğu Anadolu ($\bar{x}=3,09$), İç Anadolu ($\bar{x}=3,17$) ve Marmara ($\bar{x}=3,20$) Bölgelerinde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Genel doyum için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; Akdeniz Bölgesinde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,81$), İç Anadolu ($\bar{x}=3,57$), Karadeniz ($\bar{x}=3,39$) ve Marmara ($\bar{x}=3,62$) Bölgelerinde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca, Doğu Anadolu Bölgesinde ($\bar{x}=3,72$) görev yapan müzik öğretmenlerinin genel doyum puan ortalamalarının, Karadeniz Bölgesinde ($\bar{x}=3,39$) görev yapan müzik öğretmenlerinin genel doyum puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyumlarının görev coğrafi bölge değişkenine göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış ve tablo 86'da gösterilmiştir.

Tablo 86. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Coğrafi Bölgeye Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Coğrafi Bölge	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
İçsel Doyum	Akdeniz Bölgesi (1)	27	3,85	,729	,023	,019*	1>6
	Doğu Anadolu B. (2)	15	3,90	,954			
	Ege Bölgesi (3)	29	3,38	,743			
	Güneydoğu Anadolu B. (4)	12	3,56	,561			
	İç Anadolu Bölgesi (5)	56	3,52	,967			
	Karadeniz Bölgesi (6)	5	3,13	,315			
	Marmara Bölgesi (7)	69	3,39	,625			
Dışsal Doyum	Akdeniz Bölgesi (1)	27	3,11	,727	,006	,223	
	Doğu Anadolu B. (2)	15	3,37	1,199			
	Ege Bölgesi (3)	29	2,87	,784			
	Güneydoğu Anadolu B. (4)	12	2,95	,474			
	İç Anadolu Bölgesi (5)	56	2,89	,683			
	Karadeniz Bölgesi (6)	5	2,65	,487			
	Marmara Bölgesi (7)	69	2,90	,650			
Genel Doyum	Akdeniz Bölgesi (1)	27	3,55	,662	,005	,039*	1>3-7 2>3-5-6
	Doğu Anadolu B. (2)	15	3,69	1,100			
	Ege Bölgesi (3)	29	3,17	,731			
	Güneydoğu Anadolu B. (4)	12	3,32	,493			
	İç Anadolu Bölgesi (5)	56	3,27	,636			
	Karadeniz Bölgesi (6)	5	2,94	,302			
	Marmara Bölgesi (7)	69	3,19	,590			

Tablo 86'ya göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum ($p=,019$) ve genel doyum ($p=,039$) puan ortalamalarının görev yapılan coğrafi bölge değişkenine göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülürken ($p<0,05$), dışsal doyum ortalamalarında farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

İçsel doyum için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; Akdeniz bölgesinde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,85$) Karadeniz bölgesinde ($\bar{x}=3,13$) görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Genel doyum için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; Akdeniz bölgesinde görev yapan müzik öğretmenlerinin genel doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,55$), Ege ($\bar{x}=3,17$) ve Marmara ($\bar{x}=3,19$) bölgelerinde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, Doğu Anadolu Bölgesinde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,69$), Ege ($\bar{x}=3,17$), İç Anadolu ($\bar{x}=3,27$), Karadeniz ($\bar{x}=2,94$) ve

Marmara ($\bar{x}=3,19$) bölgelerinde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve coğrafi bölge etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 87’de sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 87. Okul Türü ve Cinsiyet Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Ölçek	df	Mean Square	F	p
Okul Türü * Coğrafi Bölge	İçsel Doyum	6	,508	1,254	,276
	Dışsal Doyum	6	,373	,744	,614
	Genel Doyum	6	,340	,917	,682

Tablo 87’ye okul türü – coğrafi bölge etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisi incelenmiş ve okul türü – coğrafi bölge etkileşiminin içsel doyum ($p=,276$), dışsal doyum ($p=,614$) ve genel doyum ($p=,682$) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

4.2.11. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları İlin Gelişmişlik Düzeyine Göre İş Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyumlarının görev yapılan ilin gelişmişlik düzeyi değişkenine göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış ve tablo 88’de gösterilmiştir.

Tablo 88. Devlet Okulların Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları İlin Gelişmişlik Düzeyine Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Gelişmişlik Düzeyi	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
İçsel Doyum	1. Düzey	351	3,23	,604	,000	,004*	2>1
	2. Düzey	176	3,71	,854			
	3. Düzey	79	3,06	,756			
Dışsal Doyum	1. Düzey	351	3,62	,528	,000	,010*	2>3
	2. Düzey	176	3,78	,688			
	3. Düzey	79	3,60	,632			
Genel Doyum	1. Düzey	351	3,87	,568	,006	,008*	2>1
	2. Düzey	176	4,04	,687			
	3. Düzey	79	3,96	,630			

Tablo 88'e göre devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum ($p=,004$), dışsal doyum ($p=,010$) ve genel doyum ($p=,008$) puan ortalamalarının görev yapılan ilin gelişmişlik düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0,05$). Farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için Games – Howell analizi yapılmıştır.

İçsel doyum için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; 2'nci düzey illerde görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,71$) 1'inci düzey illerde ($\bar{x}=3,23$) görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Dışsal doyum için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; 2'nci düzey illerde görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,78$), 3'üncü düzey illerde görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,60$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Genel doyum için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; 2'nci düzey illerde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,04$) 1'inci düzey ($\bar{x}=3,87$) illerde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyumlarının görev yapılan ilin gelişmişlik düzeyine göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış ve tablo 89'da gösterilmiştir.

Tablo 89. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları İlin Gelişmişlik Düzeyine Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Gelişmişlik Düzeyi	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
İçsel Doyum	1. Düzey	169	3,43	,649	,002	,000*	3>1
	2. Düzey	31	3,76	,860			
	3. Düzey	13	4,11	,714			
Dışsal Doyum	1. Düzey	169	2,86	,649	,005	,000*	3>1
	2. Düzey	31	3,21	,893			
	3. Düzey	13	3,55	,927			
Genel Doyum	1. Düzey	169	3,20	,605	,002	,000*	3>1
	2. Düzey	31	3,54	,817			
	3. Düzey	13	3,89	,706			

Tablo 89'a göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum ($p=,000$), dışsal doyum ($p=,000$) ve genel doyum ($p=,000$) puan ortalamalarının görev yapılan ilin gelişmişlik düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0,05$). Farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla Games – Howell analizi yapılmıştır.

İçsel doyum için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; 3'üncü düzey illerde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,11$), 1'inci düzey görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,43$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Dışsal doyum için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; 3'üncü düzey illerde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,55$), 1'inci düzey ($\bar{x}=2,86$) illerde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Genel doyum için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; ile 3'üncü düzey illerde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,89$), 1'inci düzey ($\bar{x}=3,20$) illerde görev yapan müzik öğretmenleri puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve gelişmişlik düzeyi etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine

etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 90'da sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 90. Okul Türü ve Gelişmişlik Düzeyi Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

		Ölçek	df	Mean Square	F	p
Okul Türü * Gelişmişlik Düzeyi	*	İçsel Doyum	2	1,867	4,653	,010*
		Dışsal Doyum	2	4,079	8,058	,000*
		Genel Doyum	2	2,630	7,143	,001*

Tablo 90'da okul türü – gelişmişlik düzeyi değişkeninin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisi incelenmiş ve okul türü – gelişmişlik düzeyi etkileşiminin içsel doyum ($p=,010$), dışsal doyum ($p=,000$) ve genel doyum ($p=,001$) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturduğu görülmüştür ($p<0,05$).

Tablo 91. Okul Türü ve Gelişmişlik Düzeyi Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları

		Düzye	Okul Türü	Okul Türü	MD	SE	p	Fark
Okul Türü * Gelişmişlik Düzeyi	İçsel Doyum	1. Düzey	Devlet	Özel	,439*	,059	,000*	1b>1a 2b>2a
		2. Düzey	Okulu	Okul	,286*	,123	,021*	
		3. Düzey	(a)	(b)	-,148	,190	,435	
Okul Türü * Gelişmişlik Düzeyi	Dışsal Doyum	1. Düzey	Devlet	Özel	,378*	,066	,000*	1a>1b
		2. Düzey	Okulu	Okul	,163	,138	,235	
		3. Düzey	(a)	(b)	-,488*	,211	,021*	
Okul Türü * Gelişmişlik Düzeyi	Genel Doyum	1. Düzey	Devlet	Özel	,415*	,057	,000*	1a>1b 2a>2b
		2. Düzey	Okulu	Okul	,237*	,118	,045*	
		3. Düzey	(a)	(b)	-,284	,182	,118	

Tablo 91'de okul türü ve gelişmişlik düzeyi etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi sonuçları gösterilmiştir. İçsel doyum noktasında 1'inci düzey illerde bulunan ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,43$) ile devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamaları ($\bar{x}=3,23$) arasındaki farkın anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Aynı şekilde 2'nci düzey illerde bulunan ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,76$) devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,71$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Dışsal doyum noktasında 1'inci düzey illerde ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,62$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum puan ortalamalarından ($\bar{x}=2,86$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Genel doyum için, 1'inci düzey illerde ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin genel doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,87$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,20$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Aynı şekilde 2'inci düzey iller ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin genel doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,87$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin genel doyum puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,20$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

4.2.12. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumuna Göre İş Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyumları hem müzik eğitimi alanında hem de genel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumuna göre nasıl farklılaştığı incelenmiştir.

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik eğitimi alanında hizmet içi eğitim alma durumlarına göre içsel doyum dışsal doyum ve genel doyum düzeylerini tespit etmek için t-testi yapılmış ve tablo 92'de gösterilmiştir.

Tablo 92. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Durumuna Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları

	HİE Alma Durumu	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p
İçsel Doyum	Evet	205	4,06	,628	,401	,000*
	Hayır	401	3,87	,602		
Dışsal Doyum	Evet	205	3,34	,756	,077	,031*
	Hayır	401	3,21	,683		
Genel Doyum	Evet	205	3,77	,621	,151	,001*
	Hayır	401	3,60	,575		

Tablo 92'de devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik eğitimi alanında HİE alma durumlarına göre içsel doyum ($p=,000$), dışsal doyum ($p=,031$) ve genel doyum ($p=,001$) puan ortalamalarının istatistiksel olarak farklılaştığı görülmüştür.

Puan ortalamalarına bakıldığında hem içsel doyumda, hem dışsal doyumda hem de genel doyumda “evet” cevabını veren müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,06$ $\bar{x}=3,34$ $\bar{x}=3,77$), hayır cevabını veren müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,87$ $\bar{x}=3,21$ $\bar{x}=3,60$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik eğitimi alanında aldıkları HİE sayısına göre içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerindeki farklılaşmaya yönelik One Way ANOVA testi sonuçları tablo 93’de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 93. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Sayısına Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerine Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	HİE Alma Sayısı	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
İçsel Doyum	1 Defa	62	3,92	,572	,518	,001*	1-2>0 3>0
	2 Defa	72	4,16	,572			
	3 Defa	28	4,12	,704			
	4 ve üstü	43	4,05	,721			
	HİE Almadım (0)	401	3,87	,602			
Dışsal Doyum	1 Defa	62	3,20	,719	,218	,002*	3>1-0 2>0
	2 Defa	72	3,43	,671			
	3 Defa	28	3,66	,804			
	4 ve üstü	43	3,18	,844			
	HİE Almadım (0)	401	3,21	,683			
Genel Doyum	1 Defa	62	3,63	,576	,450	,001*	2-3>1-2
	2 Defa	72	3,87	,549			
	3 Defa	28	3,94	,699			
	4 ve üstü	43	3,70	,704			
	HİE Almadım (0)	401	3,60	575			

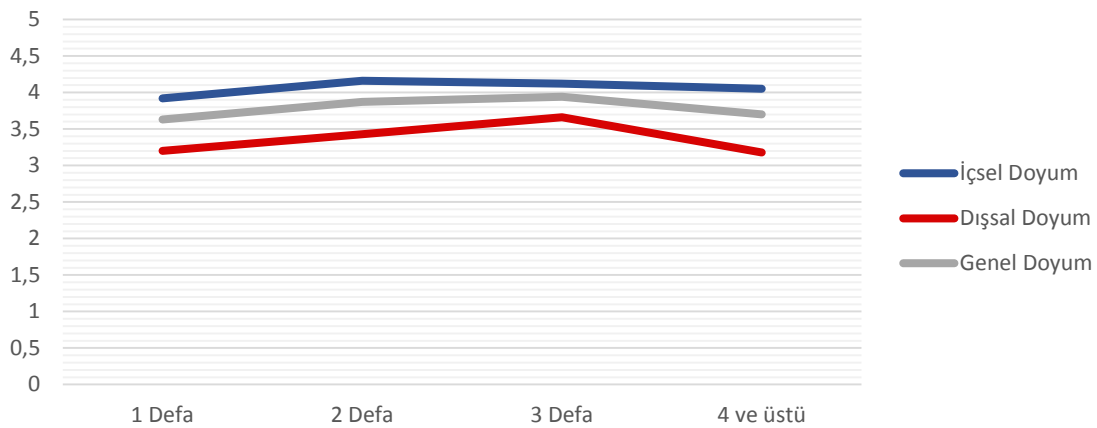
Tablo 93’e göre müzik eğitimi alanında HİE alan müzik öğretmenlerinin içsel doyum ($p=,001$), dışsal doyum ($p=,002$) ve genel doyum ($p=,001$) puan ortalamalarında istatistiksel olarak bir fark olduğu görülmüştür ($p<0,05$).

İçsel doyum için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; müzik eğitimi alanında 2 defa HİE alan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,16$) ile 1 defa HİE alan ($\bar{x}=3,92$) ve HİE almayan ($\bar{x}=3,87$) müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca 3 defa HİE alan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,12$) HİE almayan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Dışsal doyum için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; müzik eğitimi alanında 3 defa HİE alan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,66$) 1 defa HİE alan ($\bar{x}=3,20$) ve HİE almayan ($\bar{x}=3,21$) müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Bunun dışında müzik eğitimi alanında 2 defa HİE alan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,43$) HİE almayan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Genel doyum için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre;. Müzik eğitimi alanında 2 ve 3 defa HİE alan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,87$ $\bar{x}=3,94$) 1 defa HİE alan ve almayan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,63$ $\bar{x}=3,60$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum dışsal doyum ve genel doyum puan ortalamalarının müzik eğitimi alanında alınan hizmet içi eğitime göre dağılımı grafik 23'te gösterilmiştir.

Grafik 23. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Durumu İle İş Doyum Puan Dağılımı

Araştırmaya katılan ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum düzeylerinin müzik eğitiminde aldıkları 2'nci HİE'den sonra yükseldiği ve hemen hemen sabit kaldığı görülürken, dışsal doyum düzeylerinin müzik eğitimi alanında aldıkları 3'üncü HİE'den sonra düştüğü tespit edilmiştir. Genel doyum düzeylerinin ise müzik eğitimi alanında aldıkları 3'üncü HİE'ye kadar yükseldiği fakat sonrasında küçük bir oranda düştüğü görülmüştür.

Elde edilen bulgulara göre; müzik eğitimi alanında HİE faaliyetlerinin müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerini etkilediği, müzik eğitimi alanında HİE faaliyetlerine katılan müzik öğretmenlerinin doyum düzeylerinin yüksek olduğu ve iş doyumunun HİE faaliyet sayısından da etkilendiği görülmektedir. Bunun dışında müzik eğitimi alanında HİE faaliyetlerine katılan müzik öğretmenlerinin içsel doyum düzeylerinin belirli bir HİE sayısından sonra sabit kalabileceği, dışsal doyum ve genel doyum düzeyinin düşebileceği ön görülmektedir.

Müzik eğitimi alanında HİE almış olan bir müzik öğretmenin, müzik eğitimi konusunda çeşitli yöntem ve teknikleri öğrenebileceği, çeşitli çalgıları çalabileceği, ders işleyiş tarzını bile değiştirebileceği görülebilir. Bu noktada dışsal doyumun bir parametresi olan çalışma şartlarının yeterli oranda sağlanamaması, yine dışsal doyumun bir parametresi olan başarıyı ve takdiri elde edememesine ve buna bağlı olarak dışsal doyum düzeyinin düşmesine neden olabileceği düşünülmektedir.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik eğitimi alanında hizmet içi eğitim alma durumlarına göre içsel doyum dışsal doyum ve genel doyum düzeylerini tespit etmek için t-testi yapılmış ve tablo 94’de gösterilmiştir.

Tablo 94. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Durumuna Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları

	HİE Alma Durumu	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p
İçsel Doyum	Evet	80	3,75	,805	,003	,000*
	Hayır	133	3,38	,605		
Dışsal Doyum	Evet	80	3,31	,895	,000	,000*
	Hayır	133	2,73	,503		
Genel Doyum	Evet	80	3,58	,801	,000	,000*
	Hayır	133	3,12	,509		

Tablo 94’e göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum ($p=,000$), dışsal doyum ($p=,000$) ve genel doyum ($p=,000$) puan ortalamalarının müzik eğitimi alanında hizmet içi eğitim alma durumlarına göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülmüştür ($p<0,05$).

İçsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum puan ortalamalarına bakıldığında farklılaşmanın “evet” cevabını veren müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının

($\bar{x}=3,75$ $\bar{x}=3,31$ $\bar{x}=3,58$) “hayır” cevabını veren müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,38$ $\bar{x}=2,73$ $\bar{x}=3,12$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik eğitimi alanında aldıkları HİE sayısına göre içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerindeki farklılaşmaya yönelik One Way ANOVA testi sonuçları tablo 95’te gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 95. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Sayısına Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerine Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	HİE Alma Sayısı	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
İçsel Doyum	1 Defa	14	3,51	,995	,001	,000*	4>2-0
	2 Defa	23	3,47	,749			
	3 Defa	18	3,81	,511			
	4 ve üstü	25	4,11	,809			
	HİE Almadım (0)	133	3,38	,605			
Dışsal Doyum	1 Defa	14	3,07	1,039	,000	,000*	4>0
	2 Defa	23	3,00	,820			
	3 Defa	18	3,30	,692			
	4 ve üstü	25	3,74	,886			
	HİE Almadım (0)	133	3,73	,503			
Genel Doyum	1 Defa	14	3,33	,993	,000	,000*	4>2-0
	2 Defa	23	3,28	,741			
	3 Defa	18	3,60	,496			
	4 ve üstü	25	3,96	,794			
	HİE Almadım (0)	133	3,12	,509			

Tablo 95’e göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum ($p=,000$), dışsal doyum ($p=,000$) ve genel doyum ($p=,000$) puan ortalamalarının müzik eğitimi alanında aldıkları HİE sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark gösterdiği tespit edilmiştir. İçsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum puan ortalamalarının hangi gruplarda farklılaştığını belirlemek için Games – Howell analizini yapılmıştır.

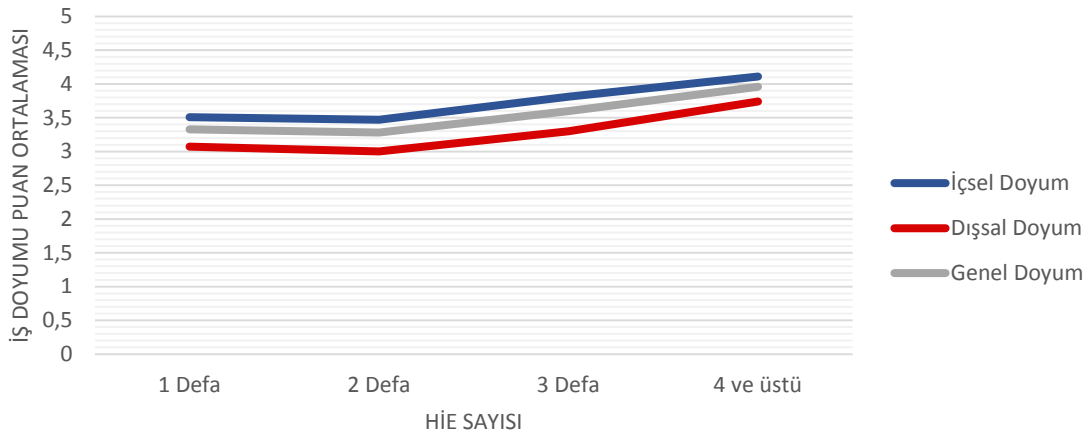
İçsel doyum için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; müzik eğitimi alanında 4 ve üstü sayıda HİE alan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,11$) 2 defa alan ve HİE almayan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,47$ $\bar{x}=3,38$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Dışsal doyum için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; müzik eğitimi alanında 4 ve üstü sayıda HİE alan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının

($\bar{x}=3,74$) müzik eğitimi alanında HİE almayan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,73$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Genel doyum için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; müzik eğitimi alanında 4 ve üstü sayıda HİE alan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,96$) 2 defa alan ve almayan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,28$ $\bar{x}=3,12$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum puan ortalamalarının müzik eğitimi alanında alınan hizmet içi eğitime göre dağılımı grafik 23'te gösterilmiştir.

Grafik 24. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Durumu İle İş Doyumu Puan Dağılımı

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin özellikle müzik eğitimi alanında alınan 2'nci HİE'den sonra yükselişe geçtiği görülmektedir. Bu yükseliş devamında alınabilecek HİE'lerden sonra devam edebileceği de ön görülmektedir.

Elde edilen bulgular müzik eğitimi alanında HİE faaliyetlerinin özel okullarda görevli müzik öğretmenlerini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Özel okullara öğretmen olarak kabul edilme ve okulda görev yapma kıstasları öğretmen ve müzik öğretmeni niteliğine bağlı olduğu düşünüldüğünde, müzik öğretmenlerinin kendilerini sürekli güncel tutmaların, alandaki yenilikleri takip etmeleri, hem müzik öğretim yöntem ve tekniklerini hem de genel öğretim yöntem tekniklerini çok iyi şekilde

uygulayabilmeleri gerekmektedir. Ayrıca özel okul idarelerinin müzik derslerini uygulama noktasında her türlü imkânı sağlaması, müzik öğretmenlerinin kendilerini geliştirme noktasında teşvik edici bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda özel okullarda görevli müzik öğretmenlerinin nitelik yönünden kendilerini geliştirmeleri ve buna paralel olarak ders niteliğinin artması, başarıyı sağlayıcı bir durum olarak karşımıza çıkmakta, içsel doyum ve dışsal doyumdaki tüm parametreleri yükselttiği düşünülmektedir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve müzik eğitimi alanında HİE alma durumu etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 96’da sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 96. Okul Türü ve Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Durumu Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Ölçek	df	Mean Square	F	p
Okul Türü * HİE	İçsel Doyum	1	1,232	3,085	,079
	Dışsal Doyum	1	7,209	14,675	,000*
	Genel Doyum	1	3,027	8,326	,004*

Tablo 96’da okul türü – müzik eğitiminde HİE alma durumu etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisi incelenmiş ve okul türü – HİE alma durumu etkileşiminin içsel doyum ($p=,079$) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Fakat okul türü – HİE alma durumu etkileşiminin dışsal doyum ($p=,000$) ve genel doyum ($p=,004$) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturduğu görülmüştür ($p<0,05$).

Tablo 97. Okul Türü ve Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Durumu Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Yaş	Okul Türü	Okul Türü	MD	SE	p	Fark	
Okul Türü *	Dışsal Doyum	Evet (1)	Devlet Okulu (a)	Özel Okul (b)	,030	,092	,747	2a>2b
		Hayır (2)			,474*	,070	,000*	
HİE	Genel Doyum	Evet (1)	Devlet Okulu (a)	Özel Okul (b)	,195*	,079	,014*	1a>1b
		Hayır (2)			,483*	,060	,000*	2a>2b

Tablo 97’de okul türü ve müzik eğitimi alanında HİE alma durumu etkileşiminin dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi

sonuçları gösterilmiştir. Dışsal doyum noktasında “hayır” cevabını veren ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,34$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum ortalamalarından ($\bar{x}=3,31$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Genel doyum noktasında müzik eğitimi alanında HİE alma sorusuna “evet” yanıtını veren ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin genel doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,77$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,58$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca HİE alma sorusuna “hayır” yanıtını veren devlet okulu müzik öğretmenlerinin genel doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,60$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve müzik eğitimi alanında HİE alma sayısı etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 98’de sunulmuş ve yorumlanmıştır

Tablo 98. Okul Türü ve Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Sayısı Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Ölçek	df	Mean Square	F	p
Okul Türü * HİE	İçsel Doyum	4	1,380	3,517	,007*
	Dışsal Doyum	4	3,803	7,952	,000*
	Genel Doyum	4	2,036	5,911	,000*

Tablo 98’de okul türü – müzik eğitimi alanında HİE alma sayısı etkileşiminin iç doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisi verilmiştir. Okul türü – HİE alma sayısı etkileşiminin içsel doyum ($p=,007$), dışsal doyum ($p=,000$) ve genel doyum ($p=,000$) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturduğu görülmüştür ($p<0,05$).

Tablo 99. Okul Türü ve Müzik Eğitimi Alanında HİE Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	HİE	Okul Türü	Okul Türü	MD	SE	p	Fark	
Okul Türü * HİE Sayısı	İçsel Doyum	1 Defa		,407*	,185	,028		
		2 Defa	Devlet	Özel	,690*	,150	,000*	1a>1b
		3 Defa	Okulu	Okul	,318	,189	,093	2a>2b
		4 Defa	(a)	(b)	-,064	,158	,683	0a>0b
		HİE Almadım (0)			,489*	,063	,000*	
Okul Türü * HİE Sayısı	Dışsal Doyum	1 Defa		,134	,205	,512		
		2 Defa	Devlet	Özel	,429*	,166	,010*	2a>2b
		3 Defa	Okulu	Okul	,364	,209	,082	4b>4a
		4 Defa	(a)	(b)	-,560*	,174	,001*	0a>0b
		HİE Almadım (0)			,474*	,069	,000*	
Okul Türü * HİE Sayısı	Genel Doyum	1 Defa		,298	,176	,091		
		2 Defa	Devlet	Özel	,585*	,143	,000*	2a>2b
		3 Defa	Okulu	Okul	,336	,180	,062	0a>0b
		4 Defa	(a)	(b)	-,263	,150	,080	
		HİE Almadım (0)			,483*	,060	,000*	

Tablo 99’da okul türü – müzik eğitiminde alanında HİE alma etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisi incelemek için Two Way ANOVA testi sonuçları gösterilmiştir. İçsel doyum noktasında 1 defa HİE alan ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,92$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Aynı şekilde 2 defa HİE alan ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamaları ($\bar{x}=4,16$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,47$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Devlet okullarında görev yapan ve HİE almayan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamaları ($\bar{x}=3,93$) HİE almayan ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,52$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Dışsal doyum noktasında devlet okullarında görev yapan ve 2 defa HİE alan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum puan ortalamaları ($\bar{x}=3,43$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,05$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. 4 defa HİE alan ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,74$) devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,18$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Devlet okullarında görev yapan ve HİE almayan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum puan ortalamaları ($\bar{x}=3,25$) özel okullarda görev

yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=2,73$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Genel doyum noktasında devlet okullarında görev yapan ve 2 defa HİE alan müzik öğretmenlerinin genel doyum puan ortalamaları ($\bar{x}=3,87$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,28$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. HİE almayan ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerini genel doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,60$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin ortalamalarından ($\bar{x}=3,12$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin genel eğitim alanında HİE alma durumlarına göre içsel doyum dışsal doyum ve genel doyum düzeylerini tespit etmek için t-testi yapılmış ve tablo 100’de gösterilmiştir.

Tablo 100. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Genel Eğitim Alanında HİE Alma Durumuna Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları

	HİE Alma Durumu	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p
İçsel Doyum	Evet	491	3,94	,590	,011	,673
	Hayır	115	3,91	,722		
Dışsal Doyum	Evet	491	3,24	,692	,243	,502
	Hayır	115	3,29	,787		
Genel Doyum	Evet	491	3,66	,568	,021	,984
	Hayır	115	3,66	,706		

Tablo 100’e göre devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin genel eğitimde hizmet içi eğitim alma durumlarına göre içsel doyum ($p=,673$), dışsal doyum ($p=,502$) ve genel doyum ($p=,984$) puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$).

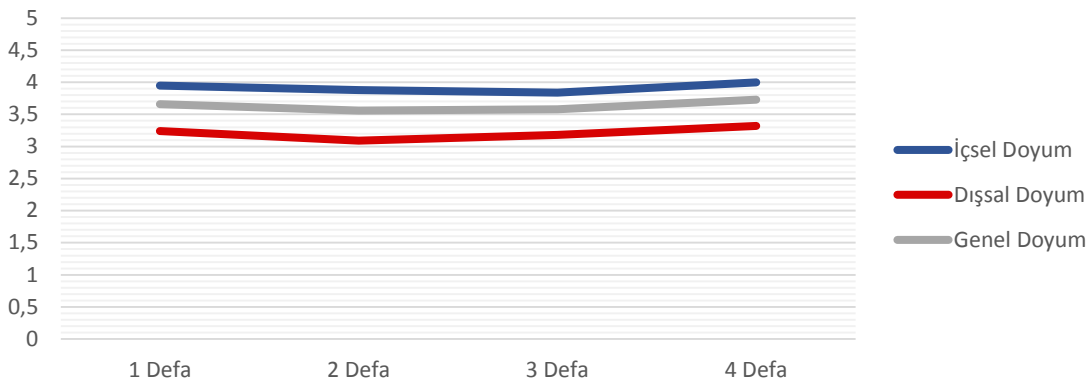
Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin genel eğitim alanında aldıkları HİE sayısına göre içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerindeki farklılaşmaya yönelik One Way ANOVA testi sonuçları tablo 101’de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 101. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Genel Eğitim Alanında HİE Alma Sayısına Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerine Yönelik Ona Way ANOVA Testi Sonuçları

	HİE Alma Sayısı	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p
İçsel Doyum	1 Defa	48	3,95	,635	,035	,228
	2 Defa	91	3,88	,562		
	3 Defa	102	3,84	,526		
	4 ve üstü	250	4,00	,613		
	HİE Almadım	115	3,91	,722		
Dışsal Doyum	1 Defa	48	3,24	,714	,473	,069
	2 Defa	91	3,09	,656		
	3 Defa	102	3,18	,625		
	4 ve üstü	250	3,32	,718		
	HİE Almadım	115	3,29	,787		
Genel Doyum	1 Defa	48	3,66	,592	,057	,113
	2 Defa	91	3,56	,534		
	3 Defa	102	3,58	,503		
	4 ve üstü	250	3,73	,593		
	HİE Almadım	115	3,66	,706		

Tablo 101'e göre devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum ($p=,228$), dışsal doyum ($p=,069$) ve genel doyum ($p=,113$) puan ortalamalarının hizmet içi alma sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum dışsal doyum ve genel doyum puan ortalamalarının hizmet içi eğitime göre dağılımı grafik 25'te gösterilmiştir.

Grafik 25. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Genel Eğitim Alanında HİE Durumu İle İş Doyum Puan Dağılımı

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin genel eğitim alanında HİE alma durumundan etkilenmedi görülmüştür.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin genel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumlarına göre içsel doyum dışsal doyum ve genel doyum düzeylerini tespit etmek için t-testi yapılmış ve tablo 102’de gösterilmiştir.

Tablo 102. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Genel Eğitim Alanında HİE Alma Durumuna Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları

HİE Alma Durumu		N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p
İçsel Doyum	Evet	89	3,75	,780	,012	,000*
	Hayır	124	3,35	,605		
Dışsal Doyum	Evet	89	3,31	,872	,000	,000*
	Hayır	124	2,69	,462		
Genel Doyum	Evet	89	3,57	,767	,000	,000*
	Hayır	124	3,09	,505		

Tablo 102’ye göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum ($p=,000$), dışsal doyum ($p=,000$) ve genel doyum ($p=,000$) puan ortalamalarının genel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumlarına göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülmüştür.

İçsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum puan ortalamalarına bakıldığında farklılaşmanın “evet” cevabını veren müzik öğretmenleri puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,75$ $\bar{x}=3,31$ $\bar{x}=3,57$) “hayır” cevabını veren müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,35$ $\bar{x}=2,69$ $\bar{x}=3,09$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin genel eğitim alanında aldıkları HİE sayısına göre içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerindeki farklılaşmaya yönelik One Way ANOVA testi sonuçları tablo 102’de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 103. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Sayısına Göre İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeylerine Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	HİE Alma Sayısı	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
İçsel Doyum	1 Defa	18	3,71	,836	,185	,000*	4>2-0 1>0
	2 Defa	27	3,40	,748			
	3 Defa	8	3,61	,515			
	4 ve üstü	36	4,06	,722			
	HİE Almadım (0)	124	3,35	,605			
Dışsal Doyum	1 Defa	18	3,25	,908	,000	,000*	4>0
	2 Defa	27	3,00	,853			
	3 Defa	8	3,50	,640			
	4 ve üstü	36	3,53	,871			
	HİE Almadım (0)	124	2,95	,462			
Genel Doyum	1 Defa	18	3,53	,797	,015	,000*	4>2-0
	2 Defa	27	3,24	,770			
	3 Defa	8	3,56	,550			
	4 ve üstü	36	3,85	,710			
	HİE Almadım (0)	124	3,09	,505			

Tablo 103'te göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum ($p=,000$), dışsal doyum ($p=,000$) ve genel doyum ($p=,000$) puan ortalamalarının müzik eğitimi alanında aldıkları HİE sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark gösterdiği tespit edilmiştir. Farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla içsel doyum için LSD analizi, dışsal doyum ve genel doyum için Games Howell analizi yapılmıştır ($p<0,05$).

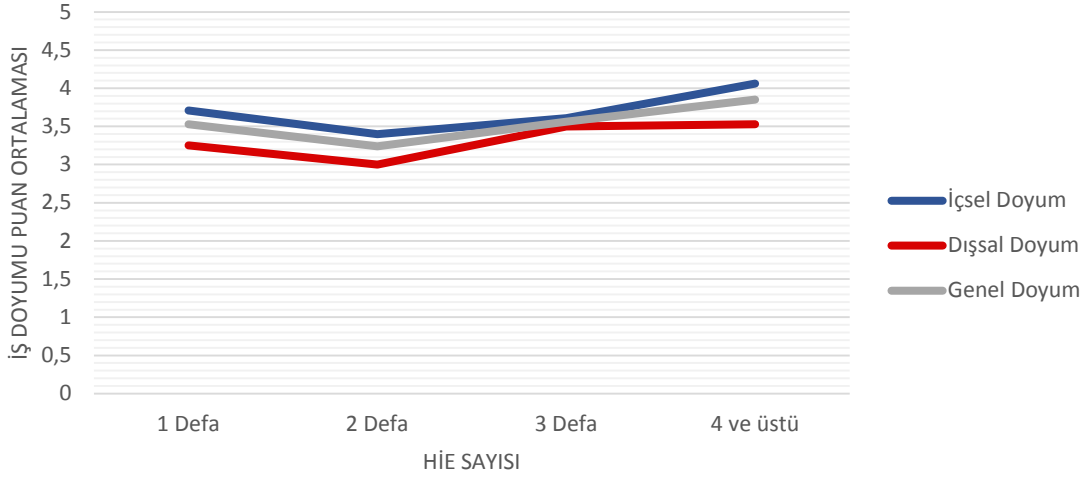
İçsel doyum için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; genel eğitimde 4 ve üstü sayıda HİE almış müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,06$) 2 defa HİE almış ($\bar{x}=3,40$) ve HİE almamış ($\bar{x}=3,35$) müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca genel eğitim alanında 1 defa HİE alan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,71$) HİE almayan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Dışsal doyum yapılan Post – Hoc (Games - Howell) analizine göre; genel eğitimde 4 ve üstü sayıda HİE almış müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,53$) HİE almamış müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=2,95$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Genel doyum için yapılan Post – Hoc analizine göre; genel eğitimde 4 ve üstü sayıda HİE almış müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,85$), 2 defa HİE almış

($\bar{x}=3,24$) ve HİE almamış ($\bar{x}=3,09$) müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum puan ortalamalarının genel eğitim alanında alınan hizmet içi eğitime göre dağılımı grafik 24'te gösterilmiştir.

Grafik 26. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Genel Eğitim Alanında HİE Durumu İle İş Doyum Puan Dağılımı

Araştırmaya katılan ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum puan ortalamalarının birbirine yakın düzeyde olduğu görülmüştür. Katılımcıların içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum puan ortalamalarının 1'inci HİE'lerinden düştüğü, 2'nci HİE'lerinden sonra yükselişe geçtiği tespit edilmiştir. 3'üncü HİE'den sonra dışsal doyum ortalaması sabit kalırken içsel doyum ve genel doyum ortalamalarının yükselişe geçtiği görülmektedir.

Elde edilen bulgulara göre genel eğitim alanında HİE faaliyetlerinin özel okullardaki müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerini etkilediği düşüş olsa bile yükseliş yaşandığı fakat dışsal doyumun 3'üncü HİE'den sonra sabit kaldığı görülmüştür. Buna göre, genel eğitim alanında HİE faaliyetlerinin özel okullarda görevli müzik öğretmenlerini bağımsız çalışma, yönetici ile iletişim, yönlendirme, iş ile ilgili kararlar alma noktasında teşvik ettiği ve bu durumun öğretmenin içsel doyumunu yükselttiği, dışsal doyum parametrelerinden ücret, terfi,

çalışma şartları, başarı hissi ve takdir edilmeyi ise kısıtlı oranda geliştirdiği şeklinde yorumlanabilir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve genel eğitim alanında HİE alma durumu etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 104’de sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 104. Okul Türü ve Genel Eğitim Alanında HİE Alma Durumu Etkileşiminin İçsel, Dışsal Ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Ölçek	df	Mean Square	F	p
Okul Türü * HİE	İçsel Doyum	1	4,447	11,009	,001*
	Dışsal Doyum	1	14,991	30,619	,000*
	Genel Doyum	1	7,919	21,639	,000*

Tablo 104’te okul türü – genel eğitim alanında HİE alma durumu etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisi incelenmiş ve okul türü – HİE alma durumu etkileşiminin içsel doyum ($p=,001$) dışsal doyum ($p=,000$) ve genel doyum ($p=,000$) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturduğu görülmüştür ($p<0,05$).

Tablo 105. Okul Türü ve Genel Eğitim Alanında HİE Alma Durumu Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	HİE	Okul Türü	Okul Türü	MD	SE	p	Fark	
Okul Türü	İçsel Doyum	Evet (1)	Devlet Okulu	Özel Okul	,188*	,073	,010*	1a>1b
		Hayır (2)	(a)	(b)	,554*	,082	,000*	2a>2b
* HİE	Dışsal Doyum	Evet (1)	Devlet Okulu	Özel Okul	-,069	,081	,394	2a>2b
		Hayır (2)	(a)	(b)	,602*	,091	,000*	
HİE	Genel Doyum	Evet (1)	Devlet Okulu	Özel Okul	,085	,070	,221	2a>2b
		Hayır (2)	(a)	(b)	,573*	,078	,000*	

Tablo 105’te okul türü – genel eğitim alanında HİE alma durumu etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi sonuçları gösterilmiştir. İçsel doyum noktasında “evet” cevabını veren ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamaları ($\bar{x}=3,94$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,75$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Aynı şekilde “hayır” cevabını veren ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamalarının

($\bar{x}=3,91$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,35$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Dışsal doyum noktasında, “hayır” cevabını veren ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,29$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=2,69$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Genel doyum için, devlet okullarında görev yapan ve “hayır” cevabını veren müzik öğretmenlerinin genel doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,66$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,09$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve genel eğitim alanında HİE alma sayısı etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 106’da sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 106. Okul Türü ve Genel Eğitim Alanında HİE Alma Sayısı Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Ölçek	df	Mean Square	F	p
Okul Türü * HİE	İçsel Doyum	4	2,138	5,403	,000
	Dışsal Doyum	4	4,409	9,139	,000
	Genel Doyum	4	2,756	7,693	,000

Tablo 106’da okul türü – genel eğitim alanında HİE alma sayısı etkileşiminin iç doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisi verilmiştir. Okul türü – HİE alma sayısı etkileşiminin içsel doyum ($p=,000$), dışsal doyum ($p=,000$) ve genel doyum ($p=,000$) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturduğu görülmüştür ($p<0,05$).

Tablo 107. Okul Türü ve Genel Eğitim Alanında HİE Etkileşiminin İçsel, Dışsal ve Genel Doyum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları

		HİE	Okul Türü	Okul Türü	MD	SE	p	Fark
Okul Türü	İçsel Doyum	1 Defa			,240	,174	,168	
		2 Defa	Devlet	Özel	,477*	,138	,001*	2a>2b
		3 Defa	Okulu	Okul	,235	,231	,309	0a>0b
		4 Defa	(a)	(b)	-,068	,112	,546	
		HİE Almadım (0)			,554*	,081	,000*	
Okul Türü * HİE Sayısı	Dışsal Doyum	1 Defa			-,012	,192	,950	
		2 Defa	Devlet	Özel	,086	,152	,574	
		3 Defa	Okulu	Okul	-,315	,255	,217	0a>0b
		4 Defa	(a)	(b)	-,206	,124	,096	
		HİE Almadım (0)			,602*	,090	,000*	
Okul Türü * HİE Sayısı	Genel Doyum	1 Defa			,139	,165	,400	
		2 Defa	Devlet	Özel	,321*	,131	,015*	2a>2b
		3 Defa	Okulu	Okul	,015	,220	,945	0a>0b
		4 Defa	(a)	(b)	-,123	,107	,249	
		HİE Almadım (0)			,573*	,077	,000*	

Tablo 107’de okul türü – genel eğitim alanında HİE alma etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyine etkisi incelemek için Two Way ANOVA testi sonuçları gösterilmiştir.

İçsel doyum noktasında 2 defa HİE alan ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}$ =3,88) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Aynı şekilde HİE almayan ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamaları ($\bar{x}$ =3,93) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamalarından ($\bar{x}$ =3,52) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Dışsal doyum noktasında devlet okullarında görev yapan ve HİE almayan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum puan ortalamaları ($\bar{x}$ =3,25) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}$ =2,95) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Genel doyum noktasında devlet okullarında görev yapan ve 2 defa HİE alan müzik öğretmenlerinin genel doyum puan ortalamaları ($\bar{x}$ =3,56) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}$ =3,24) anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. HİE almayan ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerini genel doyum puan ortalamalarının ($\bar{x}$ =3,66) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin ortalamalarından ($\bar{x}$ =3,29) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

4.3. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin, müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum düzeyleri nasıldır?” alt problemine yönelik olarak; ilk etapta müzik öğretmenlerinin Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeğindeki (MÖMTÖ) ifadelerine verdikleri cevaplar frekans ve yüzde olarak verilmiştir. Ardından, mesleki gelişim ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyleri frekans, ortalama ve standart sapma olarak gösterilmiştir.

Müzik öğretmenlerinin MÖMTÖ’ye verdikleri yanıtların değerlendirilmesi için tablo 108’de değerlendirme aralığı gösterilmiş ve tüm değerlendirmeler bu tablo göre yapılmıştır.

Tablo 108. MÖMTÖ Değerlendirme Aralığı

İfadeler	Puan Aralığı
Çok Düşük (1)	1,00 – 1,79
Düşük (2)	1,80 – 2,59
Orta (3)	2,60 – 3,39
Yüksek (4)	3,40 – 4,19
Çok Yüksek (5)	4,20 – 5,00

Tablo 109’da Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin MÖMTÖ’de yer alan ifadelerine verdikleri cevaplar yüzde ve frekans olarak gösterilmiştir.

Tablo 109. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeğine Verdikleri Cevaplar

S N	Maddeler	N	1		2		3		4		5	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.	Müzik öğretmenliğinde mesleki gelişim amaçlı yapılan tüm çalışmalarını takip etmekten zevk alıyorum.	606	4	,7	53	8,7	168	27,7	217	35,8	164	27,1
2.	Müzik öğretmenliğiyle ilgili tüm çalışmalar ilgimi çeker.	606	1	,2	89	14,7	159	26,2	166	27,4	191	31,5
3.	Boş zamanlarımda müzik öğretmenliğiyle ilgili çalışmalar yapmak bana mutluluk veriyor.	606	6	1	87	14,4	175	28,9	148	24,4	190	31,4
4.	Müzik öğretmenliğine yönelik lisansüstü çalışmalar yapmaya istekliyim.	606	87	14,4	137	22,6	119	19,6	88	14,5	175	28,9

5.	Müzik öğretmenliğine yönelik hizmet içi eğitim çalışmalarına katılmaktan mutluluk duyuyorum.	606	30	5	118	19,5	191	31,5	127	21	140	23,1
6.	Müzik derslerinde, şarkı öğretimi esnasında öğrencilere herhangi bir çalgıyla eşlik etmekten mutluluk duyuyorum	606	3	,5	15	2,5	114	18,8	173	28,5	301	49,7
7.	Müzik eğitiminin her boyutunda kendimi geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmak bana mutluluk veriyor.	606	3	,5	41	6,8	178	29,4	161	26,6	223	36,8
8.	Müzik öğretmenliğinin, öğretmenlik branşları arasındaki en sıkıcı branş olduğunu düşünüyorum.	606	488	80,5	80	12,2	18	3	9	1,5	11	1,8
9.	Öğrencilerimin, müzik dersini önemsemesi müzik öğretmenliği mesleğine olan bağlılığımı artırıyor.	606	69	11,4	117	19,3	169	27,9	94	15,5	157	25,9
10	Müzik öğretmenliğinden aldığım manevi doyumun diğer mesleklere göre daha fazla olduğunu düşünüyorum.	606	31	5,1	121	20	20	33,8	115	19	134	22,1
11	Beni müzik öğretmenliğine bağlayacak hiçbir neden bulamıyorum.	606	412	68	91	15	61	10,1	33	5,4	9	1,5
12	Velilerin branşıma gereken önemi göstermemesi beni üzer.	606	241	39,8	96	15,8	65	10,7	45	7,4	159	26,2
13	Okul içerisinde müzik derslerine girmek dışındaki faaliyetler ve etkinlikler	606	433	71,5	100	16,5	47	7,8	20	3,3	6	1
14	Yaşam tarzımın müzik öğretmenliği mesleğine uygun olduğunu düşünüyorum.	606	29	4,8	32	5,3	135	22,3	207	34,2	203	33,5
15	Müzik öğretmeni olmak bana mutluluk veriyor.	606	9	1,5	29	4,8	124	20,5	193	31,8	251	41,1
16	Yeniden dünyaya gelsem tekrar müzik öğretmeni olurum.	606	32	5,3	87	14,4	193	31,8	134	22,1	160	26,4
17	Maddi olarak diğer branşlara göre daha az kazanç sağlasam da müzik öğretmeni olmaktan mutluluk duyuyorum	606	17	2,8	43	7,1	185	30,5	192	31,7	169	27,9

Tablo 109'a göre devlet okullarından araştırmaya katılan 606 tane müzik öğretmenin MÖMTÖ'ye verdikleri cevaplar frekans ve yüzde olarak verilmiştir. 1'inci, 14'üncü ve 17'inci maddelerde "Katılıyorum" seçeneğinin en yüksek orana sahip olduğu görülürken, 2'inci, 3'üncü, 4'üncü 6'ncı, 7'inci, 10'uncu ve 15'inci maddelerde en

yüksek oranın “Tamamen Katılıyorum” seçeneğinde olduğu tespit edilmiştir. 5’inci, 9’uncu ve 16’ıncı maddelerde “Kararsızım” seçeneğinin en yüksek orana sahip seçenek olduğu tespit edilirken, 8’inci, 11’inci, 12’inci ve 13’üncü seçeneklerde “Tamamen Katılmıyorum” seçeneğinin en yüksek orana sahip olan seçenek olduğu görülmüştür.

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin MÖMTÖ’ye verdikleri cevapların toplam ortalama puanı, standart sapması ve frekansı tablo 108’de gösterilmiştir. Ayrıca mesleğe bağlılık boyutunda yer alan maddeler olumsuz madde olduğu için müzik öğretmenlerinin gerçek ortalamaları hem de ters çevrilmiş ortalamalarına yer verilmiştir ve toplam tutum puanları ters çevrilmiş ortalama puanlar üzerinden hesaplanmıştır.

Tablo 110. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Düzeyleri

S.N	Maddeler	N	$\bar{x}$	ss
1	Müzik öğretmenliğinde mesleki gelişim amaçlı yapılan tüm çalışmaları takip etmekten zevk alıyorum.	606	3,79	,958
2	Müzik öğretmenliğiyle ilgili tüm çalışmalar ilgimi çeker.	606	3,75	1,059
3	Boş zamanlarımda müzik öğretmenliğiyle ilgili çalışmalar yapmak bana mutluluk veriyor.	606	3,70	1,087
4	Müzik öğretmenliğine yönelik lisansüstü çalışmalar yapmaya istekliyim.	606	<u>3,21</u>	1,435
5	Müzik öğretmenliğine yönelik hizmet içi eğitim çalışmalarına katılmaktan mutluluk duyuyorum.	606	3,37	1,177
6	Müzik derslerinde, şarkı öğretimi esnasında öğrencilere herhangi bir çalgıyla eşlik etmekten mutluluk duyuyorum	606	<u>4,24</u>	,877
7	Müzik eğitiminin her boyutunda kendimi geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmak bana mutluluk veriyor.	606	3,92	,986
	Mesleki Gelişim ve İlgi	606	3,71	,820
8	Müzik öğretmenliğinin, öğretmenlik branşları arasındaki en sıkıcı branş olduğunu düşünüyorum.	606	<u>1,39</u> <u>4,69</u>	,762
9	Beni müzik öğretmenliğine bağlayacak hiçbir neden bulamıyorum.	606	<u>1,57</u> <u>4,42</u>	,975
10	Okul içerisinde müzik derslerine girmek dışındaki faaliyetler ve etkinlikler (Öğretmenler korusu, orkestrası vb.) gereksiz yere beni yoruyor.	606	2,64 4,54	1,458
	Mesleğe Bağlılık	606	1,44 4,55	,657
11	Öğrencilerimin, müzik dersini önemsemesi müzik öğretmenliği mesleğine olan bağlılığımı artırıyor.	606	3,23	1,333
12	Müzik öğretmenliğinden aldığım manevi doyumun diğer mesleklere göre daha fazla olduğunu düşünüyorum.	606	3,33	1,171
13	Velilerin branşıma gereken önemi göstermemesi beni üzer.	606	<u>2,64</u>	1,658
14	Yaşam tarzımın müzik öğretmenliği mesleğine uygun olduğunu düşünüyorum.	606	3,86	1,087
15	Müzik öğretmeni olmak bana mutluluk veriyor.	606	<u>4,06</u>	,969
16	Yeniden dünyaya gelsen tekrar müzik öğretmeni olurum.	606	3,50	1,176
17	Maddi olarak diğer branşlara göre daha az kazanç sağlasam da müzik öğretmeni olmaktan mutluluk duyuyorum	606	3,74	1,766
	Mesleğe Verilen Önem	606	3,48	,887

Genel Tutum	606	3,76	,650
--------------------	------------	-------------	-------------

Tablo 110'a göre, Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin MÖMTÖ'ye vermiş oldukları yanıtlar hem ortalama puan aralığına hem de değerlendirme aralığına göre incelenmiştir. Mesleki Gelişim ve İlgi boyutunda en düşük ortalama puanın 2,21 ortalama puan ile “Müzik öğretmenliğine yönelik lisansüstü çalışmalar yapmaya istekliyim” maddesine ait olduğu görülürken en yüksek ortalama puanın 4,24 ortalama puan ile “Müzik derslerinde, şarkı öğretimi esnasında öğrencilere herhangi bir çalgıyla eşlik etmekten mutluluk duyuyorum” maddesine ait olduğu görülmüştür. Mesleğe Bağlılık boyutunda en düşük ortalamanın 1,19 ortalama puan ile “Müzik öğretmenliğinin, öğretmenlik branşları arasındaki en sıkıcı branş olduğunu düşünüyorum.” maddesine ait olduğu görülürken, en yüksek ortalamanın 2,64 ortalama puan ile “Okul içerisinde müzik derslerine girmek dışındaki faaliyetler ve etkinlikler gereksiz yere beni yoruyor” maddesine ait olduğu görülmüştür. Mesleğe Verilen Önem alt boyutunda ise en düşük puan ortalamasının 2,64 ortalama puan ile “Velilerin branşıma gereken önemi göstermemesi beni üzer” maddesine ait olduğu görülürken, en yüksek puan ortalamasının 4,06 ortalama puan ile “Müzik öğretmeni olmak bana mutluluk veriyor” maddesine ait olduğu görülmüştür. MÖMTÖ'nün genelini incelediğimizde ise ortalama puan aralığının 1,39 ile 4,24 ortalama puan arasında olduğu görülmüştür.

Elde edilen bulgulara göre devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi ortalamaları 3,71 olarak, mesleğe bağlılık ortalamaları 4,55 olarak, mesleğe verilen önem ortalamaları ise 3,48 ve genel tutum düzeyleri ise 3,76 olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarına göre; Meslek gelişim ve ilgi düzeyleri ile Mesleğe verilen önem düzeylerinin “Yüksek” düzeyde olduğu görülmüştür. Mesleğe bağlılık puan ortalamaları 1,44 olarak hesaplanmış ama düzeyin anlamlı şekilde tespit edilmesi için ters puanlama yapılmış ve puan ortalaması 4,55 olarak hesaplanmış, buna göre mesleğe bağlılık düzeylerinin “Çok Yüksek” düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliğine yönelik genel tutum düzeylerinin “Yüksek” düzeyde olduğu görülmüştür.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin MÖMTÖ'de yer alan ifadelere vermiş oldukları cevaplar tablo 111'de gösterilmiştir.

Tablo 111. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeğine Verdikleri Cevaplar

S N	Maddeler	N	1		2		3		4		5	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.	Müzik öğretmenliğinde mesleki gelişim amaçlı yapılan tüm çalışmalarını takip etmekten zevk alıyorum.	213	-	-	11	5,2	47	22,1	83	39	72	33,8
2.	Müzik öğretmenliğiyle ilgili tüm çalışmalar ilgimi çeker.	213	1	,5	27	12,7	46	21,6	65	30,5	74	34,7
3.	Boş zamanlarımda müzik öğretmenliğiyle ilgili çalışmalar yapmak bana mutluluk veriyor.	213	1	,5	26	12,2	42	19,7	73	34,3	71	33,3
4.	Müzik öğretmenliğine yönelik lisansüstü çalışmalar yapmaya istekliyim.	213	10	4,7	18	8,5	41	19,2	37	17,4	107	50,2
5.	Müzik öğretmenliğine yönelik hizmet içi eğitim çalışmalarına katılmaktan mutluluk duyuyorum.	213	5	2,3	36	16,9	67	31,5	40	18,8	65	30,5
6.	Müzik derslerinde, şarkı öğretimi esnasında öğrencilere herhangi bir çalgıyla eşlik etmekten mutluluk duyuyorum	213	1	,5	5	2,3	29	13,6	50	23,5	128	60,1
7.	Müzik eğitiminin her boyutunda kendimi geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmak bana mutluluk veriyor.	213	1	,5	15	7	53	24,9	71	33,3	73	34,3
8.	Müzik öğretmenliğinin, öğretmenlik branşları arasındaki en sıkıcı branş olduğunu düşünüyorum.	213	165	77,5	34	16	5	2,3	3	1,4	6	2,8
9.	Öğrencilerimin, müzik dersini önemsemesi müzik öğretmenliği mesleğine olan bağlılığımı artırıyor.	213	33	15,5	41	19,2	62	29,1	38	17,8	39	18,3
10.	Müzik öğretmenliğinden aldığım manevi doyumun diğer mesleklere göre daha fazla olduğunu düşünüyorum.	213	8	3,8	49	23	78	36,6	45	21,1	33	15,5
11.	Beni müzik öğretmenliğine bağlayacak hiçbir neden bulamıyorum.	213	124	58,2	44	20,7	25	11,7	10	4,7	10	4,7
12.	Velilerin branşıma gereken önemi göstermemesi beni üzer.	213	96	45,1	42	19,7	30	14,1	11	5,2	34	16
13.	Okul içerisinde müzik derslerine girmek dışındaki faaliyetler ve etkinlikler	213	150	70,4	32	15	22	10,3	3	1,4	6	2,8

14	Yaşam tarzımın müzik öğretmenliği mesleğine uygun olduğunu düşünüyorum.	213	12	5,6	11	5,2	60	28,2	84	39,4	46	21,6
15	Müzik öğretmeni olmak bana mutluluk veriyor.	213	3	1,4	15	7	61	28,6	69	32,4	65	30,5
16	Yeniden dünyaya gelsem tekrar müzik öğretmeni olurum.	213	4	1,9	31	14,6	76	35,7	63	29,6	39	18,3
17	Maddi olarak diğer branşlara göre daha az kazanç sağlasam da müzik öğretmeni olmaktan mutluluk duyuyorum	213	5	2,3	22	10,3	70	32,9	72	33,8	44	20,7

Tablo 111'e göre özel okullarda araştırmaya katılan 213 tane müzik öğretmenininin MÖMTÖ'ye verdikleri cevaplar frekans ve yüzde olarak verilmiştir. 1'inci, 3'üncü, 14'üncü, 15'inci ve 17'inci maddelerde en yüksek oranın "Katılıyorum" seçeneğinde olduğu, 2'inci, 4'üncü, 6'ncı ve 7'inci maddelerde en yüksek oranın "Tamamen Katılıyorum" seçeneğinde olduğu görülmüştür. 5'inci, 8'uncu, 10'uncu ve 16'ıncı maddelerde en yüksek oranın "Kararsızım" seçeneğinde olduğu görülürken, 8'inci, 11'inci, 12'nci ve 13'üncü maddelerde "Tamamen Katılmıyorum" seçeneğinin en yüksek oranda olduğu tespit edilmiştir.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleği tutum ölçeğine verdikleri cevapların toplam ortalama puanı, standart sapması ve frekansı tablo 112'de gösterilmiştir. Ayrıca mesleğe bağlılık boyutunda yer alan maddeler olumsuz madde olduğu için müzik öğretmenlerinin gerçek ortalamaları hem de ters çevrilmiş ortalamalarına yer verilmiştir ve toplam tutum puanları ters çevrilmiş ortalama puanlar üzerinden hesaplanmıştır.

Tablo 112. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Öğretmenliğine Yönelik Tutum Düzeyleri

S.N	Maddeler	N	$\bar{x}$	ss
1	Müzik öğretmenliğinde mesleki gelişim amaçlı yapılan tüm çalışmalarını takip etmekten zevk alıyorum.	213	4,01	,876
2	Müzik öğretmenliğiyle ilgili tüm çalışmalar ilgimi çeker.	213	3,86	1,048
3	Boş zamanlarımda müzik öğretmenliğiyle ilgili çalışmalar yapmak bana mutluluk veriyor.	213	3,87	1,025
4	Müzik öğretmenliğine yönelik lisansüstü çalışmalar yapmaya istekliyim.	213	4	1,209
5	Müzik öğretmenliğine yönelik hizmet içi eğitim çalışmalarına katılmaktan mutluluk duyuyorum.	213	<u>3,58</u>	1,157
6	Müzik derslerinde, şarkı öğretimi esnasında öğrencilere herhangi bir çalgıyla eşlik etmekten mutluluk duyuyorum	213	<u>4,40</u>	,844
7	Müzik eğitiminin her boyutunda kendimi geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmak bana mutluluk veriyor.	213	3,93	,957
Mesleki Gelişim ve İlgi		213	3,95	,739
8	Müzik öğretmenliğinin, öğretmenlik branşları arasındaki en sıkıcı branş olduğunu düşünüyorum.	213	<u>1,36</u> <u>4,63</u>	0,838
9	Beni müzik öğretmenliğine bağlayacak hiçbir neden bulamıyorum.	213	<u>1,77</u> <u>4,23</u>	1,123
10	Okul içerisinde müzik derslerine girmek dışındaki faaliyetler ve etkinlikler (Öğretmenler korusu, orkestrası vb.) gereksiz yere beni yoruyor.	213	<u>1,51</u> 4,48	,939
Mesleğe Bağlılık		213	1,54 4,45	,769
11	Öğrencilerimin, müzik dersini önemsemesi müzik öğretmenliği mesleğine olan bağlılığımı artırıyor.	213	3,04	1,315
12	Müzik öğretmenliğinden aldığım manevi doyumun diğer mesleklere göre daha fazla olduğunu düşünüyorum.	213	3,21	1,081
13	Velilerin branşıma gereken önemi göstermemesi beni üzer.	213	<u>2,27</u>	1,473
14	Yaşam tarzımın müzik öğretmenliği mesleğine uygun olduğunu düşünüyorum.	213	3,66	1,049
15	Müzik öğretmeni olmak bana mutluluk veriyor.	213	<u>3,83</u>	0988
16	Yeniden dünyaya gelsem tekrar müzik öğretmeni olurum.	213	3,47	1,01
17	Maddi olarak diğer branşlara göre daha az kazanç sağlasam da müzik öğretmeni olmaktan mutluluk duyuyorum	213	3,60	1,002
Mesleğe Verilen Önem		213	3,30	,864
Genel Tutum		213	3,77	,611

Tablo 112'ye göre, Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin MÖMTÖ'ye vermiş oldukları yanıtlar hem ortalama puan aralığına hem de değerlendirme aralığına göre incelenmiştir. Mesleki Gelişim ve İlgi boyutunda en düşük ortalama puanın 3,58 ortalama puan ile "Müzik öğretmenliğine yönelik hizmet içi eğitim çalışmalarına katılmaktan mutluluk duyuyorum." maddesine ait olduğu görülürken en yüksek ortalama puanın 4,40 ortalama puan ile "Müzik derslerinde, şarkı öğretimi esnasında öğrencilere herhangi bir çalgıyla eşlik etmekten mutluluk duyuyorum" maddesine ait olduğu görülmüştür. Mesleğe Bağlılık boyutunda en düşük ortalamanın 1,36 ortalama ile "Müzik öğretmenliğinin, öğretmenlik branşları arasındaki en sıkıcı

branş olduğunu düşünüyorum.” maddesine ait olduğu görülürken, en yüksek ortalamanın 1,77 ortalama ile “Beni müzik öğretmenliğine bağlayacak hiçbir neden bulamıyorum.” maddesine ait olduğu görülmüştür. Mesleğe Verilen Önem alt boyutunda ise en düşük puan ortalamasının 3,21 puan ortalaması ile “Müzik öğretmenliğinden aldığım manevi doyumun diğer mesleklere göre daha fazla olduğunu düşünüyorum.” maddesine ait olduğu görülürken, en yüksek puan ortalamasının 3,83 ortalama ile “Müzik öğretmeni olmak bana mutluluk veriyor.” maddesine ait olduğu görülmüştür. MÖMTÖ’nün genelini incelediğimizde ise ortalama puan aralığının 1,36 ile 4,40 ortalama puan arasında olduğu görülmüştür.

Elde edilen bulgulara göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi ortalamaları 3,95 olarak, mesleğe bağlılık ortalamaları 1,54 olarak, mesleğe verilen önem ortalamaları ise 3,30 ve genel tutum düzeyleri ise 3,77 olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarına göre; Meslek gelişimi ve ilgi düzeyleri “Yüksek” düzeyde olduğu görülmüştür. Mesleğe bağlılık puan ortalamaları 1,54 olarak hesaplanmış ama düzeyin anlamlı şekilde tespit edilmesi için ters puanlama yapılmış ve puan ortalaması 4,45 olarak hesaplanmış, buna göre mesleğe bağlılık düzeylerinin “Çok Yüksek” düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Mesleğe verilen önem ortalamasına 3,30 olarak hesaplanmış ve “Orta” düzeyde tutuma sahip oldukları tespit edilmiştir. Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliğine yönelik genel tutum düzeylerinin “Yüksek” düzeyde olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan tüm müzik öğretmenlerinin (devlet – özel) Müzik öğretmenliği mesleği tutum ölçeğindeki ifadelerle vermiş oldukları cevaplar frekans ve yüzde olarak tablo 113’de gösterilmiştir.

Tablo 113. Tüm Katılımcı Müzik Öğretmenlerinin Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeğine Verdikleri Cevaplar

S N	Maddeler	N	1		2		3		4		5	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.	Müzik öğretmenliğinde mesleki gelişim amaçlı yapılan tüm çalışmalarını takip etmekten zevk alıyorum.	819	4	,5	64	7,8	215	26,3	300	36,6	236	28,8
2.	Müzik öğretmenliğiyle ilgili tüm çalışmalar ilgimi çeker.	819	2	,2	116	14,2	205	25	231	28,2	265	32,4
3.	Boş zamanlarımda müzik öğretmenliğiyle ilgili çalışmalar yapmak bana mutluluk veriyor.	819	7	,9	113	13,8	217	26,5	221	27	261	31,9

4.	Müzik öğretmenliğine yönelik lisansüstü çalışmalar yapmaya istekliyim.	819	97	11,8	155	18,9	160	19,5	125	15,3	282	34,4
5.	Müzik öğretmenliğine yönelik hizmet içi eğitim çalışmalarına katılmaktan mutluluk duyuyorum.	819	35	4,3	154	18,8	258	31,5	167	20,4	205	25
6.	Müzik derslerinde, şarkı öğretimi esnasında öğrencilere herhangi bir çalgıyla eşlik etmekten mutluluk duyuyorum	819	4	,5	20	2,4	143	17,5	223	27,5	429	52,4
7.	Müzik eğitiminin her boyutunda kendimi geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmak bana mutluluk veriyor.	819	4	,5	56	6,8	231	28,2	232	28,3	296	36,1
8.	Müzik öğretmenliğinin, öğretmenlik branşları arasındaki en sıkıcı branş olduğunu düşünüyorum.	819	653	79,7	114	13,9	23	2,8	12	1,5	17	2,1
9.	Öğrencilerimin, müzik dersini önemsemesi müzik öğretmenliği mesleğine olan bağlılığımı artırıyor.	819	102	12,5	158	19,3	231	28,2	132	16,1	196	23,9
10	Müzik öğretmenliğinden aldığım manevi doyumun diğer mesleklere göre daha fazla olduğunu düşünüyorum.	819	39	4,8	170	20,8	283	34,6	160	19,5	167	20,4
11	Beni müzik öğretmenliğine bağlayacak hiçbir neden bulamıyorum.	819	536	65,4	135	16,5	86	10,5	43	5,3	19	2,3
12	Velilerin branşıma gereken önemi göstermemesi beni üzer.	819	337	41,1	138	16,8	95	11,6	56	6,8	193	23,6
13	Okul içerisinde müzik derslerine girmek dışındaki faaliyetler ve etkinlikler	819	583	71,2	132	16,1	69	8,4	23	2,8	12	1,5
14	Yaşam tarzımın müzik öğretmenliği mesleğine uygun olduğunu düşünüyorum.	819	41	5	43	5,3	195	23,8	291	35,5	249	30,4
15	Müzik öğretmeni olmak bana mutluluk veriyor.	819	12	1,5	44	5,4	185	22,6	262	32	316	38,6
16	Yeniden dünyaya gelsem tekrar müzik öğretmeni olurum.	819	36	4,4	118	14,4	269	32,8	197	24,1	199	24,3
17	Maddi olarak diğer branşlara göre daha az kazanç sağlasam da müzik öğretmeni olmaktan mutluluk duyuyorum	819	22	2,7	65	7,9	255	31,1	264	32,2	213	26

Tablo 113'e göre araştırmaya katılan 819 tane müzik öğretmeninin müzik ğretmenliği mesleği tutum lçeğine verdikleri cevaplar frekans ve yüzde olarak verilmiştir. 1'inci, 14'üncü ve 17'inci maddelerde en yüksek oranın "Katılıyorum" seğeneğinde olduğu, 2'nci, 3'üncü, 4'üncü, 6'nci, 7'nci ve 15'inci maddelerde en yüksek oranın "Tamamen Katılıyorum" seğeneğinde olduğu grlmştir. 5'inci, 9'uncu, 10'uncu ve 16'nci maddelerde en yüksek oranın "Kararsızım" seğeneğinde olduğu görülürken, 8'inci, 11'inci, 12'nci ve 13'üncü maddelerde "Tamamen Katılmıyorum" seğeneğinin en yüksek oranda olduğu tespit edilmiştir.

Müzik ğretmenlerinin müzik ğretmenliği mesleği tutum lçeğine verdikleri cevapların toplam ortalama puanı, standart sapması ve frekansı tablo 112'de gösterilmiştir. Ayrıca mesleğe bağlılık boyutunda yer alan maddeler olumsuz madde olduğu için müzik ğretmenlerinin geręek ortalamaları hem de ters ęevrilmiř ortalamalarına yer verilmiştir ve toplam tutum puanları ters ęevrilmiř ortalama puanlar üzerinden hesaplanmıştır.

Tablo 114. Tüm Katılımcı Müzik Öğretmenlerinin Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Düzeyleri

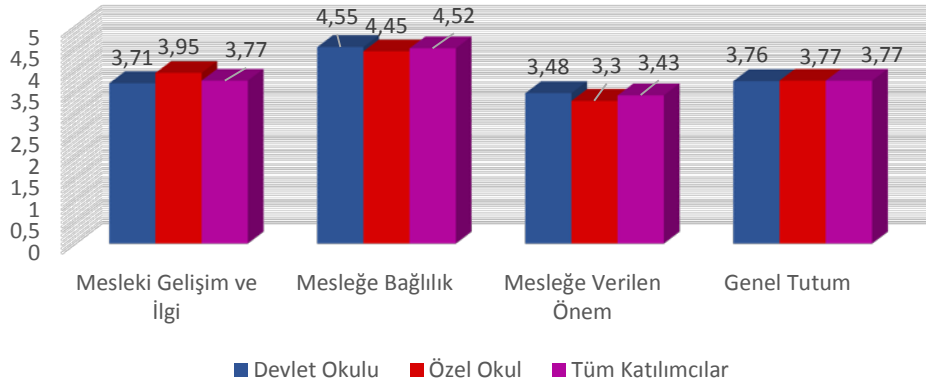
S.N	Maddeler	N	$\bar{x}$	ss
1	Müzik öğretmenliğinde mesleki gelişim amaçlı yapılan tüm çalışmalarını takip etmekten zevk alıyorum.	819	3,85	,941
2	Müzik öğretmenliğiyle ilgili tüm çalışmalar ilgimi çeker.	819	3,78	1,056
3	Boş zamanlarımda müzik öğretmenliğiyle ilgili çalışmalar yapmak bana mutluluk veriyor.	819	3,75	1,073
4	Müzik öğretmenliğine yönelik lisansüstü çalışmalar yapmaya istekliyim.	819	<u>3,41</u>	1,422
5	Müzik öğretmenliğine yönelik hizmet içi eğitim çalışmalarına katılmaktan mutluluk duyuyorum.	819	3,43	1,174
6	Müzik derslerinde, şarkı öğretimi esnasında öğrencilere herhangi bir çalgıyla eşlik etmekten mutluluk duyuyorum	819	<u>4,28</u>	,871
7	Müzik eğitiminin her boyutunda kendimi geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmak bana mutluluk veriyor.	819	3,92	,978
Meslek Gelişimi ve İlgi		819	3,77	,806
8	Müzik öğretmenliğinin, öğretmenlik branşları arasındaki en sıkıcı branş olduğunu düşünüyorum.	819	<u>1,32</u> <u>4,67</u>	,782
9	Beni müzik öğretmenliğine bağlayacak hiçbir neden bulamıyorum.	819	<u>1,62</u> <u>3,75</u>	1,019
10	Okul içerisinde müzik derslerine girmek dışındaki faaliyetler ve etkinlikler (Öğretmenler korusu, orkestrası vb.) gereksiz yere beni yoruyor.	819	1,47 4,37	,873
Mesleğe Bağlılık		819	1,47 4,52	,689
11	Öğrencilerimin, müzik dersini önemsemesi müzik öğretmenliği mesleğine olan bağlılığımı arttırıyor.	819	3,19	1,331
12	Müzik öğretmenliğinden aldığım manevi doyumun diğer mesleklere göre daha fazla olduğunu düşünüyorum.	819	3,30	1,149
13	Velilerin branşıma gereken önemi göstermemesi beni üzer.	819	<u>2,54</u>	1,620
14	Yaşam tarzımın müzik öğretmenliği mesleğine uygun olduğunu düşünüyorum.		3,81	1,080
15	Müzik öğretmeni olmak bana mutluluk veriyor.	819	<u>4,00</u>	,979
16	Yeniden dünyaya gelsem tekrar müzik öğretmeni olurum.	819	3,49	1,135
17	Maddi olarak diğer branşlara göre daha az kazanç sağlasam da müzik öğretmeni olmaktan mutluluk duyuyorum	819	3,70	1,023
Mesleğe Verilen Önem		819	3,43	,884
Genel Tutum		819	3,77	,658

Tablo 114’de araştırmaya katılan tüm müzik öğretmenlerinin MÖMTÖ’ye vermiş oldukları yanıtlar hem ortalama puan aralığına hem de değerlendirme aralığına göre incelenmiştir. Mesleki Gelişim ve İlgi boyutunda en düşük ortalama puanın 3,41 ortalama puan ile “Müzik öğretmenliğine yönelik lisansüstü çalışmalar yapmaya istekliyim.” maddesine ait olduğu görülmüştür. En yüksek ortalama puanın 4,28 ortalama puan ile “Müzik derslerinde, şarkı öğretimi esnasında öğrencilere herhangi bir çalgıyla eşlik etmekten mutluluk duyuyorum” maddesine ait olduğu görülmüştür. Mesleğe Bağlılık boyutunda en düşük ortalamanın 1,32 ortalama puan ile “Müzik öğretmenliğinin, öğretmenlik branşları arasındaki en sıkıcı branş olduğunu düşünüyorum.” maddesine ait olduğu

görülürken, en yüksek ortalamanın 1,62 ortalama ile “Beni müzik öğretmenliğine bağlayacak hiçbir neden bulamıyorum.” maddesine ait olduğu görülmüştür. Mesleğe Verilen Önem alt boyutunda ise en düşük puan ortalamasının 2,54 puan ortalaması ile “Velilerin branşıma gereken önemi göstermemesi beni üzer” maddesine ait olduğu görülürken, en yüksek puan ortalamasının 4,00 ortalama ile “Müzik öğretmeni olmak bana mutluluk veriyor.” maddesine ait olduğu görülmüştür. MÖMTÖ’nün genelini incelediğimizde ise ortalama puan aralığının 1,32 ile 4,28 ortalama puan arasında olduğu görülmüştür.

Elde edilen bulgulara göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi ortalamaları 3,77 olarak, mesleğe bağlılık ortalamaları 4,52 olarak, mesleğe verilen önem ortalamaları ise 3,43 ve genel tutum düzeyleri ise 3,77 olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarına göre; Mesleki gelişim ve ilgi düzeyleri ile Mesleğe verilen önem düzeylerinin “Yüksek” düzeyde olduğu görülmüştür. Mesleğe bağlılık puan ortalamaları 1,47 olarak hesaplanmış ama düzeyin anlamlı şekilde tespit edilmesi için ters puanlama yapılmış ve puan ortalaması 4,52 olarak hesaplanmış, buna göre mesleğe bağlılık düzeylerinin “Çok Yüksek” düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Müzik öğretmenlerinin genel tutum düzeylerinin ise “Yüksek” düzeyde olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin Mesleki Gelişim ve İlgi, Mesleğe Bağlılık ve Mesleğe Verilen Önem puanları ile genel tutum puanları hem okul türüne göre hem de tüm katılımcılar yönünden incelenmiştir. Grafik 23’de müzik öğretmenlerinin Mesleki Gelişim ve İlgi, Mesleğe Bağlılık ve Mesleğe Verilen Önem puanları ile genel tutum puanları hem okul türüne göre hem de tüm katılımcılar yönünden karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

Grafik 27. Devlet ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Gelişim ve İlgi, Mesleğe Bağlılık, Mesleğe Verilen Önem ve Genel Tutum Düzeyleri

Araştırmaya katılan devlet okullarında görevli müzik öğretmenlerinin Mesleki Gelişim Ve İlgi puan ortalamaları 3,71 olarak, özel okullarda görevli müzik öğretmenlerinin puan ortalamaları ise 3,95 olarak hesaplanmıştır. Aynı şekilde devlet okullarında görevli müzik öğretmenlerinin Mesleğe Bağlılık puan ortalamaları 4,55 olarak, özel okullarda görevli müzik öğretmenlerinin ise 4,45 olarak hesaplanmıştır. Devlet okullarında görevli müzik öğretmenlerinin Mesleğe Verilen Önem puan ortalamaları 3,48 olarak, özel okullarda görevli müzik öğretmenlerinin ise 3,30 olarak hesaplanmıştır. Genel tutum düzeyine bakıldığında ise devlet okullarında görevli müzik öğretmenlerinin 3,76 olarak, özel okullarda görevli müzik öğretmenlerinin ise 3,77 olarak hesaplanmıştır.

Mesleki Gelişim ve İlgi, Mesleğe Bağlılık, Mesleğe Verilen Önem ve genel tutum düzeyleri noktasında karşılaştırma yapıldığında; devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenleri ile özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin Mesleki Gelişim ve İlgi düzeylerinin “Yüksek” düzeyde olduğu, Mesleğe Bağlılık düzeylerinin “Çok Yüksek” olduğu görülmüştür. Mesleğe Verilen Önem düzeylerine bakıldığında devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin “Yüksek” düzeyde olduğu görülürken, özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin “Orta” düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Genel tutum düzeyine bakıldığında, devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan öğretmenlerin “Yüksek” düzeyde tutuma sahip oldukları ve tutum puan ortalamalarının hemen hemen aynı olduğu tespit edilmiştir.

4.4. Devlet okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Kişisel Değişkenlerine Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi ve bu alt probleme bağlı alt başlıklarda, devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe yönelik tutum düzeyleri kişisel değişkenlere göre incelenmiştir. Bu noktada müzik öğretmenlerinin mesleğe yönelik tutum düzeyleri ele alınırken; devlet okulları ve özel okullar önce kendi içlerinde incelenerek farklılaşmanın hangi kişisel değişkende gerçekleştiği, farklılaşmanın hangi grubun lehine veya aleyhine olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Daha sonra devlet okullarından ve özel okullardan gelen veriler birleştirilerek okul türüne göre hangi kişisel değişkende farklılaşmanın gerçekleştiği ortaya çıkartılmış, tablolaştırılarak yorumlanmış ve grafiklerle karşılaştırma yapılmıştır.

4.4.1. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Çalıştıkları Okul Türüne Göre Mesleki Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi, mesleki bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin görev yaptıkları okul türüne göre farklılaşma durumunu tespit etmek için t-testi yapılmış ve tablo 115'te gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 115. Müzik Öğretmenlerinin Okul Türüne Göre Mesleki Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları

	Okul Türü	N	$\bar{X}$	ss	Sig.	p
Mes. Gel ve İlgi	Devlet	606	3,71	,820	,042	,000*
	Özel	213	3,95	,739		
Mesleğe Bağlılık	Devlet	606	4,95	,657	,123	,067
	Özel	213	4,45	,769		
Mes. Ver. Önem	Devlet	606	3,48	,887	,445	,008*
	Özel	213	3,30	,864		
Genel Tutum	Devlet	606	3,76	,674	,032	,941
	Özel	213	3,77	,611		

Tablo 115'e göre devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinde farklılaşma olup olmadığını belirlemek için t-testi yapılmıştır. Yapılan t-testi sonuçlarına göre mesleki gelişim ve ilgi ($p=,000$) ile mesleğe verilen önem ($p=,008$) alt boyutları puan ortalamalarının arasında okul türüne göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülürken ($p<0,05$), mesleğe bağlılık ($p=,067$) ve genel tutum ($p=,941$) puan ortalamalarının istatistiksel olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi puan ortalamalarının devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür (D.O. $\bar{x}$ =3,71 – Ö.O. $\bar{x}$ =3,95).

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık puan ortalamalarının özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür (D.O. $\bar{x}$ =3,48 – Ö.O. $\bar{x}$ =3,30).

Elde edilen bulgulara göre; devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık ve genel tutum düzeylerinin hemen hemen aynı düzeyde olduğu söylenebilir. Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine daha çok önem verdikleri, özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin ise meslek gelişimine daha çok önem verdikleri düşünülmektedir.

4.4.2. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre Mesleki Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve tutum düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşma durumunu tespit etmek için t – testi yapılmış, tablo 116’da gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 116. Devlet Okulların Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	ss	Sig.	p
Mes. Gel ve İlgi	Kadın	379	3,66	,834	,336	,069
	Erkek	227	3,79	,792		
Mesleğe Bağlılık	Kadın	379	4,59	,562	,000	,096
	Erkek	227	4,49	,788		
Mes. Ver. Önem	Kadın	379	3,44	,847	,010	,117
	Erkek	227	3,56	,947		
Genel Tutum	Kadın	379	3,73	,665	,446	,141
	Erkek	227	3,82	,687		

Tablo 116’ya göre devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi (p=,069), mesleğe bağlılık (p=,096), mesleğe verilen önem (p=,117) ve genel tutum düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşma göstermediği görülmüştür (p>0,05).

Elde edilen bulgulara göre devlet okullarında görev yapan kadın müzik öğretmenleri ile erkek müzik öğretmenlerinin eşit düzeyde tutuma sahip oldukları söylenebilir.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve tutum düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşma durumunu tespit etmek için t – testi yapılmış, tablo 117’de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 117. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	ss	Sig.	p
Mes. Gel ve İlgi	Kadın	145	4,01	,687	,035	,124
	Erkek	68	3,83	,832		
Mesleğe Bağlılık	Kadın	145	4,51	,658	,013	,160
	Erkek	68	4,32	,957		
Mes. Ver. Önem	Kadın	145	3,29	,825	,167	,891
	Erkek	68	3,31	,948		
Genel Tutum	Kadın	145	3,80	,563	,037	,311
	Erkek	68	3,70	,703		

Tablo 117’ye göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi ($p=,124$), mesleğe bağlılık ($p=,160$), mesleğe verilen önem ($p=,891$) ve genel tutum düzeylerinin ($p=311$) cinsiyet değişkenine göre farklılaşma göstermediği görülmüştür ($p>0,05$).

Elde edilen bulgulara göre özel okullarda görev yapan kadın müzik öğretmenleri ile erkek müzik öğretmenlerinin eşit düzeyde tutuma sahip oldukları söylenebilir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve cinsiyet etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 118’de sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 118. Okul Türü ve Cinsiyet Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Ölçek	df	Mean Square	F	Sig.
Okul Türü * Cinsiyet	Mes. Gel. Ve İlgi	1	3,246	5,087	,024*
	Mesleğe Bağlılık	1	,236	,501	,479
	Mes. Ver. Önem	1	,369	,475	,491
	Genel Tutum	1	1,161	,268	,102

Tablo 118’de okul türü – cinsiyet etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyine etkisi incelenmiştir. Okul türü – cinsiyet etkileşiminin Meslek gelişimi ve ilgi ($p=,024$) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturduğu görülürken ($p<0,05$), mesleğe bağlılık ($p=,479$), mesleğe verilen önem ($p=,491$) ve genel tutum üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Tablo 119. Okul Türü ve Cinsiyet Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları

Okul Türü	Kıdem	Okul Türü	Okul Türü	MD	SE	p	Fark
* Cinsiyet	Mes. Gel ve İlgi	Kadın (1)	Devlet Okulu (a)	-342*	,078	,000*	1b>1a
		Erkek (2)	Özel Okul (b)	-037*	,110	,000*	2b>2a

Tablo 119’a göre okul türü – cinsiyet etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi sonuçları gösterilmiştir. Meslek gelişimi ve ilgi noktasında özel okullarda görev yapan kadın müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,01$) devlet okullarında görev yapan kadın müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,66$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Aynı şekilde özel okullarda görev yapan erkek müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,83$) devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,79$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Bu bulgulara göre; devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenleri ile özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe verilen önem, mesleğe bağlılık ve genel tutum düzeylerinin eşit düzeyde olduğu, meslek gelişimi ve ilgi konusunda özel okullardaki kadın ve erkek müzik öğretmenlerinin devlet okullarındaki kadın ve erkek öğretmenlerden daha yüksek tutuma sahip oldukları söylenebilir.

4.4.3. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Yaş Değişkenine Göre Mesleki Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve tutum düzeylerinin yaş değişkenine göre

farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 120’de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 120. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Yaşa Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Yaş	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
Mesleki Gelişim ve İlgisi	22 – 24 (1)	10	4,52	,337	,017	,000*	1>2-3-4-5-6-7 2-4-6>4
	25 – 29 (2)	71	3,93	,796			
	30 – 34 (3)	142	3,67	,882			
	35 – 39 (4)	157	3,87	,789			
	40 – 44 (5)	142	3,44	,775			
	45 – 49 (6)	65	3,78	,729			
	50 ve üstü (7)	19	3,98	,867			
Mesleğe Bağlılık	22 – 24 (1)	10	4,13	1,380	,009	,496	--
	25 – 29 (2)	71	4,57	,609			
	30 – 34 (3)	142	4,56	,647			
	35 – 39 (4)	157	4,53	,655			
	40 – 44 (5)	142	4,54	,699			
	45 – 49 (6)	65	4,63	,500			
	50 ve üstü (7)	19	4,59	,504			
Mesleğe Verilen Önem	22 – 24 (1)	10	4,38	,686	,000	,000*	1>3-4-5-6-7 2>5
	25 – 29 (2)	71	3,70	,933			
	30 – 34 (3)	142	3,52	,964			
	35 – 39 (4)	157	3,43	,878			
	40 – 44 (5)	142	3,24	,759			
	45 – 49 (6)	65	3,55	,793			
	50 ve üstü (7)	19	3,87	,893			
Genel Tutum	22 – 24 (1)	10	4,40	,323	,000	,000*	1>4-5-6-7 2-6>5
	25 – 29 (2)	71	3,95	,686			
	30 – 34 (3)	142	3,77	,752			
	35 – 39 (4)	157	3,77	,653			
	40 – 44 (5)	142	3,55	,591			
	45 – 49 (6)	65	3,84	,593			
	50 ve üstü (7)	19	4,04	,684			

Tablo 120’ye göre devlet okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi ($p=,000$), mesleğe verilen önem ($p=,000$) ve genel tutum ($p=,000$) düzeylerinin yaş değişkenine göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülürken mesleğe bağlılık ($p=,496$) düzeyinin yaş değişkenine göre istatistiksel olarak farklılaşma göstermediği görülmüştür.

Meslek gelişimi ve ilgi için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; 22 – 24 yaş arasında müzik öğretmenlerini puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,52$), 25 – 29 ($\bar{x}=3,93$), 30 – 34 ($\bar{x}=3,67$), 35 – 39 ($\bar{x}=3,78$), 40 – 44 ($\bar{x}=3,44$), 45 – 49 ($\bar{x}=3,78$) ve 50 Üstü ($\bar{x}=3,98$) yaş aralıklarındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı

düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Bunun dışında 25 – 29 ($\bar{x}=3,93$), 35 – 39 ($\bar{x}=3,78$) ve 45 – 49 ($\bar{x}=3,78$) yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının 40 – 44 ($\bar{x}=3,44$) yaş arasındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Mesleğe verilen önem için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; 22 – 24 yaş arasındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,38$), 30 – 34 ($\bar{x}=3,52$), 35 – 39 ($\bar{x}=3,43$), 40 – 44 ($\bar{x}=3,24$) ve 45 – 49 ($\bar{x}=3,55$) yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca 25 – 29 ($\bar{x}=3,70$) yaş arasındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının 40 – 44 ($\bar{x}=3,24$) yaş arasındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Genel tutum için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; Mesleki gelişim ve ilgi için; 22 – 24 yaş arasında müzik öğretmenlerini puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,40$), 25 – 29 ($\bar{x}=3,95$), 30 – 34 ($\bar{x}=3,77$), 35 – 39 ($\bar{x}=3,77$), 40 – 44 ($\bar{x}=3,55$) ve 45 – 49 ($\bar{x}=3,84$) yaş aralıklarındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca 25 – 29 ($\bar{x}=3,95$) ve 45 – 49 ($\bar{x}=3,84$) yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının 40 – 44 ($\bar{x}=3,55$) yaş arasındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Elde edilen bulgular 22 – 24 yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Buna göre yeni göreve başlamış genç müzik öğretmenlerinin tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu yorumu yapılabilir. Mesleğe bağlılık düzeyine bakıldığında devlet okullarındaki müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık düzeylerinin hemen hemen eşit düzeyde olduğu söylenebilir.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin yaş değişkenine göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 121’de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 121. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Yaşa Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Yaş	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
Meslek Gelişimi ve İlgi	22 – 24 (1)	23	4,31	,683	,086	,037*	1-3>2
	25 – 29 (2)	113	3,81	,769			
	30 – 34 (3)	37	4,10	,629			
	35 – 39 (4)	18	4,00	,815			
	40 – 44 (5)	15	4,09	,619			
	45 – 49 (6)	7	3,91	,599			
	50 ve üstü (7)	--	--	--			
Mesleğe Bağlılık	22 – 24 (1)	23	4,33	1,132	,532	,896	
	25 – 29 (2)	113	4,43	,675			
	30 – 34 (3)	37	4,46	,829			
	35 – 39 (4)	18	4,62	,546			
	40 – 44 (5)	15	4,51	,941			
	45 – 49 (6)	7	4,42	,686			
	50 ve üstü (7)	--	--	--			
Mesleğe Verilen Önem	22 – 24 (1)	23	3,70	1,037	,059	,002*	1-3>2
	25 – 29 (2)	113	3,09	,822			
	30 – 34 (3)	37	3,64	,831			
	35 – 39 (4)	18	3,30	,892			
	40 – 44 (5)	15	3,27	,630			
	45 – 49 (6)	7	3,61	,464			
	50 ve üstü (7)	--	--	--			
Genel Tutum	22 – 24 (1)	23	4,06	,627	,408	,005*	1-3>2
	25 – 29 (2)	113	3,62	,608			
	30 – 34 (3)	37	3,97	,535			
	35 – 39 (4)	18	3,82	,655			
	40 – 44 (5)	15	3,83	,562			
	45 – 49 (6)	7	3,77	,372			
	50 ve üstü (7)	--	--	--			

Tablo 121'e göre özel okullarda çalışan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi ($p=,037$), mesleğe verilen önem ($p=,002$) ve genel tutum ($p=,005$) düzeylerinin yaş değişkenine göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülürken, mesleğe bağlılık ($p=,896$) düzeyinin yaş değişkenine göre istatistiksel olarak farklılaşma göstermediği görülmüştür.

Meslek gelişimi ve ilgi için farklılaşmanın tespit edilmesi amacıyla yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; 22 – 24 ($\bar{x}=4,31$) ve 30 – 34 ($\bar{x}=4,10$) yaş arasındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, 25 – 29 yaş arasındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,81$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Mesleğe verilen önem için farklılaşmanın tespit edilmesi amacıyla yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; 22 – 24 ($\bar{x}=3,70$) ve 30 – 34 ($\bar{x}=3,64$) yaş arasındaki müzik

öğretmenlerinin puan ortalamalarının, 25 – 29 yaş arasındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,09$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Genel tutum düzeyi için farklılaşmanın tespit edilmesi amacıyla yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; 22 – 24 ($\bar{x}=4,06$) ve 30 – 34 ($\bar{x}=3,97$) yaş arasındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, 25 – 29 yaş arasındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,62$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Elde edilen bulgulara göre 22 – 24 yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Belirli yaş dönemlerinde tutum ve alt boyut düzeylerinde düşüşler olduğu söylenebilir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve yaş etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 122’de sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 122. Okul Türü ve Yaş Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Ölçek	df	Mean Square	F	p
Okul Türü * Yaş	Mes. Gel. ve İlgi	5	1,954	3,185	,007*
	Mesleğe Bağlılık	5	,266	,599	,732
	Mes. Ver. Önem	5	2,582	3,483	,004*
	Genel Tutum	5	1,499	3,620	,003*

Tablo 122’de okul türü – yaş etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyine etkisi incelenmiştir. Okul türü – yaş etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi ($p=,007$), mesleğe verilen önem ($p=,004$) ve genel tutum ($p=,003$) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı fark oluşturduğu görülmüştür ($p<0,05$). Fakat mesleğe bağlılık ($p=,732$) üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Tablo 123. Okul Türü ve Cinsiyet Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Yaş	Okul Türü	Okul Türü	MD	SE	p	Fark
Meslek Gelişim ve İlgisi	22 – 24 (1)	Devlet Okulu (a)	Özel Okul (b)	,218	,297	,463	
	25 – 29 (2)			,123	,119	,299	
	30 – 34 (3)			-,421*	,145	,004*	3b>3a
	35 – 39 (4)			-,219	,195	,261	5b>5a
	40 – 44 (5)			-,647*	,213	,002*	
	45 – 49 (6)			-,129	,312	,678	
Okul Türü * Yaş	22 – 24 (1)	Devlet Okulu (a)	Özel Okul (b)	,684*	,326	,036*	
	25 – 29 (2)			,613*	,130	,000*	
	30 – 34 (3)			-,118	,159	,459	1a>1b
	35 – 39 (4)			,136	,214	,525	2a>2b
	40 – 44 (5)			-,031	,234	,895	
	45 – 49 (6)			-,058	,342	,865	
Genel Tutum	22 – 24 (1)	Devlet Okulu (a)	Özel Okul (b)	,336	,244	,168	
	25 – 29 (2)			,328*	,097	,001*	
	30 – 34 (3)			-,206	,119	,084	2a>2b
	35 – 39 (4)			-,052	,160	,747	
	40 – 44 (5)			-,273	,175	,119	
	45 – 49 (6)			-,042	,256	,871	

Tablo 123'e göre okul türü – yaş etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi sonuçları verilmiştir.

Meslek gelişimi ve ilgi noktasında, Özel okullarda görev yapan ve 30 – 34 yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,10$) devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,67$) anlamlı düzeyde fazla olduğu görülmüştür. Ayrıca 40 – 44 yaş aralığında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,09$) devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,44$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Mesleğe verilen önem için, devlet okullarında görev 22 – 24 yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,38$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarında ($\bar{x}=3,70$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca 25 – 29 yaş aralığında ve devlet okullarında görevli müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,70$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,09$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Genel tutum düzeyinde ise, devlet okullarında görev yapan 25 – 29 yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin tutum puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,00$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin tutum puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,62$) yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Özel okulların meslek gelişimine daha önem vermesi, öğretmenlerini HİE'lere yönlendirdiği ve lisansüstü eğitim yapan öğretmenleri özellikle tercih ettiği düşünüldüğünde özel okullarda görevli müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi noktasında daha yüksek tutuma sahip oldukları görülebilir. Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinden daha önem verdikleri, bu durumun genel tutum düzeyini etkilediği söylenebilir.

4.4.4. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Kıdem Yılına Göre Mesleki Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe yönelik gelişim, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin kıdem yılına göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 124'te gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 124. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Kıdem Yılına Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Kıdem Yılı	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
Mesleki Gelişim ve İlgisi	1 – 4 (1)	71	3,96	,829	,135	,000*	1-2-3-6>4
	5 – 9 (2)	160	3,70	,873			
	10 – 14 (3)	189	3,75	,772			
	15 – 19 (4)	103	3,41	,770			
	20 – 24 (5)	56	3,74	,748			
	25 ve üstü (6)	27	3,98	,840			
Mesleğe Bağlılık	1 – 4 (1)	71	4,48	,794	,018	,459	--
	5 – 9 (2)	160	4,50	,732			
	10 – 14 (3)	189	4,60	,587			
	15 – 19 (4)	103	4,62	,553			
	20 – 24 (5)	56	4,47	,726			
	25 ve üstü (6)	27	4,55	,506			
Mesleğe Verilen Önem	1 – 4 (1)	71	3,80	1,006	,000	,000*	1-3-6>4
	5 – 9 (2)	160	3,48	1,006			
	10 – 14 (3)	189	3,50	,805			
	15 – 19 (4)	103	3,20	,708			
	20 – 24 (5)	56	3,39	,771			
	25 ve üstü (6)	27	3,78	,869			
Genel Tutum	1 – 4 (1)	71	3,99	,713	,000	,000*	1-3-6>4
	5 – 9 (2)	160	3,75	,773			
	10 – 14 (3)	189	3,80	,601			
	15 – 19 (4)	103	3,53	,573			
	20 – 24 (5)	56	3,72	,585			
	25 ve üstü (6)	27	4,00	,710			

Tablo 124’te devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi ($p=,000$), mesleğe verilen önem ($p=,000$) ve genel tutum puan ortalamalarının ($p=,000$) kıdem yılına göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülürken, mesleğe bağlılık puan ($p=,459$) ortalamalarının kıdem yılına göre farklılaşma göstermediği tespit edilmiştir.

Mesleki gelişim ve ilgi boyutu için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; 1 – 4 yıl ($\bar{x}=3,94$), 5 – 9 yıl ($\bar{x}=3,70$), 10 – 14 ($\bar{x}=3,75$) yıl ve 25 yıl üstü ($\bar{x}=3,98$) kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının 15 – 19 yıl arası kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin ortalamalarından ($\bar{x}=3,41$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Mesleğe verilen önem alt boyutu için Post – Hoc (LSD) analizine göre; 1 – 4 yıl ($\bar{x}=3,80$), 10 – 14 ($\bar{x}=3,50$) yıl ve 25 yıl üstü ($\bar{x}=3,78$) kıdeme sahip müzik

öğretmenlerinin puan ortalamalarının 15 – 19 yıl arası kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin ortalamalarından ($\bar{x}=3,20$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Genel tutum düzeyi için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; 1 – 4 yıl ($\bar{x}=3,99$), 10 – 14 ($\bar{x}=3,80$) yıl ve 25 yıl üstü ($\bar{x}=4,00$) kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, 15 – 19 yıl arası kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin ortalamalarından ($\bar{x}=3,53$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Elde edilen bulgulara göre mesleğe bağlılık düzeyinin her kıdem grubunda hemen hemen eşit düzeyde olduğu görülebilir. 1 – 4 yıl ve 25 yıl üstü kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyinin daha yüksek olduğu tespit söylenebilir.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin mezun oluna kıdem yılına göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 125'te gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 125. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Kıdem Yılına Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Kıdem Yılı	N	$\bar{X}$	ss.	Sig.	P
Mesleki Gelişim ve İlgi	1 – 4	119	3,90	,761	,409	,746
	5 – 9	52	4,00	,770		
	10 – 14	21	3,94	,660		
	15 – 19	13	4,18	,626		
	20 – 24	8	3,96	,646		
	25 ve üstü	--	--	--		
Mesleğe Bağlılık	1 – 4	119	4,40	,803	,438	,663
	5 – 9	52	4,50	,745		
	10 – 14	21	4,65	,476		
	15 – 19	13	4,35	,995		
	20 – 24	8	4,50	,666		
	25 ve üstü	--	--	--		
Mesleğe Verilen Önem	1 – 4	119	3,24	,915	,063	,468
	5 – 9	52	3,36	,852		
	10 – 14	21	3,17	,755		
	15 – 19	13	3,60	,776		
	20 – 24	8	3,57	,404		
	25 ve üstü	--	--	--		
Genel Tutum	1 – 4	119	3,72	,634	,117	,554
	5 – 9	52	3,82	,620		
	10 – 14	21	3,75	,516		
	15 – 19	13	3,97	,623		
	20 – 24	8	3,89	,366		
	25 ve üstü	--	--	--		

Tablo 125'e göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi ($p=,746$), mesleğe bağlılık ($p=663$), mesleğe verilen önem ($p=468$) ve genel tutum ($p=554$) puan ortalamalarının kıdem yılına göre istatistiksel olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Elde edilen bulgular özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin kıdem durumu ne olursa olsun meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin hemen hemen eşit düzeyde olduğunu göstermektedir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve kıdem etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 138'de sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 126. Okul Türü ve Kıdem Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Ölçek	df	Mean Square	F	p
Okul Türü * Kıdem	Mes. Gel. ve İlgi	5	1,456	2,322	,042*
	Mesleğe Bağlılık	5	,220	,463	,804
	Mes. Ver. Önem	5	2,221	2,922	,013*
	Genel Tutum	5	1,143	2,694	,020*

Tablo 126’da okul türü – kıdem etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi ($p=,042$) mesleğe verilen önem ($p=,013$), genel tutum ($p=,020$) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturduğu görülmüştür ($p<0,05$). Fakat mesleğe bağlılık ($p=,804$) üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Tablo 127. Okul Türü ve Kıdem Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Kıdem	Okul Türü	Okul Türü	MD	SE	p	Fark	
Meslek Gelişimi ve İlgi	1 – 4 (1)	Devlet Okulu (a)	Özel Okul (b)	,061	,119	,607	2b>2a 4b>4a	
	5 – 9 (2)			-,298*	,126	,019*		
	10 – 14 (3)			-,194	,182	,287		
	15 – 19 (4)			-,775*	,233	,001*		
	20 – 24 (5)			-,156	,317	,624		
Okul Türü * Kıdem	1 – 4 (1)	Devlet Okulu (a)	Özel Okul (b)	-,439	,806	,586	2a>2b	
	Mesleğe Verilen			5 – 9 (2)	,562*	,131		,000*
	Önem			10 – 14 (3)	,126	,139		,366
				15 – 19 (4)	,329	,201		,102
				20 – 24 (5)	-,403	,257		,116
Genel Tutum	1 – 4 (1)	Devlet Okulu (a)	Özel Okul (b)	-,176	,350	,615	3a>3b	
	5 – 9 (2)			,212	,888	,812		
	10 – 14 (3)			,271*	,098	,006*		
	15 – 19 (4)			-,071	,104	,497		
	20 – 24 (5)			,047	,150	,755		

Tablo 127’de okul türü – kıdem etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyine etkisini incelemek amacıyla Two Way ANOVA testi sonuçları verilmiştir.

Meslek gelişimi ve ilgi için, 5 – 9 yıl arası ve 15 – 19 yıl arası kıdeme sahip özel okullarda görevli müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,00$ $\bar{x}=4,18$) devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,70$ $\bar{x}=3,41$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Mesleğe verilen önem için 5 – 9 yıl arası kıdeme sahip devlet okullarında görevli müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,48$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,36$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Genel tutum için devlet okullarında görev yapan ve 10 – 14 yıl arası kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,80$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,75$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Elde edilen bulgulara göre meslek gelişimi ve ilgi noktasında özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimine yönelik çalışmalara daha olumlu baktıkları, müzik öğretmenliğine daha ilgili oldukları söylenebilir. Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe daha çok önem verdikleri ve genel tutum noktasında devlet okullarında görev yapan ve 10 – 14 yıl kıdeme sahip olan müzik öğretmenlerinin tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

4.4.5. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Aylık Gelire Göre Mesleki Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve tutum düzeylerinin aylık göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 128’de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 128. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Aylık Gelire Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Aylık Gelir	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
Mesleki Gelişim ve İlgisi	4000 – 4499 (1)	34	4,45	,567	,000	,000*	1>3-4-5-6-7-8
	4500 – 4999 (2)	2	4,14	1,212			
	5000 – 5499 (3)	27	3,58	,695			
	5500 – 5999 (4)	238	3,82	,857			
	6000 – 6499 (5)	106	3,59	,845			
	6500 – 6999 (6)	81	3,50	,770			
	7000 – 7499 (7)	100	3,63	,679			
	7500 ve üstü (8)	18	3,34	,792			
Mesleğe Bağlılık	4000 – 4499 (1)	34	4,61	,785	,017	,593	--
	4500 – 4999 (2)	2	4,50	,236			
	5000 – 5499 (3)	27	4,49	,580			
	5500 – 5999 (4)	238	4,51	,750			
	6000 – 6499 (5)	106	4,53	,657			
	6500 – 6999 (6)	81	4,55	,509			
	7000 – 7499 (7)	100	4,68	,520			
	7500 ve üstü (8)	18	4,54	,473			
Mesleğe Verilen Önem	4000 – 4499 (1)	34	4,42	,839	,000	,000*	1>2-3-4-5-6-7 4>2-5-6-8
	4500 – 4999 (2)	2	3,14	,000			
	5000 – 5499 (3)	27	2,80	,638			
	5500 – 5999 (4)	238	3,70	,921			
	6000 – 6499 (5)	106	3,40	,842			
	6500 – 6999 (6)	81	3,12	,735			
	7000 – 7499 (7)	100	3,32	,697			
	7500 ve üstü (8)	18	3,08	,537			
Genel Tutum	4000 – 4499 (1)	34	4,47	,511	,000	,000*	1>2-3-4-5-6- 7-8 4>5-6-8
	4500 – 4999 (2)	2	3,79	,541			
	5000 – 5499 (3)	27	3,42	,549			
	5500 – 5999 (4)	238	3,89	,717			
	6000 – 6499 (5)	106	3,68	,653			
	6500 – 6999 (6)	81	3,53	,603			
	7000 – 7499 (7)	100	3,69	,517			
	7500 ve üstü (8)	18	3,44	,525			

Tablo 128'e göre devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi ($p=,000$), mesleğe verilen önem ($p=,000$) ve genel tutum ($p=,000$) puan ortalamalarının aylık gelire göre istatistiksel olarak farklılaştığı tespit edilirken ($p<0,05$), mesleğe bağlılık ($p=,593$) puan ortalamalarının aylık gelire göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Meslek gelişim ve ilgi için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; 4000 – 4999 TL aylık kazanca sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,45$), 5000 – 5499 TL ($\bar{x}=3,57$), 5500 – 5999 TL ($\bar{x}=3,81$), 6000 – 6499 TL ($\bar{x}=3,59$), 6500 – 6999 TL ($\bar{x}=3,50$), 7000 – 7499 TL ($\bar{x}=3,63$) ve 7500 ve üstü ($\bar{x}=3,34$) aylık

kazanca sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Mesleğe verilen önem için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; 4000 – 4999 TL ($\bar{x}=4,42$) aylık kazanca sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ile mesleğe verilen önem içindeki tüm grupların puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca, 5500 – 5999 TL aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,96$), 4500 – 4999 TL ($\bar{x}=3,14$), 5000 – 5499 TL ($\bar{x}=2,80$), 6500 – 6999 TL ($\bar{x}=3,11$), 7000 – 7499 TL ($\bar{x}=3,37$) ve 7500 ve üstü ($\bar{x}=3,07$) aylık kazancı olan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Genel tutum için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre, 4000 – 4499 TL arası aylık kazanca sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,42$), 4500 – 4999 TL dışındaki tüm grupların puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca 5500 – 5999 TL ($\bar{x}=3,89$) arası aylık kazanca sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının 5000 – 5499 TL ($\bar{x}=3,42$), 6500 – 6999 TL ($\bar{x}=3,53$) ve 7500 ve üstü ($\bar{x}=3,44$) aylık kazanca sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve tutum düzeylerinin aylık gelire göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 129’da gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 129. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Aylık Gelire Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Aylık Gelir	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
Mesleki Gelişim ve İlgisi	3500 – 3999 (1)	37	4,39	0,611	,144	,000*	1>2-3-5-6-7 4>5 8>2-3-5
	4000 – 4499 (2)	58	3,87	0,661			
	4500 – 4999 (3)	13	3,64	0,803			
	5000 – 5499 (4)	18	4,12	0,658			
	5500 – 5999 (5)	43	3,66	0,872			
	6000 – 6499 (6)	11	3,75	0,685			
	6500 – 6999 (7)	18	3,94	0,607			
	7000 – 7499 (8)	15	4,29	0,574			
Mesleğe Bağlılık	3500 – 3999 (1)	37	4,16	1,185	,013	,368	--
	4000 – 4499 (2)	58	4,48	0,673			
	4500 – 4999 (3)	13	4,59	0,389			
	5000 – 5499 (4)	18	4,50	0,649			
	5500 – 5999 (5)	43	4,45	0,682			
	6000 – 6499 (6)	11	4,61	0,467			
	6500 – 6999 (7)	18	4,57	0,757			
	7000 – 7499 (8)	15	4,64	0,541			
Mesleğe Verilen Önem	3500 – 3999 (1)	37	4,08	0,826	,132	,000*	1>2-3-4-5-6-7 8>2-3-4-5-6-7
	4000 – 4499 (2)	58	3,21	0,745			
	4500 – 4999 (3)	13	2,65	0,870			
	5000 – 5499 (4)	18	3,19	0,644			
	5500 – 5999 (5)	43	2,83	0,716			
	6000 – 6499 (6)	11	3,36	0,986			
	6500 – 6999 (7)	18	3,20	0,652			
	7000 – 7499 (8)	15	3,84	0,571			
Genel Tutum	3500 – 3999 (1)	37	4,23	0,552	,209	,000*	1>2-3-4-5-6-7 8>2-3-4-5-6-7
	4000 – 4499 (2)	58	3,70	0,525			
	4500 – 4999 (3)	13	3,40	0,671			
	5000 – 5499 (4)	18	3,80	0,469			
	5500 – 5999 (5)	43	3,46	0,648			
	6000 – 6499 (6)	11	3,74	0,583			
	6500 – 6999 (7)	18	3,75	0,441			
	7000 – 7499 (8)	15	4,16	0,444			

Tablo 129’da özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi ($p=,000$), mesleğe verilen önem ($p=,000$) ve genel tutum puan ortalamalarının aylık gelire göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülürken, mesleğe bağlılık ($p=,368$) puan ortalamalarının istatistiksel olarak farklılaşmadığı görülmüştür. Farklılaşmanın hangi gruplar arasında yaşandığını tespit etmek için LSD analizi yapılmıştır.

Mesleki gelişim ve ilgi için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; 3500 – 3999 TL aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,39$), 4000 – 4499 TL ($\bar{x}=3,87$), 4500 – 4999 TL ($\bar{x}=3,64$), 5500 – 5999 TL ($\bar{x}=3,66$), 6000 –

6499 TL ($\bar{x}=3,75$), 6500 – 6999 TL ($\bar{x}=3,94$) aylık kazanca sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca aylık kazancı 5000 – 5499 TL olan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,12$), 5500 – 5999 TL ($\bar{x}=3,66$) aylık kazanca sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Bunun dışında aylık kazancı 7000 – 7499 TL olan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,29$), 4000 – 4499 ($\bar{x}=3,87$), 4500 – 4999 ($\bar{x}=3,64$) ve 5500 – 5999 TL ($\bar{x}=3,66$) aylık kazanca sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Mesleğe verilen önem için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; 3500 – 3999 TL ($\bar{x}=4,08$) ve 7000 – 7499 TL aylık kazanca sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,84$), mesleğe verilen önem içindeki tüm grupların puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Genel tutum için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; 3500 – 3999 TL ($\bar{x}=4,23$) ve 7000 – 7499 TL ($\bar{x}=3,16$) aylık kazanca sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ile mesleğe verilen önem içinde yer alan tüm grupların puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve aylık gelir etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 130’da sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 130. Okul Türü ve Aylık Gelir Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Ölçek	df	Mean Square	F	p
	Mes. Gel. ve İlgi	6	3,393	5,698	,000*
Okul Türü * Aylık Gelir	Mesleğe Bağlılık	6	,075	,158	,987
	Mes. Ver. Önem	6	7,376	11,367	,000*
	Genel Tutum	6	3,598	9,419	,000*

Tablo 130’da okul türü – aylık gelir etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi ($p=,000$) mesleğe verilen önem ($p=,000$), genel tutum ($p=,000$) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı

bir fark oluşturduğu görülmüştür ($p<0,05$). Fakat mesleğe bağlılık ($p=,987$) üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Tablo 131. Okul Türü ve Aylık Gelir Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Aylık Gelir	Okul Türü	Okul Türü	MD	SE	p	Fark
Meslek Gelişimi ve İlgisi	4000 – 4499 (1)	Devlet Okulu (a)	Özel Okul (b)	,587*	,167	,000*	1a>1b
	4500 – 4999 (2)			,505	,586	,389	
	5000 – 5499 (3)			-,542*	,235	,021*	3b-4b-7b
	5500 – 5999 (4)			,152	,128	,233	>
	6000 – 6499 (5)			-,163	,244	,505	3a-4a-7a
	6500 – 6999 (6)			-,434*	,201	,031*	
	7000 – 7499 (7)			-,654*	,214	,002*	
Okul Türü * Aylık Gelir	4000 – 4499 (1)	Devlet Okulu (a)	Özel Okul (b)	1,213*	,174	,000*	1a-3a
	4500 – 4999 (2)			,495	,612	,419	>
	5000 – 5499 (3)			-,386	,245	,115	1b-3b
	5500 – 5999 (4)			,866*	,133	,000*	7b>7a
	6000 – 6499 (5)			,038	,255	,882	
	6500 – 6999 (6)			-,082	,210	,696	
	7000 – 7499 (7)			-,514*	,223	,021*	
Genel Tutum	4000 – 4499 (1)	Devlet Okulu (a)	Özel Okul (b)	,764*	,133	,000*	1a-4a
	4500 – 4999 (2)			,396	,469	,399	>
	5000 – 5499 (3)			-,383*	,188	,042*	1b-4b
	5500 – 5999 (4)			,430*	,102	,000*	3b-7b
	6000 – 6499 (5)			-,066	,196	,737	>
	6500 – 6999 (6)			-,216	,161	,179	3a-7a
	7000 – 7499 (7)			-,474*	,171	,006*	

Tablo 131’de okul türü – aylık gelir etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyine etkisini incelemek amacıyla Two Way ANOVA testi sonuçları gösterilmiştir. Meslek gelişimi ve ilgi noktasında, Devlet okullarında görev yapan 4000 – 4499 TL aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin puna ortalamalarının ($\bar{x}=4,45$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=4,39$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Bunun dışında 5000 – 5499 TL, 6500 – 6999 TL ve 7000 – 7500 TL aylık gelire sahip ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,11$ $\bar{x}=3,93$ $\bar{x}=4,28$) devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarında ($\bar{x}=3,57$ $\bar{x}=3,50$ $\bar{x}=3,63$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Mesleğe verilen önem için, devlet okullarında görev yapan 4000 – 4999 TL ve 5500 – 5999 TL aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,42$ $\bar{x}=3,69$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,86$ $\bar{x}=3,66$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Bunun dışında 7000 –

7499 TL aylık gelire sahip özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,28$) devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Genel tutum noktasında, devlet okullarında görev yapan ve 4000 – 4499 TL ve 5500 – 5999 TL aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin tutum puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,46$ $\bar{x}=3,88$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Aynı zamanda özel okullarda görev yapan ve aylık geliri 5000 – 5499 TL ve 7000 – 7499 TL olan müzik öğretmenlerinin tutum ortalama puanlarının ($\bar{x}=3,80$ $\bar{x}=4,16$) devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,42$ $\bar{x}=3,69$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

4.4.6. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Medeni Duruma Göre Mesleki Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve tutum düzeylerinin medeni duruma göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 132’de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 132. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Medeni Duruma Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Medeni Durum	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p
Mesleki Gelişim ve İlgi	Evli	455	3,72	,804	,233	,767
	Bekâr	127	3,69	,871		
	Dul	24	3,83	,898		
Mesleğe Bağlılık	Evli	455	4,55	,646	,494	,996
	Bekâr	127	4,55	,698		
	Dul	24	4,54	,673		
Mesleğe Verilen Önem	Evli	455	3,47	,865	,355	,352
	Bekâr	127	3,51	,962		
	Dul	24	3,73	,887		
Genel Tutum	Evli	455	3,76	,651	,079	,562
	Bekâr	127	3,77	,745		
	Dul	24	3,91	,732		

Tablo 132’ye göre devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi ($p=,767$), mesleğe bağlılık ($p=,996$), mesleğe verilen önem ($p=,352$) ve

genel tutum puan ortalamalarının ($p=562$) medeni durumlarına göre istatistiksel olarak farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0,05$)

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve tutum düzeylerinin medeni durumları na göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 133'te gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 133. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Medeni Duruma Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

Medeni Durum		N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p
Mesleki Gelişim ve İlgi	Evli	94	3,94	0,757	,087	,773
	Bekâr	113	3,95	0,744		
	Dul	6	4,17	0,318		
Mesleğe Bağlılık	Evli	94	4,49	0,736	,997	,761
	Bekâr	113	4,42	0,805		
	Dul	6	4,33	0,667		
Mesleğe Verilen Önem	Evli	94	3,37	0,870	,860	,565
	Bekâr	113	3,24	0,863		
	Dul	6	3,38	0,851		
Genel Tutum	Evli	94	3,80	0,627	,290	,725
	Bekâr	113	3,74	0,610		
	Dul	6	3,87	0,378		

Tablo 133'e göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi ($p=,773$), mesleğe bağlılık ($p=,761$), mesleğe verilen önem ($p=,565$) ve genel tutum puan ortalamalarının ($p=,725$) medeni durumlarına göre istatistiksel olarak farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve yaş etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 134'de sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 134. Okul Türü ve Medeni Durum Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

			Ölçek	df	Mean Square	F	p
Okul Türü Durum	*Medeni		Mes. Gel. ve İlgi	2	,043	,066	,936
			Mesleğe Bağlılık	2	,105	,222	,801
			Mes. Ver. Önem	2	,530	,681	,506
			Genel Tutum	2	,078	,180	,835

Tablo 134’te okul türü – medeni durum etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyine etkisi incelenmiştir. Okul türü – medeni durum etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi ($p=,936$), mesleğe bağlılık ($p=801$), mesleğe verilen önem ($p=,506$) ve genel tutum ($p=,835$) üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür.

4.4.7. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Öğrenim Durumuna Göre Mesleki Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe yönelik gelişim, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin öğrenim durumuna göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 135’te gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 135. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Öğrenim Durumuna Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Öğrenim Durumu	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
Mesleki Gelişim ve İlgi	Lisans (1)	529	3,65	,818	,054	,000*	2>1
	Yüksek Lisans (2)	75	4,10	,730			
	Doktora (3)	2	3,71	,202			
Mesleğe Bağlılık	Lisans (1)	529	4,52	,681	,003	,042*	--
	Yüksek Lisans (2)	75	4,72	,416			
	Doktora (3)	2	4,33	,942			
Mesleğe Verilen Önem	Lisans (1)	529	3,44	,886	,787	,007*	2>1
	Yüksek Lisans (2)	75	3,77	,849			
	Doktora (3)	2	3,92	,707			
Genel Tutum	Lisans (1)	529	3,72	,671	,634	,000*	2>1
	Yüksek Lisans (2)	75	4,07	,619			
	Doktora (3)	2	4,26	,540			

Tablo 135’e göre devlet okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi ($p=,000$), mesleğe bağlılık ($p=,042$), mesleğe verilen önem ($p=,007$) ve genel tutum ($p=,000$) düzeylerinin öğrenim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülmüştür. Farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için mesleki gelişim ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum için Games – Howell analizi, mesleğe bağlılık için LSD analizi yapılmıştır.

Mesleki gelişim ve ilgi için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; yüksek lisans mezunu müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,10$) lisans

mezunu müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,65$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Mesleğe bağlılık için Post – Hoc (LSD) analizine göre; yüksek lisans mezunu müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,72$) lisans mezunu müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=4,52$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Mesleğe verilen önem için yapılan Post – Hoc (Games - Howell) analizine göre; yüksek lisans mezunu müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,77$) lisans mezunu müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,44$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Genel tutum için yapılan Post – Hoc (Games - Howell) analizine göre; yüksek lisans mezunu müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,07$) lisans mezunu müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,72$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Elde edilen bulgulara göre; lisansüstü derecelerde mezun olan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin öğrenim durumuna göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 136'da gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 136. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Öğrenim Durumuna Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Öğrenim Durumu	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
Mesleki Gelişim ve İlgi	Lisans (1)	165	3,89	,744	,214	,047	3>1
	Yüksek Lisans (2)	46	4,11	,695			
	Doktora (3)	2	4,85	,202			
Mesleğe Bağlılık	Lisans	165	4,42	,816	,479	,658	--
	Yüksek Lisans	46	4,54	,576			
	Doktora	2	4,50	,707			
Mesleğe Verilen Önem	Lisans	165	3,27	,864	,495	,524	--
	Yüksek Lisans	46	3,37	,879			
	Doktora	2	3,85	,404			
Genel Tutum	Lisans	165	3,73	,608	,580	,124	-
	Yüksek Lisans	46	3,88	,611			
	Doktora	2	4,38	,374			

Tablo 136'ya göre özel okullarda çalışan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi ($p=,047$) puan ortalamalarının öğrenim durumuna göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülürken, mesleğe bağlılık ($p=,658$), mesleğe verilen önem ($p=,524$) ve genel tutum ($p=,124$) puan ortalamalarının öğrenim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak farklılaşma olmadığı görülmüştür.

Meslek gelişim ilgi için Post – Hoc (LSD) analizine göre; doktora mezunu müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,85$) lisans mezunu müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,72$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Elde edilen bulgulara göre; doktora mezunu müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi düzeylerinin yüksek olduğu, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyinin ise öğrenim durumu ne olursa olsun hemen hemen eşit düzeyde olduğu görülebilir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve öğrenim durumu etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 137'de sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 137. Okul Türü ve Öğrenim Durumu Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Ölçek	df	Mean Square	F	p
Okul Türü * Öğrenim Durumu	Mes. Gel. ve İlgi	2	,596	,958	,384
	Mesleğe Bağlılık	2	,120	,255	,775
	Mes. Ver. Önem	2	,664	,862	,423
	Genel Tutum	2	,500	1,182	,307

Tablo 137’de okul türü – öğrenim durumu etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyine etkisi incelenmiştir. Okul türü – mezuniyet etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi ($p=,384$), mesleğe bağlılık ($p=,775$), mesleğe verilen önem ($p=,423$) ve genel tutum ($p=,307$) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Okul türüne göre incelendiğinde, okul türü içinde farklılaşmalar olsa da devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin öğrenim durumuna göre meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin hemen hemen eşit düzeyde olduğu söylenebilir.

4.4.8. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mezun Olunan Lisans Programına Göre Mesleki Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe yönelik gelişim, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin mezun oldukları lisans programına göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 138’de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 138. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Lisans Programına Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Lisans Prog.	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
Mesleki Gelişim ve İlgi	Müzik Eğt. ABD.	463	3,73	,802	,019	,416	
	BMDK	19	3,56	,783			
	TMDK	67	3,64	,888			
	GSF	38	3,82	,788			
	TMDK – HO	17	3,37	1,124			
	Sınıf Öğr.	2	3,85	,202			
Mesleğe Bağlılık	Müzik Eğt. ABD. (1)	463	4,56	,676	,042	,047*	6>1-2
	BMDK(2)	19	4,12	,721			
	TMDK (3)	67	4,62	,494			
	GSF (4)	38	4,63	,470			
	TMDK – HO (5)	17	4,35	,853			
	Sınıf Öğr.(6)	2	4,66	,000			
Mesleğe Verilen Önem	Müzik Eğt. ABD. (1)	463	3,49	,853	,003	,041*	1>2 3>2
	BMDK(2)	19	2,86	,775			
	TMDK (3)	67	3,59	,981			
	GSF (4)	38	3,55	1,001			
	TMDK – HO (5)	17	3,31	1,096			
	Sınıf Öğr.(6)	2	3,85	,202			
Genel Tutum	Müzik Eğt. ABD.	463	3,78	,645	,000	,077	
	BMDK	19	3,37	,579			
	TMDK	67	3,79	,726			
	GSF	38	3,85	,750			
	TMDK – HO	17	3,52	1,015			
	Sınıf Öğr.	2	4,00	,166			

Tablo 138’de devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi ($p=,416$) ve genel tutum ($p=,077$) puan ortalamalarının mezun olunan lisans programına göre istatistiksel olarak farklılaşmadığı görülmüştür. Fakat mesleğe bağlılık ($p=,047$) ve mesleğe verilen önem ($p=,041$) puan ortalamalarının mezun olunan lisans programına göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Farklılaşmanın hangi gruplar arasında yaşandığını tespit etmek için Games – Howell analizi yapılmıştır.

Mesleğe bağlılık için yapılan Post – Hoc (Games Howell) analizine göre; Sınıf Öğretmenliği mezunu müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,66$) ile Müzik Eğitimi Anabilim Dalı mezunu ($\bar{x}=4,56$) ve BMDK mezunu ($\bar{x}=4,12$) müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Mesleğe verilen önem için yapılan Post – Hoc (Games Howell) analizine göre; müzik Eğitimi Anabilim Dalı mezunu müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının

($\bar{x}=3,49$) BMDK mezunu müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=2,86$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca TMDK mezunu müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,59$) BMDK mezunu müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=2,86$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Elde edilen bulgulara göre sınıf öğretmenliği mezunu müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık, müzik eğitimi ABD. mezunlarının ise mesleğe verilen önem düzeylerinin yüksek çıktığı görülmüştür. Milli eğitim bakanlığı belirli dönemlerde branş değişikliğine yönelik çalışmalar yapmakta, bir çok sınıf öğretmeni görece zor bir branş olan sınıf öğretmenliği branşından, müziği sevdiklerinden, bunu bir hobi olarak edindiklerinden ve lisans döneminde müzik dersi aldıklarından ötürü müzik eğitimi branşına geçmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin diğer branş öğretmenlerine göre öğretmenlik mesleğine daha bağlı oldukları düşünüldüğünde, sınıf öğretmenliğinin getirmiş olduğu bir takım alışkanlıkları da müzik dersine yansıttıkları düşünülmektedir. Bunun dışında mesleğe verilen önem noktasında müzik eğitimi ABD mezunu müzik öğretmenlerinin branşa daha önem verdikleri görülmüştür. Meslek gelişimi ve ilgi düzeyi ile genel tutum düzeylerinin mezun olunan lisans programına göre hemen hemen eşit düzeyde olduğu söylenebilir.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin mezun olunan lisans programına göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 139'da gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 139. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mezun Oldukları Lisans Programına Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Lisans Prog.	N	$\bar{X}$	ss.	Sig.	p
Mesleki Gelişim ve İlgi	Müzik Eğt. ABD.	145	4,00	,688	,143	,201
	BMDK	19	3,84	,888		
	TMDK	28	3,69	,819		
	GSF	20	4,00	,804		
	TMDK – HO	1	--	--		
	Sınıf Öğr.	--	--	--		
Mesleğe Bağlılık	Müzik Eğt. ABD.	145	4,42	,808	,294	,857
	BMDK	19	4,45	,649		
	TMDK	28	4,46	,847		
	GSF	20	4,58	,433		
	TMDK – HO	1	--	--		
	Sınıf Öğr.	--	--	--		
Mesleğe Verilen Önem	Müzik Eğt. ABD.	145	3,37	,803	,085	,175
	BMDK	19	3,13	,892		
	TMDK	28	3,01	,867		
	GSF	20	3,32	1,097		
	TMDK – HO	1	--	--		
	Sınıf Öğr.	--	--	--		
Genel Tutum	Müzik Eğt. ABD.	145	3,82	,553	,012	,140
	BMDK	19	3,66	,780		
	TMDK	28	3,55	,601		
	GSF	20	3,82	,785		
	TMDK – HO	1	--	--		
	Sınıf Öğr.	--	--	--		

Tablo 139'a göre, özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi ($p=,201$), mesleğe bağlılık ($p=,857$), mesleğe verilen önem ($p=,145$) ve genel tutum ($p=,140$) puan ortalamalarının mezun olunan lisans programına göre istatistiksel olarak farklılaşmadığı görülmüştür.

Elde edilen bulgulara göre lisans mezuniyeti ne olursa olsun özel okullarda çalışan müzik öğretmenlerinin mesleğe yönelik tutum düzeyinin hemen hemen eşit düzeyde olduğu söylenebilir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve mezun olunan lisans programı etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 140'da sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 140. Okul Türü ve Mezun Olunan Lisans Programı Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Ölçek	df	Mean Square	F	p
Okul Türü * Lisans Programı	Mes. Gel. ve İlgi	4	,454	,709	,586
	Mesleğe Bağlılık	4	,626	1,325	,259
	Mes. Ver. Önem	4	1,903	2,478	,043
	Genel Tutum	4	,850	1,978	,096

Tablo 140'ta okul türü – lisans programı etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyine etkisi incelenmiştir. Okul türü – mezun olunan lisans programı etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi ($p=,586$) mesleğe bağlılık ($p=,259$) ve genel tutum düzeyi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Fakat mesleğe verilen önem ($p=,043$) düzeyinde anlamlı bir fark oluşturduğu görülmüştür ($p<0,05$).

Tablo 141. Okul Türü ve Kıdem Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları

Okul Türü	Ölçek	Lisans Prog.	Okul Türü	Okul Türü	MD	SE	p	Fark
Okul Türü * Lisans Programı		Müzik Eğt. ABD. (1)			,120	,083	,150	
	Mesleğe Verilen Önem	BMDK(2)	Devlet Okulu	Özel Okul	-,271	,284	,341	
		TMDK (3)	(a)	(b)	,585*	,197	,003*	3a>3b
		GSF (4)			,292	,242	,228	
		TMDK – HO (5)			-1,252	,902	,165	

Tablo 141'de okul türü – mezun olunan lisans programı etkileşiminin mesleğe verilen önem düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi sonuçları gösterilmiştir. Devlet okullarında görev yapan TMDK mezunu müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,59$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,01$) anlamlı düzeyde fazla olduğu görülmüştür.

4.4.9. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Okul Kademesine Göre Mesleki Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe yönelik gelişim, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin okul kademesine göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 142'de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 142. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Okul Kademesine Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Kademe	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
Mesleki Gelişim ve İlgisi	Ortaokul (1)	327	3,66	,809	,202	,076	
	Lise (2)	265	3,75	,816			
	Her İki Kademe (3)	14	4,12	1,057			
Mesleğe Bağlılık	Ortaokul (1)	327	4,50	,698	,033	,007	2>1-3
	Lise (2)	265	4,63	,586			
	Her İki Kademe (3)	14	4,21	,746			
Mesleğe Verilen Önem	Ortaokul (1)	327	3,44	,889	,189	,535	
	Lise (2)	265	3,53	,870			
	Her İki Kademe (3)	14	3,53	1,146			
Genel Tutum	Ortaokul (1)	327	3,72	,667	,073	,194	
	Lise (2)	265	3,81	,668			
	Her İki Kademe (3)	14	3,89	,902			

Tablo 142'ye göre devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi ($p=,076$), mesleğe verilen önem ($p=,535$) ve genel tutum ($p=,194$) puan ortalamalarının görev yapılan kademeye göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Fakat mesleğe bağlılık ($p=,007$) puan ortalamalarının görev yapılan kademeye göre istatistiksel olarak farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Farklılaşmanın hangi gruplar arasında yaşandığını belirlemek için LSD analizi yapılmıştır.

Mesleğe bağlılık için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; lisede görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,63$) ortaokulda ($\bar{x}=4,50$) ve her iki kademe ($\bar{x}=4,21$) görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe yönelik gelişim, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin kıdem yılına göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 143'de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 143. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Okul Kademesine Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

Kademe		N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p
Mesleki Gelişim ve İlgi	Ortaokul	63	4,00	,764	,275	,099
	Lise	11	4,37	,531		
	Her İki Kademe	139	3,89	,734		
Mesleğe Bağlılık	Ortaokul	63	4,38	,873	,283	,656
	Lise	11	4,54	,637		
	Her İki Kademe	139	4,47	,730		
Mesleğe Verilen Önem	Ortaokul	63	3,42	,853	,884	,099
	Lise	11	3,67	1,036		
	Her İki Kademe	139	3,21	,846		
Genel Tutum	Ortaokul	63	3,83	,623	,986	,076
	Lise	11	4,11	,631		
	Her İki Kademe	139	3,71	,597		

Tablo 143'e göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi ($p=,099$), mesleğe bağlılık ($p=,656$), mesleğe verilen önem ($p=,099$) ve genel tutum düzeylerinin görev yapılan kademeye göre istatistiksel olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve kıdem etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 144'de sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 144. Okul Türü ve Kurum Türü Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

		Ölçek	df	Mean Square	F	p
Okul Türü * Kurum Türü		Mes. Gel. ve İlgi	2	2,303	3,617	,027*
		Mesleğe Bağlılık	2	,759	1,615	,200
		Mes. Ver. Önem	2	,669	,863	,422
		Genel Tutum	2	,688	1,593	,204

Tablo 144'te okul türü – kurum türü etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyine etkisi incelenmiştir. Okul türü – kurum türü etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi ($p=,024$) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturduğu görülürken ($p<0,05$), mesleğe bağlılık ($p=,200$), mesleğe

verilen önem ($p=,422$) ve genel tutum ($p=,204$) düzeyinde anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Tablo 145. Okul Türü ve Kıdem Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları

Okul Türü	Kurum Türü	Okul Türü	Okul Türü	MD	SE	p	Fark
*	Mes. Ortaokul (1)	Devlet	Özel	-,334*	,110	,002*	1b-2b
Kurum	Gel. Lise (2)	Okulu	Okul	-,621*	,246	,012*	>
Türü	İlgi Her İki Kademe (3)	(a)	(b)	,223	,224	,319	1a-2a

Tablo 145’te okul türü – kurum türü etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi düzeyine etkisini incelemek amacıyla Two Way ANOVA testi sonuçları gösterilmiştir. Meslek gelişimi ve ilgi noktasında özel ortaokullarda ve özel liselerde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,00$ $\bar{x}=4,37$) devlet ortaokulu ve devlet liselerinde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,66$ $\bar{x}=3,75$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

4.4.10. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Coğrafi Bölgeye Göre Mesleki Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe yönelik gelişim, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin okul kademesine göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 146’da gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 146. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Coğrafi Bölgeye Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Coğrafi Bölge	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
Mesleki Gelişim ve İlgisi	Akdeniz Bölgesi (1)	144	4,04	,743	,137	,000*	1-2-4>3-5-7
	Doğu Anadolu Bölgesi (2)	45	3,94	,738			
	Ege Bölgesi (3)	105	3,45	,731			
	Güneydoğu Anadolu B. (4)	73	3,96	,868			
	İç Anadolu Bölgesi (5)	92	3,40	,867			
	Karadeniz Bölgesi (6)	9	3,58	,652			
	Marmara Bölgesi (7)	138	3,58	,771			
Mesleğe Bağlılık	Akdeniz Bölgesi (1)	144	4,47	,823	,000	,537	---
	Doğu Anadolu Bölgesi (2)	45	4,48	,857			
	Ege Bölgesi (3)	105	4,63	,434			
	Güneydoğu Anadolu B. (4)	73	4,57	,665			
	İç Anadolu Bölgesi (5)	92	4,59	,502			
	Karadeniz Bölgesi (6)	9	4,40	,077			
	Marmara Bölgesi (7)	138	4,56	,579			
Mesleğe Verilen Önem	Akdeniz Bölgesi (1)	144	3,95	,801	,037	,000*	1-2-4>3-5-6-7
	Doğu Anadolu Bölgesi (2)	45	3,88	,876			
	Ege Bölgesi (3)	105	3,11	,800			
	Güneydoğu Anadolu B. (4)	73	3,79	,909			
	İç Anadolu Bölgesi (5)	92	3,12	,810			
	Karadeniz Bölgesi (6)	9	3,06	,655			
	Marmara Bölgesi (7)	138	3,28	,773			
Genel Tutum	Akdeniz Bölgesi (1)	144	4,08	,620	,035	,000*	1-2-4>3-5-6-7
	Doğu Anadolu Bölgesi (2)	45	4,01	,656			
	Ege Bölgesi (3)	105	3,52	,596			
	Güneydoğu Anadolu B. (4)	73	4,00	,714			
	İç Anadolu Bölgesi (5)	92	3,50	,678			
	Karadeniz Bölgesi (6)	9	3,52	,380			
	Marmara Bölgesi (7)	138	3,63	,589			

Tablo 146’da devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi ($p=,000$), mesleğe verilen önem ($p=,000$) ve genel tutum puan ortalamalarının görev yapılan coğrafi bölgeye göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülürken, mesleğe bağlılık ($p=,537$) puan ortalamalarının istatistiksel olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Farklılaşmanın hangi gruplar arasında yaşandığını tespit etmek için LSD analizi yapılmıştır.

Mesleki gelişim ve ilgi için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; Akdeniz ($\bar{x}=4,04$), Doğu Anadolu ($\bar{x}=3,94$) Güneydoğu Anadolu ($\bar{x}=3,96$) bölgelerinde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının; Ege ($\bar{x}=3,45$), İç Anadolu ($\bar{x}=3,40$) ve Marmara ($\bar{x}=3,58$) bölgelerinde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Mesleğe verilen önem için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; Akdeniz ($\bar{x}=3,95$), Doğu Anadolu ($\bar{x}=3,88$) ve Güneydoğu Anadolu ($\bar{x}=3,79$) Bölgelerinde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının; Ege ($\bar{x}=3,11$), İç Anadolu ($\bar{x}=3,12$), Karadeniz ($\bar{x}=4,36$) ve Marmara ($\bar{x}=3,28$) bölgelerinde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Genel tutum için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; Akdeniz ($\bar{x}=4,08$), Doğu Anadolu ($\bar{x}=4,01$) ve Güneydoğu Anadolu ($\bar{x}=4,00$) Bölgelerinde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının; Ege ($\bar{x}=3,52$), İç Anadolu ($\bar{x}=3,50$), Karadeniz ($\bar{x}=4,52$) ve Marmara ($\bar{x}=3,63$) bölgelerinde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe yönelik gelişim, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin görev yapılan coğrafi bölgeye göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 147’de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 147. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Coğrafi Bölgeye Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Coğrafi Bölge	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
Mesleki Gelişim ve İlgi	Akdeniz Bölgesi (1)	27	4,31	,584	,333	,003*	1-2-3-4-5-7>6 1-2>7
	Doğu Anadolu Bölgesi (2)	15	4,24	,707			
	Ege Bölgesi (3)	29	3,95	,743			
	Güneydoğu Anadolu B. (4)	12	4,00	,756			
	İç Anadolu Bölgesi (5)	56	3,96	,756			
	Karadeniz Bölgesi (6)	5	3,02	,601			
	Marmara Bölgesi (7)	69	3,80	,717			
Mesleğe Bağlılık	Akdeniz Bölgesi (1)	27	4,94	,742	,000	,378	--
	Doğu Anadolu Bölgesi (2)	15	4,08	1,616			
	Ege Bölgesi (3)	29	4,33	,955			
	Güneydoğu Anadolu B. (4)	12	4,47	,594			
	İç Anadolu Bölgesi (5)	56	4,60	,485			
	Karadeniz Bölgesi (6)	5	4,40	,435			
	Marmara Bölgesi (7)	69	4,43	,638			
Mesleğe Verilen Önem	Akdeniz Bölgesi (1)	27	3,77	,714	,034	,000*	1-2>5-6-7
	Doğu Anadolu Bölgesi (2)	15	4,13	1,000			
	Ege Bölgesi (3)	29	3,19	,966			
	Güneydoğu Anadolu B. (4)	12	3,47	,514			
	İç Anadolu Bölgesi (5)	56	3,17	,838			
	Karadeniz Bölgesi (6)	5	2,48	,501			
	Marmara Bölgesi (7)	69	3,10	,751			
Genel Tutum	Akdeniz Bölgesi (1)	27	4,12	,752	,496	,000*	1-2-3-4-5-7>6 1-2>3-5-7
	Doğu Anadolu Bölgesi (2)	15	4,17	,663			
	Ege Bölgesi (3)	29	3,70	1,004			
	Güneydoğu Anadolu B. (4)	12	3,86	,731			
	İç Anadolu Bölgesi (5)	56	3,75	,494			
	Karadeniz Bölgesi (6)	5	3,04	,636			
	Marmara Bölgesi (7)	69	3,62	,303			

Tablo 147’de özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişim ve ilgi ($p=,000$), mesleğe verilen önem ($p=,000$) ve genel tutum ($p=,000$) puan ortalamalarının coğrafi bölgeye göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülmüştür ($p<0,05$). Mesleğe bağlılık ($p=,378$) puan ortalamalarının ise istatistiksel olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Meslek gelişim ve ilgi boyutu ile genel tutum düzeylerinde yaşanan farklılaşmanın tespit edilmesi için LSD analizi, Mesleğe verilen önem boyutunda yaşanan farklılaşmanın tespit edilmesi için Games Howell analizi yapılmıştır.

Meslek gelişim ve ilgi için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; Diğer coğrafi bölgelerde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, Karadeniz Bölgesinde ($\bar{x}=3,03$) görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı

düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca Akdeniz ($\bar{x}=4,31$) ve Doğu Anadolu ($\bar{x}=4,25$), bölgelerinde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, Marmara Bölgesinde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,80$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Mesleğe verilen önem için yapılan Post – Hoc (Games - Howell) analizine göre; Akdeniz ($\bar{x}=4,44$) ve Doğu Anadolu ($\bar{x}=4,45$) Bölgelerinde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, İç Anadolu ($\bar{x}=3,20$), Karadeniz ($\bar{x}=3,48$) ve Marmara Bölgelerinde ($\bar{x}=3,18$) görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Genel tutum için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; Akdeniz ($\bar{x}=3,12$) ve Doğu Anadolu ($\bar{x}=4,17$) görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, Ege ($\bar{x}=3,70$) İç Anadolu ($\bar{x}=3,75$), Marmara ($\bar{x}=3,62$) Bölgelerinde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca tüm bölgelerde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, Karadeniz Bölgesinde ($\bar{x}=3,04$) bölgesinde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve coğrafi bölge etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 148’de sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 148. Okul Türü ve Coğrafi Bölge Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Ölçek	df	Mean Square	F	p
Okul Türü * Coğrafi Bölge	Mes. Gel. Ve İlgi	6	1,102	1,880	,082
	Mesleğe Bağlılık	6	,449	,950	,458
	Mes. Ver. Önem	6	,748	,748	,341
	Genel Tutum	6	,531	,531	,215

Tablo 148’de okul türü – coğrafi bölge etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyine etkisi incelenmiştir. Coğrafi bölge – okul türü etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi ($p=,082$), mesleğe bağlılık

($p=,458$), mesleğe verilen önem ($p=,341$) ve genel tutum ($p=,215$) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür.

4.4.11. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları İlin Gelişmişlik Düzeyine Göre Mesleki Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe yönelik gelişim, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin okul kademesine göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 149’da gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 149. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları İlin Gelişmişlik Düzeyine Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Gelişmişlik Düzeyi	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
Mesleki Gelişim ve İlgisi	1. Düzey	351	3,49	,784	,148	,000	2>1-3
	2. Düzey	176	4,09	,798			
	3. Düzey	79	3,86	,688			
Mesleğe Bağlılık	1. Düzey	351	4,59	,535	,000	,137	--
	2. Düzey	176	4,47	,855			
	3. Düzey	79	4,58	,633			
Mesleğe Verilen Önem	1. Düzey	351	3,18	,732	,000	,000	2>1-3
	2. Düzey	176	4,08	,848			
	3. Düzey	79	3,51	,935			
Genel Tutum	1. Düzey	351	3,56	,599	,189	,000	2>1-3
	2. Düzey	176	4,16	,655			
	3. Düzey	79	3,85	,644			

Tablo 149’da devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi ($p=,000$), mesleğe verilen önem ($p=,000$) ve genel tutum puan ortalamalarının görev yapılan ilin gelişmişlik düzeyine göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülürken, mesleğe bağlılık ($p=,137$) puan ortalamalarının istatistiksel olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Mesleki gelişim ve ilgi boyutu ile genel tutumda farklılaşan grupların tespit edilmesi için LSD analizi, Mesleğe verilen önem boyutunda ise Games – Howell analizi yapılmıştır.

Mesleki gelişim ve ilgi için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; 2’nci düzey illerde ($\bar{x}=4,09$) görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, 1’inci ($\bar{x}=3,49$) ve 3’üncü ($\bar{x}=3,86$) düzey illerde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Mesleğe verilen önem için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; 2'nci düzey illerde ($\bar{x}=4,08$) görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, 1'inci ($\bar{x}=3,18$) ve 3'üncü ($\bar{x}=3,51$) düzey illerde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Genel tutum için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; 2'nci düzey illerde ($\bar{x}=4,16$) görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, 1'inci ($\bar{x}=3,56$) ve 3'üncü ($\bar{x}=3,85$) düzey illerde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe yönelik gelişim, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin görev yapılan ilin gelişmişlik düzeyine göre farklılaşma durumunu tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmış, tablo 150'de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 150. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları İlin Gelişmişlik Düzeyine Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	Gelişmişlik Düzeyi	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
Mesleki Gelişim ve İlgisi	1. Düzey	169	3,89	,717	,809	,018	3>1
	2. Düzey	31	4,08	,744			
	3. Düzey	13	4,45	,853			
Mesleğe Bağlılık	1. Düzey	169	4,48	,596	,000	,472	--
	2. Düzey	31	4,37	1,184			
	3. Düzey	13	4,26	1,375			
Mesleğe Verilen Önem	1. Düzey	169	3,14	,757	,005	,000	2-3>1
	2. Düzey	31	3,83	,991			
	3. Düzey	13	4,01	1,048			
Genel Tutum	1. Düzey	169	3,69	,566	,424	,000	2-3>1
	2. Düzey	31	4,03	,664			
	3. Düzey	13	4,24	,724			

Tablo 150'ye göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi ($p=,018$), mesleğe verilen önem ($p=,000$) ve genel tutum ($p=,000$) puan ortalamalarının istatistiksel olarak farklılaştığı görülürken ($p<0,05$) mesleğe bağlılık puan ortalamalarının farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Farklılaşmanın hangi gruplar arasında yaşandığını tespit etmek için mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyleri için LSD analizi, mesleğe verilen önem için Games – Howell analizi yapılmıştır.

Mesleki gelişim ve ilgi için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; 3'üncü düzeyle iller görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,45$),

3'üncü düzey illerde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,89$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Mesleğe verilen önem için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; 2'nci düzey ($\bar{x}=3,83$) ve 3'üncü düzey illerde ($\bar{x}=4,01$) görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, 1'inci düzey illerde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,14$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Genel tutum için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; 2'nci 3'üncü düzeyle illerde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,04$ $\bar{x}=4,24$), 1'nci düzey illerde görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,69$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve il gelişmişlik düzeyi etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 151'de sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 151. Okul Türü ve Coğrafi Bölge Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Ölçek	df	Mean Square	F	p
Okul Türü * İl Gelişmişlik Düzeyi	Mes. Gel. Ve İlgi	2	2,162	3,697	,025*
	Mesleğe Bağlılık	2	,242	,512	,599
	Mes. Ver. Önem	2	2,174	3,394	,034*
	Genel Tutum	2	1,189	3,155	,043*

Tablo 151'de okul türü – il gelişmişlik düzeyi etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyine etkisi incelenmiştir. Okul türü – il gelişmişlik düzeyi etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi ($p=,025$), mesleğe verilen önem ($p=,034$) ve genel tutum ($p=,043$) üzerinden istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturduğu görülürken, mesleğe bağlılık ($p=,599$) düzeyinde anlamlı bir fark oluşturmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 152. Okul Türü ve Gelişmişlik Düzeyi Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları

		Düzye	Okul Türü	Okul Türü	MD	SE	p	Fark
Okul Türü *	Mes. Gel. Ve İlgı	1. Düzey	Devlet Okulu (a)	Özel Okul (b)	-398*	,072	,000*	1b>1a 3b>3a
		2. Düzey			,011	,149	,940	
		3. Düzey			-,588*	,229	,010*	
İl Gel. Düzeyi	Mes. Ver. Önem	1. Düzey	Devlet Okulu (a)	Özel Okul (b)	,034	,075	,650	3b>3a
		2. Düzey			,247	,156	,113	
		3. Düzey			-,497*	,240	,038*	
Genel Tutum		1. Düzey	Devlet Okulu (a)	Özel Okul (b)	-,131	,057	,023*	1b>1a 3b>3a
		2. Düzey			,125	,057	,297	
		3. Düzey			-,390	,184	,034*	

Tablo 152’de okul türü – gelişmişlik düzeyi etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Meslek gelişimi ve ilgi noktasında 1’inci düzey illerde özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}$ =3,89) devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}$ =3,49) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca 3’üncü düzey illerde özel okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}$ =4,45) devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}$ =3,86) anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Mesleğe verilen önem için, 3’üncü düzey illerde ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}$ =4,01) devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}$ =3,51) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Genel tutum noktasında 1’inci düzey illerde özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}$ =3,69) devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}$ =3,55) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Bunun dışında 3’üncü düzey illerde özel okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}$ =4,23) devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}$ =3,84) anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4.4.12. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumuna Göre Mesleki Tutum Düzeylerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutumlarının hem müzik eğitimi alanında hem de genel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumuna göre nasıl farklılaştığı incelenmiştir.

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik eğitimi alanında hizmet içi eğitim alma durumlarına göre mesleki gelişim ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutumları için t-testi yapılmış ve tablo 153’de gösterilmiştir.

Tablo 153. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Durumuna Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları

			HİE Alma Durumu	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p
Mes. Gel ve İlgi		Evet		205	4,06	,719	,055	,000
		Hayır		401	3,53	,813		
Mesleğe Bağlılık		Evet		205	4,55	,663	,782	,895
		Hayır		401	4,55	,655		
Mes. Ver. Ön		Evet		205	3,77	,851	,474	,000
		Hayır		401	3,34	,870		
Genel Tutum		Evet		205	4,03	,628	,735	,000
		Hayır		401	3,63	,568		

Tablo 153’e göre; devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik eğitimi alanında HİE alma durumlarına göre mesleki gelişim ve ilgi ($p=,000$), mesleğe verilen önem ($p=,000$) ve genel tutum puan ($p=,000$) ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Mesleğe bağlılık puan ortalamalarında ($p=,895$) istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum için “evet” yanıtı veren müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,06$ $\bar{x}=3,77$ $\bar{x}=4,03$) “hayır” yanıtı veren müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,53$ $\bar{x}=3,34$ $\bar{x}=3,63$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik eğitimi alanında aldıkları HİE sayısına göre mesleki gelişim ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerindeki farklılaşmaya yönelik One Way ANOVA testi sonuçları tablo 154’de gösterilmiştir.

Tablo 154. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Sayısına Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Ona Way ANOVA Testi Sonuçları

	HİE Alma Sayısı	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
Mesleki Gelişim ve İlgisi	1 Defa	62	3,90	,727	,056	,000	1-2-3-4>0
	2 Defa	72	4,00	,723			
	3 Defa	28	4,18	,604			
	4 ve üstü	43	4,34	,701			
	HİE Almadım (0)	401	3,54	,813			
Mesleğe Bağlılık	1 Defa	62	4,41	,805	,185	,334	--
	2 Defa	72	4,62	,483			
	3 Defa	28	4,57	,841			
	4 ve üstü	43	4,66	,547			
	HİE Almadım	401	4,55	,655			
Mesleğe Verilen Önem	1 Defa	62	3,76	,901	,548	,000	1-2-3-4>0
	2 Defa	72	3,70	,859			
	3 Defa	28	3,92	,729			
	4 ve üstü	43	3,81	,856			
	HİE Almadım	401	3,34	,870			
Genel Tutum	1 Defa	62	3,93	,668	,280	,000	1-2-3-4>0
	2 Defa	72	3,99	,614			
	3 Defa	28	4,14	,509			
	4 ve üstü	43	4,18	,647			
	HİE Almadım	401	3,64	,658			

Tablo 154'e göre devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi ($p=,000$), mesleğe verilen önem ($p=,000$) ve genel tutum ortalamalarının HİE alma sayısına göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülmüştür ($p<0,05$). Buna karşın mesleğe bağlılık puan ortalamalarının ($p=,334$) HİE alma sayısına göre farklılaşmadığı belirlenmiştir.

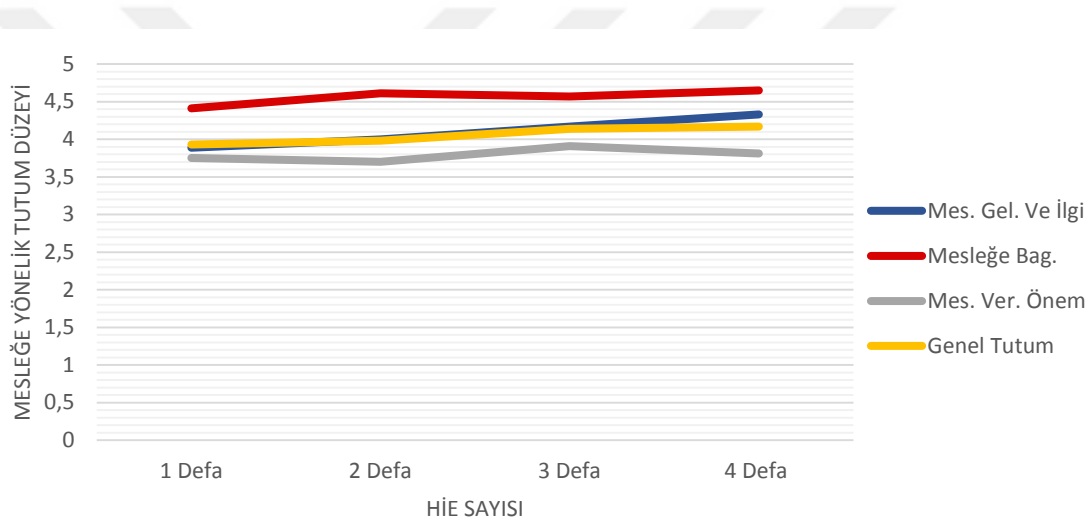
Meslek gelişimi ve ilgi için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; müzik eğitimi alanında 1 defa ($\bar{x}=3,89$), 2 defa ($\bar{x}=4,00$), 3 defa ($\bar{x}=4,17$), 4 ve üstü ($\bar{x}=4,33$) sayıda HİE alan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, müzik eğitimi alanında HİE almayan ($\bar{x}=3,48$) müzik öğretmenlerinin ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bunun dışında müzik eğitimi alanında 4 ve üstü sayıda ($\bar{x}=4,33$) HİE alan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, müzik eğitimi alanında 1 defa ($\bar{x}=3,89$) ve 2 defa ($\bar{x}=4,00$) HİE alan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Mesleğe verilen önem için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; müzik eğitimi alanında 1 defa ($\bar{x}=3,75$), 2 defa ($\bar{x}=3,70$), 3 defa ($\bar{x}=3,31$) ile 4 ve üstü ($\bar{x}=3,81$) sayıda HİE alan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, müzik eğitimi alanında HİE

almayan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,48$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Genel tutum için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; müzik eğitimi alanında 1 defa ($\bar{x}=3,93$), 2 defa ($\bar{x}=3,98$), 3 defa ($\bar{x}=4,14$) ile 4 ve üstü ($\bar{x}=4,17$) sayıda HİE alan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, müzik eğitimi alanında HİE almayan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,76$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum ortalamalarının HİE'e göre dağılımı grafik 28'de gösterilmiştir.

Grafik 28. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Durumu ve Tutum Puanı Dağılımı

Araştırmaya katılan ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi düzeylerinin ve genel tutum düzeylerinin hizmet içi eğitim sayısına paralel olarak yükseldiği görülmüştür. Mesleğe verilen önem düzeylerinin HİE sayısına göre değişkenlik gösterdiği tespit edilmiştir. Mesleğe bağlılık ve HİE alma durumu arasında istatistiksel olarak bir farklılaşma olmamasına rağmen 3'üncü defa HİE'den sonra az miktarda yükseldiği, meslek gelişimi ve ilgi ile genel tutum düzeyinin aynı düzeyde ve paralel hareket ettiği görülmektedir.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik eğitimi alanında HİE alma durumlarına göre mesleki gelişim ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerini tespit etmek için t-testi yapılmış ve tablo 155’de gösterilmiştir.

Tablo 155. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Durumuna Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları

	HİE Alma Durumu	N	$\bar{x}$	ss.	sig.	p
Mes. Gel ve İlgi	Evet	80	4,23	0,633	,022	,000
	Hayır	133	3,79	0,754		
Mesleğe Bağlılık	Evet	80	4,31	1,048	,000	,069
	Hayır	133	4,54	0,522		
Mes. Ver. Ön	Evet	80	3,57	0,885	,517	,000
	Hayır	133	3,14	0,812		
Genel Tutum	Evet	80	3,97	0,558	,278	,000
	Hayır	133	3,65	0,613		

Tablo 155’e göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik eğitimi alanında HİE alma durumlarına göre mesleki gelişim ve ilgi ($p=,000$), mesleğe verilen önem ($p=,000$) ve genel tutum puan ($p=,000$) ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Mesleğe bağlılık puan ortalamalarında ($p=,069$) istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum için “evet” yanıtını veren müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,23$ $\bar{x}=4,57$ $\bar{x}=3,97$), hayır yanıtını veren müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,79$ $\bar{x}=3,14$ $\bar{x}=3,65$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik eğitimi alanında aldıkları HİE sayısına göre mesleki gelişim ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerindeki farklılaşmaya yönelik One Way ANOVA testi sonuçları tablo 156’da gösterilmiştir.

Tablo 156. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Sayısına Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Ona Way ANOVA Testi Sonuçları

	HİE Alma Sayısı	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
Mesleki Gelişim ve İlgisi	1 Defa	14	4,08	0,751	,041	,000	4>0
	2 Defa	23	4,05	0,671			
	3 Defa	18	4,25	0,600			
	4 ve üstü	25	4,45	0,501			
	HİE Almadım (0)	133	3,79	0,754			
Mesleğe Bağlılık	1 Defa	14	4,19	1,388	,000	,086	--
	2 Defa	23	4,35	0,819			
	3 Defa	18	4,57	0,569			
	4 ve üstü	25	4,15	1,280			
	HİE Almadım (0)	133	4,54	0,522			
Mesleğe Verilen Önem	1 Defa	14	3,40	1,228	,003	,000	4>0
	2 Defa	23	3,18	0,913			
	3 Defa	18	3,62	0,567			
	4 ve üstü	25	4,00	0,640			
	HİE Almadım (0)	133	3,14	0,812			
Genel Tutum	1 Defa	14	3,82	0,616	,070	,000	4>0
	2 Defa	23	3,74	0,647			
	3 Defa	18	4,05	0,438			
	4 ve üstü	25	4,21	0,416			
	HİE Almadım (0)	133	3,65	0,613			

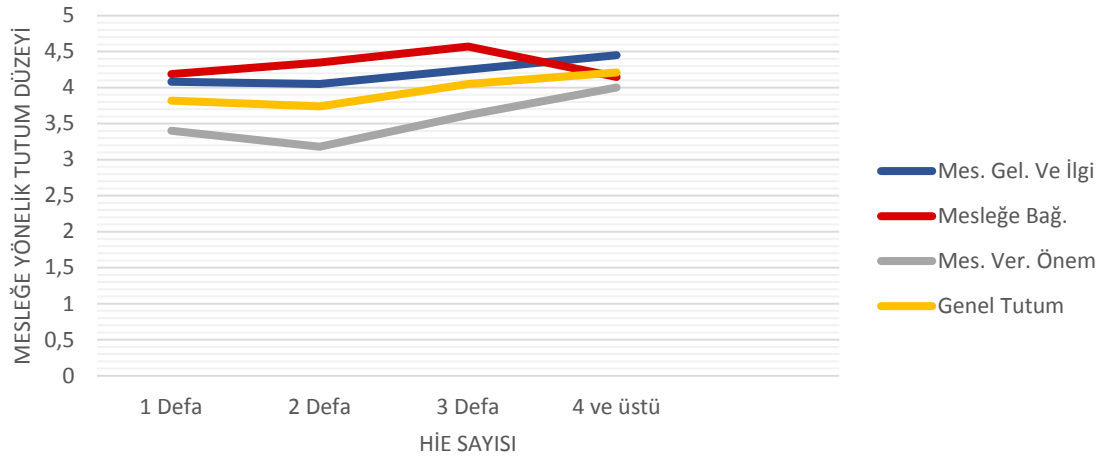
Tablo 156'ya göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi ($p=,000$), mesleğe verilen önem ($p=,000$) ve genel tutum ($p=,000$) ortalamalarının HİE alma sayısına göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülmüştür ($p<0,05$). Buna karşın mesleğe bağlılık puan ortalamalarının ($p=,086$) HİE alma sayısına göre farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Meslek gelişimi ve ilgi için yapılan Post – Hoc (Games - Howell) analizine göre; müzik eğitimi alanında 4 ve üstü ($\bar{x}=4,45$) sayıda HİE alan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, müzik eğitimi alanında HİE almayan ($\bar{x}=3,79$) müzik öğretmenlerinin ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Mesleğe verilen önem için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; müzik eğitimi alanında 4 ve üstü ($\bar{x}=4,00$) sayıda HİE alan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, müzik eğitimi alanında HİE almayan ($\bar{x}=3,14$) müzik öğretmenlerinin ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Genel tutum için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; müzik eğitimi alanında 4 ve üstü ($\bar{x}=4,21$) sayıda HİE alan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, müzik

eğitimi alanında HİE almayan ($\bar{x}=3,65$) müzik öğretmenlerinin ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Grafik 29. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Alanında HİE Durumu ve Tutum Puan Dağılımı

Grafik 29'da Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik eğitimi alanında HİE alma durumlarına göre meslek tutumu düzeyleri gösterilmiştir. Müzik eğitimi alanında alınan 2'nci HİE'den sonra meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık ve genel tutum düzeylerinin yükselişe geçtiği görülmüştür. Fakat müzik eğitimi alanında alınan 3'üncü HİE'e kadar mesleğe bağlılık düzeyinin yükselişe geçtiği 3'üncü HİE'den sonra mesleğe bağlılık düzeyinde bir düşüş meydana geldiği görülmektedir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve müzik eğitimi alanında HİE alma durumu etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 157'de sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 157. Okul Türü ve Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Durumu Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Ölçek	df	Mean Square	F	p
Okul Türü * HİE	Mes. Gel. Ve İlg	1	,314	,537	,464
	Mesleğe Bağlılık	1	2,067	4,386	,037
	Mes. Ver. Önem	1	,001	,001	,975
	Genel Tutum	1	,224	,556	,456

Tablo 157’ye okul türü – müzik eğitim alanında HİE etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum üzerindeki etkisi incelenmiştir. Okul türü – müzik eğitimi alanında HİE etkileşiminin mesleki gelişim ve ilgi ($p=,464$), mesleğe verilen önem ($p=,975$) ve genel tutum ($P=,456$) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Fakat okul türü – müzik eğitimi alanında HİE etkileşiminin mesleğe bağlılık ($p=,037$) noktasında anlamlı bir fark oluşturduğu tespit edilmiştir.

Tablo 158. Okul Türü ve Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Durumu Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları

Okul Türü*HİE	HİE		Okul Türü	Okul Türü	MD	SE	p	Fark
	Mes. Bağ.	Evet (1) Hayır (2)	Devlet Okulu (a)	Özel Okul (b)	249*	,091	,006*	1a>1b
					,011	,069	,868	

Tablo 158’de okul türü ve müzik eğitimi alanında HİE alma durumu etkileşiminin mesleğe bağlılık düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi sonuçları gösterilmiştir. Mesleğe bağlılık noktasında “evet” cevabını veren ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,55$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=4,30$) anlamlı düzeyde fazla olduğu görülmüştür.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve müzik eğitimi alanında HİE alma durumu etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 159’da sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 159. Okul Türü ve Müzik Eğitimi Alanında HİE Alma Sayısının Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Ölçek	df	Mean Square	F	p
Okul Türü * HİE	Mes. Gel. Ve İlgi	4	,250	,431	,786
	Mesleğe Bağlılık	4	1,062	2,260	,061
	Mes. Ver. Önem	4	1,130	1,548	,186
	Genel Tutum	4	,301	,754	,555

Tablo 159’da okul türü – müzik eğitim alanında HİE alma sayısı etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyine etkisi incelenmiştir. Okul türü – müzik eğitimi alanında HİE sayısı etkileşiminin mesleki gelişim ve ilgi ($p=,786$), mesleğe bağlılık ($p=,061$), mesleğe verilen önem ($p=,186$) ve genel tutum düzeyine ($p=,555$) istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür.

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin genel eğitim alanında hizmet içi eğitim alma durumlarına göre mesleki gelişim ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutumları için t-testi yapılmış ve tablo 160’da gösterilmiştir.

Tablo 160. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Genel Eğitim Alanında HİE Alma Durumuna Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları

	HİE Alma Durumu	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p
Mes. Gel ve İlgi	Evet	491	3,71	0,797	,002	,920
	Hayır	115	3,72	0,920		
Mesleğe Bağlılık	Evet	491	4,58	0,626	,017	,049*
	Hayır	115	4,43	0,768		
Mes. Ver. Ön	Evet	491	3,47	0,858	,008	,303
	Hayır	115	3,56	1,003		
Genel Tutum	Evet	491	3,77	0,657	,010	,825
	Hayır	115	3,78	0,749		

Tablo 160’a göre; devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin genel eğitim alanında HİE alma durumlarına göre mesleki gelişim ve ilgi ($p=,920$), mesleğe verilen önem ($p=,303$) ve genel tutum puan ($p=,825$) ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Mesleğe bağlılık puan ortalamalarında ise ($p=,049$) istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Mesleğe bağlılık için “evet” yanıtını veren müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,58$) hayır yanıtını veren müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,43$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin genel eğitim alanında aldıkları HİE sayısına göre mesleki gelişim ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerindeki farklılaşmaya yönelik One Way ANOVA testi sonuçları tablo 161’de gösterilmiştir.

Tablo 161. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Genel Eğitim Alanında HİE Alma Sayısına Göre Tutum Düzeylerine Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	HİE Alma Sayısı	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
Mesleki Gelişim ve İlgi	1 Defa	48	3,97	0,761	,010	,021*	1>3
	2 Defa	91	3,58	0,844			
	3 Defa	102	3,57	0,733			
	4 ve üstü	250	3,77	0,796			
	HİE Almadım (0)	115	3,72	0,920			
Mesleğe Bağlılık	1 Defa	48	4,65	0,556	,048	,080	--
	2 Defa	91	4,47	0,708			
	3 Defa	102	4,59	0,574			
	4 ve üstü	250	4,60	0,626			
	HİE Almadım (0)	115	4,43	0,768			
Mesleğe Verilen Önem	1 Defa	48	3,91	0,908	,001	,000*	1>2-3-4 4>3
	2 Defa	91	3,37	0,937			
	3 Defa	102	3,24	0,766			
	4 ve üstü	250	3,51	0,821			
	HİE Almadım (0)	115	3,56	1,003			
Genel Tutum	1 Defa	48	4,06	0,646	,008	,001*	1>2-3 4>3
	2 Defa	91	3,65	0,717			
	3 Defa	102	3,62	0,589			
	4 ve üstü	250	3,81	0,640			
	HİE Almadım (0)	115	3,78	0,749			

Tablo 161’e göre devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi ($p=,021$), mesleğe verilen önem ($p=,000$) ve genel tutum ($p=,001$) ortalamalarının genel eğitim alanında HİE alma sayısına göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülmüştür ($p<0,05$). Buna karşın mesleğe bağlılık puan ortalamalarının ($p=,080$) HİE alma sayısına göre farklılaşmadığı belirlenmiştir.

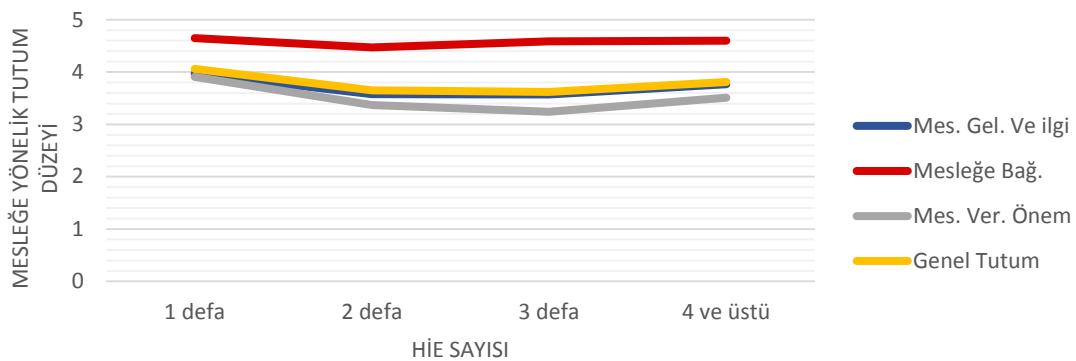
Meslek gelişimi ve ilgi için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; genel eğitim alanında 1 defa HİE almış olan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının

($\bar{x}=3,96$), genel eğitimi alanında 3 defa HİE almış müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,57$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Mesleğe verilen önem için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; genel eğitim alanında 1 defa HİE almış olan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,91$), genel eğitim alanında 2 defa ($\bar{x}=3,37$) 3 defa ($\bar{x}=3,24$) ve 4 ve üstü sayıda ($\bar{x}=3,51$) HİE almış müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca genel eğitim alanında 4 defa HİE almış olan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,51$), genel eğitim alanında 3 defa HİE almış olan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,24$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Genel tutum için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; genel eğitim alanında 1 defa HİE almış olan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,06$) genel eğitim alanında 2 defa ($\bar{x}=3,65$) ve 3 defa ($\bar{x}=3,61$) HİE almış olan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bunun dışında genel eğitim alanında 4 defa HİE almış olan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,81$), genel eğitim alanında 3 defa HİE almış olan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,61$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum ortalamalarının genel eğitim alanında alınan HİE'e göre dağılımı grafik 29'da gösterilmiştir.

Grafik 30. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Genel Eğitim Alanında HİE Durumu ve Tutum Puanı Dağılımı

Grafik 30’da, devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin genel eğitim alanında HİE alma durumu, puan dağılımı ve tutum düzeylerine yönelik dağılım gösterilmiştir. Tabloya göre devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi düzeyleri ile genel tutum düzeylerinin hemen hemen aynı düzeyde seyrettiği görülmüştür. Genel eğitim alanında alınan 2’nci HİE’e kadar düşüş olduğu ve ondan sonra az da olsa yükselişe geçtiği tespit edilmiştir. Mesleğe bağlılık düzeyi hemen hemen sabit bir yol izlerken, mesleğe verilen önem düzeyinin meslek gelişimi ve ilgi ile genel tutum düzeyini takip ettiği görülmüştür.

Genel eğitim alanında yapılan HİE faaliyetlerinin müzik öğretmenlerinin tutumlarını olumsuz yönde etkileyebileceği, bu noktada genel eğitim alanında yapılan HİE’lerin müzik öğretmenlerini tatmin edemediği, bu faaliyetlerin öğretmenlerin tutumlarına etkisinin olmadığı düşünülebilir. Bu bağlamda genel eğitim alanında yapılan HİE faaliyetlerinin niteliği, hedef kitleye uygunluğu ve öğretmenin dikkatini çekme noktasında eksikliklerin betimlenebileceği görülebilir.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik eğitimi alanında HİE alma durumlarına göre mesleki gelişim ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerini tespit etmek için t-testi yapılmış ve tablo 162’de gösterilmiştir.

Tablo 162. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Genel Eğitim Alanında HİE Alma Durumuna Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları

HİE Alma Durumu		N	$\bar{x}$	ss.	sig.	p
Mes. Gel ve İlgi	Evet	89	4,19	0,648	,010	,021*
	Hayır	124	3,78	0,756		
Mesleğe Bağlılık	Evet	89	4,38	1,000	,048	,080
	Hayır	124	4,51	0,545		
Mes. Ver. Ön	Evet	89	3,59	0,869	,001	,000*
	Hayır	124	3,09	0,803		
Genel Tutum	Evet	89	3,98	0,563	,008	,001*
	Hayır	124	3,63	0,605		

Tablo 162’ye göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin genel eğitim alanında HİE alma durumlarına göre mesleki gelişim ve ilgi ($p=,021$), mesleğe verilen önem ($p=,000$) ve genel tutum puan ($p=,001$) ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Mesleğe bağlılık puan ortalamalarında ($p=,080$) istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum için “evet” yanıtını veren müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,19$ $\bar{x}=3,59$ $\bar{x}=3,98$) hayır yanıtını veren müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,78$ $\bar{x}=3,09$ $\bar{x}=3,63$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin genel eğitim alanında aldıkları HİE sayısına göre mesleki gelişim ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerindeki farklılaşmaya yönelik One Way ANOVA testi sonuçları tablo 163’de gösterilmiştir.

Tablo 163. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Genel Eğitim Alanında HİE Alma Sayısına Göre Tutum Düzeylerine Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

	HİE Alma Sayısı	N	$\bar{x}$	ss.	Sig.	p	Fark
Mesleki Gelişim ve İlgi	1 Defa	18	4,06	0,596	,020	,000*	4>0
	2 Defa	27	4,04	0,743			
	3 Defa	8	4,02	0,553			
	4 ve üstü	36	4,42	0,572			
	HİE Almadım (0)	124	3,78	0,756			
Mesleğe Bağlılık	1 Defa	18	4,31	1,260	,004	,603	--
	2 Defa	27	4,49	0,724			
	3 Defa	8	4,50	0,777			
	4 ve üstü	36	4,30	1,101			
	HİE Almadım	124	4,51	0,545			
Mesleğe Verilen Önem	1 Defa	18	3,67	1,132	,013	,000*	4>0
	2 Defa	27	3,31	0,876			
	3 Defa	8	3,32	0,723			
	4 ve üstü	36	3,81	0,685			
	HİE Almadım	124	3,09	0,803			
Genel Tutum	1 Defa	18	3,94	0,620	,079	,000*	4>0
	2 Defa	27	3,82	0,645			
	3 Defa	8	3,82	0,458			
	4 ve üstü	36	4,15	0,451			
	HİE Almadım	124	3,63	0,605			

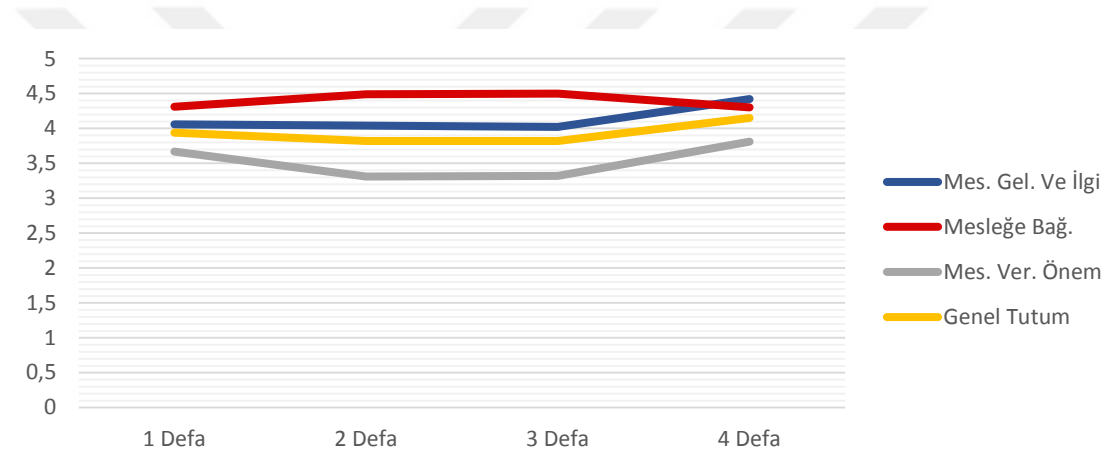
Tablo 163’e göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi ($p=,000$), mesleğe verilen önem ($p=,000$) ve genel tutum ($p=,000$) ortalamalarının genel eğitim alanında HİE alma sayısına göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülmüştür ($p<0,05$). Buna karşın mesleğe bağlılık puan ortalamalarının ($p=,603$) HİE alma sayısına göre farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Meslek gelişimi ve ilgi için yapılan Post – Hoc (Games - Howell) analizine göre; genel eğitim alanında 4 ve üstü ($\bar{x}=4,42$) sayıda HİE alan müzik öğretmenlerinin puan

ortalamalarının, genel eğitim alanında HİE almayan ($\bar{x}=3,78$) müzik öğretmenlerinin ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Mesleğe verilen önem için yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analizine göre; genel eğitim alanında 4 ve üstü ($\bar{x}=3,81$) sayıda HİE alan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, genel eğitim alanında HİE almayan ($\bar{x}=3,09$) müzik öğretmenlerinin ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Genel tutum için yapılan Post – Hoc (LSD) analizine göre; genel eğitim alanında 1 defa ve 4 defa HİE almış alan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının, genel eğitim alanında HİE almamış olan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Grafik 31. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Genel Eğitim Alanında HİE Durumu ve Tutum Puan Dağılımı

Grafik 31'e göre meslek gelişimi ve ilgi ile genel tutum düzeyinin 3'üncü HİE'ye kadar neredeyse sabit yol izlediği, 3'üncü HİE'den sonra yükselişe geçtiği görülmüştür. Aynı durumunda mesleğe verilen önem düzeyinde de yaşandığı tespit edilirken mesleğe bağlılık düzeyinin 2'inci HİE'den sonra az da olsa yükseldiği, 3'üncü HİE'den sonra düştüğü görülmüştür. Ayrıca Mesleğe bağlılık düzeyinin diğer boyutlara göre yüksek bir düzeye sahip olduğu, mesleğe verilen önem düzeyinin ise düşük olduğu görülürken, meslek gelişimi ve ilgi boyutu ile genel tutum düzeyinin birbirine yakın oranlarda olduğu görülmektedir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve genel eğitim alanında HİE alma durumu etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe

bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 162’de sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 164. Okul Türü ve Genel Eğitim Alanında HİE Alma Durumu Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Ölçek	df	Mean Square	F	p
Okul Türü * HİE	Mes. Gel. Ve İlg	1	5,911	9,355	,002
	Mesleğe Bağlılık	1	2,609	5,540	,019
	Mes. Ver. Önem	1	11,525	15,121	,000
	Genel Tutum	1	4,469	10,464	,001

Tablo 164’te okul türü – genel eğitim alanında HİE etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum üzerindeki etkisi incelenmiştir. Okul türü – genel eğitim alanında HİE etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi (p=,002), mesleğe bağlılık (p=,019), mesleğe verilen önem (p=,000) ve genel tutum (p=,001) üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturduğu tespit edilmiştir.

Tablo 165. Okul Türü ve Genel Eğitim Alanında HİE Alma Durumu Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	HİE	Okul Türü	Okul Türü	MD	SE	p	Fark
Okul Türü	Mes. Evet (1)	Devlet Okulu	Özel Okul	-,479*	,092	,000*	1b>1a
	Gel. İlg Hayır (2)	(a)	(b)	-,058	,103	,573	
* HİE	Mes. Evet (1)	Devlet Okulu	Özel Okul	,204*	,079	,010*	1a>1b
	Bağ. Hayır (2)	(a)	(b)	-,076	,089	,390	
HİE	Mes. Evet (1)	Devlet Okulu	Özel Okul	-,120	,101	,233	2a>2b
	Ver. Ön. Hayır (2)	(a)	(b)	,468*	,113	,000*	
Tutum	Genel Evet (1)	Devlet Okulu	Özel Okul	-,211*	,075	,005*	1b>1a
	Hayır (2)	(a)	(b)	,155	,085	,067	

Tablo 165’e göre okul türü – genel eğitim alanında HİE alma durumu etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi sonuçları gösterilmiştir. Meslek gelişimi ve ilgi noktasında, “evet” cevabını veren ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,19$) devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,71$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Mesleğe bağlılık noktasında, devlet okullarında görev yapan ve “evet” cevabını veren müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,58$) “evet” cevabını veren ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=4,37$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Mesleğe verilen önem için, “hayır” cevabını veren ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,56$) “hayır” cevabını veren ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,09$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Genel tutuma baktığımızda; özel okullarda görev yapan ve “evet” cevabını veren müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,97$) “evet” cevabını veren ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,76$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü ve genel eğitim alanında HİE alma sayısı etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 166’da sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 166. Okul Türü ve Genel Eğitim Alanında HİE Alma Sayısı Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Ölçek	df	Mean Square	F	p
Okul Türü * HİE	Mes. Gel. Ve İlgi	4	2,111	3,387	,009
	Mesleğe Bağlılık	4	1,031	2,187	,069
	Mes. Ver. Önem	4	3,274	4,410	,002
	Genel Tutum	4	1,470	3,521	,007

Tablo 161’de okul türü – genel eğitim alanında HİE alma sayısı etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyine etkisi incelenmiştir. Okul türü – genel eğitim alanında HİE alma sayısının meslek gelişimi ve ilgi ($p=,009$), mesleğe verilen önem ($p=,002$) ve genel tutum ($p=,007$) düzeyine istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturduğu belirlenmiştir. Fakat mesleğe bağlılık ($p=,069$) düzeyinde anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür.

Tablo 167. Okul Türü ve Genel Eğitim Alanında HİE Sayısı Etkileşiminin Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları

	Aylık Gelir	Okul Türü	Okul Türü	MD	SE	p	Fark
Okul Türü	1 Defa			-,088	,218	,686	
	Mes. Gel. ve İlgil	2 Defa	Devlet	-,463*	,173	,008*	2b>1b
		3 Defa	Okulu	-,448	,290	,123	4b>4a
		4 Defa	(a)	-,642*	,141	,000*	
		HİE Almadım (0)		-,058	,102	,570	
Okul Türü * HİE Sayısı	1 Defa			,239	,238	,316	
	Mesleğe Verilen Önem	2 Defa	Devlet	,060	,189	,751	4b>4a
		3 Defa	Okulu	-,079	,316	,803	0a>0b
		4 Defa	(a)	-,302*	,154	,050*	
		HİE Almadım (0)		,468*	,112	,000*	
Genel Tutum	1 Defa			,121	,179	,500	
		2 Defa	Devlet	-,170	,142	,231	
		3 Defa	Okulu	-,200	,237	,399	4b>4a
		4 Defa	(a)	-,334*	,115	,004*	
		HİE Almadım (0)		,155	,084	,064	

Tablo 167’de okul türü – genel eğitim alanında HİE alma etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi sonuçları gösterilmiştir.

Meslek gelişimi ve ilgi noktasında, özel okullarda görev yapan ve genel eğitim alanında 2 defa HİE almış olan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,04$) ile devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,57$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Aynı şekilde 4 ve üstü sayıya genel eğitimi alanında HİE almış olan özel okul müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,14$) devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,77$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Mesleğe verilen önem için, özel okullarda görev yapan ve 4 ve üstü sayıda genel eğitim alanında HİE alan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,81$) devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,51$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Farklı şekilde devlet okullarında görev yapan ve genel eğitim alanında HİE almamış olan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,81$) özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,31$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Genel tutum düzeyinde ise, özel okullarda görev yapan ve 4 ve üstü sayıda HİE almış olan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,14$) devlet okullarında görev

yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,81$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

4.5. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin İş Doymu Ve Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Araştırma beşinci alt problemde, devlet ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doymu ve iş doyumlarının alt boyutları ile müzik öğretmenlerinin mesleğe yönelik tutum ve tutumun alt boyutları arasındaki ilişki önce okul değişkenine göre sonra da tüm veriler birleştirilerek incelenmiştir.

Korelasyon katsayılar Kalaycı (2006) tarafından belirlenmiş olan kriterlere göre değerlendirilmiştir. Değerlendirme kriterleri tablo 168’de gösterilmiştir.

Tablo 168. Korelasyon Katsayı Değerleri

r	İlişki
0,00 – 0,25	Çok Zayıf
0,26 – 0,49	Zayıf
0,50 – 0,69	Orta
0,70 – 0,89	Yüksek
0,90 – 1,00	Çok Yüksek

Tablo 167’de araştırmaya katılan ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyum ve mesleğe yönelik tutum düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir.

Tablo 169. Devlet Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumları İle Tutumları Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Katsayıları

Boyut / Ölçek	Minnesota İş Doymu Ölçeği				
		İçsel Doyum	Dışsal Doyum	Genel Doyum	
Müzik Öğretmenliği Mesleği	N	606	606	606	
	Mesleki Gelişi ve İlgi	p	,000	,000	,000
	r	,463**	,304**	,433**	
Tutum Ölçeği	N	606	606	606	
	Mesleğe Bağlılık	p	,000	,610	,008
	r	,158**	,021	,108**	
Müzik Öğretmenliği Mesleği	N	606	606	606	
	Mesleğe Verilen Önem	p	,000	,000	,000
	r	,522**	,363	,498	
Tutum	N	606	606	606	
	Tutum	p	,000	,000	,000
	r	,542**	,353**	,505**	

Tablo 169’da devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyum ve tutum düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayıları gösterilmiştir.

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin tutum ölçeğinde yer alan mesleki gelişim ve ilgi alt boyutu düzeyleri ile iş doyum ölçeğinin içsel doyum, dışsal doyum düzeyleri ve iş doyum düzeyleri arasındaki ilişkisiyle ilgili olarak;

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi düzeyleri ile içsel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde zayıf düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,463 - p<0,01$).
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi düzeyleri ile dışsal doyum düzeyleri arasında pozitif yönde zayıf düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,304 - p<0,01$).
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi düzeyleri ile iş doyum düzeyleri arasında pozitif yönde zayıf düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,433 - p<0,01$).

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin tutum ölçeğinde yer alan mesleğe bağlılık alt boyutu düzeyleri ile iş doyum ölçeğinin içsel doyum, dışsal doyum düzeyleri ve iş doyum düzeyleri arasındaki ilişkisiyle ilgili olarak;

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık düzeyi ile içsel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde çok zayıf düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,158 - p<0,01$).
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık düzeyleri ile dışsal doyum düzeyleri arasında pozitif yönde, çok zayıf düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,021$).
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık düzeyleri ile dışsal doyum düzeyleri arasında pozitif yönde çok zayıf düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu görülmüştür ($r=,108 - p<0,01$).

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin tutum ölçeğinde yer alan mesleğe verilen önem alt boyutu düzeyleri ile iş doyum ölçeğinin içsel doyum, dışsal doyum düzeyleri ve iş doyum düzeyleri arasındaki ilişkisiyle ilgili olarak;

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe verilen önem düzeyleri ile içsel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,522 - p<0,01$).
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe verilen önem düzeyleri ile dışsal doyum düzeyleri arasında pozitif yönde zayıf düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,363 - p<0,01$).
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe verilen önem düzeyleri ile genel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde zayıf düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,498 - p<0,01$).

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin tutum düzeyleri ile iş doyumunu ölççeğinde yer alan içsel doyum, dışsal doyum düzeyleri ve iş doyumunu düzeyleri arasındaki ilişkisiyle ilgili olarak;

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum düzeyleriyle içsel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde, orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,542 - p<0,01$).
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin, müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum düzeyleriyle dışsal doyum düzeyleri arasında pozitif yönde, düşük düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,353 - p<0,01$).
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum düzeyleriyle iş doyumunu düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,505 - p<0,01$).

Tablo 170'de araştırmaya katılan ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyum ve mesleğe yönelik tutum düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir.

Tablo 170. Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumları İle Tutumları Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Katsayıları

	Boyut / Ölçek	Minnesota İş Doyumu Ölçeği			
		İçsel Doyum	Dışsal Doyum	Genel Doyum	
Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeği	Mesleki Gelişi ve İlgi	N	213	213	213
		p	,000	,000	,000
		r	,561**	,452**	,553**
	Mesleğe Bağlılık	N	213	213	213
		p	,953	,015	,275
		r	,004	166*	,075
	Mesleğe Verilen Önem	N	213	213	213
		p	,000	,000	,000
		r	,641**	,545**	,644**
	Tutum	N	213	213	213
		p	,000	,000	,000
		r	,652**	,505**	,643**

Tablo 170’de özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyumu ve tutum düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayıları gösterilmiştir.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin tutum ölçeğinde yer alan mesleki gelişim ve ilgi düzeyleri ile iş doyumu ölçeğinin içsel doyum, dışsal doyum düzeyleri ve iş doyumu düzeyleri arasındaki ilişkisiyle ilgili olarak;

- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi düzeyleri ile içsel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,561 - p<0,01$).
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi düzeyleri ile dışsal doyum düzeyleri arasında pozitif yönde zayıf düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,452 - p<0,01$).
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi düzeyleri ile iş doyumu düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,553 - p<0,01$).

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin tutum ölçeğinde yer alan mesleğe bağlılık düzeyleri ile iş doyumu ölçeğinin içsel doyum, dışsal doyum düzeyleri ve iş doyumu düzeyleri arasındaki ilişkisiyle ilgili olarak;

- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık düzeyi ile içsel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde ve çok zayıf düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,004$).
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık düzeyi ile içsel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde çok zayıf düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,166 - p>0,01$).
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık düzeyi ile içsel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde ve çok zayıf düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,075$).

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin tutum ölçeğinde yer alan mesleğe verilen önem alt boyutu düzeyleri ile iş doyumunu ölçeğinin içsel doyum, dışsal doyum düzeyleri ve iş doyumunu düzeyleri arasındaki ilişkisiyle ilgili olarak;

- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe verilen önem düzeyleri ile içsel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,641 - p<0,01$).
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe verilen önem düzeyleri ile içsel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,545 - p<0,01$).
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe verilen önem düzeyleri ile içsel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,644 - p<0,01$).

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin tutum düzeyleri ile iş doyumunu ölçeğinde yer alan içsel doyum, dışsal doyum düzeyleri ve iş doyumunu düzeyleri arasındaki ilişkisiyle ilgili olarak;

- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum düzeyleriyle içsel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,652 - p<0,01$).
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum düzeyleriyle içsel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde orta

düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,505 - p<0,01$).

- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum düzeyleriyle içsel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,643 - p<0,01$).

Tablo 171’de araştırmaya katılan tüm müzik öğretmenlerinin iş doyum ve mesleğe yönelik tutum düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir.

Tablo 171. Araştırmaya Katılan Tüm Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumları İle Tutumları Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Katsayıları

	Boyut / Ölçek	Minnesota İş Doyumu Ölçeği			
		İçsel Doyum	Dışsal Doyum	Genel Doyum	
Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeği	Mesleki Gelişi ve İlgi	N	819	819	819
		p	,000	,000	,000
		r	,429**	,307**	,410**
	Mesleğe Bağlılık	N	819	819	819
		p	,001	,523	,063
		r	,120**	-,022	-,065
	Mesleğe Verilen Önem	N	819	819	819
		p	,000	,000	,000
		r	,556**	,419**	,541**
	Tutum	N	819	819	819
		p	,000	,000	,000
		r	,546**	,383**	,518**

Tablo 171’de araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin iş doyum ve tutum düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayıları gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin tutum ölçeğinde yer alan mesleki gelişim ve ilgi düzeyleri ile iş doyum ölçeğinin içsel doyum, dışsal doyum düzeyleri ve iş doyum düzeyleri arasındaki ilişkisiyle ilgili olarak;

- Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi düzeyleri ile içsel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde zayıf düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,429 - p<0,01$).
- Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi düzeyleri ile dışsal doyum düzeyleri arasında pozitif yönde zayıf

düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,307 - p<0,01$).

- Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi düzeyleri ile iş doyumunu düzeyleri arasında pozitif yönde zayıf düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,410 - p<0,01$).

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenlerinin tutum ölçeğinde yer alan mesleğe bağlılık düzeyleri ile iş doyumunu ölçeğinin içsel doyum, dışsal doyum düzeyleri ve iş doyumunu düzeyleri arasındaki ilişkisiyle ilgili olarak;

- Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık düzeyi ile içsel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde çok zayıf düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,120 - p=0,01$).
- Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık düzeyi ile içsel doyum düzeyleri arasında negatif yönde ve çok zayıf düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=-,022$).
- Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık düzeyi ile içsel doyum düzeyleri arasında negatif yönde ve çok zayıf düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=-,065$).

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenlerinin tutum ölçeğinde yer alan mesleğe verilen önem alt boyutu düzeyleri ile iş doyumunu ölçeğinin içsel doyum, dışsal doyum düzeyleri ve iş doyumunu düzeyleri arasındaki ilişkisiyle ilgili olarak;

- Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenlerinin mesleğe verilen önem düzeyleri ile içsel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,556 - p<0,01$).
- Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenlerinin mesleğe verilen önem düzeyleri ile içsel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde zayıf düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,419 - p<0,01$).

- Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenlerinin mesleğe verilen önem düzeyleri ile içsel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,541 - p<0,01$).

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenlerinin tutum düzeyleri ile iş doyumunu ölçteğinde yer alan içsel doyum, dışsal doyum düzeyleri ve iş doyumunu düzeyleri arasındaki ilişkisiyle ilgili olarak;

- Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum düzeyleriyle içsel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,546 - p<0,01$).
- Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum düzeyleriyle içsel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde zayıf düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,383 - p<0,01$).
- Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum düzeyleriyle içsel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=,518 - p<0,01$).

4.6. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutum Düzeylerine Dair Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın altıncı alt problemi olan “Devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeyleri nasıldır?” alt problemine yönelik olarak; devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin Müzik Dersi Tutum Ölçeğine (MDTÖ) yer alan ifadelere verdikleri cevaplar frekans ve yüzde olarak verilmiştir. Ardından MDTÖ’ye tutum düzeyleri frekans, ortalama ve standart sapma olarak gösterilmiştir.

Öğrencilerin MDTÖ’ye verdikleri yanıtların değerlendirilmesi için tablo 172’de değerlendirme aralığı verilmiş ve tüm değerlendirme bu tabloya göre yapılmıştır.

Tablo 172. MDTÖ Değerlendirme Aralığı

İfadeler	Puan Aralığı
Çok Düşük (1)	1,00 – 1,79
Düşük (2)	1,80 – 2,59
Orta (3)	2,60 – 3,39
Yüksek (4)	3,40 – 4,19
Çok Yüksek (5)	4,20 – 5,00

Tablo 172’de devlet okullarında okuyan öğrencilerin MDTÖ’de yer alan ifadelere verdikleri cevaplar yüzde ve frekans olarak gösterilmiştir.

Tablo 173. Devlet Okullarında Okuyan Öğrencilerin MDTÖ’ne Verdikleri Cevaplar

S N	Maddeler	N	1		2		3		4		5	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.	Müzik dersinde bir çalgı öğrenmek beni mutlu eder.	316	20	6,3	65	20,6	56	17,7	60	19	115	36,4
2.	Müzik dersinde şarkı söylemeye yönelik etkinliklerden zevk alıyorum.	316	47	14,9	73	23,1	63	19,9	57	18	76	24,1
3.	Müzik dersinde koro şeklinde şarkı söylerken mutlu oluyorum.	316	47	14,9	65	20,6	69	21,8	52	16,5	83	26,3
4.	Sınıf içerisinde müzik etkinliklerine katılmak keyif alıyorum.	316	36	11,4	63	19,9	57	18	71	22,5	89	28,1
5.	Okulda yapılan müzikal etkinliklerde korist veya solist olarak katılmaya istek duyarım.	316	118	37,3	59	18,7	46	14,6	39	12,3	54	17,1
6.	Okulda yapılan müzik etkinliklerine katılmayı zaman kaybı olarak düşünüyorum.	316	163	51,6	76	24,1	34	10,8	24	7,6	19	6
7.	Müzik dersi sayesinde şarkı söyleme becerimi geliştiriyorum.	316	54	17,1	84	26,6	67	21,2	47	14,9	64	20,3
8.	Müzik dersinde çalgı çalmanın gerekli olduğunu düşünüyorum.	316	40	12,7	54	17,1	64	20,3	75	23,7	83	26,3
9.	Müzik dersine yönelik teorik bilgilerin müziği anlamam açısından gerekli olduğunu düşünüyorum.	316	37	11,7	72	22,8	75	23,7	58	18,4	74	23,4
10.	Müzik dersine yönelik teorik bilgileri öğrenirken canım sıkılıyor.	316	86	27,2	103	32,6	55	17,4	39	12,3	33	10,4
11.	Müzik dersinde yaptığım ritim çalışmalarının müzikal yeteneğimin gelişmesinde etkili olduğunu düşünüyorum.	316	43	13,6	58	18,4	78	24,7	65	20,6	72	22,8
12.	Müzik dersinde çaldığımız veya söylediğimiz ezgilere kendi oluşturduğum ritim	316	64	20,3	66	20,9	65	20,6	56	17,7	65	20,6

	kalıplarıyla eşlik etmekten zevk alıyorum.											
13	Müzik dersinde farklı türde müzikler dinlemekten keyif alıyorum.	316	24	7,6	42	13,3	46	14,6	83	26,3	121	38,3
14	Müzik dersinde bilmediğim birçok çalgıyı tanımak dersten daha çok keyif almamı sağladı.	316	32	10,1	59	18,7	62	19,6	71	22,5	92	29,1
15	Müzik dersi sayesinde müziğe olan yeteneğimi fark etmiş olmak derse olan ilgimi arttırdı.	316	67	21,2	62	19,6	55	17,4	60	19	72	22,8
16	Müzik öğretmenime olan sevgim müzik dersini daha çok sevmemi sağlıyor.	316	28	8,9	38	12	40	12,7	54	17,1	156	49,4
17	Müzik dersinde öğrendiklerimi boş zamanlarımda uygulamaktan keyif alıyorum.	316	61	19,3	88	27,8	52	16,4	57	18	58	18,4
18	Müzik dersinin faydalı bir ders olduğunu düşünüyorum.	316	39	12,3	61	19,3	48	15,2	62	19,6	106	33,5
19	Müzik dersinin saatlerinin arttırılması gerektiğini düşünüyorum.	316	79	25	48	15,2	51	16,1	57	18	81	25,6
20	Müzik dersine zorunlu olmasa katılmazdım.	316	176	55,7	60	19	19	6	22	7	39	12,3

Tablo 173’de devlet okullarından araştırmaya katılan 316 tane öğrencinin MDTÖ’ne verdikleri cevaplar frekans ve yüzde olarak verilmiştir. 1’inci, 2’nci, 3’üncü, 4’üncü, 8’inci, 9’uncu, 13’ncü, 14’üncü, 15’nci, 16’ncı, 18’inci ve 19’uncu maddelerde “Tamamen Katılıyorum” seçeneğinin yüksek oranda olduğu görülmüştür. 5’inci, 6’ncı ve 20’nci maddelerde “Katılmıyorum” seçeneğinin yüksel oranda olduğu, 7’nci, 10’uncu ve 11’inci seçeneklerde “Kararsızım seçeneğinin yüksek oranda olduğu tespit edilmiştir. 12’inci madde de “Tamamen Katılıyorum” seçeneği ile “Kararsızım” seçeneğinin eşit oranda olduğu görülmüştür.

Devlet okullarında okuyan öğrencilerin MDTÖ’ne verdikleri cevapların toplam ortalama puanı, standart sapması ve frekansı tablo 174’de gösterilmiştir.

Tablo 174. Devlet Okullarında Okuyan Öğrencilerin Tutum Düzeyleri

S.N	Maddeler	N	$\bar{x}$	ss
1.	Müzik dersinde bir çalgı öğrenmek beni mutlu eder.	316	3,58	1,329
2.	Müzik dersinde şarkı söylemeye yönelik etkinliklerden zevk alıyorum.	316	3,13	1,398
3.	Müzik dersinde koro şeklinde şarkı söylerken mutlu oluyorum.	316	3,18	1,409
4.	Sınıf içerisinde müzik etkinliklerine katılmak keyif alıyorum.	316	3,35	1,371
5.	Okulda yapılan müzikal etkinliklerde korist veya solist olarak katılmaya istek duyarım.	316	2,53	1,508
6.	Okulda yapılan müzik etkinliklerine katılmayı zaman kaybı olarak düşünüyorum.	316	1,92	1,211
7.	Müzik dersi sayesinde şarkı söyleme becerimi geliştiriyorum.	316	2,94	1,382
8.	Müzik dersinde çalgı çalmanın gerekli olduğunu düşünüyorum.	316	3,33	1,362
9.	Müzik dersine yönelik teorik bilgilerin müziği anlamam açısından gerekli olduğunu düşünüyorum.	316	3,19	1,336
10.	Müzik dersine yönelik teorik bilgileri öğrenirken canım sıkılıyor.	316	2,46	1,292
11.	Müzik dersinde yaptığım ritim çalışmalarının müzikal yeteneğimin gelişmesinde etkili olduğunu düşünüyorum.	316	3,20	1,334
12.	Müzik dersinde çaldığımız veya söylediğimiz ezgilere kendi oluşturduğum ritim kalıplarıyla eşlik etmekten zevk alıyorum.	316	2,97	1,422
13.	Müzik dersinde farklı türde müzikler dinlemekten keyif alıyorum.	316	3,74	1,297
14.	Müzik dersinde bilmediğim birçok çalgıyı tanımak dersten daha çok keyif almamı sağladı.	316	3,41	1,346
15.	Müzik dersi sayesinde müziğe olan yeteneğimi fark etmiş olmak derse olan ilgimi arttırdı.	316	3,02	1,466
16.	Müzik öğretmenime olan sevgim müzik dersini daha çok sevmemi sağlıyor.	316	3,86	1,373
17.	Müzik dersinde öğrendiklerimi boş zamanlarımda uygulamaktan keyif alıyorum.	316	2,88	1,401
18.	Müzik dersinin faydalı bir ders olduğunu düşünüyorum.	316	3,42	1,431
19.	Müzik dersinin saatlerinin arttırılması gerektiğini düşünüyorum.	316	3,04	1,537
20.	Müzik dersine zorunlu olmasa katılmazdım.	316	2,01	1,418
Genel Tutum		316	3,06	,765

Tablo 174’de devlet okullarında okuyan öğrencilerin MDTÖ’ne vermiş oldukları yanıtlar ortalama puan aralığına ve değerlendirme aralığına göre incelenmiştir. Öğrencilerin maddelere vermiş oldukları cevaplara göre en düşük ortalamanın 1,92 ortalama ile “Okulda yapılan müzik etkinliklerine katılmayı zaman kaybı olarak düşünüyorum” maddesine ait olduğu, en yüksek ortalamanın ise 3,86 ortalama ile “Müzik öğretmenime olan sevgim müzik dersini daha çok sevmemi sağlıyor” maddesine ait olduğu görülmüştür. Bu bağlamda devlet okulu öğrencilerinin verdikleri cevaplara göre MDTÖ’nin puan aralığının 1,92 ile 3,86 arasında olduğu tespit edilmiştir.

Elde edilen bulgulara göre devlet okulu öğrencileri için MDTÖ genel tutum puan ortalaması 3,06 olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda devlet okullarında okuyan öğrencilerin Müzik dersi tutum düzeylerinin “Orta” düzeyde olduğu görülmüştür.

Özel okullarda okuyan öğrencilerin MDTÖ’de yer alan ifadelere vermiş oldukları cevaplar tablo 175’de gösterilmiştir.

Tablo 175. Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin MDTÖ'ne Verdikleri Cevaplar

S N	Maddeler	N	1		2		3		4		5	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.	Müzik dersinde bir çalgı öğrenmek beni mutlu eder.	303	35	11,6	33	10,9	56	18,5	83	27,4	96	31,7
2.	Müzik dersinde şarkı söylemeye yönelik etkinliklerden zevk alıyorum.	303	43	14,2	44	14,5	70	23,1	77	25,4	69	22,8
3.	Müzik dersinde koro şeklinde şarkı söylerken mutlu oluyorum.	303	55	18,2	40	13,2	67	22,1	73	24,1	68	22,4
4.	Sınıf içerisinde müzik etkinliklerine katılmak keyif alıyorum.	303	38	12,5	40	13,2	71	23,4	81	26,7	73	24,1
5.	Okulda yapılan müzikal etkinliklerde korist veya solist olarak katılmaya istek duyarım.	303	62	20,5	54	17,8	67	22,1	54	17,8	66	21,8
6.	Okulda yapılan müzik etkinliklerine katılmayı zaman kaybı olarak düşünüyorum.	303	171	56,4	64	21,1	24	7,9	21	6,9	23	7,6
7.	Müzik dersi sayesinde şarkı söyleme becerimi geliştiriyorum.	303	63	20,8	38	12,5	84	27,7	78	25,7	40	13,2
8.	Müzik dersinde çalgı çalmanın gerekli olduğunu düşünüyorum.	303	36	11,9	38	12,5	56	18,5	85	28,1	88	29
9.	Müzik dersine yönelik teorik bilgilerin müziği anlamam açısından gerekli olduğunu düşünüyorum.	303	42	13,9	63	20,8	80	26,4	64	21,1	54	17,8
10.	Müzik dersine yönelik teorik bilgileri öğrenirken canım sıkılıyor.	303	52	17,2	110	36,3	50	16,5	60	19,8	31	10,2
11.	Müzik dersinde yaptığım ritim çalışmalarının müzikal yeteneğimin gelişmesinde etkili olduğunu düşünüyorum.	303	34	11,2	40	13,2	94	31	92	30,4	43	14,2
12.	Müzik dersinde çaldığımız veya söylediğimiz ezgilere kendi oluşturduğum ritim kalıplarıyla eşlik etmekten zevk alıyorum.	303	45	14,9	39	12,9	76	25,1	94	31	49	16,2
13.	Müzik dersinde farklı türde müzikler dinlemekten keyif alıyorum.	303	23	7,6	43	14,2	73	24,1	89	29,4	75	24,8
14.	Müzik dersinde bilmediğim birçok çalgıyı tanımak dersten daha çok keyif almamı sağladı.	303	38	12,5	42	13,9	66	21,8	87	28,7	70	23,1
15.	Müzik dersi sayesinde müziğe olan yeteneğimi fark etmiş olmak derse olan ilgimi artırdı.	303	53	17,5	33	10,9	65	21,5	85	28,1	67	22,1

16	Müzik öğretmenime olan sevgim müzik dersini daha çok sevmemi sağlıyor.	303	35	11,6	20	6,6	35	11,6	65	21,5	148	48,8
17	Müzik dersinde öğrendiklerimi boş zamanlarımda uygulamaktan keyif alıyorum.	303	54	17,8	81	26,7	71	23,4	44	14,5	53	17,5
18	Müzik dersinin faydalı bir ders olduğunu düşünüyorum.	303	26	8,6	35	11,6	55	18,2	76	25,1	111	36,6
19	Müzik dersinin saatlerinin arttırılması gerektiğini düşünüyorum.	303	66	21,8	60	19,8	61	20,1	58	19,1	58	19,1
20	Müzik dersine zorunlu olmasa katılmazdım.	303	199	65,7	40	13,2	17	5,6	18	5,9	29	9,6

Tablo 175’te özel okullarda okuyan 303 tane öğrencinin MDTÖ’ne vermiş oldukları yanıtlar frekans ve yüzde olarak verilmiştir. 1’inci, 8’inci, 16’ncı ve 18’inci sorularda “Tamamen Katılıyorum” seçeneğinin yüksek oranda işaretlendiği, 2’nci, 3’üncü, 4’üncü, 13’üncü, 14’üncü ve 15’inci sorularda “Katılıyorum” seçeneğinin yüksek oranda işaretlendiği görülmüştür. Aynı şekilde; 5’inci, 7’nci, 9’uncu, 11’inci ve 12’nci sorularda “Kararsızım” seçeneğinin yüksek oranda işaretlendiği görülürken, 10’uncu ve 17’nci sorularda “Katılmıyorum, 6’ncı, 19’uncu ve 20’nci sorularda “Tamamen Katılmıyorum” seçeneğinin yüksek oranda işaretlendiği görülmüştür.

Özel okullarda okuyan öğrenciler MDTÖ’ne verdiklerin cevapların toplam ortalama puanı, standart sapması ve frekansı tablo 176’da gösterilmiştir.

Tablo 176. Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Tutum Düzeyleri

S.N	Maddeler	N	$\bar{x}$	ss
1.	Müzik dersinde bir çalgı öğrenmek beni mutlu eder.	303	3,56	1,340
2.	Müzik dersinde şarkı söylemeye yönelik etkinliklerden zevk alıyorum.	303	3,28	1,343
3.	Müzik dersinde koro şeklinde şarkı söylerken mutlu oluyorum.	303	3,19	1,401
4.	Sınıf içerisinde müzik etkinliklerine katılmak keyif alıyorum.	303	3,36	1,317
5.	Okulda yapılan müzikal etkinliklerde korist veya solist olarak katılmaya istek duyarım.	303	3,02	1,432
6.	Okulda yapılan müzik etkinliklerine katılmayı zaman kaybı olarak düşünüyorum.	303	1,88	1,263
7.	Müzik dersi sayesinde şarkı söyleme becerimi geliştiriyorum.	303	2,98	1,322
8.	Müzik dersinde çalgı çalmanın gerekli olduğunu düşünüyorum.	303	3,49	1,341
9.	Müzik dersine yönelik teorik bilgilerin müziği anlamam açısından gerekli olduğunu düşünüyorum.	303	3,07	1,295
10.	Müzik dersine yönelik teorik bilgileri öğrenirken canım sıkılıyor.	303	2,69	1,252
11.	Müzik dersinde yaptığım ritim çalışmalarının müzikal yeteneğimin gelişmesinde etkili olduğunu düşünüyorum.	303	3,23	1,184
12.	Müzik dersinde çaldığımız veya söylediğimiz ezgilere kendi oluşturduğum ritim kalıplarıyla eşlik etmekten zevk alıyorum.	303	3,21	1,281
13.	Müzik dersinde farklı türde müzikler dinlemekten keyif alıyorum.	303	3,49	1,220
14.	Müzik dersinde bilmediğim birçok çalgıyı tanımak dersten daha çok keyif almamı sağladı.	303	3,36	1,314
15.	Müzik dersi sayesinde müziğe olan yeteneğimi fark etmiş olmak derse olan ilgimi arttırdı.	303	3,26	1,382
16.	Müzik öğretmenime olan sevgim müzik dersini daha çok sevmemi sağlıyor.	303	<u>3,89</u>	1,379
17.	Müzik dersinde öğrendiklerimi boş zamanlarımda uygulamaktan keyif alıyorum.	303	2,87	1,347
18.	Müzik dersinin faydalı bir ders olduğunu düşünüyorum.	303	3,69	1,302
19.	Müzik dersinin saatlerinin arttırılması gerektiğini düşünüyorum.	303	2,94	1,424
20.	Müzik dersine zorunlu olmasa katılmazdım.	303	<u>1,80</u>	1,334
Genel Tutum		303	3,16	1,150

Tablo 176’da özel okullarda okuyan öğrencilerin MDTÖ’ne vermiş oldukları yanıtlar ortalama puan aralığına ve değerlendirme aralığına göre incelenmiştir. Öğrencilerin maddelere vermiş oldukları cevaplara göre en düşük ortalamanın 1,80 ortalama ile “Müzik dersine zorunlu olmasa katılmazdım” maddesine ait olduğu, en yüksek ortalamanın ise 3,89 ortalama ile “Müzik öğretmenime olan sevgim müzik dersini daha çok sevmemi sağlıyor” maddesine ait olduğu görülmüştür. Bu bağlamda özel okul öğrencilerinin verdikleri cevaplara göre MDTÖ’nin puan aralığının 1,80 ile 3,89 arasında olduğu tespit edilmiştir.

Elde edilen bulgulara göre özel okul öğrencileri için MDTÖ genel tutum puan ortalaması 3,16 olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersi tutum düzeylerinin “Orta” düzeyde olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin MDTÖ’de yer alan ifadelerle vermiş oldukları cevaplar tablo 177’de gösterilmiştir.

Tablo 177. Tüm Katılımcıların MDTÖ'ne Verdikleri Cevaplar

S N	Maddeler	N	1		2		3		4		5	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.	Müzik dersinde bir çalgı öğrenmek beni mutlu eder.	619	55	8,9	95	15,8	112	18,1	143	23,1	211	34,1
2.	Müzik dersinde şarkı söylemeye yönelik etkinliklerden zevk alıyorum.	619	90	14,5	117	18,9	133	21,5	134	21,6	145	23,4
3.	Müzik dersinde koro şeklinde şarkı söylerken mutlu oluyorum.	619	102	16,5	105	17	136	22	125	20,2	151	24,4
4.	Sınıf içerisinde müzik etkinliklerine katılmak keyif alıyorum.	619	75	12,2	103	16,6	128	20,7	152	24,6	161	26
5.	Okulda yapılan müzikal etkinliklerde korist veya solist olarak katılmaya istek duyarım.	619	180	29,1	113	18,3	113	18,3	93	15	120	19,4
6.	Okulda yapılan müzik etkinliklerine katılmayı zaman kaybı olarak düşünüyorum.	619	334	54	140	22,6	58	9,4	45	7,3	42	6,8
7.	Müzik dersi sayesinde şarkı söyleme becerimi geliştiriyorum.	619	117	18,9	122	19,7	151	24,4	125	20,2	104	16,8
8.	Müzik dersinde çalgı çalmanın gerekli olduğunu düşünüyorum.	619	76	12,3	92	14,9	120	19,4	160	25,8	171	27,6
9.	Müzik dersine yönelik teorik bilgilerin müziği anlamam açısından gerekli olduğunu düşünüyorum.	619	79	12,8	135	21,8	155	25	122	19,7	127	20,5
10.	Müzik dersine yönelik teorik bilgileri öğrenirken canım sıkılıyor.	619	138	22,3	213	34,4	105	17	99	16	64	10,3
11.	Müzik dersinde yaptığım ritim çalışmalarının müzikal yeteneğimin gelişmesinde etkili olduğunu düşünüyorum.	619	77	12,4	98	15,8	172	27,8	157	25,4	115	18,6
12.	Müzik dersinde çaldığımız veya söylediğimiz ezgilere kendi oluşturduğum ritim kalıplarıyla eşlik etmekten zevk alıyorum.	619	109	17,6	105	16,9	141	22,8	150	24,2	114	18,4
13.	Müzik dersinde farklı türde müzikler dinlemekten keyif alıyorum.	619	47	7,6	85	13,7	119	19,2	172	27,8	196	31,7
14.	Müzik dersinde bilmediğim birçok çalgıyı tanımak dersten daha çok keyif almamı sağladı.	619	70	11,3	101	16,3	128	20,7	158	25,5	162	26,2
15.	Müzik dersi sayesinde müziğe olan yeteneğimi fark etmiş olmak derse olan ilgimi artırdı.	619	120	19,4	95	15,4	120	19,4	145	23,4	139	22,5

16	Müzik öğretmenime olan sevgim müzik dersini daha çok sevmemi sağlıyor.	619	63	10,2	58	9,4	75	12,1	119	19,2	304	49,1
17	Müzik dersinde öğrendiklerimi boş zamanlarımda uygulamaktan keyif alıyorum.	619	115	18,6	169	27,3	122	19,7	102	16,5	111	17,9
18	Müzik dersinin faydalı bir ders olduğunu düşünüyorum.	619	65	10,5	96	15,5	103	16,6	138	22,3	217	35,1
19	Müzik dersinin saatlerinin arttırılması gerektiğini düşünüyorum.	619	145	23,4	108	17,4	112	18,1	115	18,6	139	22,5
20	Müzik dersine zorunlu olmasa katılmazdım.	619	375	60,6	100	16,2	36	5,8	40	6,5	68	11

Tablo 177’de araştırmaya katılan toplam 619 tane katılımcının MDTÖ’ne verdikleri cevaplar frekans ve yüzde olarak verilmiştir. 1’inci, 2’nci, 3’üncü, 4’üncü, 8’inci, 13’üncü, 14’üncü, 16’ncı ve 18’inci sorularda “Tamamen Katılıyorum” seçeneğinin yüksek oranda olduğu, 12’nci ve 15’inci sorularda ise “Katılıyorum” seçeneğinin yüksek oranda olduğu görülmüştür. 7’nci, 9’uncu ve 11’inci sorularda “Kararsızım” seçeneğinin yüksek oranda olduğu görülürken, 10’uncu ve 17’nci sorularda “Katılmıyorum” seçeneği, 5’inci, 6’nci, 19’uncu ve 20’nci sorularda “Tamamen Katılmıyorum” seçeneğinin yüksek oranda olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin MDTÖ’ne verdikleri cevapların toplam ortalama puanı, standart sapması ve frekansı tablo 178’de gösterilmiştir.

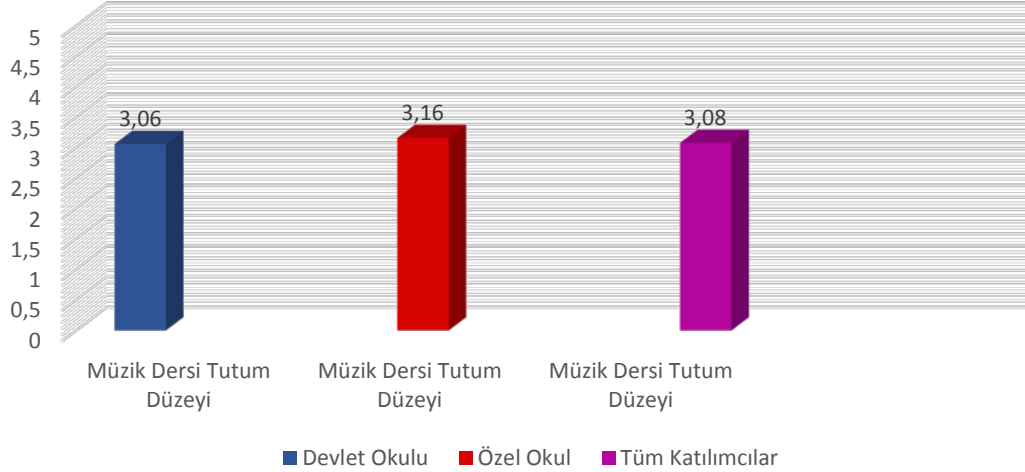
Tablo 178. Tüm Katılımcı Öğrencilerin Tutum Düzeyleri

S.N	Maddeler	N	$\bar{x}$	ss
1.	Müzik dersinde bir çalgı öğrenmek beni mutlu eder.	619	3,57	1,333
2.	Müzik dersinde şarkı söylemeye yönelik etkinliklerden zevk alıyorum.	619	3,20	1,171
3.	Müzik dersinde koro şeklinde şarkı söylerken mutlu oluyorum.	619	3,19	1,404
4.	Sınıf içerisinde müzik etkinliklerine katılmak keyif alıyorum.	619	3,36	1,344
5.	Okulda yapılan müzikal etkinliklerde korist veya solist olarak katılmaya istek duyarım.	619	2,77	1,491
6.	Okulda yapılan müzik etkinliklerine katılmayı zaman kaybı olarak düşünüyorum.	619	<u>1,90</u>	1,236
7.	Müzik dersi sayesinde şarkı söyleme becerimi geliştiriyorum.	619	2,96	1,352
8.	Müzik dersinde çalgı çalmanın gerekli olduğunu düşünüyorum.	619	3,41	1,353
9.	Müzik dersine yönelik teorik bilgilerin müziği anlamam açısından gerekli olduğunu düşünüyorum.	619	3,13	1,316
10.	Müzik dersine yönelik teorik bilgileri öğrenirken canım sıkılıyor.	619	2,57	1,277
11.	Müzik dersinde yaptığım ritim çalışmalarının müzikal yeteneğimin gelişmesinde etkili olduğunu düşünüyorum.	619	3,21	1,268
12.	Müzik dersinde çaldığımız veya söylediğimiz ezgilere kendi oluşturduğum ritim kalıplarıyla eşlik etmekten zevk alıyorum.	619	3,09	1,360
13.	Müzik dersinde farklı türde müzikler dinlemekten keyif alıyorum.	619	3,62	1,265
14.	Müzik dersinde bilmediğim birçok çalgıyı tanımak dersten daha çok keyif almamı sağladı.	619	3,38	1,330
15.	Müzik dersi sayesinde müziğe olan yeteneğimi fark etmiş olmak derse olan ilgimi arttırdı.	619	3,14	1,430
16.	Müzik öğretmenime olan sevgim müzik dersini daha çok sevmemi sağlıyor.	619	<u>3,87</u>	1,375
17.	Müzik dersinde öğrendiklerimi boş zamanlarımda uygulamaktan keyif alıyorum.	619	2,87	1,173
18.	Müzik dersinin faydalı bir ders olduğunu düşünüyorum.	619	3,55	1,375
19.	Müzik dersinin saatlerinin arttırılması gerektiğini düşünüyorum.	619	2,99	1,472
20.	Müzik dersine zorunlu olmasa katılmazdım.	619	1,91	1,380
Genel Tutum		619	3,08	,771

Tablo 178’de araştırmaya katılan tüm öğrencilerin MDTÖ’ne vermiş oldukları yanıtlar ortalama puan aralığına ve değerlendirme aralığına göre incelenmiştir. Öğrencilerin maddelere vermiş oldukları cevaplara göre en düşük ortalamanın 1,90 ortalama ile “Okulda yapılan müzik etkinliklerine katılmayı zaman kaybı olarak düşünüyorum.” maddesine ait olduğu, en yüksek ortalamanın ise 3,87 ortalama ile “Müzik öğretmenime olan sevgim müzik dersini daha çok sevmemi sağlıyor” maddesine ait olduğu görülmüştür. Bu bağlamda tüm katılan tüm öğrencilerin verdikleri cevaplara göre MDTÖ’nin puan aralığının 1,90 ile 3,87 arasında olduğu tespit edilmiştir.

Elde edilen bulgulara göre katılan tüm öğrencilerin MDTÖ genel tutum puan ortalaması 3,08 olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersi tutum düzeylerinin “Orta” düzeyde olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeyleri hem okul bazında hem de tüm katılımcılar noktasında karşılaştırılmış ve grafik 32’de karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

Grafik 32. Devlet ve özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeyleri

Araştırmaya katılan devlet okulu öğrencilerinin MDTÖ puan ortalamaları 3,06 olarak, özel okullarda okuyan öğrencilerin MDTÖ puan ortalamaları 3,16 olarak, araştırmaya katılan tüm öğrencilerin MDTÖ puan ortalamaları 3,08 olarak hesaplanmıştır. MDTÖ puan ortalamaları açısından bakıldığında özel okullarda okuyan öğrencilerin puan ortalamaları devlet okulu öğrencilerinin puan ortalamalarından yüksek olarak görünüyor olsa da düzey noktasında iki okul türünün de müzik dersine yönelik “Orta” düzeyde tutuma sahip oldukları görülebilir. Benzer şekilde araştırmaya katılan tüm katılımcıların tutum düzeylerinin “Orta” düzeyde olduğu görülmektedir.

4.7. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Kişisel Değişkenlere Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarına Dair Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın yedinci alt problemi ve bu alt probleme bağlı başlıklarda devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin kişisel değişkenlere göre nasıl fark gösterdiği incelenmiştir. Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeyleri incelenirken önce iki okul türü ayrı ayrı incelenmiştir. Sonra devlet ve özel okullardan gelen veriler birleştirilerek hangi okul

türünde hangi kişisel değişkende farklılaşmanın gerçekleştiği ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır.

4.7.1. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Okudukları Okul Türüne Göre Müzik Dersine Yönelik Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin okudukları okul türüne göre farklılaşmanın tespit edilmesi için t-testi yapılmış ve tablo 179’da gösterilerek yorumlanmıştır.

Tablo 179. Öğrencilerin Okudukları Okul Türüne Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya T-Testi Sonuçları

Ölçek	Okul türü	N	$\bar{x}$	Ss	Sig.	p
Müzik dersi tutumu	Devlet	316	3,06	,765	,950	,375
	Özel	303	3,11	,777		

Tablo 179’a göre öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puan ortalamalarının okudukları okul türüne göre farklılaşmadığı ($p=,375$) tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Buna göre devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin hemen hemen aynı düzeyde olduğu söylenebilir.

4.7.2. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Müzik Dersine Yönelik Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin cinsiyete göre nasıl farklılaştığını tespit etmek için t-testi yapılmış, yapılan t-testi sonuçları tablo 180’de gösterilerek yorumlanmıştır.

Tablo 180. Devlet Okullarında Okuyan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları

Ölçek	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	Sig.	p
Müzik dersi tutumu	Kız	157	3,21	,792	,014	,000*
	Erkek	159	2,90	,705		

Tablo 180’e göre devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin cinsiyete göre istatistiksel olarak farklılaştığı ($p=,000$) görülmüştür ($p<0,05$). Buna göre; kız öğrencilerin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,21$) erkek öğrencilerin puan ortalamalarından ($\bar{x}=2,90$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin cinsiyete göre nasıl farklılaştığını tespit etmek için t-testi yapılmış, yapılan t-testi sonuçları tablo 181’de gösterilerek yorumlanmıştır.

Tablo 181. Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları

Ölçek	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	Sig.	p
Müzik dersi tutumu	Kız	134	3,36	1,071	,370	,006*
	Erkek	169	3,00	1,188		

Tablo 181’e göre özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin cinsiyete göre istatistiksel olarak farklılaştığı ($p=,006$) görülmüştür ($p<0,05$). Buna göre; kız öğrencilerin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,36$) erkek öğrencilerin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,00$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu yüksek olduğu belirlenmiştir.

Devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin okul türü – cinsiyet etkileşiminin müzik dersine yönelik tutum düzeyini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 182’de sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 182. Okul Türü ve Cinsiyet Etkileşiminin Öğrenci Tutumuna Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

Okul türü*Cinsiyet	Ölçek		df	Mean Square	f	p
	Müzik Dersi Ölçeği	Tutum				
			1	,346	,598	,440

Tablo 182’ye göre okul türü – cinsiyet etkileşiminin devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersi tutum düzeyleri ($p=,440$) üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Hem devlet okullarında hem de özel okullarda okuyan kız öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin erkek öğrencilerin tutum düzeylerinde yüksek olduğu görülmüştür. Bu bağlamda okul türü fark etmeksizin kız öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin yüksek olduğu, dersi daha ciddiye aldıkları, müzikal aktivitelere daha istekli oldukları söylenebilir.

4.7.3. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Yaşadıkları Coğrafi Bölgeye Göre Müzik Dersine Yönelik Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin yaşadıkları coğrafi bölgeye göre nasıl farklılaştığını tespit etmek için One Way ANOVA yapılmış, yapılan One Way ANOVA sonuçları tablo 183’de gösterilerek yorumlanmıştır.

Tablo 183. Devlet Okullarında Okuyan Öğrencin Coğrafi Bölgeye Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarındaki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

Coğrafi Bölge	N	$\bar{x}$	Ss	Sig.	p	Fark
Akdeniz Bölgesi (1)	50	2,88	,819			
Doğu Anadolu Bölgesi (2)	50	2,97	,650			
Ege Bölgesi (3)	37	3,17	,856			
Güneydoğu Anadolu Bölgesi (4)	49	2,87	,614	,009	,013*	7>1-4
İç Anadolu Bölgesi (5)	40	3,12	,750			
Karadeniz Bölgesi (6)	44	3,12	,847			
Marmara Bölgesi (7)	46	3,38	,735			

Tablo 183’e göre devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersi tutum ortalamalarının coğrafi bölgeye göre farklılaştığı ($p=0,013$) tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analiz göre; farklılaşmanın Marmara Bölgesinde okuyan öğrencilerin müzik dersi tutum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,38$) Akdeniz ($\bar{x}=2,88$) ve Güneydoğu Anadolu ($\bar{x}=2,87$) bölgelerinde okuyan öğrencilerin müzik dersi tutum puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin yaşadıkları coğrafi bölgeye göre nasıl farklılaştığını tespit etmek için One Way ANOVA yapılmış, yapılan One Way ANOVA sonuçları tablo 184’de gösterilerek yorumlanmıştır.

Tablo 184. Özel Okullarda Okuyan Öğrencin Coğrafi Bölgeye Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarındaki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

Coğrafi Bölge	N	$\bar{x}$	Ss	Sig.	p	Fark
Akdeniz Bölgesi (1)	41	3,76	0,909			
Doğu Anadolu Bölgesi (2)	45	2,22	1,047			
Ege Bölgesi (3)	51	3,26	0,956			
Güneydoğu Anadolu Bölgesi (4)	46	2,48	1,286	,023	,000*	1-3-5-6-7>2-4
İç Anadolu Bölgesi (5)	33	3,80	0,892			
Karadeniz Bölgesi (6)	40	3,39	0,797			
Marmara Bölgesi (7)	47	3,47	1,060			

Tablo 184'e göre özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersi tutum ortalamalarının coğrafi bölgeye göre farklılaştığı ($p=0,00$) tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Yapılan Post – Hoc (Games – Howell) analiz göre; Akdeniz ($\bar{x}=3,76$), Ege ($\bar{x}=3,26$), İç Anadolu ($\bar{x}=3,80$), Karadeniz ($\bar{x}=3,39$) ve Marmara ($\bar{x}=3,47$) bölgelerinde okuyan öğrencilerin puan ortalamalarının, Doğu Anadolu ($\bar{x}=2,22$) ve Güneydoğu Anadolu ($\bar{x}=2,48$) bölgelerinde okuyan öğrencilerin müzik dersi tutum puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin okul türü – coğrafi bölge etkileşiminin müzik dersine yönelik tutum düzeyini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 185'de sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 185. Okul Türü ve Coğrafi Bölge Etkileşiminin Öğrenci Tutumuna Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

Okul türü*Coğrafi Bölge	Ölçek		df	Mean Square	f	p
	Müzik	Dersi Tutum				
	Ölçeği		6	3,273	6,303	,000

Tablo 185'e göre, okul türü – coğrafi bölge etkileşiminin müzik dersi tutum ($p=,000$) puan ortalamaları üzerinde anlamlı bir fark oluşturduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

Tablo 186. Okul Türü ve Coğrafi Bölge Etkileşiminin Müzik Dersi Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları

		Coğrafi Bölge	Okul Türü	Okul Türü	MD	SE	p	Fark
Okul Türü	*	Akdeniz Bölgesi (1)	Devlet	Özel	-,653*	,152	,000*	
		Doğu Anadolu Böl. (2)			,488*	,148	,001*	
Coğrafi Bölge	MDTÖ	Ege Bölgesi (3)	Okulu	(a)	,012	,156	,940	1b>1a
		Güneydoğu And. Böl. (4)			,185	,148	,213	5b>5a
		İç Anadolu Bölgesi (5)			-,457*	,169	,007*	2a>2b
		Karadeniz Bölgesi (6)			-,096	,157	,542	
		Marmara Bölgesi (7)			,039	,149	,795	

Tablo 186'da okul türü ve coğrafi bölge etkileşiminin öğrencilerin müzik dersi tutumuna etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi sonuçları gösterilmiştir. Akdeniz bölgesinde okuyan özel okul öğrencilerinin müzik dersi tutum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,53$) devlet okullarında okuyan öğrencilerin puan ortalamalarından ($\bar{x}=2,87$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Aynı şekilde İç Anadolu

bölgesinde özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersi tutum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,57$) devlet okullarından okuyan öğrencilerin müzik dersi tutum puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,11$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bundan farklı olarak Doğu Anadolu bölgesinde okuyan devlet okulu öğrencilerinin müzik dersi tutum puan ortalamalarının ($\bar{x}=2,97$), özel okullarda okuyan öğrencilerin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

4.7.4. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Aylık Gelire Göre Müzik Dersine Yönelik Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin yaşadıkları aylık gelire göre nasıl farklılaştığını tespit etmek için One Way ANOVA yapılmış, yapılan One Way ANOVA sonuçları tablo 187’de gösterilerek yorumlanmıştır.

Tablo 187. Devlet Okullarında Okuyan Öğrencin Aylık Gelire Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarındaki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

Aylık Gelir	N	$\bar{x}$	Ss	Sig.	p	Fark
1000 – 2999 (1)	85	3,07	0,730			
3000 – 4999 (2)	107	2,95	0,706			
5000 – 6999 (3)	85	3,18	0,746	,232	,008*	1-2-3-4>5 3-4>2
7000 – 8999 (4)	30	3,30	0,955			
9000 üstü (5)	9	2,41	0,831			

Tablo 187’ye göre devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersi tutum ortalamalarının aylık gelire göre farklılaştığı ($p=0,008$) tespit edilmiştir ($p<0,05$). Farklılaşmanın hangi gruplar arasında yaşandığını tespit etmek için LSD analizi yapılmıştır.

Yapılan Post – Hoc (LSD) analiz göre; Tüm gelir gruplarındaki öğrencilerin müzik dersi tutum puanlarının, 9000 TL üstü ($\bar{x}=2,41$) aylık gelire sahip öğrencilerin müzik dersi tutum puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca 5000 – 6999 TL ($\bar{x}=3,18$) ve 7000 – 8999 TL ($\bar{x}=3,30$) aylık gelire sahip öğrencilerin tutum ortalamalarının, 3000 – 4999 TL aylık gelire sahip öğrencilerin müzik dersi tutum puan ortalamalarından ($\bar{x}=2,95$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin yaşadıkları coğrafi bölgeye göre nasıl farklılaştığını tespit etmek için One Way ANOVA yapılmış, yapılan One Way ANOVA sonuçları tablo 188’de gösterilerek yorumlanmıştır.

Tablo 188. Özel Okullarda Okuyan Öğrencin Aylık Gelire Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarındaki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

Aylık Gelir	N	$\bar{x}$	Ss	Sig.	p	Fark
1000 – 2999 (1)	3	2,67	1,155			
3000 – 4999 (2)	16	2,91	1,158			
5000 – 6999 (3)	121	3,29	1,087	3,231	,013	3-4>5
7000 – 8999 (4)	138	3,22	1,140			
9000 üstü (5)	25	2,46	1,298			

Tablo 188’de özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersi tutum ortalamalarının aylık gelire göre farklılaştığı ($p=0,013$) tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Yapılan Post – Hoc (LSD) analiz göre; aylık 5000 – 6999 TL ($\bar{x}=3,29$) ve 7000 – 8999 TL ($\bar{x}=3,22$) TL gelire sahip öğrencilerin müzik dersi tutum puan ortalamalarının, aylık 9000 TL üstü ($\bar{x}=2,46$) gelire sahip öğrencilerin müzik dersi tutum puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin okul türü – aylık gelir etkileşiminin müzik dersine yönelik tutum düzeyini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 189’da sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 189. Okul Türü ve Aylık Gelir Etkileşiminin Öğrenci Tutumuna Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

Okul türü*Aylık gelir	Ölçek		df	Mean Square	f	p
	Müzik Dersi Ölçeği	Tutum				
			4	,404	,699	,593

Tablo 187’ye göre, okul türü – coğrafi bölge etkileşiminin müzik dersi tutum ($p=,593$) puan ortalamaları üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

4.7.5. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Aile’nin Eğitim Durumuna Göre Müzik Dersine Yönelik Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin ailenin eğitim durumuna göre nasıl farklılaştığını tespit etmek için One Way ANOVA yapılmış, ilk etapta anne eğitim durumuna göre yapılan One Way ANOVA sonuçları tablo 190’da gösterilerek yorumlanmıştır.

Tablo 190. Devlet Okullarında Okuyan Öğrencilerin Annenin Eğitim Durumuna Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarındaki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

Mezuniyet	N	$\bar{x}$	Ss	Sig.	p	Fark
İlkokul (1)	105	2,93	0,697			
Ortaokul (2)	66	3,20	0,760			
Lise (3)	106	3,18	0,750	,092	,034	2-3>1
Üniversite (4)	33	2,91	0,917			
Lisansüstü (5)	6	2,67	0,923			

Tablo 190'a göre devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersi tutum ortalamalarının annenin eğitim durumuna göre farklılaştığı ($p=0,034$) tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Yapılan Post – Hoc (LSD) analiz göre; anne eğitim durumu ortaokul ($\bar{x}=3,20$) ve lise ($\bar{x}=3,18$) olan öğrencilerin puan ortalamalarının, anne mezuniyet durumu ilkokul olan öğrencileri müzik dersi tutum puan ortalamalarından ($\bar{x}=2,93$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin baba eğitim durumuna göre nasıl farklılaştığını tespit etmek için One Way ANOVA yapılmış tablo 191'de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 191. Devlet Okullarında Okuyan Öğrencilerin Babanın Eğitim Durumuna Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarındaki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

Mezuniyet	N	$\bar{x}$	Ss	Sig.	p
İlkokul (1)	53	3,10	0,742		
Ortaokul (2)	65	3,12	0,761		
Lise (3)	111	2,99	0,716	,487	,245
Üniversite (4)	75	3,14	0,834		
Lisansüstü (5)	7	2,55	1,001		

Tablo 191'de devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersi tutum puan ortalamalarının babanın eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermediği ($p=,245$) tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin anne eğitim durumuna göre nasıl farklılaştığını tespit etmek için One Way ANOVA yapılmış tablo 192'de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 192. Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Annenin Eğitim Durumuna Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarındaki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

Mezuniyet	N	$\bar{x}$	Ss	Sig.	p
İlkokul	11	2,64	1,306		
Ortaokul	18	2,83	1,163		
Lise	127	3,29	1,092	,202	,199
Üniversite	122	3,16	1,120		
Lisansüstü	25	2,98	1,440		

Tablo 190'ye göre özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersi tutum puan ortalamalarının annenin eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermediği ($p=,199$) tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin Baba eğitim durumuna göre nasıl farklılaştığını tespit etmek için One Way ANOVA yapılmış tablo 193'de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 193. Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Babanın Eğitim Durumuna Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarındaki Farklılaşmaya Yönelik One Way ANOVA Testi Sonuçları

Mezuniyet	N	$\bar{x}$	Ss	Sig.	p
İlkokul	9	3,22	0,939		
Ortaokul	92	3,32	1,071		
Lise	152	3,10	1,142	,090	,209
Üniversite	48	3,10	1,333		
Lisansüstü	9	3,22	0,939		

Tablo 193'e göre özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersi tutum puan ortalamalarının babanın eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermediği ($p=,209$) tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin okul türü – anne eğitim durumu etkileşiminin müzik dersine yönelik tutum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 194'de sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 194. Okul Türü ve Annenin Eğitim Durumu Etkileşiminin Öğrenci Tutumuna Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

Okul türü*Anne eğitim durumu	Ölçek		df	Mean Square	f	p
	Müzik Dersi	Tutum				
	Müzik Ölçeği		4	,812	1,385	,283

Tablo 194'e göre, okul türü – annenin eğitim durumu etkileşiminin müzik dersi tutum ($p=,283$) puan ortalamaları üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin okul türü – babanın eğitim durumu etkileşiminin müzik dersine yönelik tutum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 195'te sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 195. Okul Türü ve Babanın Eğitim Durumu Etkileşiminin Öğrenci Tutumuna Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

Okul türü*Baba eğitim durumu	Ölçek		df	Mean Square	f	p
	Müzik Dersi	Tutum				
	Müzik Ölçeği		4	1,686	2,841	,024

Tablo 196'ya göre; okul türü – babanın eğitim durumu etkileşiminin müzik dersi tutum ($p=,024$) puan ortalamaları üzerinde anlamlı bir fark oluşturduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

Tablo 196. Okul Türü ve Babanın Eğitim Durumu Etkileşiminin Müzik Dersi Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları

Okul Türü	Eğitim Durumu	Okul Türü	Okul Türü	MD	SE	p	Fark		
Baba Eğitim Durumu	İlkokul (1)	Devlet Okulu	Özel Okul	1,547*	,778	,047*			
	Ortaokul (2)			-,009	,274	,974	1a>1b		
	Lise (3)			-,246*	,109	,024*	3b>3a		
	Üniversite (4)			(a)	(b)	,083	,109	,446	
	Lisansüstü (5)					-,557	,312	,075	

Tablo 196'da okul türü – babanın eğitim durumu etkileşiminin öğrencilerin müzik dersi tutum düzeylerine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi sonuçları gösterilmiştir. Devlet okullarında okuyan ve babası ilkokul mezunu olan öğrencilerin müzik dersi tutum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,09$), özel okullarda okuyan öğrencilerin tutum puan ortalamalarından ($\bar{x}=1,55$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Buna karşın özel okullarda okuyan ve babası lise mezunu olan öğrencilerin müzik dersi tutum puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,23$) devlet okullarında okuyan öğrencilerin tutum puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

4.7.6. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Okudukları Okulda Okul Çalgısı Öğrenme Durumuna Göre Müzik Dersine Yönelik Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin okudukları okullarda okul çalgısı öğrenme durumuna göre nasıl farklılaştığını tespit etmek için t-testi yapılmış tablo 197’de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 197. Devlet Okullarında Okuyan Öğrencilerin Okul Çalgısı Öğrenme Durumuna Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları

Ölçek	Çalgı Öğrenme	N	$\bar{x}$	Ss	Sig.	p
Müzik dersi tutumu	Evet	206	3,02	,732	,015	,256
	Hayır	110	3,12	,822		

Tablo 197’ye göre devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum ortalamalarının okul çalgısı öğrenme durumuna göre farklılaşmadığı ($p=,256$) görülmüştür ($p>0,05$).

Özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin okulda çalgı öğrenme durumuna göre nasıl farklılaştığını tespit etmek için t-testi yapılmış tablo 198’de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 198. Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Okul Çalgısı Öğrenme Durumuna Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları

Ölçek	Çalgı Öğrenme	N	$\bar{x}$	Ss	Sig.	p
Müzik dersi tutumu	Evet	242	3,41	1,01	,444	,000
	Hayır	61	2,18	1,14		

Tablo 198’e göre özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum ortalamalarının okulda çalgı öğrenme durumuna göre farklılaştığı ($p=,000$) görülmüştür. Buna göre; “evet” cevabını veren öğrencilerin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,41$) “hayır” cevabını veren öğrencilerin puan ortalamalarından ($\bar{x}=2,18$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin okul türü – okul çalgısı öğrenme durumu etkileşiminin müzik dersine yönelik tutum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 199’da sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 199. Okul Türü ve Okul Çalgısı Öğrenme Durumu Etkileşiminin Öğrenci Tutumuna Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

Okul türü*Okulda çalgı öğrenme	Ölçek		df	Mean Square	f	p
	Müzik Dersi	Tutum Ölçeği				
			1	23,665	43,429	,000

Tablo 199’ya göre; okul türü – okul çalgısı öğrenme durumu etkileşiminin müzik dersi tutum puan ortalamaları üzerinde anlamlı ($p=,000$) bir fark oluşturduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

Tablo 200. Okul Türü ve Okul Çalgısı Öğrenme Durumu Etkileşiminin Müzik Dersi Tutum Düzeyine Etkisine Yönelik Farklılaşma Tablosu Two Way ANOVA Testi Sonuçları

Okul Türü	Çalgı Öğrenme Durumu	Okul Türü	Okul Türü	MD	SE	p	Fark
*	Evet (1)	Devlet	Özel	-,252	,070	,000	1b>1a
Çalgı	Hayır (2)	Okulu (a)	Okul (b)	,651	,118	,000	2a>2b

Tablo 200’de okul türü – okul çalgısı öğrenme durumu etkileşiminin öğrencilerin müzik dersi tutum düzeylerine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi sonuçları gösterilmiştir. Özel okullarda ve “evet” cevabını veren öğrencilerin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,27$) devlet okullarında okuyan öğrencilerin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,02$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Buna karşın devlet okullarında okuyan ve “hayır” cevabını veren öğrencilerin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,12$) özel okullarda okuyan öğrencilerin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Özel okullarda kültür ve sanat faaliyetlerinin okulun reklam yüzü olduğu ve bu okullarda çalgı eğitiminin daha ciddi verilmesi, öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının yüksek olmasına neden olduğu düşünülebilir. Bu noktada devlet okullarında kısmen yapıldığı düşünülen çalgı eğitiminin öğrencinin müzik dersini salt şarkı söyleme ve teori öğrenme dersi olarak algılamasına neden olacağı ve tutumunun değişmeyeceği sabit kalacağı söylenebilir. Bu bağlamda çalgı eğitiminin öğrencinin müzik dersine yönelik tutumunu yükselten, derse olan bakış açısını değiştiren bir süreç olduğu görülebilir.

4.7.7. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Özel Kurslarda Çalgı Öğrenme Durumuna Göre Müzik Dersine Yönelik Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin özel kurslarda çalgı öğrenme durumuna göre nasıl farklılaştığını tespit etmek için t-testi yapılmış tablo 201’de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 201. Devlet Okullarında Okuyan Öğrencilerin Özel Kurslarda Çalgı Öğrenme Durumuna Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları

Ölçek	Çalgı Öğrenme	N	$\bar{x}$	Ss	Sig.	p
Müzik dersi tutumu	Evet	21	3,72	,480	,011	,000
	Hayır	295	3,01	,760		

Tablo 201’e göre devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum ortalamalarının özel kurslarda çalgı öğrenme durumuna göre farklılaştığı ($p=,000$) görülmüştür. Puan ortalamalarına bakıldığında “evet” cevabını veren öğrencilerin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,72$) “hayır” cevabını veren öğrencilerin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,01$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülebilir.

Özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin özel kurslarda çalgı öğrenme durumuna göre nasıl farklılaştığını tespit etmek için t-testi yapılmış tablo 202’de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 202. Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Özel Kurslarda Çalgı Öğrenme Durumuna Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları

Ölçek	Çalgı Öğrenme	N	$\bar{x}$	Ss	Sig.	p
Müzik dersi tutumu	Evet	27	4,03	,897	,075	,000
	Hayır	276	3,07	1,137		

Tablo 202’e göre özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum ortalamalarının özel kurslarda çalgı öğrenme durumuna göre farklılaştığı ($p=,000$) görülmüştür. Puan ortalamalarına bakıldığında “evet” cevabını veren öğrencilerin puan ortalamalarının ($\bar{x}=4,03$), “hayır” cevabını veren öğrencilerin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,07$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin okul türü – özel kurslarda çalgı öğrenme durumu etkileşiminin müzik dersine yönelik tutum düzeyine

etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 203’de sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 203. Okul Türü ve Özel Kurslarda Çalgı Öğrenme Durumu Etkileşiminin Öğrenci Tutumuna Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

Okul türü*Kurslarda çalgı öğrenme	Ölçek		df	Mean Square	f	p
	Müzik Dersi	Tutum Ölçeği				
			1	,113	,200	,655

Tablo 203’e göre; okul türü – özel kurslarda çalgı öğrenme durumu etkileşiminin müzik dersi tutum puan ortalamaları üzerinde anlamlı ($p=,655$) bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

Elde edilen bulgulara göre, çalgı eğitimi ister okulda, ister özel kurslarda verilsin her öğrencinin müzik dersine yönelik tutumunu olumlu yönde değiştiren bir etmen olarak karşımıza çıktığı söylenebilir.

4.7.8. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Seçmeli Müzik Dersi Alma Durumuna Göre Müzik Dersine Yönelik Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilere okudukları okulda “seçmeli müzik dersi” alıp almadıkları sorulmuş ve bu soruya sadece özel okul öğrencileri “evet” veya “hayır” cevabını verdiği görülmüştür. Bu bağlamda özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puan ortalamalarının seçmeli müzik dersi alma durumuna göre nasıl farklılaştığını tespit etmek için t-testi yapılmış ve yapılan t-testi tablo 204’de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 204. Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Seçmeli Müzik Dersi Alma Durumuna Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları

Ölçek	Seçmeli Müzik Dersi	N	$\bar{x}$	Ss	Sig.	p
Müzik dersi tutumu	Evet	124	3,44	,910	,000	,000
	Hayır	179	2,96	1,255		

Tablo 204’e göre özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum ortalamalarının seçmeli müzik dersi alma durumuna göre farklılaştığı ($p=,000$) görülmüştür ($p<0,05$). Puan ortalamalarına bakıldığında “evet” cevabını veren öğrencilerin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,44$), “hayır” cevabını veren öğrencilerin puan ortalamalarından ($\bar{x}=2,96$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

4.8.9. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Ortaokuldan Sonra GSL veya Konservatuara Eğitim Alma İsteklerine Göre Müzik Dersine Yönelik Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin GSL veya Konservatuara devam etme isteklerine göre nasıl farklılaştığını tespit etmek için t-testi yapılmış tablo 205’de gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 205. Devlet Okullarında Okuyan Öğrencilerin GSL veya Konservatuara Devam Etme İsteklerine Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları

Ölçek	GSL veya Kons. İstek	N	$\bar{x}$	Ss	Sig.	p
Müzik dersi tutumu	Evet	77	3,47	,771	,541	,000
	Hayır	239	2,92	,715		

Tablo 205’e göre devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum ortalamalarının GSL veya Konservatuara devam etme isteklerine göre farklılaştığı ($p=,000$) görülmüştür. Puan ortalamalarına bakıldığında “evet” cevabını veren öğrencilerin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,47$) “hayır” cevabını veren öğrencilerin puan ortalamalarından ($\bar{x}=2,92$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür.

Özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin GSL veya Konservatuara devam etme isteklerine göre nasıl farklılaştığını tespit etmek için t-testi yapılmış tablo 206’da gösterilmiş ve yorumlanmıştır.

Tablo 206. Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin GSL veya Konservatuara Devam Etme İsteklerine Göre Tutum Düzeylerindeki Farklılaşmaya Yönelik T-Testi Sonuçları

Ölçek	GSL veya Kons. İstek	N	$\bar{x}$	Ss	Sig.	p
Müzik dersi tutumu	Evet	94	3,65	,936	,040	,000
	Hayır	209	2,94	,1171		

Tablo 206’ya göre özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum ortalamalarının GSL veya Konservatuara devam etme isteklerine göre farklılaştığı ($p=,000$) görülmüştür. Puan ortalamalarına bakıldığında “evet” cevabını veren öğrencilerin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,65$) “hayır” cevabını veren öğrencilerin puan ortalamalarından ($\bar{x}=2,94$) anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin okul türü – GSL veya konservatuara devam etme etkileşiminin müzik dersine yönelik tutum düzeyine etkisini incelemek için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testinin sonuçları tablo 207’de sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Tablo 207. Okul Türü ve GSL veya Konservatuar İstek Etkileşiminin Öğrenci Tutumuna Etkisine Yönelik Two Way ANOVA Testi Sonuçları

Okul türü*GSL- Kons. İstek	Ölçek		df	Mean Square	f	p
	Müzik Ölçeği	Dersi Tutum				
			1	,050	,092	,762

Tablo 207’ye göre; okul türü – özel kurslarda çalgı öğrenme durumu etkileşiminin müzik dersi tutum puan ortalamaları üzerinde anlamlı ($p=,762$) bir fark oluşturmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$).

4.8. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mesleğe Yönelik Tutum Düzeyleri ile Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın sekizinci alt probleminde devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe yönelik tutum düzeyleri ile yine aynı kurumlarda öğrenim gören öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeyleri arasındaki ilişki okul türüne ve birleşik verilere göre karşılaştırılarak incelenmiştir. Bu bağlamda müzik öğretmenlerinin ve öğrencilerin tutum düzeyleri arasındaki ilişkinin saptanması için Pearson Korelasyon Analizi yapılmıştır.

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenleri ile devlet okullarında okuyan öğrencilerin tutum puan ortalamaları arasındaki ilişki tablo 208’de gösterilmiştir.

Tablo 208. Devlet Okullardaki Müzik Öğretmenlerinin ve Öğrencileri Tutum Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki

Ölçek/Boyut		Mes. Gel. ve İlg.	Mes. Bağ	Mes. Ver. Önem.	Tutum
Öğrenci	N	606	606	606	606
Tutumu	p	,507	,420	,713	,489
(N=316)	r	-,037	-,045	-,021	-,039

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi puan ortalamaları ile öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puan ortalamaları arasında negatif yönde ($r=-,037<0$), çok düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür.

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık puan ortalamaları ile öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puan ortalamaları arasında negatif yönde ($r=-,045<0$) çok düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür.
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe verilen önem puan ortalamaları ile öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puan ortalamaları arasında negatif yönde ($r=-,021<0$) çok düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür.
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik genel tutum puan ortalamaları ile öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puan ortalamaları arasında negatif yönde ($r=-,039<0$) çok düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenleri ile devlet okullarında okuyan öğrencilerin tutum puan ortalamaları arasındaki ilişki tablo 209’da gösterilmiştir.

Tablo 209. Özel Okullardaki Müzik Öğretmenlerinin ve Öğrencileri Tutum Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki

Ölçek/Boyut		Mes. Gel. ve İlg	Mes. Bağ	Mes. Ver. Önem.	Tutum
Öğrenci	N	213	213	213	213
Tutumu	p	,033	,140	,066	,095
(N=303)	r	-,126	-,151*	-,116	-,115

- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi puan ortalamaları ile öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puan ortalamaları arasında negatif yönde ($r=-,126<0$) çok düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık puan ortalamaları ile öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puan ortalamaları arasında negatif yönde ($r=-,151<0$) istatistiksel olarak anlamlı ve çok düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür ($p<,05$)
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe verilen önem puan ortalamaları ile öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puan ortalamaları arasında negatif yönde ($r=-,116<0$) çok düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür.

- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliğine yönelik genel tutum puan ortalamaları ile öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puan ortalamaları arasında negatif yönde ($r=-,115<0$) çok düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan tüm müzik öğretmenleri ile araştırmaya katılan tüm öğrencilerin tutum puan ortalamaları arasındaki ilişki tablo 210'da gösterilmiştir.

Tablo 210. Müzik Öğretmenlerinin ve Öğrencileri Tutum Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki

Ölçek/Boyut		Mes. Gel. ve İlg	Mes. Bağ	Mes. Ver. Önem.	Tutum
Öğrenci	N	819	819	819	819
Tutumu	p	,540	,057	,225	,182
(N=619)	r	-,025	-,077	-,049	-,054

- Araştırmaya katılan tüm müzik öğretmenlerinin mesleki gelişim ve ilgi puan ortalamaları ile öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puan ortalamaları arasında negatif yönde ($r=-,025<0$) çok düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür.
- Araştırmaya katılan tüm müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık puan ortalamaları ile öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puan ortalamaları arasında negatif yönde ($r=-,077<0$) çok düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür.
- Araştırmaya katılan tüm müzik öğretmenlerinin mesleğe verilen önem puan ortalamaları ile öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puan ortalamaları arasında negatif yönde ($r=-,046<0$) çok düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür.
- Araştırmaya katılan tüm müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliğine yönelik genel tutum puan ortalamaları ile öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puan ortalamaları arasında negatif yönde ($r=-,054<0$) çok düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür.

4.9. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu Düzeyleri ile Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın dokuzuncu alt problemde devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri ile yine aynı kurumlarda öğrenim gören öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeyleri arasındaki ilişki okul türüne ve

birleşik verilere göre karşılaştırılarak incelenmiştir. Bu bağlamda müzik öğretmenlerinin ve öğrencilerin tutum düzeyleri arasındaki ilişkinin saptanması için Pearson Korelasyon Analizi yapılmıştır.

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyum puan ortalamaları ile devlet okullarında okuyan öğrencilerin tutum puan ortalamaları arasındaki ilişki tablo 211’de gösterilmiştir.

Tablo 211. Devlet Okullardaki Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu Puan Ortalamaları ve Öğrencileri Tutum Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki

Ölçek/Boyut		İçsel Doyum	Dışsal Doyum	Genel İş Doyumu
Öğrenci Tutumu (N=316)	N	619	619	619
	p	,019	,020	,011
	r	,132*	,130*	,143*

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamaları ile devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puan ortalamaları arasında pozitif yönde ($r=,132$) çok düşük düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($p<0,05$).
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum puan ortalamaları ile devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puan ortalamaları arasında pozitif yönde ($r=,130$) çok düşük düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($p<0,05$).
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin genel iş doyum puan ortalamaları ile devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puan ortalamaları arasında pozitif yönde ($r=,143$) çok düşük düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($p<0,05$).

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyum puan ortalamaları ile özel okullarda okuyan öğrencilerin tutum puan ortalamaları arasındaki ilişki tablo 212’de gösterilmiştir.

Tablo 212. Özel Okullardaki Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu Puan Ortalamaları ve Öğrencileri Tutum Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki

Ölçek/Boyut		İçsel Doyum	Dışsal Doyum	Genel İş Doyumu
Öğrenci Tutumu (N=303)	N	213	213	213
	p	,033	,140	,046
	r	-,146*	-,102	-,137*

- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamaları ile özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puan ortalamaları arasında negatif yönde ($r=-,146<0$) çok düşük düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($p<0,05$).
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum puan ortalamaları ile özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puan ortalamaları arasında negatif yönde ($r=-,102<0$) çok düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin genel iş doyum puan ortalamaları ile öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puan ortalamaları arasında negatif yönde ($r=-,137<0$) çok düşük düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($p<0,05$).

Araştırmaya katılan tüm müzik öğretmenleri ile araştırmaya katılan tüm öğrencilerin tutum puan ortalamaları arasındaki ilişki tablo 213’de gösterilmiştir.

Tablo 213. Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu Puan Ortalamaları ve Öğrencileri Tutum Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki

Ölçek/Boyut		İçsel Doyum	Dışsal Doyum	Genel İş Doyumu
Öğrenci Tutumu (N=619)	N	819	819	819
	p	,750	,619	,668
	r	-,013	-,020	-,017

- Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamaları ile öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puan ortalamaları arasında negatif yönde ($r=-,013<0$) ve çok düşük düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.
- Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum puan ortalamaları ile öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puan ortalamaları arasında negatif yönde ($r=-,020<0$) ve çok düşük düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.
- Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin genel iş doyum puan ortalamaları ile öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum puan ortalamaları arasında negatif yönde ($r=-,017<0$) ve çok düşük düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

4.10. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Meslek Görüşlerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın onuncu alt problemine yönelik olarak müzik öğretmenleriyle görüşme yapılmış, yapılan görüşmelerde müzik öğretmenlerinin müzik dersine ve müzik öğretmenliğine yönelik görüşleri, eğitim sürecinde rolleri bulunan öğrenci, idare, veli ve diğer branş öğretmenlerinin müzik dersine yönelik bakış açıları, müzik öğretmenlerinin uzaktan müzik eğitimine yönelik görüşleri, devlet okullarında ve özel okullardaki müzik dersi yapısına yönelik görüşleri ve hem müzik eğitime hem de genel eğitime yönelik yapılan seminer ve hizmet içi eğitimlere yönelik görüşleri sorulmuştur.

Yapılan görüşmelere içerik analizi uygulanarak elde edilen bulgular ilgili alt problemlerin altında tema, alt tema, kod, frekans ve yüzde olarak tablolaştırılarak sunulmuştur.

4.10.1. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Öğretmenliğine Yönelik Görüşleri

“Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliğine yönelik görüşleri nelerdir?” alt problemine yönelik olarak müzik öğretmenlerine aşağıda yer alan sorular sorulmuştur;

1. Mezun olduğunuz lisans programının müzik öğretmenliği yeterliliklerine etkisi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?
2. Mesleğe başlamadan önceki beklentilerinizle mesleğe başladıktan sonra yaşadıklarınız arasında nasıl bir fark görüyorsunuz?
3. Mesleğinizin maddi ve manevi yönden sizi tatmin etme noktasında fikirleriniz nelerdir?
4. Müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
5. Müzik öğretmenlerinin iş doyumuna ilişkin görüşleriniz nelerdir?
6. Sizi müzik öğretmenliği mesleğine bağlayan etmenler nelerdir?
7. Sizi müzik öğretmenliği mesleğinden soğutan etmenler nelerdir?

Sorulara müzik öğretmenlerinin verdikleri cevaplardan her bir soru için kodlar temalar ve alt temalar oluşturularak tablolaştırılmış ve açıklanmıştır. Tablo 214’te mezun olunan lisans programının müzik öğretmeni yeterliliklerine yönelik sorular sorulmuş, oluşturulan tema, alt tema ve alt temalara bağlı kodlar verilmiştir.

Tablo 214. Mezun Olunan Lisans Programının Yeterliliklere Etkisine Yönelik Müzik Öğretmen Görüşleri

SN	Tema	Alt Tema	Kod	Görüş Bildiren Öğretmenler*	f	%
1	Mezun olunan lisans programının öğretmen yeterliliklerine etkisine yönelik müzik öğretmeni görüşleri	Yeterli	Staj olanağı	L(8) Ö(4,9)	3	71,42
			Deneyim elde etme	Ö (4,7)	2	28,57
			Mesleki avantaj	L (4)	1	14,28
			Akademik Kadro	O (7)	1	14,28
		Yetersiz	Uygulamaya dönük	O (2,4,6) – L (3,6) – Ö (8,9)	7	36,84
			Tutarsızlık	O (4,5,6,8) – L (8)	5	26,31
			Staj	O (4,6) Ö(2)	3	15,78
			Aktarmayı bilmeme	O (4) – L (3)	2	10,52
			Ulusal müzik	O (5)	1	5,26
			Eşlik	O (5)	1	5,26

*O Ortaokul müzik öğretmeni, L Lise müzik öğretmeni, Ö Özel okul müzik öğretmeni

Tablo 214’te müzik öğretmenleriyle yapılan görüşme sonucunda “Mezun olunan lisans programının müzik öğretmeni yeterliliklerine etkisi” teması oluşturulmuştur. Oluşturulan tema ile ilgili alınan görüşler incelendiğinde oluşturulan kodlar “yeterli” ve “yetersiz” alt teması altında gruplandırılmıştır. Müzik öğretmenleri, yeterli alt temasına yönelik olarak staj olanağı (%50), deneyim elde etme (%25), mesleki avantaj (%12,5) ve akademik kadro (%12,5) cevaplarını verdikleri görülmüştür. Yetersiz alt temasına yönelik olarak da uygulama dönük (%36,84), tutarsızlık (%26,31), staj (%15,78), aktarmayı bilmeme (%10,52), ulusal müzikler (%5,26) ve eşlik (%5,26) cevaplarını verdikleri görülmüştür.

“Mezun olunan lisans programının öğretmen yeterliliklerine etkisine yönelik öğretmen görüşleri” temasının “yeterli” ve “yetersiz” alt temalarına ait örnek cevaplar aşağıdaki gibidir;

0.2. Okulda yeterince eğitim aldığımı ama mezun olduktan sonra bunu uygulama anlamında yetersiz kaldığımı düşünüyorum. Eğitimimi çalıştığım kurumlarda gösteremiyorum...

0.4. Hiçbir etkisi olmadı, çünkü hiçbir yerde staj yapma olanağı olmadığı için ve öğretmenlikle ilgili hiçbir şeyi deneyimleyemedim... Müzisyen olarak yetiştirildik, öğretmenlikle ilgili hiçbir bilgim yoktu.... Bilgilerimi nasıl kullanacağımı bilmiyordum.

0.5. ... Eşlik isteniyor, genellikle de eşlik yapmamız gerekiyor ama bu konuda çok yetersiz olduğumu düşünüyorum. Bir çocuk şarkısına eşlik yapamıyoruz. Birde ben bir şey fark ettim; Şu an uzaktan eğitim ile öğretmenliğe başladım ama ya halk ya da atandığımız yer genellikle türkü duymak istiyor. Ama biz, bir dönem okul çalgıları diye

bir ders aldık çok kısa bağlama ve gitar dersi gördük... Genel olarak kültürümüzü yansıttığı için bağlama öğrenmemiz gerekiyor...

O.6. *Ben hiç yeterli olduğunu düşünmüyorum. Lisans alınan derslerle uygulama birbirini tutmuyor -hani derler ya teori ve uygulama farklı diye-... Bir lisans eğitimi ile öğretmen olunabileceği kanısında değilim. Bu şekilde bir öğretmen olunabilecek mi? Hayır.*

O.8. *Müzik öğretmenliği lisans programında bir yetersizlik olduğunu düşünüyorum. Müzik öğretmenliği eğitiminin müzisyenlik eğitiminden ayrılmasından taraf bir düşüncem var... staj süreci dışında eğitim alanında geliştirilmesi ve öğretmenlik alanına ağırlık verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Benim eğitimimim akademik anlamda yeterliydi ama öğretmenlik pratiğinde olduğunu düşünmüyorum...*

L.3. *Aldığım eğitimi kendi açımdan değerlendirirsem yeterliydi, ama bunu görev yaptığım okula aktarmada sıkıntı yaşıyorum... Mesela lisans döneminde eğitim alırken öğrenciye vereceğim eğitimi karşılayamayacak türden eğitim aldım. Öğrenciye şarkı nasıl öğretilir, alt yapı nasıl icra edilir...*

L.4. *... Öncelikli amaç öğretmen ve müzik öğretmeni yetiştirme. Öğretmenlik noktasında avantajlı. Bu avantajlar; örneğin okul çalgıları görüyoruz ve direk işleyeceğimiz dersi yaşıyorduk. Bu ve bunun gibi derslerin ayrı ayrı yıllarda gösterilen derslerin olumlu bir etkisi oldu.*

L.6. *Aslında son sınıfta özel öğretim yöntemleri diye bir ders aldık. Aldığım eğitim faydalı ve yeterli bir eğitimdi ama mesleki olarak uygulanabileceğini düşünmüyorum... Acaba eğitim pratiğe yönelik mi olmalı ya da çalışacağımız şartlara yönelik mi eğitim verilmeli? Bunları düşünüyorum açıkçası.*

L.7. *Mezun olduğum okulu değerlendirirsem eğer; orta seviye diyebilirim. Çünkü batıdaki birçok üniversite ile doğuda ki birçok programın yeterliliklerini karşılaştırabiliyorum. Yeterlilik kişiden kişiye de değişen bir durum. Eğer hedef müzik öğretmeni olmaksızın ideal bir yer ama bizim gibi AGSL mezunu öğrenciler için pek bir katkısının olduğunu söyleyemem.*

L.8. *Öğretmen olduktan sonra bunun farkına vardım. Gazide verilen eğitim çok üst düzeydi... Tutarlı düşündüğümüz zaman sadece işime yarayacak olan ders bir tane ders vardı oda staj dersi idi. Staj öğretmenimiz bu dersin çok işe yarayacağını söylemişti.*

Onun dışında çok yoğun ve zor bir eğitim verildi, yani zorlanmıştık. Ama göreve başladığımızda ise öğrendiğimiz birçok şeyi okulda kullanamadık.

Ö.2. *Üniversitede müzik anlamında profesyonel bir eğitim aldığımız için o konuda bir sıkıntı yaşamadım ama çalışmış olduğumuz okullarda şöyle bir durumla karşılaşabiliyoruz, öğretmenlik uygulaması noktasında yetersiz kalabiliyorum. Daha çok uygulamalı bir eğitim süreci oluşturulabilir... Teorik olarak her şeyi alıyoruz ama çocuklarla birebir performansla bunu döktüğümde bir afallama oluyor.*

Ö. 4. *Tabi ki mesleki olarak birçok deneyime sahip olmuştuk. Ama bunların en önemli bacağı kesinlikle stajyerlikti. 1'inci sınıfta özellikle hiçbir şey bilmeden gittiğimiz staj ile 4'üncü sınıfta bir şeyleri öğrenerek gittiğimiz stajda fark hissedilir durumdaydı...*

Ö.7. *Müzik eğitimi bölümü olduğu için tabi ki öğretmenlik alanına yönelik çok ders gördük tabi buda çok işime yaradı. Okul öncesi müzik eğitimi dersinin olması şu anda anaokulunda da ders verdiğim için çok işime yaradı. Öğretmenlik ile alakalı çok şey öğrendiğim için zorlanmadım*

Ö.8. *Ben verimli olduğumu düşünüyorum. Ama bazı derslerde eksik kaldık. Çünkü çocuklarda, özellikle resmi programlarda yapılan etkinliklerle ilgili, ilkokuldaki öğrencilerle yapılan derslerle müzikle ilgili sadece nota eğitimi değil de müzikle ilgili başka alternatifler de öğretilebilirdi.*

Ö. 9. *Müzik öğretmenliği kâğıtla ya da yazarak öğrenilmediği için sınıfa girdiğimiz an müzik öğretmeni olduğumuzu hissediyoruz. Bu nedenle lisans programının çok bir katkısı veya faydası olduğunu görmedim. Sadece staj yaptığım okulda deneyimli müzik öğretmeninden öğrendiklerimi uyguluyorum. Staj çok şey kattı ama bunun dışında pedagojik olarak öğrendiğimiz sistemde çok uyguladığım şey yok.*

Tablo 215'de müzik öğretmenlerinin hizmet öncesi beklentileri ve hizmet sürecinde neler yaşadıklarına yönelik sorular sorulmuş, tema, alt tema ve alt temalara bağlı alt temalar ve onlara bağlı kodlar oluşturularak tablolaştırılmıştır.

Tablo 215. Müzik Öğretmenlerinin Hizmet Öncesi Beklentileri ve Hizmet Süreci Yaşadıkları

S N	Tema	Alt Tema	Alt Tema	Kod	Kod	Görüş Bildiren Öğretmenler*	f	%			
2	Müzik öğretmenlerinin hizmet öncesi beklentileri ve hizmet süreci yaşadıkları farklara yönelik görüşleri (f=29)	Fark Var	Hizmet Öncesi	İdealist		O(1,7,8) L(2,7) Ö(3)	6	31,57			
				Beklenti		D(7) L(2,3,7) Ö(2)	5	26,31			
				Profesyonel eğitim		O(5) L(6,8) Ö(2)	4	21,05			
				İyi şeyler yapma		O(2,3) L(7)	3	15,78			
				Hayaller		O(8)	1	5,2			
			Fark Yok	Hizmet Süreci	Fiziki		O(1,2,7,10) L(6)	5	14,28		
					İmkânsızlık	İl	O(1) L(1,6)	3	8,57		
						Ekonomik	O(2,8,10) L(6)	4	11,42		
					Önemsenmeme		O(1,4,8,9) L(2,3) Ö(1,2)	8	22,42		
					Hayal kırıklığı		O(8) L(2,7) Ö(1)	4	11,42		
		Fark Yok	Hizmet Süreci	Hizmet Süreci	Hazırbulunmuşluk		O(5) L(6,8)	3	8,57		
					Yetersizlik	Öğrenci Profili	O(9)	1	2,85		
						Müfredat	L(8)	1	2,85		
					Sömürü		Ö(3,8)	2	5,71		
					Yıpranma		L(1)	1	2,85		
				Fark Yok	Hizmet Süreci	Hizmet Süreci	Prosedür		O(11)	1	2,85
							fazlalığı				
							Yoğunluk		Ö(3)	1	2,85
							Özveri		Ö(3)	1	2,85
							Alınan Eğitim	Çalgı Eğitimi	Ö(4,5)	2	40
Fark Yok	Hizmet Süreci	Hizmet Süreci	Beklentim		L(5)	1	20				
			Mesleğe bağlılık		Ö(5)	1	20				
			Deneyim		Ö(5)	1	20				

*O Ortaokul müzik öğretmeni, L Lise müzik öğretmeni, Ö Özel okul müzik öğretmeni

Tablo 215'te müzik öğretmenleriyle yapılan görüşme sonucunda; "Müzik öğretmenlerinin hizmet öncesi beklentileri ve hizmet sürecinde yaşadıkları farklar" teması oluşturulmuş, "Fark var" ve "Fark yok" şeklinde gruplandırılmış, "Fark var" alt temasına bağlı olarak "hizmet öncesi" ve "hizmet süreci" alt temalarına ulaşılmıştır.

Müzik öğretmenlerinin hizmet öncesi beklentilere yönelik olarak idealist (%31,57), Beklenti (%26,31), profesyonel eğitim (21,05), İyi şeyler yapma (15,78) hayaller (%5,2) cevabını vermişlerdir.

Müzik öğretmenlerinin hizmet sürecinde yaşadıklarına yönelik olarak kodlar ve bu kodlara bağlı alt kodlar oluşturulmuştur. Müzik öğretmenlerinin hizmet sürecinde imkânsızlık alt temasına yönelik fiziki (%14,28), il (%8,57) ve ekonomik (%11,42) cevaplarını vermiştir. Önemsizlik (22,42), hayal kırıklığı (11,42) yönünde cevaplar vermişlerdir. Ayrıca Yetersizliklerin alt temasına yönelik olarak Hazırbulunuşluk (%8,57), öğrenci profili (%2,85) ve müfredat (%2,85) cevabını verdikleri görülürken. Sömürü (%2,71), yıpranma (%2,85), prosedür fazlalığı (%2,85), yoğunluk (%2,85) ve özveri (%2,85) yönünde cevap verdikleri görülmüştür.

“Fark yok” alt temasına yönelik olarak alınan eğitim sürecinde çalgı eğitimi noktasında bir fark olmadığı (%40), beklentilerin karşılandığı (%20), mesleğe bağlılık (%20) ve deneyim (%20) şeklinde yanıtların geldiği görülmüştür.

“Müzik öğretmenlerinin hizmet öncesi beklentileri ve hizmet süreci yaşadıkları farklara yönelik görüşleri” temasının “fark var” ve “fark yok” alt temalarına ait örnek cevaplar aşağıdaki gibidir;

O.1. *Evet görüyorum. Biraz daha heyecanlı ve idealist şekilde başlamıştık. Müzik öğretmeni olarak başlamadık ama o şekilde atandık. Ama okula başladığımızda yaşama şartları, ilin şartları, kenar bir mahallede öğretmen olduğum için okulun şartları yıprattı, köreltti, yani istediğimiz etkinlikleri yapamadık. Kitaba bağlı bir hale geldik. Hatta onun bile dışına çıkıp sadece şarkı öğretebilecek bir duruma geldik. Teoriyi öğretme noktasında sıkıntılar oldu. 8. Sınıfa da 5. Sınıfa da her defasında notaları öğretir duruma geldik. Çünkü çocukların aklında kalmıyor. Unutuyorlar.*

O.2. *Çok fark oluyor. Tabi o kadar eğitim aldıktan sonra çok iyi işler yapacağınızı düşünüyorsunuz ama atandıktan özellikle, fiziki şartların, maddi durumların (okulun) yapacaklarınıza engel bir sürü şey oluyor... Benden kaynaklı olmayan, öğrenciden ve idareden kaynaklı problemlerle karşılaşıyorsunuz.*

O.7. *Evet, fazlasıyla bir fark görüyorum. Okurken daha idealist oluyorsun, yüksek beklentilerle mezun oluyorsun ve aldığın eğitiminde ona oranla çok çok fazla. Ama görev yaparken çaldığın müzik aletini yeteri kadar kullanamıyorsun (Çello çalıyorum) onu*

sınıfa götürüp kullanman imkânsız, müzik atölyem yok her sınıfa ayrı ayrı götürmek zorundasın, Aldığım işitme ve armoni dersi üst düzeydi onların çoğunu kullanmadım öğretmen olunca..

O.9. *Çok fark görüyorum. Teori ile pratik arasındaki fark diyebilirim. Öğrendiklerimizi saha yani mesleğe başladıktan sonra uygulama anlamında gerek eğitim programı (müfredat), müzik dersine bakış açısı, koşullar, öğrenci profili, aile bakış açısı hepsi birbirinden çok farklı. Hepsi beklediğim gibi değildi.*

L.7. *Tabi ki kesinlikle; Mesleğe başlamadan önce daha idealisttik, ilerde çalışacağımız okullarda çok daha iyi şeyler yapabileceğimizi, imkânların daha iyi olduğunu sanıyorduk. Mesleğe başladıktan sonra müzik dersine bakış açısı bizim hayal ettiğimiz gibi olmadığı için bir hayal kırıklığı oldu. İdeallerimizle yaşadıklarımız aynı değildi.*

O.4. *Pek bir fark görmüyorum. Çünkü biz üniversiteden mesleki olarak eğitimlerimizi simüle ettiğimizde, kendi okul ortamında bulunduğumuz için her şeyin dört dörtlük olacağını düşünerek simüle ediyorduk. Bir müzik odasının olacağını hayal ediyorduk ve ona göre çalışmalarımızı yapıyorduk, öğrencilere piyano eğitimi verirken bunu böyle öğretmenlisin diyorduk hakikatten böyle simüle ediyorduk. Ama ben çalıştığım kolejlerde böyle imkânlara sahip olduğum için öğrendiklerimi gerçek hayata aktarabildim... Bu nedenle o farkı çok hissetmiyorum. Devlet okulunda olsam mutlaka hissederdim.*

O.5. *Ben bir dönem ücretli öğretmenlik yaptım. Ücretli öğretmenlikte bütün MEB okullarında böyle bir yapı mı var başka bir meslek seçsem mi diye düşünürken özel okula başladım ve o imkânları görünce mesleğe yeniden ısınmaya başladım. Beklediğimden biraz daha fazla olanak olduğu için daha fazla çalışma isteği oluştu.*

Müzik öğretmenlerine müzik öğretmenliği mesleğinden maddi ve manevi yönden tatmin olma noktasındaki görüşleri sorulmuş, alınan cevaplar tema, alt tema ve kodlar şekline tablo 216'da gösterilmiştir.

Tablo 216. Müzik Öğretmenliği Mesleğinden Tatmin Olma Noktasında Öğretmen Görüşleri

SN	Tema	Alt Tema	Kod	Görüş Bildiren Öğretmenler*	f	%
3	Müzik öğretmenliği mesleğinden tatmin olma noktasında öğretmen görüşleri (f=29)	Maddi (f=26)	Tatmin etmiyor	O(6,9,10,11) L(2,3,4,5,6,8,9) Ö(1,2,3,5,7,8,9)	18	69,2
			Tatmin ediyor	O(3,7,4) L(7) Ö(4,6)	5	19,23
			Normal	O(1)	1	3,84
			Zorluyor	O(2)	1	3,84
			İkinci planda	L(1)	1	3,84
		Manevi (f=26)	Öğrenci ilgisizliği	O(8) L(3,4,6)	4	15,38
			Tatmin etmiyor	Ö(1,2,3,5)	4	15,38
			Öğrenci İlgisi	O(6) L(8) Ö(9)	3	11,53
			Tatmin ediyor	O(10) Ö(4,6)	3	11,53
			Etkinlikler tatmin edici	L(3) Ö(8)	2	7,69
			Severek yapma	O(3,4)	2	7,69
			Heyecan kalmadı	O(1)	1	3,84
			Yorgunluk	O(2)	1	3,84
			Zorlanma	O(2)	1	3,84
			Deneyim	O(6)	1	3,84
			Yıpratıcı	L(2)	1	3,84
			Motivasyon	L(7)	1	3,84
			Fiziki imkânsızlık	L(5)	1	3,84
			Fiziki imkânlar	L(8)	1	3,84

*O Ortaokul müzik öğretmeni, L Lise müzik öğretmeni, Ö Özel okul müzik öğretmeni

Tablo 216’da müzik öğretmenleriyle yapılan görüşme sonucunda “Müzik öğretmenliği mesleğinden tatmin olma noktasında müzik öğretmeni görüşleri” teması oluşturulmuştur. Oluşturulan tema ile ilgili alınan görüşler incelendiğinde oluşturulan kodlar “maddi” ve “manevi” alt teması altında gruplandırılmıştır.

Müzik öğretmenleri maddi alt temasına verdikleri cevaplar incelendiğinde; maddi olarak tatmin olmadıklarını (%69,2), maddi anlamda zorlandıklarını (%3,84) belirtmelerine karşın, maddi olarak tatmin olduklarını (%19,23), maddi durumlarının normal (3,84) olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca maddi durumun ikinci planda (%3,84) olması gerektiği yönünde görüşün bildirildiği görülmüştür.

Müzik öğretmenleri manevi alt temasına verdikleri cevaplar incelendiğinde; Öğrenci ilgisizliği (%15,38) yaşadıkları, manevi olarak tatmin olmadıkları (%15,38), heyecan kalmadığı (%3,84), yorgunluk yaşadıkları (%3,84), zorlandıkları (%3,84),

yıprandıkları (%3,84), okulda fiziki imkânsızlıklar (%3,84) yaşadıkları yönünde görüşlerde buldukları görülmüştür. Buna karşın manevi yönden tatmin oldukları (%11,53), öğrenci ilgisinin (%11,53) olduğu, etkinliklerle tatmin oldukları (%7,69), mesleği severek yaptıkları (%7,69), deneyim (%3,84) elde ettikleri, fiziki imkânların yeterli olduğu (%3,84) yönünde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir.

“Müzik öğretmenli mesleğinden tatmin olma noktasında öğretmen görüşleri” temasının “maddi” ve “manevi” alt temalarına ait örnek cevaplar aşağıdaki gibidir;

O.1. Maddi açıdan normal maaş olarak alıyoruz. Onun dışında ek bir ders ve kurs yok. Her şeyin önünü kapattıkları için kurs açma konusunda zorlanıyoruz. İdareciler pek müsaade etmiyor...

O.2. Maddi yönden, Türkiye genelinde baktığımız zaman öğretmenlerin çoğu hemen hemen aynı şartlara sahipler... Mesela bir kitabı 100 TL'ye alabilirsiniz ama bir çalgıyı 100 TL'ye alamıyorsunuz... Maddi anlamda zorlandığımız için manevi yönden de çok zorlandığımız için beden yoruluyor ister istemez. Fiziksel anlamda ruhsal anlamda yoruluyorsunuz...

O.6. Beni tatmin etmiyor aldığım ücret. Topluma göre; belki ortalamanın üstünde maaş alıyoruz, 20 saat ders, nöbet, hiçbir şeyden sorumlu değilsiniz, gülüyorsunuz, oynuyorsunuz gibi söylemler var ve ben hiçbir şekilde kendimi maddi açıdan tatmin olmuş hissetmiyorum. Manevi olarak çok tatmin olmuş hissediyorum. Her şey çok düzgün her şey kontrol altında, öğrenciler benim evlatlarım gibi..

O.8. Öncelikle manevi yönden tatmin etmediğini düşünüyorum. Mesleğinizi icra ederken arkanızda kurumunuzun ve idarecilerinizin olması gerekiyor. Fakat bu akademik çabalar, akademik yarışlar; Matematik, Fen, Türkçe dersi gibi sınavlarda daha fazla çıkan derslerin ön planda olması bizim mesleğimizin manevi yönünü düşürmeye başlıyor...

O.9. Manevi olarak çok büyük bir haz alıyorum mesleğimden. Öğretmen olduğum için haz alıyorum, müzik öğretmeni olduğum için ayrıca haz alıyorum. Bunu bireysel farklara bağlıyorum. Maddi olarak katıyen yeterli bulmuyorum. Ciddi emek sarf ediyoruz, meslekte faydalı olmak için kendimize ciddi yatırımlar yapmamız gerekiyor. Müzik eğitimi maalesef ülkemizde çok pahalı...

O.10. Şimdi manevi olarak son derece tatmin olduğumu düşünüyorum. Elimden gelenin fazlasını yaptığımı düşünüyorum. Maddi yönden biliyorsunuz ki en düşük maaş öğretmen maaşı oldu artık, maddi yönden yeterli olduğunu düşünmüyorum...

D.L.1. ...Maddiyat öğretmenlikte ikinci planda olmalı... Maddi yönden beklentiniz varsa öğretmenlik pek uygun bir meslek değil. Manevi yönden ise; mutlu olmasam bu işin içinde olamazdım... Ben işimi mesleğimi seviyorum o yüzde maddi anlamda yetersiz kaldım diye bu işten çekilmiyorum.

L.2. Maddi noktada yetersiz. Öğretmen maaşları malum çok düşük. Manevi yönden kendimi ayakta tutmaya çalışıyorum ama insanların müziğe tutumlar, bakış açıları beni bu konuda yıpratıyor.

L.3. Maddi yönden asla tatmin etmiyor... Manevi yönden dönüt aldığım zaman mutlu oluyorum. Mesela bir koro çalışması veya etkinlik yaptığım zaman, öğrenciler katıldığı zaman, öğrenciye yeterli imkân sağlandığı zaman, aile desteği olduğu zaman, manevi anlamda tatmin oluyorum.

L.4. Manevi anlamda; ne kadar yorulursan yorul veya sıkıntı yaşarsak yaşayalım öğrencinin verdiği bir tepki; öğrencinin öğretilenleri göstermesi öğretmeni gerçekten mutlu ediyor. Maddi anlamda ise yaptığımız işin karşılığını bir para olarak görürsek tatmin edici noktaları da var ama bazı anlamda yetersiz kaldığı da oluyor...

L.5. Maddi yönden tatmin etmiyor. Manevi yönden tabi ki eksikler var. Okuldaki araç gereçler ve ortam yeterli olmayınca eğitimciler mutsuz olabiliyor...

L.7. Genel Türkiye ortalamasına bakarsak iyi değil. Ama Türkiye'nin için bulunduğu ekonomik duruma bakarsak maddi olarak pek bir zararı yok... Bizim için yeterli. Manevi yönden ise; çalıştığımız kurumların bizi motive etme ve mutlu etme durumuna göre düşünürsek, manevi yönden tatmin ediyordu...

Ö.1. Maddi yönden de manevi yönden de hiçbir şekilde tatmin olmuyorum. Atanmadığım, atanamadığım için olabilir. Çalıştığım okula yeni başladım tek isteğim öğrencilerle birlikte olmak. Ama olmuyor. Buda beni meslekte tatmin etmiyor.

Ö.5. Manevi yönden oldukça tatmin ediyor. Ama özel okulda maddi yönden pek tatmin etmiyor.

Müzik öğretmenlerine, devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe yönelik tutumları hakkında görüşleri sorulmuştur. Tablo 217'de

müzik öğretmenlerinin verdikleri cevaplar tema, alt tema ve kodlar şeklinde tablolaştırılarak gösterilmiştir.

Tablo 217. Devlet ve Özel Okullardaki Müzik Öğretmenlerinin Meslek Tutumlarına Yönelik Görüşleri

SN	Tema	Alt tema	Kod	Görüş bildiren öğretmenler*	f	%
6.3	Devlet ve özel okullardaki müzik öğretmenlerinin meslek tutumuna yönelik müzik öğretmeni görüşleri (f=29)	Devlet okulu müzik öğretmeni tutumları	Devlet okulu rahat	O(5,8) L(4,9) Ö(9)	5	33,33
			Vicdan	O(2,8) L(2)	3	20
			Memur anlayışı	Ö(1,3)	2	13,33
			İş karşılığını alamama	O(1)	1	6,66
			Ürün önemli değil	O(3)	1	6,66
			Az çalışma çok çalışıyor gibi gösterme	O(4)	1	6,66
			İmkân kısıtlılığının yarattığı hayal kırıklığı	O(4)	1	6,66
			İdare etkinlik beklemiyor	O(8)	1	6,66
			Fark yok	O(6,7) L(7) Ö(4,7)	5	100
		Özel okul müzik öğretmeni tutumları	Ürün çok önemli	O(3,5,8) L(1) Ö(1,2,5)	7	24,13
			Reklam	O(2,3,5) L(1,4,6,8)	7	24,13
			Öğretmen yoğun	O(7) Ö(2,9)	3	10,34
			İşlerini daha ciddi yapıyorlar	L(2,5)	2	6,89
			Mecburi önemseme	O(4) L(1)	2	6,89
			Az para çok iş yükü	O(4) L(2)	2	6,89
			Olumlu tutum	O(10) L(5)	2	6,89
			İmkânlar çalışmaya itiyor	L(5,6)	2	6,89
			İş ve gelecek kaygısı	L(1)	1	3,44
			Baskı	L(8)	1	3,44

*O Ortaokul müzik öğretmeni, L Lise müzik öğretmeni, Ö Özel okul müzik öğretmeni

Tablo 217’de müzik öğretmenleriyle yapılan görüşme sonucunda “Devlet ve özel okullardaki müzik öğretmenlerinin meslek tutumuna yönelik müzik öğretmeni görüşleri” teması oluşturulmuş, oluşturulan kodlar “Devlet okulu müzik öğretmeni tutumları”, “Özel okul müzik öğretmeni tutumları” ve “fark yok” alt temalarında gruplandırılmıştır.

Müzik öğretmenleri devlet okulu müzik öğretmeni tutumlarına yönelik olarak, devlet okulu rahat (%33,33), vicdan (%20), memur anlayışı (%13,33), iş karşılığını alamama (%6,66), ürün önemli değil (%6,66), az çalışma çok çalışıyor gibi gösterme

(%6,66), imkânsızlığın yarattığı hayal kırıklığı (6,66) ve idare etkinlik beklemiyor (%6,66) şeklinde cevaplar vermişleridir.

Müzik öğretmenleri özel okul müzik öğretmenlerinin tutumlarına yönelik olarak, ürün çok önemli (%24,13), reklam (%24,13), öğretmen yoğun (10,34), işlerini daha ciddi yapıyorlar (%6,89), mecburi önemseme (%6,89), az para çok iş yükü (%6,89), olumlu tutum (%6,89), imkânlar çalışmaya itiyor (%6,89), iş ve gelecek kaygısı (3,44), baskı (%3,44) cevaplarını vermişlerdir.

Müzik öğretmenleri devlet ve özel okul müzik öğretmenlerinin meslek tutumları arasında fark olmadığını da (%100) belirtmişleridir.

“Devlet ve özel okullardaki müzik öğretmenlerinin meslek tutumuna yönelik müzik öğretmeni görüşleri” temasının “devlet okulu müzik öğretmeni tutumları” ve “özel okul müzik öğretmeni tutumları ” alt temalarına ait örnek cevaplar aşağıdaki gibidir;

O.1. *Biraz mecburiyete giriyor. Özel okullarda bir şeyler yapmaya mecbursunuz. Çünkü kesin bir garantiniz yok... Ama devlet okullarında öyle bir zorunluluk yok... Devlet okulunda birkaç yıl hevesle mesleği icra ettikten sonra hiçbir karşılık göremeyince kendini geri çekiyor insan...*

O.2. *Özel okulda şunu anlamıştım; paralı bir okul olduğu için ister istemez elinizden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyorsunuz. Çünkü buradan para kazanıldığı için öğretmenler olarak en iyisini yapmalısınız ki okulun reklamı olsun. Ama devlet okulunda böyle bir durum yok... İdareciler öğrenciler müzik dersini önemsemiyor... Ama özel okulda öyle bir şey olmuyor. Özel okulda en küçük bir şey yapmadığınız da rahatsız hissediyorsunuz. Uyarı veya şikâyetlere karşı işinizi iyi yapmaya çalışıyorsunuz. Size her türlü imkânı sağlayan bir kuruma karşı yükümlü hissediyorsunuz...*

O.3. *Özel okullarda müzik dersinde ortaya çıkan ürün çok önemli. Devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin bu konuda bir telaşı bir çabası pek yok... Koro çıkartmaya çalışıyordum, salon ayarlamaya çalışıyordum. Birçok devlet okulunda böyle çalışmalar yok. Çünkü bu konuda bir zorunluluk yok. Ama özel okullarda illa ki her yıl birkaç gösteri, birkaç konser olmak zorunda...*

O.4. *Özel okuldaki öğretmenler mecburen önemsiyorlar. Çok daha düşük paralara çok çalışıyorlar. Hafta içi hafta sonu fark etmiyor. Devlet öğretmenleri az çalışıp daha çok çalışıyor gibi görünüyor...*

O.5. Devlet okullarında görev yapan öğretmenler biraz daha rahat, özelde görev yapan öğretmenler yapmak zorunda gibi görünüyor. Özelde sürekli bir etkinlik yapman gerek. Koleji tanıtan şey müzik resim tiyatro gibi etkinlikler. Ama devlette hem idareler bu kadar çok etkinlik beklemiyor özel günler dışında, bundan kaynaklı olarak öğretmende gevşiyor.

O.6. Bende bir farklılık yok. Birkaç zamana bir değişeceğini düşünüyorlardı ama değişmedi. Özel okulda nasıl bir tutumum varsa devlette de aynı düzeyde.

L.1. Ben özel okulda da görev yaptım. Özel okullar sosyal faaliyet ağırlıklı okullar. Öğretmenin vitrini ne kadar genişse o okulda kalma imkânı o kadar fazla... Sosyal faaliyete, gösteriye yönelik çalışıyorduk... Özel okuldaki öğretmenler bu konuda daha hassas. Devlet okullarında ise ben bunu yapmazsam kimse bana bir şey demez anlayışı vardır.

L.2. Özel okullarda öğretmenler çok çalışıyor ama az ücret alıyor. Belki öğretmen orada tüm imkânlar dâhilinde işini layıkıyla yapıyor ama az ücret alıyor... Devlet okullarında kimse müzik öğretmenini sorgulamadığı için her şey müzik öğretmenin vicdanına kalmış durumda.

L.4. ...Ama özel okullarda etkinlikler okulun reklam yüzü; etkinlikler ise müzik, resim, beden eğitimi gibi öğretmenlerin elinden çıkıyor. Ondan dolayı özel okullardaki müzik öğretmenleri biraz daha fazla çalışıyorlar, işlerini daha ciddiye alıyorlar...

L.5. Özel okuldakilerin mesleklerini daha iyi yaptıklarını ve bu durumun meslek tutumlarını olumlu etkilediğini düşünüyorum. Karşılığını alabiliyorlar. Biz bunun eksikliğini hissediyoruz. Maddi imkanlar, fiziki imkanlar öğretmenin duygularını etkiliyor.

L.6. Aklıma direk veliler geldi, özel okul veliler çocuklarının küçük yaştan itibaren yönlendiriyor. Özel okullarda bildiğim kadarıyla müzik dersinin yanı sıra enstrüman dersleri veriliyor. Devlet okulunda böyle bir şans yok biz kurs açabiliyoruz. Ben bunu bir ara yapmıştım 4 farklı çalgı dersi açtım ama okulumda müzik sınıfı olduğu içindi. Her okulda bu şartlar sağlanmıyor... Bu okulda ne kapsam vardır anlamında düşünüyorlar...

L.8. Evet, farklar var. Özel okulda bir baskı var müzik öğretmeni bir vitrin ve beklenen şeyler var müzik öğretmeninde ama devlet okulunda görev yapan öğretmenlerden beklenen bir şey yok. Tabi ki bu bir rahatlık ama rahatsız eden bir rahatlık olduğunu düşünüyorum. Mesela atandığımda emekli olmamış bir müzik öğretmeni vardı 10 yıl çok

iyi çocuklarla çalışmış; öğrencilerin bana dönütleri öğretmenin müzik odasında piyano çalmaması şeklinde oldu...

Ö.1. ... *Devlet okullarında da devlet memuru kafası ile iş var. Özel okul ürün istiyor ama devlet okulunda bu zorunluluk yok. Sadece derse gir yeter...*

Ö.4. *Mesleki koşullarda öğretmenlik devlette de özelde de eşit imkânlarla sahip... özlük haklarında bir farklılık yok. Devletteki öğretmende kafasına göre okula gidip gelemiyor. Belli bir izin, istirahat süresi var, belli bir sağlık izni ve imkânları var. Aynı şekillerde bizlerde öyleyiz. Devlet okulları ile biz aynı zamanlarda zümreler yapıyor, toplantılar yapıyoruz...*

Ö.9. *Açıkçası, kolejlerde kendini geliştirmeyen, proje üretmeyen ya da her yıl üstüne bir şey katmayan öğretmen barınamıyor... Çünkü devletteki müzik öğretmenin amacına ulaştığı için (genelleme yok) gördüğüm kadarıyla “ben dersime giriyorum”, “zaten kadroluyum”, “zaten atandım” gibi görüşlere sahip... Ama biz özel okulda olduğumuz için zaten buna mecburuz... Kendimizi geliştirmek zorundayız, çok farklı projeler üretmek zorundayız, bunları yapamazsanız kolejde barınamazsınız...*

Tablo 218’de müzik öğretmenlerinin iş doyumuna yönelik görüşleri sorulmuş ve tema, alt tema, kod şeklinde tablolaştırılarak gösterilmiştir.

Tablo 218. Devlet ve Özel Okullardaki Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumuna Yönelik Görüşleri

SN	Tema	Alt tema	Kod	Görüş bildiren öğretmenler*	f	%	
6.4	Devlet ve özel okullarda çalışan müzik öğretmenlerinin iş doyumuna yönelik müzik öğretmeni görüşleri (f=29)	Devlet okulu müzik öğretmenlerinin yüksek	Maddi karşılığı almıyor	O(1,6) Ö(8)	3	42,85	
			Az işle uğraşma	O(1,2) Ö(9)	3	42,85	
			Yükselme / Terfi imkânı	L(3)	1	14,28	
		Devlet okulu müzik öğretmenlerinin düşük	Fiziki teknik imkânsızlık	O(2) L(1,8) Ö(4)	4	44,44	
			Veli – idare – öğrenci bakış açısı	O(9) L(1,4)	3	33,33	
			Takdir görmeme	O(3) L(2)	2	22,22	
			Materyal ve fiziki ortam	O(4,9) L(1,8) Ö(2,4,5)	7	50	
		Özel okul müzik öğretmenlerinin yüksek	Etkinlik	O(9,10) L(7) Ö(2)	4	28,57	
			Takdir görme	L(2)	1	7,14	
			İş ile uyum	Ö(3)	1	7,14	
			Öğrenci ilgisi	Ö(5)	1	7,14	
			Özel okul müzik öğretmenlerinin düşük	Emek – maaş uyumsuzluğu	O(1) L(6,8) Ö(8)	4	66,66
			İş kaybetme kaygısı	L(3) O(3)	2	33,33	
			Herkes imkânına göre çalışır	O(7,11)	2	40	
	Kişiden kişiye değişir	Branşa ve mesleğe saygı	Ö(2)	1	20		
		Öğrenci öğretmeni doyuma ulaştırır	O(6)	1	20		
		Öğretmenin elinde	O(6)	1	20		
	Fark yok		Ö(6,7)	2	100		

*O Ortaokul müzik öğretmeni, L Lise müzik öğretmeni, Ö Özel okul müzik öğretmeni

Tablo 218’de müzik öğretmenleriyle yapılan görüşme sonucunda “Devlet ve özel okullardaki müzik öğretmenlerinin meslek iş doyumuna yönelik müzik öğretmeni görüşleri” teması oluşturulmuş, bu tema altında “Devlet okulu müzik öğretmenlerinin yüksek”, “Devlet okulu müzik öğretmenlerinin düşük”, “Özel okul müzik öğretmenlerinin yüksek”, “Özel okul müzik öğretmenlerinin düşük”, “Kişiden kişiye değişir” ve “Fark yok” alt temaları oluşturulmuştur.

Müzik öğretmenleri devlet okulu müzik öğretmenlerinin yüksek alt temasına yönelik olarak; maddi karşılığı almıyor (%42,85), az işle uğraşma (%42,85) ve terfi / yükselme imkânı (%1,28) cevaplarını vermişleridir.

Devlet okulu müzik öğretmenlerinin düşük alt temasına yönelik olarak müzik öğretmenleri; fiziki – teknik imkânsızlıklar (%44,44), veli – idare – öğrenci bakış açısı (%33,33) ve takdir görmeme (%22,22) cevaplarını verdikleri görülmüştür.

Özel okul müzik öğretmenlerinin yüksek alt temasına yönelik olarak müzik öğretmenleri; materyal ve fiziki ortam (%50), etkinlik (%28,57), takdir görme (%7,14), iş ile uyum (%7,14) ve öğrenci ilgisi şeklinde cevaplar vermişleridir.

Müzik öğretmenleri özel okul müzik öğretmenlerinin düşük alt temasına; emek – maaş uyumsuzluğu (%66,66) ve iş kaybetme kaygısı (%33,33) cevaplarını vermiştir.

Kişiden kişiye değişir alt temasına yönelik olarak müzik öğretmenleri; herkes imkânına göre çalışır (%40), bransa ve emeğe saygı (%20), öğrenci öğretmeni doyuma ulaştırır (%20), öğretmenin elinde (%20) cevaplarını verdikleri görülürken, bir farkın olmadığını da (%100) belirtmişlerdir.

“Devlet ve özel okullardaki müzik öğretmenlerinin iş doyumuna yönelik müzik öğretmeni görüşleri” temasının “Devlet okulu müzik öğretmenlerinin yüksek” ve “Devlet okulu müzik öğretmenlerinin düşük”, “Özel okul müzik öğretmenlerinin yüksek”, “Özel okul müzik öğretmenlerinin düşük” ve “fark yok” alt temalarına ait örnek cevaplar aşağıdaki gibidir;

O.1. *Bu noktada devlet okulları daha ön planda. İş süresi az, iş sayısı az. Ama özel okullarda daha çok çalışma olduğu için iş tatmininde daha geride kaldığımı düşünüyorum. Devlet okullarında ne olursa olsun öğretmen karşılığını alıyor...*

O.2. *Özel okulda çok yoruluyorsunuz. Yani maddi anlamda da yetersiz olduğu için sizi daha çok çalıştırdıkları için çok yoruluyorsunuz bedenen. Ama devlet okulunda biraz daha o konuda rahat. Bir işi yapmazsanız bile sormuyorlar... Ruhen rahatsız sizi zorlayan bir durum yok çalışma saatleri az. Bu yüzden işinize daha çok odaklanabiliyorsunuz... Özel okuldan farkı bu...*

O.3. *Özel okulda işten çıkarılma kaygısı yaşıyor. Devlet okulunda öyle bir kaygı yok. Bir tarafta performans konusunda devlet okuluna göre bir düşüşte olabilir...*

O.4. *Özel okullardaki öğretmenlerin daha çok çalıştığı, materyaller ve fiziki ortamdan ötürü daha doyum sağladıklarını düşünüyorum. Devlet okullarında bu durum kişiden kişiye değişebiliyor.*

O.7. ... İş doyumlarında da bir fark görmüyorum. Herkes imkânına göre çalışıyor. Bundan dolayı üç aşağı beş yukarı aynı doyum seviyesinde olduklarını düşünüyorum.

O.9. Özel okullardaki öğretmenlerin iş doyumlarının daha fazla olduğunu düşünüyorum. ... Dersin kalitesini arttırmaları için ellerindeki imkânlar anlamında olsun, ister istemez biraz da kendi mesleki yeterliliğini ortaya koyduğu zaman karşımızdaki hangi kademedeki öğrenci olursa olsun bunu çok güzel alan bir kitle var, çok iyi haz aldıklarını görebiliyoruz. Maalesef devlet okullarındaki müzik öğretmenleri çok azını yaşayabiliyor. Tutum, değer, bakış açıları müzik öğretmenini çok etkiliyor, buna paralel olarak iş doyumunu da düşüyor...

O.10. Müzik dersi etkinlik temelli bir ders olarak kabul edersek, devlet okullarında etkinlikle genellikle özel günlerde yapılıyor. Ben özel okulda çalışırken belki her ay etkinlik vardı ve etkinliklerden faaliyetlerden sonra olumlu bir doyum oluşuyordu...

L.1. Devlet okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin iş doyumunun olduğunu düşünmüyorum. Malzeme eksik materyal eksik öğrenci boş bir ders olarak görüyor. Bir yerden sonra bıkkınlık ve bezginlik geliyor... Ama özel okullarda biraz daha heyecanlı ve istekli olduğunu düşünüyorum. Çünkü özel okul öğretmenin elinde malzeme materyal açısından her şey mevcut.

L.2. İş doyumunu çok geniş bir kavram. Ama şunu söyleyebilirim. Özel okullarda öğretmen bir takdir alıyor. Devlet okulunda bu yok. Bu nedenle devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin iş doyumlarının düşük olduğunu düşünebilirim.

L.3. Devlet okullarında meslekte ilerleme imkânı daha iyi diye belirtmiştim. Takdir edilme, maaş vs. bunlar devlet okullarındaki öğretmenlerin karşılaştıkları durumlar. Ama özel okullarda maddi anlamda bir beklenti olmadığı gibi bir iş kaybetme kaygısı var bu da özel okulda öğretmenlerin doyumlarını etkiler. Yönetimle idare ile iletişimin iyi olması lazım aynı zamanda çalışma arkadaşlarıyla da iletişiminin iyi olması lazım buda iş doyumlarını etkiler. Okulun donanımı da iş doyumunu etkiliyor. Bir okulda eğer müzik dersine ilgi gösteriliyorsa, gerekli donanımlar varsa ve kullanırlıyorsa, öğretmen, öğrenci, idareci ve veli iletişimi iyi ise oradaki öğretmenin iş doyumunu da yüksektir.

L.6. Öğretmenlerin çalışma şartları ve buna karşılık aldıkları ücretler iş doyumlarını etkileyebilir. Dediğim gibi biz daha az çalışıyoruz özel okuldaki öğretmene göre ama özel okuldaki bir öğretmen çalışma yükünün karşılığını alamıyor bundan ötürü daha az bir doyumuna sahip.

L.7. Devlet okullarındaki öğretmenlerin yaptığı birçok etkinlik faaliyet ya idare tarafından isteniyor ya da müzik öğretmenin vicdanına bırakılıyor. Ama özel okullarda sürekli bir etkinlik hali var. Bu nedenle müzik öğretmenleri birçok noktada mesleklerini yaşıyorlar...

Ö.3. Bireyin işiyle uyumu onun doyumunu etkiler. Özel okuldaki öğretmenler işlerine çok uyumlu çünkü bir müzik dersinin gereklerini yerine getiriyorlar. Ama devlet okullarında biraz imkânsızlıklardan kaynaklı her etkinlik yapılamıyor.

Ö.4. İş doyumunu olarak hem imkânlar, hem olanaklar doğrultusunda kendi işimi en tatmin edici şekilde yapabiliyorum. Bu beni mutlu ediyor... Devlette tabi bazı şeyleri temin etmek çok zor olduğu düşünüldüğünde öğretmenin iş tatmini de bundan etkilenecektir.

Ö.5. Aynı şekilde materyal ve öğrenci ilgisi öğretmenin doyumunu etkiliyor. Bu noktada özel okullardaki öğretmenlerin doyum düzeylerinin yüksek olduğu kanaatindeyim.

Ö.6. ... Devlet okulunda veya özel okulda doyum farkının olmadığını düşünüyorum. Her öğretmen bir şekilde bir doyum alıyor işinden mesleğinden.

Müzik öğretmenlerine, müzik öğretmenliği mesleğine bağlayan etmenlere yönelik sorular sorulmuş, verdikleri cevaplar tablo 219’da tema ve kod şeklinde tablolştırılarak gösterilmiştir.

Tablo 219. Müzik Öğretmenlerini, Müzik Öğretmenliği Mesleğine Bağlayan Etmenlere Yönelik Görüşleri

SN	Tema	Kod	Görüş bildiren öğretmenler*	f	%
8		Müziğe bağlılık	O(2,3,9) L(2,6,9) Ö(4,6)	8	21,05
	Müzik öğretmenlerini	Öğretmenlik isteği	O(5) L(3) Ö(1,2,4,9)	7	18,42
	müzik öğretmenliği	Çocuklara olan sevgi	O(5,6,7) L(6) Ö(5,8,9)	7	18,42
	mesleğine	Müzikal geçmiş	O(2) L(2,8) Ö(4,5)	5	5,26
	bağlayan	Ailenin müziğe ilgisi	O(7,9,10,11)	4	10,52
	etmelere	İdealler	O(1,4)	2	5,26
	yönelik	Zorunluluk	L(1)	1	2,63
	görüşleri	Yetenek	L(4)	1	2,63
	(f=29)	Sahne	L(5)	1	2,63
		Sevme – sevilme ihtiyacı	O(6)	1	2,63
	Kadın için ideal meslek	O(1)	1	2,63	

*O Ortaokul müzik öğretmeni, L Lise müzik öğretmeni, Ö Özel okul müzik öğretmeni

Tablo 219’da müzik öğretmenleriyle yapılan görüşme sonucunda “Müzik öğretmenlerini, müzik öğretmenliği mesleğine bağlayan etmenlere yönelik görüşleri ” teması oluşturulmuş ve temaya bağlı kodlar belirlenmiştir. Müzik öğretmenleri; müziğe bağlılık (%21,05), öğretmenlik isteği (%12,42), çocuklara olan sevgi (%18,42), müzikal geçmiş (%5,26), ailenin müziğe ilgisi (%10,52), idealler (%5,26), zorunluluk (%2,63), yetenek (%2,63), sahne (%2,63), sevme – sevilme ihtiyaç (%2,63), kadın için ideal meslek (%2,63) cevaplarını vermişlerdir.

“Müzik öğretmenlerini müzik öğretmenliği mesleğine bağlayan etmelere yönelik görüşleri” temasına yönelik örnek cevaplar aşağıda verilmiştir;

O.1. ... Kadın birçok alanda yer aldığı için bunlar içindeki karmaşada ideal bir meslek...

O.2. Küçük yaştan beri müziğe ilgim var. Liseyi GSL’de okuduğum için müzikten daha çok etkilendim. Bu işi ilerletip daha çok insanlara Bir şeyler öğretmeyi tercih ettim. Ailemin çok etkisi oldu. Küçük yaştan beri müzik öğretmenliğine hevesim vardı.

O.5. Direkt alanımı seviyorum. Eğitim fakültesine öğretmen olacağım diye girdim. Staj ortamını da çok seviyordum... Bir öğretmen olarak çocuklarla ilgilenmek çocukların sorunlarını dinlemek hatta onların sorunlarını çözmeye çalışmak çok güzel bir duygu....

O.6. Beni bu mesleğe bağlayan sevme ve sevilme ihtiyacı, öğretmen çocuğu hatta öğretmen kökenli bir aileden geliyor olmam. Ayrıca çocukları seviyorum.

O.7. Müziği seven bir aileden geliyorum, büyürken ki hayat getirisi gibi bir durum var. Ayrıca ben çocukları çok seviyorum o büyük bir etmen. Bir daha doğsam yine müzik öğretmenliğini tercih ederdim.

L.1. Beni aslında beni müzik öğretmenliğine bağlayan bir etmen yok. Ben halk oyuncuyum... Ama ülkemizde ne yazık ki benim bulunduğum branş aktif olmadığı için müzik öğretmenliği yapıyorum... Müziği de çok seviyorum ama bu işin içinde olmamın nedeni halk oyunları.

L.2. Güzel sanatlar lisesinden beri müzik ile iç içeyim. Aslında yıllardır bu işin içerisinde olduğum için yani kendimi müziğin içerisinde gördüğüm için bu mesleğe bağlıyım. Müziği sevdiğim için müzik öğretmenliği mesleğini yapıyorum.

L.4. Ben branşımı; yeteneğimi gösterdiği için ve bana özgüven sağladığı için seviyorum.

L.5. *Sahnede olmayı seviyoruz. Beğenilme duygusu var... Fiziki imkanları yetersiz bir okulda yapınca gerçekten insanın hevesi kursağında kalıyor. Müzik öğretmenliği sahne işi ve bunun eksikliğini hissettiğiniz zamana o yetersizliği mesleki hayatımızda yaşıyoruz.*

L.6. *Beni müzik öğretmenliğine bağlayan etmenler, müziği sevmem olabilir... Sadece müziğe olan sevgim ve ilk başta bahsettiğimiz maneviyat, öğrencilere duyduğum karşılıksız sevgi beni bu mesleğe bağlıyor.*

Ö.4. *İlk aşkı havacılıktı ama bir taraftan da sesimin güzel olduğunu iddia eden bir müzik öğretmenim vardı. Onun yönlendirmesi etkili oldu, İzmir Işıl Saygın Güzel Sanatlara gittim. Tamamen ortaokuldaki müzik öğretmenimin desteğiydi. İşin işine girince ve müziği de sevmeye başlayınca bunun bir tutku haline dönüştüğün gördüm. Hem meslek anlamında, hem de çocuklara bir şey öğrettiğimde çocuğun gözündeki ışığı gördüğümde ona bir şeyleri benim öğrettiğimi görünce doğru bir mesleği seçtiğimi anladım.*

Ö.5. *Şöyle, müzik öğretmenlerim diyebilirim... Yeteneğimi fark eden bir müzik öğretmenim sayesinde güzel sanatlar lisesine gittim ve orada karşılaştığım iyi müzik öğretmenleri sürekli bana rol model oldu. Kaybolan çocuk olsun istemiyorum. Mutlaka keşfedilen çocuklar olmalı...*

Tablo 220’de müzik öğretmenlerini meslekten soğutan etmenlere yönelik sorulan soruya ait müzik öğretmeni cevapları tema, alt tema, kod şeklinde tablolandırılarak verilmiştir.

Tablo 220. Müzik Öğretmenlerini Meslekten Soğutan Etmenlere Yönelik Görüşleri

SN	Tema	Alt tema	Kod	Görüş bildiren öğretmenler*	f	%
9	Müzik öğretmenlerinin meslekten soğutan etmelere yönelik görüşleri (f=29)	Olumsuz bakış açısı	İdare	O(1,6,8,10) L(2,5,6)	8	25,80
			Öğrenci	O(1,10) L(2,5,6,8)	6	19,35
			Veli	O(1) L(1,2,5,6) Ö(2)	6	19,35
			Genel sorunlar	O(2,8,11) L(6)	4	12,90
			Diğer öğretmenler	O(6) L(5) Ö(2,6)	4	12,90
			Toplum	O(2,4) L(1)	3	9,67
			Diğer müzik öğretmenleri	O(6)	1	3,22
		Emeğin karşılığını alamama	Maaş	O(10) L(3) Ö(1,8)	3	33,33
			Öğrenci dönütü	O(1) L(6) Ö(6)	3	33,33
			Takdir	O(2,8)	2	22,22
		Çalışma şartları	Etkinlik yapamama	O(5)	1	11,11
			İmkânsızlıklar	O(8,9) L(3) Ö(3)	4	20
			Evrak işleri	O(6) L(4) Ö(3)	3	15
			İş bilmeyen insanlar	O(3) L(6,9)	3	15
			İdare baskısı	O(3) Ö(3,8)	3	15
			Hor görülme	O(1) Ö(1,7)	3	15
			Yoğunluk	L(3,6) Ö(3)	3	15
Müfredat	L(6)		1	5		
Bir etmen yok	Mesleğimi seviyorum	O(3,7) Ö(5)	3	60		
	Bir etken yok	Ö(4,9)	2	40		

*O Ortaokul müzik öğretmeni, L Lise müzik öğretmeni, Ö Özel okul müzik öğretmeni

Tablo 220’de müzik öğretmenleriyle yapılan görüşme sonucunda “Müzik öğretmenlerini meslekten soğutan etmenlere yönelik görüşleri ” teması oluşturulmuş, oluşturulan temaya bağlı kodlar “Olumsuz bakış açısı”, “Emeğin karşılığını alamama”, “Çalışma şartları” ve “Bir etmen yok” alt temaları altında gruplandırılmıştır.

Müzik öğretmenleri olumsuz bakış açısı alt temasına yönelik olarak; idare (%25,80), öğrenci (%19,35), veli (%19,35), genel sorunlar (%12,90), diğer öğretmenler (%9,67), toplum (%9,67), diğer müzik öğretmenleri (%3,22) cevaplarını vermişleridir.

Emeğin karşılığını alamama alt temasına yönelik olarak müzik öğretmenleri; maaş (%33,33), öğrenci dönütü (%33,33), takdir (%22,22), etkinlik yapamama (%11,11) cevabını verdikleri görülmüştür.

Çalışma şartları alt temasına yönelik olarak müzik öğretmenleri; imkânsızlıklar (%20), evrak işleri (%15), iş bilmeyen insanlar (%15), idare baskısı (%15), hor görülme (%15), yoğunluk (%15), müfredat (%5) cevabını vermişlerdir.

Müzik öğretmenleri bir etmen yok alt temasına yönelik olarak; mesleğimi seviyorum (%60) ve bir etken yok (%40) cevabını verdikleri görülmüştür.

O.1. *Öğrencilerin ilgisizliği, idarenin ilgisizliği, velinin ilgisizliği veya hor görme, verilenlerin alınmaması. Bir şeyi öğretirken üzerine katamıyorsun. Başlıyorsun tekrar başa dönüyorsun. Yoruluyorsun, bıktırılıyorsun...*

O.2. *İnsanların müzik eğitimini umursamaması, para kazanma aracı gibi görülmesi, sadece sanat ile uğraşan insanların umursadığını düşündüğümde gerçekten soğuyorum... Eğer çok para kazanıyorsanız o meslek mükemmel bir meslektir. Ama kazanamıyorsanız o meslek kötü bir meslektir. Bu nedenle sanatta para önemli değildir iş yapmak ortaya bir eser koymak önemlidir. İnsanlar çok basit görüyor.*

O.3. *Aslında müzik öğretmenliğinden soğutan bir etmen yok. Mesleğime aşığım. Mesleğimden soğutmaya çalışan insanlardan soğuyorum. Bir ara şöyle bir olay oldu; Kız çocuğunu koroya çıkarmamam, kız çocuğunun namahrem olduğunu söyleyen birileri olmuştu, böyle bir bakış açısı vardı. Okul müdürü bana bir şarkı listesi verdi ve sadece bu şarkıların öğretilmesini istedi ve listede hep ilahiler, mehter marşları falan vardı. Ayrıca okul müdürü o parçaları öğretip öğretmediğimi kontrol amaçlı arada dersime baskına geliyordu. Düşünün beşinci sınıf öğrencisi ile sekizinci sınıf öğrencisine aynı şarkı öğretilir mi? her şeyden önce ses aralıkları aynı değil bu çocukların. Bir nevi mobbing'e maruz kaldım. Şimdi ki aklım olsa mahkemeye verirdim. Ama meslekten soğumadım.*

O.6. *Müdürüm ve müdür yardımcım. Diğer öğretmenlerin gereksiz bakış açısı. Bir de evrak işlerinin yoğun olması.*

O.8. *Müzik dersine olan ön yargılar, ciddiyetsiz bakış. İdarenin destek olmayışı, hem derse hem de öğretmene yönelik ekonomik imkânların yeterli olmayışı, yaptığınız işin yani bir projenin, bir faaliyetin veya etkinliğin MEB tarafından ödüllendirilmemesi.*

O.9. İmkânsızlık, ilgisizlik.

O.10. Okul idaresi, öğrencilerin ciddiye almaması umursamaması, öğretmen maaşlarının yetersizliği diyebiliriz.

L.1. İnsanların sosyal faaliyetlere boş bakmaları. Çocukların gelişimine faydalı olmadığını düşünmeleri bizi meslekten soğutuyor. Sosyal faaliyet olmadan matematik Profesörü Bile başarılı olamaz diye ifade et, karşıdaki veli seni anlamayınca meslekten soğuyorsun...

L.2. Velinin, öğrencinin, idarenin kısaca insanların müzik derslerine ilgisiz olduğunu görünce mesleğimden soğuyorum.

L.3. En büyük etken maddi anlamda yetersizlik. Verdiğim emeğin karşılığını alamıyorum. Bunu çalışma saatleri olarak düşünebilirsiniz... Kendime ayırabileceğim bir zaman da bulamıyorum. Farklı şeyler yapmak istiyorum, maddi anlamlarla yetersizliklerle karşılaşıyorum.

L.4. Okul ile ilgili evrak işlerini sevmiyorum. Çok fazla bu evraklar. Yıllık planı, dosyası, raporu vs... gerçekten insanı yoruyor. Hatta o raporları yetiştirmek için birkaç kez dersimi feda etmek zorunda kaldım.

L.5. İlgi göstermeyen öğrenciler, veliler, okul çalışanları.

L.6. Çalıştığım şartlar, öğrencilerin ve velilerin olumsuz bakış açıları beni bu meslekten soğutuyor. Kazanımlar olabilir öğrenciler biz bu bilgileri nerede kullanabiliriz ne yapabiliriz gibi dönütler veriyor. Kendi açımdan biz çok müzik öğretmeni arkadaşımın da düşündüğü gibi mesela 6. Sınıflarda uşşak makamını bilir gibi bir kazanım var. Bunu ortaokul çocuğunun bilmesi çok zor ayrıca birçok müzik öğretmeni arkadaşım makamlar konusunda çok derin bir bilgiye sahip değil... Lise öğretmenleri için bir kılavuz kitap yok, müzik dersi uygulamalı bir ders nasıl beden eğitimi dışarda yapılıyorsa müzik dersinin de müzik sınıfında yapılması lazım. Tek bir sınıfa benim sınıfım diyemiyorum. İdare ise sınıf konusunda pasif kalıyor. Müziğin tüm branşlardan farklı bir branş olduğunu düşünüyorum bundan kaynaklı olarak özel bir alanı olması lazım.

Ö.1. Değersizlik. Bana özel okulların sundukları rakamlar, kursların verdiği ücretler. Evet, çok soğuduğum dönem oldu ama devam.

Ö.2. Kendi meslektaşlarımızın branşımıza olan olumsuz tutumları, farklı düşünceleri. Velilerimizin branşımıza olan olumsuz tutumları. Böyle düşünmeleri bana itici geliyor.

Ö.3. *İmkânsızlıklar beni meslekten soğutuyordu. Zaten özel okula geçişimin bir diğer nedeni de imkânsızlıklar. Ayrıca idarecilerin öğretmene hükmetmesi, işine karışması, baskılaması, birde özel okulda aşırı çalışmamız. Bazen toplantıların çok gereksiz olduğunu düşünüyorum.*

Ö.4. *Aslında beni soğutan bir etmen yok. Öyle bir ortam olmadı bu zaman kadar. Problem sıkıntıda yaşamadım. Ara sıra zorlayan öğrenciler ve veliler oluyordu ama bu hayatın her evresinde olan şeyler...*

Ö.6. *Müzik öğretmenlerinin bir şeyler yapmadığını görmek ve senin de bir şeyler yapmanı engellemeleri, yaptıklarını eleştirmeleri, emeğin görmezden gelinmesi beni meslekten açıkçası soğutuyor...*

Ö.7. *Dışardaki insanların müzik dersini bir ders olarak görmemesi.*

4.10.2. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Okul Ortamında Yer Alan İdare, Öğrenci, Veli ve Diğer Branş Öğretmenlerinin Müzik Dersine Bakış Açıları İle İlgili Görüşleri

“Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Okul ortamında yer alan idare, öğrenci, veli ve diğer branş öğretmenlerinin müzik derslerine bakış açıları ile ilgili görüşleri nelerdir?” alt problemine yönelik olarak müzik öğretmenlerine aşağıdaki sorular sorulmuştur;

1. Görev yaptığınız okulda dersine girdiğiniz öğrencilerin dersinize olan bakış açısı hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. Görev yaptığınız okulda idarecilerin (müdür, müdür yardımcıları, okul sahipleri vb.) müzik derslerine bakış açısı ve desteği hakkında ne düşünüyorsunuz?
3. Velilerin dersinize olan bakış açısı hakkında ne düşünüyorsunuz?
4. Görev yaptığınız okulda diğer branş öğretmenlerinin dersinize olan bakış açısı hakkında ne düşünüyorsunuz?

Sorulara müzik öğretmenlerinin verdikleri cevaplardan her bir soru için kodlar temalar ve alt temalar oluşturularak tablolaştırılmış ve açıklanmıştır.

Tablo 219’da öğrencilerin müzik dersine bakış açılarına yönelik müzik öğretmeni görüşleri tema, alt tema, kod şeklinde tablolaştırılarak gösterilmiştir.

Tablo 221. Öğrencilerin Müzik Dersine Bakış Açıklarına Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşleri

SN	Tema	Kod	Görüş Bildiren Öğretmenler*	f	%
		Olumlu	O(6,7) L(7,8,9) Ö(1,5,7,8,9)	10	28,57
		Müzik öğretmenine bağlı	O(2,8,9) L(4,9) Ö(3)	6	17,14
		Merkezi sınav stresi ilgiyi azaltıyor	O(8) L(8) Ö(8)	3	8,57
		Belirli bir kitle ilgili	O(10) L(2)	2	5,71
		Kız öğrenciler ilgili	O(4,6)	2	5,71
	Öğrencilerin müzik dersine bakış açılarına yönelik müzik öğretmeni görüşleri (f=29)	Dışardan çalgı dersi alanlar ilgili	L(8) Ö(9)	2	5,71
		Basit bir dersi	O(2)	1	2,85
		Genel ilgisizlik	O(2)	1	2,85
		Keyif alıyorlar	O(3)	1	2,85
		Not kaygısı	O(4)	1	2,85
		Mihver ders stresi ilgiyi azaltıyor	O(8)	1	2,85
		Ciddiye almıyor	O(11)	1	2,85
		Yetenek	L(3)	1	2,85
		Kişiye göre değişiyor	Ö(2)	1	2,85
		Yaş ve sınıfa göre fark var	Ö(6)	1	2,85
		Aile faktörü	Ö(9)	1	2,85

*O Ortaokul müzik öğretmeni, L Lise müzik öğretmeni, Ö Özel okul müzik öğretmeni

Tablo 219’da müzik öğretmenleriyle yapılan görüşme sonucunda “Öğrencilerin müzik dersine bakış açışlarına yönelik müzik öğretmeni görüşleri” teması oluşturulmuştur. Bu temaya yönelik bir alt tema oluşturulmamış, temaya bağlı olarak kodlar oluşturulmuştur. Müzik öğretmenleri öğrencilerin müzik dersine yönelik bakış açılarının olumlu (%28,57), belirli bir kitlenin ilgili olduğunu (%5,71), kız öğrencilerin (%5,71) ve dışarıdan çalgı dersi alanların daha ilgili olduğunu (5,71), öğrencilerin müzik dersinden keyif aldıklarını (%2,85), dersin ciddiye alındığını (%2,85) belirtmişlerdir. Buna karşılık öğrenciler tarafından müzik dersinin basit bir ders (%2,85) olarak görüldüğü ve genel bir ilgisizlik (%2,85) olduğu yönünde de görüş bildirmişleridir. Ayrıca dersin ciddiyetinin müzik öğretmenine bağlı olduğunu (%17,14), merkezi sınav stresinin (%8,57) ve mihver derslerin (%2,85) derse olan ilgiyi azalttığını, öğrencilerin not kaygısından (%2,85) dolayı derse katıldıklarını beyan etmişlerdir. Müzik öğretmenleri müzik dersine yönelik bakış açısının yeteneğe (%2,85), yaş ve sınıfa (%2,85), aile faktörüne (%2,85) ve kişiye göre değişebileceğini (%2,85) belirtmişlerdir.

“Öğrencilerin müzik dersine bakış açışlarına yönelik müzik öğretmeni görüşleri” temasına ait örnek cevaplar aşağıda verilmiştir;

O.2. *Onlara basit bir dersmiş gibi geliyor. Hatta hiç olmaması gereken bir dersmiş gibi geliyor. Tabii bu birazda öğretmenden kaynaklanıyor. Öğretmen dersi nasıl keyifli hale getirebilir gibi hareket ettiğinde, bu dersi kaçırmayalım diyen öğrencilerde oluyor... Ama öğrencilerin çoğuna baktığımızda öğrencinin yapamadığı derslerde olduğu için müzik dersini çok geri planda tutuyorlar.*

O.3. *Katılım çok fazla olmuyor ama katılanlar çok mutlu oluyorlar. Keyifli hissediyorlar, kendilerini iyi hissediyorlar aynı anda Bir şeyler öğreniyorlar. Çocuklar dersten sonra bana mesajlar atıyorlar.*

O.6. *Benim okulum merkezi görünen bir okul ama kentsel dönüşüm adı altında çok fazla etnik kökenin ve kültürün bir arada olduğu bir okul. O yüzden çocukların müziğe bakış açısı mesela Roman öğrencilerim var çok ilgililer müzik derslerine, minimum düzeyde kadın olmanın verdiği avantajlarla kız öğrenciler çok fazla seviyorlar. Beni youtuber'a benziyorlar. Buda öğrencileri derse bağlıyor. Bakış açıları kısaca beni çok seviyorlar ve dersi seviyorlar.*

O.8. *Öncelikle ben bir dersin önemli veya önemsiz olduğunu öğretmenin belirlediğini düşünüyorum. Dersinize sınıfınıza, o anki ortama, mesleğinize ne kadar hâkimseniz öğrencide o kadar hâkim oluyor...*

L.2. *Öğrenciler derse ilgisizler. Belki üç beş öğrenci derse ilgili. Onun dışındakiler “hocam bizim bu derste öğrendiklerimiz ne işimize yarayacak” “hocam hareketli bir şeyler söyleyin dinleyelim”, “hocam bize hareketli müzikler açında dinleyelim” gibi tepkiler gösteriyor.*

L.3. *Tamamen öğrencinin yeteneği ve ilgisi ile alakalı. Gerçekten müzik yeteneği olan öğrenciler çok daha fazla katılımında bulunuyorlar. Ama ilgisiz yeteneksizler derse girmek dahi istemiyor. Veli tutumlarını da göz önünde bulundurursak gereksizmiş gibi olmamamlaymış gibi bir yargı söz konusu olabiliyor. Hobi diye düşünülüyor. Veli bunu nasıl lanse ederse öğrencide ona göre şekilleniyor. İdare de bunda çok etkili.*

L.8. *Bundan önceki okullar apayrıydı. Bu okulda gerçekten çocuklar Bir şeyler öğrenmeye geliyorlar. Lisede resim müzik diye ayrılıyorlar ve gelen öğrenciler müziğe ilgili olarak geliyor. Çoğu bir enstrüman biliyor. Bundan dolayı güzel şeyler yapabiliyoruz. Ama şöyle bir şey var 12. Sınıflarda yasal olarak ders var ama genellikle çocuklar ders çalışıyor. Okul başarılı bir okul olunca bazı dersler gereksiz görünebiliyor, idare ve öğrenciler tarafından.*

L.9. Genel olarak bakış açıları olumlu. Bu olumlu ve olumsuz bakış açılarını belirleyenlerin bizler olduğunu düşünüyorum.

Ö.1. Çocuklar çok ilgililer. Piyano, keman eğitimi alan çocuklar. Okul korosu kurmak istedim bir sürü öğrenci başvurdu. Çocuklar müzik etkinliklerine açlar. Ben bunu benden önceki müzik öğretmenin ilgisizliğine bağlıyorum. Çok ilgisiz davranmış. Sadece şarkı öğretmiş ve parasını almış...

Ö.2. Göreceli bir durum olarak görüyorum. Öğrenciden öğrenciye fark ediyor. Kimileri gerekli bir ders olarak görüyor ve ilgi gösteriyor, ama kimileri için önemsiz bir ders özel okul olması pek bir şey değiştirmiyor.

Ö.3. Öğretmene bağlı bir durum olarak görüyorum. Çocuğu ne ile şaşırtabilirsin ya da öğretmen olarak o derse önem veriliyorsa, öğrenci de o önemi kazanıyor.

O.5. Çocuklar müzik dersinde çok eğleniyorlar. Bunda belki benim işleyişimin payı da vardır. Eğlendirerek yapmak istediğim tüm aktivite ve kazanımları çocuklara verebiliyorum bundan dolayı müzik dersini seviyorlar.

Ö.6. ... Lise kademesi için söyleyeyim; resim müzik gibi dersleri ciddiye almıyorlar. 50 tane öğrenciden 3 tanesi müziğe olumlu bir bakış açısına sahip. Ortaokul kademesinde bu çok daha fazla, küçük yaş grubu olduğu için daha çok ilgililer müzik derslerine. Kolej'de olmanın rahatlığıyla öğrenciler müzik ve resim derslerine girmek istemediklerini açık açık da ifade ediyor.

Ö.9. Şu an çalıştığım kurum İstanbul'un gözde semtlerinden birinde olduğu için öğrencilerin aslında derslere gelmeden önce birçoğunun müzikle iç içe olduğunu söyleyebilirim. Birçoğu çalgı çalıyor ve gerçekten bakış açıları oldukça ciddi ve ben yeteri ilgi gördüğüm öğrencilere çalgıya ve müzik eğitimine yönlendiriyorum...

Tablo 222’de okul idarecilerinin müzik dersine bakış açılarına yönelik müzik öğretmeni görüşleri tema, alt tema, kod şeklinde tablolastırılarak gösterilmiştir.

Tablo 222. Okul İdarecilerinin Müzik Dersine Bakış Açılarına Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşleri

SN	Tema	Kod	Görüş Bildiren Öğretmenler*	f	%
5.2	Okul idarecilerinin müzik dersine bakış açılarına yönelik müzik öğretmeni görüşleri (f=29)	Destekleyici	O(5,7) L(4,6) Ö(1,2,4,6,7,9)	10	27,02
		Değer veriliyor	O(3) L(3,4,6) Ö(1,2,4,6,7)	9	24,32
		İlgi ve destek verilmiyor	O(10,11) L(2,5,8)	5	13,51
		Önemsiz bir ders	O(1,2) L(1) Ö(5,8)	5	31,51
		İşgüzarlık	O(1)	1	2,70
		İdarenin ciddiyeti dersi etkiliyor	O(2)	1	2,70
		Müzik öğretmenine bağlı	O(4)	1	2,70
		Görünürde destekliyor	O(6)	1	2,70
		İdarenin sanata ilgisine bağlı	O(9)	1	2,70
		İlk vazgeçilecek ders	L(1)	1	2,70
		Geliştirilmeli	L(9)	1	2,70
Vitrin ders / Reklam yüzü	Ö(3)	1	2,70		

*O Ortaokul müzik öğretmeni, L Lise müzik öğretmeni, Ö Özel okul müzik öğretmeni

Tablo 222’de Müzik öğretmenleriyle yapılan görüşme sonucunda “Okul idarecilerinin müzik dersine bakış açılarına yönelik müzik öğretmeni görüşleri” teması oluşturulmuştur. Bu temaya bağlı olarak oluşturulan kodlara göre; okul idarelerinin müzik dersine bakış açılarının destekleyici olduğu (%27,02) ve değer verildiği (%24,32) belirtmiştir. Buna zıt olarak müzik öğretmenleri okul idarelerinin müzik derslerine ilgi ve destek verilmediğini (%13,51), önemsiz bir ders (%31,51) ve ilk vazgeçilecek ders (%2,70) olarak gördüğünü ve etkinlikler noktasında işgüzar (%2,70) davranıldığını ifade etmiştir. Müzik öğretmenleri buna ek olarak okul idarelerinin müzik dersini görünürde desteklediklerini (%2,70) belirtirken; idarenin ciddiyetinin dersi etkilediğini (%2,70), idarenin dersi ciddiye almasının müzik öğretmenine (%2,70) ve idarenin sanata ilgisine bağlı (%2,70) olduğunu ifade etmişlerdir. İdarenin müzik dersine bakış açısının geliştirilmesi gerektiğini (%2,70) belirtilirken, müzik dersinin bir vitrin dersi veya reklam yüzü (%2,70) olarak görüldüğü yönünde görüş bildirmişlerdir.

“Okul idaresinin müzik dersine bakış açılarına yönelik müzik öğretmeni görüşleri” temasına ait örnek cevaplar aşağıda verilmiştir;

O.1. Boş bir ders olarak görüyorlar. Ne yaparsan yap umurumuzda değil gibi bir tavır geliştiriyorlar. Çalışmalarına bir kez bile gelip bakmayan idare çalışma başarıya ulaştığında kendi üzerine alınıyor, hemen sahipleniyor ve müzik öğretmenini dışlıyor.

O.2. ... Okulda da en üst makamda olan müdür ve yardımcılardır. Onlar ne kadar ciddiye alırsa dersinizin o kadar ciddiye alındığını düşünüyorum. Öğrencilerin de daha çok derse yöneldiğini düşünüyorum. Ama çoğu idarecilerde onlarda öğrenciler gibi düşündüğü için önemsiz bir ders gibi algılanıyor. Geri planda kalıyorsunuz.

O.4. Okulda biraz çalışkan bir öğretmen olduğum için, idare olumlu bir bakış açısına sahip. Her türlü imkanı sağlamada ellerinden geleni yapıyorlar. Burada şunun da belirtmek istiyorum; okul müdürüm çok önem veriyor müzik dersine. Bundan kaynaklı olarak diğer idareciler de onunla aynı bakış açısına geçmek durumunda kalıyor. İdarenin bakış açısının da tamamen öğretmenden kaynaklandığını düşünüyorum.

O.5. Bu konuda idarem çok iyi. İki okula gidiyorum ikisinin müdürü de çok iyi anlayışlı ve destekleyici tutumları var.

O.6. ... Müzik, resim ve beden eğitimi gibi derslere bayağı ilgisi var gibi görünüyor ama yok. Bir etkinlik olduğunda çikalım özel günlerde bir şarkı söyletin falan diyorlar. ...İzin almamız gerektiğinde hemen milli eğitim müdürlüğünü öne sürüyorlar prosedürleri takip etmemizi istiyorlar. Yani çok iyi bir tutum yok alttan alttan kötü bir tutum var. Size güzel taraflarını gösteriyorlar ama pek olumlu değil.

O.7. Kişiden kişiye ve okuldan okula değişiyor. 11 yılda 4 okulda görev yaptım. Çoğunda olumlu bir bakış açısı vardı. Spesifik birkaç kişi dışında seviliyordu, destekleniyordu...

O.9. Eğer bir okulda müdür, müzik dinlemeyi seviyorsa o okuldaki müzik derslerinin kalitesi katiyen tartışılmaz oluyor. Ama müdür, müdür yardımcılarını söylemiyorum, müzik ile alakası yoksa ve bunun gereksizliğine inanıyorsa, inanın bana çoğu zaman derslerimiz illegal bir şekilde başka dersler için istenebiliyor...

L.1. Bende bir idareciyim. Kendim olarak söylemeyeceğim. Müzik dersi ilk etapta sizin de bileceğiniz gibi vazgeçilebilecek bir ders... Seçmeli derslerde tercih edilmeyecek ders olarak görülüyor. ...Toplantıda müdürümüz sadece dini dersleri seçmeli ders olarak seçebileceğimizi, kültürel dersleri daha sonra seçilebileceğini söylemiştir. Müzik dersine karşıda özellikle idare yönünden önemsiz görülüyor.

L.2. Okul idarecileri sadece okul ile ilgili işlerde müzik, resim ve beden eğitimi derslerini hatırlıyor. Faaliyetlerde “falanca günde bir etkinlik yapın ama bizi uğraştırmayın kendiniz işin içinden çıkın masrafta çıkarmayın” şeklinde bir yaklaşıma sahip.

L.4. Az önce altını çizdiğim bir konu; idarecilerimizde artık bu devirde sanatsal ve sportif derslerin önemini kavradıklarını düşünüyorum. Eski kafa yapısı kalmadı. Şu anda idarecilerimiz derslerimizi önemsiyor...

Ö.1. Şu anda çalıştığım okul müzik eğitimi açısından yeterli. Müzik sınıfı, çalgılar falan mevcut. Fakat haftada bir gün gelmemi ve şarkı öğretmemi istiyorlar.

Ö.2. Benim çalışmış olduğum kurumda idarecilerin müzik dersine olan ilgileri ve destekleri son derece olumlu. Hiçbir desteği eksik etmiyorlar.

Ö.3. Özel okulda okulun sahibi var, özel okulun prestijini resim, müzik ve beden eğitimi sağlıyor. Biz okulun reklam yüzüüz... Biraz da iş bizde bitiyor, az önce söylediğim gibi biz kendi branşımızı mesleğimizi önemsersek onlarda bizi önemsemeye başlıyor.

Ö.6. Bizim idarecilerimiz ve yönetim kurulumuz sadece müzik değil tüm sanat ve spor zümresine önem veriyorlar. Zaten kolej olmanın verdiği durumlardan ötürü birden çok müzik ve resim atölyesi var. ...Bu noktada çok şanslıyım gerçek anlamda değer veriyorlar.

Tablo 223’de velilerin müzik dersine bakış açılarına yönelik müzik öğretmeni görüşleri tema, alt tema, kod şeklinde tablollaştırılarak gösterilmiştir.

Tablo 223. Velilerin Müzik Dersine Bakış Açılarına Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşleri

SN	Tema	Kod	Görüş Bildiren Öğretmenler*	f	%
		Önemsiz	O(3,4,5,8,9,10,11) L(1,4,6) Ö(1)	11	27,5
	Velilerin	Belirli veliler ilgili	O(2,9) Ö(2,6,8)	5	12,5
	müzik	İlgisizlik	O(1) L(2,5,6)	4	10
	dersine bakış	Olumlu	O(6,7) Ö(4,9)	4	10
	açılara	Müzik öğretmenine bağlı	L(9) Ö(3,5)	3	7,5
5.3	yönelik	Önemseniyor	Ö(4,7,9)	3	7,5
	müzik	Velinin müziğe ilgisi	Ö(4,7,9)	3	7,5
	öğretmeni	Merkezi sınavlardan etkileniyor	O(2) L(7)	2	5
	görüşleri	Hobi dersi	O(4,9)	2	5
	(f=29)	Müzik dersinden habersizler	L(3,5)	2	5
		Yüksek puan beklentisi	L(8)	1	2,5

*O Ortaokul müzik öğretmeni, L Lise müzik öğretmeni, Ö Özel okul müzik öğretmeni

Tablo 223’de müzik öğretmenleriyle yapılan görüşme sonucunda “Velilerin müzik dersine bakış açılarına yönelik müzik öğretmeni görüşleri” teması oluşturulmuştur. Bu temaya bağlı olarak oluşturulan kodlara göre; velilerin müzik dersini önemsiz gördükleri (%27,5), ilgisiz davrandıkları (%10), bazı velilerin müzik dersinden habersiz olduklarını (%5) ifade etmişlerdir. Aynı zamanda müzik öğretmenleri belirli velilerin ilgili olduğunu (%12,5), olumlu (%10) bakış açısına sahip olduklarını, önemsendiğini (%7,5) ve bir hobi dersi (%5) olarak görüldüğünü ifade etmiştir. Müzik öğretmenleri veliler tarafından dersin ciddiye alınmasının bazı noktalara bağlı olduğunu belirtirken bu noktaların müzik öğretmeni (%7,5), velinin müziğe ilgisi (%7,5), merkezi sınavlar (%5) olduğunu yönünde cevap verdikleri görülmüştür. Ayrıca velilerde müzik dersine yönelik yüksek puan beklentisi (%2,5) olduğu da müzik öğretmenleri tarafından ifade edilmiştir.

“Velilerin müzik dersine bakış açılarına yönelik müzik öğretmeni görüşleri” temasına ait örnek cevaplar aşağıda verilmiştir.

O.1. *Bugüne kadar bir veya iki veliyle net anlamda görüşmüşümdür. Onlarda bana ve dersime değer veren velilerdi. Şarkı söyleme dersi gibi görüyorlar. Ödev verdiğimde veya araştırma verdiğimde pek ilgi göstermiyorlar. Ama velilerimizle pek görüşemiyoruz. Sadece hesap sormaya geliyorlar.*

O.2. *İstisna velilerimiz oluyor. Örneğin 500 kişilik veli arasında 10 tane veli dersinizi önemsiyor. Ailelerinde de müzik geçmişi varsa dersinizi önemsiyor. ...LGS olduğu için ana derslere daha ağırlık verdiklerini, bu dersleri daha önemsediklerini görüyorum. Yani 10 liralık flüt alacağıma 10 tane yaprak test alırım daha iyi diyor.*

O.3. *Yani öylesine bir ders olarak görüyorlar. Olsa da olur olmasa da olur. Veli toplantısı olur kimse önemsemez. Eğer özel bir ilgisi varsa durum farklı oluyor.*

O.4. *Veli ne kadar eğitilmiş olursa olsun ana dersleri daha çok önemsiyor. Bakış açısı “mesleği eline alsın müzikte yapsın” şeklinde.*

O.9. *Yani, tabii ki çoğunluk için söylüyorum arada istisnalar var hepsi çok gereksiz olduğunu düşünüyor.*

L.1. *...Bu toplumsal olarak oturmuş bir algı, müzik dersi ders esansında matematik tesit çözülebilecek diğer sınavlara hazırlana bilecek bir ders olarak görülüyor. Resim gibi beden eğitimi gibi boş bir ders olarak görülüyor.*

L.3. Görev yaptığım okul kırsalda diyebiliriz. Veliler bilgisiz. O yüzden belirli baskın bir tutumları da yok. Daha çok sayısal derslerin iyi olmasına önem veriyorlar. Yani bihaberler bu ders için. Zaten müzik dersine yönelik bir beklentileri de yok.

L.4. Açıkçası bu konuda birkaç kez sıkıntı yaşadık. Uzaktan eğitim süreci biraz zorluyor. Velilerden “çocuğun interneti az matematik, fizik vb. derslere girsin müzik dersine girmesin” gibi bir teklif gelmişti.

L.6. Aslında şöyle; tüm çalıştığım okulda veliler çocuklarına karışı çok ilgisiz. Hiçbirini tanımıyorum. Herhangi bir toplantıya gelmiyorlar. Geldiklerinde de müzik öğretmeni dediğimde “aaa olsun” gibi bir tepki ile karşılaşıyorum. Çok bir ilgileri...

L.8. Veliler; çocukla çok başarılı oldukları için genellikle not konusunda bizimle iletişime geçiyorlar. Genellikle de 100 vermemizi istiyorlar. 99 değil 100.

Ö.1. Toplantı olduğunda öğrencilerim heyecanla beni aileleriyle tanıştırmaya getiriyorlar. Ama aileler bir “merhaba” deyip gidiyorlar. Hani müzik konusunda birçok veli çocuklarının ilgisinden hem habersiz hem de müzik ile olan ilgilerini söyleyince “ya bizim çocuk farklı bir mesleğe yönelecek” deyip gidiyorlar. Yani müziği meslek olarak değil de bir hobi olarak öğrenmelerine bile soğuk bakıyorlar. Çünkü hafta sonları kurs veriyorum okulda birçok öğrencimin ailesi çocuklarını göndermiyor.

Ö.3. Aynı cevapları vermiş gibi olacağım ama dersin ne kadar verimli ve gerekli olduğunu yansıtırsanız veli de önem vermeye başlıyor. Veliyi de burada bizim yönlendirmemiz gerekiyor.

Ö.4. Veliler özel okul olunca daha çok önemsiyorlar. Bizim okulda 3 müzik öğretmeni var, üçü de farklı çalgılarda kulüpler oluşturduğu için velinin ilgisini çekiyor. Öğrencilerinin bir şeyler çalabileceğini uman veli sayısı fazla haliyle. Bizlerinde çalabilecek öğrencileri bu kulüplere yönlendirdiğimiz için velilerde doğru bir şey yaptığımızı düşünüyorlar. Testler sonucu yeteneği olan çocukları gitar, vurmali çalgılar, piyano gibi çalgılara yönlendiriyoruz. Velilere puantajları gösterdiğimizde veli de bize hak veriyor bizi ciddiye alıyor ve bize olan güveni artıyor.

Tablo 224’te diğer branş öğretmenlerinin müzik dersine bakış açılarına yönelik müzik öğretmeni görüşleri tema, alt tema, kod şeklinde tablolaştırılarak gösterilmiştir.

Tablo 224. Diğer Branş Öğretmenlerinin Müzik Dersine Bakış Açıklarına Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşleri

SN	Tema	Kod	Görüş Bildiren Öğretmenler*	f	%
5.4	Diğer branş öğretmenlerinin müzik dersine bakış açılarına yönelik müzik öğretmeni görüşleri (f=29)	İş birliği	O(2,4,11) L(3,6) Ö(4,5,9)	8	16
		Önem veriliyor	O(5,10) L(3,4,5,6) Ö(4)	7	14
		Önemsiz bir ders	O(1,3,6,7,8,9)	6	12
		Destekleyici	O(4,5) Ö(4,6,9)	5	10
		Öğretmene göre değişiyor	L(1,7) Ö (1,2)	4	8
		Joker ders	L(1,2,8) Ö(3)	4	8
		Müzik öğretmene bağlı	O(7,11) Ö(3)	3	6
		Eğlence dersi (olumsuz)	O(6,7)	2	2
		Branşı küçümseme	O(6,7)	2	2
		Merkezi sınavlardan etkileniyor	L(8) Ö(8)	2	2
		Müziğe ilgi	O(2)	1	1
		Değer veriliyor	O(4)	1	1
		Terapi dersi	O(4)	1	1
		Eğlence dersi (olumlu)	Ö(2)	1	1
		Kolay görülüyor	L(5)	1	1
Tören zümresi	Ö(6)	1	1		
Ne düşündükleri önemli değil	L(9)	1	1		

*O Ortaokul müzik öğretmeni, L Lise müzik öğretmeni, Ö Özel okul müzik öğretmeni

Tablo 224'te müzik öğretmenleriyle yapılan görüşme sonucunda "Diğer branş öğretmenlerinin müzik dersine bakış açılarına yönelik müzik öğretmeni görüşleri" teması oluşturulmuştur. Bu temaya bağlı olarak oluşturulan kodlara göre; müzik öğretmenleri diğer branş öğretmenleriyle işbirliği (%16) içinde olduğu, farklı branş öğretmenlerinin müzik derslerine önem verdiğini (%14), destekleyici olduklarını (%10), değer verildiğini (%1), terapi dersi olarak gördüklerini (%1) belirtmişlerdir. Buna zıt olarak müzik derslerinin önemsiz bir ders (%12), joker ders (%8), olumsuz anlamda bir eğlence dersi (%2) ve kolay bir ders (%2) olarak görüldüğünü, branşın küçümsendiğini (%2) ifade etmişlerdir. Ayrıca müzik öğretmenleri, diğer branş öğretmenlerinin müzik dersine bakış açılarının öğretime göre değiştiğini (%8), müzik öğretmenin ciddiyetine bağlı (%6) olduğunu, merkezi sınavlardan etkilendiğini (%2) belirtirken; müzik öğretmenin tören zümresi (%1) olarak görüldüğünü ifade etmişlerdir. Diğer branş öğretmenlerinin düşüncelerinin önemsiz görüldüğü de (%1) alınan cevaplar arasındadır.

"Diğer branş öğretmenlerinin müzik dersine bakış açılarına yönelik müzik öğretmeni görüşleri" temasına ait örnek cevaplar aşağıda verilmiştir;

O.1. ...Birebir şahsen tanıdığım kişiler dışında “boş ders” gibi söylemler var veya test verip çözdüren öğretmen var. Hatta okuduğum bölümü duymayan öğretmenler var, boş boş gezdiğimizizi düşünüyorlar. KPSS’den düşük puanlarla atandığımızı vb şeyleri söyleyen öğretmenler var. Yani bir nevi akran zorbalığına maruz kalıyoruz diyebilirim.

O.2. Öğretmenler atandıkları zaman bir çalgıyla uğraşmak isterler... Ondan dolayı da okulumda öğretmenlerin yardımcı oldukları, hatta çoğu zaman “hocam müzik derslerini benim derslerimle birleştirelim bir etkinlik yapalım” şeklinde sorularıyla gelebiliyorlar. Bu beni mutlu edebiliyor...

O.3. Çok üzgünümüm ama çok önemsemediklerini hissediyorum. Şunu gördüm; müzik öğretmenlerinin kendileri de önemsemiyor.

O.4. Diğer branş öğretmeni arkadaşlarım açısından düşünersek, meslektaşlarıma göre ben biraz daha şanslı bir okulda çalışıyorum. Müzik dersi başka okullarda “Diğer ders – other lesson” olarak görülürken benim okulumda tam tersi bir durum var. Bu okulda uygulamalı derslere biraz daha önem veriliyor. Herkes için bir nefes bir terapi gibi görülüyor.

L.1. Diğer branştaki arkadaşlarım branşıma değil de bana saygıdan dolayı güzel gözle bakıyorlar. Ama genel algı, sizin derste eksik konum var onu çözeyim, zamanınız varsa sizin dersi alayım gibi teklifler alıyorum.

L.3. Olumlu bir bakış açısı var. Resim ve beden öğretmenleri ile zaman zaman işbirliği içerisindeyiz.

L.5. Mesleğimize saygı duyuyorlar ama işimizin kolay olduğunu düşünüyorlar. Okuldaki etkinliklerden birini hazırlasalar belki ne demek istediğimizi çok daha iyi anlarlar.

L.6. Bu çalıştığım okulda diğer branşlar tarafından müzik dersinin önemsiz olduğuna yönelik bir algı ile karşılaşmadım. Hatta diğer branştaki arkadaşlarım etkinliklerde, özel günlerde bana çok yardımcı oluyorlar.

L.9. Önemseyende var, maalesef önemsemeyende. Ama bu benim için önemli değil. Çünkü hiçbir zaman işimi, mesleğimi, sanatımı başkasının düşüncelerine göre şekillendirmem. Önemli olan benim ne düşündüğüm.

Ö.1. Dersten öğrenci almak isteyen, dersi almak isteyen çok öğretmenler de var, dersimi merak eden, koro çıkarmamı teklif eden öğretmenlerde var.

Ö.2. *Onlarda gerekli görenler ve görmeyenler var... Hatta olumsuz bakış açısı olan bazı öğretmenler bunu hissettiriyor da, bir eğlence dersi gibi, şarkı – türkü okuma dersi olarak görüyorlar. Ayrıca mesela dersimizi isteyen öğretmenler oluyor ki bu idarenin yasakladığı bir durum, biz zümre olarak aldığımız karar gereği her ne sebeple olursa olsun dersimizi kesinlikle vermiyoruz.*

Ö.3. *... Branşımıza saygımızın olması lazım. Devlet okullarında da karşılaşılan bir durum biz bu durumla özel okullarda da karşılaşıyoruz; mesela gelip dersimizi istiyorlar. İdarenin bilgisi dâhilinde bile olsa o dersin verilmemesi lazım. Orada dersinizi isteyen öğretmen zaten bir daha dersinizi isteme olayını aklına bile getirmiyor.*

Ö.4. *Diğer branş öğretmenlerinin müzik dersine bakış açısı çok sevecen ve pozitif. Bir İngilizce zümresinin de ders saatlerinden ve istenen etkinliklerinden dolayı en çok bizden destek istiyorlar. Bu nedenle İngilizce bölümü bizim branşımızı fazlasıyla önemsiyor. Haliyle beden eğitimi ve resim zümreleriyle de sürekli ortak çalışma yaptığımız için önemsiyor. Ayrıca edebiyat zümresinin özel bir ilgisi var çünkü şiir geceleri, belirli gün ve haftalarda hep müzik ile beraber bu programlar devam ettiği için edebiyat zümresi bize karşı bir hassasiyeti var.*

Ö.6. *Çok mutlu oluyorlar. Onlarında desteklediği çok durum var. Çok imreniyorlar özellikle atölyelerimizin olmasına çok imreniyorlar... Bu noktada okulun tören zümresi gibi olduğumuz için ve çok etkinlik çıkardığımız için çok imreniyorlar. Olumlu yönde bir enerji gösteriyorlar.*

Ö.9. *Tabi ki müzik disiplinler arası bir bağlantı sağladığı için biz her etkinlikte branş öğretmenleri ile birlikte hareket ediyoruz. Onlarda elinden geldiğince bizlere destek oluyor, bizde onlara destek oluyoruz. Zümreler arası ilişkiyi de sağlamak zorundayız...*

4.10.3. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri

“Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri nelerdir” alt problemine yönelik olarak müzik öğretmenlerine pandemi dönemine yönelik olarak aşağıdaki sorular sorulmuştur;

1. Görev yaptığınız okulda uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik olarak öğrenci katılımı yönünden görüşleriniz nelerdir?
2. Görev yaptığınız okulda uzaktan eğitim imkânları yönünden görüşleriniz nelerdir?

3. Görev yaptığınız okulda uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik olarak, okul idaresinin dersin işlenmesinde tanıdığı süre ve imkânlar yönünden görüşleriniz nelerdir?
4. Görev yaptığınız okulda uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik olarak, müzik dersine yönelik eğitim – öğretim uygulamaları yönünden görüşleriniz nelerdir?
5. İçinde bulunduğumuz Covid-19 pandemisi sürecinde yapılan uzaktan müzik eğitimi – öğretimi faaliyetlerinin öğretmenlik mesleğinize ve branşına yönelik etkileri noktasında görüşleriniz nelerdir?

Sorulara müzik öğretmenlerinin verdikleri cevaplardan her bir soru için kodlar temalar ve alt temalar oluşturularak tablolastırılmış ve açıklanmıştır.

Tablo 225’te müzik öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecine öğrenci katılımı yönünden görüşleri tema, alt tema ve kod şeklinde verilmiştir.

Tablo 225. Uzaktan Müzik Eğitimi Sürecinde Öğrenci Katılımına Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşleri

SN	Tema	Alt tema	Kod	Görüş bildiren öğretmenler*	f	%	
7.1	Uzaktan eğitim sürecinde, öğrencilerin online derslere katılım durumuna yönelik müzik öğretmeni görüşleri (f=29)	Öğrenci katılımı düşüktü	Sosyoekonomik Durum	O(6,7,10) L(1,3,4,6)	7	22,58	
			İnternet alt yapı yetersizliği	L(1,3,4,6,7)	5	16,12	
			Sınıf seviyesine göre katılım	O(3) L(2) Ö(3,8)	4	12,90	
			8’inci ve 12’nci sınıflar	O(3) L(2,5) Ö(8)	4	12,90	
			Dersi gereksiz görme	O(1,3,6)	3	9,67	
			Merkezi sınav stresi	L(5) Ö(8)	2	6,45	
			İlgisizlik	L(6) Ö(3)	2	6,45	
			Katılım kademeli düştü	O(2)	1	3,22	
			Cinsiyet değişkeni	O(5)	1	3,22	
			Not kaygısının olmaması	O(6)	1	3,22	
			Müzik dersi sisteme alınmadı	Ö(1)	1	3,22	
			Sorun olmadıkça katılım oldu	Ö(2,4,7,9)	4	36,36	
			Öğrenci katılımı yüksekti	Öğrenci ilgisi	O(3,11) Ö(6)	3	27,27
			Merak	Ö(2)	1	9,09	
5’inci ve 6’ncı sınıflar	O(3)	1	9,09				
Ekstra etkinlikler	Ö(5)	1	9,09				

*O Ortaokul müzik öğretmeni, L Lise müzik öğretmeni, Ö Özel okul müzik öğretmeni

Tablo 225’te müzik öğretmenleriyle yapılan görüşme sonucunda “Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin online derslere katılım durumuna yönelik müzik öğretmeni görüşleri” teması oluşturulmuş, oluşturulan kodlar “Öğrenci katılımı düşüktü” ve “Öğrenci katılımı yüksekti” alt temalarında gruplandırılmıştır.

Öğrenci katılımı düşüktü alt temasına yönelik olarak müzik öğretmenleri; sosyoekonomik durum (%22,58), internet alt yapı yetersizliği (%16,12), sınıf seviyesinde katılım (%12,90), 8’inci ve 12’nci sınıflar (%12,90), dersi gereksiz göre (%9,67), merkezi sınav stresi (%6,45), ilgisizlik (%6,45), katılım kademeli düştü (%3,22), cinsiyet değişkeni (%3,22), not kaygısının olmaması (%3,22) ve müzik dersi sisteme alınmadı (%3,22) şeklinde cevaplar vermişleridir.

Müzik öğretmenleri öğrenci katılımı yüksekti alt temasına yönelik olarak; sorun olmadıkça katılım oldu (%36,36), öğrenci ilgisi (%27,27), merak (%9,09), 5’inci ve 6’ncı sınıflar (%9,09), ekstra etkinlikler (%9,09), mecburiyet (%9,09) cevaplarını vermişleridir.

“Uzaktan eğitim sürecinde, öğrencilerin online derslere katılım durumuna yönelik müzik öğretmeni görüşleri” temasının “öğrenci katılımı düşüktü” ve “öğrenci katılımı yüksekti” alt temalarına ait örnek cevaplar aşağıda verilmiştir;

O.1. *Bir yıldır yapıyoruz. Hiç yüz yüze yapmadık müzik branşında. Çok az sayıda öğrenci derse katılıyor. Bir ya da iki kişi. Bunlarda ya beni seven ya da derse ilgisi olan öğrenciler. Bunun dışındakiler interneti bahane ediyor ya da dersi gereksiz görüyor.*

O.2. *Tabi ki bu kişiden kişiye değişir. Kendi derslerimden bahsedecek olursak. Pandeminin ilk dönemleri katılım yüksekti. Daha sonra tekrar okulun açılmasıyla sınava yönelik derslerin işlenmesinden dolayı gün içerisinde öğrencilerin katılımı azaldı. Daha sonra tekrar okullar kapandı bu sefer öğrenci boşluğa düştü salmaya başladı, İşin farklı yönlerini araştırmaya başladılar ders katılımı azaldı. Şu anda bir iki kişi diyebilirim. Bu geçen seneki mart ayından eylül ayına eylül ayından sömestr tatiline sömestr tatilinden şu anki döneme kadar öğrenci katılımında kademeli bir düşüş oldu. Öğrenciler sıkıldı, günde 10 15 saat ders ekleyen öğretmen oluyordu. Öğrenciler de bu durumdan sıkılıp derse katılmamaya başladı.*

O.3. *Yetersiz. Sınıfın hemen hemen yarısı katılıyor. 30 kişilik bir sınıfsa 20 kişi katılınca seviniyorum. Ama bu 8'lerde daha da düşüyor. En çok katılım ise 6'lar ve 7'lerde görülüyor. 5'lerden az kişi katılıyor ama katılanlarda çok istekli. Hatta ders saatinin az olmasında yakınıyorlar.*

O.5. *Katılımlar düşük. Cinsiyet değişkenine göre değişiyor. 1 2 tane erkek oluyor, 4 5 tane kız öğrenci geliyor. Ama bir kişinin geldiği derslerde oluyor. Konuyu dinlemeyen öğrenciler de oluyor. Kamera mikrofonu kapatıp oturuyor.*

O.6. *Öğrenci katılımı ilk haftalarda çok iyidir. Birde yeni atanmış olmamdan kaynaklı olduğunu düşünüyorum. Kasım 2020'ye kadar çok yüksekti, 21 öğrenci varsa 12 13 öğrenci katılım sağlıyordu. Çok farklı sosyoekonomik ve kültürel farklar olduğu için tableti, bilgisayarı olmayanlar katılamıyorlardı... Ama maalesef ikinci dönemden itibaren katılım düştü. Sadece benim dersime değil diğer derslerde de aynı durumlar söz konusu. Tabi not kaygısının olmaması da bunun nedenlerinden biri.*

O.7. *Çok az katılım var genel olarak. Nereden baksanız okul mevcudunun çok altındayım ben. Tek benim dersim değil beden eğitimi, görsel sanatlar gibi derslerde de aynı durum var. Zoom üzerinden ders işliyoruz... Maddi kaynakları yeterli değil öğrencilerimin ondan dolayı çok az bir katılım var.*

L.1. *Ben merkezde bir okulda görevliyim. Ama çocuklar taşınmalı ve pansiyonlu öğrenciler. Bizim orada birçok yerde internet altyapısı yok bu büyük sıkıntı.... Mesela bir evde 10 çocuk var bir akıllı tel. pc veya tablet var. Bu çocukların 7 8 i öğrenci olduğu için derse katılım düzey farketmesizin bir sıkıntı. Bazen 40 kişilik sınıfta 2 3 kişiyle ders yaptığımız oluyor. Mesela öğrencim bu hafta derse giriyor ama haftaya ablası derse giriyor. Öğretmen için de sıkıntı oluyor...*

L.2. *12. sınıflar genellikle katılmıyor. 11. sınıflar 2 3 kişi anca katılıyor. 10. Ve 9. Sınıflardan 4 5 öğrenci ortalama derse katılıyor.*

L.3. *Uzaktan eğitimin düzgün şekilde yapılması için öncelikle imkânların sağlam olması lazım. Şu an öğrencilerin çoğunun tableti, bilgisayarı yok, internet alt yapısı yok. Bu yönde sıkıntı yaşadığımız için online eğitimin doğru bir eğitim olmadığı düşünmüyorum. Zaten öğrenci katılımı da bundan dolayı düşük. Öğrenci istiyor ama gerekli alt yapı olmadığı için öğrenci derslere katılamıyor.*

L.4. *Kendi okulum kırsal bir bölgede. ...Elde olmayan sebeplerden katılamama sorunlarını yaşıyoruz. Eba destek noktalarından bağlanan öğrenciler oluyor. Maksimum 10 öğrenci gördüm ben ortalama 4 5 öğrenci katılıyor.*

L.5. *Öğrenci katılımı az. Bunun için neler yapılabilir konusunu uzun uzun konuşmak lazım. Öğrenciler üniversite sınavına hazırlığa yönelik derslere yöneliyorlar. Bundan dolayı uzaktan eğitime yönelik derslere katılmıyorlar. Birkaç öğrenci ile ders işliyoruz.*

L.6. *Akademik başarı düşük. Bu nedenle zaten sınıf sayımızda mevcudumuzda az. Müzik dersine giren sadece iki sınıf var. Bu giren sınıflarda da 2 veya 3 kişi katılıyor... Çocukların katılımı online ders sürecinde kendi okulum açısından çok fazla değil. Bunu da çocukların ilgisizliğine bir de çocuklar köylerden geldikleri için internet sıkıntısı yaşamalarına bağlıyorum. Bu nedenle katılım düşük.*

Ö.2. *Öğrenci katılımı bayağı yoğun, beklentilerimizin üstünde olduğunu söyleyebilirim. Online müzik dersi nasıl olur bayağı bir ikilemde de kalmıştık. Çünkü branş uygulamalı bir branş ve merkezden de bir program gelmedi. Öğrencileri merak ettiği için katıldılar, online derste ne işleyeceğimizi nasıl işleyeceğimizi merak ettiler belki bir farklılık aradılar. Bu merak onların dönem sonuna kadar derse katılmalarını sağladı.*

Ö.3. *Tüm kademelere giriyorum. Ortaokullarda 5 ve 6'larda katılım çok ama 7 ve 8'lerde çok katılım sağlamıyor ayrıca ilkokul ve anaokulu katılımları fazla. İletişim eksikliğinden dolayı sıkılıp dersten ayrılmak isteyen öğrenciler de oluyor.*

Ö.4. *Öğrenci katılımları şu anda yüzdelik olarak söylemeye çalışırsak %90'u derse katılıyor. %10'u da evde iki kardeş varsa ya da anne baba öğretmense bazen internetlerinde üst üste bağlantıya geçince sıkışıklık yaşanabiliyor. Ya da bir öğrencinin bir mazereti varsa derse katılmıyor. Vefat ya da hastalık durumları olabiliyor. Bu nedenler öğrencilerin katılmadığını gözlemledim. Yoksa katılım çok iyi.*

Ö.5. *Özel okulda olduğum için çok bir eksilik yok hatta ekstra etkinliklere de öğrenciler katılıyor. Yüzdesel olarak yüksek görünüyor.*

Ö.8. *İlkokul ve ortaokulda herkes katılıyor ama şöyle bir durum var; 8'inci ve 12'nci sınıflar resmiyette müzik dersi alıyor olmalarına rağmen pratikte almıyorlar. Bu iki sınıf dışında ilkokul ve ortaokul seviyelerinde herkes katılım gösterirken, lisede 10'uncu ve 11'inci sınıflarda derse gelmeme düzeyinde katılım çok düşük. Sınıf seviyesi arttıkça katılım azalıyor diyebiliriz.*

Ö.9. Biz uzaktan eğitim uygulamalarında kendi okulumuzun geliştirdiği bir sistemle ilerledik ve öğrenciler bu anlamda sürece hızlıca adapte oldu, evlerinde herkesin bir tableti, bir bilgisayarı vardı çok hızlı şekilde buna ayak uydurabildiler. Google meets üzerinden bağlantı sağladığımız için çok rahat ders işleyebildik ve öğrenci katılımı da tam diyebilirim. Herkes uzaktan çok rahat şekilde bağlandı.

Uzaktan eğitim sürecinde müzik öğretmenlerine ve öğrencilere sağlanan imkânlara yönelik müzik öğretmeni görüşleri tablo 226’da tema, alt tema ve kod şeklinde tablolaştırılarak gösterilmiştir.

Tablo 226. Uzaktan Eğitim Sürecinde Müzik Öğretmenlerine ve Öğrencilere Sağlanan İmkânlara Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşleri

SN	Tema	Alt tema	Alt tema	Kod	Görüş bildiren öğretmenler*	f	%		
7.2	Uzaktan eğitim sürecinde müzik öğretmenlerine ve öğrencilere sağlanan imkânlara yönelik müzik öğretmeni görüşleri (f=29)	Öğretmenler yönünden	İmkân	Kendim	O(3,5,6,9,10,11)	12	75		
				İmkânlarımı kullandım	L(1,7,6,9) Ö(6,8)				
				Çalgı	L(2,9)			2	12,5
				EBA destek noktası	L(8)			1	6,25
			Okulun kendi sistemi	Ö(7)	1	6,25			
			İmkânsızlık	Ders materyali	O(7)	1	50		
				Fiziki zorluklar	L(5)	1	50		
			İmkân	EBA destek noktası	L(3,8)	2	50		
				Okulun kendi sistemi	Ö(7)	1	25		
			İmkânsızlık	Öğrenciler yönünden	Tablet - bilgisayar	O(11)	1	25	
					İnternet	O(1,2)	2	40	
					Uygulama sorunları	O(4)	1	20	
					Teknik altyapı	O(9)	1	20	
						Fiziki imkan	L(5)	1	20

*O Ortaokul müzik öğretmeni, L Lise müzik öğretmeni, Ö Özel okul müzik öğretmeni

Tablo 226’da müzik öğretmenleriyle yapılan görüşme sonucunda “Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlere ve öğrencilere sağlanan imkânlara yönelik müzik öğretmeni görüşleri” alt teması oluşturulmuş ve oluşturulan temalara yönelik olarak “Öğretmen

yönünden” ve “Öğrenci yönünden” şeklinde iki alt tema oluşturulmuştur. Her iki alt tema için “İmkân” ve “İmkânsızlık” alt temaları oluşturularak, oluşturulan kodlar bu iki alt tema altında gruplandırılmıştır.

Müzik öğretmenleri öğretmen yönünden imkânlara yönelik olarak; kendi imkânlarımı kullandım (%75), çalgı (%12,5), EBA destek noktası (%6,25) ve okulun kendi sistemi (%6,25) cevaplarını verirken, imkânsız alt temasına yönelik olarak ders materyali (%50) ve fiziki zorluklar (%50) cevabını vermiştir.

Müzik öğretmenleri öğrencilere yönünden imkânlara yönelik olarak; EBA destek noktası (%50), okulun kendi sistemi (%25), tablet – bilgisayar (%25) cevaplarını verirken, imkânsızlıklara yönelik olarak internet (%40), uygulama sorunları (%20), teknik altyapı (%20), fiziki imkân (%20) cevaplarını vermiştir.

“Uzaktan eğitim sürecinde müzik öğretmenlerine ve öğrencilere sağlanan imkânlara yönelik müzik öğretmeni görüşleri” temasının öğretmenler yönünden ve öğrenciler yönünden alt temalarına verilen örnek cevaplar aşağıda verilmiştir.

O.1. *İmkânı kısıtlı bir okuldayım. Köyden kente yeni göçmüş veya çok kardeşli aileler. Bu noktada internet anlamında, hem de cihaz anlamında çok imkân olduğunu düşünmüyorum.*

O.2. *İnternet alt yapısı anlamında ülkemizin çok gelişmediğini gördüm. Çünkü her öğrencide internet imkanı yok, olsa bile bağlantı kopukları oluyor... Öğrenci ile birebir ilgilenebiliyorum. Az öğrenci var, melodika öğretiyorum ekranda melodikayı görebiliyorum, hata yaptığımı görebiliyorum. Bundan dolayı hemen müdahale edebiliyorum.*

O.3. *Ben kendi imkânlarımı kendim sağlıyor. Benim internetim, bilgisayarım, enstrümanlarım var Youtube kullanırken reklamsız versiyonunu kullanıyorum.*

O.4. *Uygulama çok yapılamıyor. Senkron yok. Öğrencim piyano çalıyor ama aynı anda çalamıyoruz... Web2 araçları ile ilgili aldığım eğitimle kullandığım bir takım learning apps gibi uygulamalarla müzik dersi uygulamaları verimli geçmeye başladı. Belki çoğu müzik öğretmeni uzaktan eğitim uygulamalarından memnun değil ama uzaktan eğitim bir çeşitlilik oldu. Öğrenciyle belki hareketli etkinlikler yapamıyoruz fakat öğrenciye teorik bir bilgiyi aktarmada gayet kolaylık sağladı.*

O.5. Öğretmenlerin çoğu şu anda eşit şartlarda olduğunu düşünüyorum. Bilgisayar aldım ve birçok öğretmende aldı. Bazı uygulamaları kullanıyorum. Bu nedenle bilgisayar şart, ayrıca kendi imkânlarımla her şeyi edindim.

O.7. Fazlasıyla yaşıyoruz. Bağlantı kopuklukları, zoomdan çocukların düşmesi... Zaten çocuklar şarkı söylemede çok zorlanıyor. Bir gönül bağı olacak ki çocuğa şarkı söyletebilesin. Ama zoom üzerinden şarkı söyletmek zor. Ayrıca bir materyal de yok. Buda ayrıca bir sıkıntı.

O.9. Maalesef ki bu tamamen ailenin sosyoekonomik yönüyle alakalı. Çok katılım sağlayan imkânı olan ailelerimiz de oldu, ama hiçbir şekilde destek vermeyen velilerde oldu. Teknolojik alt yapının çok önemli olduğunu düşünüyorum. Ülke olarak çok hazır olmamız gerekiyor. Bunun yanı sıra kullanılacak program ve platformların hazır olması önemli.

O.11. Genelde bilgisayar ve tablet kullandı çocuklar, olmayanlar ailelerinin telefonları ile girdi... Hazırlıksız yakalandık, herkes her şeyi yeni öğrendi eğitimin tüm bireyleri aynı şekildeydi...

L.2. Evimde keman, viyola, piyano ve vurmali çalgılar mevcut ama kullanamıyorum. Her şeyden önce internet sorunlu. Yani seslerin senkronunda bir sıkıntı var. Ben çalıyorum sesim birkaç saniye sonra gidiyor öğrenciye. Oda sıkıntı oluşturuyor.

L.3. Biz zaten müzik öğretmenleri olarak dersleri online yapıyoruz. Bize daha önce tabletler dağıtılmıştı; fatih projesi kapsamında. Bizim imkanlarımız var. Okulda da gidip okulda da online eğitim verebiliyoruz. EBA destek noktaları var okulda. Okula öğrencileri de çağırabiliyoruz. Uzaktakileri çağırıyoruz. Öğrencilerin bazıları elinde imkan olsa da girmiyor...

L.5. Bize sağlanan fiziki bir imkan yok, öğrenciler için de durum aynı. İnternet ve cihaz konusunda bir problem var. Öğrencileri eksikleri çok fazla, Elit çevreden gelen öğrenciler bile problem yaşıyor. Mesela evde 3 cihaz var ama 5 öğrenci mevcut. Aynı anda dolayısıyla 2 öğrenci açık kalıyor. Ya da başka öğrenciler farklı dersleri tercih edebiliyorlar...

L.7. Bana herhangi bir imkân sağlanmadı ben kendi imkanlarımla görüşüyorum öğrencilerimle. Herhangi bir katkı yok.

L.8. Hiçbir imkân sağlanmadı. Eşimde öğretmen evde bir bilgisayar var; tablet var evde çocuğuma tableti veriyorum. Bazen telefondan derse bağlanıyorum ve zorlanıyorum. Bir destek yok. Ama şöyle bir şey sunmuşlardı; Okul EBA destek noktası olmuştu ve öğretmenlerinde öğrencilerin okuldan bağlanması sağlanmıştı. Ama evde çocuğum olduğu için ben faydalanamadım.

L.9. Bilgisayar, tablet, internet alma imkanı olmayan öğrenciler vardı. Aynı şekilde bende kendi imkanlarımı kullandım. Kemanım ve piyanom var onları derste kullanıyordum.

Ö.7. Biz methodbox denilen bir sistem kullanıyoruz. Genel merkez bize program gönderiyor ama okul idaresi çalgı eğitimi istediği için bir daha çok çalgı eğitimi veriyoruz. Uzaktan eğitim sürecinde video çekimi yaptım, okula gittim bir metodu bir kitabı baştan sona çaldım ve genel merkez bu videoları görünce methodbox sistemine yüklediler ve tüm kolejler bu videoya ulaştı. Onlar içinde bu olay kolaylaştı.

Ö.8. Bana okul tarafından herhangi bir imkân sağlanmadı her şeyi kendi imkânlarımızla yaptık. Ama mesela internete yönelik bir sorun varsa gelip okuldan bağlanabileceğimiz söylendi.

Uzaktan müzik eğitimi sürecinde kullanılan uygulama ve materyallere yönelik müzik öğretmeni görüşleri tablo 227’de tema, alt tema ve kod şeklinde verilmiştir.

Tablo 227. Uzaktan Müzik Eğitimi Sürecinde Kullanılan Uygulama ve Materyallere Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşleri

SN	Tema	Alt tema	Kod	Görüş bildiren öğretmenler*	f	%
7.3	Uzaktan eğitim sürecinde kullanılan uygulama ve materyallere yönelik müzik öğretmeni görüşleri (f=29)	Çevrimiçi uygulamalar	EBA destekli Zoom	O(4,5,8,9,10,11) L(6,9) Ö(3)	9	50
			Youtube	O(5,9,7) L(8) Ö(6,8)	6	33,33
			Müzik temalı belgeseller	O(1)	1	5,55
			E-kitap	L(5)	1	5,55
			Okulun kendi sistemi	Ö(4)	1	5,55
			Power Point	O(5) L(6)	2	18,18
			Müzikatör	O(5,6)	2	18,18
			Finalle	O(7) Ö(9)	2	18,18
			Garage Band	Ö(4,9)	2	18,18
			Studio One	Ö(9)	1	9,09
Learning App	O(5)	1	9,09			
Gavotte	Ö(9)	1	9,09			

	Piyano	O(11) Ö(6)	2	33,33
	Ukulele	O(6)	1	16,66
Çalgı	Keman	O(11)	1	16,66
	Melodika	Ö(7)	1	16,66
	Flüt	L(8)	1	16,66

*O Ortaokul müzik öğretmeni, L Lise müzik öğretmeni, Ö Özel okul müzik öğretmeni

Tablo 227’de müzik öğretmenleriyle yapılan görüşme sonucunda “Uzaktan eğitim sürecinde kullanılan uygulama ve materyallere yönelik müzik öğretmeni görüşleri” alt teması oluşturulmuş, oluşturulan kodlar “Çevrimiçi uygulamalar”, “Yazılımlar” ve “Çalgı” alt temaları altında gruplandırılmıştır.

Çevrimiçi uygulamalara yönelik olarak müzik öğretmenleri; EBA destekli zoom (%50), Youtube (%33,33), müzik temalı belgeseller (%5,55), e-kitap (5,55) ve okulun kendi sistemi (%5,55) yanıtlarını vermişlerdir.

Müzik öğretmenleri yazılımlara yönelik olarak; Power Point (%18,18), Müzikatör (%18,18), Finale (%18,18), Garage Band (%18,18), Studio One (%9,09), Learning App (%9,09), Gavotte (%9,09) yazılımlarını kullandıklarını belirtmişleridir.

Müzik öğretmenleri çalgıya alt temasına yönelik olarak; piyano (%33,33), ukulele (%16,66), keman (%16,66), melodika (%16,66) ve flüt (%16,66) cevaplarını vermiştir.

“Uzaktan eğitim sürecinde kullanılan uygulama ve materyallere yönelik müzik öğretmeni görüşleri” temasının “Çevrimiçi uygulamalar”, “Yazılımlar” ve “Çalgı” alt temasına ait örnek cevaplar aşağıda verilmiştir;

O.1. ...Belgesel videoları TRT'nin yayınlamış olduğu müzik temalı belgeseller izliyorum. Bunu da yaş seviyesine göre ayarlıyorum. Bu şekilde onların farklı şeyler öğrenmelerini sağlıyorum.

O.5. İlk etapta tüm kitabı power point programına aktardım resmen. Çok fazla türkü hikâyesi anlattım...Ayrıca learning app gibi veya müzikatör gibi programlardan faydalandım. Youtube üzerinden müzik dinlettim, çalgı çaldım derste. Bu şekilde.

O.6. Müzikatörs diye bir program kullandım o çok güzeldi. Ukulele ile derse başlıyorum. Başlangıç ve bitiş şarkılarım var. Kendim slayt hazırlıyorum.

O.7. Herhangi bir yazılım kullanmıyorum. Ama dinleme yönünde youtube'dan faydalanıyorum. Ekranı şarkının sözlerini paylaşıp öğrencilere şarkıyı öğretiyorum.

O.9. Dersimizi Zoom programı üzerinden işledik zaten... Youtube'den faydalandık... Tek handikap öğrencilerde ki Hazırbulunuşluk ve bağlantı sorunuuydu. Buda öğrencinin ilgi ve alakasını azalttı.

O.11. Zoom üzerinden ders yaptık, yeri geldi Youtube kullandık, ekstradan bir müzik yazılımı kullanmadım. Kendi çalgımdan da faydalandım keman piyano gibi çalgılarla dersimi icra ettim.

L.5. E kitaplar var. Onların içeriği üzerinden dersler yaptım. İnternetteki bilgilerden faydalandım. Kendi çalgılarımı ev ortamında icra ederek derslerimi işlemeye çalışırım.

L.6. Uygulama olarak Zoom dışında bir program kullanmıyorum. Herhangi bir yazılımdan faydalanmıyorum. Birkaç kez EBA platformuna içerik attım slayt falan yolladım. Ama onun dışında özel bir uygulama yapmıyorum ve kullanmıyorum.

L.8. Online uygulamaları hiç denemedim. Çünkü çoğu zaman telefondan giriyorum. Ama onun haricinde Youtube den faydalandım. Nota solfej vs. kısmında Youtube videolarından faydalanmıştım. Kendi çalgımdan (Flüt) çok faydalanmıştım. Ama online şekilde havada kalıyor. Yüz yüze gibi değil.

L.9. En çok zorlanan branşlardan biri müzik branşıydı. Herhangi bir ek uygulama kullanmadım. Zoom ve EBA üzerinden ders işledim.

Ö.3. Zoom üzerinden ders işledim, kendi yazılımımızda var ama yetersiz.

Ö.4. Şimdi, bizim zaten B koleji olarak genel merkezin kendi yayın evine bastırıldığı bir müzik kitabı ve defteri var. Bu interaktif bir defter. Onların üzerindeki kare kodlar okutulduğu zaman konu ile ilgili bilgiler öğrencinin tabletine gelebiliyor. B kolejinin kendi alt yapısındaki bir eğitim sistemi. Buna kendi şifre ve ID'lerimizle girebiliyoruz. Sadece kurum öğrencileri girebiliyor. Bu genel merkez tarafından hazırlanan bir içerik. Kare kod okutulduğunda şarkı öğrenciye gelebiliyor. Bizde kare kodu okuttuğumuzda hangi sınıfa hangi şarkıyı ve konuyu öğretebileceğimi görüyoruz. Bu pandemi öncesinde olan bir şeydi şimdi de böyle. İOS tabletlerde bulunan GarageBand uygulamasından da yararlandık. Kanal kayıtları ve frekansları anlama konusunda farklı işler yapabilmesi ve müzik anlamında işlem becerilerinin gelişmesi adına o programdan da faydalanıyoruz.

Ö.6. Zoom programından derslere bağlanıyorduk. Herhangi bir yazılım kullanmadım ama Youtube'dan faydalandım. Ayrıca piyano var evde kamerayı ona alacak şekilde ayarlıyordum. Ukulele çalan öğrencilerimiz var bazen onlar bana bir şeyler çalıyordu.

Ö.7. Müzik eğitimine yönelik doğrudan bir materyal veya uygulama kullanmadım. Genel merkezden gelen konuları da anlatmaya çalışıyoruz. Online konser yaptık. Çocuklarda motive oldu öz güven kazandı. İki ayda bir bu konserleri yapmayı düşünüyoruz.

Ö.9. Oldukça fazla eğitim aldık uzaktan eğitim materyalleri ve uygulamaları konusunda, Web2 araçları olarak. Okul olarak her yıl dönem sonunda eğitim verildi seminerlerde. Gavotte, Garageband, Studio One, Finale gibi programların bize uzaktan eğitimde yardımcı olacak şekilde eğitimleri verildi. Kullandık mı? Birçoğunu kullandım; olabilir; birçok müzik materyalini kullandık açıkçası.

Uzaktan eğitim sürecinde müzik öğretmenlerine okul idaresi tarafından sağlanan imkân ve olanaklara yönelik müzik öğretmeni görüşleri tablo 228’de tema, alt tema, kod şeklinde tablolastırılarak verilmiştir.

Tablo 228. Okul İdaresinin Uzaktan Müzik Eğitimi Sürecinde Müzik Öğretmenlerine Sağladığı İmkân ve Olanaklar

SN	Tema	Alt tema	Kod	Görüş bildiren öğretmenler*	f	%
7.4	Okul idaresinin uzaktan eğitim sürecinde müzik öğretmenlerine sağladıkları imkânlara yönelik görüşler (f=29)	Süre yönünden	30 Dakika	O(1,4,8,10) L(5,6) Ö(8,9)	9	64,28
			40 Dakika	Ö(3,6)	2	14,28
			Tek saat yetersiz	O(8,9) Ö(2)	3	21,42
		Program yönünden	Öğretmene göre	O(4,7,9,11) L(1,4,5,6,8) Ö(6)	10	35,71
			Düzensiz program	O(1,2,6,10) L(3)	6	21,42
			Düzenli program	O(7,4,9) Ö(8)	4	14,28
			Program zamanla oturdu	O(1,5) L(8)	3	10,71
			Öğrenciye göre	O(2) L(8)	2	7,14
			Program zamanla bozuldu	O(2)	1	3,57
			Sistemde müzik dersi yoktu	L(2)	1	3,57
Katılım yönünden	Program yoğunluğu	Ö(5)	1	3,57		
	Sınıf birleştirme	O(1)	1	100		

*O Ortaokul müzik öğretmeni, L Lise müzik öğretmeni, Ö Özel okul müzik öğretmeni

Tablo 228’de müzik öğretmenleriyle yapılan görüşme sonucunda “Okul idaresinin uzaktan eğitim sürecinde müzik öğretmenlerine sağladıkları imkânlara yönelik

görüşler” teması oluşturulmuş, oluşturulan kodlar “Süre yönünden”, “Program yönünden” ve “Katılım yönünden” olmak üzere üç alt temada gruplandırılmıştır.

Müzik öğretmenleri süre yönünden; 30 dakika ders (%64,28), 40 dakika ders (%14,28) ve tek saat yetersiz (%21,42) cevaplarını vermişlerdir.

Program yönünden müzik öğretmeni görüşleri incelendiğinde; öğretmene göre (%35,71), düzensiz program (%21,42), düzenli program (%14,28), program zamanla oturdu (%10,71), öğrenciye göre (%7,14), program zamanla bozuldu (%3,57), sistemde müzik dersi yoktu (%3,57), program yoğundu (%3,5), cevaplarını verdikleri görülmüştür.

Müzik öğretmenleri katılım yönünden; sınıf birleştirme (%100) cevabını vermiştir.

“Okul İdaresinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Müzik Öğretmenlerine Sağladıkları İmkânlara Yönelik Görüşler” temasına ait “Süre Yönünden”, “Program Yönünden” ve “Katılım Yönünden” alt temalarına ait örnek cevaplar aşağıda verilmiştir.

O.1. *Süre olarak 30 dk. Her ders için... İlk başlarda akşam 7 8 ye kadar sürüyordu. En son yapılan düzenlemede sınıfları 4 er sınıf şeklinde birleştirdiler. Süre biraz daha azaldı. Haftada 4 saat dersim var. Ders 10’da başlayıp 2 buçukta bitiyor.*

O.4. *Bir sıkıntı görülmedi. Ders yarım saatti, ders programlarımız gayet yerinde ve ihtiyaca göre hazırlandı.*

O.5. *İlk atandığımda ders programım çok dağınıktı. Haftada 15 saat dersim var. Ama sonrasında programım toparlandı 3 güne toparladılar. Acil durumlar karşısında telafi dersi yapabileceğim bir şekilde ayarlandı. Ama telafi derslerine karşı çıkıyorum. Çünkü çocuklar tüm gün 8 saat dersteler ekstradan bir dersin eklenmesi çocukları çok sıkıyor.*

O.7. *Bulduğum yerdeki okuldaki idare çok ilgili çok aydın insanlar var. İki gün dersim var. Mesela pazartesi salı müzik dersi var istediğim saatte ders yapabiliyorum.*

O.10. *Ders süresi 30 dakika, idarede ders programını hazırlamada çok yetersizdi. Karman çorman bir program vardı. Kim programda boşluk gördüyse dersini oraya tanımlıyordu*

L.4. *Belirli dönemlerde bir şeyler oturmaya başlayacak diye beklediğimiz zamanda uzaktan, yüz yüze karma karışık bir iş oldu. İdaremiz bizi ders programı konusunda bizi destekledi. Dersler noktasında eğer bir sıkıntı oluşmuşsa hafta sonları telafi yapmamız*

konusunda desteklendik. Takip formları sistemi var. Takip formunu doldurduğunuz sürece derslerinizi istediğiniz saatte yapabilirsiniz.

L.5. *Okul idaresi derslerim ile ilgili çok imkan tanıdı. Özellikle sabah saatlerine derslerim aktarıldı. Ders saatleri 30 dakika. O konuda bir sıkıntı yok.*

L.6. *Ders programı beni zorlamıyor. Ders anlatma süresi zaten standart yarım saatlik bir süre ve bunun yeterli olduğunu düşünüyorum. Ders 50 dk olsa bile zaten çocuk bunun 15 – 20 dk dinliyor. Kendi açımdan 30 dakikanın yeterli olduğunu düşünüyorum.*

L.8. *20 yaş altının kısıtlama ve serbest günleri olmuştu hatırlarsınız; o günlere ve o saatlere ders atanmaması istendi bizden. Sabah 8 akşam 8 derse girdiğim günler oldu. Bu çocukları da bizi de demoralize etmişti. Ama şimdi programım çok iyi çok rahat. İki gibi tüm derslerim bitmiş oluyor.*

O.3. *Özel okul bazında 40 dakika dersimiz var. Ama 20. Dakikadan sonra algı dağılıyor onu fark ettim. Yüz yüze eğitim olsa farklı bir etkinlikle derse çekersiniz öğrenciyi ama uzaktan eğitimde sorunlar var...*

Ö.5. *...Okulun tek müzik öğretmeni olduğum için ders saatimin yoğunluğundan dolayı kendi kişisel zamanımdan alıyorum birçok faaliyeti planlamak için. O yüzden bir yoğunluğum var yoruyor bizi açıkçası.*

Ö.6. *Bir eksiklik yok, 40 dakika ders işliyoruz. Ama bu süreçte 35 dakikaya düşürülmesi gündemde. Okul idaresi ders programını da öğretmene göre de ayarlıyor ama tabii ki idarenin takdiri.*

Ö.8. *Ders saatleri ile ilgili bir sorun yaşamadım. En geç 17:00 da dersim bitiyor. Ders süremiz ise 30 dakika olarak ayarlandı.*

Covid – 19 sürecinin müzik öğretmenlerinin meslek sürecine, branşlarına ve mesleklerine etkilerine yönelik cevapları tablo 228’de tema, alt tema ve kod şeklinde verilmiştir.

Tablo 229. Covid-19 Pandemisi Sürecinde Yapılan Uzaktan Öğretim Faaliyetlerinin Branşa ve Mesleğe Etkilerine Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşleri

SN	Tema	Alt tema	Kod	Görüş bildiren öğretmenler*	f	%
7.5	Covid-19 pandemi sürecinde yapılan uzaktan öğretim faaliyetlerinin branşa ve mesleğe etkilerine yönelik müzik öğretmeni görüşleri (f=29)	Olumsuz etkileri	Öğrenci ile etkileşim olmadı	O(3,6,7,10) L(8) Ö(4,9)	8	23,52
			Zorladı ve yordu	O(1) L(2,6,7) Ö(4)	5	14,70
			Motivasyonum düştü	O(3,6,11) L(3,4)	5	14,70
			Tek yöntemle ders işlendi	O(1,10) L(5)	3	8,82
			Kazanımlar tamamlanamadı	O(2) L(4,5)	3	8,82
			Toplu etkinlikler yapılmadı	O(11) L(5,9)	3	8,82
			Çalgı eğitimi zorladı	O(6,7) Ö(8)	3	8,82
			Şarkı öğretimi yapılamadı	O(4,6)	2	5,88
			Tam başarı sağlanamadı	O(3,8)	2	5,88
			7.5	Covid-19 pandemi sürecinde yapılan uzaktan öğretim faaliyetlerinin branşa ve mesleğe etkilerine yönelik müzik öğretmeni görüşleri (f=29)	Olumlu etkileri	Araştırmacılık
Teknoloji	O(8) Ö(4,5,7)	4				26
Yaratıcılık	Ö(2,3,9)	3				12
Teorik bilgi	O(2,5) L(5)	3				12
Müzik teknolojileri	O(4) L(7)	2				6
İlgi arttı	Ö(6,9)	2				6
Nota ile öğretim	O(9)	1				3
Sağlık konusunda sıfır risk	L(8)	1				3
Açıklarımı gördüm	Ö(5)	1				3

*O Ortaokul müzik öğretmeni, L Lise müzik öğretmeni, Ö Özel okul müzik öğretmeni

Tablo 228’de müzik öğretmenleriyle yapılan görüşme sonucunda “Covid-19 pandemi sürecinde yapılan uzaktan öğretim faaliyetlerinin branşa ve mesleğe etkilerine yönelik müzik öğretmeni görüşleri” teması oluşturulmuş, oluşturulan temaya bağlı kodlar “Olumsuz etkileri” ve “Olumlu etkileri” olmak üzere iki alt temada gruplandırılmıştır.

Olumsuz etkileri yönünden müzik öğretmenleri; öğrenci ile etkileşim olmadı (%23,52), zorladı ve yordu (%14,70), motivasyonum düştü (%14,70), tek yöntemle ders işlendi (%8,82), kazanımlar tamamlanamadı (%8,82), toplu etkinlikler yapılmadı (%8,82), çalgı eğitimi zorladı (%8,82), şarkı öğretimi yapılamadı (%5,88), tam başarı sağlanamadı (%5,88) şeklinde cevaplar vermişlerdir.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenleri olumlu etkileri yönünden; araştırmacılık (%32), teknoloji (%26), yaratıcılık (%12), teorik bilgi (%12), müzik teknolojileri (%6), ilgi daha çok arttı (%6), nota ile öğretim (%3), sağlık konusunda sıfır risk (%3), açıklarımı gördüm (%3) şeklinde cevaplar vermişlerdir.

“Covid-19 Pandemi Sürecinde Yapılan Uzaktan Öğretim Faaliyetlerinin Branşa ve Mesleğe Etkilerine Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşleri” temasının “Olumlu Etkileri” ve “Olumsuz Etkileri” alt temalarına ait örnek cevaplar aşağıda verilmiştir;

O.2. *Hazırlıksız yakalandık hepimiz. Çoğu insan da ilk kez böyle bir durumla karşılaştı. Bakanlık dâhil kimse ne yapacağını bilmiyordu. Plansız, programsız nasıl mücadele edeceğinizi bilmiyorsunuz. Ben kazanımlarıma baktım ve çocuklara temel olan unutmamaları gereken bilgileri verdim. Temel bilgiler üzerinde hep durdum.*

O.3. *Hiç derse girmeyen çocuğa bir etkide bulunamıyorsun. Kimseye dersi de dayatamıyorum. Öğrencilerin performanslarındaki düşüklük beni olumsuz etkiliyor. Bu durum beni etkilemedi ama üzdü.*

O.4. *Olumsuz bir etkisi olmadı. Çok memnunum. Dediğim gibi daha önce hiç elimi atmadığım birçok şeyi öğrendim. Müzik teknolojileri gibi, öğretme uygulamaları gibi.*

O.5. *Müzik dersi uygulamalı bir ders. Şarkı söyletmemiz gerekiyor ve söyletemiyoruz. Bu durumda canımızı sıkıyor. Olmuyor yapılamıyor. Teorik şeylere yöneliyoruz o da sıkıyor bir süre sonra. Müzik dinletiyoruz o da bir süre sonra öğrenciyi sıkıyor.*

O.6. *Çok mutsuzum, bir kere aynı anda şarkı öğretemiyoruz, ritim öğretemiyoruz, çalgı gösteremiyoruz yani bu süreç çok sorunlu. Sürekli bir sorun var. Sosyal bir öğretmenim duygusal bir yapım var temas bağımlıyım, çocuklara uzaktan bakmak onlara dokunamamak sarılamamak çok kötü bir durum.*

O.7. *Olumsuz etkilediğini düşünüyorum. Çocuk bilgisayar başında bir şeye dokunamıyor, ben org çalıyorum çocuk ekrana bakıyor ama dokunamıyor içi gidiyor. Ben uzaktan eğitimi sevmiyorum. Etkileşim yok çünkü etkileşim olmayınca hiçbir şey olmuyor.*

O.8. *Bu anlamda, kendimi teknolojik anlamda çok iyi geliştirdim. Normalde, cümlelerimizde kelimelerimizde akıllı tahta ve projeksiyonla yaptığımız dersler tamamen elektronik ortama döndü. Gülmemiz konuşmamız, çocuklarla olan göz kontağımız esprilerimiz derse olan ilgimiz her şeyimiz teknolojik ortamda kitabı bile teknolojik ortamda geliştirip sunuyoruz öğrenciye. Buda meslek adına bende her ne kadar olumsuz*

bir süreç olsa da teknolojik anlamda beni bayağı geliştirdi. Olumsuz etkisi ise; dersimde yüzde yüz bir başarı sağlayamadım.

O.9. *Şahsi düşüncem; elbette çok fazla olumsuzluk yaşadık ama farklı alanlarda kendimizi geliştirmeye çalıştık. Sanal ortamda nasıl daha verimli olabiliriz gibi araştırmalar yapmaya başladık, çocuklarla fiziki ortamda olmadan sadece sesle iletişim kurmaya çalıştık, onlara biraz daha sorumluluk vermeye çalıştık, kulaktan öğretim yerine notaya odaklamaya çalıştık öğrenciyi. Biraz daha geliştığımızı düşünüyorum.*

O.10. *Yüz yüze olmadığı için çocukla iletişim çok çok düştü. Sadece konuşabiliyorsunuz, iletişim yok, göz teması yok, yeterince istediğini anlatamıyorsun.*

O.11. *Artıları da oldu eksileri de oldu; Uzaktan eğitime en çok üzülenlerden biriydim toplu hiçbir etkinlik gerçekleştiremedik... Artıları da öğrettiği çok fazla şey oldu, genel olarak hayata da pozitif bakan biri olduğum için eksileri artıya çevirmeye çalışıyorum, uzaktan eğitiminden anlamazken müziği nasıl karşı tarafa maddesel olarak bulunmadan nasıl anlatabilirim, müziği sanal bir şekilde nasıl anlatabilir bunlar için çabaladım, bunları araştırdım. Bu şekilde pozitif bir etkisi oldu.*

L.1. *Bir öğretmen her alanda gelişmiş olmalı. Bazı öğretmenlerimiz var EBA'ya girerken zorlanıyorlar. Bu anlamda müzik öğretmenlerimiz aktif pc ile içli dışlı. İnsanlar bu süreç bizi zorlamadı.*

L.2. *Uzaktan eğitim yüz yüze eğitimden daha yorucu. Onu fark ettim.*

L.4. *Kesinlikle olumsuz etkileri var. 3 4 öğrenci ile ders işliyorsunuz. O öğrencilere bir şeyler aktarıyorsunuz; ertesini hafta bir bakıyorsunuz sınıftaki başka 3 4 öğrenci derse gelmiş, geçen haftakiler katılmamış...Buda öğretmeni olumsuz etkiliyor.*

L.5. *... Teorik bilgileri aktardık ama müzik dersleri uygulamalı bir ders tek teoriyle olmaz.*

L.7. *Aslında bu hem olumlu hem de olumsuz görüşlerim var. Olumsuz görüşlerim herkesle aynı; birebir ders gibisi yok, bir ekrandan ders yapmak farklı birebir yapmak farklı. ...Video çekip atıyorlar ve ben yorumluyorum. Bu olumlu etkisi ve bunun daha baskın olduğunu düşünüyorum.*

L.8. *...Zor bir süreç geçiriyoruz okula gidip birebir ders işlemenin özellikle de müzik dersi gibi nefes gerektiren, yüz yüze şarkı söyleme gerektiren bir ders için riskli olarak*

görüyorum. Evet, mesleki açıdan uzaktan eğitim zor. Hatta ben 9. Sınıflar hiç görmedim ve ergen oldukları için kamera falan açmıyorlar.

Ö.5. *Yüz yüze iletişim kadar olmasa da online 'da birçok açığımızı görebiliyoruz. Mikro öğretim dediğimiz bazen kendimizi kaydedip açığımızı görme imkânımız oluyor...*

Ö.7. *Özelde çalıştığım için asla pişman değilim, bilgisayar kullanmayı bilmiyordum ve bilgisayar kullanmayı öğrendim. Öğrencilerle uzaktan nasıl çalışılır nasıl çalgı eğitimi verilir bunları öğrendim. Asla uzaktan piyano dersi yapılamaz diye düşünüyordum ama yapılabilirmiş onu öğrendim.*

Ö.8. *Bana göre hem pozitif hem de negatif yönü var. Pozitif yönü; melodika kaldığımız için bir sınıfta totalde 15 20 kişinin melodika çalması çok zor bir şey ama herkesin mikrofonunu kapatıp önce kendim çalıyorum sonra sırayla çaldırmaya çalışıyorum; bu sürede kendi mikrofonları da kapalı olduğu için diğer arkadaşını duyup eksikliğini dönüt – düzeltmeyi kendisi yapabiliyor. Negatif yönü ise çocukların tekniğini görememek, birebir yanlışlarını anlatmak zor. O yüzden zorlanıyorum.*

Ö.9. *...Avantajı şu; ilk kez mecburi bir durumdasınız bir şeyler öğretmek zorundasınız dünya bir sisteme ayak uydurmaya çalışıyor sizde öyle; dersleri daha etkili yapmak için daha fazla ne yapabiliriz, daha yaratıcı neler bulabiliriz, hangi girişimlerde bulunabiliriz bunu sürekli sorguladığımız için kendimizi geliştirmeye çalıştık. Dezavantajları ise birebir yüz yüze eğitimdeki gibi olmuyor, öğrencilerin o sıcaklığını, uygulamalarını hissetmeden mutsuz bir yıl geçirdiğimizi söyleyebilirim. Ama müzik dersine olan ilgilerinin arttığını da gördüm, gözlemlerim...*

4.10.4. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Devlet ve Özel Okullardaki Müzik Dersi Yapısına Yönelik Görüşleri

“Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin devlet ve özel okullardaki müzik dersine yapısına yönelik görüşleri nelerdir?” alt problemine yönelik olarak müzik öğretmenlerine aşağıda yer alan sorular sorulmuştur;

1. Devlet okullarında ve özel okullarda verilen müzik derslerini karşılaştırdığınızda; öğretim materyallerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?

Sorulara müzik öğretmenlerinin verdikleri cevaplardan her bir soru için kodlar temalar ve alt temalar oluşturularak tablolştırılmış ve açıklanmıştır.

Tablo 230’da devlet okullarında ve özel okullardaki materyal ve fiziki imkâna yönelik müzik öğretmeni görüşleri tema, alt tema ve kod şeklinde gösterilmiştir.

Tablo 230. Müzik Öğretmenlerinin Devlet Ve Özel Okullardaki Materyal ve Fiziki Olanaklara Yönelik Görüşleri

SN	Tema	Alt tema	Kod	Görüş bildiren öğretmenler*	f	%
6.1	Müzik öğretmenlerinin devlet ve özel okullardaki materyal ve fiziki olanaklara yönelik görüşleri (f=29)	Devlet okulları dezavantajlı	Ödenek yetersizliği	O(2,5,8) L(1,5) Ö(3,9)	7	41,17
			İdare değer vermiyor	O(1,10,11) L(5)	4	23,52
			Öğretmen Çabası	O(4) L(2) Ö(6,9)	3	13,64
		Özel okullar avantajlı	İmkânı öğretmen – öğrenci sağlıyor	O(2)	2	11,76
			Müzik sınıfı yok	O(1)	1	5,88
		Özel okullar avantajlı	Ekonomik Durum	O(4)L(3,5,7) Ö(3,9)	6	35,29
			Materyale ulaşım kolaylığı	O(3,6) L(7,8) Ö(3)	5	29,41
			Okulun prestiji	O(2) L(1) Ö(6)	3	17,64
			İdare desteği	O(4) Ö(4)	2	11,36
			Öğrenci – veli ilgisi	O(4)	1	5,88
			İmkânı öğretmen sağlar	O(2,5) L(2)	3	60
			İdare desteği	O(4)	1	20
		Sıkıntının çözümü	Öğrenci – öğretmen kendi materyalini yapabilir	O(4)	1	20

*O Ortaokul müzik öğretmeni, L Lise müzik öğretmeni, Ö Özel okul müzik öğretmeni

Tablo 230’da müzik öğretmenleriyle yapılan görüşme sonucunda “Müzik öğretmenlerinin devlet ve özel okullardaki materyal ve fiziki olanaklara yönelik görüşleri” teması oluşturulmuştur. Bu temaya bağlı olarak “Devlet okulları dezavantajlı”, “Özel okullar avantajlı” ve “Materyal konusunda sıkıntının çözümü” alt temaları oluşturulmuştur.

Devlet okulları dezavantajlı alt temasına yönelik olarak müzik öğretmenleri; ödenek yetersizliği (%41,17), idare değer vermiyor (%23,52), öğretmen çabası (%13,64), imkânı öğretmen ve öğrenci sağlıyor (%11,76) ve müzik sınıfı yok (%5,88) yönünde cevaplar verildiği görülmüştür.

Özel okullar avantajlı alt temasına yönelik olarak müzik öğretmenlerinden; ekonomik durum (%35,29), materyale ulaşım kolaylığı (%29,41), okulun prestiji

(%17,64), idare desteği (%11,36) ve öğrenci – veli ilgisi (%5,88) şeklinde cevapların geldiği görülmüştür.

Materyal konusunda sıkıntının çözümü alt temasına yönelik olarak müzik öğretmenleri; imkânı öğretmen sağlar (%60), idare desteği (%20) ve öğretmen – öğrenci kendi materyalini yapabilir (%20) şeklinde cevaplar vermiştir.

“Müzik Öğretmenlerinin Devlet ve Özel Okullardaki Materyal ve Fiziki Olanaklara Yönelik Görüşleri” temasının “Özel Okullar Avantajlı”, “Devlet Okulları Avantajlı” ve “Materyal Konusunda Sıkıntının Çözümü” alt temasına yönelik örnek cevaplar aşağıda verilmiştir.

O.1. ...İdarenin verdiği değer bu anlamda özel okullar kesinlikle daha üst seviyede... Aynı şekilde, büyük konferans salonları, teknolojinin tüm unsurlarını içinde barındıran özel okullar biliyorum. Ama devlet okullarında bir müzik odasını sağdan soldan rica minnet yalvararak oluşturuyoruz... Bunu da bir proje kapsamında 4 5 çalgı ve sandalyeler getirildi. Ama kimsenin kullanılmasına izin verilmiyor. Ama özel okullarda öyle olduğunu düşünmüyorum...

O.2. İlk senemde özel okulda çalıştım ve fiziki anlamda çok yeterli olduğunu düşünüyordum. Çünkü gerçekten ekonomik durumu iyi olan bir okuldaydım. Materyal anlamından hiçbir eksiklik yaşamıyordum. Okulun imkânı olduğu için keman piyano dersi verebiliyordum. Okulun prestiji anlamında iyi bir yol kat ettiğini düşünürsek o konuda da destek verildiğini düşünüyorum. Karşılaştırma olarak düşündüğümüzde devlet okullarında herhangi bir imkânın olduğunu düşünmüyorum. O konuda imkânı direk imkânı öğrenci ve öğretmene sallıyorlar. Hocam siz gerekeni yapın bizim ek durumumuzu yok diyorlar. Özel okulda öyle bir durum yok. Her türlü imkân sağlıyor. Özel okullarının çoğunda müzik sınıfı ayrı olduğu için rahat edebiliyorsunuz...

O.3. Özel okullarda daha fazla materyal kullanıldığını düşünüyorum. Özel okullarda daha iyi olduğunu düşünüyorum. Çünkü özel okullar gösteri odaklı çalışıyorlar... Onun içinde okulun reklamı oluyor müzik dersi... Devlet okullarında o kadar gösteriş olması zorunda değil. Zaten öyle bir materyalimizde yok, olsa çok iyi olur.

O.10. Mesleğe başlamadan önce özel bir okulda bir sene çalıştım. Söyle ifade edersek, piyanom vardı, müzik sınıfım vardı, her masa org vardı, dizekli tahta vardı ve ayda bir etkinlik yapabiliyordum. Ama devlet okulunda bu imkânların hiçbiri yok... Benim şuanda

görev yaptığım devlet okulunda geçtim konferans salonunu bahçe dışında etkinlik yapılacak yer yok ve öğrenciler her şeyi ayakta izlemek zorunda kalıyor.

O.11. Kesinlikle devlet okulları daha eksik...Müzik sınıfına yönelik idarenin bir girişimi olmadı, yetersizdi. Ama özel okullar bu konuda daha nitelikli. Özel okullarda daha avantajlı olduğunu söyleyebilirim. Az öncekine paralel olarak söylersek daha iyi fiziki ve teknik imkânlar var.

L.1. Devlet okullarında, ödenekten dolayı ve idarecilerin gelen ödeneği farklı yerlerde kullandıklarından dolayı öğretmenin eli kolu bağlanıyor... Özel okullarda biraz daha müşteriye güzel görünmek anlamında tüm materyalleri alabiliyorlar. Bir ticarethane sonuçta. Oraya giden öğretmen rahat rahat her şeyi yapabiliyor. Yine aynı şekilde, devlet okullarında müzik veya resim atölyelerine ayrılan yerler bodrum kat, kazan dairesi yanı gibi... Sınıf eksikliği varsa müzik sınıfı kapatılıyor. Ama özel okullarda müzik sınıfı doldurulmak zorunda.

L.2. Öğretim materyalleri açısından baktığımızda özel okulların daha avantajlı olduğunu düşünüyorum. Özel okulda hiç çalışmadım ama çalışan arkadaşlarım okullarında müzik sınıfının, müzik sınıfında ise Orff çalgılarından vurmali çalgılara, piyanodan gitara birçok çalgının olduğunu söylüyorlar. Benim okulumda iki tane müzik sınıfı var ama içleri boş. Daha önce Van da görev yaptığımda okulda kendi imkânlarımla org almıştım. Okul almadı bana. Bende tayinim çıkınca okula hediye ettim...

L.5. ... Müzik için gerekli materyaller pahalı olabiliyor. Bunu karşılayamıyorlar. Ama özel okullar bunu sağlama noktasında çok hassas... Materyal olmayınca eğitim bile değişiyor... Bir dönemler olan müzik sınıfı ise derslik oldu. Bu da fiziki imkânların olmadığı anlamına geliyor. Ama özel okulların hepsinde müzik sınıfı var...

L.7. ...Özel okulların imkânları biraz daha fazla olduğu için materyal temininde birkaç adım daha öndeler... Yine aynı şekilde özel okullarda her türlü imkânın olduğunu söyleyebiliriz. Mesela birçok özel okulda müzik çalışma odalarının olduğunu duydum; tıpkı GSL'lerde olduğu gibi...

Ö.3. Devlet okullarında materyal bulunmuyor. Ben çok nadir olarak gördüm, seminerlere katıldığımız bir okulda piyano gördüm. Ama özel okullarda bir müzik atölyesi var. Ücretli öğretmenlik yaptığım zaman sınıf içerisinde ders işledim... Buda şundan kaynaklanıyor okullara ödenek gitmiyor. Özel okullarda okul sahibi bu imkânları sağlamak zorunda. Fiziki ve teknik noktada akıllı tahta ve akıllı tahta için tasarlanmış özel yazılımlar var.

Derste onlardan faydalanıyoruz. Birde konferans salonumuzda etkinlikler oluyor. Dışarıya pek öğrenci çıkarmıyoruz. Sadece serbest saatlerde dışarıda oluyolar...

Ö.4. *Yani şöyle; ben stajyerliğimin birincisini devlette ikincisini özelde yapmışım. Bunu stajda bile karşılaştırmışım. Gerçekten o ikisinin arasındaki materyal farkını incelediğimde inanılmaz farklar çıkıyor... Ama kendi okulumdaki malzeme, materyal konusunda kurucumuz ve müdürümüz fazlaıyla destek verdiği için bir problem yaşamıyoruz... Malzeme konusunda olduğu gibi hem fiziki ve teknik imkânlar da ciddi bir fark var. Her gittim özel okulda müzik stüdyosu var, böyle üçgen sünger kaplama, ses geçirmez odalar, duvarlara sahip cihazların olduğu içeride bas gitarın baterinin olduğu stüdyolar vardı. Ayrıca müzik sınıfları mevcut çünkü birden fazla çalgının eğitimi yapıldığı için birden fazla müzik atölyesinin olması gerekiyor. Bu nedenden dolayı benim şu anki görev yaptığım okulda 3 müzik sınıfı var. Devlet okullarında ise gördüğüm en lüks çalgı tumbaydı.*

Ö.9. *Özel okullarda belirli bir bütçeye göre ihtiyaçlar doğrultusunda kurum bunu tüm eğitim materyallerini karşılayabiliyor. Ama devlet okullarında asla böyle değil, staj yaptığım okulda da böyle değildi. Müzik öğretmenlerinin çabalarıyla, kampanyalardan sağlanan desteklerle müzik materyallerine kısmen en uygun fiyatlarla ulaşabiliyorlar...*

4.10.5. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitime Yönelik Seminer ve Hizmet İçi Eğitim Çalışmalarına Yönelik Görüşleri

“Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik eğitimine yönelik seminer ve hizmet içi eğitim (HİE) çalışmalarına yönelik görüşleri nelerdir?” alt problemine yönelik olarak müzik öğretmenlerine aşağıdaki sorular sorulmuştur;

1. Meslek sürecinde kendinizi geliştirmek için ne gibi faaliyetler yapıyorsunuz?
2. Müzik eğitimi ve genel eğitim alanlarında yapılan seminer çalışmalarının müzik öğretmeni meslek gelişimine sağladığı katkı noktasında fikirleriniz nelerdir?”?

Müzik öğretmenlerinin meslek sürecinde yapılan gelişim faaliyetlerine yönelik görüşleri tablo 231’de tema, alt tema ve kod şeklinde verilmiştir.

Tablo 231. Meslek Sürecinde Yapılan Gelişim Faaliyetlerine Yönelik Müzik Öğretmeni Görüşleri

SN	Tema	Alt tema	Kod	Görüş bildiren öğretmenler*	f	%	
4	Meslek sürecinde yapılan gelişim faaliyetlerine yönelik müzik öğretmeni görüşleri (f=29)	Hizmet İçi Eğitim	MEB	O(1,3,9)	3	60	
			Özel Okul	Ö(2,4)	2	40	
			Çalgı Eğitimi	O(2,5) L(3,7) Ö(5,6,7)	7	50	
		Kişisel Çalışma	Yerel Orkestra	O(7,10) Ö(1)	3	21,42	
			Lisansüstü Eğit.	O(6,10)	2	14,28	
			Özel Dernek	O(8)	1	7,14	
			Bilgi Paylaşımı	L(9)	1	7,14	
			Okul Çalgıları	O(3)	1	33,33	
			Özel Kurslar	Çalgı Eğitimi	O(3)	1	33,33
				Orff Yöntemi	O(6)	1	33,33
				Orff Yöntemi	O(4) Ö(2,9)	3	42,85
				Akıl oyunları	O(4)	1	14,28
			Seminerler	Masal anlatıcılığı	O(4)	1	14,28
				Ritim	O(11)	1	14,28
				Bedenden oyuna	Ö(8)	1	14,28
				Hiçbir şey	L(2)	1	100

*O Ortaokul müzik öğretmeni, L Lise müzik öğretmeni, Ö Özel okul müzik öğretmeni

Tablo 231’de müzik öğretmenleriyle yapılan görüşme sonucunda “Meslek sürecinde yapılan gelişim faaliyetlerine yönelik müzik öğretmeni görüşleri” teması oluşturulmuştur. Oluşturulan tema ile ilgili alınan görüşler incelendiğinde “Hizmet içi eğitim”, “Kişisel çalışma”, “Özel Kurslar”, “Seminerler” ve “Hiçbir şey” alt temaları oluşturulmuştur.

Hizmet içi eğitim alt temasına verilen cevaplar incelendiğinde devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin Milli Eğitim Bakanlığı (%60) tarafından verilen hizmet içi eğitimlere katıldıkları, özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin ise bağlı buldukları eğitim kurumundan (%40) hizmet içi eğitim aldıkları yönünde cevap verdikleri görülmüştür.

Kişisel çalışmalar alt temasına ise çalgı eğitimi (%50), yerel orkestra (%21,42), lisansüstü eğitim (%14,28), özel dernek (%7,14) ve bilgi paylaşımı (%7,14) şeklinde cevap verdikleri görülmüştür.

Özel kurslar alt temasında ise müzik öğretmenlerinin okul çalgılarına (%33,33), çalgı eğitimine (%33,33) ve Orff Yöntemine (%33,33) yönelik eğitimler aldıkları yönünde cevap verdikleri tespit edilmiştir.

Seminerler alt temasına yönelik olarak müzik öğretmenlerinin Orff Yöntemi (%42,85), akıl oyunları (%14,28), masal anlatıcılığı (%14,28), ritim (%14,28), bedenden oyuna (%14,28) seminerlerine katıldıkları yönünde beyanda buldukları görülmüştür.

Yapılan görüşmede hiçbir şey cevabını veren (%100) müzik öğretmenin olduğu görülmektedir.

“Meslek sürecinde yapılan gelişim faaliyetlerine yönelik müzik öğretmeni görüşleri” temasının “Hizmet İçi Eğitim”, “Kişisel Çalışmalar”, “Özel Kurslar”, “Seminerler”, “Hiçbir şey” alt temalarına ait örnek cevaplar aşağıda verilmiştir;

O.1. *HİE faaliyetlerinin neredeyse branşıyla ilgili olsun olmasın hepsini almaya çalışıyorum. Bunları MEBBİS'in HİE bölümü var oradan aldıklarım oluyor. Yüz yüze alıyorduk ama şimdi online almaya başladık. Mesela bir öğretmen bin ritim eğitimi vardı, masal anlatıcılığı, WEB2 araçlarını kullanma...*

O.2. *Kendi açımdan baktığım zaman, kendi aldığım eğitime göre halen kendimi geliştirmek için çalgımı ilerletmeye çalışıyorum... Yani yıpranmamak, körelmemek için sürekli pratik yapıyorum.*

O.3. *... Ukulele moda oldu ve ukulele eğitim alıyorum. Çocuklara yararlı olmak için. Piyano ve gitar eğitimi aldım ve almaya devam ediyorum. Eğitimlere katıldık. Devletin bu konuda çok faydası oldu. Hizmet içi eğitimlere katıldık...*

O.4. *Açıkçası pandemi sürecine kadar hiçbir şey yapmadım. Müzik öğretmenlerinin geliştirilmesi ile ilgili hizmet içi eğitim yoktu hatta EBA platformunda dahi yoktu. Pandemi süreci bunun için çok yararlı oldu... Müzik teknolojileri eğitimi aldım, Müzik terapi eğitimi, Web2, akıl oyunları, masal anlatıcılığı gibi seminerler aldım. Bu seminerlerden sonra teknolojiyi hiç kullanmadığımı fark ettim... Evde olduğum süre boyunca kendime yatırım yaptım. Piyanom vardı, gitarım vardı. Ukulele, bağlama gibi çalgılar aldım.*

O.7. Açıkçası bu yönde, sadece bulunduğum bölgede bir yerel orkestrada çalgıma yönelik çeşitli çalışmalarda bulundum...

O.9. ... Mümkün mertebe HİE'ler, MEB'e bağlı özel kurumlardan aldığım eğitimler ile kendimi tamamlamaya çalıştım. Bunun yanı sıra fiziki anlamda birebir öğrenci ile sınıf ortamında baş başa kaldığımda o anlık geliştirebileceğim çözümler ürettim. Bu şekilde kendimi geliştirdim.

O.10. Şu anda yüksek lisans yapıyorum. Müzikten kopmamak için müzik öğretmenleri orkestramız var orada görev almaya çalışıyorum. Çalgımdan kopmamak ve biraz daha maddi katkı sağlamak için canlı müzik yapıyorum.

O.11. ... Mastır yapmak istedim ama Pandemiden dolayı yapamadım. Ritim ile ilgili bir seminere gittim. İstanbul'a geleli iki yıl oldu ondan önce Mersindeydim, korolarda yer aldım, ritim kursları yaptım kendi okulumda, ama belgeli olarak bir seminere bir kursa hizmet içi eğitime katılmadım.

L.2. Hiçbir şey. Bir ara yüksek lisans yapıyordum bıraktım.

L.3. ... Zaman zaman seminerler oluyor ama yeterli olduğunu düşünmüyorum. O yüzden kendi çabamla, materyallerle, kitaplarla öğrenciye ne katabilirim diye düşünerek, sosyal medyadan takip ederek ya da ilgili kitapları temin ederek kendimi geliştirmeye fırsat buldukça çalışıyorum.

L.7. Mesleğimle ilgili yaptığım faaliyetler; birçok prodüksiyonda yer aldım, birçok orkestrada görev aldım. Öğretmenlikle ilgili alınımla ilgili çok katkısı oldu. Günümüz teknoloji çağı, müzik teknolojisi alanında neler yapabilirim, ne gibi katkı sağlayabilirim şeklinde, müzik teknolojileri alanında da kendimi geliştirmeye çalışıyorum.

L.9. Hizmet içi eğitimlere katılıyorum, görev yaptığım ildeki müzik öğretmenleri ile fikir alışverişinde bulunuyorum. Araştırıyorum ve sürekli farklı kaynaklardan okuyorum.

Ö.2. Hizmet içi eğitimler almaya çalışıyoruz. Görev yaptığımız okulun temin ettiği hizmet içi eğitimler var ama bunlar genellikle genel eğitim sürecine dönük oluyor... Ama bunun dışında müziğe yönelik olarak Orff eğitimi almıştım. Bu eğitimlerle şartlarımızı iyileştirmeye çalışıyoruz.

Ö.4. Şimdi meslek içerisinde kendimizi geliştirmek amacıyla; bizler genel merkezlerdeki zümrelere bağlı çalıştığımız için sürekli olarak inovasyonel toplantılarımız var... Hangi kademedeymiş neyin nasıl uygulanacağına dair biz yeri geldiğinde online da sürekli toplantı

yapıyoruz ve bu uygulamalar video olarak genel merkez tarafından isteniyor... Bu nedenle kendimizi geliştirmek durumunda kalıyoruz.

Ö.8. *Seminerlere katılıyorum... Orff, dalcroze gibi metotlara yönelik seminerlere bakıyorum. Pandemiden önce yüz yüze seminerlere katılmışım bedenden oyuna diye bir seminere katılmışım...*

Ö.9. *İlkokul kademesine girdiğim için 1'den 4'e kadar, biz derslerimizde beden perküsyonu üzerinden ritimsel faaliyet gösteriyoruz. Orff eğitimlerine katıldım. Bu seminerlere girip sertifika aldım. Bunun dışında yaratıcı drama sertifikaları aldım. Ayrıca koro şefliği ve ses eğitimi konusunda birçok eğitim aldım.*

Tablo 232 ve tablo 233'de müzik öğretmenlerinin yapılan seminer ve hizmet içi eğitim faaliyetlerinin verimine yönelik görüşleri ve bu faaliyetler ile faaliyetlerde yapılan etkinliklere yönelik görüşleri verilmiştir.

Tablo 232. Müzik Öğretmenlerinin Yapılan Seminer ve HİE Faaliyetlerinin Verimine Yönelik Görüşleri

SN	Tema	Alt tema	Kod	Görüş bildiren öğretmenler*	f	%
10	Müzik öğretmenlerinin yapılan seminer ve HİE faaliyetlerinin verimine yönelik görüşleri	Verimsiz	Dönem seminerleri	O(3,4,6,8,9,10) L(2,3,5,6,7,8)	16	80
			EBA HİE	O(5,6)		
			Meslek semineri	O(11)	1	5
		Verimli	HİE	L(3)	1	5
			Özel Seminerler	O(1,2,3,11) L(1) Ö(5)	6	75
			Son zamanki seminerler	O(11), Ö(2)	2	25

*O Ortaokul müzik öğretmeni, L Lise müzik öğretmeni, Ö Özel okul müzik öğretmeni

Tablo 232'de müzik öğretmenleriyle yapılan görüşme sonucunda "Müzik öğretmenlerinin yapılan seminer ve HİE faaliyetlerinin verimine yönelik görüşleri" teması oluşturulmuş, oluşturulan temaya bağlı kodlar "Verimsiz" ve "Verimli" alt temaları altında gruplandırılmıştır.

Verimsiz alt temasına yönelik olarak müzik öğretmenleri; dönem seminerleri (%80), EBA hizmet içi eğitim (%10), meslek seminerleri (%5) ve hizmet içi eğitim (%5) cevaplarını vermişlerdir.

Müzik öğretmenleri verimli alt temasına yönelik olarak; özel seminerler (%75) ve son zamanki seminerler (%25) cevaplarını verdikleri görülmüştür.

Tablo 233. Müzik Öğretmenlerinin Yapılan Seminer ve HİE Faaliyetlerindeki Etkinliklere Yönelik Görüşleri

SN	Tema	Alt tema	Kod	Görüş bildiren öğretmenler*	f	%
10	Müzik öğretmenlerinin yapılan seminer ve HİE faaliyetlerinde yapılan etkinliklere yönelik görüşleri	Seminer	Değerlendirme Toplantısı	Ö(4,6,9)	3	50
			Dinleti	O(5,9) L(8)	3	50
		Özel Seminer	Bin öğretmen bin ritim	O(1) L(1)	2	28,57
			Beden perküsyon	O(1) L(1)	2	28,57
		HİE	Orff eğitimi	O(3) L(1)	2	28,57
			Soundpainting	O(1)	1	14,29
		HİE	İş güvenliği	L(3)	1	50
			Özel eğitim	L(3)	1	50

*O Ortaokul müzik öğretmeni, L Lise müzik öğretmeni, Ö Özel okul müzik öğretmeni

Tablo 232’de müzik öğretmenleriyle yapılan görüşme sonucunda “Müzik öğretmenlerinin yapılan seminer ve HİE faaliyetlerinde yapılan etkinliklere yönelik görüşleri” teması oluşturulmuş, temaya bağlı olarak oluşturulan kodlar “Seminer”, “Özel Seminer” ve “Hizmet İçi Eğitim” alt temaları altında gruplandırılmıştır.

Seminer alt temasına yönelik olarak müzik öğretmenleri; değerlendirme toplantısı (%50) ve dinleti (%50) cevaplarını verdikleri görülmüştür. Özel seminer alt temasına yönelik olarak Bin öğretmen bin ritim (%28,57), beden perküsyon (%28,57), Orff eğitimi (%28,57) ve soundpainting (%14,29) cevabını vermiştir. Müzik öğretmenleri hizmet içi eğitim alt temasına yönelik ise; iş güvenliği (%50) ve özel eğitim (%50) cevabını vermiştir.

“Müzik Öğretmenlerinin Yapılan Seminer ve HİE Faaliyetlerinde Yapılan Etkinliklere Yönelik Görüşleri” temasının “Verimli” ve “Verimsiz” alt temasına ait müzik öğretmeni örnek cevapları ile “Müzik Öğretmenlerinin Yapılan Seminer ve HİE Faaliyetlerinde Yapılan Etkinliklere Yönelik Görüşleri” teması ait “Seminer”, “Özel Seminer” ve “HİE” alt temalarına ait müzik öğretmeni örnek cevapları aşağıda verilmiştir.

O.1. *Bir öğretmen bin ritim semineri vardı, eğitici eğitimi semineri. Soundpainting, beden perküsyonu, ritim eğitimi, aynı anda birçok şeyi öğreten bir eğitim olmuştu. Bu tip*

etikliklerin öğretmenlerin gelişimi açısından faydalı olduğunu düşünüyorum. Hiç bilgi sahibi olmadığımız çalgı eğitimi seminerleri de var en azından her konuda fikir sahibi olabileceğimizi düşünüyorum.

O.3. Dönem sonu ve dönem başı seminerlerinin hiçbir etkisi yok ama katıldığım bazı seminerler mesela bir öğretmen bin ritim semineri oldukça faydalı bir seminerdi. Orff eğitimi almıştım, hatta pandemi süreci olmasaydı Orff eğitimini vermesi için hocaları bulduğum ile davet edecektim ama pandemi süreci girdi araya.

O.5. Okul seminerlerinde dinletti yaptım. Çok ilgilendi öğretmen arkadaşlarım. EBA'da seminer aldım ama çok verimli olmadı. Geliştirilmesi gerekiyor.

O.6. Seminerlerin bir şey kattığını düşünmüyorum. Bana hiçbir faydası olduğunu düşünmüyorum. EBA'daki mesleki seminerlerin dahi bir işe yaradığını düşünmüyorum... Ama bakıyorum. Dönem başı dönem sonu seminerleri işte bir şey çalmamızı istiyorlar, çalıyoruz sıkılıyorlar veya biri çıkıp bir konu anlatıyor ama konunun ne olduğunu o öğretmen arkadaşta bilmiyor, Hizmet içi eğitim çalışmalarına bakıyorum orada da bir şey yok yani. Bundan dolayı bu eğitimlerin ve seminerlerin hiçbir katkısı yok.

O.9. Hiçbir katkısı yok tam tersi sömürüsü var. Eğer ki okulumuzda ses ve çalgı anlamında bilinen tanınan bir müzik öğretmeniyseniz sizden beklenen tek şey çalgı çalmanız veya şarkı söyleyip milleti eğlendirmeniz. Başka bir şey değil.

O.11. Seminerler daha durağandı ama son birkaç yıldır yapılan tüm seminerleri daha çok beğeniyorum... Müzik adına çeşitli Hizmet içi eğitimler var ritim çalışmaları, orff semineri gibi. İstanbul da hem özel hem de kurumsal düzeyde bunun eğitimini veren yerler var sertifikalı. Bunlara katılıyorum ve faydalı da oluyor...

L.1. Olumlu birçok eğitim var. Tabi gereksiz eğitimlerde var. Sadece eğitim olsun diye yapılmış eğitimler var... 1 öğretmen 1000 ritim eğitimi vardı. Birçok dalı müzik eğitimi içerisinde bir araya getirip Türkiye'nin birçok ilinden müzik öğretmenimizle eğitici eğitimi almıştık. Soundpainting gibi; ilk kez duyduğum bir eğitimdi. Antalya'da bir öğretim görevlisi eğitim vermiştir. Bu konuda bayağı bir geliştiğimi düşünüyorum. Mesela Orff eğitim. Muşta uygulayamadım farklı yerlere gitti konu ama çok yararlı olmuştu... Çok keyif aldığım eğitim Orff eğitimiydi. Masal anlatıcılığı eğitimi, müzik branşına yakın eğitimlerden biriydi. Oda çok faydalı olmuştu. Özellikle müzik öğretmenlerinin halk oyunları noktasında eğitim almalarının faydalı olacağını düşünüyorum

L.3. HİE'ler çok sık ne yazık ki. Hatta müzik eğitimine yönelik bir hizmet içi eğitim yok. Olsa da haberimiz olmuyor. Genellikle böyle özel eğitim, iş güvenliği gibi seminerler veriliyor onları da gereksiz ve yetersiz buluyorum. Ama müzik eğitimine yönelik HİE'ler verilebilir. Dönem başı – dönem sonu seminerlerinde hiçbir şey yapmıyoruz. Oturuyoruz. Boşa zaman kaybı.

L.5. Uzaktan eğitim süreci ile ilgili birkaç seminere başvurmuştum. Online seminerler artık moda. Bazı online seminerlere başvurmuştum ama cevap bekliyorum. Dönem başı – sonu seminerleri ise amacına ulaşmıyor. Benim şöyle bir önerim var. Her dönem başı ve dönem sonu müzik öğretmenleri bir araya gelir herkes iyi olduğu konularda diğer müzik öğretmenleri ile bir paylaşımda bulunur. Böyle daha faydalı olacağına inanıyorum.

L.6. Öncelikle, o tarz ekstra faaliyetlere katılmadım. Okul idaresinin bakış açısı yüzünden oldu... Dönem başı dönem sonu seminerlerinin müzik eğitimine hatta genel olarak hiçbir şeye katkısının olmadığını düşünüyorum. Ama müzik eğitimi alanında verilecek bir hizmet içi eğitimin veya seminerin faydalı olacağını düşünüyorum.

L.8. HİE kısmını çok fazla katılmadım. Birkaç kez katıldım ama verim alamadım. Yapalım da bitsin şeklinde olaya bakılıyordu. Bizim okul proje okulu, katılmamız konusunda baskı da var ama ben sanırım bir ön yargı var katılmak istemiyorum. Seminer çalışmalarını ise tam bir angarya olarak görüyorum ama verimli şekilde geçirilebilir; bizden istenen şey haftanın bir günü öğretmenlere canlı müzik yapmak. Gitar çalan birkaç öğretmen var onlarla çalmayı seviyorum ama iş seminer dönemi eğlenceye dönüşünce üzülüyorum...

Ö.3. Seminerlere katıldığım zaman çok bir amacı yoktu. Bir faydasını göremedim. Ama iyileştirilirse bir faydası olabilir. Çünkü salt müzik eğitimine yönelik bir seminer yok. Sadece oturup birilerini dinliyoruz. Bunun da sıkıcı olduğunu düşünüyorum.

Ö.4. Bizim iki tür seminerimiz var. Hem devlet okullunun yaptığı belirli dönemlerde yapılan zümre toplantılar, birde genel merkezle, üç haftada bir periyodik olarak yapılan toplantılarımız. Toplanıp sürekli yaklaşık 2 3 saat süren toplantılar yapıyoruz. Genel zümrede çok bir şey yapmıyoruz ama kolej zümresinde genel değerlendirme ve planlama yapıyoruz. Bunlar dışında dönem başı seminerlerde genelden özele doğru bir toplantı hali içerisinde oluyoruz... Okul, il, bölge ve genel merkeze doğru bir bilgi ve değerlendirme akışı söz konusu.

Ö.5. *Bununla ilgili milli eğitimde düzenlenen zümre çalışmaları verimli geçmiyor ama belirli dernek ve kişilerin yaptığı özel çalışmalar oluyor ve onlara katılıyorum. Bunlar biraz maliyetli oluyor çok faydalı olduğunu düşünüyorum. Özellikle okullar bazında milli eğitim bazında yapılan çalışmaların pek faydalı olmadığını düşünüyorum.*

Ö.6. *Ben bu konuda, müzik ile alakalı yeterli çalışmaların yapılmadığını düşünüyorum. Okul seminerleri ise müzik alanına yönelik değil. Dönem sonunda zümre toplantılarında kazanım ve başarı raporu hazırlıyoruz. Onun dışında yapılanları yeterli görmüyorum.*

Ö.8. *Yapılan eğitimler her sene aynı şeyler. Her sene sınıf içi yapılan sınıf yönetimi dersi veya sınava hazırlanan öğrencilere yönelik yaklaşımlar, neler yapılabilir. Ders içeriğimize yönelik olmayan etkinlikler, faaliyetler yapılıyor. Ama benim gönlüm dışardan bir eğitmen gelsin seminer versin, o eğitmenden yararlanabileceğimiz konular olsun, bu şekilde bir seminer almak isterim. İdarecinin bana sunum yapmasını yeterli bulmuyorum.*

Ö.9. *Açıkçası özel okuldaki seminerlerle devlet okullarındaki seminerlerin aynı olmadığını gözlemladim. Çok farklı yapıldığı kanaatindeyim. Bizler her şeyi bir sisteme oturtmak ve o yıl içinde yapılacak tüm faaliyetleri seminerlerde düzenliyoruz ve müfredat hazırlıyoruz. MEB'e bağlı müfredatla da ilerliyoruz ama okulun kendi oluşturduğu sisteme ayak uydurmak zorundayız. Bizler Bakalorya eğitim sisteminden yola çıktığımız için hep sistem üzerinden eğitim aldık geliştirdik kendimizi ve bir yıl boyunca yapılacak her şey zümre ile birlikte tasarlıyoruz. Ama devlet okullarında seminerlerin bu şekilde ilerlemediği kanaatindeyim çünkü orada tek müzik öğretmeni var ve tek müzik öğretmeni tek başına program geliştirebilir ama biz zümreler arasında çalıştığımız için bizim seminerlerimiz daha yoğun ve faydalı olarak geçebiliyor.*

BÖLÜM V

SONUÇ TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın bulgu ve yorumlarına dayalı olarak elde edilen sonuçlara yer verildiği gibi, tartışma bölümünde literatürde yer alan çalışmalara atıflarda bulunularak karşılaştırma yapılmıştır. Ayrıca elde edilen bulgulara, sonuçlara ve tartışmalara göre önerilerde bulunulmuştur.

5.1. Sonuç

5.1.1. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin İş Doymu Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyleriyle ilgili aşağıda yer alan sonuçlara ulaşılmıştır;

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum düzeylerinin ortalaması 3,93 olarak hesaplanmış, “memnun” düzeyde oldukları,
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum düzeylerinin ortalaması ise 3,25 olarak hesaplanmıştır ve “kararsız” düzeyde oldukları,
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin genel iş doyum düzeyleri 3,66 olarak hesaplanmış ve genel iş doymu noktasında “memnun” düzeyde oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır.
- Ayrıca içsel doyum düzeylerinin, dışsal doyum düzeylerinden yüksek olduğu görülmüştür.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyleriyle ilgili aşağıda yer alan sonuçlara ulaşılmıştır;

- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum düzeyleri 3,52 olarak hesaplanmış ve “memnun” düzeyde oldukları,
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum düzeylerinin ortalaması 2,95 olarak hesaplanmış ve “kararsız” düzeyde oldukları,
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin genel doyum noktasında puan ortalamalarının 3,29 olduğu yani genel doyum noktasında da “kararsız” düzeyde oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır.
- Ayrıca içsel doyum düzeylerinin dışsal doyum düzeylerinden yüksek olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan tüm müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyleriyle ilgili aşağıda yer alan sonuçlara ulaşılmıştır;

- Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin içsel doyum puan ortalamaları 3,83 olarak hesaplanmış ve “memnun” düzeyde oldukları,
- Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum düzeyleri 3,17 olarak hesaplanmış ve “kararsız” düzeyde oldukları,
- Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin genel doyum düzeyleri 3,56 olarak hesaplanmış ve “memnun” düzeyde oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Buna göre içsel doyum için bakıldığında; devlet okullarında veya özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin, müzik öğretmenliği mesleğinden; meslek, tanınma, başarı, terfi ve görev değişikliği, takdir görme, idareci yönetimi, öğrenci yönetimi ve yönlendirmesi, gelecek teminatı, sorumluluk alma ve yetenekleri doğrultusunda hareket etme noktasında memnun oldukları görülmüştür.

Dışsal doyum için bakıldığında; devlet okullarından veya özel okullardan araştırmaya katılan tüm müzik öğretmenlerinin, çalışma koşulları, ücret – maaş, yönetim ve denetim yapısı, meslek politikası, çalışma arkadaşlarıyla ve yöneticilerle ilişki ve çalışma koşulları, ücret, terfi, özgür çalışma ortamı, çalışma şartları gibi konularda memnun olmadıkları veya kısmen memnun oldukları görülmüştür. Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin “çalışma şartları” noktasında memnun olmadıkları ortak bir cevap olarak tespit edilirken, özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin “çalışma arkadaşları” yönünden de memnun olmadıkları görülmüştür.

Genel iş doyumunu için bakıldığında devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin memnun düzeyde oldukları, özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin ise kararsız düzeyde oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.2. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Kişisel Değişkenlerine Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyumunu düzeyleri okul türü, cinsiyet, yaş, aylık gelir, kıdem, görev yaptıkları coğrafya, görev yaptıkları ilin gelişmişlik düzeyi ve HİE alma durumuna ve sayısına göre incelenmiştir.

5.1.2.1. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Çalıştıkları Okul Türüne Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin devlet okulları lehine farklılaştığı görülmüştür. Bu bağlamda devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinden içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinden anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.2.2. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel iş doyum düzeylerinin cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel iş doyum düzeylerinin de cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.
- Okul türü – cinsiyet etkileşiminin anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür. Bu sonuca göre; devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin ister kadın ister erkek olsun müzik öğretmenliğinden aynı düzeyde doyum yaşadıkları, istatistiksel olarak eşit düzeyde tatmin oldukları söylenebilir.

5.1.2.3. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Yaşa Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum düzeylerinin yaş değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği, her yaş grubunun aynı düzeyde tatmin oldukları sonucuna ulaşılmıştır.
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum düzeyleri incelendiğinde 45 – 49 ile 50 ve üstü yaş gruplarının lehine farklılaştığı görülmüştür. Başka bir deyişle 45 yaş üstü müzik öğretmenlerinin dışsal doyum düzeylerinin 45 yaş altı müzik öğretmenlerinin dışsal doyum düzeylerinden yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin genel iş doyum düzeyleri incelendiğinde ise; 50 ve üstü yaş gruplarının lehine farklılaştığı görülmüştür. 50 yaş üstü müzik öğretmenlerinin genel iş doyum düzeylerinin diğer müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerine nazaran yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 45 yaş üstü müzik öğretmenlerinin ise özellikle MEB'in çalışma koşullarına uyum sağladıkları ve mesleki tecrübelerinden kaynaklı olarak iş doyumlarının yüksek olduğu düşünülebilir.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel, dışsal ve genel iş doyum düzeylerine bakıldığında, 30 – 34 yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı ve özellikle 25 – 29 yaş aralığında ki müzik öğretmenlerine nazaran daha yüksek içsel doyuma doyumuna sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan özel okullarda görevli müzik öğretmenlerinin yaş profiline bakıldığında en çok katılımcının 25 – 29 yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin oluşturduğu (f=113) ve bu yaş grubundaki müzik öğretmenlerinin iş doyum puanlarının diğer gruplara nazaran düşük çıktığı görülmüştür (İ.D $\bar{x}=3,34$ D.D $\bar{x}=2,78$ G.D $\bar{x}=3,12$).

- Okul türü – yaş etkileşiminin içsel, dışsal ve genel doyum üzerinde anlamlı bir fark oluşturduğu görülmüştür.
- İçsel doyum için, 22 – 24, 25 – 29, 30 – 35 yaş aralığında ve devlet okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı görülmüştür.
- Dışsal doyum noktasın bir farklılaşma olmadığı her yaş grubunun dışsal doyumda istatistiksel olarak eşit düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Genel doyum için 22 – 24 ve 25 – 29 yaş aralığında devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin lehine bir farklılaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Buna göre müzik öğretmenliği mesleğinden devlet okullarında görev yapan 22 yaş ile 35 yaş arası müzik öğretmenlerinin, aynı yaş grubunda ve özel okullarda görevli müzik öğretmenlerinden daha çok doyum sağladıkları söylenebilir.

5.1.2.4. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Kıdeme Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin 25 yıl ve üstü kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin

lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucun yaş değişkenini kısmen de olsa sağladığı düşünülmektedir.

- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum düzeylerinin 10 – 14 yıl ve 15 – 19 yıl arası kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum düzeylerinin 1 – 4 yıl, 5 – 9 yıl, 10 – 14 yıl arası kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Genel doyum noktasında ise, özel okullarda görev yapan 10 – 14 yıl ve 15 – 19 yıl arası kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu bağlamda devlet okullarında 25 yıl ve üstü, özel okullarda ise 10 – 14 yıl arası kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin diğer kıdemlerde yer alan müzik öğretmenlerinin doyum düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmüştür.

- Okul türü – kıdem etkileşiminin dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin farklılaşma göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.
- İçsel doyum noktasında devlet okullarında görevli 1 – 4 yıl arası ve 5 – 9 yıl arası kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin içsel doyum düzeylerinin özel okullarda görevli 1 – 4 yıl arası ve 5 – 9 yıl arası kıdeme sahip müzik öğretmenlerinden yüksek olduğu görülmüştür.

5.1.2.5. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Aylık Gelire Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum düzeylerine bakıldığında, tüm gelir gruplarının 4500 – 4999 TL aylık gelire sahip müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı ve 5000 - 5499 TL aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin içsel doyumlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum ve genel iş doyumunu düzeylerinde tüm gelir gruplarının 5000 – 5499 TL aylık gelire sahip müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum düzeylerinin 3500 – 3999 TL, 6500 – 5999 TL ve 7000 – 7499 TL aylık gelirlere sahip müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı görülmüştür.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum düzeylerinin 4500 – 4999 TL ve 7000 – 7499 TL aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı görülmüştür.
- İçsel doyum noktasında Okul türü ve aylık gelir etkileşimine bakıldığında 4000 – 4999 TL, 5000 – 5499 TL ve 5500 – 5999 TL aylık gelire sahip ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- İçsel doyum için okul türü ve aylık gelir etkileşiminin içsel doyum düzeyinde anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Dışsal doyum ve genel iş doyumunu için okul türü ve aylık gelir etkileşiminin devlet okullarında görev yapan ve 4000 – 4499 TL ve 5500 – 5999 TL aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin lehine sonuçlandığı görülmüştür.

5.1.2.6. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Medeni Duruma Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında görev yapan evli müzik öğretmenlerinin lehine farklılaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum düzeylerinin evli öğretmenler lehine farklılaştığı görülürken, dışsal doyum ve genel doyum noktasında farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Okul türü – medeni durum etkileşiminin içsel, dışsal ve genel doyum noktasında anlamlı bir fark oluşturmadığı, başka bir deyişle devlet veya özel okullarda görev yapan evli ve bekâr müzik öğretmenlerinin hemen hemen eşit düzeyde doyum yaşadıkları görülmüştür.

5.1.2.7. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Öğrenim Durumuna Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel, dışsal ve genel iş doyum düzeylerinin öğrenim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin ise içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin öğrenim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. İçsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum noktasında yüksek lisans mezunu müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Okul türü – mezuniyet durumu etkileşimi incelendiğinde; içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturduğu, içsel doyum, dışsal doyum ve genel iş doyum düzeylerinin devlet okullarında görev yapan lisans mezunu müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.2.8. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mezun Olunan Lisans Programına Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel, dışsal ve genel iş doyum düzeylerinin öğrenim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.
- Okul türü – mezun olunan lisans programı etkileşiminin içsel, dışsal ve genel iş doyum düzeylerinin farklılaşma göstermediği sonucuna da ulaşılmıştır. Bu bağlamda iş doyum ve iş doyumunun alt boyutları noktasında devlet okulu ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programı ne olursa olsun aynı düzeyde doyum yaşadıkları söylenebilir.

5.1.2.9. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Okul Kademesine Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin görev yapılan kademeye göre anlamlı bir fark göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum düzeylerinin görev yaptıkları kuruma göre anlamlı bir fark göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin her kademe aynı içsel doyum düzeyinde oldukları düşünülebilir.
- Buna karşın özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin görev yapılan kademeye göre farklılaştığı, dışsal

doyum ve genel doyum için lise kademesinde görev yapan müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

- Okul türü – kurum türü etkileşiminin içsel doyum ve genel doyumun düzeylerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Dışsal doyum düzeyinin anlamlı bir fark oluşturduğu, dışsal doyum noktasında devlet okullarında ve ortaokul kademesinde görev yapan müzik öğretmenlerinin lehine bir fark olduğu görülmüştür.

5.1.2.10. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Coğrafi Bölgeye Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum düzeylerinin görev yaptıkları coğrafi bölgeye göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Dışsal doyum ve için Akdeniz bölgesinde görev yapan müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılırken genel doyum için Akdeniz ve Doğu Anadolu bölgelerinde görev yapan müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin kıdem ve yaş değişkenine göre incelendiğinde yeni göreve başlayan genç müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı görülmüştü. Doğu Anadolu bölgesinin yeni göreve başlayan öğretmenlerin ilk tercih ettikleri tayin yeri olduğu düşünüldüğünde ve burada görev yapan öğretmenlerin belirli bir kademedan sonra Akdeniz bölgesi gibi yüksek hizmet puanı gerektiren bölgelere tayin istediği düşünüldüğünde daha önce elde edilen kıdem ve yaş değişkenlerini sağladığı düşünülmüştür.

- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum ve genel doyum düzeylerinin görev yapılan coğrafi bölgeye göre farklılaştığı sonucuna ulaşılırken dışsal doyum düzeyinin farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- İçsel doyum için Akdeniz bölgesinde görev yapan müzik öğretmenlerinin genel doyum için Akdeniz ve Doğu Anadolu bölgelerinde görev yapan müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı görülmüştür.
- Okul türü – coğrafi bölge etkileşiminin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinde istatistiksel olarak fark oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.2.11. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları İlin Gelişmişlik Düzeyine Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin görev yaptıkları ilin gelişmişlik düzeyine göre nasıl farklılaştığını tespit etmek için One Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan One Way ANOVA testine göre;

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel iş doyum düzeylerinin görev yaptıkları ilin gelişmişlik düzeyine göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Buna göre içsel doyum, dışsal doyum ve genel iş doyum düzeylerinin 2'nci düzey iller lehine farklılaştığı görülmüştür. Bu bağlamda 2'nci düzey illerde görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel, dışsal ve genel iş doyum düzeylerinin diğer gelişmişlik düzeyinde yer alan illerde görev yapan öğretmenlerin düzeylerinden daha yüksek olduğu söylenebilir.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel iş doyum düzeylerinin görev yaptıkları ilin gelişmişlik düzeyine göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Devlet okullarından farklı olarak 3'üncü düzey illerde görev yapan müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda 3'üncü düzey illerde bulunan özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel, dışsal ve genel doyum düzeylerinin diğer gelişmişlik düzeylerinde yer alan illerde görev yapan müzik öğretmenlerinin düzeylerinden daha yüksek olduğu söylenebilir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü – il gelişmişlik düzeyi etkileşimine göre farklılaşmayı karşılaştırmak için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testi sonuçlarına göre;

- Okul türü – il gelişmişlik düzeyi etkileşimine göre İçsel doyum ve genel doyum noktasında 1'inci düzey ve 2'nci düzey illerdeki devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Dışsal doyum noktasında ise 1'inci düzey ve 3'üncü düzey illerdeki devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.2.12. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumuna Göre İş Doyum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin müzik eğitimi alanında HİE alma durumuna ve alınan HİE sayısına göre nasıl farklılaştığını tespit etmek için t-testi ve One Way ANOVA testi yapılmıştır. Buna göre;

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin müzik eğitimi alanında hizmet içi eğitim alan müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Devlet okullarında görevli müzik öğretmenleri için müzik eğitimi alanında HİE alma sayısına göre incelendiğinde, müzik eğitimi alanında HİE almayan müzik öğretmenleri aleyhine bir farklılaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin müzik eğitimi alanında hizmet içi eğitim alan müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- HİE alma sayısına göre incelendiğinde, müzik eğitimi alanında HİE alma sayısı arttıkça hem devlet okullarında hem de özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyumunu ve alt boyutlarındaki doyum düzeyinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu bağlamda müzik eğitimi alanında HİE alma sayısının devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel, dışsal ve genel iş doyumunu düzeylerinin artmasında daha etkili bir sonuç verdiği söylenebilir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü – HİE alma durumu ve sayısı etkileşimine göre farklılaşmayı karşılaştırmak için Two Way ANOVA testi yapılmıştır.

- Okul türü - HİE alma durumu etkileşiminin içsel doyum noktasında farklılaşma oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Okul türü - HİE alma durumu etkileşiminin dışsal doyum ve genel doyum düzeyinde anlamlı bir fark oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre dışsal doyum için HİE almamış ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenleri lehine farklılaşma yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır. Genel doyum noktasında

“evet” ve “hayır” yanıtını veren ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerini lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

- Okul türü – müzik eğitimi alanında HİE sayısı etkileşimine bakıldığında; içsel doyum noktasında, devlet okullarında görevli HİE almayan, 1 defa ve 2 defa alan müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Dışsal doyum için devlet okullarında görevli HİE almayan, 2 defa ve 4 defa alan müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı görülmüştür.
- Genel doyum noktasında devlet okullarında görevli ve 2 defa HİE alan ve HİE almayan müzik öğretmenleri lehine sonuçlanmıştır.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin genel eğitim alanında HİE alma durumuna ve alınan HİE sayısına göre nasıl farklılaştığını tespit etmek için t-testi ve One Way ANOVA testi yapılmıştır. Buna göre;

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin genel eğitim alanında HİE alma durumlarının ve HİE alma sayısının içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerini içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin genel eğitim alanında HİE alma durumuna göre farklılaştığı ve bu farklılaşmanın “evet” yanıtını veren müzik öğretmenleri lehine sonuçlandığı görülmüştür.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel iş doyum düzeylerinin genel eğitim alanında HİE alma sayısına göre farklılaştığı tespit edilmiştir.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin genel eğitim alanında 4 ve üstü sayıda HİE almış müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı, HİE almamış müzik öğretmenlerinin ise aleyhine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Genel eğitim alanında HİE alma durumunun ve sayısının özel okullardaki müzik öğretmenlerinin olumlu düzeyde etkilediği, genel eğitim alanında HİE’lerin bu okullarda görevli müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeyini yükselttiği söylenebilir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü – genel eğitim alanında HİE alma durumu ve HİE alma sayısı etkileşimine göre farklılaşmayı karşılaştırmak için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testi sonuçlarına göre;

- Okul türü ve HİE alma durumu etkileşiminde, içsel doyum, dışsal doyum ve genel iş doyum düzeylerinin devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı görülmüştür.
- İçsel doyum noktasında “evet” ve “hayır” cevabını veren devlet okulu müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Dışsal doyum ve genel doyum noktasında “hayır” cevabını veren devlet okulu müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonuçlarına ulaşılmıştır.
- Okul türü – genel eğitim alanında HİE sayısı etkileşimine bakıldığında; içsel doyum için, devlet okullarında görev yapan ve 2 defa HİE alan müzik öğretmenleri ile almayan müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Dışsal doyum için, devlet okullarında görev yapan ve HİE almayan müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Genel iş doyumunu için, devlet okullarında görev yapan ve 2 defa HİE alan müzik öğretmenleri ile almayan müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.3. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyleriyle ilgili aşağıda yer alan sonuçlara ulaşılmıştır;

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi düzeyleri ortalaması 3,71 olarak hesaplanmış, müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi düzeylerinin “yüksek” düzeyde olduğu görülmüştür. Bu durumda müzik öğretmenlerinin meslek gelişimine açık olduğu, mesleğe yönelik çalışmalarla ilgilendikleri, lisansüstü çalışmalara ilgili oldukları, HİE çalışmalarına katıldıkları, öğrencilerin ilgilerini çektiklerinde mutlu oldukları ve müzik eğitiminin her boyutunda çalışmalar yapmaya istekli oldukları söylenebilir.

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık düzeylerinin ortalaması 4,55 olarak hesaplanmış, mesleğe bağlılık noktasında müzik öğretmenlerinin “çok yüksek” tutum gösterdikleri görülmüştür. Buna göre, müzik öğretmenlerinin branşlarını eğlenceli buldukları, mesleğe bağlı olacak nedenlerinin olduğu ve müzikal aktivitelere katılmaya istekli oldukları söylenebilir.
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe verilen önem düzey ortalamalarının 3,48 olduğu, mesleğe verilen önem noktasın müzik öğretmenlerinin “yüksek” düzeyde tutum gösterdikleri görülmüştür. Buna göre, meslekten yüksek düzeyde manevi doyum aldıkları, dersin önemsenmesi noktasında hassas oldukları, müzik eğitimciliğini bir yaşam tarzı haline getirdikleri düşünülmektedir.
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin genel tutum düzeyleri 3,76 olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda müzik öğretmenlerinin genel tutum düzeylerinin “yüksek” düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyleriyle ilgili aşağıda yer alan sonuçlara ulaşılmıştır;

- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi düzeyleri 3,95 olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi düzeylerinin “yüksek” düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimine açık olduğu, mesleğe yönelik çalışmalarla ilgilendikleri, lisansüstü çalışmalara ilgili oldukları, HİE çalışmalarına katıldıkları, öğrencilerin ilgilerini çektiklerinde mutlu oldukları ve müzik eğitiminin her boyutunda çalışmalar yapmaya istekli oldukları söylenebilir.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık düzeylerinin ortalaması 4,45 olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda mesleğe bağlılık noktasında müzik öğretmenlerinin “çok yüksek” tutum gösterdikleri görülmüştür. Buna göre, devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin branşlarını eğlenceli buldukları, mesleğe bağlı olacak nedenlerinin olduğu ve müzikal aktivitelere katılmaya istekli oldukları söylenebilir.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe verilen önem düzey ortalamalarının 3,30 olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda mesleğe verilen önem

noktasında müzik öğretmenlerinin “yüksek” düzeyde tutum gösterdikleri görülmüştür. Buna göre, meslekten yüksek düzeyde manevi doyum aldıkları, dersin önemsenmesi noktasında hassas oldukları, müzik eğitimciliğini bir yaşam tarzı haline getirdikleri düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan tüm müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyleriyle ilgili aşağıda yer alan sonuçlara ulaşılmıştır.

- Tüm katılımcı müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi puan ortalamaları 3,77 olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi noktasında “yüksek” düzeyde tutum gösterdikleri görülmüştür.
- Tüm katılımcı müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık puan ortalamaları 4,52 olarak hesaplanmış ve müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık noktasında “çok yüksek” düzeyde tutum gösterdikleri görülmüştür.
- Tüm katılımcı müzik öğretmenlerinin mesleğe verilen önem puan ortalamaları 3,43 olarak hesaplanmıştır. Müzik öğretmenlerinin mesleğe verilen önem noktasında “yüksek” düzeyde tutuma sahip oldukları belirlenmiştir.
- Tüm katılımcı müzik öğretmenlerinin genel tutum düzeyleri 3,77 olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda müzik öğretmenlerinin genel tutum düzeylerinin “yüksek” düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Meslek gelişimi ve ilgi boyutu ile genel tutum düzeylerinde özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının yüksek olduğu görülürken, mesleğe bağlılık ve mesleğe verilen önem boyutlarında devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca her iki okul türünde de mesleğe bağlılık puan ortalamalarının diğer boyutların puan ortalamalarından yüksek olduğu görülürken devlet okullarında ve özel okullardaki müzik öğretmenlerinin genel tutum puan ortalamalarının birbirine çok yakın düzeyde oldukları görülebilir.

5.1.4. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Kişisel Değişkenlerine Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin tutum düzeyleri okul türü, cinsiyet, yaş, aylık gelir, kıdem, görev yaptıkları coğrafya, görev yaptıkları ilin gelişmişlik düzeyi ve aldıkları HİE'ye göre incelenmiştir.

5.1.4.1. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Çalıştıkları Okul Türüne Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

- Meslek gelişimi ve ilgi düzeyinin özel okullar, mesleğe verilen önem düzeyinin ise devlet okulları lehine farklılaştığı, mesleğe bağlılık ve genel tutum düzeyinin okul türüne göre farklılaşmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Buna göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimine daha önem verdikleri, devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin ise mesleklerine daha önem verdikleri söylenebilir.

5.1.4.2. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Çalıştıkları Cinsiyete Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.
- Okul türü – cinsiyet etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyleri üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.4.3. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Çalıştıkları Yaşa Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık düzeylerinin yaş değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği, meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin ise yaş değişkenine göre anlamlı bir fark gösterdiği görülmüştür.
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin 22 – 24 yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda genç müzik öğretmenlerinin tutum düzeylerinin diğer yaş grubundaki müzik öğretmenlerinin tutum düzeylerinden daha yüksek olduğu söylenebilir.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin 22 – 24 ve 30 – 34 yaş aralıklarındaki müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

- Okul türü – yaş etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyleri üzerinde anlamlı bir fark oluşturduğu, mesleğe bağlılık düzeyinde ise anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Meslek gelişimi ve ilgi noktasında özel okullarda görev yapan 30 – 34 ve 40 – 44 yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda özel okullarda görev yapan 30 – 34 ve 40 – 44 yaş grubundaki müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi noktasında devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinden daha yüksek bir tutuma sahip oldukları söylenebilir.
- Mesleğe verilen önem noktasında devlet okullarında görev yapan 22 – 24 ve 25 – 29 yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Devlet okullarında görev yapan genç müzik öğretmenlerinin özel okullarda görev yapan genç müzik öğretmenlerine göre mesleklerine daha önem verdikleri düşünülebilir.
- Genel tutum noktasında devlet okullarında görev yapan 25 – 29 yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda okul türü ve yaş etkileşimi düşünüldüğünde devlet okullarında görev yapan 25 – 29 yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin genel tutum düzeyinin hem de devlet okullarındaki müzik öğretmenlerine hem de özel okullardaki müzik öğretmenlerine göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

5.1.4.4. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Kıdeme Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin kıdeme göre farklılaştığı, mesleğe bağlılık düzeylerinin ise farklılaşma göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi düzeylerinin 1 – 4, 5 – 9, 10 – 14, 25 ve üstü yıllarda kıdeme sahip müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda 1 yıl ile 14 yıl arası kıdeme sahip müzik öğretmenleri ile 25 yıl ve üstü kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin meslek gelişimine ilgilerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin 1 – 4, 10 – 14, 25 ve üstü yıllarda kıdeme sahip müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Müzik öğretmenlerinin

belirli dönemler mesleğe verilen önem noktasında tutum düzeylerinde düşüş yaşadıkları düşünülebilir.

- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin kıdeme göre anlamlı bir fark göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.
- Okul türü – kıdem etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyinde farklılaştığı görülürken, mesleğe bağlılık düzeyinde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Meslek gelişimi ve ilgi noktasında, özel okullarda görev yapan 5 – 9 ve 15 – 19 yıllar arası kıdeme sahip müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda özel okullarda bu yaş grubundaki müzik öğretmenlerinin devlet okullarında aynı yaş grubundaki müzik öğretmenlerinden meslek gelişimine daha ilgili oldukları söylenebilir.
- Mesleğe verilen önem noktasında devlet okullarında görev yapan 5 – 9 yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre 5 – 9 yaş arasında ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe daha önem verdikleri düşünülmektedir.
- Genel tutum düzeyinde ise devlet okullarında görev yapan 10 – 14 yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı görülmüştür. Bu noktada devlet okullarındaki 10 – 14 yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin tutum hem devlet okullarındaki hem de özel okullardaki müzik öğretmenlerinin tutum düzeylerinden daha yüksek olduğu görülebilir.

5.1.4.5. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Aylık Gelirlerine Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin aylık gelire göre farklılaştığı, mesleğe bağlılık düzeyinin aylık gelire göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Meslek gelişimi ve ilgi noktasında; devlet okullarında görev yapan 4000 – 4999 TL aylık kazanca sahip müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Mesleğe verilen önem noktasında; devlet okullarında görev yapan 4000 – 4499 TL aylık kazanca sahip müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı, bunun dışında

5500 – 5999 TL aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin de lehine bir farklılaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Genel tutum için; devlet okullarında görev yapan 4000 – 4499 TL ile 5500 – 5999 TL aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin aylık gelire göre farklılaştığı mesleğe bağlılık düzeyinin aylık gelire göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Meslek gelişimi ve ilgi için özel okullarda görev yapan 3500 – 3999 TL, 5000 – 5499 TL ve 7000 – 7499 TL aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Mesleğe verilen önem için; özel okullarda görev yapan 3500 – 3999 TL ve 7000 – 7499 TL aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Genel tutum için; özel okullarda görev yapan 3500 – 3999 TL ve 7000 – 7499 TL aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Okul türü – aylık gelir etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyi üzerinde anlamlı bir fark oluşturduğu, mesleğe bağlılık düzeyinde anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Meslek gelişimi ve ilgi noktasında; devlet okullarında görev yapan 4000 – 4499 TL aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bundan farklı olarak 5000 – 5499 TL, 6500 – 6999 TL ve 7000 – 7500 TL aylık gelire özel okul öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Mesleğe verilen önem için; devlet okullarında görev yapan 4000 – 4999 TL ve 5500 – 5999 TL aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun dışında 7000 – 7499 TL aylık gelire sahip özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Genel tutum noktasında; devlet okullarında görev yapan 4000 – 4499 TL ve 5500 – 5999 TL aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı ayrıca 5000 – 5499 TL ve 7000 – 7499 TL aylık gelire sahip müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.4.6. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Medeni Duruma Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin medeni duruma göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda medeni durumun devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerini tutum düzeyi üzerinde bir etkisi olmadığı söylenebilir.
- Okul türü – medeni durum etkileşiminin devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin medeni duruma göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.4.7. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Öğrenim Durumlarına Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin öğrenim durumuna göre farklılaştığı görülmüştür.
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin yüksek lisans mezunu müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda yüksek lisans mezunu müzik öğretmenlerinin meslek tutumu ve alt boyut düzeylerinin diğer gruplara göre yüksek olduğu söylenebilir.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi düzeylerinin farklılaştığı, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi düzeylerinin doktora mezunu müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Okul türü – öğrenim durumu etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyleri üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.4.8. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mezun Olunan Lisans Programına Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem düzeylerinin mezun olunan lisans programına göre anlamlı bir fark gösterdiği görülürken, meslek gelişimi ve ilgi ile genel tutum düzeyinin anlamlı bir fark göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık düzeylerinin sınıf öğretmenliği mezunu müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe verilen önem düzeylerinin Müzik Eğitimi ABD mezunu ve TMDK mezunun müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin mezun olunan lisans programına göre anlamlı bir fark göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.
- Okul türü – mezun olunan lisans programı etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık ve genel tutum düzeyleri üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı, mesleğe verilen önem boyutunda devlet okullarında görev yapan ve TMDK mezunu müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.4.9. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Kademeye Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin görev yaptıkları kademeye göre farklılaşmadığı görülürken, mesleğe bağlılık düzeyinin görev yapılan kademeye göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık düzeylerinin lise kademesinde görev yapan müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin görev yaptıkları kademeye göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Okul türü – görev yapılan kademe etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi düzeyinde farklılaştığı sonucuna ulaşıırken, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyinde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Meslek gelişimi ve ilgi düzeylerinin özel okullardaki ortaokul ve lise kademesinde görev yapan müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.4.10. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Coğrafi Bölgeye Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin coğrafi bölgeye göre farklılaştığı, mesleğe bağlılık düzeylerinin ise farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin Akdeniz, Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgelerinde görev yapan müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin coğrafi bölgeye göre farklılaştığı, mesleğe bağlılık düzeylerinin ise farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi düzeylerinin Karadeniz Bölgesinde görev yapan müzik öğretmenlerinin aleyhine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin Akdeniz ve Doğu Anadolu Bölgelerinde görev yapan müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Okul türü – coğrafi bölge etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.4.11. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları İlin Gelişmişlik Düzeyine Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin görev yapılan coğrafyaya göre anlamlı bir fark gösterdiği sonucuna ulaşılrken mesleğe bağlılık düzeyinde anlamlı bir fark göstermediği görülmüştür.
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin 2'nci düzey illerde görev yapan müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin görev yapılan coğrafyaya göre anlamlı bir fark gösterdiği sonucuna ulaşılrken mesleğe bağlılık düzeyinde anlamlı bir fark göstermediği görülmüştür.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi düzeylerinin 1'inci düzey illerde görev yapan müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu illerde lisansüstü çalışmaların yapıldığı kurumların fazla olması ve müzik derneklerinin varlığı gibi durumların müzik öğretmenlerinin tutumlarını etkilediği söylenebilir.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe verilen önem düzeylerinin 2'nci ve 3'üncü düzey illerde görev yapan müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu illere genellikle yeni mezun öğretmenlerin atanmış olması ve bu düzeylerdeki illerin genellikle müzik dersini görmeyen ama ilgili öğrencilerden oluşuyor olması müzik öğretmenlerimizin mesleğe önem vermelerini sağladığı söylenebilir.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin genel tutum düzeylerinin 1'inci düzey illerde görev yapan müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Okul türü – il gelişmişlik düzeyi etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyinde farklılaştığı görülürken, mesleğe bağlılık düzeyinde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Meslek gelişimi ve ilgi için, 1'inci ve 3'üncü düzey illerdeki özel okullarda görev yapan müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda bu gelişmişlik düzeyindeki özel okullarda görevli müzik öğretmenlerinin meslek

gelişimi ve ilgi noktasında devlet okullarında görevli öğretmenlerden daha yüksek düzeyde tutuma sahip oldukları söylenebilir.

- Mesleğe verilen önem için, 3'üncü düzey illerdeki özel okullarda görev yapan müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe verilen önem noktasında devlet okullarında görevli müzik öğretmenlerinden daha yüksek düzeyde tutuma sahip oldukları düşünülebilir.
- Genel tutum için, 1'inci ve 3'üncü düzey illerdeki özel okullarda görev yapan müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda bu gelişmişlik düzeyindeki özel okullarda görevli müzik öğretmenlerinin genel tutum düzeylerinin devlet okullarında görevli öğretmenlerden daha yüksek düzeyde tutuma sahip oldukları söylenebilir.

5.1.4.12. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim Alma Durumuna Göre Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin müzik eğitimi alanında HİE alma durumuna ve alınan HİE sayısına göre nasıl farklılaştığını tespit etmek için t-testi ve One Way ANOVA testi yapılmıştır. Buna göre;

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin HİE alma durumuna göre farklılaştığı ve farklılaşmanın HİE alan müzik öğretmenlerinin lehine olduğu görülmüştür. Bunun dışında mesleğe bağlılık düzeyinin HİE alma durumuna göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin müzik eğitimi alanında aldıkları HİE sayısına göre farklılaştığı, mesleğe bağlılık düzeyinin ise farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre; alınan HİE sayısı arttıkça meslek gelişimi ve ilgi düzeyinin yükseldiği, müzik eğitimi alanında 4 ve üstü sayıda HİE alan müzik öğretmenlerinin HİE almayan veya 1 defa alan müzik öğretmenlerine göre yüksek olduğu görülmüştür.

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin, müzik eğitimi alanında HİE almayan müzik öğretmenleri aleyhine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin müzik eğitimi alanında HİE alma durumuna göre farklılaştığı ve farklılaşmanın müzik eğitimi alanında HİE alan müzik öğretmenleri lehine olduğu görülmüştür. Bunun dışında mesleğe bağlılık düzeylerinin müzik eğitimi alanında HİE alma durumuna göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin müzik eğitimi alanında HİE alma sayısına göre farklılaştığı ve farklılaşmanın müzik eğitimi alanında 4 ve üstü sayıda HİE almış olan öğretmenlerinin lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Elde edilen sonuçlar; müzik eğitimi alanında HİE alma durumunun ve müzik eğitimi alanında HİE alma sayısının müzik öğretmenlerinin tutum düzeyleri üzerinde etkili olabileceğini göstermektedir.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü – müzik eğitimi alanında HİE alma durumu ve sayısı etkileşimine göre farklılaşmayı karşılaştırmak için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testi sonuçlarına göre;

- Okul türü ve müzik eğitimi alanında HİE alma durumu etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyinde anlamlı bir fark yaratmadığı, mesleğe bağlılık düzeyinde ise devlet okullarında görev yapan ve müzik eğitimi alanında HİE almış olan müzik öğretmenleri lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Okul türü ve müzik eğitimi alanında HİE alma sayısı etkileşiminin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyleri üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin genel eğitim alanında HİE alma durumuna ve alınan HİE sayısına göre nasıl farklılaştığını tespit etmek için t-testi ve One Way ANOVA testi yapılmıştır. Buna göre;

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin genel eğitim alanında HİE alma durumuna göre fark yaratmadığı, mesleğe bağlılık düzeyinde ise genel eğitim alanında HİE alan müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin genel eğitim alanında HİE alma sayısına göre farklılaştığı, mesleğe bağlılık düzeyinin ise farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Devlet okullarında meslek gelişimi ve ilgi düzeyinin genel eğitim alanında 1 defa HİE almış olan müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı görülürken, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyleri için genel eğitim alanında 1 defa ve 4 ve üstü sayıda HİE almış olan müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin genel eğitim alanında HİE alma durumuna göre fark yaratmadığı, mesleğe bağlılık düzeyinde ise genel eğitim alanında HİE alan müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık düzeylerinin genel eğitim alanında HİE alma sayısına göre farklılaşmadığı görülürken, meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeylerinin genel eğitim alanında 4 ve üstü sayıya HİE almış olan müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin okul türü – genel eğitim alanında HİE alma durumu ve sayısı etkileşimine göre farklılaşmayı karşılaştırmak için Two Way ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan Two Way ANOVA testi sonuçlarına göre;

- Okul türü – genel eğitim alanında HİE alma durumuna göre; meslek gelişimi ve ilgi boyutunda özel okullarda görev yapan ve genel eğitim alanında HİE alan müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı, mesleğe bağlılık boyutunda ise devlet okullarında görev yapan ve genel eğitim alanında HİE alan müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

- Mesleğe bağlılık noktasında devlet okullarında görev yapan ve genel eğitim alanında HİE almayan müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı, genel tutum düzeyinin ise genel eğitim alanında HİE almış olan özel okullarda görev yapan müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı görülmüştür.
- Okul türü – genel eğitim alanında HİE alma sayısına göre incelendiğinde; meslek gelişimi ve ilgi boyutunun genel eğitim alanında 2 defa ve 4 ve üstü sayıda HİE almış özel okul öğretmenlerinin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Mesleğe verilen önem için yine özel okullarda görev yapan 4 ve üstü sayıda HİE almış olan müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı görülürken, devlet okullarında görev yapan ve genel eğitim alanında HİE almamış müzik öğretmenleri lehine de farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Genel tutum düzeyinin ise özel okullarda görev yapan ve genel eğitim alanında 4 ve üstü sayıda HİE almış olan müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.5. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumları ve Meslek Tutumları Arasındaki İlişki Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi düzeyleri ile içsel doyum, dışsal doyum ve genel iş doyum düzeyleri arasında pozitif yönde ve zayıf düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık düzeyleri ile içsel doyum dışsal doyum ve genel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde ve Zayıf düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe verilen önem düzeyleri ile içsel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılırken, dışsal doyum ve genel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde ve zayıf düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin genel tutum düzeyleri ile içsel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu, dışsal doyum ve genel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde ve zayıf düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi düzeyleri ile içsel doyum ve genel iş doyum düzeyleri arasında pozitif yönde ve

orta düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılırken, dışsal doyum düzeyleri arasında pozitif yönde ve zayıf düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık düzeyleri ile içsel doyum, dışsal doyum ve genel iş doyum düzeyleri arasında pozitif yönde ve çok zayıf düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleğe verilen önem düzeyleri ile içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin genel tutum düzeyleri ile içsel doyum, dışsal doyum ve iş genel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi düzeyleri ile içsel doyum, dışsal doyum ve genel iş doyum düzeyleri arasında pozitif yönde ve zayıf düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin mesleğe bağlılık düzeyleri ile içsel doyum, dışsal doyum ve genel iş doyum düzeyleri arasında pozitif yönde ve zayıf düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin mesleğe verilen önem düzeyleri ile içsel doyum ve genel iş doyum düzeyleri arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu görülürken, dışsal doyum düzeyleri arasında pozitif yönde ve zayıf düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin genel tutum düzeyleri ile içsel doyum ve genel doyum düzeyleri arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılırken, dışsal doyum düzeyleri arasında pozitif yönde ve zayıf düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.6. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Müzik Dersi Tutumlarına Yönelik Sonuçlar

Devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının tespit edilmesi için Müzik Dersi Tutum Ölçeği (MDTÖ) kullanılmıştır. Tek boyutlu olan ölçeğe öğrencilerin verdiği cevaplar analiz edilmiş ve elde edilen toplam puan soru sayısına bölünerek öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeyi ortaya çıkartılmıştır.

Devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeyleri ortalaması 3,06 olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin “Orta” düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeyleri ortalaması 3,16 olarak hesaplanmıştır. Buna göre özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin “Orta” düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeyleri ortalaması 3,08 olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin “Orta” düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.7. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Kişisel Değişkenlerine Göre Müzik Dersi Tutum Düzeylerine Yönelik Sonuçlar

Devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeyleri okul türü, cinsiyet, coğrafi bölge, aylık gelir, anne – baba eğitim durumu, çalgı öğrenme durumu ve GSL – konservatuvar istek durumlarına göre incelenmiştir.

5.1.7.1. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Okudukları Okul Türüne Göre Müzik Dersi Tutumlarına Yönelik Sonuçlar

Yapılan betimleyici ve tanılayıcı istatistiğe göre; devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin 3,06 (Orta), özel okullarda okuyan öğrencilerin 3,16 (Orta) olduğu görülmüştür. Yapılan t-testi sonuçlarına göre;

- Devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin okul türüne göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.7.2. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Müzik Dersi Tutumlarına Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaştığı görülmüştür. Buna göre; kız öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin erkek öğrencilerin tutum düzeylerinden yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Buna göre; kız öğrencilerin

müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin erkek öğrencilerin tutum düzeyinden yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin okul türü – cinsiyet etkileşimine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.7.3. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Yaşadıkları Coğrafi Bölgeye Göre Müzik Dersi Tutumlarına Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin coğrafi bölgeye göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre; Marmara bölgesinde okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin Akdeniz bölgesinde okuyan öğrencilerin lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin coğrafi bölgeye göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre; Akdeniz, Ege, İç Anadolu, Karadeniz ve Marmara Bölgelerinde okuyan öğrencilerin lehine sonuçlandığı görülmüştür.
- Okul türü – coğrafi bölge etkileşiminin öğrencilerin müzik dersi tutum düzeyleri üzerinde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Akdeniz ve İç Anadolu Bölgelerinde özel okullarda okuyan öğrencilerin, Doğu Anadolu Bölgesinde ise devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersi tutum düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.7.4. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Aylık Gelire Göre Müzik Dersi Tutumlarına Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının aylık gelire göre farklılaştığı görülmüştür. Buna göre müzik dersine yönelik tutum düzeyinin 9000 TL ve üstü aylık gelire sahip öğrencilerin lehine sonuçlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca 5000 – 6999 TL ve 7000 – 8999 TL aylık gelire sahip öğrencilerin müzik dersi tutum düzeylerinin de yüksek olduğu tespit edilmiştir.
- Özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının aylık gelire göre farklılaştığı görülmüştür. Buna göre müzik dersi tutum düzeyinin 5000 – 6999 TL ve 7000 – 8999 TL aylık gelire sahip öğrencilerin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

- Okul türü – aylık gelir etkileşiminin müzik dersi tutum düzeyleri üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.7.5. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Aile Eğitim Durumuna Göre Müzik Dersi Tutumlarına Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersi tutum düzeylerinin anne eğitim durumuna göre farklılaştığı görülmüştür. Buna göre anneleri ortaokul ve lise mezunu olan öğrencilerin müzik dersi tutum düzeylerinin anneleri ilkökul mezunu olan öğrencilere göre yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersi tutum düzeylerinin baba eğitim durumuna göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersi tutum düzeylerinin anne eğitim durumuna göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersi tutum düzeylerinin baba eğitim durumuna göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Okul türü – anne eğitim durumu etkileşiminin müzik dersi tutum düzeyleri üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Okul türü – baba eğitim durumu etkileşiminin müzik dersi tutum düzeyleri üzerinde anlamlı bir fark oluşturduğu görülmüştür. Buna göre; devlet okullarında ilkökul mezunu baba lehine, özel okullarda ise lise mezunu baba lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.7.6. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Okulda Çalgı Öğrenme Durumlarına Göre Müzik Dersi Tutumlarına Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin okulda çalgı öğrenme durumuna göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin okulda çalgı öğrenme durumuna göre farklılaştığı görülmüştür. Buna göre okulda çalgı öğrenen öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Okul türü – okulda çalgı öğrenme durumu etkileşiminin müzik dersine yönelik tutum düzeyinde anlamlı bir fark oluşturduğu görülmüştür. Buna göre özel okullarda “evet” cevabını veren öğrenciler lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılrken, devlet okullarında “hayır” cevabını veren öğrenciler lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.7.7. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Özel Kurslarda Çalgı Öğrenme Durumlarına Göre Müzik Dersi Tutumlarına Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin özel kurslarda çalgı öğrenme durumuna göre farklılaştığı görülmüştür. Buna göre özel kurslarda çalgı öğrenen öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin özel kurslarda çalgı öğrenme durumuna göre farklılaştığı görülmüştür. Buna göre özel kurslarda çalgı öğrenen öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Okul türü – özel kurslarda çalgı öğrenme durumu etkileşiminin müzik dersi tutum düzeyleri üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.7.8. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Seçmeli Müzik Dersi Alma Durumlarına Göre Müzik Dersi Tutumlarına Yönelik Sonuçlar

Araştırmanın 8'inci sınıfta okuyan öğrencilere uygulanmış olması ve sadece özel okullarda okuyan 8'inci sınıf öğrencilerinin seçmeli müzik dersi alıyor olmasından ötürü bu soruda sadece özel okul öğrencilerinin vermiş olduğu cevaplar incelenmiştir. Buna göre;

- Özel okullarda seçmeli müzik dersi alan öğrencilerin müzik dersi tutum puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.7.9. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Ortaokuldan Sonra GSL veya Konservatuara Devam Etme İsteklerine Göre Müzik Dersi Tutumlarına Yönelik Sonuçlar

- Devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersi tutum düzeylerinin ortaokuldan sonra GSL veya konservatuara devam etme isteklerine göre farklılaştığı görülmüştür. Buna göre lise eğitimini GSL veya konservatuar gibi mesleki müzik eğitimi kurumlarında sürdürmek isteyen öğrencilerin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersi tutum düzeylerinin ortaokuldan sonra GSL veya konservatuara devam etme isteklerine göre farklılaştığı görülmüştür. Buna göre lise eğitimini GSL veya konservatuar gibi mesleki müzik eğitimi kurumlarında sürdürmek isteyen öğrencilerin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

- Okul türü – GSL veya konservatuar istek durumu etkileşiminin müzik dersi tutum düzeyleri üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.8. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mesleğe Yönelik Tutum Düzeyleri ile Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkiye Dair Sonuçlar

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyleri ile devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeyleri arasında negatif yönde, çok düşük düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyleri ile özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeyleri arasında negatif yönde, çok düşük düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırmaya katılan tüm müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi, mesleğe bağlılık, mesleğe verilen önem ve genel tutum düzeyleri ile tüm öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeyleri arasında negatif yönde, çok düşük düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.9. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu Düzeyleri ile Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkiye Dair Sonuçlar

- Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel iş doyum düzeyleri ile devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları arasında pozitif yönde, çok düşük düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genele iş doyum düzeyleri ile özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeyleri arasında negatif yönde, çok düşük düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel iş doyum düzeyleri ile araştırmaya katılan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeyleri arasında negatif yönde, çok düşük düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.10. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Meslek Görüşlerine Yönelik Sonuçlar

Araştırmanın 10'uncu alt probleminde devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerine;

- Hizmet öncesi ve hizmet sürecine yönelik görüşleri,
- Müzik öğretmenliği mesleğine yönelik görüşleri,
- Öğrenci, idare ve velilerin müzik dersine yönelik görüşleri,
- Uzaktan müzik eğitimine yönelik görüşleri,
- Devlet – özel okullardaki müzik derslerinin yapısı ve olanaklarına yönelik görüşleri,
- Müzik eğitimine yönelik seminer ve HİE faaliyetlerine yönelik görüşlerine yönelik sorular sorulmuştur.

Müzik öğretmenlerinin verdikleri cevaplar ilgili alt problemlerin başlığı altında tema, alt tema, kod, frekans ve yüzde olarak analiz edilmiştir. Araştırmanın sonuçları yazılırken ilgili alt tema altında soru ve soruya yönelik oluşturulan tema, alt tema ve kodlar verilmiştir.

5.1.10.1. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Görüşlerine Dair Sonuçlar

“Mezun olunan lisans programının müzik öğretmenliği yeterliliklerine etkisi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?” sorusuna yönelik olarak

- “Mezun olunan lisans programının öğretmen yeterliliklerine etkisine yönelik müzik öğretmeni görüşleri” teması, bu temaya bağlı olarak “yeterli” ve “yetersiz alt temaları oluşturulmuştur.
- “Yeterli” alt temasına yönelik olarak; staj olanağı, deneyim elde etme, mesleki avantaj ve akademik kadro yönünden mezun oldukları lisans programını yeterli buldukları sonucuna ulaşılmıştır.
- “Yetersiz” alt temasına yönelikse uygulama anlamında yetersiz olduğu, müzik eğitimi programı ile gerçek yaşamda uygulanan arasında tutarsızlık yaşandığı, bilgilerini aktaramadıkları, ulusal müzik ve eşlik noktasında yetersiz buldukları sonuçlarına ulaşılmıştır.

“Mesleğe başlamadan önceki beklentilerinizle mesleğe başladıktan sonra yaşadıklarınız arasında nasıl bir fark görüyorsunuz?” sorusuna yönelik olarak;

- “Müzik öğretmenlerinin hizmet öncesi beklentileri ve hizmet süreci yaşadıkları farklara yönelik görüşleri” teması, bu temaya bağlı olarak “fark var” ve “fark yok” alt teması oluşturulmuştur. “Fark var” alt temasına yönelik olarak “hizmet öncesi ve “hizmet sonrası” alt temaları oluşturulmuştur.
- “Fark var” alt teması altında oluşturulan “hizmet öncesi” alt temasında müzik öğretmenlerinin, idealist ve beklenti içinde oldukları, profesyonel eğitim verebilecekleri düşüncesinde oldukları, iyi şeyler yapabilecekleri fikrinde oldukları ve mesleğe yönelik hayallere sahip oldukları yönünde cevaplar verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.
- “Fark var” alt teması altında oluşturulan “hizmet süreci” alt temasına müzik öğretmenlerinin, imkânsızlıklarla karşılaştıkları, önemsenmedikleri, hayal kırıklığı yaşadıkları, öğrenci ilgisi ve hazır bulunuşluğu noktasında yetersizliklerle karşılaştıkları, sömürdükleri, yıprandıkları, prosedürlerle boğuştukları, yoğunluk yaşadıkları ama tüm bunlara rağmen özveri içinde çalıştıkları yönünde cevaplar verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.
- “Fark yok” alt temasına yönelik olarak, alınan eğitim noktasında beklentilerinin karşılandığı, ne olursa olsun mesleğe bağlı kaldıkları ve deneyimler el ettikleri yönünde cevaplar verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

“Mesleğinizin maddi ve manevi yönden sizi tatmin etme noktasında fikirleriniz nelerdir?” sorusuna yönelik olarak;

- “Müzik öğretmenliği mesleğinden tatmin olma noktasında öğretmen görüşleri” teması, bu temaya bağlı olarak “maddi” ve “manevi” alt temaları oluşturulmuştur.
- “Maddi” alt temasına yönelik olarak araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun tatmin olmadığı sonucuna ulaşılırken, zorlandıkları yönünde cevaplar geldiği görülmüştür. Buna karşın maddi yönden tatmin olduklarının, gelir düzeylerinin normal olduğuna yönelik cevaplar verdikleri görülürken maddi tatminin ikinci planda olduğu ve ikinci planda tutulması gerektiğine yönelik cevapların verildiği sonucuna ulaşılmıştır.
- Manevi” alt temasına yönelik olarak; öğrenci ilgisizliği, tatmin etmiyor, heyecan kalmadı, yorgunluk, zorlanma, yıpratıcı, fiziki imkansızlık gibi olumsuz

yanıtların verildiği görülürken; tatmin ediyor, etkinlikler tatmin edici, seyerek yapma, deneyim, motivasyon ve fiziki imkanlar gibi olumlu cevapların da verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

“Müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusuna yönelik olarak;

- “Devlet ve özel okullardaki müzik öğretmenlerinin meslek tutumuna ilişkin müzik öğretmeni görüşleri?” teması ve bu temaya bağlı olarak “devlet okulu müzik öğretmeni tutumları”, “özel okul müzik öğretmeni tutumları” ve “fark yok” alt temaları oluşturulmuştur.
- “Devlet okulu müzik öğretmeni tutumları” alt temasına yönelik olarak; devlet okullarının rahat olduğu, öğretmenin vicdanına kaldığı, memur anlayışına sahip oldukları, iş karşılığını alamadıkları, ürünün önemli olmadığı, az çalıştıkları ama çok çalışıyor gibi gösterdikleri, kısıtlı imkânların yarattığı hayal kırıklığının olduğu, idarenin etkinlik beklemediği şeklinde cevapların verildiği sonucuna ulaşılmıştır.
- “Özel okul müzik öğretmeni tutumları” alt temasına yönelik olarak; ürünün çok önemli olduğu, müzik öğretmenin okulun reklam yüzü olduğu, öğretmenin yoğun olduğu, işlerin daha ciddi yapıldığı, mecburi olarak önemsendiği, az paraya çok iş yükü olduğu, olumlu bir tutuma sahip oldukları, imkanların çalışmaya ittiği, iş ve gelecek kaygısı taşıdıkları ve baskı olduğu şeklinde cevapların verildiği sonucuna ulaşılmıştır.
- “Fark yok” alt temasına yönelik olarak devlet ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin tutumlarında bir fark olmadığı yönünde cevap verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

“Müzik öğretmenlerinin iş doyumuna ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusuna yönelik olarak;

- “Devlet ve özel okullarda çalışan müzik öğretmenlerinin iş doyumuna yönelik müzik öğretmeni görüşleri” teması ve bu temaya bağlı “devlet okulu müzik öğretmenlerinin yüksek”, “devlet okulu müzik öğretmenlerinin düşük”, “özel okul müzik öğretmenlerinin yüksek”, “özel okul müzik öğretmenlerinin düşük”, “kişiden kişiye değişir” ve “fark yok” alt temaları oluşturulmuştur.

- “Devlet okulu müzik öğretmenlerinin yüksek” alt temasına yönelik olarak; maddi karşılığı alınmıyor, az işle uğraşma ve yükselme/terfi imkanı cevaplarının verildiği sonucuna ulaşılmıştır.
- “Devlet okulu müzik öğretmenlerinin düşük” alt temasına yönelik olarak; fiziki – teknik imkânsızlıklar, veli – idare – öğrenci bakış açısı ve takdir görmeme cevaplarının verildiği sonucuna ulaşılmıştır.
- “Özel okul müzik öğretmenlerinin yüksek” alt temasına yönelik olarak; materyal ve fiziki ortam, etkinlik, takdir görme, iş ile uyum ve öğrenci ilgisi cevaplarının verildiği sonucuna ulaşılmıştır.
- Özel okul müzik öğretmenlerinin düşük” alt temasına yönelik olarak; emek - maaş uyumsuzluğu, iş kaybetme kaygısı cevaplarının verildiği görülmüştür.
- “Kişiden kişiye değişir” alt temasına yönelik olarak; herkes imkânına göre çalışır, bransa ve mesleğe saygı, öğrenci öğretmeni doyuma ulaştırır, öğretmenin elinde şekliiden cevapların verildiği sonucuna ulaşılmıştır.
- “Fark yok” alt temasına yönelik olarak devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinde bir fark olmadığı yönünde cevap verildiği görülmüştür.

“Sizi müzik öğretmenliği mesleğine bağlayan etmenler nelerdir?” soruna yönelik olarak;

- “Müzik öğretmenlerini müzik öğretmenliği mesleğine bağlayan etmenlere yönelik görüşleri” teması ve bu temaya bağlı kodlar oluşturulmuştur.
- Müzik öğretmenlerini mesleğe bağlayan etmenler incelendiğinde; müziğe bağlılık, öğretmenlik isteği, çocuklara olan sevgi, müzikal geçmişleri, ailelerinin müziğe olan ilgileri, idealler, zorunluluk, yetenek, sahne isteği, sevme – sevilme ihtiyacı ve kadınlar için ideal bir meslek olduğu yönünde cevaplar verildiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

“Sizi müzik öğretmenliği mesleğinden soğutan etmenler nelerdir?” sorusuna yönelik olarak;

- “Müzik öğretmenlerini meslekten soğutan etmenlere yönelik görüşleri” teması ve bu temaya bağlı olarak “olumsuz bakış açısı”, “emeğin karşılığını alamama”, “çalışma şartları” ve “bir etmen yok” alt temaları oluşturulmuştur.

- “Olumsuz bakış açısı” alt temasına yönelik olarak; idare, öğrenci, veli ve diğer branş öğretmenlerinin ve diğer müzik öğretmenlerinin bakış açılarının ve genel sorunların meslekten soğutan etmenler olduğu yönünde cevapların verildiği sonucuna ulaşılmıştır.
- “Emeğin karşılığını alamama” alt temasına yönelik olarak; az maaş, öğrenci dönütünün yetersizliği, takdir edilmeme ve etkinlik yapamama yönünde cevapların verildiği sonucuna ulaşılmıştır.
- “Çalışma şartları” alt temasına yönelik olarak; imkânsızlık, evrak işleri, iş bilmeyen insanları, idare baskısı, hor görülme, yoğunluk ve müfredat yönünde cevaplar verildiği sonucuna ulaşılmıştır.
- “Bir etmen yok” alt temasına yönelik olarak; mesleğimi seviyorum ve bir etmen yok yönünde cevaplar verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.10.2. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Okul Ortamında Yer Alan İdare, Öğrenci, Veli Ve Diğer Branş Öğretmenlerinin Müzik Dersine Bakış Açıklarına Yönelik Görüşlerine Dair Sonuçlar

“Görev yaptığımız okulda dersine girdiğiniz öğrencilerin dersinize olan bakış açısı hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna yönelik olarak;

- “Öğrencilerin müzik dersine bakış açlarına yönelik müzik öğretmeni görüşleri” teması ve bu temaya bağlı kodlar oluşturulmuştur.
- Müzik öğretmeni görüşlerine göre öğrencilerin müzik dersine olan bakış açıları incelendiğinde; olumlu bakıldığı, müzik öğretmenine bağlı olduğu, merkezi sınav stresinin derse olan ilgiyi azalttığı, belirli bir kitlenin ilgili olduğu, kız öğrencilerin ve dışarıdan çalgı dersi alan öğrencilerin daha ilgili olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Buna ek olarak; basit bir ders olarak görüldüğü, genel bir ilgisizliğinde olduğu, keyif alındığı, not kaygısından ötürü ciddiye alındığı, mihver derslerin ilgiyi azalttığı, ciddiye alındığı, yetenek gerektirdiği, ilginin kişiden kişiye değiştiği, yaşa ve sınıfa göre fark ettiği ve aile faktörü cevaplarının verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

“Görev yaptığınız okulda idarecilerin (müdür, müdür yardımcıları, okul sahipleri vb.) dersinize olan bakış açısı hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna yönelik olarak;

- “Okul idarecilerinin müzik dersine bakış açlarına yönelik müzik öğretmeni görüşleri” teması ve bu temaya bağlı kodlar oluşturulmuştur.

- Müzik öğretmeni görüşlerine göre okul idarecilerinin müzik dersine bakış açıları incelendiğinde; destekleyici ve değer veriliyor cevaplarına karşı ilgi destek verilmiyor ve önemsiz bir ders olduğu yönünde cevaplar verildiği görülmüştür. Buna ek olarak işgüzarlık yapıldığı, idarenin ciddiyetinin dersi etkilediği, ciddiyetin müzik öğretmenine bağlı olduğu, görünürde desteklendiği, idarenin sanata ilgisinin etkili olduğu, ilk vazgeçilecek ders olduğu, idarenin bakış açısının geliştirilmesi gerektiği ve vitrin ders olarak görüldüğü yönünde cevaplar verildiği görülmüştür.

“Velilerin müzik dersine olan bakış açısı hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna yönelik olarak;

- “Velilerin müzik dersine bakış açılarına yönelik müzik öğretmeni görüşleri” teması ve bu temaya bağlı kodları oluşturulmuştur.
- Müzik öğretmeni görüşlerine göre velilerin müzik dersine olan bakış açıları incelendiğinde; Önemsiz görüldüğü, belirli velilerin ilgili olduğu ve olumlu bir bakış açısının da sergilendiği, ilgi ve alakanın müzik öğretmenine bağlı olduğunu, önemsendiği, velinin müziğe ilgisinin etkili olduğu, merkezi sınavlardan ötürü velilerin mihver derslere odaklandığı, hobi dersi olarak görüldüğü, bazı velilerin müzik dersinden habersiz olduğu ve velilerin öğrencileri için yüksek puan beklentisinde oldukları yönünde cevaplar verildiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

“Görev yaptığınız okulda diğer branş öğretmenlerinin dersinize olan bakış açısı hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna yönelik olarak;

- “Diğer branş öğretmenlerinin müzik dersine bakış açılarına yönelik müzik öğretmeni görüşleri” teması ve bu temaya bağlı kodlar oluşturulmuştur.
- Müzik öğretmeni görüşlerine göre diğer branş öğretmenlerinin müzik dersine olan bakış açıları incelendiğinde; iş birliği yapıldığı, önem verildiği kadar önemsiz bir ders olarak da görüldüğü, destekleyici oldukları, öğretmene göre değiştiği, joker ders olarak algılandığı, müzik öğretmenine bağlı olduğu, olumsuz anlamla eğlence dersi olarak görüldüğü, branşın küçümsendiği, merkezi sınavlardan etkilendiği yönünden cevaplar verildiği görülmüştür. Ayrıca müziğe ilgili öğretmenlerin olduğu, değer verildiği, terapi dersi olarak algılandığı, eğlenceli bir ders olarak kabul edildiği, kolay olarak algılandığı, müzik öğretmenlerinin tören zümresi olarak görüldüğü yönünde cevapların verildiği sonucuna ulaşılırken diğer

öğretmenlerin düşüncelerinin önemli olmadığına yönelik bir sonuca da ulaşılmıştır.

5.1.10.3. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşlerine Dair Sonuçlar

“Görev yaptığımız okulda uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik olarak öğrenci katılımı yönünden görüşleriniz nelerdir?” sorusuna yönelik olarak

- “Uzaktan eğitim sürecinde, öğrencilerin online derslere katılım durumuna yönelik müzik öğretmenleri görüşleri” teması ve bu temaya bağlı olarak “öğrenci katılımı düşük” ve “öğrenci katılımı yüksek” alt temaları oluşturulmuştur.
- “Öğrenci katılımı düşük” alt temasına yönelik olarak; sosyoekonomik durum, internet alt yapı yetersizliği, sınıf seviyesine göre katılım, son sınıfların katılımı düşük, merkezi sınav stresi, ilgisizlik, katılım kademeli düştü, cinsiyet değişkeni, not kaygısı ve müzik dersi sisteme alınmadı yönünde cevaplar verildiği sonucuna ulaşılmıştır.
- “Öğrenci katılımı yüksekti” alt temasına yönelik olarak; sorun olmadıkça katılım oldu, öğrenci ilgisi, merak, 5’inci ve 6’ncı sınıflar yüksek, ekstra etkinlikler ve mecburiyet yönünde cevaplar verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

“Görev yaptığımız okulda uzaktan eğitim imkânları yönünden görüşleriniz nelerdir?” sorusuna yönelik olarak

- “Uzaktan eğitim sürecinde müzik öğretmenlerine ve öğrencilere sağlanan imkânlara yönelik müzik öğretmeni görüşleri” teması ve bu temaya bağlı olarak “öğretmenler yönünden imkânlar”, “öğretmenler yönünden imkânsızlıklar”, “öğrenciler yönünden imkânlar” ve “öğrenciler yönünden imkânsızlıklar” alt temaları oluşturulmuştur.
- “Öğretmenler yönünden imkânlar” alt temasına yönelik olarak; kendi imkânlarımı kullandım, çalgı, EBA destek noktası, okulun kendi sistemi yönünde cevapların verildiği sonucuna ulaşılmıştır.
- “Öğretmenler yönünden imkânsızlıklar” alt temasına yönelik olarak; ders materyali ve fiziki zorluklar cevaplarının verildiği sonucuna ulaşılmıştır.
- “Öğrenciler yönünden imkânlar” alt temasına yönelik olarak; EBA destek noktası, okulun kendi sistemi ve tablet – bilgisayar yanıtlarının verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

- “Öğrenciler yönünden imkânsızlıklar” alt temasına yönelik olarak; internet, uygulama sorunları, teknik altyapı ve fiziki imkân yanıtlarının verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

“Görev yaptığınız okulda uzaktan eğitim uygulamalarında müzik dersi için kullandığınız veya uyguladığınız eğitim – öğretim uygulamaları ve yöntemleri yönünden görüşleriniz nelerdir” sorusuna yönelik olarak;

- “Uzaktan eğitim sürecinde kullanılan uygulama ve materyallere yönelik müzik öğretmeni görüşleri” teması oluşturulmuş ve bu tema bağlı olarak “çevrimiçi uygulamalar”, “yazılımlar” ve “çalgı” alt temaları oluşturulmuştur.
- “Çevrimiçi uygulamalar” alt temasına yönelik olarak; EBA destekli zoom, Youtube, müzik temalı belgeseller, e-kitap, okulun kendi sistemi cevaplarının verildiği sonucuna ulaşılmıştır.
- “Yazılımlar” alt temasına yönelik olarak; Power point, müzikatör, finale, garageband, studio one, learning app, gavotte cevaplarının verildiği sonucuna ulaşılmıştır.
- “Çalgı” alt temasına yönelik olarak; piyano, ukulele, keman, melodika ve flüt cevaplarının verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

“Görev yaptığınız okulda uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik olarak, okul idaresinin dersin işlenmesinde tanıdığı süre ve imkânlar yönünden görüşleriniz nelerdir?” sorusuna yönelik olarak;

- “Okul idaresinin uzaktan müzik eğitimi sürecinde müzik öğretmenlerine sağladığı imkânlar yönünden görüşler” teması ve bu temaya bağlı olarak “süre yönünden”, “program yönünden” ve “katılım yönünden” alt temaları oluşturulmuştur.
- “Süre yönünden” alt temasına yönelik olarak; 30 dakika ders, 40 dakika ders ve ders saati yetersiz yönünde cevapların verildiği sonucuna ulaşılmıştır.
- “Program yönünden” alt temasına yönelik olarak; Öğretmene göre program, düzensiz program, düzenli program, program zamanla oturdu, öğrenciye göre program, program zamanla bozuldu, sistemde müzik dersi yoktu, program yoğunluğu yönünden cevaplar verildiği sonucuna ulaşılmıştır.
- “Katılım yönünden” alt temasına yönelik olarak; sınıf birleştirme cevabının verildiği görülmüştür.

“İçinde bulunduğumuz Covid-19 pandemisi sürecinde yapılan uzaktan müzik eğitimi – öğretimi faaliyetlerinin öğretmenlik mesleğinize ve branşına yönelik etkileri noktasında görüşleriniz nelerdir?” sorusuna yönelik olarak;

- “Covid – 19 pandemi sürecinde yapılan uzaktan öğretim faaliyetlerinin branşa ve mesleğe etkilerine yönelik müzik öğretmeni görüşleri” teması ve bu temaya bağlı olarak “olumsuz etkileri” ve “olumlu etkileri” alt temaları oluşturulmuştur.
- “Olumsuz etkileri” alt temasına yönelik olarak; öğrenci etkileşimi olmadı, zorladı ve yordu, motivasyonum düştü, tek yöntemler ders işlendi, kazanımlar tamamlanamadı, toplu etkinlikleri yapılamadı, çalgı eğitimi zorladı, şarkı öğretimi yapılamadı, tam başarı sağlanamadı yönünde cevaplar verildiği sonucuna ulaşılmıştır.
- “Olumlu etkileri” alt temasına yönelik olarak; araştırmacılık, teknoloji, yaratıcılık, teorik bilgi, müzik teknolojileri, ilgi arttı, nota ile öğretim, sağlık konusunda sıfır risk, açıklarımı gördüm yönünde cevaplar verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.10.4. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Devlet ve Özel Okullardaki Müzik Dersi Yapısına Yönelik Görüşlerine Dair Sonuçlar

“Devlet okullarında ve özel okullarda verilen müzik derslerini karşılaştırdığımızda öğretim materyallerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusuna yönelik olarak;

- “Müzik öğretmenlerinin devlet ve özel okullardaki materyal ve fiziki olanaklara yönelik görüşleri” teması ve bu temaya bağlı olarak “devlet okulları avantajlı”, “özel okullar avantajlı” ve “materyal konusunda sıkıntının çözümü” alt temaları oluşturulmuştur.
- “Devlet okulları dezavantajlı” alt temasına yönelik olarak; ödenek yetersizliği, idare değer vermiyor, öğretmen çabası, imkanı öğretmen – öğrenci sağlıyor, müzik sınıfı yok yönünde cevaplar verildiği sonucuna ulaşılmıştır.
- “Özel okullar avantajlı” alt temasına yönelik olarak; ekonomik durum, materyale ulaşım kolaylığı, okulun prestiji, öğrenci – veli ilgisi cevapları verdiği sonucuna ulaşılmıştır.
- “Materyal konusunda sıkıntının çözümü” alt temasına yönelik olarak; imkanı öğretmen sağlar, idare desteği, öğrenci – öğretmen kendi materyalini yapabilir yönünde cevaplar verildiği görülmüştür.

5.1.10.5. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitime İçin Seminer ve HİE Çalışmalarına Yönelik Görüşlerine Dair Sonuçlar

“Meslek sürecinde kendinizi geliştirmek için ne gibi faaliyetler yapıyorsunuz?” sorusuna yönelik olarak;

- “Meslek sürecinde yapılan gelişim faaliyetlerine yönelik müzik öğretmeni görüşleri” teması ve bu temaya bağlı “Hizmet içi eğitim”, “kişisel çalışma”, özel kurslar”, “seminerler” ve “hiçbir şey” alt temaları oluşturulmuştur.
- “Hizmet içi eğitim” alt temasına yönelik olarak; MEB hizmet içi eğitim ve özel okul hizmet içi eğitim cevaplarının verildiği görülmüştür.
- “Kişisel çalışma” alt temasına yönelik olarak; çalgı eğitimi, yerel orkestra, lisansüstü eğitim, özel dernek, bilgi paylaşımı yönünde cevaplar verildiği görülmüştür.
- “Özel kurslar” alt temasına yönelik olarak; okul çalgıları, çal eğitimi ve Orff yöntemleri cevapları verilmiştir.
- “Seminerler” alt temasına yönelik olarak; Orff eğitimci eğitimi, akıl oyunları, masal anlatıcılığı, ritim, bedenden oyuna cevapları verilmiştir.
- Bunlar dışında “hiçbir şey” yanıtının da verildiği görülmüştür.

“Müzik eğitimi ve genel eğitim alanlarında yapılan seminer çalışmalarının müzik öğretmeni meslek gelişimine sağladığı katkı noktasında fikirleriniz nelerdir?” sorusu verimlilik ve etkinlik olmak üzere iki grupta değerlendirilmiştir.

- “Müzik öğretmenlerinin yapılan seminer ve HİE faaliyetlerinin verimine ilişkin görüşleri” teması ve bu temaya bağlı olarak “verimsiz” ve “verimli” alt temaları oluşturulmuştur.
- “Verimsiz” alt temasına yönelik olarak; dönem seminerleri, EBA HİE, meslek seminerleri ve hizmet içi eğitimler yönünde cevaplar verildiği sonucuna ulaşılmıştır.
- “Verimli” alt temasına yönelik olarak; özel seminerler ve son zamanki seminerler yönünde cevaplar verildiği görülmüştür.

Müzik öğretmenlerinin, seminer ve HİE faaliyetlerinde yapılan etkinliklere yönelik görüşleri incelendiğinde;

- “Müzik öğretmenlerinin yapılan seminer ve HİE faaliyetlerinde yapılan etkinliklere yönelik görüşleri” teması ve bu temaya bağlı “seminer”, “özel seminer” ve “hizmet içi eğitim” alt temaları oluşturulmuştur.
- “Seminer” alt temasına yönelik olarak; değerlendirme toplantısı ve dinleti cevaplarının verildiği sonucuna ulaşılmıştır.
- “Özel seminerler” alt temasına yönelik olarak, bin öğretmen bin ritim, beden perküsyon, Orff eğitimi ve Soundpainting yanıtlarının verildiği sonucuna ulaşılmıştır.
- “Hizmet içi eğitim” alt temasına yönelik olarak, iş güvenliği ve özel eğitim yanıtlarının verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

5.2. Tartışma

Araştırmanın bu kısmında hem müzik eğitimi alanında hem de genel eğitim alanında iş doyum ve tutum konulu araştırmalar ile araştırmanın sonuçları karşılaştırılmıştır.

5.2.1. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin İş Doyum ve Tutum Düzeylerine Yönelik Tartışma

5.2.1.1. İş Doyum, Tutum ve Okul Türü

Devlet okullarının ve özel okulların öğretmen kabul etme, işleyiş, eğitim – öğretim, eğitim materyaline ulaşma, yönetim ve denetim gibi alanlarda farklı yapılarda okullar olduğu düşünüldüğünde bu okullarda görev yapan öğretmenlerin de iş doyum ve mesleğe yönelik tutum düzeylerinin farklılaşacağı düşünülmektedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum düzeylerinin “memnun” düzeyde olduğu, dışsal doyum düzeylerinin “kararsız” düzeyde olduğu, genel iş doyum düzeylerinin ise “memnun” düzeyde olduğu görülmüştür. Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin ise içsel doyum düzeylerinin “memnun” düzeyde, dışsal doyum düzeylerinin ve genel doyum düzeylerinin “kararsız” düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan tüm müzik öğretmenlerinin içsel doyum düzeylerinin “memnun” düzeyde, dışsal doyum düzeylerinin “kararsız” düzeyde, genel doyum düzeylerinin ise “memnun” düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Müzik eğitimi literatürü incelendiğinde araştırmacıların farklı ölçeklerle müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerini incelediği görülmüştür farklı boyutlara sahip ölçeklerin Minnesota iş doyum ölçeğinden elde edilen cevaplarla karşılaştırılmıştır.

Öztürk (2021) 48 müzik öğretmeni üzerinde Paul E. Spector tarafından geliştirilen iş doyum ölçeğini uygulamış ve müzik öğretmenlerinin ücret boyutunda düşük, terfi, sosyal haklar, çalışma koşulları, ödül, yönetici ve iletişim boyutlarında orta, çalışma arkadaşları, işin doğası boyutlarında yüksek doyuma sahip olduklarını, genel doyum düzeylerinin ise orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır.

İnandık (2010) kendi geliştirmiş olduğu iş doyum ölçeğini uyguladığı araştırmasında “mesleğin çalışma şartları” ve “yönetim ve denetim biçimleri” boyutlarında az derecede, “mesleki ve sosyal ilişkiler” ve “ekonomik şartlar” boyutunda orta derecede, “meslek ve niteliği” ve “sosyal gereksinimler” boyutlarında ise yüksek derecede doyum aldıkları sonucuna ulaşırken müzik öğretmenlerinin orta derecede genel doyuma sahip olduklarını ifade etmiştir. Ayrıca özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyum ortalamalarının devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarından yüksek olduğu sonucuna ulaştığı görülmüştür.

İpek (2018) araştırmasında Gencer (2002) tarafından geliştirilmiş olan iş doyum ölçeğini kullanmış ve müzik öğretmenlerinin orta düzeyde iş doyumuna sahip olduğunu sonucuna ulaşmıştır.

Aras (2012) 248 müzik öğretmenine Weiss vd. (1697) tarafından geliştirilen Minnesota iş doyum ölçeğini uygulamış ve müzik öğretmenlerinin içsel doyum ve dışsal doyum düzeylerinin “memnun” düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Aynı ölçeği 125 müzik öğretmenine uygulayan Kabakcı ve Güdek (2020) müzik öğretmenlerinin içsel doyum düzeylerinin “çok memnun”, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin ise “memnun” düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Dursun'un (2015) 220 müzik öğretmeni üzerinde, Atayeter'in (2019) ise 110 müzik öğretmeni üzerinde yaptığı araştırmasında benzer sonuçlara ulaştıkları, müzik öğretmenlerinin içsel doyum düzeylerinin “memnun” düzeyde olduğunu, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin ise “kararsız” düzeyde olduğu sonuçlarına ulaştıkları görülmüştür. Ayrıca Dursun (2015) araştırmasında; devlet ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin de karşılaştırmış, içsel doyumda her iki okul türünde görev yapan müzik öğretmenlerinin “memnun” düzeyde oldukları, dışsal doyumda “kararsız” düzeyde oldukları, genel

doyum düzeyinde ise devlet okullarındaki müzik öğretmenlerinin “kararsız”, özel okullardaki müzik öğretmenlerinin ise “memnun” düzeyde oldukları görülmüştür.

Talışık (2016) 219 müzik öğretmenine Herzberg’in geliştirmiş olduğu iş doyum ölçeğini uygulamış, devlet ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin hemen hemen aynı düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmadan ve ilgili literatüre yönelik araştırmadan elde edilen sonuçlara göre genel anlamda müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin orta düzeyde veya kararsız düzeyde ya da yüksek düzeyde veya memnun düzeyde oldukları görülmüştür. Bu bağlamda Minnesota iş doyum ölçeğini uygulayan araştırmacıların sonuçlarıyla ilgili olarak araştırmanın; içsel doyum noktasında Aras’ın (2012), Dursun’un (2015) ve Atayeter’in (2019) araştırmasıyla, dışsal doyum noktasında Dursun (2015) ve Atayeter’in (2019) çalışmasıyla örtüştüğü görülebilir.

Araştırmalarında farklı ölçekler kullanan Öztürk’ün (2021) elde ettiği sonuçlarda, dışsal doyuma denk gelen ücret boyutunda müzik öğretmenlerinin düşük düzeyde doyum yaşadıklarını belirtmiştir. Araştırmada devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin iş karşılığında aldığı ücretten memnun düzeyde oldukları görülürken, özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin kararsız düzeyde oldukları bu noktada özellikle özel okullar noktasında Öztürk’ün (2021) araştırmasıyla örtüştüğü, devlet okulları noktasında çeliştiği görülebilir. İnandık (2010) ise araştırmasında Minnesota iş doyum ölçeğinde dışsal doyuma denk gelen çalışma şartları noktasında müzik öğretmenlerinin düşük düzeyde doyum yaşadıkları sonucuna ulaşmıştı. Araştırmada hem devlet hem de özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin çalışma şartları yönünden çok düşük düzeyde doyum yaşadıkları sonucuna ulaşıldığı düşünüldüğünde, İnandık’ın (2010) elde ettiği sonuçla örtüştüğü görülebilir. Buna rağmen Öztürk (2021) müzik öğretmenlerinin çalışma şartları yönünden orta düzeyde doyum yaşadıkları sonucuna ulaşması ise araştırmayla kısmen çelişen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Terfi noktasında Öztürk (2021) müzik öğretmenlerinin orta düzeyde doyum yaşadıklarını belirtirken, araştırmada terfi imkânı yönünden müzik öğretmenlerinin kararsız düzeyde doyum yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu noktada elde edilen sonuçların Öztürk’ün (2021) elde ettiği sonuçlarla kısmen de olsa örtüştüğü düşünülebilir.

Araştırmada müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri okul türüne göre de incelenmiş ve içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin devlet okulları lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Talışık (2016) devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin okul türüne göre farklılaşma göstermediğini ifade ederken, Dursun (2015) içsel doyum ve genel doyum düzeyinin özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığını belirtmiştir. İnandık, (2010) iş doyumunun alt boyutları olan “meslek ve niteliği”, “mesleki sosyal ilişkiler”, “yönetim ve denetim biçimi”, “sosyal gereksinimler” boyutlarının özel okullardaki müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır.

Elde edilen sonuçlarla yapılan araştırmaların sonuçlarının örtüşmediği, genellikle anlamlı bir farklılık çıkmadığı ya da özel okullarda görev yapan müzik öğretmenleri lehine farklılaşma olduğu görülmüştür. Buna göre araştırmadan elde edilen sonuçların literatürde yer alan araştırmalardan elde edilen sonuçlarla örtüşmediği tespit edilmiştir.

Araştırmanın tutum boyutuna yönelik sonuçlar incelendiğinde; devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi düzeyleri ve mesleğe verilen önem düzeylerinin yüksek, mesleğe bağlılık düzeylerinin çok yüksek olduğu görülmüş, genel tutum düzeylerinin ise yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin ise meslek gelişimi ve ilgi düzeylerinin yüksek, mesleğe bağlılık düzeylerinin çok yüksek, mesleğe verilen önem düzeylerinin orta, genel tutum düzeylerinin ise yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Tüm katılımcıların tutum düzeyleri incelendiğinde ise; meslek gelişimi ve ilgi düzeyleri ile mesleğe verilen önem düzeylerinin yüksek, mesleğe verilen önem düzeylerinin çok yüksek, genel tutum düzeylerinin ise yüksek düzeyde olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca müzik öğretmenlerinin meslek gelişimi ve ilgi ile mesleğe verilen önem boyutlarında devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenleri lehine farklılaşma olduğu görülürken, mesleğe verilen önem ile genel tutum düzeylerinin okul türüne göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Küçük (2012) Tufan ve Güdek (2008) tarafından geliştirilmiş olan Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum ölçeğini 50 müzik öğretmenine uygulamış ve uygulama sonucunda müzik öğretmenlerinin mesleğe yönelik olumlu tutuma sahip olduğu ve tutum düzeyinin okul türüne göre farklılaştığı ve farklılaşmanın devlet

okullarındaki müzik öğretmenlerinin lehine olduğu sonuçlarına ulaşmıştır. Elde edilen sonuçları ile Küçük'ün (2012) çalışmasından elde edilen sonuçların kısmen örtüştüğü görülebilir.

5.2.1.2. İş Doyum, Tutum ve Cinsiyet

Kadınların ve erkeklerin biyolojik ve psikolojik olarak farklı yapılarda olduğu ve bundan dolayı mesleğe yönelik tutumlarının ve iş doyumlarının farklı olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle araştırmada iş doyum ve tutumun cinsiyete göre nasıl farklılık göstereceği ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre; cinsiyetin hem iş doyumunu ve alt boyutlarında hem de tutum ve alt boyutlarında anlamlı bir fark göstermediği görülmüştür.

İş doyumuna yönelik müzik eğitimi alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde; Aras (2012), İnandık (2010), İpek (2018), Karabulut (2019), Oktay (2019), Öztürk (2021) yapmış olduğu araştırmalarda cinsiyetin iş doyumunu üzerinde bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaştıkları görülmüştür. Fakat Kabakcı ve Güdek (2020) yapmış olduğu araştırmada kadın müzik öğretmenlerinin lehine bir fark olduğu sonucuna ulaşırken, Talşık (2016) dışsal doyum noktasında, Dursun (2015) ise hem dışsal doyum hem de genel doyum noktasında kadın müzik öğretmenlerinin lehine bir fark olduğu sonucuna ulaşmıştır.

İş doyumuna yönelik genel eğitim alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde; Avşaroğlu et al. (2005), Azimi ve Durdağı (2019), Deveci (2021), Filiz (2014), Gafa, (2019), Gençay (2007), Karaköse ve Kocabaş (2006), Koç vd. (2009), Koruklu vd., (2013), Şahin (2013), Sarıçiftçi (2019) yapmış olduğu araştırmalarda cinsiyetin iş doyumunu üzerinde bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaştıkları tespit edilmiştir. Bunun aksine Göktaş (2007) içsel doyum noktasında erkek öğretmenlerin lehine, Atayeter (2019) dışsal doyum noktasında kadın öğretmenlerin lehine, Aydın (2006) Kumaş ve Deniz (2010), Tunacan ve Çetin (2009), Yılmaz vd., (2011) iş doyumunun kadın öğretmenlerin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca Taşdan ve Tiryaki, (2010) devlet ve özel okulları karşılaştırmalı olarak incelemiş ve iş doyumun cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucuna varmıştır.

Buna göre cinsiyetin iş doyum üzerinde ya farklılaşmadığı ya da çoğunlukla kadın öğretmenleri lehine farklılaştığı görülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın müzik eğitimi alanında Aras (2012), İnandık (2010), İpek (2018), Karabulut (2019), Oktay (2019) ve

Öztürk (2021) tarafından yapılan araştırmalarla örtüştüğü, Dursun (2015), Kabakcı ve Güdek (2020) ve Talşık (2016) tarafında yapılan çalışmalarla çeliştiği görülürken, genel eğitim alanında Avşaroğlu vd. (2005), Azimi ve Durdağı (2019), Deveci (2021), Filiz (2014), Gafa, (2019), Gençay (2007), Karaköse ve Kocabaş (2006), Koç vd. (2009), Koruklu vd., (2013), şahin (2013), Sarıçiftçi (2019), Taşdan ve Tiryaki, (2010) tarafından yapılan araştırmalarla örtüştüğü, Aydın (2006), Göktaş (2007), Kumaş ve Deniz (2010), Tunacan ve etin (2009), Yılmaz vd., (2011) tarafından yapılan çalışmalarla çeliştiği görülmüştür.

Tutuma yönelik müzik eğitimi alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde, yapılan çalışmaların genellikle retmen adayları üzerinde yoğunlaştığı yalnızca Kk (2012) tarafından yapılan çalışmada müzik retmenlerinin tutum düzeylerinin tespit edildiği görülmüştür. Kılınçer ve Afacan (2019), Konuk (2011) Kk (2012) yapmış olduğu araştırmalarda cinsiyetin tutum üzerinde bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaştıkları görülmüştür. Bulut (2011), Dalkıran ve Yıldız (2016) Hüzmeli (2017), Sağlam (2008) tutumun kadınlar lehine farklılaştığı sonucuna ulaştıkları görülmüştür.

Tutuma yönelik genel eğitim alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde; Dalaman, (2021), Saykay (2021), Semerci ve Semerci (2004) tarafından yapılan çalışmalarda cinsiyetin tutum üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaştıkları görülmüştür. Sarıköse (2021) yapmış olduğu çalışmada okul gelişimine katkıda bulunma boyutunda erkek üretmenler lehine, Altay (2021) ise meslek gelişimine açık olma boyutunda kadın üretmenler lehine farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır.

Hem müzik eğitimi alanında hem de genel eğitim alanında yapılan çalışmaların sonuçları incelendiğinde tutumun ve tutum alt boyutlarının genellikle cinsiyete göre farklılaşmadığı ya da kadın üretmenler / retmen adayları lehine farklılaştığı görülmüştür. Bu bağlamda müzik eğitimi alanında Kılınçer ve Afacan (2019), Konuk (2011) Kk (2012) tarafından yapılan çalışmalarla örtüştüğü, Bulut (2011), Dalkıran ve Yıldız (2016) Hüzmeli (2017), Sağlam (2008) tarafından yapılan çalışmalarla çeliştiği görülürken, genel eğitim alanında Dalaman, (2021), Saykay (2021), Semerci ve Semerci (2004) tarafından yapılan çalışmalarla örtüştüğü, Sarıköse (2021) ve Altay (2021) tarafından yapılan çalışmalarla çeliştiği görülmektedir.

Müzik eğitimi alanında yapılan tutum konulu çalışmaların genellikle müzik retmeni adayları üzerinde yoğunlaştığı dşnldğinde, müzik retmeni adaylarının

hizmet öncesinde tutum konusunda farklılaştıkları, göreve başladıktan sonra tutum düzeylerinin düştüğü veya yükseldiği düşünülebilir.

5.2.1.3. İş Doyum, Tutum ve Yaş

İnsanların her yaş düzeyinde farklı ruh ve enerji hallerinde oldukları, bu durumun da gerek sosyal yaşantısını gerek iş yaşantısını gerekse aile yaşantısını etkileyebileceği düşünülmektedir. Bireylerin genç yaşlardaki duygu durumları, enerjileri, bakış açıları zaman ilerledikçe hem deneyim ve tecrübeler neticesinde olumlu veya olumsuz yönlerde değişebilmektedir. Yaş faktörünün iş doyumunu ve tutumu etkileyen bir etken olabileceği, belirli yaş aralığındaki bireylerin iş doyumlarının ve meslek tutumlarının farklılık göstereceği düşünülmektedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; Devlet okullarında görev yapan 40 yaş üstü müzik öğretmenlerinin dışsal doyumlarının, devlet okullarında görev yapan 22 – 24 ve 40 yaş üstü aralıklardaki müzik öğretmenlerinin genel iş doyumlarının, 30 – 34 yaş aralığında özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel, dışsal ve genel doyumlarının yüksek olduğu görülmüştür. Tutum düzeylerine bakıldığında; devlet okullarında görev yapan 22 – 24 ve 25 – 29 yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin tutum ve tutum alt boyut düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Aynı şekilde özel okullarda görev yapan 22 – 24 ve 30 – 34 yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin tutum ve tutum alt boyut düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İş doyumuna yönelik müzik eğitiminde yapılan çalışmalar incelendiğinde; Atayeter (2019) 31 – 35 ile 36 ve üstü yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin 25 yaş altı müzik öğretmenlerine göre yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Dursun (2015) 40 yaş üstü müzik öğretmenlerinin içsel, dışsal ve genel iş doyum düzeylerinin 21 – 29 ile 30 – 39 yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinden yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bunlardan farklı olarak Aras, (2012) 22 – 30 ile 31 – 39 yaş aralıklarındaki müzik öğretmenlerinin dışsal doyum düzeylerinin 40 yaş üstü müzik öğretmenlerine göre yüksek olduğu, İpek (2018) ise yaş değişkeninin iş doyumunu üzerinde fark oluşturmadığı sonucuna ulaştıkları görülmüştür.

İş doyumuna yönelik genel eğitimde yapılan çalışmalar incelendiğinde; Göktaş (2007) 26 – 30 yaş aralığındaki öğretmenlerin iş doyum düzeyinin 36 – 41 ile 42 ve üzeri yaş aralıklarındaki öğretmenlerin düzeyinden yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Deniz, (2010) 20 – 25 yaş arası öğretmenlerin 36 – 30, 31 – 40, 41 ve üstü yaş aralığındaki

öğretmenlerden ve 41 yaş ve üstü öğretmenlerin 36 – 30 ve 31 – 40 yaş arası öğretmenlerden hem içsel hem de dışsal doyum düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Genellikle uç yaş gruplarında iş doyum düzeyinin yüksek çıkmasına rağmen Deveci (2021) 26 – 30 yaş arası öğretmenlerin içsel doyum düzeylerinin 25 yaş altı öğretmenlerden yüksek düzeyde olduğu, 46 yaş üstü öğretmenlerin içsel doyum düzeylerinin 36 – 40 yaş arası öğretmenlerden yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca 26 – 30 ve 46 yaş üstü grubundaki öğretmenlerin dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin 25 yaş altı ve 31 – 35 yaş arasındaki öğretmenlerden yüksek çıktığı sonucuna ulaşmıştır. Bunlar dışında Avşaroğlu vd. (2005), Filiz, (2014), Şahin, (2013) Tunacan ve Çetin (2009) yaş değişkeninin iş doyum üzerinde farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum araştırmalarının çoğu müzik öğretmeni adaylarına uygulandığı bundan dolayı geniş bir yaş grubunu kapsamadığı hatta birçok çalışmada yaş değişkeninin ele alınmadığı görülmüştür. Yalnızca Küçük (2012) müzik öğretmenlerinin tutum düzeylerini incelediği çalışmasında müzik öğretmenlerinin tutum puanlarının yaş üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı sonucuna ulaşmıştır. Genel öğretmenler üzerinde yapılan araştırmalar incelendiğinde Sarıköse, (2021); Saykay, (2021) öğretmenlerin tutum düzeylerinin yaş değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaştıkları görülmüştür.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar, hizmet sürecinde yer alan öğretmenlerin tutum düzeylerini inceleyen araştırmalarla çeliştiğini göstermiştir. Tutumun değişebilen bir özellik olabileceği görüşünden yola çıkılarak gerek devlet okullarında gerek özel okullarda çalışan öğretmenlerin hizmet süreçleri boyunca tutum düzeylerinin çeşitli nedenlerden ötürü değişebileceği düşünülmektedir.

5.2.1.4. İş Doyum, Tutum ve Kıdem

Bir meslekte tecrübe elde etmek o meslekte geçirilen süre ile ilgilidir. Bu bağlamda çalışanların kıdem düzeyinin arttıkça meslekten elde ettikleri tecrübenin artabileceği düşünülmektedir. Öğretmenliğin tecrübe gerektiren bir meslek olduğu düşünülebilir. Okul içerisinde karşılaşılabilecek tüm durumlara karşı kıdemli bir öğretmen ile yeni başlayan bir öğretmenin vereceği tepki farklı olabilir. Bunun dışında öğretmenin, öğretmenlik mesleğine adapte olması zaman alabilecek bir durum olarak görülebileceği gibi göreve yeni başlayan bir öğretmenin heyecanından ötürü mesleğe çabuk adapte olabileceği düşünülebilir. İki türlü duruma göre öğretmenin iş doyumunu ve mesleğe yönelik tutumunu etkilebilir.

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre; iş doyumunu için devlet okullarında 25 yıl üstü kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin iş doyum ve alt boyut düzeylerinin yüksek olduğu, özel okullarda ise özellikle 10 – 14 yıl kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Tutum düzeyine yönelik olarak mesleğe bağlılık düzeyinde farklılaşma olmadığı görülürken, 1 – 4 ve 25 yıl üstü kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin tutum ve diğer alt boyutlarının yüksek olduğu, özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin tutum düzeylerinin ise kıdeme göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Müzik eğitimi alanında iş doyumuna yönelik yapılan çalışmalar incelendiğinde; Aras (2012), Kabakcı ve Güdek (2020), Karabulut (2019) kıdemin iş doyumunu üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaştıkları görülmüştür. Buna karşın Öztürk (2021) 1 – 5 yıl arası kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin yüksek olduğu, Talşık, (2016) 1 – 5 yıl arası kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin kıdemli müzik öğretmenlerine göre daha az doyum sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Atayeter, (2019) 7 yıl üzeri kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin yüksek olduğu, İpek, (2018) ise 5 yıldan az ve 16 – 20 yıl arası kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin yüksek iş doyum düzeyinde olduğu sonuçlarına ulaşmıştır. Dursun (2015) ise 10 yıl ve üzeri kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaştığı görülmüştür.

İnandık (2010) kıdemin iş doyumunu üzerinde farklılaşmadığı sonucuna ulaşmasına rağmen, meslek niteliği, mesleki çalışma ve sosyal gereksinim boyutlarında 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin yüksek doyum sağladığı, mesleki çalışma ve sosyal gereksinim konusunda ise 1 – 5 yıl kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin daha az doyum sağladığını belirtmiştir. Bu bağlamda 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin işlerini severek yaptığı, müzik öğretmeni olmaktan gruru duydukları ve kurumlarının olanakları doğrultusunda müzik eğitimi verdikleri ve şikayet etmedikleri görülürken, 15 yıl kıdeme sahip müzik öğretmenlerinin çalıştıkları kurumu yetersiz buldukları ve müzik öğretmenliği mesleğinin sosyal gereksinimleri karşılamadığını ifade etmiştir.

Bu bağlamda araştırmanın sonuçları, İpek (2018) ve Talşık'ın (2016) elde ettiği sonuçlarla örtüştüğü, İnandık'ın (2010) elde ettiği sonuçlarla kısmen örtüştüğü görülmektedir

Genel eğitim alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde; Avşaroğlu vd. (2005), Aydın (2006), Göktaş (2007), Koruklu vd. (2013), Tunacan & Çetin (2009) kıdem yılının iş doyumunu üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Taşdan ve Tiryaki (2010) devlet okullarını ve özel okulları karşılaştırmalı olarak incelediği çalışmasında, iki kurum türünde de kıdeme göre anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Deveci (2021) 21 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenlerin içsel doyum ve genel doyum düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaştığı görülmüştür. Bu bağlamda genel eğitim alanında yapılan araştırmaların sonuçlarının Deveci'nin (2021) araştırmasıyla yakın sonuçlar gösterdiği görülmüştür.

Müzik eğitimi alanında tutuma yönelik çalışmalar incelendiğinde; Küçük (2012) kıdem tutum üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı sonucuna ulaştığı görülmüştür. Genel eğitim alanındaki tutum çalışmaları incelendiğinde; Saykay (2021) öğretmenlerin tutum düzeylerinin kıdeme göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Sarıköse (2021) tutum düzeyinin kıdeme göre farklılaştığı ve 16 yıl üstü kıdeme sahip öğretmenlerin tutum düzeyinin yüksek olabileceği sonucuna ulaştığı görülürken, Dalaman (2021) 21 yıl ve daha fazla hizmet süresi olan öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine daha ilgisiz olabileceği sonucuna ulaşmıştır. Altay (2021) tutum düzeyinin kıdeme göre farklılaştığı ve 11 – 15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin değer verme, tükenmişlik ve ilgisizlik düzeylerinin düşük düzeyde olduğu; genel tutum düzeyinin ise 1 – 10, 16 – 20 ve 21 yıl üstü kıdeme sahip öğretmenlerin 11 – 15 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin tutum düzeyine göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaştığı görülmüştür.

Araştırmanın sonuçlarından ve literatürdeki diğer çalışmalardan elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde; tutum düzeyinin kıdeme göre farklılaşabileceği, tutum düzeyinin mesleğin çeşitli dönemlerinde azalıp yükselebileceği söylenebilir. Ayrıca araştırmadan elde edilen sonuçların Küçük (2012) ve Saykay'ın (2021) elde ettiği sonuçlarla çeliştiği, Altay'ın (2021) elde ettiği sonuçlarla örtüştüğü görülebilir.

5.2.1.5. İş Doyum, Tutum ve Aylık Gelir

Bireylerin yapmış oldukları iş karşılığında çeşitli beklentiler içerisinde olduğu ve bu beklentilerin bireyin iş doyumunu, tutumunu etkileyeceği düşünülmektedir. Ücret, çalışanlar için yapmış oldukları iş karşılığında almış oldukları bir karşılık olduğu bilinmektedir. Sevimli ve İşcan (2005) ücreti, iş doyumunun temel faktörlerinden biri olduğunu belirterek, çalışanın işe yönelik tutumunun; aldığı ücretin yeterliliğine ve ihtiyaçlarını karşılama derecesine bağlı olduğunu, adil ücret sisteminin ve terfi

politikasının çalışanların beklentisine uygun olması gerektiğini, bu noktada çalışanların iş doyumunu açısından aldıkları ücretin yüksek olmasından ziyade dengeli olmasının önemli görüldüğünü belirtmiştir. Burada söz edilen denge, kıdem ve günlük/haftalık/aylık çalışma süresi olarak yorumlanmıştır.

Araştırmadan elde edilen iş doyumuna yönelik sonuçlara bakıldığında hem devlet hem de özel okullarda aylık gelire göre farklılaşma olduğu devlet okulları için en düşük gelir grubunun özel okullar içinde en yüksek gelir grubunun lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmış. Bu sonuç özel okullarda beklenen bir durum olduğu fakat devlet okulları için beklenen bir sonuç olmadığı düşünülmektedir. Benzer şekilde müzik öğretmenlerinin tutum düzeylerine bakıldığında; devlet okullarında tutum ve tutum alt boyutlarının en düşük gelir grubu lehine farklılaştığı, özel okullarda ise mesleğe bağlılık dışında en düşük gelir grubu lehine farklılaştığı, mesleğe bağlılıkta ise en yüksek gelir grubu lehine farklılaştığı görülmüştür.

İş doyumuna yönelik olarak; Tunacan ve Çetin, (2009) farklı sürelerde hizmet veren öğretmenlerin almış oldukları ücretten duydukları doyum düzeyinin anlamlı bir fark yarattığını 16 – 20 yıl arası hizmet veren öğretmenlerin aldıkları ücretten duydukları doyumun 6 – 10 ve 11 – 15 yıl arası görev yapan öğretmenlerden yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Deveci, (2021) Yüksek ve ortaüstü gelire sahip öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin orta, ortaaltı ve düşük gelire sahip öğretmenlerden yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Filiz, (2014) aylık gelirin iş doyum üzerinde anlamlı bir fark yarattığı, aylık gelir düzeyinin artması ile yaşam kalitesinin artacağı, artan yaşam kalitesinin çalışanları mutlu edebileceği ve bunun iş yaşamasına yansımaları sonucunda çalışanın iş doyumunun yüksek olabileceğini belirtmiştir. Tutuma yönelik olarak; Altay, (2021) aylık gelirin tutu üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Bu bağlamda araştırma literatürde yer alan araştırmalar ile kısmen çelişmektedir. Müzik öğretmenlerinin kıdem durumu ve maaş düzeyi düşünüldüğünde, yeni göreve başlarken müzik öğretmenlerinin yüksek bir iş doyumunu sergileyeceği fikri akla gelmektedir. Koç vd. (2009) göre, öğretmenlerin iş doyumunu ve performanslarında fark olmamasının bir sonucunun idealist duygular ile mesleklerini icra etmelerinden kaynaklandığını ifade etmiştir.

5.2.1.6. İş Doyum, Tutum ve Medeni Durum

Araştırmada elde edilen sonuçlar incelendiğinde; devlet okullarında görev yapan ve evli müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin anlamlı düzeyde yüksek olduğu, özel okullarda ise evli öğretmenlerin dışsal doyum düzeylerinin anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Tutum ve tutum alt boyutları noktasında devlet okullarında ve özel okullardaki müzik öğretmenlerinin tutum düzeylerinin anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Müzik eğitimi alanında iş doyumuna yönelik araştırmalar incelendiğinde; Karabulut (2019) iş doyum düzeyinin bekâr öğretmenler lehine farklılaştığı, Kabakçı ve Güdek (2020) içsel doyum ve genel doyum düzeyinin bekar müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonuçlarına ulaşmıştır. Oktay (2019) ise içsel doyum, dışsal doyum ve genel iş doyum düzeyinin evli öğretmenler lehine farklılaştığı sonucuna ulaştığı görülürken, Dursun (2015) Bunlardan farklı olarak içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyinin bekâr müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonucuna ulaştığı tespit edilmiştir. Aras (2012) araştırmasında evli ve bekâr müzik öğretmenlerinin dışsal doyum düzeylerinin, dul/boşanmış müzik öğretmenlerin dışsal doyum düzeylerinden yüksek olduğu sonucuna ulaştığı, içsel doyum ve genel doyum düzeylerinin farklılaşmadığı sonuçlarına ulaştığı görülmüştür.

Genel eğitim alanında iş doyumuna yönelik yapılan araştırmalar incelendiğinde; Deveci, (2021) içsel doyum ve genel doyum düzeyinin evli öğretmenler lehine farklılaştığı, buna zıt olarak Şahin (2013) ise yönetim, ücret ve genel doyum boyutlarında bekâr öğretmenler lehine farklılaşma olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca Aydın'ın (2006) ve Filiz'in (2014) araştırmalarında iş doyumun medeni duruma göre farklılaşmadığı sonucuna ulaştığı, medeni duruma göre öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin benzer düzeylerde olduğu sonuçlarına ulaştıkları görülmüştür.

Bu bağlamda araştırmada devlet okullarına yönelik elde edilen sonuçların Oktay (2019) ve Deveci'nin (2021) elde ettiği sonuçlarla benzerlik gösterdiği, özel okullara yönelik elde edilen sonuçlar içinse kısmen de olsa Aras'ın (2012) elde ettiği sonuçlarla benzerlik gösterdiği görülmüştür.

Müzik eğitimine alanında tutuma yönelik araştırmalar incelendiğinde; medeni hal değişkenine yönelik incelemelerin yapılmadığı görülmüştür. Genel eğitim alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde Altay (2021) medeni durumun tutum üzerinde anlamlı

bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaştığı ve araştırmada elde edilen sonuçların Altay'ın (2021) elde ettiği sonuçlarla örtüştüğü tespit edilmiştir.

5.2.1.7. İş Doyum, Tutum ve Öğrenim Durumu

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyumunu düzeylerinin öğrenim durumuna göre farklılaşmadığı, özel okullarda görev yapan yüksek lisans mezunu müzik öğretmenlerinin ise içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Buna ek olarak devlet okullarında lisans mezunu müzik öğretmenlerinin iş doyumunu düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Tutum düzeyinin ise devlet okullarında görev yapan yüksek lisans mezunu müzik öğretmenlerinin lehine, özel okullarda ise meslek gelişimi ve ilgi düzeyinin doktora mezunu müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı görülmüştür. Okul türün – öğrenim durumu etkileşiminin anlamlı bir fark yaratmadığı görülmüştür.

Müzik eğitimi alanında iş doyumuna yönelik araştırmalar incelendiğinde; Aras (2012) ve Karabulut (2019) öğrenim durumunun iş doyumunu üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı sonucuna ulaştıkları görülmüştür. Buna karşın Dursun (2015) lisansüstü mezunu müzik öğretmenlerinin içsel doyum ve genel doyum düzeylerinin yüksek olduğu, Kabakçı ve Güdek (2020) ise buna benzer olarak yüksek lisans mezunu müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyumun ve genel doyum düzeylerinin yüksek olduğu sonuçlarına ulaştığı görülmüştür.

Genel eğitim alanında iş doyumuna yönelik yapılan araştırmalar incelendiğinde; Azimi ve Durdağı, (2019), Deniz ve Kumaş (2010) Gafa, (2019) öğrenim durumunun iş doyumunu üzerinde farklılaşmadığı, Taşdan ve Tiryaki'nin (2010) ise devlet ve özel okullarda görevli öğretmenlerin iş doyumlarının öğrenim durumuna göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Tunacan ve Çetin (2009) lisans mezunu öğretmenlerin Deveci (2021) ise yüksekokul mezunu öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Elde edilen sonuçlar ve literatür incelemesi neticesinde araştırmanın Dursun'un (2015) ve Kabakçı ve Güdek'in (2020) elde ettiği sonuçlarla örtüştüğü görülmüştür. Genel eğitim alanında yapılan araştırmaların sonuçlarıyla bu araştırmadan elde edilen sonuçların örtüşmediği, genellikle öğrenim durumu ile iş doyum arasında ilişkinin olmadığına yönelik sonuçların elde edildiği tespit edilmiştir.

Müzik eğitimi alanında tutuma yönelik araştırmalar incelendiğinde Küçük (2012) görev başındaki öğretmenlerin tutum düzeylerini incelediği çalışmasında öğrenim durumu değişkenini ele almadığı, müzik eğitimi alanında yapılan diğer çalışmalarında müzik öğretmeni adaylarını kapsadığı görülmüştür. Genel eğitim alanında ise; Saykay (2021) lisansüstü mezunu öğretmenlerin tutum düzeylerinin, Dalaman, (2021) ise doktora mezunu öğretmenlerin öğrenmeye ve öğretmenliğe yönelik tutum düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmış ve eğitim düzeyinin artmasıyla tutumunda artabileceği yorumunu yapmıştır. Araştırma bu anlamda, hem devlet okulu öğretmenleri hem de özel okullarda görev yapan öğretmenlerinden elde edilen sonuçlar noktasında Saykay (2021) ve Dalaman'ın (2021) araştırmalarıyla örtüştüğü görülmüştür.

Ayrıca araştırmada özel okullarda görev yapan doktora mezunu müzik öğretmenlerinin “meslek gelişimi ve ilgi” alt boyutunda anlamlı bir fark bulunması Dalaman'ın (2021) elde ettiği “meslek gelişimine açıklık” boyutuna yönelik tutum ile tamamen örtüştüğü bu noktada iki çalışmanın da birbirini desteklediği görülmüştür.

5.2.1.8. İş Doyum, Tutum ve Mezun Olunan Lisans Programı

Ülkemizde lisans düzeyinde mesleki müzik eğitimi veren kurumlar incelendiğinde müzik eğitimi anabilim dalları, konservatuarlar ve güzel sanatlar fakültelerinin (GSF) olduğu görülebilir. Müzik öğretmeni istihdamının sağlandığı eğitim fakültelerine bağlı müzik eğitimi anabilim dallarının bu anlamda önemli bir kurum olduğu, konservatuarların ve güzel sanatlar fakültelerinin öğrenci yetiştirme amaçları farklı olsa da pedagojik formasyon alma şartıyla mezunlarının müzik öğretmeni olarak istihdam edebilecekleri bilinmektedir.

Müzik eğitimi anabilim dallarında okuyan öğrencilerin zaten öğretmen olarak mezun olacakları ve bu kuruma girdiklerinde kendilerini buna göre hazırladıkları, GSF ve konservatuar okuyan öğrencilerin başka alanlarda uzmanlaşmak istemeleri ama çeşitli nedenlerle öğretmenlik mesleğini tercih ettikleri düşünülmektedir. Bu durumun iş doyumunu ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumu etkileyebileceği, araştırmacıların mezun olunan kuruma göre de müzik öğretmenlerinin iş doyum ve tutum düzeylerini tespit etmeye çalıştığı, hatta bazı çalışmaların lisans düzeyinde okuyan öğrencileri de kapsadığı görülmektedir.

Araştırmada elde edilen sonuçlar incelendiğinde; hem devlet okulu öğretmenlerinin hem de özel okul öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin anlamlı bir fark

yaratmadığı, iş doyumunu – mezun olunana lisans prog. Etkileşiminin de anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır. Tutum düzeyine yönelik olarak sınıf öğretmenliği mezunlarının mesleğe bağlılık düzeylerinin, müzik eğitimi anabilim dalı ve Türk müziği devlet konservatuvarı mezunlarının mesleğe verilen önem düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Elde edilen bu sonuç iş doyumunu için beklenmeyen bir sonuçken tutum düzeyi için kısmen de olsa beklenen bir sonuç elde edilmiştir.

Dursun (2015) araştırmasında içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeyinin konservatuar lehine farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırma bu noktada Dursun'un (2015) çalışmasıyla örtüşmediği görülmüştür.

Tutuma yönelik çalışmalar incelendiğinde; Küçük (2012) müzik öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşırken, Bulut, (2011), Dalkıran ve Yıldız (2016) Hüzmeli (2017), Sağlam (2008) eğitim fakültesi müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumlarının olumlu olduğu sonucuna ulaştığı görülmüştür. GSF öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarını inceleyen Kılınçer ve Afacan (2019) bu kurumlarda okuyan öğrencilerin müzik öğretmenliğine yönelik tutumlarının olumlu ve yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşırken, Yazıcı ve Kılıç (2015) GSF ve konservatuar öğrencilerinin de müzik öğretmenliğine yönelik tutumlarının olumlu olduğu ve farklılaşma göstermediği sonucuna ulaştıkları görülmüştür.

Araştırmada elde edilen bir diğer sonuç ise tutumun alt ölçeği olan mesleğe bağlılık alt boyutunun sınıf öğretmenleri lehine farklılaşmasıydı. Altay (2021), Demir ve Gelişli (2018), Doğan (2013), Saykay (2021) sınıf öğretmenlerinin mesleğe yönelik tutumlarının orta veya yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaştıkları görülmüştür. Bu durumun aslında sınıf öğretmenlerinin müzik öğretmenliğine değil de öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının yüksek olabileceği fikrini oluşturmaktadır.

5.2.1.9. İş Doyum, Tutum ve Görev Yapılan Okul Kademesi

Ülkemizde zorunlu eğitim sistemi okul öncesi dönem hariç ilkokul, ortaokul ve lise kademesi olmak üzere 4+4+4 periyodundadır. Müzik eğitimi devlete bağlı ilkokullarda sınıf öğretimi tarafından yürütülmekteyken, ortaokul ve lise kademesinde müzik öğretmenleri tarafından yürütülmektedir. Özel okullarda ise müzik öğretmenin orta ve lise kademesi dışında ilkokul hatta okul öncesi kademedede de müzik derslerine girdiği görülebilir. Bu bağlamda özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin

genellikle geniş bir yaş aralığıyla ilgilendiği, devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin özel okullara göre daha dar bir yaş aralığıyla ilgilendiği düşünülebilir.

Bu noktada müzik öğretmenin görev yaptığı kademe, öğretmenin iş doyumunu ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumunu etkileyebileceği düşünülmektedir. İş doyum ve tutuma yönelik araştırmalarda da, öğretmenin görev yaptığı kademe (kurum türü) değişkeninin de incelendiği görülmüştür.

Araştırmadan elde edilen sonuçların, devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyum ve tutum düzeyinin kurum türüne farklılaşmadığı, Özel okullarda ise dışsal doyum ve genel doyum düzeyinin lise kademesinde görev yapan müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı yönündedir. Ayrıca özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin tutum düzeylerinin de farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Okul türü – kurum türü etkileşiminde dışsal doyum noktasında devlete bağlı ortaokullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin lehine farklılaştığı görülürken, tutum düzeylerine yönelik okul türü – kurum türü etkileşiminde “Meslek Gelişimi ve İlgi” boyutunda özel okullarda görev yapan müzik öğretmenleri lehine farklılaşma olduğu görülmüştür.

Müzik eğitimi alanında iş doyumuna yönelik araştırmalar incelendiğinde; İpek, (2018) ve Öztürk'ün (2021) müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin kurum türüne göre farklılaşmadığı sonucuna ulaştıkları görülmüştür. Dursun (2015), Kabakçı ve Güdek (2020) Güzel Sanatlar Liselerinde görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum, dışsal doyum ve genel doyum düzeylerinin diğer kademe ve kurumlarda görev yapan müzik öğretmenlerinin düzeylerine göre yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Buna ek olarak İnançık (2010) GSL'lerde görev yapan müzik öğretmenlerinin, iş doyumunun alt boyutu olan “Mesleki ve Sosyal İlişkiler” ile “Yönetim ve Denetim Biçimleri” düzeylerinin yüksek olduğunu belirtmiştir. Oktay'ın (2019) müzik öğretmenlerinin içsel doyum düzeylerinin kurum türüne göre farklılaşmadığını ama dışsal doyum düzeyinin ortaokullarda görev yapan müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonucuna ulaştığı, Talışık'ın (2016) ise ilköğretim kurumlarında çalışan müzik öğretmenlerinin lehine farklılaşma olduğu sonucuna ulaştığı görülmüştür.

Genel eğitim alanında iş doyumuna yönelik araştırmalar incelendiğinde; Deniz ve Kumaş (2010) ve Koç vd. (2009) öğretmenlerin iş doyum düzeylerinin kurum türüne göre farklılaşmadığı sonucuna ulaştığı görülmüştür.

Elde edilen sonuçlar ve ilgili literatür incelendiğinde; araştırmanın müzik eğitimi alanında ve devlet okulları noktasında İpek'in (2018) ve Öztürk'ün (2021) araştırmasıyla genel eğitim alanında ise Deniz ve Kumaş'ın (2010) ve Koç vd. (2009) araştırmasıyla örtüştüğü görülebilir.

5.2.1.10. İş Doyum, Tutum ve Coğrafi Bölge

Araştırmada elde edilen sonuçlar incelendiğinde; Hem devlet okullarında hem de özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel doyum ve genel iş doyum düzeylerinin farklılaştığı görülmüştür. Benzer şekilde tutum düzeylerinde ise “Meslek Gelişimi ve İlgi” ve “Mesleğe Verilen Önem” boyutları ile genel tutum düzeylerinin farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Dursun (2015) iş doyumunun coğrafi bölgeye göre nasıl farklılaştığını inceleyen tek araştırma olduğu görülürken; araştırmasının sonucuna göre; müzik öğretmenlerinin içsel doyum düzeylerinin Karadeniz ve Akdeniz bölgelerinde görev yapan müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı, genel iş doyum düzeyinin ise Karadeniz bölgesinde görev yapan müzik öğretmenleri lehine farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır.

Tutuma yönelik araştırmalar incelendiğinde tutum düzeyinin coğrafi bölgeye göre nasıl farklılaştığını gösteren bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

5.2.1.11. İş Doyum, Tutum ve İl Gelişmişlik Düzeyi

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre; 2'nci düzey illerde ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin ve 3'üncü düzey illerde ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin içsel, dışsal ve genel doyum düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fakat okul türü – il gelişmişlik düzeyi etkileşiminde içsel doyumda fark olmadığı, dışsal doyum ve genel doyum düzeyinin ise 1'inci düzey illerde ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenleri lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tutuma yönelik sonuçlar incelendiğinde; 2'inci düzey illerde ve devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin “Meslek Gelişimi ve İlgi”, “Mesleğe Verilen Önem” ve genel tutum düzeylerinin yüksek olduğu, Özel okullarda ise 2'nci ve 3'üncü düzey illerde görev yapan müzik öğretmenlerinin “Meslek Gelişimi ve İlgi” düzeylerinin, 2'nci düzey illerde görev yapan müzik öğretmenlerinin ise “Mesleğe Verilen Önem” ve genel tutum düzeylerinin yüksek çıktığı görülmüştür.

2'inci düzey iller incelendiğinde bu illerin genellikle ilk atama bölgesi olan illerden oluştuğu, yeni atanan öğretmenlerin yaş aralıklarının 22 – 24 ve 25 - 30 arasında

olduğu ve yaşa yönelik elde edilen sonuçlarda 22 – 30 yaş aralığındaki müzik öğretmenlerinin iş doyumunu ve genel tutum düzeylerinin yüksek olduğu düşünüldüğünde bu sonucun araştırmanın sağlaması niteliğinde olduğu görülebilir.

5.2.1.12. İş Doyum, Tutum ve Hizmet İçi Eğitim

Hizmet içi eğitim (HİE) ; kişiyi işi ile kesin hukuki ilişkisinin kurulduğu tarihten, işten ayrıldığı tarihe kadar geçen süre içinde, işin gerektirdiği performans düzeyine ulaşmak için gereken bilgi, beceri ve davranışların sistemli bir şekilde öğretilmesi süreci (Can vd., 1995) olarak tanımlanmıştır. Öztürk ve Sancak (2007) hizmet içi eğitimin amaçlarının çok geniş olduğu ifade ederken, çalışma ve çalışan kalitesinin artacağını buna bağlı olarak da iş yeri kalitesinin yükseleceğini belirtmiş, ayrıca hizmet içi eğitimin kişisel faydalar sağlayacağını ve bu faydaların arasında iş doyumunu ve tanınmanın da olduğu görülmüştür.

Deniz (2020) hizmet içi eğitim faaliyetlerinin temel amaçları arasında çalışanların bilgi düzeylerini arttırmak olduğunu, bilgi düzeyindeki bu artışın iş görenin görevindeki verimlilik kriterlerinde olumlu yönde yükselme sağlayacağını, görevinde, tutum ve davranışlarında daha verimli olmasını sağlayacak olumlu yönde değişim olacağını, bu durumun karşısında, hizmet içi eğitim faaliyetleri ile iş performansı arasında bir bağ olduğunu ifade etmiştir.

Bu bağlamda araştırmada müzik öğretmenlerinin hem müzik eğitimi alanında hem de genel eğitim alanında HİE faaliyetlerine katılma durumları ve bu HİE faaliyetlere kaç kez katıldıklarına yönelik sorular sorulmuş ve HİE faaliyetlerinin müzik öğretmenlerinin tutum ve iş doyumlarını ne düzeyde etkilediği tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre müzik eğitimi alanında HİE faaliyetlerine katılan müzik öğretmenlerinin iş doyum ve tutum düzeylerinin katılmayan müzik öğretmenlerine göre yüksek olduğu, genel eğitim alanında HİE faaliyetlerine katılma durumunun ise devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinde fark yaratmadığı, özel okul öğretmenlerin de ise fark oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca hem genel hem de müzik eğitimi alanında alınan HİE faaliyetlerine katılım sayısı arttıkça iş doyum ve tutum düzeyinin artabileceği görülmüştür.

Koruklu vd. (2013) öğretmenlerin iş doyum düzeylerini HİE'lere katılma ve yeterli bulma durumlarına göre incelemiş, öğretmenlerin verdikleri cevapları “katılıyor – yetersiz buluyor”, “katılmıyor” ve “katılıyor – yeterli buluyor” olmak üzere üç kategoriye

ayırıştır. Elde ettiği sonuçlara göre; HİE faaliyetlerine katılan ve yeterli bulan öğretmenleri lehine anlamlı bir sonuç elde ettiği görülmüştür.

Öztürk (2021) hem MEB hem de il milli eğitim müdürlükleri (MEM) tarafından yapılan HİE faaliyetlerine katılan ve katılmayan müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin farklılaşmadığı, MEB tarafından yapılan HİE faaliyetlerinde sosyal haklar ve ödül alt boyutunda, il MEM tarafından yapılan HİE faaliyetlerinde ise ödül alt boyutunda katılanlar lehine farklılaşma olduğu sonucuna ulaşmıştır. Buradan hareketle, müzik öğretmenlerinin HİE faaliyetleri sonunda ödül beklentisi içerisinde oldukları ve HİE faaliyetleri sonunda verilen sertifika, katılım belgesi, teşekkür belgesi gibi belgelerin müzik öğretmenlerini meslek yönünde motive ettiği düşünülebilir.

Hem literatüründen hem de araştırmadan elde edilen sonuçlardan yola çıkılarak, müzik eğitimi alanında verilen HİE faaliyetlerinin amacına ulaştığı, genel eğitim alanında verilen HİE faaliyetlerinin ise sadece özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerine fayda sağladığı, devlet okullarında ise yeterli düzeyde amacına ulaşmadığı yargısına varılabilir.

5.2.2. İş Doyum ve Tutum İlişkisi

Literatürde iş doyumunun ve tutum düzeyinin, çeşitli kişisel değişkenlere göre incelendiği, çalışanların çeşitli durumlara yönelik tutum düzeylerinin tespit edilmeye çalışıldığı ve özellikle de iş doyumunun farklı duyuşsal değişkenlerle birlikte incelendiği görülmüştür. Aynı zamanda farklı bağımlı değişkenler arasındaki ilişkinin incelendiği, iki duyuşsal değişken arasındaki ilişkinin yönünün ve düzeyinin tespit edilmeye çalışıldığı tespit edilmiştir.

Dursun (2015) müzik öğretmenlerinin mesleki yeterlilik algıları ile iş ve yaşam doyumları arasındaki korelasyonu incelemiştir. Müzik öğretmenlerinin yaşam doyum, mesleki yeterlilik ile iş doyum ve alt boyutları arasında pozitif yönde, zayıf düzeyde bir ilişki olduğu sonuçlarına ulaştığı görülmüştür.

Aras (2012) müzik öğretmenlerinin mobbing yaşam düzeylerini, örgütsel bağlılık ve iş doyum düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, mobbing yaşam düzeyi ile örgütsel bağlılığın alt boyutları olan uyum, özdeşleşme, içselleşme ve iş doyumun alt boyutu olan içsel doyum ve dışsal doyum arasında negatif yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Karabulut (2019) ve Oktay (2019) müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelediği görülmüştür. Karabulut (2019) meslek doyumunu ile tükenmişliğin alt boyutları olan duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarısızlık arasında negatif yönde orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Oktay (2019) tükenmişlik ile içsel doyum arasında negatif yönde ve zayıf düzeyde, tükenmişlik ile dışsal doyum arasında negatif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu sonuçlarına ulaştıkları tespit edilmiştir.

Talışık (2016) mesleki genel yeterlilik algıları ile iş doyum ve tükenmişlik düzeyleri arasındaki bağlantıyı incelediği çalışmasında; regresyon analizi yapmış ve meslek yeterlilik algısının iş doyumunu etkilediği, meslek yeterlilik algısının bir süre sonra tükenmişliğe neden olabileceği sonuçlarına ulaştığı tespit edilmiştir.

Orhan (2013) aday öğretmenlerin tutum ve iş doyum düzeylerini incelemiş, meslek tutum ve iş doyum arasında pozitif yönde orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bayhan (2009) 1'inci kademe sınıf öğretmenlerinin mesleğe yönelik tutumları ile iş doyumları arasında pozitif yönde, düşük düzeyde ve 0,01 düzeyde anlamlı bir ilişki olduğunu belirtmiştir. Kızılkaya (2012) iş doyumunu ve boyutları olan işin kendisi, yönetim, ücret, bireyler arası ilişki, başarı ve saygınlık, veli / öğrenci ilgisizliği arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar incelendiğinde; devlet ve özel okulların hem ayrı ayrı incelendiği hem de tüm verilerin birleştirilerek tutum ve iş doyum arasındaki ilişkiye bakıldığı, sonuçların pozitif yönde düşük veya zayıf düzeyde olduğu görülebilir. Bu bağlamda ölççekler farklı olsa bile; araştırmanın sonuçlarının Orhan (2013), Bayhan (2009) ve Kızılkaya'nın (2012) sonuçlarıyla paralellik gösterdiği söylenebilir.

5.2.3. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Okuyan Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutum Düzeylerine İlişkin Tartışma

5.2.3.1. Müzik Dersine Yönelik Tutum ve Okul Türü

Devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin farklı sosyoekonomik koşullarda yaşadıkları, aynı zamanda bu okulların sosyal ve eğitim olanaklarının farklılaştığı düşünüldüğünde öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının farklılaşacağı da düşünülmektedir. Bu bağlamda her iki okul türünde de okuyan 8'inci sınıf öğrencilerinin müzik dersi tutumlarına bakıldığında devlet okullarında ve özel

okullarda okuyan öğrencilerin tutum düzeylerinin “orta” düzeyde, tüm veriler birleştirildiğinde ise tutum düzeyinin yine “orta” düzeyde olduğu görülmüştür.

Sınıf düzeyine göre yapılan araştırmalar incelendiğinde; Bülbül (2019) 7’nci sınıf öğrencilerinin, Umuzdaş ve Umuzdaş (2015) ise 8’inci sınıf öğrencilerinin; kademe düzeyine göre yapılan araştırmalar incelendiğinde Aslantaş (2016) Aymergen & Bulut (2020) Yiğit & Nevruz (2019) ortaokul kademesinde okuyan öğrencilerin, Kalın (2021) ise lise kademesinde okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu belirtilmiştir.

Bu araştırmalardan elde edilen sonuçlardan farklı olarak, Uluocak (2011) 6’ncı sınıfların müzik dersine yönelik tutumlarının yüksek düzeyde olduğu, Saruhan & Deniz (2011) ortaokul öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin olumlu olduğu sonucuna ulaşmıştır. Umuzdaş ve Kızıklı (2018) 6’nci sınıf öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının 7’nci ve 8’inci sınıfların düzeyinden yüksek olduğunu belirtmiştir. Koç (2019) 9’uncu sınıflar üzerinde yaptığı araştırmada öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin olumlu olduğunu ve tutumun sene başında ve sene sonunda değişmediği sonuçlarına ulaşmıştır.

Saruhan ve Deniz (2011) devlet ve özel okul öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının devlet okullarında okuyan öğrenciler lehine farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır. Bu bağlamda devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının özel okullarda okuyan öğrencilerin tutumlarından yüksek olduğu söylenebilmektedir.

Araştırmadan ve ilgili araştırmalardan elde edilen sonuçlara göre; 8’inci sınıf öğrencilerinin ve genel anlamda ortaokul öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının orta düzey olduğu, tutum düzeyinin sınıftan sınıfa veya okuldan okula farklılaşabileceği söylenebilir. 6’nci sınıfta öğrencilerin müzik dersine yeni başlamaları, 8’inci sınıfa doğru mihver derslerin yoğunluğu ve merkezi sınavların getirmiş olduğu stres müzik dersine yönelik tutumu etkileyebileceği fakat tamamen olumsuz ya da düşük bir düzeye gelmeyeceği söylenebilir.

5.2.3.2. Müzik Dersine Yönelik Tutum ve Cinsiyet

Müzik dersine yönelik tutumun cinsiyete göre nasıl farklılaştığına yönelik yapılan analiz sonucunda hem devlet okullarında hem de özel okullarda kız öğrencilerin lehine

farklılaştığı görülmüştür. Okul türü – cinsiyet etkileşiminde anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir.

Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerini cinsiyet değişkenine göre inceleyen birçok araştırmada kız öğrencilerin lehine farklılaşma olduğu başka bir deyişle kız öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin erkek öğrencilere göre yüksek olduğu görülmüştür (Akyüz & Hardalaç, 2021; Aslantaş, 2016; Aymergen & Bulut, 2020; Bülbül, 2019; Özmenteş, 2012; Saruhan & Deniz, 2011; Gezder, 2019; Uluocak, 2011; Yiğit & Nevruz, 2019). Buna karşı literatürde erkek öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşan çalışmalarda bulunmaktadır (Babacan vd., 2011; Kabataş, 2017). Ayıca Koç (2019) lise öğrencilerinin eğitim öğretim yılı başında ve sonunda müzik dersi tutum düzeylerinin nasıl farklılaştığını incelediği araştırmasında eğitim – öğretim yılı başında kız, eğitim öğretim yılı sonunda ise erkek öğrencilerin lehine farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır. Kalın (2021) Umuzdaş & Umuzdaş (2015) öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Bu bağlamda araştırmaya en yakın çalışma olan Umuzdaş ve Umuzdaş (2015) araştırması ile örtüşmesi beklenen sonuçların örtüşmediği, ama okul türü – cinsiyet etkileşimi noktasında benzerlik gösterebileceği görülebilir. Buna göre araştırmanın sonuçlarının birçok araştırma ile paralel sonuçlar elde ettiği söylenebilir.

5.2.3.3. Müzik Dersine Yönelik Tutum ve Coğrafi Bölge

Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutu düzeyleri incelendiğinde devlet okullarındaki farklılaşmanın Marmara, özel okullardaki farklılaşmanın ise Ege, İç Anadolu, Akdeniz, Karadeniz ve Marmara bölgesindeki öğrencilerin lehine olduğu görülmüştür. Okul türü – coğrafi bölge etkileşiminde ise Akdeniz ve İç Anadolu bölgelerindeki özel okullarda okuyan öğrencilerin, Doğu Anadolu Bölgesindeki devlet okullarında okuyan öğrencilerin lehine sonuçlandığı görülmüştür.

İlgili araştırmalar incelendiğinde araştırmaların daha çok bölgesel (il) nitelikte olduğu illeri, bölgeleri karşılaştırarak inceleyen bir araştırmayla karşılaşılmadığı görülmüştür. Bu durumun illerde ve bölgelere göre müzik dersine yönelik tutumun, müzik dersi niteliklerinin nasıl farklılaştığı yönünde sağlıklı bir fikir vermeyeceği düşünülmektedir.

5.2.3.4. Müzik Dersine Yönelik Tutum ve Aylık Gelir

Araştırmada elde edilen sonuçlar incelendiğinde öğrencileri müzik dersine yönelik tutum düzeylerin aylık gelire göre farklılaştığı, devlet okullarında 5000 – 6999 TL, 7000 – 8999 TL ve 8000 üstü aylık gelire sahip öğrencilerin lehine, özel okullarda ise 5000 – 6999 TL ve 7000 – 8999 TL aylık gelire sahip öğrencilerin lehine farklılaştığı görülmüştür. Bunun dışında okul türü – aylık gelir etkileşiminin anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür.

Umuzdaş ve Umuzdaş (2015) ile Gezder (2019) öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin aylık gelire göre farklılaşmadığı sonucuna ulaştıkları görülmüştür. Buna göre öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin aylık gelire göre aynı düzeyde olduğu söylenebilir.

Bu açıdan araştırmada elde edilen sonuçlar ile literatürde ki araştırmaların örtüşmediği görülmüştür.

5.2.3.5. Müzik Dersine Yönelik Tutum ve Anne – Baba Eğitim Durumu

Araştırmada devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersi tutum düzeylerinin anne eğitim durumuna göre, ilkokul mezunu anneler lehine farklılaştığı görülürken, baba eğitim durumuna göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Özel okullarda ise anne eğitim durumuna ve baba eğitim durumuna göre müzik dersi tutum düzeyinin farklılaşmadığı sonucuna varılmıştır.

İlgili araştırmalar incelendiğinde; Umuzdaş ve Umuzdaş (2015) müzik dersi tutum düzeyinin lisansüstü öğrenim görmüş anneler lehine farklılaştığı, baba eğitim durumuna göre farklılaşma olmadığını tespit etmiştir. Kalın (2021), Uluocak ve Tufan (2011), Aymergen ve Bulut (2020), Yıldız (2021) öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının anne baba eğitim durumuna göre farklılaşmadığı sonucuna ulaştıkları görülmüştür.

Araştırma Umuzdaş ve Umuzdaş'ın yaptığı araştırmayla kısmen örtüşse de, özel okullar noktasında Kalın (2021), Uluocak ve Tufan (2011), Aymergen ve Bulut (2020) ve Yıldız (2021) tarafından yapılan araştırmalarla örtüştüğü görülmüştür.

5.2.3.6. Müzik Dersine Yönelik Tutum ve Okulda Çalgı Öğrenme

Genel müzik eğitiminin en önemli boyutlarından biri de çalgı eğitimi. Çalgı eğitiminde öğrencinin devinisel veya bilişsel hedeflere ulaşması kadar müziği, müzik dersini ve çalgıyı sevmesi yönünde duyuşsal hedeflere ulaşılması da önemli

görülmektedir. Karataş ve Kılıç (2017) ortaöğretim düzeyinde verilen çalgı eğitiminin öncelikli amacının kullanılan okul çalgılarını ve çalgı eğitimini çocuklara sevdirmek olduğunu ve bu durumun çalgı eğitimini kolaylaştıracağını, bu sayede müzik dersinin verimli ve eğlenceli geçeceğini belirtmiştir. Levent ve Umuzdaş (2013) okulda verilen çalgı eğitiminin öğrencilerin tutumunu olumlu yönde etkileyeceğini ifade etmiştir.

Kalın (2021) bir müzik aletine ilgi duyan ve müzik aleti çalan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumunun yüksek olduğu, Uluocak ve Tufan (2011) blok flüt haricinde başka bir müzik aleti çalan öğrencilerin müzik dersi tutumlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlar incelendiğinde, devlet okullarında okuyan öğrencilerin okulda çalgı öğrenme durumuna göre müzik dersi tutumunun farklılaşma göstermediği, özel okullarda ise okulda okuyan öğrencilerin müzik dersi tutum düzeyinin çalgı öğrenen öğrencilerin lehine farklılaştığı, okul türü – çalgı öğrenme etkileşiminde ise özel okullar lehine farklılaşma olduğu görülmüştür. Ayrıca devlet okullarında okuyan öğrencilerin müzik dersi tutum düzeylerinin orta düzeyde çıktığı, özel okullarda ise çalgı öğrenen öğrencilerin tutum düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Özel okullarda öğrencinin çalgıya ulaşması ve bu okullarda keman, piyano gibi çocukların dikkatini çeken ve dışardan özel ders alınarak da öğrenilebilecek çalgıların öğretilmesi özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarını etkileyebileceği düşünülmektedir. Devlet okullarında ise bazı müzik öğretmenlerinin derste çalgı kullanmaması, sadece şarkı öğretimi ve teorik bilgi vermesi öğrencinin bir çalgıyı tanımasını imkansız hale getirdiği ve bunun sonucunda müzik dersinde pasif kalan öğrencinin ders esnasında sıkılmasına ve müzik dersine yönelik olumsuz tutum geliştirmesine neden olabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırmada özel okullar noktasında elde edilen sonucunun Kalın (2021), Levent ve Umuzdaş (2013), Uluocak ve Tufan'ın (2011) elde ettiği sonuçla örtüştüğü görülmektedir.

5.2.3.7. Müzik Dersine Yönelik Tutum ve Özel Kurslarda Çalgı Öğrenme

Araştırmadan elde edilen sonuçlar, devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin özel kurslarda çalgı öğrenen öğrenciler lehine farklılaştığı, bu öğrencilerinin tutum düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu yönündedir. Buna rağmen okul türü – özel kurslarda çalgı öğrenme etkileşiminin müzik ders tutumu üzerinde bir farklılık yaratmadığı, başka bir deyişle devlet okullarında

ve özel okullardaki öğrencilerin müzik dersi tutumlarının özel kurslarda çalgı öğrenme duruna göre değişmediği görülmüştür.

Özel kurslarda alınan çalgı eğitiminin özengen müzik eğitimi sınıfına giriyor oluşu ve özengen müzik eğitiminin zorunluluktan ziyade isteğe bağlı olması, öğrencilerin zorunluluktan ziyade müziği severek ve isteyerek yaptıklarını gösteren bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gezder (2019) öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin okul dışında müzik ile ilgilenme durumlarına farklılaştığı, okul dışında müzikle ilgilenen öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının yüksek olduğunu ifade etmiştir. Saruhan ve Deniz (2011) özel müzik dersi alan öğrencilerin müzik dersi tutum puanlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bunun aksine Yıldız (2021), Uluocak ve Tufan (2011) öğrencilerin özel müzik dersi alma durumlarının müzik dersi tutumlarında fark yaratmadığı sonucuna ulaşmıştır.

5.2.3.8. Müzik Dersine Yönelik Tutum ve Seçmeli Müzik Dersi

Araştırmada, devlet okullarında seçmeli müzik dersinin özellikle 8'inci sınıfta seçilmediği, özel okullarda ise müzik dersi tutum düzeyinin seçmeli müzik dersi alan öğrenciler lehine farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Özellikle 8'inci sınıf öğrencilerinin bir üst eğitim kurumuna geçme amacıyla Lise Giriş Sınavlarına hazırlanıyor oluşu, öğrencilere daha çok mihver derslere yönelik derslerin seçtirildiği fikrini oluşturmaktadır. Fakat bir üst eğitim basamağında Güzel Sanatlar Lisesi ve Konservatuar gibi mesleki müzik eğitime yönelik kurumların olması ve bu kurumların özel yetenek sınavı ile öğrenci alıyor oluşu, mihver derslere verilen önem nedeniyle bu kurumlara girmek isteyen öğrenciler için bir engel oluşturabileceği düşünülmektedir.

Aslantaş (2016) öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının seçmeli müzik dersi alma durumuna göre farklılaştığı, seçmeli müzik dersi alan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının olumlu olduğunu belirtmiştir.

Pamuk ve Kiraz (2016) okul idarecilerinin seçmeli ders noktasında derslik eksikliğinden kaynaklı sorunların yaşandığını, öğretmenlerin ders saatlerine göre seçmeli derslerin seçtirildiğini, seçmeli derslerin daha çok idare ve öğretmenler tarafından belirlendiğini ifade etmiştir. Buna göre devlet okullarında seçmeli müzik derslerinin daha çok 5'inci, 6'ncı ve 7'nci sınıflarda toplandığını ve 8'inci sınıflarda sınava yönelik

derslerin daha çok tercih edildiği, okulda müzik sınıfının olması, o okulda müzik derslerinin seçmeli olarak daha çok tercih edilmesini sağlayacağı düşünülmektedir.

5.2.3.9. Müzik Dersine Yönelik Tutum ve Mesleki Müzik Eğitimi Tercihi

Araştırmada elde edilen sonuçlar göz önünde alındığında öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının GSL ve konservatuar gibi okulları tercih etme durumlarına göre farklılaştığı, bu kurumlarda okumak isteyen öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının yüksek olduğu görülmüştür. Okul türü – GSL ve konservatuar tercih etkileşiminin anlamlı bir fark yaratmadığı görülmüştür.

İster okulda ister özel kurslarda alınan çalgı eğitiminin müzik dersine yönelik tutumu arttırdığı ve bununla birlikte öğrencinin müziği hobi olmaktan ziyade bir mesleğe dönüştürmek isteyebileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda 8'inci sınıfta öğrencinin bu tip kurumlara yönlendirmesinin yapılması ve müzik öğretmeni ile okul rehber öğretmenin öğrencileri titizlikle incelemeleri gerekmektedir.

5.2.4. Müzik Öğretmeni İş Doyum ve Tutum Düzeyi ile Öğrenci Müzik Dersi Tutumları Arasındaki İlişki

Araştırmada elde edilen sonuçlar incelendiğinde; devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin tutum düzeyleri ile öğrencilerin tutum düzeyleri arasında negatif yönde ve düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür. Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri ile öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeyleri arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülürken, Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri ile öğrencilerin tutum düzeyleri arasında negatif yönde ve düşük düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu durum araştırmada beklenen bir sonuç değildir.

Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının orta düzeyde, müzik öğretmenlerinin ise genel tutum düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Öğrenci ve öğretmen genel tutumlarında arasında ters yönde bir ilişkinin tespit edilmesine rağmen özele inildiğinde sonucun farklılaşabileceği görülmüştür. MDTÖ'de yer alan "Müzik öğretmenime olan sevgim müzik dersini daha çok sevmemi sağlıyor" maddesine; devlet okullarından katılan öğrencilerin puan ortalamaları 3,86 olarak, özel okullardan katılan öğrencilerin puan ortalamaları 3,89 olarak, tüm katılımcıların puan ortalamaları ise 3,87 olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda öğrencilerin müzik öğretmenlerine olan sevgisi ve bundan ötürü derse olan tutumlarının yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. MÖMTÖ'de yer alan "Öğrencilerimin müzik dersini önemsemesi mesleğime olan

bağlılığını arttırıyor” maddesine devlet okullarından katılan müzik öğretmenlerinin puan ortalamaları 3,23 olarak, özel okullarından katılan müzik öğretmenlerinin 3,04 olarak, tüm katılımcıların ise 3,19 olarak hesaplanmıştır. Buna ek olarak aynı ölçekte yer alan “Müzik öğretmeni olmak bana mutluluk veriyor” maddesine yönelik olarak devlet okullarından katılan müzik öğretmenlerinin puan ortalamaları 4,06 olarak, özel okullardan katılan müzik öğretmenlerinin 3,83 olarak, tüm katılımcıların ise 4,00 olarak hesaplandığı görülmüştür. Buna göre müzik öğretmenlerinin öğrencileri tarafından derslerinin önemsenmesine yönelik tutumlarının orta düzeyde, müzik öğretmeni olmalarından kaynaklı mutlu olmalarına yönelik tutumlarının ise yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

Okullar, öğrencilerin tutumlarının gelişmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Sosyal bilişsel öğrenme kuramlarına göre çocuklar, öğretmenlerinin standartlarını ve davranışlarını gözlemleyerek öğrenirler. Öğrenciler, öğretmenlerin yorumlarını dinleyerek ve öğretmenlerinin bir konuyu öğretirken ne kadar keyif aldıklarını gözlemleyerek bir konuya yönelik tutumlarını şekillendirebilirler. Bu nedenle öğretmenler, öğretim faaliyetlerinde değer ve inançları ister yanlışlıkla ister kasıtlı olarak aşılama yetenekleri aracılığıyla öğrencilerin deneyimlerini etkileyebilir ve öğrenciler bu değer ve inançları kendi tutumları olarak benimseyebilirler. Sonuç olarak, öğretmenlerin yüksek görev değerlerinin öğrencilerin öğrenmeden zevk almaları üzerinde olumlu etkileri olabilir. Öte yandan, öğretmenin öğretiminde yakalanan olumsuz çağrışımları öğrenciler tarafından da gözlemlenebilir. Bu nedenle, öğretmenin öğretimden keyif almasının etkili öğretimin en önemli özelliklerinden biri olarak kabul edilmesi önerilmektedir. (Bettencourt vd., 1983; Davis, 2003; Frenzel vd., 2009; Pekrun, 2000)

Denessen vd. (2015) öğretmeni sevme gibi tutumların, öğrenci tutumunun gelişiminde önemli bir rol oynadığını ifade etmiştir. Frenzel vd. (2009) ve Mastin (1963) öğretim ortamında sevginin önemli bir tutum kaynağı olduğunu ifade etmiş; öğretmenin öğretim ortamına ve öğrencilere yönelik geliştirdiği olumlu tutumun ve sevginin, öğrencinin de öğrenme ortamına ve öğretmene yönelik olumlu tutum geliştirmesine katkı sağlayacağını belirtmiştir. Bu bağlamda öğretmenin dersinden ne kadar keyif aldığı öğrencinin dersten alacağı keyfi betimleyecektir. Osborne ve Simon'a (1996) göre yetenek, güven ve coşkudan yoksun öğretmenlerin, zayıf (düşük) tutuma sahip öğrencilere sahip olma olasılığı yüksektir. Dolayısıyla olumlu bir öğretmen tutumu,

öğrencinin; okula, derslere ve öğretmene yönelik olumlu tutumu geliştirmesinde önemli bir durum olarak görülmektedir.

5.2.5. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mesleğe Yönelik Görüşleri

Bu kısımda araştırmanın nicel boyutunda elde edilen veriler ve ilgili literatür ışığında müzik öğretmenlerinin mesleğe yönelik görüşleri ele alınmıştır.

5.2.5.1. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mesleğe Yönelik Görüşleri

Müzik öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programına yönelik görüşleri sorulmuş ve görüşlerin “yeterli” ve “yetersiz” olmak üzere alt tema oluşturulmuştur. Bu bağlamda müzik öğretmenlerinin mezun oldukları lisans programını staj olanağı, deneyim elde etme, mesleki avantaj sağlama ve akademik kadro noktasında yeterli gördükleri, uygulama, tutarlılık, staj, aktarmayı bileme, ulusal müzikler ve eşlik konusunda yetersiz gördükleri belirlenmiştir. Bu noktada en çok dikkat çeken cevabın uygulamaya dönük yetersizlik olduğu dikkat çekmiş ve müzik öğretmenlerinin özellikle ilk yıllarında bildiklerini aktarmada sorunlar yaşadığına yönelik cevap verdikleri tespit edilmiştir. Ayrıca müzik eğitim programının çok üst düzey olması ve öğretmenlerin öğrendiği birçok şeyi genel müzik eğitimi sürecinde kullanmadıkları hatta köreldikleri dikkat çeken cevaplar arasındadır.

Köse (2006) müzik öğretmenliği programının müzik öğretmenliği uygulamalarına ağırlık verecek şekilde planlanması gerektiğini belirtmiştir. Müzik öğretmeni adaylarının aldıkları formasyon derslerine ek olarak özel öğretim yöntemleri, eğitim müziği dağarı, müzik öğretim yöntem ve tekniklerine yönelik dersler ve okul deneyimi – staj gibi dersleri gördükleri ama bu dersleri nitelik yönünden lisans programlarına göre farklılıklar gösterebileceği düşünülmektedir.

Bu bilgilerden hareketle müzik öğretmenlerinin hizmet öncesi beklentileri ve hizmet sonrası yaşadıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Özellikle devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin hizmet öncesinde “idealist” ve “beklenti” içerisinde oldukları, “profesyonel eğitim” yapmak istedikleri, “hayallerinin” olduğu yönünde cevaplar verdikleri görülmüştür. Buna rağmen hizmet sürecinde “hayal kırıklığı” yaşadıkları, öğrenci “Hazırbulunuşluk” düzeylerini ve “öğrenci profilini” yetersiz bulduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca burada önemle üzerinde durulan durumun “imkânsızlıklar” ve “önemsenmeme” olduğu görülmüştür.

Özellikle devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin yaşadıkları veya görev yaptıkları şehre yönelik imkânsızlıklar, görev yaptıkları okulun imkânlar yönünden yetersiz olduğunu ve ekonomik anlamda sıkıntı yaşadıklarını belirttikleri görülmüştür. Bu durumun müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerini düşürebileceği, mesleğe yönelik tatminsizlik yaşayabileceği ön görülebilir. Deveci (2021) öğretmenlerin iş yaşam kalitelerinin yükselmesiyle iş doyum düzeylerinin yükselebileceğini ifade etmiş, çalışma koşulları ile iş doyum arasında bir ilişkinin olduğunu belirtmiştir.

Bu noktada müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğinden tatmin olma noktasında görüşlerine başvurulmuştur. Özellikle yoğun bir lisans eğitiminde sonra devlet veya özel okullarda göreve başlayan müzik öğretmenlerinin maddi ve manevi olarak meslekten ne ölçüde tatmin oldukları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda maddi ve manevi olmak üzere iki alt tema oluşturulmuştur.

Görüşme formuna cevap veren müzik öğretmenlerinin %69'u mesleğin maddi yönden "tatmin etmediği" yönünde cevap verdiği görülmüştür. Minnesota iş doyum ölçeğinin dışsal doyum boyutunda yer alan 13'üncü soru olan "Yaptığım iş karşılığında aldığım ücret yönünden..." sorusuna yönelik olarak devlet okullarındaki katılımcıların %6,3'ünün tamamen memnun değilim, %9,2'sinin memnun değilim, %39,3'ünün kararsızım cevabını verdiği görülmüştür. Benzer şekilde özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin %5,6'sının tamamen memnun değilim, %22,5'inin memnun değilim, %45,1'inin kararsızım yönünde cevap verdiği tespit edilmiştir. Tüm katılımcıların cevapları incelendiğinde tamamen memnun değilim diyenlerin oranının %6,1 olduğu, memnun değilim diyenlerin oranının %12,7 olduğu, kararsızım diyenlerin oranlarının ise %40,2 olduğu görülmüştür. Araştırmanın bu sorusuna verilen cevapların ortalamalarına bakıldığında devlet okulları için 3,80 olarak, özel okullar için 3,01 olarak, tüm katılımcılar için ise 3,29 olarak hesaplanmıştır. Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin "memnun" düzeyde oldukları görülürken, özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin ve tüm katılımcıların "kararsız" düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Aynı ölçeği kullanan Dursun (2015) araştırmasında aynı soru için 2,38 ortalama değer elde etmiş ve müzik öğretmenlerinin "kararsız" düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yılmaz (2019) müzik öğretmenlerinin maaş ve ek ders ücretlerinin yaşam standardı altında olmasından dolayı öğretmenlik niteliklerinin olumsuz yönde etkilendiğini belirtmiştir. Ücret boyutunu ayrıca inceleyen çalışmalarda; Öztürk (2021)

ücret boyutunda müzik öğretmenlerinin düşük düzeyde doyuma sahip olduklarını, İnandık (2010) ise ekonomik şartlar boyutunda orta düzeyde doyuma sahip olduklarını ifade etmiştir. Bunun dışında müzik öğretmenlerinin meslekten soğutan etmenlere yönelik verdiği cevaplardan biri de “emeğin karşılığını alamama” alt temasında yer alan “maaş” olduğu görülmektedir.

Ücret (maaş) iş doyumunun önemli bir yordayıcısı olarak görülmektedir. Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin maaşları dışında ek ders ücreti gibi çeşitli yan gelirlerinin olduğu, görev yaptıkları okullarda egzersiz ve kurs gibi çeşitli etkinliklerle kendilerine yan gelir sağlayabilecekleri düşünülmektedir. Bu bağlamda devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin maddi anlamda kısmen de olsa doyum sağladıkları düşünülebilir. Özel okullarda ise müzik öğretmenlerinin az maaş ile çok çalıştıkları, çalıştıkları kurum içerisinde yan bir gelir elde edemedikleri fakat dışarıdan özel öğrenciler ve kurslar yoluyla yan gelir yapabilecekleri düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın nicel kısmının özellikle özel okullardan elde edilen sonuçlarla örtüştüğü, nitel boyutun ise hem devlet hem de özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin cevaplarıyla benzerlik gösterdiği görülebilir.

Manevi yönden incelendiğinde müzik öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğinden “tatmin olmadıkları”, “öğrenci ilgisizliği” yaşadıkları büyük çoğunlukla verilen cevaplar arasında olduğu görülmektedir. Aynı zamanda “tatmin ettiği” ve “öğrenci ilgisiyle” karşılaştıklarının ifade eden müzik öğretmenlerinin olduğu da görülmektedir. Araştırmada devlet okullarında ve özel okullarda okuyan öğrenci tutumlarının orta düzeyde çıkmış olması öğrencilerin derse kısmen ilgili veya ilgisiz olduklarını göstermektedir.

Müzik öğretmenlerinden elde edilen nitel ve nicel verilerin ücret/maaş noktasında ayrıştığı hatta okul türüne göre farklılıklar yaşandığı tespit edilmiştir. Buna ek olarak özellikle özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin görüşme formuna emeklerinin karşılıklarını alamadıklarına yönünde cevap verdikleri de görülmüştür. Buna rağmen MÖMTÖ mesleğe bağlılık boyutu puan ortalamaları devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenleri için 4,55 olarak, özel okullarda görev yapan müzik öğretmenleri için 4,45 olarak hesaplanmış ve bu ortalamaların “çok yüksek” düzey olduğu tespit edilmiştir. Buna ek olarak MÖMTÖ’de yer alan “Maddi olarak diğer branşlardan az kazansam da müzik öğretmeni olmaktan mutluluk duyuyorum” sorusunun puan ortalamaları devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenleri için 3,74 olarak,

özel okullar müzik öğretmenleri için 3,60 olarak hesaplanmış ve “yüksek” düzey olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda elde edilen bu veriler gerek devlet okullarında gerekse özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleklerine bağlı olduklarını, her ne şart olursa olsun müzik öğretmenliği mesleğini severek yaptıklarını betimlemektedir.

Öğrencilerin müzik dersine ilgilerinin, müzik öğretmenin mesleğe yönelik tutumuyla alakalı olduğu düşünülmektedir. Bu noktada hem devlet hem de özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum düzeylerinin müzik öğretmeni görüşleriyle incelenmesi faydalı olacaktır.

Devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerine yönelik olarak en çok gelen cevapların “devlet okulu rahat” yönünde olduğu, özel okullara yönelik olarak en çok gelen cevabın ise “reklam” ve “ürün çok önemli” olduğu görülmüştür.

Bunun dışında müzik öğretmenlerinin genel tutum düzeyleri incelendiğinde devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin tutum ortalamalarının 3,76 olduğu, özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin tutum ortalamalarının ise 3,77 olduğu tespit edilmiştir. Tutum alt boyutlarında ise meslek gelişimi ve ilgi noktasında özel okulların, mesleğe verilen önem noktasında devlet okullarının lehine bir farklılaşma olduğu görülmüştür. Bu bağlamda özel okullardaki müzik öğretmenlerinin meslek gelişimine daha ilgili, devlet okullarındaki müzik öğretmenlerinin ise öğrenciler tarafından dersin önemsenmesine, mesleğin manevi boyutuna, velilerin branşa bakış açısına, mesleğin verdiği mutluluğa daha önem verdikleri düşünülmektedir.

Müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerine yönelik sorulara yönelik olarak “devlet okulu müzik öğretmenlerinin yüksek”, “devlet okulu müzik öğretmenlerinin düşük”, “özel okul müzik öğretmenlerinin yüksek”, “özel okul müzik öğretmenlerinin düşük”, “kişiden kişiye değişir” ve “fark yok” alt temaları oluşturulmuştur.

Devlet okulu müzik öğretmenlerinin yüksek alt temasına yönelik olarak; “maddi karşılığı alınıyor” yanıtının verildiği görülmüştür. Bu noktada devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin iş doyum ölçeğindeki ilgili soruya yönelik olarak 3,80 ortalama ile cevap verilmiş olmaları ücret / maaş noktasında memnun düzeyde olduklarını ve bu verilerin nitel yolla elde edilen bu görüşü desteklediği görülmüştür.

Aynı alt tema içerisinde yükselme / terfi imkanı cevabının verildiği görülmüştür. İş doyumunun yordayıcısı olan önemli etkenlerden biri de terfidir. Minnesota iş doyum

ölçeğinin dışsal doyum boyutunun 14'üncü sorusu olan "Terfi imkanının olması yönünden..." sorusuna; devlet okullarında görevli müzik öğretmenlerinin %6,3'ünün tamamen memnun değilim, %12'sinin memnun değilim, %39,3'ünün kararsızım, %27,9'unun memnunum ve %14,5'inin tamamen memnunum yanıtını verdiği görülmüştü. Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin %4,7'sinin tamamen memnun değilim, %24,9'unun memnun değilim, %45,1'inin kararsızım, %16,4'ünün memnunum ve %8,9'unun tamamen memnunum yönünde cevap verdiği tespit edilmiştir. Devlet okullarında bu sorunun ortalaması 3,23 olarak görülürken, özel okullarda ise 3,00 olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin terfi noktasında kararsız düzeyde oldukları görülmektedir.

Öztürk (2021) araştırmasında müzik öğretmenlerinin terfi boyutunda orta düzeyde doyum yaşadıklarını, Dursun (2015) 2,27 ortalama ile memnun olmadıkları sonucuna ulaşmıştır. Dursun'un araştırmasında özel okulları da örneklem grubuna dahil etmesi nedeniyle ortalamanın düşebileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda müzik öğretmenlerinin terfi/yükselmeye yönelik doyum düzeylerinin orta seviyede olabileceği ve yer yer düşebileceği düşünülmektedir.

Devlet okullu müzik öğretmenlerinin düşük alt temasına yönelik olarak, fiziki ve teknik imkanlar, veli idare ve öğrenci bakış açısı ve takdir görmeme yönünde cevaplar geldiği görülmüştür.

Fiziki ve teknik imkânların müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerini ne ölçüde etkileyebileceğine yönelik literatürde araştırmanın olmadığı görülmüştür. Fakat özel okulların müzik dersine yönelik imkânlarla ulaşabilmesi, devlet okullarında bu imkânların sınırlı olması çalışma koşullarına yönelik boyutun düşmesine neden olabileceği düşünülmektedir. Buna ek olarak Öztürk (2021) müzik öğretmenlerinin çalışmaya konularına yönelik doyum düzeyinin orta düzey olduğu sonucuna ulaşırken, İnandık (2010) müzik öğretmenlerinin çalışma şartlarına yönelik doyum düzeyinin az olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Özel okullarda müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin yüksek olduğu yönünde görüş bildiren müzik öğretmenlerinin, özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin materyal ve fiziki ortama erişimde daha şanslı olduklarını ifade etmişlerdir. Üzümlü (2019) özel okulların tamamında müzik sınıfının olduğunu, müzik sınıfında kullanılan akıllı tahta, bilgisayar, teknolojik araçlar, nota sehpaları, müzik

panosu ve posterlerin olduğunu ayrıca alan ile ilgili ders kitaplarının yanı sıra Orff çalgılarının olduğu sonucuna ulaşmıştır. Devlet okullarında ise müzik sınıfının ve materyallerin eksikliğinden dolayı müzik dersi niteliğinin düştüğünü ifade etmiştir. Bu bağlamda müzik dersi niteliğinin düşmesi nedeniyle müzik öğretmenin iş doyum düzeyinin de düşebileceği düşünülmektedir.

İş doyumunun önemli bir boyutu da ödüldür. Görüşme formuna gelen cevaplardan biri de devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin ödül konusunda yeterli doyum yaşayamadıkları yönündedir. Minnesota iş doyum ölçeğinde elde edilen verilere göre; devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin dışsal doyumun 18'inci sorusu olan "Yaptığım iş karşılığında takdir edilmem yönünden..." sorusuna verdikleri yanıtlar incelediğinde; müzik öğretmenlerinin %3,1'inin tamamen memnun olmadığı, %3,8'inin memnun olmadığı, %27,1'inin kararsız olduğu, %41,1'inin memnun olduğu, %24,9'unun ise tamamen memnun olduğu sonucu çıkmıştır. Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin ise %3,3'ünün tamamen memnun olmadığı, %7,5'inin memnun olmadığı, %43,7'sinin kararsız olduğu, %24,9'unun memnun olduğu, %13,1'inin ise tamamen memnun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sorunun devlet okulları için puan ortalaması 3,80 olarak özel okullar için 3,57 olarak hesaplanmış müzik öğretmenlerinin memnun düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Dursun (2015) araştırmasında takdir edilmeye yönelik 3,18 ortalama elde etmiş ve müzik öğretmenlerinin takdir edilme noktasında kararsız düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Öztürk'ün (2021) çalışmasında ise müzik öğretmenlerinin ödül boyutunda orta düzeyde doyum yaşadığı görülmüştür. Ayrıca müzik öğretmenlerini meslekten soğutan etmenlerden birini de "emeğin karşılığını alamama" alt temasında yer alan "takdir edilmem" olduğu görülmüştür. Bu durumun müzik öğretmenlerini meslekten soğutan bir etmen olarak karşımıza çıktı, müzik öğretmenlerinin bu yönde cevaplar verdiği görülmüştür.

Müzik öğretmenlerini öğretmenlik mesleğine bağlayan etmenler incelendiğinde "müziğe bağlılık", "öğretmenlik isteği", "çocuklara olan sevgi", "müzikal geçmiş", "ailenin müziğe ilgisi" olduğu görülmüştür. Literatürde müzik öğretmenlerini öğretmenlik mesleğine bağlayan etmenlere yönelik çalışmaya rastlanılmamıştır.

Tutum ölçeğinin mesleğe bağlılık boyutu incelendiğinde devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamalarının 4,45 olduğu, özel okullarda görev

yapan müzik öğretmenlerinin 4,54 olduğu, tüm katılımcıların mesleğe bağlılık puan ortalamalarının ise 4,52 olduğu görülmüştür. Elde edilen bu ortalamaların ise “çok yüksek düzeyde” olduğu tespit edilmiştir.

Müzik öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğinden soğutan etmenler incelendiğinde; eğitimin önemli öğeleri olan idare, veli, öğrenci ve diğer branş öğretmenlerinin olumsuz bakış açısı olduğu görülmüştür. Bunun dışında yukarıda sıkça bahsedilen “emeğin karşılığını alamama” teması altında yer alan “maaş”, “takdir” olduğu görülürken, “öğrenci dönütü” ve “etkinlik yapmama” cevaplarının verildiği görülmüştür. “Çalışma şartları” temasına yönelik olarak en çok cevabım “imkânsızlık” noktasında olduğu, imkânların çalışma şartlarını etkilediği görülmüştür. İnandık (2010) müzik öğretmenlerinin çalışma şartları noktasında az doyum sağladıklarını belirterek etkili verimli müzik dersine yönelik çeşitli materyallere ihtiyaç duyduklarını, materyallere ulaşamadığı takdirde kendisini işinde yetersiz hissederek doyumsuzluk yaşayabileceklerini ifade etmiştir.

5.2.5.2. Devlet okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan müzik Öğretmenlerinin İdare, Öğrenci, Veli ve Diğer Branş Öğretmenlerinin Müzik Dersine Bakış Açılarına Yönelik Görüşleri

Öğrencilerin müzik dersine yönelik bakış açıları müzik öğretmeni görüşleriyle incelendiğinde; öğretmenlerin %25,57’si öğrencilerin olumlu bir bakış açısına sahip olduğunu ifade etmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlarda öğrencilerin müzik dersine yönelik “orta” düzeyde bir tutuma sahip oldukları ve literatürde yer alan çalışmalarda ise müzik dersine yönelik öğrenci tutumlarının orta, olumlu ya da yüksek düzeyde olduğu sonucunu vermiştir (Aslantaş, 2016; Aymergen & Bulut, 2020; Bülbül, 2019; Kalın, 2021; Özmenteş, 2011; Saruhan & Deniz, 2011; Uluocak, 2011; Umuzdaş & Umuzdaş, 2015; Yiğit & Nevruz, 2019; Yıldız, 2021). Bunun dışında elde edilen bir diğer sonucunda tutumun “müzik öğretmenine bağlı” olduğudur. Bu bağlamda müzik öğretmenin mesleğini ve branşını önemsemesi öğrencinin de dersi önemsemesini sağladığı düşünülmektedir.

Başka bir ifade de “merkezi sınav stresinin müzik dersine yönelik ilgiyi azalttığı yönündedir. Yılmaz (2017) merkezi sınavlara hazırlık sürecinin zor ve zaman alıcı bir süreç olmasından dolayı okullardaki sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılımın azaldığını ifade etmiştir. Okullarda rekabetçi bir ortamın oluşması, öğrencilerin sınavlarda sadece kendi okullarındaki öğrencilerle değil de aynı il içindeki başka

okullardaki öğrencilerle hatta başka illerde bulunan okullardaki öğrencilerle rekabet ediyor oluşu öğrenciyi sosyal, kültürel ve sportif derslerden alıkoymakta ve öğrenciyi mihver derslere yönelttiği düşünülmektedir.

Bir başka bakış açısı da “belirli bir kitlenin ilgili oluşu” ve “kız öğrencilerin ilgili oluşudur. Müzik dersine ilgili olan öğrencilerin ve özellikle de müzik dersine yönelik tutumun kız öğrenciler lehine farklılaştığı hem araştırmada hem de farklı araştırmalarda görülmüştür (Akyüz & Hardalaç, 2021; Aslantaş, 2016; Aymergen & Bulut, 2020; Bülbül, 2019; Özmenteş, 2012; Saruhan & Deniz, 2011; Seven Gezder, 2019; Uluocak, 2011).

Araştırmada öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının incelendiği bir diğer değişken de dışardan özel ders alması yönündeydi. Bu noktada dışarıdan çalgı dersi alan öğrencilerin müzik dersi tutumlarının yüksek olduğu görülmüştü. Öğrencilerin müzik dersine yönelik bakış açılarının “dışardan çalgı dersi alanlar ilgili” şeklinde müzik öğretmenleri tarafından ifade edildiği de görülmüştür.

Okul idarelerinin müzik dersine yönelik bakış açısı müzik öğretmenlerinin iş doyum ve mesleğe yönelik tutum düzeylerini etkileyen önemli bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda iş doyum ölçeğinde yer alan “yöneticinin emrindeki kişileri iyi yönetmesi...” ve “yöneticinin karar verme yeteneği bakımından...” soruları müzik öğretmenlerinin idareye yönelik bakış açılarını ortaya çıkartabileceği düşünülmektedir. Buna göre iş doyum ölçeğinin içsel doyum boyutunda yer alan 5’inci soru olan “yöneticinin emrindeki kişileri iyi yönetmesi...” sorusuna yönelik olarak devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin %0,2’sinin tamamen memnun değilim, %1,3’ünün memnun değilim, %23,9’unun kararsızım, %34,8’inin memnunum ve %36,1’inin tamamen memnunum yanıtını verdiği görülmüştür. Benzer şekilde “yöneticinin karar verme yeteneği bakımından...” sorusuna devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin %2,6’sının tamamen memnun değilim, %4,3’ünün memnun değilim, %10,1’inin kararsızım, %24,1’inin memnunum, %58,9’unun ise tamamen memnunum yanıtını verdiği görülmüştür. Özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin “yöneticinin emrindeki kişileri iyi yönetmesi...” sorusuna yönelik olarak %0,9’unun tamamen memnun değilim, %2,8’inin memnun değilim, %31’inin kararsızım, %40,8’inin memnunum, %24,4’ünün tamamen memnunum yanıtını verdiği görülmüştür. “yöneticinin karar verme yeteneği bakımından...” sorusuna özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin %34,7’sinin tamamen memnun değilim, %26,8’inin memnun

değilim, 23,9'unun kararsızım, %6,6'sının memnunum, %8'inin ise tamamen memnunum yanıtını verdiği görülmüştür.

Minnesota iş doyum ölçeğinde yer alan bu iki ifadenin ortalamalarına bakıldığında; devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin “yöneticinin emrindeki kişileri iyi yönetmesi...” sorusuna yönelik puan ortalamalarının 4,32 olduğu, “yöneticinin karar verme yeteneği bakımından...” sorusuna yönelik puan ortalamasının 4,07 olduğu görülmüştür. Aynı şekilde özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin “yöneticinin emrindeki kişileri iyi yönetmesi...” sorusuna yönelik puan ortalamalarının 3,85 olduğu, “yöneticinin karar verme yeteneği bakımından...” sorusuna yönelik puan ortalamasının 2,26 olduğu tespit edilmiştir. Burada devlet okulunda görev yapan müzik öğretmenlerinin idarenin yönetim tarzından çok memnun düzeyde olduğu ve yöneticinin karar verme şeklinde ise memnun düzeyde olduğu görülürken, özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin idarenin yönetim tarzından memnun düzeyde olduğu, yöneticinin karar verme şeklinden ise kararsız düzeyde olduğu görülmüştür.

Müzik öğretmenlerinin görüşme formuna verdiği cevaplarda; okul idarelerinin müzik derslerini “destekleyici” ve “değer veren” bir bakış açısına sahip olduğu araştırmaya katılan birçok müzik öğretmeni tarafından ifade edilmiş ve bu yönde özellikle özel okul öğretmenlerinin cevap verdiği görülmüştür. Buna rağmen özellikle devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin “ilgi ve destek verilmiyor” ve “önemsiz bir ders olarak görülüyor” yönünde cevaplar verildiği görülmüştür.

Yavuncu (2017) okul yöneticilerinin, sanat eğitimi derslerini yürütebileceği mekânları ve gerekli araç – gereç ve materyali sağlama hususunda yetersiz kaldığı, sanat eğitimcilerinin mesleğe yönelik sorunları okul yöneticileriyle paylaşamadıkları, okul idarelerinin sanat derslerini önemli görme ve sorunları çözmede yetersiz kaldığını ifade etmiştir. Bu noktada özellikle okul idarelerinin örgütsel yönetim şeklinin incelenmesi önemli görülmektedir. Gün (2009) okul müdürlerinin müzik dersine yönelik ortam sağlayabilecek durumda olduklarını ama bunu yapmadıklarını fakat müzik dersine yönelik bilgisayar, projeksiyon, vcd, cd gibi materyalleri temin edebildiklerini, eksikliklerin giderilmesi noktasında önceliğin başka derslerde olduğu ifade etmiştir. Ayrıca müzik öğretmenlerinin mesleğe yönelik sorunları okul müdürleriyle paylaşabildikleri, istek, görüş ve önerilerde bulunabildiklerini, müzik öğretmenlerinin okul müdürlerinin müzik dersini gerekli gördükleri noktasında kararsız kaldığını ifade etmiştir.

Kocabaş ve Karaköse (2005) özel okullarda görev yapan öğretmenleri, okul müdürlerinin yönetim becerileri, bireyler arası iletişim, çalışanları fark etme, takdir etme yönünden gösterdikleri davranışları olumlu, devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin ise aynı davranışları sınırlı düzeyde değerlendirmişlerdir. Bu bağlamda devlet okullarında ve özel okullarda düşünülen idareci algısının farklı olabileceği, Sanat eğitime bakış açılarının ise müdürden müdüre ve okul türüne göre farklılaşabileceği fikri akla gelmektedir.

Elde edilen bulgular ışığında Minnesota iş doyum ölçeğinde elde edilen verilerde devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin okul idarelerinden memnun oldukları ama özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin devlet okullarına nazaran daha düşük düzeyde memnun oldukları görülmüştür. Buna rağmen görüşme formunda özellikle devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin olumsuz görüş bildirdiği, özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin bağlı oldukları okul idarelerinden memnun oldukları tespit edilmiştir. Bu bağlamda araştıra nitel yönüyle Yavuncu'nun (2017) ve Kocabaş ve Karaköse'nin (2005) araştırmasıyla örtüşmekte nicel yönüyle de devlet okulları noktasında çelişmektedir.

Gün (2009) okul müdürlerinin müzik dersine yönelik tutumunun öğrencileri ve velileri etkilediğini belirtmiştir. Bu bağlamda okul müdürlerinin müzik dersine yönelik ilgilerinin, tutumlarının hem müzik öğretmenin derse yönelik tutumunu hem de öğrencilerin ve velilerin müzik dersine yönelik tutumunu etkilemektedir.

Eğitimi öğretmen, öğrenci ve idareciler kadar önemli görülen bir diğer ayağı da öğrenci velileridir. Ailenin sosyo-ekonomik durumu, dünyaya bakış açısı, tutum ve değerlerinin çocuğa da yansıdığı bilinmektedir.

Araştırmada müzik öğretmenlerine uygulanan görüşme formunda velilerin müzik dersine olan bakış açısı sorulmuş ve katılımcı müzik öğretmenlerinin büyük bir kısmının “önemsiz”, “belirli veliler ilgili”, “olumlu”, “müzik öğretmenine bağlı” yönünde cevaplar geldiği görülmüştür. Bunlar dışında velinin müziğe olan ilgisine bağlı olduğu, merkezi sınavlardan etkilendiği, hobi dersi olarak görüldüğü, velilerin bazılarının müzik dersinden haberi olmadığı ve yüksek puan beklentisinde olduklarına yönelik cevapların geldiği de görülmüştür.

Şahin ve Toraman (2014) velilerin çoğunlukla müziğin önemini kabul ettikleri, müziğe ilgi duydukları, müziği önemsedikleri, çocuğun duygusal ve sosyal gelişiminde

müziğin önemini tanıdıkları ve müziğin çeşitli meslekler açısından gerekliliğini kabul ettikleri fikrini benimsediklerini ifade etmiştir. Aynı zamanda velilerin müziği çocuğun kişilik gelişimine yardımcı olabilecek bir araç olarak gördüklerini, çocuğun kendisini müzikle ifade edebileceğini ve sosyal gelişiminde önemli bir role sahip olduğunu belirttiklerini ifade etmiştir.

5.2.5.3. Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşleri

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de pandemi dönemi çok zor geçmiş başta eğitim olmak üzere tüm alanlar bu süreçten olumsuz olarak etkilenmiştir. Bu süre zarfında birçok eğitim kurumu uzaktan eğitim sürecine başlamış ve çevrimiçi platformlarda eğitim süreci devam etmiştir.

Ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullar Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden, özel okullar ise hem EBA hem de kendi çevrimiçi ortamları üzerinden uzaktan eğitim faaliyetine geçmiştir. Bu durum zaman içerisinde uzaktan eğitime yönelik çalışmaları ciddi derecede etkilemiş çevrimiçi platformlar artık eğitim sisteminin vazgeçilmez bir parçası olmuştur.

Araştırmada müzik öğretmenlerinin pandemi sürecinde yapmış oldukları uzaktan eğitim uygulamalarına öğrenci katılımı yönünden, sağlanan imkânlar yönünde, kullanılan programlar ve uygulamalar yönünden, okul idarelerinin sağladığı imkânlar yönünden, branşa ve müzik öğretmenlerine etkileri yönünde sorular sorulmuştur.

Müzik öğretmenlerine uzaktan eğitim uygulamalarına öğrenci katılımı yönünde görüşleri sorulduğunda verilen cevaplar ışığında; “öğrenci katılımı düşüktü” ve “öğrenci katılımı yüksekti” olmak üzere iki alt tema oluşturulmuştur. “Öğrenci katılımı düşüktü” alt temasına yönelik olarak katılımcı müzik öğretmenlerinin çoğunun sosyoekonomik durum, internet alt yapı yetersizliğinden ötürü katılımın düşük olduğu yönünde cevaplar verdiği görülmüştür. Kavuk ve Demirtaş (2021) uzaktan eğitimin bütün öğrencilere ulaşamadığını, teknolojik alt yapının bazı bölgelerde yetersiz olduğunu, imkânlar yönünden öğrenciler arasındaki farklılığın fırsat eşitsizliğine neden olduğunu ifade etmiştir. Sözen (2020) sosyoekonomik olarak farklı çevrelerde yaşayan öğrenciler arasında imkân farkları nedeniyle akademik başarının ciddi oranda farklılaştığını belirtmiştir. Metin vd. (2021) öğrencilerin uzaktan eğitim uygulamaları için gereken teknolojik alet ve ekipmanları kullanmada yetersiz olduklarından dolayı derse katılmadıklarının ifade etmiştir. Verilen bu cevaplar dışında katılımın sınıf seviyesine

göre olduğunu ve 8'inci sınıflar ile 12'nci sınıfların katılımlarının düşük düzeyde kaldığını belirtmişlerdir. Bu bağlamda son sınıfların merkezi sınavlara hazırlandıkları için derse katılmadığı fikri akla gelmektedir. Bunlar dışında müzik öğretmenlerinin verdiği cevaplar açısından incelendiğinde dersi gereksiz göreme ve ilgisizlik yönünde cevapların verildiği de tespit edilmiştir. Başaran vd. (2020) göre pandemi sürecinde yapılan uzaktan eğitim sistemine velilerin dahil olmaması ve öğrencileri takip edememesi bu sürecin tamamen öğrenci kontrolünde gerçekleşmesine neden olmuştur. Metin vd. (2021) uzaktan eğitim derslerine katılımın öğrenci kontrolünde olması, ders konusunda sorumluluk bilincine sahip olmayan öğrencilerin katılımlarının azalmasına neden olduğunu ifade etmiştir.

“Öğrenci katılımı yüksekti” cevabına yönelik olarak; katılımcı müzik öğretmenlerinin; sorun olmadıkça katılım oldu, öğrenci ilgisi, merak, 5'inci ve 6'ncı sınıfların katılımı yüksek, ekstra etkinlikler ve mecburiyet yanıtlarının verildiği görülmüştür. Özellikle 5'inci ve 6'ncı sınıfların müzik dersine yönelik tutum düzeylerinin diğer sınıflara göre yüksek olduğu (Saruhan & Deniz, 2011; Serpil Umuzdaş & Kızıklı, 2018) bu sınıfların bu nedenle müzik dersine katıldıkları düşünülmektedir.

Uzaktan eğitim sürecinde müzik öğretmenlerine ve öğrencilere sağlanan imkânlar noktasında görüşleri alındığında; müzik öğretmenleri yönünde ve öğrenciler yönünden olmak üzere iki farklı alt tema oluşturulmuştur.

Müzik öğretmenleri yönünde incelendiğinde; kendi imkânlarını kullandıkları, bireysel çalgılarında yararlandıkları, MEB tarafında çeşitli okullarda kurulan EBA destek noktalarından istifade ettikleri ve özellikle özel okullarda görevli müzik öğretmenlerinin okulun kendi özel sistemini kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bu noktada çoğunlukla öğretmenlerin kendi imkânları dâhilinde uzaktan ders verdikleri ifade ettikleri görülmüştür. İmkânsızlıklar noktasında ders materyali hazırlamada zorlandıkları ve fiziki yönden zorluk yaşandığı belirtilmiştir.

Müzik öğretmenleri öğrencilere sağlanan imkanlar noktasında; EBA destek noktalarından, okulun kendi sisteminden, tablet ve bilgisayarlardan faydalandıklarını ifade ederken, imkansızlıklar noktasında sıklıkla bahsedilen internet, uygulama, teknik alt yapı ve fiziki imkanın yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Bu noktada müzik öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde hangi uygulamaları kullandıkları ve bu uygulamaları ne ölçüde kullandıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu

nedenle müzik öğretmenlerine uzaktan eğitim sürecinde ders sürecinde hangi uygulama ve materyalleri kullandıkları sorulmuştur. Alınan cevaplardan yola çıkılarak çevrim içi uygulamalar, yazılımlar ve çalgı olmak üzere üç ayrı alt tema oluşturulmuştur.

Çevrim içi uygulamalar olarak; EBA destekli Zoom, Youtube, müzik temalı belgeseller, e-kitap ve okulun kendi sistemi yönünde cevaplar geldiği görülmüştür. Yazılım olarak PowerPoint, müzikatör, Finale, Garage Band, Studio One, Learning App, Gavette kullandıkları, çalgı olarak da piyano, ukulele, keman, melodika ve flüt kullandıkları görülmüştür. Bu bağlamda müzik yazılımlarını kullanan müzik öğretmeni sayısının bir veya iki tane olması müzik öğretmenlerinin müzik teknolojileri tanıma ve kullanma noktasında yeterli düzeyde olmadıkları fikrini oluşturmaktadır.

Büyüktekin (2019) müzik eğitimi veren üniversitelerin bazılarında ses kayıt ve müzik teknolojilerine yönelik derslerin bulunduğunu, öğretim elemanı eksikliğinden ötürü bu derslerin okutulmadığını, müzik eğitim anabilim dallarında ise bilgisayar derslerinde ses kayıt teknolojileri ile ilgili derslerin yapıldığını, bazılarında ise alanda uzmanlaşmış öğretim elemanı bulunmadığından dolayı öğretimin yapılamadığını belirtmiştir. Bu bağlamda lisans düzeyinde müzik ve ses kayıt teknolojilerine yönelik derslerin çoğunlukla işlenemediği, bu durumdan kaynaklı olarak müzik öğretmenlerinin müzik teknolojilerine yönelik yazılımları tanımadığı ve kullanılmadığı düşünülmektedir. Bilgisayar dersi dışında materyal tasarımı dersinde de müzik yazılımlarının gösterildiği belirten Köksal (2019) müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin nota yazım programlarından çoğunlukla finale programını, ses kayıt yazılımlarından ise Garage Band programını kullandıklarını, lisans döneminde bilgisayar dersinde herhangi bir müzik yazılımını kullanmadıklarını veya görmediklerini, kullanan öğrencilerin ise finale programını gördüklerini, en çok kullanılan ses kayıt programının ise Garage Band olduğunu ifade etmiştir. Bu noktada müzik yazılımları konusunda müzik eğitim anabilim dallarında eksikliklerin olduğu düşünülmektedir.

Metin vd. (2021) öğretmenlerin elektronik ortamda kaynak paylaşımlarının kolaylaştığını ve derslerde görsel materyal kullanımının arttığı, bunun yanı sıra uygulama gerektiren konularda öğretmenlerin konuya ilişkin görselleri öğrenciyle paylaşabildiği sonucuna ulaşmıştır. Bu noktada müzik öğretmenlerinin verdikleri yanıtlardan yola çıkılarak, görsel materyalleri tercih ettikleri, bunun dışında işitsel materyalleri de kullandıkları görülebilir.

Uzaktan eğitim sisteminde okul idarelerine çok görev düştüğü, okul idarelerinin bu süre zarfında program oluşturma, öğretmeni ve öğrenciyi takip etme, salgına yönelik çeşitli görevlere katılma gibi sorumluluklar aldıkları bilinmektedir. Bu noktada okul idarelerinin müzik dersinin işlenmesi yönünde sağladıkları imkanlar incelendiğinde müzik öğretmenlerinin cevaplarından süre yönünden, program yönünden ve katılım yönünden olmak üzere üç alt tema oluşturulmuştur. Süre yönünden en çok yanıtın 30 dakika olarak ifade edildiği, bazı katılımcıların 40 dakika yönünde cevap verdiği ve ortak cevabın tek saat yetersiz olduğu yönündedir. Kavuk ve Demirtaş (2021) canlı ders sürelerinin sınırlı olmasının, öğrenmenin gerçekleşmesinde engel teşkil ettiğini belirtmiştir.

Program yönünden incelendiğinde; programın düzenli veya düzensiz olduğu, ama genellikle zamanla oturduğu, öğrenciye göre de hazırlandığı yönünde cevapların geldiği görülürken, sistemde müzik dersinin olmadığı yönünde de cevaplar olduğu görülmüştür. Bu noktada uzaktan eğitim sürecinde programı yapmakla sorumlu olan okul idarelerinin iş ciddiyetinin ve derslere olan bakış açılarının okuldan okula değişebileceği fikri akla gelmektedir.

Uzaktan eğitim sürecinin yoğunluğu, imkânlar ve imkânsızlıkların öğretmenleri yorduğu, branşa ve mesleğe çeşitli etkilerinin olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda müzik öğretmenlerine uzaktan eğitim faaliyetlerinin branşa ve mesleğe yönelik etkilerine ilişkin görüşleri istenmiş, görüşlerden olumlu etkiler ve olumsuz etkiler olmak üzere iki alt tema oluşturulmuştur.

Olumsuz etkileri noktasında; öğrenci etkileşiminin olmadığı, zorladığı ve yorduğu, motivasyonun düştüğü, tek yöntemle ders işlendiği, kazanımların tamamlanamadığı, toplu etkinliklerin yapılmadığı, çalgı eğitimde zorlandıkları, şarkı öğretiminin yapılamadığı ve tam başarı sağlanamadığı yönündedir.

Müzik öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde çok yorulmalarının zorlanmalarının nedenleri incelendiğinde Metin vd. (2021) öğretmenlerin uzaktan eğitimde yüz yüze eğitimde olduğundan daha çok yorulduklarının ve çalışma yükünün arttığını belirtmiştir. Bunun dışında öğrencilerin aynı anda konuşmalarından dolayı öğretmenlerin ders kontrolünde zorlandıklarını ifade etmiştir. Öğrencilerin pandemi sürecinde yasaklı yaş grubunda olması, sürekli evde durmaları enerjilerinin birikmelerine neden olabileceği ve uzun zamandır görmediği arkadaşlarıyla online ortamda

karşılılaşması neticesinde biriken enerjisini ders esnasında atmaya çalışacağı düşünülmektedir. Pandemi sürecinde çevrim içi derslerde öğrencilerin ve öğretmenlerin motivasyonlarının düştüğü yönünde görüş bildirildiği görülmüştür. Metin vd. (2021) uzaktan eğitimin öğrencilerin derse yönelik motivasyonlarına olumlu yönde katkısının olmadığını, içinde bulunulan pandemi döneminin yarattığı endişenin de motivasyonu düşürebileceğini ifade etmiştir.

Bu süreçte müzik öğretmenlerinin tek yöntemle ve sınırlı materyallerle ders işlediğine yönelik cevapların geldiği görülmüştür. Başaran vd. (2020) uzaktan eğitim sürecinde etkileşimin olmadığını veya kısıtlı olduğunu, Kavuk ve Demirtaş (2021) ise derslerde soru – cevap ve düz anlatım yöntemlerinin kullanıldığını belirtmiştir. Başaran vd. (2020) sunuş yoluyla ders anlatımı yapılması neticesinde bireysel farkların dikkate alınamayacağını, öğrencilerin ilgi, zekâ seviyeleri, yetenek ve Hazırbulunuşluk düzeylerinin birbirinden farklı olması nedeniyle tam öğrenmenin yapılamayacağını ifade etmiştir.

Uzaktan eğitim sürecinde müzik öğretmenlerinin şarkı ve çalgı öğretimi yapamamalarından ötürü yeterli düzeyde ders işlenememiş ve bu durum müzik öğretmenlerini iş doyumunu noktasında etkilemiştir.

Pandemi sürecinin olumlu etkileri noktasında araştırmacılık, teknoloji, yaratıcılık, teorik bilgi, müzik teknolojileri, derse ilginin arttığı, nota ile öğretim yapıldığı ve öğretmenlerin açıklarını gördükleri yönünde görüşler geldiği görülmüştür.

Demir ve Özdaş (2020) öğretmenlerin pandemi döneminde yüz yüze eğitimde kullanmadıkları birçok yöntem ve araç gereci uzaktan eğitim sürecinde kullandıklarını belirtmiştir. Bu bağlamda öğretmenlerin araştırmacılık, teknoloji kullanımı gibi alanlarda yeniliklere açık olduğu ve nota ile öğretim yaptıkları görüşünü de desteklediği görülebilir. Kaysi (2020) dijital araçlara ilginin artmasından kaynaklı olarak öğrencilerin derse yönelik ilgilerinin arttığını ifade etmiştir. Özellikle teknoloji çağında yeni yöntem ve tekniklerin uygulanmaya başlaması ve bu yöntem ve tekniklerin öğrencilerin ilgisini çektiği düşünülmektedir. Buna rağmen öğretmenler eksikliklerini gördüklerini ifade etmişlerdir. Bu eksiklikler her ne kadar teknoloji ve müzik yazılımlarına yönelik olsa da öğrenciyi takip etme ve rehberlik etme konusunda yetersizliklerin yaşandığı görülebilir.

5.2.5.4. Devlet okullarında ve Özel Okullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Devlet ve Özel Okullardaki Müzik Dersi Yapısına Yönelik Görüşleri

Devlet okullarının ve özel okulların farklı yapılarda okullar olması, bu okullardaki ders niteliklerini etkileyebileceği belirtilmişti. Müzik öğretmenlerinin vermiş oldukları yanıtlardan yola çıkılarak devlet okullarının dezavantajlı, özel okulların ise avantajlı okullar olduğu yönünde cevaplar verildiği görülmüştür. Devlet okullarının müzik dersine dezavantajlı okullar olmasını ödenek yetersizliği, idarenin değer vermemesi, müzik sınıfının olmaması müzik öğretmenlerini çabalamaya, öğrenci – öğretmen çabasıyla dersini nitelikli ve verimli hale getirmeye teşvik etmektedir. Bundan farklı olarak özel okullarda müzik dersi materyallerine ulaşımın kolay olması, okulun prestiji, idarenin desteği ve veli – öğrenci ilgisi özel okulları müzik dersi noktasında avantajlı hale getirmektedir.

Yılmaz (2019) devlet okullarında, konferans salonu, müzik sınıfı, okul ve eşlik çalgısı gibi fiziki olanaklar ve materyaller noktasında ve idare desteği konusunda yetersizliklerin yaşandığını, özel okullarda ise bunun tam tersi bir durumun yaşandığını ifade etmiştir. Bunun dışında ses sistemi, dizekli tahta, gibi materyallerin varlığı noktasında devlet ve özel okullarda görevli müzik öğretmenlerinin benzer düşüncede olduğunu belirtmiştir. İmkân ve imkansızlıkların müzik öğretmenlerinin özellikle iş doyum düzeylerini etkileyebileceği düşünülebilir.

5.2.5.5. Devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik eğitimine yönelik seminer ve HİE çalışmalarına yönelik görüşleri

Seferoğlu (2003) öğretmenlik mesleğini geliştirme konusunda yapılan araştırmalarda daha iyi öğretme ve daha iyi okullara sahip olabilmek amacıyla mesleki eğitimin zorunlu olduğunu ifade etmiştir. Bu noktada öğretmenlerin meslek gelişimleri açısından nitelik kazanmaları için hem genel eğitim noktasında hem de alan ve alan eğitimi noktasında mesleki çalışmalara katıldıkları düşünülmektedir. Bu mesleki çalışmalar genel anlamda Hizmet içi eğitimler olabileceği gibi, seminer, kurs, çalıştay ve lisansüstü eğitim programları olabilir.

Araştırmanın nitel boyutuna katılan müzik öğretmenlerinin çeşitli MEB veya özel kurumlar tarafından düzenlenmiş olan HİE, seminer faaliyetlerine katıldıkları görülmüştür. Bunun dışında kendilerini çalgılarında geliştirmek adına yerel orkestralarda,

özel derneklerde yer aldıkları tespit edilirken lisansüstü eğitim sürecine başladıkları belirlenmiştir.

Bu bilgidен hareketle müzik öğretmenlerinin müzik eğitimi noktasında kendilerini geliştirmek istedikleri, HİE'lere, seminerlere genellikle katılım gösterdikleri çıkarımında bulunulabilir. MÖMTÖ'de yer alan meslek gelişimi ve ilgi alt boyutuna verilen cevaplar incelendiğinde; devlet okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin puan ortalamaları 3,71 olarak, özel okullarda görev yapan müzik öğretmenlerinin 3,95 olarak, tüm katılımcıların toplam puan ortalamaları ise 3,77 olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda müzik öğretmenlerinin meslek gelişimine yönelik yüksek bir tutuma sahip oldukları ve bu sonucun nitel sonuçları destekleyebileceği düşünülebilir.

Görüş bildiren müzik öğretmenleri son dönem yapılan seminer faaliyetleri ile özel kurumlarca yapılan seminer ve HİE faaliyetlerinin verimli olduğunu belirtmiş olsalar da, büyük çoğunluğu yapılan dönem başı – dönem sonu seminer faaliyetleri ile gerek yüz yüze gerekse online HİE faaliyetlerinin verimsiz geçtiği yönünde yanıt verdikleri görülmüştür. Bümen vd. (2012), Gültekin vd. (2018), Saracaloğlu vd. (2016) bazı öğretmenlerin mesleki çalışmalara yönelik faaliyetleri yararlı olarak değerlendirmiş olması karşın, verimsiz, zaman kaybı yaşatan, plansız, amaçsız, ihtiyaçtan uzak ve etkisiz olarak değerlendirildiği sonucuna ulaşmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlarla örtüşen bu bilgilerden hareketle; HİE ve mesleki çalışma faaliyetlerinin özellikle öğretmen ihtiyacına uygun şekilde, planlı ve programlı şekilde uygulanması neticesinde öğretmenlerin hem HİE faaliyetlerine hem de mesleki çalışma etkinliklerine yönelik tutum ve görüşlerinin olumlu yönde değişebileceği, buna bağlı olarak da eğitim faaliyetlerinin daha verimli olabileceği ön görülmektedir.

Araştırmanın bu kısmından elde edilen sonuçlar müzik öğretmenlerinin müzik eğitimi alanında özel kurumlarca düzenlenen seminerlere katılmış olmasıdır. Bu bağlamda müzik öğretmenlerinin alan ve alan eğitimi noktasında HİE'lere ihtiyaç duydukları düşünülmektedir. Çiftci (2008) 1960 – 2006 yılları arasında MEB tarafından müzik öğretmenlerine verilen HİE faaliyetlerini incelediği araştırmasında, müzik öğretmenlerine yönelik olarak MEB tarafından düzenlenen HİE'lerin sayısı olarak az, müzik öğretmeni noktasında sınırlı ve hedef öğretmen kitlesine ulaşma noktasında yetersiz olduğu sonucuna ulaşmıştır. Müzik öğretmenlerinin, müzik eğitimi alanında HİE ihtiyaçlarının olduğu ve MEB'in alan ve alan eğitimi noktasında yeterli düzeyde HİE

faaliyeti yapmadığı düşünüldüğünde bu eksikliğin müzik öğretmenlerince özel kurumlarda verilen seminer faaliyetleriyle karşıladığı düşünülmektedir.

Eğitimin devlet tarafından güvence altına alındığı bir ihtiyaç olduğu, müzik öğretmenlerinin müzik eğitimi alanında almış oldukları HİE'lerin meslek tutumuna ve iş doyumuna olumlu yönde etkisi olduğu görülmüştü. MEB tarafından müzik öğretmenlerine özellikle alan ve alan eğitimi noktasında HİE faaliyetleri düzenlemesinin gerekli bir durum olduğu, bu sayede hem öğretmen niteliğinin artacağı hem okul kalitesinin yükseleceği hem de müzik öğretmenlerinin iş doyumunu arttıracacağı ve mesleğe yönelik tutumlarına olumlu bir etki yaratacağı düşünülmektedir.

5.3. Öneriler

5.3.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- İlgili literatür incelendiğinde araştırmacıların iş doyum, tutum vb. düzeylerinin kişisel değişkenlere göre inceledikleri görülmüştür. Duyuşsal değişkenlerin çeşitli duyuşsal değişkenlere göre nasıl farklılaştığını tespit etmek, başka bir deyişle bir duyuşsal değişkenin bağımsız değişken olarak ele alınmasının araştırmalara farklı bir bakış açısı oluşturulacağı düşünülmektedir.
- Müzik öğretmenlerinin duyuşsal özelliklerinin okulların nitelik ve niceliğine göre incelenmesi bu tarz araştırmalara yeni boyutlar kazandıracağı düşünülmektedir.
- Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutum düzeylerini inceleyen araştırmaların il düzeyinde kaldığı, iller arası veya bölgeler arası bir karşılaştırma yapılmadığı gözlemlenmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin tutum düzeylerinin iller ve bölgeler arası incelenmesi hatta il gelişmişlik düzeyi ve okul nitelik – nicelik durumlarına göre incelenmesi, tutum düzeylerini karşılaştırma, benzer ve farklı yönleri bulma noktasında faydalı olacağı düşünülmektedir.
- Sadece özel okullardaki müzik öğretmenlerinin mesleğe yönelik bakış açılarını, tutumlarını, örgütsel bağlılık ve iş doyum düzeylerini inceleyen araştırmaların yapılması, buna gerekli zeminin hazırlanması, bu okullarda yaşanan sorunların ve özel okullardaki müzik öğretmenlerinin duyuşsal özelliklerinin tespit edilmesi müzik eğitime yönelik sorunların geniş bir perspektifte incelenmesi noktasında yararlı olacağı düşünülmektedir.
- Müzik öğretmeni adaylarının tutum düzeylerini inceleyen araştırmaların olduğu fakat görev başındaki müzik öğretmenlerinin tutum düzeylerini inceleyen

araştırmaların yok denecek kadar az olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca mevcut tutum ölçeklerinin öğretmen adaylarına uygulanabilecek şekilde sistematize edildiği görülmüş ve araştırma için hâlihazırda görev yapan müzik öğretmenlerine yönelik tutum ölçeği oluşturulmuştur. Bu bağlamda tutumun değişebilen bir olgu olması bireyin tutum düzeyinin hizmet öncesinde ve hizmet içinde değişebileceği fikrinden yola çıkılarak görev başındaki müzik öğretmenlerinin tutum düzeylerini tespit edebilecek farklı ölçeklerin hazırlanması ve görev başındaki müzik öğretmenlerinin tutum düzeylerinin tespit edilmesi, müzik öğretmenlerindeki tutum değişimini net şekilde ortaya koyması ve müzik öğretmenlerinin tutum düzeylerinin hizmet sürecinde nasıl değiştiğini tespit etme noktasında faydalı olacağı düşünülmektedir.

- Müzik öğretmenlerinin güncel HİE ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bu tür çalışmaların düzenli periyodlarla yapılması, müzik öğretmenlerinin iş doyum, tutum, örgütsel bağlılık gibi düzeylerinin yükselmesi, HİE ilgili kurumlara fikir vermesi noktasında yararlı olacaktır.
- Müzik öğretmenlerinin iş doyum ve tutum düzeylerinin belirli dönemlerde araştırmada uygulanan yöntemle incelenmesinin müzik öğretmenlerinin mevcut durumlarını ve değişimi ortaya çıkarma noktasında faydalı olacağı düşünülmektedir.
- Araştırmanın aynı yöntemle başka branşlarda yapılması öğretmenlerin genel durumu hakkında fikir verebileceği ve sorunların tespit edilmesi noktasında yararlı olacağı düşünülmektedir.
- 03.02.2022 tarihinde kabul edilen ve resmi gazetede yayımlanan 31750 sayılı öğretmenlik meslek kanununda (ÖMK) öğretmenlerin belirli şartlar ve yeterlilikler kapsamında uzman öğretmen ve başöğretmen unvanlarına geçebilecekleri belirtilmiştir. Bu durumun iş doyumunda yer alan “terfi” boyutunu nasıl etkileyeceğini hem nitel hem de nicel yöntemlerle araştırılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

5.3.2. Müzik Öğretmenlerine Yönelik Öneriler

- HİE faaliyetlerine katılmanın iş doyum ve tutum düzeyine etkileri olduğu, hatta müzik eğitimi alanına yönelik HİE çalışmalarının iş doyum ve tutum düzeyini yükselttiği görülmüştür. Bu bağlamda müzik eğitimi alanında yapılan seminer,

HİE, kurs gibi faaliyetlere katılmanın iş doyum ve tutum düzeyinin artmasında faydalı olacağı düşünülmektedir.

- Müzik öğretmenlerinin, müzik teknolojilerine yönelik yazılımları tanıma ve kullanma noktasında HİE veya seminerlere katılmaları hem yüz yüze hem de çevrimiçi derslerin daha verimli geçmesi noktasında faydalı olabileceği düşünülmektedir.
- Okul imkânlarının müzik öğretmenlerinin tutumlarını ve iş doyumlarını etkilediği düşünülmektedir. Bu bağlamda müzik öğretmenlerinin kendi imkanlarıyla, okul idareleri ile işbirliği içerisinde, sponsorlar veya projeler aracılığıyla okullarının ve müzik derslerine yönelik imkanlarını genişletebilir, okullarının niteliğini ve niceliğini arttırabilirler.

5.3.3. Milli Eğitim Bakanlığına Yönelik Öneriler

- Müzik öğretmenlerinin iş doyum ve tutum düzeylerinin HİE alma durumuna göre farklılaştığı ve özellikle alanlarında HİE eğitim almalarına göre etkilendiği görülmüştür. Bu bağlamda özellikle alana yönelik HİE çalışmalarına ağırlık verilmesi, bu konuda hem mesleki müzik eğitimi veren kurumlarla hem de müzik eğitimi veren özel kurumlarla ortak HİE faaliyetleri yapmaları hem öğretmen gelişimi açısından hem de müzik öğretmenlerinin iş doyum ve tutum düzeylerinin yükselmesi açısından faydalı olacaktır.
- Müzik öğretim yöntemleri konusunda müzik öğretmenlerinin HİE alınmaları istekli öğretmenlere ise eğitici eğitimi verilip, müzik öğretmenlerinin müzik öğretim yöntemleri konusunda eğitici sıfatı kazandırılmaya çalışılmalıdır.
- Mesleki müzik eğitimi almaya istekli öğrencilerin tespitinde müzik öğretmenlerinin önemli bir role sahip olduğu bilinmektedir. Özellikle devlet okullarında müzik derslerinin bir saat olarak işlendiği, sınıflardaki öğrenci sayısının fazla olduğu ve müzik dersine yönelik imkânsızlıkların olduğu görülmekte, müzik öğretmenleri de bu yönde görüş bildirmektedir. Bu durumun müzik öğretmenlerinin öğrenciyi tanınmasını, mesleki müzik eğitimi almak isteyen öğrencilerin bu kurumlara hazırlanması, hatta okul içerisinde yapılacak çeşitli etkinliklerin hazırlık sürecini olumsuz etkilemektedir. Bu duruma binaen müzik dersine yönelik ders dışı egzersiz saatlerinin oluşturulması, destekleme ve yetiştirme kurslarının açılması yukarıda belirtilen durumların giderilmesi hususunda önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, Salih. Meydan, Mustafa Caner. Kazancık, Bilen Leyla. Mustafa, I. (2019). *İllerin ve Bölgelerin Sosyo - Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması - SEGE 2017*. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ankara.
- Acar, H. (2019). *Rehberlik araştırma merkezlerinde çalışan öğretmenlerin genel özyeterlilik algıları ve iş doyumunu düzeylerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü, Ankara.
- Akbulut, E. (2006). Günümüz müzik eğitimcisi nasıl olmalıdır? *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(20), 23–28.
- Akoğuz, N. (2012). Özel okullar ve devlet okulları arasındaki rekreatif etkinliklerin karşılaştırılması olarak değerlendirilmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Erzurum*.
- Akyüz, M., & Hardalaç, N. (2021). Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumları ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *21. Yüzyılda Eğitim Ve Toplum Eğitim Bilimleri Ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(29), 375–403.
- Akyüz, Y. (2018). Türk eğitim tarihi-MÖ 1000-MS 2018. *Pegem Atf İndeksi*, 1–550.
- Alexander, V. D., Thomas, H., Cronin, A., Fielding, J., & Moran-Ellis, J. (2008). Mixed methods. *Researching Social Life*, 3, 125–144.
- Alkan, M. Ö. (2003). *İmparatorluk'tan Cumhuriyet'e Selanik'ten İstanbul'a: Terakki Vakfı ve Terakki Okulları, 1877-2000*. Terakki Vakfı.
- Alkan, V., Şimşek, S., & Erbil, B. A. (2019). Karma yöntem deseni: Öyküleyici alanyazın incelemesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 559–582.
- Allport, G. W. (1937). *Personality: A psychological interpretation*.
- Altay, O. (2021). *Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının ve Mesleğe İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi*. Kırşehir Ahi Evran Üniveristesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

- Aras, A. (2012). *İlköğretim okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mobbing(yıldırma) yaşama düzeyleri, örgütsel bağlılık ve iş doyumları arasındaki ilişkiler*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Armstrong, M. (2006). *A handbook of human resource management practice*. Kogan Page Publishers.
- Aronson, E., Wilson, T. D., & Akert, R. M. (2018). *Social Psychology* (10th Ed.). Pearson Education Limited. Boston.
- Arslan, A. (2006). Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya İlişkin Tutum Ölçeği. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 24–33.
- Arslan, H., Satıcı, A., & Kuru, M. (2007). Resmi ve özel ilköğretim okullarının kültür ve etkililik düzeylerinin karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 51(51), 371–394.
- Aşkar, P., Erden, M. (1987). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği. *Çağdaş Eğitim*, 8(11).
- Aslan, E. A. (2019). Türkiye’de Özel Okullaşma. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 263–276.
- Aslantaş, H. (2016). Yatılı bölge ortaokulu öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(37), 154–165.
- Atalayer, F. (1993). Temel Sanat Eğitiminin Gerekliliği. *Anatolian Art Journal*, 4(1), 29–42.
- Atayeter, F. (2019). *Müzik öğretmenlerinin müzik performans kaygılarının ve iş doyumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Avşaroğlu, S., Engin Deniz, M., & Kahraman, A. (2005). Teknik öğretmenlerde yaşam doyumunu iş doyumunu ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14, 115–129.

- Aydın, D. (2006). *Eğitim kurumları çalışanlarında iş doyumu*. Marmara Üniversitesi (Turkey).
- Aymergen, Ü. (2021). *Ortaokul öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Aymergen, Ü., & Bulut, D. (2020). Ortaokul öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumları. *TURAN: Stratejik Arastirmalar Merkezi*, 12(48), 362–367.
- Azimi, M., & Durdağı, A. (2019). Öğretmenlerin İş Doyumu Düzeyleri. *Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi*, 3(2), 126–138.
- Aziri, B. (2011). Job satisfaction: a literature review. *Management Research & Practice*, 3(4).
- Babacan, E., Babacan, M. D., & Pirgon, Y. (2011). İlköğretim 2. kademe öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 325–336.
- Balcı, A. (1985). *Eğitim yöneticisinin iş doyumu*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Balcı, A., & Yöntem, S. B. A. (2005). *Teknik ve İlkeler*, Pegem A Yayıncılık, 5. Baskı, Ankara.
- Basaran, I. E. (1966). 8952 İlk ve orta dereceli okul öğretmeninin katıldığı hizmetçi eğitim araştırması [In-service training research in which 8952 elementary and secondary school teachers participated]. *Ankara, Turkey: Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitim Birimi Mudurlugu*.
- Başaran, İ. E. (2008). *Örgütsel davranış: İnsanın üretim gücü*. Ekinoks Eğitim Danışmanlık.
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E., & Şahin, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368–397.

- Batıgün, A. D., & Şahin, N. H. (2006). İş stresi ve sağlık psikolojisi araştırmaları için iki ölçek: A-tipi kişilik ve iş doyumunu. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(1), 32–45.
- Bay, E., & Tuğluk, M. N. (2004). Resmi ve özel ilköğretim okulları öğrenci başarılarının karşılaştırılması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2).
- Baycan, A. (1985). An analysis of the several aspects of job satisfaction between different occupational groups. In *Boğaziçi Üniversitesi SBE Doktora Tezi, İstanbul*.
- Bayhan, P. (2009). *İlköğretim okulları birinci kademe sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile iş doyumları arasındaki ilişki*. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bayram Koç, C. (2019). *Lise 9. sınıf öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının incelenmesi (Giresun ili örneği)*. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Baysal, A. C. (1981). Sosyal ve örgütsel psikolojide tutumlar. In *İstanbul: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi*.
- Bem, D. J. (1970). Beliefs, attitudes, and human affairs. Belmont, CA: Brooks. *Cole Publishing Co*, 170, 175–186.
- Bettencourt, E. M., Gillett, M. H., Gall, M. D., & Hull, R. E. (1983). Effects of teacher enthusiasm training on student on-task behavior and achievement. *American Educational Research Journal*, 20(3), 435–450.
- Bilen, S. (1995). *İşbirlikli öğrenmenin müzik öğretimi ve güdüsel süreçler üzerindeki etkileri*. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Bilge, F., Akman, Y., & Kelecioğlu, H. (2007). Öğretim elemanlarının iş doyumlarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(32), 32–41.
- Bilir, M. E. (2007). *Öğretmen algılarına göre ilköğretim okul yöneticilerinin dönüşümcü liderlik özellikleri ile öğretmenlerin iş doyumunu ilişkisinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Selçuk Üniversitesi. Konya.
- Bingölbali, N. (2018). *Özel Okullarda Eğitim Alanında Yaşanan Problemler ve Çözüm Önerileri*. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Bizer, G. Y., Barden, J. C., & Petty, R. E. (2006). Attitudes. *Encyclopedia of Cognitive Science*.
- Bloom, B. S. (1979). *İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme (Çeviren: Durmuş Ali Özkaya)*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Bozkuş, K., & Marulcu, İ. (2016). Öğretmen adaylarına göre etkili öğretmen nitelikleri. *8. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, Çanakkale, Türkiye*.
- Bozyiğit, S. (2017). Özel Okulların Eğitim Hizmetlerine İlişkin Veli Beklentisi ve Algısı: Nitel Bir Araştırma. *ICPESS (International Congress on Politic, Economic and Social Studies)*, 2.
- Bülbül, O. (2019). *Özel Okullardaki 7. sınıf öğrencilerinin müzik Dersine yönelik tutumlarının Ve başarılarının branşlaşma Durumuna göre değerlendirilmesi*. Marmara Üniversitesi (Turkey).
- Bulgurlu, Z. (2018). *Özel okullarda müzik branşındaki öğretmenlerin yetenek yönetimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bahçeşehir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bulut, D. (2011). Müzik öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(3), 651–674.
- Bümen, N. T., Alev, A., Çakar, E., Gonca, U., & Veli, A. (2012). Türkiye bağlamında öğretmenlerin mesleki gelişimi: Sorunlar ve öneriler. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(194), 31–50.
- Burland, K., & Pitts, S. (2007). Becoming a Music Student Investigating the skills and attitudes of students beginning a Music degree. *Arts and Humanities in Higher Education*, 6(3), 289–308.
- Burnside, L. O. (2016). *K-12 music teachers serving in schools for military dependents: A qualitative case study on job satisfaction and morale*. Grand Canyon University.
- Bursalıoğlu, Z. (1987). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.

- Büyükkaragöz, S., & Kesici, Ş. (1996). Öğretmenlerin hoşgörü ve demokratik tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 7(7), 353–365.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör analizi: Temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 32(32), 470–483.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Demirel, F., Karadeniz, Ş., & Çakmak, E. K. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Büyüktekin, M. A. (2019). *Müzik eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında ses kayıt ve müzik teknolojileri ile ilgili derslerin öğretimi*. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Çakılı, D. D. (2020). *Resmi ve özel okulların kurum kültürü bakımından karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çalışkan, S. (2019). *Öğretmenlerin tükenmişlik ve iş doyumunu düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Can, H., Akgün, A., & Kavuncubaşı, Ş. (1995). Kamu ve Özel Kesimde Personel Yönetimi, Siyasal Kitabevi, 2. Baskı, Ankara.
- Çelik, S. (2019). *İlkokul öğretmenlerinin algıladıkları yönetici iletişim becerileri ile öğretmenlerin motivasyon ve iş doyumunu arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Cent, H. (2007). *Özel okullarda insan kaynakları yönetimi uygulamalarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çetin, F., & Basım, H. N. (2011). Psikolojik Dayanıklılığın İş Tatmini ve Örgütsel Bağlılık Tutumlarındaki Rolü. *Is, Guc: The Journal of Industrial Relations & Human Resources*, 13(3).
- Çevik, K. D. B. (2016). Adams'ın Eşitlik Teorisi Bağlamında Müzik Öğretmenlerinin İş Tatminini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler*

Enstitüsü Dergisi, 19(36), 193–236.

- Çiftci, E. (2008). *Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı Tarafından Müzik Öğretmenlerine Verilen Hizmet İçi Eğitimin İncelenmesi ve Müzik Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Çilden, Ş. (2001). Müzik, çocuk gelişimi ve öğrenme. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1).
- Clark, A. E. (1996). Job satisfaction in Britain. *British Journal of Industrial Relations*, 34(2), 189–217.
- Creswell, J. W., & Clark, V. L. P. (2017). *Designing and conducting mixed methods research*. Sage publications.
- Dağdeviren, N., Musaoğlu, Z., Ömürlü, İ. K., & Öztora, S. (2011). Akademisyenlerde iş doyumunu etkileyen faktörler. *Balkan Medical Journal*, 2011(1), 69–74.
- Dalaman, F. (2021). *Ortaöğretim öğretmenlerinin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi*. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Dalkıran, E., & Yıldız, G. (2016). Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleği Tutumlarının İncelenmesi. *Fine Arts*, 11(4), 143–152.
- Davis, H. A. (2003). Conceptualizing the role and influence of student-teacher relationships on children’s social and cognitive development. *Educational Psychologist*, 38(4), 207–234.
- Davis, K. (1989). *Human behavior at work: Organizational behavior*. McGraw-Hill Inc.
- Demir, C. G., & Gelişli, Y. (2018). Sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile mesleki görevlerine yönelik ders dışı zaman kullanımları arasındaki ilişki. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(2), 487–507.
- Demir, F., & Özdaş, F. (2020). Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 273–292.

- Demirtaş, H., Cömert, M., & Özer, N. (2011). Öğretmen adaylarının özyeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 36(159).
- Denessen, E., Vos, N., Hasselman, F., & Louws, M. (2015). The relationship between primary school teacher and student attitudes towards science and technology. *Education Research International*, 2015.
- Deniz, L., & Kumaş, V. (2010). Öğretmenlerin İş Doyum Düzeylerinin İncelenmesi. *Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 32, 123–139.
- Deniz, M. (2020). *Hizmet içi eğitim faaliyetleri ile çalışan iş doyumunu ve performansını arasındaki ilişkinin incelenmesi: Özel hastane örneği*. Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Deniz, S., & Tuna, S. (2006). İlköğretim Öğrencilerinin Türkçe Dersine Yönelik Tutumları: Köyceğiz Örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, 34(170).
- Deveci, Ş. (2021). *Lise öğretmenlerinin iş yaşam kalitesi ve iş doyumunu düzeyleri arasındaki ilişki*. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Dikmen, O. (1971). *Özel yüksek okullar meselesi*. Türkiye Özel Yüksek Öğretim Kurumları Derneği yayını.
- Doğan, S. (2013). *Sınıf öğretmenlerinin öz yeterlik algısı ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi: Ağrı ili örneği*. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Duman, T. (1991). *Türkiye 'de ortaöğretime öğretmen yetiştirme* (Vol. 20). Millî Eğitim Basımevi.
- Dur, Ş. (2019). *Sınıf öğretmenlerinde iş – yaşam dengesinin, örgütsel bağlılık ve iş doyumunu ile ilişkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Durmuş, T. (2009). *Devlet okullarıyla özel okulda okuyan ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki başarı düzeylerinin karşılaştırılması*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Dursun, Y. (2015). *Müzik öğretmenlerinin mesleki yeterlilik algıları ile yaşam ve iş doyumları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Eagly, A. H., & Chaiken, S. (1993). *The psychology of attitudes*. Harcourt brace Jovanovich college publishers.
- Edwards, J. S., & Edwards, M. C. (1971). A scale to measure attitudes toward music. *Journal of Research in Music Education*, 19(2), 228–233.
- Eğİnli, A. T. (2009). Çalışanlarda İş Doyumu: Kamu Ve Özel Sektör Çalışanlarının İş Doyumuna Yönelik Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(3), 35–52.
- Erden, G. (2015). *Devlet okullarında ve özel okullarda çalışan öğretmenlerin stres düzeyleri ile stresin faktörleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erdoğan, İ. (1996). *İşletme Yönetiminde Örgütsel Davranış*. Avcıoğlu Basım Yayın.
- Eren, E. (2001). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*, İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım, 7. Baskı.
- Ergenekon, E. (2000). Viyolonsel Eğitiminde Yay Problemleri Olan Lise Öğrencilerine Önerilecek Çalışmalar. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, TÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Ergin, O. (1977). Türk maarif tarihi (5. cilt). *İstanbul: Eser Matbaası*.
- Ergün, M. (1994). Eğitim sosyolojisi. *Ankara: Ocak Yayınları*, 5.
- Eroğlu, Ş. G. (2014). Örgütlerde duygusal emek ve tükenmişlik ilişkisi üzerine bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 147–160.
- Erol, İ. (2019). Resmi ve Özel Okullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Sınıf İçi Öğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 9–18.
- Ertuğ, C. A. N., & Baksi, O. (2014). Öğrencilerin Sınıf İçi Tutum Ve Davranışlarının

- Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Başarısına Etkisi. *Asya Öğretim Dergisi*, 2(1), 86–101.
- Ertürk, E., & Keçecioğlu, T. (2012). Çalışanların iş doyumları ile mesleki tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkiler: Öğretmenler üzerine örnek bir uygulama. *Ege Akademik Bakış*, 12(1), 39–52.
- Ertürk, S. (2013). Eğitimde “program” geliştirme (6. baskı). *Ankara: Edge Akademi Yayınları*.
- Festinger, L. (1957). *A Theory of Cognitive Dissonance*. Stanford University Press. Stanford.
- Filiz, Z. (2014). Öğretmenlerin iş doyum ve tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 10(23), 157–172.
- Frenzel, A. C., Goetz, T., Lüdtke, O., Pekrun, R., & Sutton, R. E. (2009). Emotional transmission in the classroom: Exploring the relationship between teacher and student enjoyment. *Journal of Educational Psychology*, 101(3), 705.
- Gafa, İ. (2019). *Sınıf öğretmenlerinin iş doyum ve iş yaşamındaki yalnızlık düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Gençay, Ö. A. (2007). Beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyum ve mesleki tükenmişliklerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(2), 765–780.
- George, J. M., Jones, G. R., & Sharbrough, W. C. (2005). *Understanding and managing organizational behavior*. Pearson Prentice Hall Upper Saddle River, NJ.
- Göktaş, Z. (2007). Balıkesir ilindeki beden eğitimi öğretmenlerinin iş doyum ve bazı değişkenlerle olan ilişkisinin incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 13–26.
- Gömleksız, M. N., & Kan, A. Ü. (2012). Eğitimde Duyuşsal Boyut ve Duyuşsal Öğrenme. *Electronic Turkish Studies*, 7(1).

- Gülnehal, G. Ü. L., & Kale, M. N. (2020). Devlet Okulları ve Özel Okullardaki Müzik Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Bir Değerlendirme. *Eurasian Journal of Music and Dance*, 17, 214–228.
- Gültekin, M., Aktay, E. G., & Gültekin, I. (2018). İlköğretimde mesleki çalışma (seminer) dönemi uygulamaları. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 8(2), 482–513.
- Gün, E. (2009). *İlköğretim okulu müdürlerinin müzik dersine ilişkin yaklaşımlarının müzik öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi: Burdur ve Isparta illeri örneği*. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Guo, L., & Wang, B. (2017). What Determines Job Satisfaction of Teachers in Universities? *EURASIA Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 13(8), 5893–5903.
- Gürbüz Türk, O., & Genç, S. Z. (2004). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(7), 47–62.
- Gürler, M. (2020). Devlet okullarıyla özel okullar arasındaki farklar. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 1(1).
- Gürşimşek, I. (1998). Öğretmen eğitiminde yeni yaklaşımlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(14).
- Güvel, C. (2019). *Kişisel Özelliklerin iş doyumunu üzerine etkileri: Adana Seyhan belediyesi örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Halcomb, E. J., & Hickman, L. (2015). Mixed methods research. *Nursing Standard: Promoting Excellence in Nursing Care*, 29(32), 41–47.
- Harris, B., & Vakand, B. (1969). *In-Service Education*. Inglewood Cliffs N.T.
- Hayes, B., Bonner, A., & Douglas, C. (2013). An introduction to mixed methods research for nephrology nurses. *Renal Society of Australasia Journal*, 9(1), 8–14.
- Himmelfarb, S., & Eagly, A. H. (1974). *Readings in attitude change*. John Wiley & Sons.

- Hoppock, R. (1935). Job satisfaction. In *Job satisfaction*. Harper.
- Hosgörür, V., & Kaplan, İ. (2017). Devlet ve Özel İlköğretim Okullarının Kurum Teftiş Raporlarına Göre Karşılaştırılması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 21(3), 577–601.
- Hüzmeli, I. (2017). *Müzik öğretmeni adaylarının mesleğe karşı tutum ve ders çalışma yaklaşımlarının incelenmesi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- İlhan, N., Şekerci, A. R., Sözbilir, M., & Yıldırım, A. (2013). Eğitim Araştırmalarına Yönelik Öğretmen Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(8), 31–57.
- İnandık, Z. (2010a). *Müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin farklı demografik özelliklere göre incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- İnandık, Z. (2010b). *Müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin farklı demografik özelliklere göre incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İpek, M. E. H. (2018). *Müzik öğretmenlerinin okullardaki sosyal sermaye algısının iş doyumlarıyla ilişkisi üzerine bir araştırma*. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Judge, T. A., Zhang, S. C., & Glerum, D. R. (2020). Job satisfaction. *Essentials of Job Attitudes and Other Workplace Psychological Constructs*, 207–241.
- Kabakcı, B., & Güdek, B. (2020). Müzik öğretmenlerinin iş doyum düzeylerinin incelenmesi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(59), 2718–2730.
- Kabataş, M. (2017). Müzik Dersine Karşı Tutumların Hayatla İlişkilendirebilmedeki Rolü. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(12), 837–864.
- Kadıoğlu, R. (2019). *Havacılık organizasyonlarında çalışan lojistik profesyonellerinde iş doyumunu ve tükenmişlik: Kokpit ve kabin personelleri üzerine bir uygulama* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler

Enstitüsü, Antalya]. www.journal.uta45jakarta.ac.id

- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni İnsan ve İnsanlar*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kalın, C. (2021). Farklı değişkenler açısından ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumları. *Studies in Educational Research and Development*, 5(1), 1–18.
- Kalyoncu, N. (2004). Müzik öğretmeni yeterlikleri ve güncel müzik öğretmenliği lisans programı. *Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildirisi Süleyman Demirel Üniversitesi*, 7–10.
- Kamer, S. T. (2017). Issues in Implementation of Coeducation in Turkish Education System: A Historical Research on 1869 Statute on General Education. *International Education Studies*, 10(4), 1–7.
- Kamer, S. T. (2019). Türk eğitim sisteminde karma eğitim yapan azınlık okulları üzerine tarihi araştırma. *Proceeding E-Book*, 32.
- Kanad, H. F. (1948). Pedagoji Tarihi. In *Basılış, İstanbul*. Milli Eğitim Bakanlığı, Cilt-1, Milli Eğitim Basımevi, 3.
- Karabulut, D. C. (2019). *Müzik öğretmenlerinin mesleki doyumları ile mesleki tükenmişlik düzeylerinin belirlenmesi*. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karaköse, T., & Kocabaş, İ. (2006). Özel ve devlet okullarında öğretmenlerin beklentilerinin iş doyum ve motivasyon üzerine etkileri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 2(1), 3–14.
- Karataş, Y., & Kılıç, İ. (2017). Ortaöğretim Düzeyi Müzik Derslerinde Kullanılan Okul Çalgıları ve Bu Çalgıların Öğretiminde Karşılaşılan Sorunların İncelenmesi. *Adyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26, 565–601.
- Kavuk, E., & Demirtaş, H. (2021). COVID-19 pandemisi sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitimde yaşadığı zorluklar. *E-Uluslararası Pedagogji Dergisi*, 1(1), 55–73.
- Kayıkçı, K. (2005). Milli Eğitim Bakanlığı müfettişlerinin denetim sisteminin yapısal sorunlarına ilişkin algıları ve iş doyum düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim*

Yönetimi, 44(44), 507–527.

- Kaysi, F. (2020). *Covid-19 Salgını Sürecinde Türkiye’de Gerçekleştirilen Uzaktan Eğitimin Değerlendirilmesi*.
- Kellermeyer, R. J. (2009). *Personal beliefs and job satisfaction of Illinois elementary general music teachers*. University of Illinois at Urbana-Champaign.
- Keser, A. (2006). *Çalışma yaşamında motivasyon*. Alfa Aktüel Yayınları.
- Keskin, D. H., & Turna, G. B. (2010). Ailelerin devlet ya da özel okul tercihlerini etkileyen faktörler Rize örneği. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 411–426.
- Khan, M. M. A., Rashed, C. A. A., Saha, S., & Islam, A. (2017). What Makes Employees Satisfied With Their Jobs. *Review of General Management*, 26(2).
- Kılıç, D. B. Ç. (2014). Bir müzik öğretmeni nasıl olmalıdır? *Journal of Research in Education and Learning*, 3(2).
- Kılınçer, Ö., & Afacan, Ş. (2019). *Güzel sanatlar fakültesi müzik bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları*.
- Kızılkaya, H. A. (2012). *Öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin mesleki gelişime yönelik tutumları ve iş doyumları bakımından incelenmesi üzerine bir araştırma*. Kırıkkale Üniversitesi.
- Koç, H., Yazıcıoğlu, İ., & Hatipoğlu, H. (2009). *Öğretmenlerin İş Doyum Algıları ile Performansları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma*.
- Koç, İ. (2019). *Sağlık Çalışanlarında Tükenmişlik Sendromunun İş Doyumu ve Depresyonla İlişkisi*. Tıpta Uzmanlık Tezi. Sağlık Bilimleri Üniversitesi. İstanbul.
- Koca, Ş. (2013). Ortaöğretim Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi; Yıl: 2013 Cilt: 22 Sayı: 2, 22(2)*.
- Kocabaş, İ., & Karaköse, T. (2005). Okul müdürlerinin tutum ve davranışlarının öğretmenlerin motivasyonuna etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 79–93.

- Kocabaşoğlu, U. (1989). *Kendi belgeleriyle Anadolu'daki Amerika: 19. yūzyılda Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Amerikan misyoner okulları* (Vol. 29). Arba.
- Köksal, S. (2019). Müzik Eğitim Anabilim Dalı Öğrencilerinin Müzik Yazılımlarını Tanıma ve Kullanma Durumları. *Journal of Art and Human*, 3(1), 1309–7156.
- Konuk, N. E. (2011). *Müzik öğretmeni adaylarının öğrenenliğe ilişkin Tutum Ve Mesleki Yeterlik algı düzeylerinin farklı değişkenlere göre İncelenmesi*. Marmara Üniversitesi (Turkey).
- Koruklu, N., Feyzioğlu, B., Kiremit, H. Ö., & Kaldırım, E. (2013). Öğretmenlerin iş doyumunu düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(25).
- Köse, H. S. (2006). Müzik öğretmeni adaylarının mesleki kaygıları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 80–89.
- Kozikoğlu, İ. (2018). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Değerler Eğitimine İlişkin Tutum ve Görüşlerinin İncelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(4), 2698–2720.
- Krech, D., & Crutchfield, R. S. (1948). *Theory and Problems of Social Psychology*. McGraw-Hill. New York.
- Kruse, A. J. (2015). Preservice music teachers' experiences with and attitudes toward music genres. *Journal of Music Teacher Education*, 24(3), 11–23.
- Küçük, D. P. (2012). Müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 151–161.
- Küçükçayır, A.G.; Cemaloğlu, N. (2017). Türkiye'de Geçmişten Günümüze Özel Okullar ve Uygulanan Politikalar Üzerine Bir Araştırma. *12. Uluslararası Eğitim Yönetimi Kongresi*.
- Kuzu, V. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin boş zaman değerlendirme etkinlikleri ile mesleki iş doyumunu arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.

- Levent, A., & Umuzdaş, S. (2013). İlköğretimde Müzik Öğretmeninin Kullandığı Çalgının Öğrencinin Derse İlişkin Tutumuna Etkisi. *Journal of Research in Education and Teaching*, 2(3).
- Locke, E. A. (1969). What is job satisfaction? *Organizational Behavior and Human Performance*, 4(4), 309–336.
- Mastin, V. . (1963). Teacher enthusiasm. *The Journal of Educational Research*, 27, 99–147.
- Matthews, W. K., & Koner, K. (2017). A Survey of Elementary and Secondary Music Educators' Professional Background, Teaching Responsibilities and Job Satisfaction in the United States. *Research and Issues in Music Education*, 13(1), 2.
- Mavuş, N. (2014). *Milli eğitim bakanlığı merkez teşkilatı çalışanlarının iş doyumlarının örgütsel bağlılığa etkisi hakkındaki görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- MEB. (2010). *Milli Eğitim İstatistikleri 2009 - 2010*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2020). *Milli Eğitim İstatistikleri 2019 - 2020*. In *Örgün Eğitim*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Mercin, L., & Alakuş, A. O. (2007). Birey ve toplum için sanat eğitiminin gerekliliği. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 14–20.
- Metin, M., Gürbey, S., & Çevik, A. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime yönelik öğretmen görüşleri. *Maarif Mektepleri Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 66–89.
- Nacakçı, Z. (2006). İlköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumları. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi*. Van, 26–28.
- Newman, E. (1997). Primary teachers' dilemmas in initial teacher training. *Teacher Development*, 1(2), 253–268.
- Oktay, Ç. (2019). *Müzik öğretmenlerinin iş doyumunu ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ömer Halis Demir Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.

- Orhan, N. (2013). *Aday öğretmenlerin mesleki tutumları ve iş doyumunu düzeyleri*. DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Osborne, J., & Simon, S. (1996). Primary science: past and future directions. *Studies in Science Education*, 26, 99–147.
- Oskamp, S., & Schultz, P. W. (2005). *Attitudes and opinions*. Psychology Press.
- Otacıoğlu, S. G. (2007). İlköğretim 5.6. 7. sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21.
- Özarslan, G. (2002). *Çalışan Kişiliği İle İş Tatmini Ve Performans Etkinliği Üzerine Bir Sağlık Kurumunda Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Özbek, N. (2000). Türkiye'deki yabancıların öğrenim ve öğretim özgürlüğü. *Ankara: Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları*.
- Özdemir, C. (2012). *Resmi ve özel okulların kurumsallaşma düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özdoğan, S., & Dizdar, B. (2017). Ortaokul yöneticilerinin müzik dersine ilişkin tutumları. *Ekev Akademi Dergisi*, 72(21).
- Özkalp, E., & Kirel, Ç. (2016). *Örgütsel Davranış*, Bursa. *Ekin Basın Yayın Dağıtım*.
- Özkan, M., & Arslantaş, H. İ. (2013). Etkili öğretmen özellikleri üzerine sıralama yöntemiyle bir ölçekleme çalışması. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 311–330.
- Özkaya, N. (1993). Özel eğitim kurumlarının eğitim sistemimizdeki ve sosyoekonomik yapı içindeki yeri. *Türkiye ve Dünyada Özel Eğitim Kurumlarının Yeri ve Önemi*, 14, 7–22.
- Özmenteş, S. (2011). Müzik öğretimine yönelik özyeterlik ölçeğinin geliştirilmesi. *J. Educ. Instr. Stud. World*, 1(1), 30–36.

- Özmenteş, S. (2012). İlköğretim öğrencilerinin evdeki müziksel ortamları, müzik dersine yönelik tutumları ve kişisel değişkenleri arasındaki ilişkiler. *Eğitim ve Bilim*, 37(163).
- Öztopalan, E. (2007). İlköğretim düzeyindeki özel okullar ile devlet okullarının 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumları ve akademik başarıları arasındaki ilişki. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir*.
- Öztürk, Meral, & Şahbudak, E. (2015). Akademisyenlikte İş Doyumu. *Journal of International Social Research*, 8(40).
- Öztürk, Mustafa, & Sancak, S. (2007). Hizmet İçi Eğitim Uygulamalarının Çalışma Hayatına Etkileri. *Journal of Yaşar University*, 2(7), 761–794.
- Öztürk, Ö. (2021). Müzik öğretmenlerinin İş Doyumları ve Bazı Değişkenlerle İlişkisi. *Journal of International Social Research*, 14(77).
- Pamuk, E., & Kiraz, Z. (2016). Ortaokullarda Okutulan Seçmeli Ders Uygulamalarında Okul Yöneticilerinin Karşılaştıkları Problemler. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(3), 977–1003.
- Parke, M. (2018). DOES IT WORK FOR YOU? *London Business School Review*, 29(1), 14–17.
- Pehlivan, K. B. (2005). Öğretmen adaylarının iletişim becerisi algıları üzerine bir çalışma. *Elementary Education Online*, 4(2).
- Pekrun, R. (2000). *A social-cognitive, control-value theory of achievement emotions*.
- Peters, G. D., & Miller, R. F. (1982). *Music teaching and learning*. Longman Publishing Group.
- Petty, R. E., & Cacioppo, J. T. (1996). *Attitudes and persuasion: Classic and contemporary approaches.-Boulder, Colorado, Cunnor Hill*. Oxford: Westview Press, a member of the Perseus Books Group.
- Pickens, J. (2005). Attitudes and perceptions. *Organizational Behavior in Health Care*,

4(7).

- Ponce, F. K. (1994). *Job satisfaction among high school choral music teachers in the state of Ohio*. The Ohio State University.
- Pulat, A. (2019). *İlkokul velilerinin özel okul tercihlerine etki eden faktörlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksel Lisans Tezi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim ....
- Pullant, J. (2001). *SPSS survival manual: a step by step guide to data analysis using SPSS for Windows*. Philadelphia, PA Open University Pres.
- Sağlam, A. Ç. (2008). Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 59–69.
- Şahin, A., & Toraman, M. (2014). İlköğretim müzik dersine yönelik veli ve öğrenci görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Şahin, H., & Dursun, A. (2009). Okul öncesi öğretmenlerinin iş doyumları: Burdur örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 160–179.
- Şahin, İ. (2013). Öğretmenlerin iş doyumları düzeyleri. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 142–167.
- Saracaloğlu, A. S., Çırakoğlu, M., & Akay, Y. (2016). İlkokul ve Ortaokul Öğretmenlerinin “Mesleki Çalışma Sürecine” İlişkin Görüşlerinin Metaforlar Yoluyla İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 618–636.
- Sarıçiftçi, S. (2019). *Özel eğitim okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin mesleki doyumlarının ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sarıhan, S. (2019). *Lise düzeyindeki özel okullarda ve devlette çalışan öğretmenlerin tükenmişlik düzeyleri ve yaşam doyumunun bu okullardaki öğrencilerin başarılarına etkisi*. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sarıkaya, Ş. (2019). *Öğretmenlerin iş doyumunun yordayıcısı olarak örgütsel güven ve*

örgütsel destek algısı. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim ....

Sarıköse, D. D. (2021). *Özel Eğitim Öğretmenlerinin Mesleki Yetkinlik Düzeyleri ile Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Saruhan, Ş., & Deniz, J. (2011). Temel eğitim II. kademe öğrencilerinin müzik dersine karşı tutumları. *İlköğretim Online*, 10(2).

Say, A. (1998). *Türkiye'nin müzik atlası*. Borusan Kültür Ve Sanat Yayınlar.

Sayhan, S. (2011). Yabancı özel okullar. *Sosyoloji Konferansları*, 24, 117–221.

Saykay, A. (2021). *Sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, özyeterlilik inanları, teknolojiye yönelik tutumları ve teknoloji pedagojik alan bilgileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Seferoğlu, S. S. (2003). *Öğretmenlerin hizmetiçi eğitiminde yeni yaklaşımlar. İçinde, Eğitimde Yansımalar: VII. Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu*.

Semerci, N., & Semerci, Ç. (2004). Türkiye'de Öğretmenlik Tutumları. *Journal of Social Science*, 137.

Şendurur, Y., & Barış, D. A. (2002). Müzik eğitimi ve çocuklarda bilişsel başarı. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1).

Şenel, T., & Buluç, B. (2016). İlkokullarda okul iklimi ile okul etkililiği arasındaki ilişki. *TÜBAV Bilim Dergisi*, 9(4), 1–12.

Şenocak, E. (2019). *Ankara'da çalışan aile hekimliği araştırma görevlilerinin tükenmişlik düzeylerinin iş doyumu ve sosyodemografik verilerle ilişkisi*. Tıpta Uzmanlık Tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara.

Serençelik, İ. (2005). *Halk eğitim merkezlerinde milli eğitim bakanlığı ve sivil toplum kurumları tarafından verilen kurslara katılan eğitimcilerin sorun alanları, çözüm*

önerileri, geleceğe yönelik beklentileri ve iş doyumlarının araştırılması. Marmara Üniversitesi.

Seven Gezder, M. İ. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının incelenmesi.* Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Sever, S. (2000). *Türkçe öğretiminde tam öğrenme.* Anı Yayıncılık.

Sevgi, A. (2003). Nasıl bir müzik öğretmeni. *Cumhuriyetimizin*, 80, 65–68.

Sevimli, F., & İşcan, Ö. F. (2005a). Bireysel ve iş ortamına ait etkenler açısından iş doyumunu. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 5(1), 55–64.

Sevimli, F., & İşcan, Ö. F. (2005b). Çalışanlarda İş Doyumu: Kamu ve Özel Sektör Çalışanlarının İş Doyumuna Yönelik Bir Araştırma. *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 5(1), 55–64.

Şimşek, H. (2014). Osmanlı Devletinde Özel Okullar ve İlk Türk Özel Okulunun Tarihçesine. *Bilig*, 68, 209–230.

Solmus, T. (2004). *İs Yaşamında Duygular ve Kisilerarası İlişkiler.* İstanbul: Beta Yayınevi.

Sözen, N. (2020). Covid 19 sürecinde uzaktan eğitim uygulamaları üzerine bir inceleme. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(12), 302–319.

Sünbül, A. M. (1996). Öğretmen niteliği ve öğretimdeki rolleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 8(8), 597–608.

Talışık, E. (2016). Müzik öğretmenlerinin mesleki genel yeterlik algıları ile doyum ve tükenmişlik düzeyleri arasındaki bağıntının incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(37), 1–14.

Tan, M. (1987). Eğitsel Fırsat Eşitliği, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. *Cilt*, 20(1), 245–259.

Taşdan, M., & Tiryaki, E. (2010). Özel ve devlet ilköğretim okulu öğretmenlerinin iş doyumunu düzeylerinin karşılaştırılması. *Eğitim ve Bilim*, 33(147), 54–70.

- Teklos, P. (2011). *An Investigation Into Pupils' Attitudes Towards Secondary Music Education in Cyprus*. Doctoral Dissertation, Department of Drama and Music, University of Hull, Yorkshire.
- Triandis, H. C. (1971). *Attitude and Attitude Change*. Wiley Foundations of Social Psychology Series.
- Tufan, E., & Güdek, B. (2008). Müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 25–40.
- Tufan, S., & Sökezoğlu, D. (2009). Oyun, Hareket, Dans ve Ritim Yoluyla Müzik Eğitiminin 7-11 Yaş Grubu Çocuk Yuvası Öğrencilerinin Sosyal Gelişimleri Üzerine Etkisi. 8. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Tunacan, S., & Çetin, C. (2009). Lise Öğretmenlerinin İş Doyumunu Etkileyen Faktörlerin Tespitine İlişkin Bir Araştırma. *Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 29, 155–172.
- Türk, M. S. (2007). Örgüt kültürü ve iş tatmini. *Ankara: Gazi Kitabevi*.
- Türkeri, O. (2019). *Sağlık çalışanlarında iş doyumu ve benlik saygısının incelenmesi: Ordu ili örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Uçan, A. (2005). Müzik eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar ve Türkiye'deki durum. *Ankara: Evrensel Müzikevi*, 60.
- Uluocak, S. (2011). İlköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(3), 991–1002.
- Umuzdaş, M. S., & Umuzdaş, S. (2015). 8. sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi (Tokat İli Örneği). *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2015(5), 273–281.
- Umuzdaş, S. (2012). İlköğretim müzik dersine ilişkin tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *International Journal of Human Sciences*, 9(2), 1510–1523.

- Umuzdaş, Serpil, & Kızıklı, H. O. (2018). Attitudes of elementary school students towards music lessons İlköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumları. *Journal of Human Sciences*, 15(3), 1561–1567.
- Ünder, H. (1999). Tevhid-i tedrisat: gerekçe ve uygulama. *Öğretim Birliğinin*, 75, 79–94.
- Ünişen, A., & Demirel, N. (2018). Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(67), 997–1013.
- Uslu, M. (1996). Türkiye’de Çalgı Eğitiminin Yaygınlaştırılmasında ve Geliştirilmesinde AGSL Müzik Bölümlerinin Önemi, 1. *Ulusal AGSL Müzik Bölümleri Sempozyumu Bildirisi, Bursa: Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü*, 105.
- Üstündağ, N. (2001). *Müfredat laboratuvar okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin bilgisayar tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Marmara Üniversitesi.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 45(45), 109–127.
- Uyanık, H. (2014). *Türkiye’deki devlet okulları ile uluslararası özel okulların çokkültürlü eğitim ilkeleri açısından değerlendirilmesi*. Akdeniz Üniversitesi.
- Uygun, S. (2003). Türkiye’de dünden bugüne özel okullara bir bakış (gelişim ve etkileri). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 36(1), 107–120.
- Üzümlü, S. (2019). *Özel okullarda ve devlet okullarındaki müzik eğitiminin farklı değişkenler açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Vahapoğlu, M. H. (1990). *Osmanlı’dan günümüze azınlık ve yabancı okulları: yönetimleri açısından* (Vol. 109). Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü.
- Variş, Y. A., & Cesur, D. (2012). Ortaöğretim müzik dersine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Fine Arts*, 7(4), 361–374.
- Veldman, I., Van Tartwijk, J., Brekelmans, M., & Wubbels, T. (2013). Job satisfaction and teacher–student relationships across the teaching career: Four case studies.

Teaching and Teacher Education, 32, 55–65.

Vroom, V. H. (1964). *Work & Motivation* John Wiley. *New York*.

Weiss, D. J., Dawis, R. W., England, G. W., & Lofquist, L. H. (1967). Manual for the Minnesota Satisfaction Questionnaire.[Erişim Adresi]< [http://www.psych.umn.edu/psylabs/vpr/pdf_files](http://www.psych.umn.edu/psylabs/vpr/pdf_files/Monograph%20XXII,20). *Monograph% 20XXII, 20*.

Wisdom, J. P., Cavaleri, M. A., Onwuegbuzie, A. J., & Green, C. A. (2012). Methodological reporting in qualitative, quantitative, and mixed methods health services research articles. *Health Services Research*, 47(2), 721–745.

Yaşar, M. (2014). Eğitimde Ölçme Ve Değerlendirme Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 259–279.

Yavuncu, D. (2017). *Sanat Eğitimcilerine Göre Okul İdarecilerinin Sanat Eğitimi Derslerine Yönelik Tutumları*. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Yavuz, Y., & Yılmaz, E. (2012). Resmi ve özel ilköğretim okullarının okul kültürü üzerine öğretmen ve öğrenci görüşleri. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education (IJTASE) ISSN: 2146-9466*, 1(3), 76–90.

Yazıcı, T., & Kılıç, ılgım. (2015). Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi ile Konservatuvar Öğrencilerinin Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutumları. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 5(11), 79–88.

Yetim, A. A., & Göktaş, Z. (2004). Öğretmenin mesleki ve kişisel nitelikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(2).

Yiğit, R., Dilmaç, B., & Deniz, M. (2011). İş ve yaşam doyumu: Konya Emniyet Müdürlüğü alan araştırması. *Polis Bilimleri Dergisi*, 13(3), 1–18.

Yiğit, V. B., & Nevruz, Ş. (2019). Ortaokul Öğrencilerinin Öğrenme Stilleri İle Müzik Dersine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki. *Fine Arts*, 14(4), 298–305.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2005). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Ankara: Seçkin Yayıncılık*.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin

yayıncılık.

- Yıldız, G. (2002). İlköğretimde müzik öğretimi. *Ankara: Anı Yayıncılık, 41.*
- Yıldız, H. (2019). *Ortaöğretim kurumlarında yönetici ve öğretmenlerin iş doyumunun örgütsel bağlılığa etkisi: Şanlıurfa ilinde bir çalışma.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa.
- Yıldız, İ. (2021). *Ortaokul öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, A., & Boğa Ceylan, Ç. (2011). İlköğretim okul yöneticilerinin liderlik davranış düzeyleri ile öğretmenlerin iş doyumunu ilişkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 17(2), 277–394.*
- Yılmaz, M. (2019). *Devlet okulları ve özel okullarda çalışan ortaokul müzik öğretmenlerinin çalışma şartlarına yönelik durum değerlendirilmesi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Yılmaz, S. (2017). *Merkezi sınavların okul kültürüne yansımalarının değerlendirilmesi.* Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmaz, Ş. (2019). *İlk ve ortaokul öğretmenlerinin örgütsel güven düzeylerinin iş doyumuna etkisi.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi - Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmazlar, H. (2007). Türkiye’de Özel Okulların Gelişimi. In *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim Dalı.*
- Yolcu, E. (2004). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri.* Nobel Yayın Dağıtım.

EKLER

Ek-1 “Müzik Öğretmenlerine Kişisel Bilgi Formu” örneği

Ek-2 “Minnesota İş Doyumu Ölçeği” örneği

Ek-3 “Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeği” örneği

Ek-4 “Öğrencilere Yönelik Kişisel Bilgi Formu” örneği

Ek-5 “Müzik Dersi Tutum Ölçeği” örneği

Ek-6 “Müzik Öğretmenlerinin Meslek Görüşlerine ve Bakış Açıklarına Yönelik Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” örneği

Ek-7 “Minnesota İş Doyumu Ölçeği” için kullanım izni

Ek-8 “Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeği” için “Uzman Görüşü Alma Formu” örneği

Ek-9 “Müzik Dersi Tutum Ölçeği” için “Uzman Görüşü Alma Formu” örneği

Ek-10 “Müzik Öğretmenlerinin Meslek Görüşlerine ve Bakış Açıklarına Yönelik Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” için “Uzman Görüşü Alma Formu” örneği

Ek-11 İnönü Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu onay belgesi

Ek-12 İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü araştırma izin talebi yazısı

Ek-13 Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı araştırma izin belgesi

Ek-1 “Müzik Öğretmenlerine Kişisel Bilgi Formu” Örneği

Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu, Mesleğe Yönelik Tutumları ve Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi

Değerli Meslektaşım

İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı programında çalışmakta olduğum “**Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu, Mesleğe Yönelik Tutumları ve Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi**” konulu doktora tezine ilişkin; müzik öğretmenlerine yönelik olan verilen toplanması amacıyla geliştirilmiştir.

Anket; Kişisel bilgiler, iş doyum ölçeği ve müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum ölçeği olmak üzere toplam üç bölümden oluşmaktadır.

Ankete vereceğiniz cevaplar araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği açısından önemli görüldüğü gibi, hem genel eğitime hem de müzik eğitimine yönelik sorunların tespit edilmesi ve bu sorunlara çözüm sunabilmesi açısından önemli görülmektedir.

Ankete vereceğiniz cevaplar bilimsel amaçlarla kullanılacak, hiçbir cevap üçüncü şahıslarla paylaşılmayacak tamamen **gizli** tutulacaktır. Bu bağlamda uygun gördüğünüz seçeneği işaretlerken (X) işaretini koymanız yeterli olacaktır. Lütfen hiçbir soruyu cevapsız bırakmayınız. İlginiz ve katkılarınızdan dolayı teşekkür ediyorum.

Siyar KÖKSAL

Doktora Öğrencisi

Adres:

Adres 2:

E-Mail:

Bir sonraki sayfada yer alan “*kişisel bilgilere yönelik sorular*” bölümüne geçiniz.

Kişisel Bilgilere Yönelik Sorular			
Bu bölümde kişisel bilgilerinize yönelik sorular yer almaktadır. İşaretlemek istediğiniz seçenек ilgili cevabın sağında yer almaktadır.			
Cinsiyetiniz?	Kadın ☐ Erkek ☐	Görev Yaptığınız İl?	...
Görev Yaptığınız Okulun Adı? (Araştırmanın güvenilirliği ve geçerliliği için sorulmuştur Gizli tutulacaktır)	...		
Medeni Durumunuz?	Evli ☐ Bekâr ☐ Dul (Boşanmış) ☐ Dul (Vefat)		
Yaşınız?	22 – 24 ☐ 25 – 29 ☐ 30 – 34 ☐ 35 – 39 ☐ 40 – 44 ☐ 45 – 49 ☐ 50 – Üstü ☐		
Görev Yaptığınız Okul Türü?	Devlet Okulu ☐ Özel Okul ☐		
Görev Yaptığınız Kurum Türü? ÖNEMLİ NOT: Eğer devlet okulunda görev yapıyorsanız ve görevlendirme ile farklı bir kurum türünde müzik derslerine giriyorsanız lütfen kadronuzun bulunduğu kurum türünü işaretleyiniz. Eğer özel okulda görev yapıyorsanız ve göreviniz gereği birden fazla kademede müzik derslerine giriyorsanız “Her iki kademede de müzik dersine giriyorum” seçeneğini işaretleyebilirsiniz.	Ortaokul ☐ Lise ☐ Her İki Kademede de Müzik Derslerine Giriyorum ☐		
Öğrenim Durumunuz?	Lisans ☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐	Mezuniyet Yılıınız	...
Mezun Olduğunuz Üniversite? (Kısaltmasını yazabilirsiniz)	...		
Mezun Olduğunuz Lisans Programı?	Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ☐ Güzel Sanatlar Fakültesi ☐ Türk Müziği Devlet Konservatuarı ☐ Türk Müziği Devlet Kons. Halk Oyunları ☐ Batı Müziği Devlet Konservatuarı		
Mezuniyet Yılıınız?	...		
Müzik Öğretmeni Olarak Kaç Yıldır Görev Yapmaktasınız?	0 – 4 ☐ 5 – 9 ☐ 10 – 14 ☐ 15 – 19 ☐ 20 – 24 ☐ 25 – Üstü ☐		
Aylık Geliriniz?	2500’den az ☐ 2500 – 2999 ☐ 3000 – 3499 ☐ 3500 – 3999 ☐ 4000 – 4499 ☐ 4500 – 4999 ☐ 5000 – 5499 ☐ 5500 – 5999 ☐		

	6000 – 6499 ☐ 6500 – 6999 ☐ 7000 – 7499 ☐ 7500 ve üstü ☐
Müzik Eğitimi Alanında Hizmet İçi Eğitim Aldınız mı?	Evet ☐ Hayır ☐
Müzik Eğitimi Alanında Kaç Kez Hizmet İçi Eğitim Aldınız?	1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4'ten fazla ☐
Genel Eğitim Alanında Hizmet İçi Eğitim Aldınız mı?	Evet ☐ Hayır ☐
Genel Eğitim Alanında Kaç Kez Hizmet İçi Eğitim Aldınız?	1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4'ten fazla ☐
Siz Dâhil Okulunuzda Kaç Müzik Öğretmeni Var?	...
<p>Bu bölüm bitmiştir. Lütfen bir sonraki sayfada yer alan “<i>Minnesota İş Doyumu Ölçeği</i>” bölümüne geçiniz.</p>	

Ek-2 “Minnesota İş Doyumu Ölçeği” Örneği

Minnesota İş Doyumu Ölçeği						
Minnesota iş doyumu ölçeği; mesleğinizden ne ölçüde memnun olduğunuzu ve mesleğinizin sizi ne ölçüde tatmin ettiğini ölçme amaçlı hazırlanmış bir ölçektir. Sizden her bir ifadeyi dikkatli bir şekilde okumanız ve her ifadenin mesleğinizden memnun olma düzeyinizi işaretlemeniz istenmektedir. Soruları okurken her bir sorunun başına “mesleğimden” kelimesini eklerseniz soruları anlamanız daha da kolaylaşabilir.						
Maddeler	Hiç Memnun Değilim	Memnun Değilim	Biraz / Kısmen Memnunum	Büyük Ölçüde Memnunum	Çok Memnunum	
MESLEĞİMDEN;						
1. Beni her zaman meşgul etmesi bakımından,						
2. Bağımsız çalışma imkânının olması bakımından,						
3. Ara sıra değişik şeyler yapabilme bakımından,						
4. Toplumda “saygın kişi” olma şansını bana vermesi bakımından,						
5. Yöneticinin emrindeki kişileri iyi yönetmesi bakımından,						
6. Yöneticinin karar verme yeteneği bakımından,						
7. Vicdani bir sorumluluk taşıma şansını bana vermesi bakımından,						
8. Bana garantili bir gelecek sağlaması yönünden,						
9. Başkaları için bir şeyler yapabildiğimi hissetmem yönünden,						
10. Kişileri yönlendirmek için fırsat vermesi yönünden,						
11. Kendi yeteneklerimle bir şeyler yapabilme şansını vermesi yönünden,						
12. İşimle ilgili alınan kararları uygulamaya koyması yönünden,						
13. Yaptığım iş karşılığında aldığım ücret yönünden,						
14. Terfi imkânının olması yönünden,						
15. Kendi fikir – kanaatlerimi rahatça kullanmaya imkân vermesi yönünden,						
16. Çalışma şartları yönünden,						
17. Çalışma arkadaşlarının birbirleriyle anlaşmaları yönünden,						
18. Yaptığım iş karşılığında takdir edilmem yönünden,						
19. Yaptığım iş karşılığında duyduğum başarı hissi yönünden,						
20. Mesleğimi yaparken kendi yöntemlerimi kullanabilme imkânı vermesi açısından						
Bu bölüm bitmiştir. Lütfen bir sonraki sayfada yer alan “Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeği” bölümüne geçiniz.						

Ek-3 “Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeği” Örneği

Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeği		Hiçbir Zaman	Bazen	Genellikle	Çoğu Zaman	Her Zaman
Maddeler						
1	Müzik öğretmenliğinde mesleki gelişim amaçlı yapılan tüm çalışmalarını takip etmekten zevk alıyorum.					
2	Müzik öğretmenliğiyle ilgili tüm çalışmalar ilgimi çeker.					
3	Boş zamanlarımda müzik öğretmenliğiyle ilgili çalışmalar yapmak bana mutluluk veriyor.					
4	Müzik öğretmenliğine yönelik lisansüstü çalışmalar yapmaya istekliyim.					
5	Müzik öğretmenliğine yönelik hizmet içi eğitim çalışmalarına katılmaktan mutluluk duyuyorum.					
6	Müzik derslerinde, şarkı öğretimi esnasında öğrencilere herhangi bir çalgıyla eşlik etmekten mutluluk duyuyorum					
7	Müzik eğitiminin her boyutunda kendimi geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmak bana mutluluk veriyor.					
8	Müzik öğretmenliğinin, öğretmenlik branşları arasındaki en sıkıcı branş olduğunu düşünüyorum.					
9	Öğrencilerimin, müzik dersini önemsemesi müzik öğretmenliği mesleğine olan bağlılığımı artırıyor.					
10	Müzik öğretmenliğinden aldığım manevi doyumun diğer mesleklere göre daha fazla olduğunu düşünüyorum.					
11	Beni müzik öğretmenliğine bağlayacak hiçbir neden bulamıyorum.					
12	Velilerin branşıma gereken önemi göstermemesi beni üzer.					
13	Okul içerisinde müzik derslerine girmek dışındaki faaliyetler ve etkinlikler (Öğretmenler korusu, orkestrası vb.) gereksiz yere beni yoruyor.					
14	Yaşam tarzımın müzik öğretmenliği mesleğine uygun olduğunu düşünüyorum.					
15	Müzik öğretmeni olmak bana mutluluk veriyor.					
16	Yeniden dünyaya gelsem tekrar müzik öğretmeni olurum.					
17	Maddi olarak diğer branşlara göre daha az kazanç sağlasam da müzik öğretmeni olmaktan mutluluk duyuyorum					
Anketimiz bitmiştir katılımınız için çok teşekkür ediyorum.						

Ek-4 “Öğrencilere Yönelik Kişisel Bilgi Formu” Örneği

Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu, Mesleğe Yönelik Tutumları ve Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi KİŞİSEL BİLGİ FORMU VE MÜZİK DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Değerli Öğrencimiz;

İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı programında çalışmakta olduğum “**Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu, Mesleğe Yönelik Tutumları ve Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi**” konulu doktora tezine ilişkin; öğrencilere yönelik olan verilen toplanması amacıyla geliştirilmiştir.

Anket; Kişisel bilgiler ve müzik dersi tutum ölçeği olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Ankete vereceğiniz cevaplar araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği açısından önemli görüldüğü gibi, hem genel eğitime hem de müzik eğitimine yönelik sorunların tespit edilmesi ve bu sorunlara çözüm sunabilmesi açısından önemli görülmektedir.

Ankete vereceğiniz cevaplar bilimsel amaçlarla kullanılacak, hiçbir cevap üçüncü şahıslarla paylaşılmayacak tamamen **gizli** tutulacaktır. Bu bağlamda uygun gördüğünüz seçeneği işaretlerken (X) işaretini koymanız yeterli olacaktır. Lütfen hiçbir soruyu cevapsız bırakmayınız. İlginiz ve katkılarınızdan dolayı teşekkür ediyorum.

Siyar KÖKSAL

Doktora Öğrencisi

Adres

Adres 2

E-Mail

Bir sonraki sayfada yer alan “*kişisel bilgilere yönelik sorular*” bölümüne geçiniz.

Kişisel Bilgilere Yönelik Sorular			
Bu bölümde kişisel bilgilerinize yönelik sorular yer almaktadır. İşaretlemek istediğiniz seçenek ilgili cevabın sağında yer almaktadır.			
Cinsiyetiniz?	Kadın ☐ Erkek ☐	Yaşadığınız il?	...
Okulunuzun adı? (<i>Araştırmanın güvenilirliği ve geçerliliği için sorulmuştur Gizli tutulacaktır</i>)	...		
Okulunuzun türü?	Devlet Okulu ☐ Özel Okul ☐		
Annenizin eğitim durumu	İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü ☐		
Babanızın eğitim durumu	İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü ☐		
Aylık geliriniz (<i>Tahmini bir değerde bulunabilirsiniz</i>)	1000 – 2999 ☐ 3000 – 4999 ☐ 5000 – 6999 ☐ 7000 – 8999 ☐ 9000 ve üstü ☐		
Okulda öğrendiğiniz bir çalgı var mı?	Evet ☐ Hayır ☐		
Okulda öğrendiğiniz çalgıyı lütfen belirtinizi? (Eğer bir önceki soruya cevabınız “hayır” ise soruyu boş bırakınız)	...		
Bir çalgıyı öğrenmek için özel kurslardan ders alıyor musunuz?	Evet ☐ Hayır ☐		
Özel kurslarda öğrendiğiniz çalgıyı lütfen belirtinizi? (Eğer bir önceki soruya cevabınız “hayır” ise soruyu boş bırakınız)	...		
Seçmeli müzik uygulamaları dersi alıyor musunuz?	Evet ☐ Hayır ☐		
Okulunuzda müzik sınıfı var mı?	Evet ☐ Hayır ☐		
İleride güzel sanatlar lisesi veya konservatuar gibi mesleki müzik eğitimi veren bir kurumda eğitim almak istiyor musunuz?	Evet ☐ Hayır ☐		
Bu bölüm bitmiştir. Lütfen bir sonraki sayfada yer alan “Müzik Dersi Tutum Ölçeği” bölümüne geçiniz.			

Ek-5 “Müzik Dersi Tutum Ölçeği” Örneği

Müzik Dersi Tutum Ölçeği							
Bu bölümde müzik dersine yönelik bakış açınızın tespit edilmesine yönelik sorular sorulmuştur. Sizden her bir ifadeyi dikkatli bir şekilde okumanız ve müzik dersi sürecinde bu ifadeleri hissedip hissetmediğinizi belirtmeniz istenmektedir. Eğer bu duyguları bir kere bile hissettiyseniz, bu durumu ne sıklıkla hissettiğinizi zaman zarfının olduğu sütuna işaretleyiniz.							
No	Maddeler	Hiçbir Zaman	Bazen	İkle	Genell Zaman	Çoğu Zaman	Her Zaman
1	Müzik dersinde bir çalgı öğrenmek beni mutlu eder.						
2	Müzik dersinde şarkı söylemeye yönelik etkinliklerden zevk alıyorum.						
3	Müzik dersinde koro şeklinde şarkı söylerken mutlu oluyorum.						
4	Sınıf içerisinde müzik etkinliklerine katılmak keyif alıyorum.						
5	Okulda yapılan müzikal etkinliklerde korist veya solist olarak katılmaya istek duyarım.						
6	Okulda yapılan müzik etkinliklerine katılmayı zaman kaybı olarak düşünüyorum.						
7	Müzik dersi sayesinde şarkı söyleme becerimi geliştiriyorum.						
8	Müzik dersinde çalgı çalmanın gerekli olduğunu düşünüyorum.						
9	Müzik dersine yönelik teorik bilgilerin (nota, diyez – bemol, tonlar, hız terimleri vb.) müziği anlamam açısından gerekli olduğunu düşünüyorum.						
10	Müzik dersine yönelik teorik bilgileri öğrenirken canım sıkılıyor.						
11	Müzik dersinde yaptığım ritim çalışmalarının müzikal yeteneğimin gelişmesinde etkili olduğunu düşünüyorum.						
12	Müzik dersinde çaldığımız veya söylediğimiz ezgilere kendi oluşturduğum ritim kalıplarıyla eşlik etmekten zevk alıyorum.						
13	Müzik dersinde farklı türde müzikler dinlemekten keyif alıyorum.						
14	Müzik dersinde bilmediğim birçok çalgıyı tanımak dersten daha çok keyif almama sağladı.						
15	Müzik dersi sayesinde müziğe olan yeteneğimi fark etmiş olmak derse olan ilgimi arttırdı.						
16	Müzik öğretmenime olan sevgim müzik dersini daha çok sevmemi sağlıyor.						
17	Müzik dersinde öğrendiklerimi boş zamanlarımda uygulamaktan keyif alıyorum.						
18	Müzik dersinin faydalı bir ders olduğunu düşünüyorum.						
19	Müzik dersinin saatlerinin arttırılması gerektiğini düşünüyorum.						
20	Müzik dersine zorunlu olmasa katılmazdım.						

Ek-6“Müzik Öğretmenlerinin Meslek Görüşlerine ve Bakış Açlarına Yönelik Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” Örneği

“MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN İŞ DOYUMU, MESLEĞE YÖNELİK TUTUMU VE ÖĞRENCİLERİN MÜZİK DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ” BAŞLIKLİ DOKTORA TEZİ İÇİN YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU			
Açıklama			
<p>Bu yarı yapılandırılmış görüşme formu İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı programında çalışmakta olduğum “Müzik Öğretmenlerinin İş Doymu, Mesleğe Yönelik Tutumu ve Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi” konulu doktora tezine yönelik nitel verilerin toplanması amacıyla geliştirilmiştir.</p> <p>Vereceğiniz cevaplar çalışmanın geçerliliği ve güvenilirliği açısından önemli görüldüğü gibi, müzik eğitimine yönelik sorunların tespit edilebilmesi ve bu sorunlara çözüm önerileri sunulabilmesi açısından önemli görülmektedir. Yarı yapılandırılmış görüşme formuna vereceğiniz cevaplar bilimsel amaçlarla kullanılacak, hiçbir cevap üçüncü şahıslarla paylaşılmayacak tamamen kimliğiniz ve kurumunuz gizli tutulacaktır.</p> <p align="right">Siyar Köksal</p>			
Görüşme Yeri			
Görüşme Tarihi		Görüşme Saati	
Görüşme Yapılan Öğretmene Ait Kişisel Bilgiler			
Cinsiyetiniz	Kadın ☐ Erkek ☐	Yaşınız	
Görev Yaptığınız Okul Türü		Yaşadığınız İl	
Görev Yaptığınız Kurum Türü			
Meslekteki Yılız			
Öğrenim Durumunuz			
Mezun Olduğunuz Üniversite			
Mezun Olduğunuz Fakülte			
Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu Sorular			
1	Mezun olduğunuz lisans programının müzik öğretmeni yeterliliklerine etkisi ile ilgili görüşleriniz nelerdir?		
2	Mesleğe başlamadan önceki beklentilerinizle mesleğe başladıktan sonra yaşadıklarınız arasında nasıl bir fark görüyorsunuz?		

3	Mesleğinizin maddi ve manevi yönden sizi tatmin etme noktasında fikirleriniz nelerdir?
4	Meslek sürecinde kendinizi geliştirmek için ne gibi faaliyetler yapıyorsunuz?
5	Görev yaptığınız okulda dersine girdiğiniz öğrencilerin dersinize olan bakış açısı hakkında ne düşünüyorsunuz?
6	Görev yaptığınız okuldaki idarecilerin (Müdür, Müd. Yrd.) müzik derslerine bakış açısı ve desteği hakkında ne düşünüyorsunuz?
7	Görev yaptığınız okuldaki velilerin dersinize olan bakış açısı hakkında ne düşünüyorsunuz?
8	Bir müzik öğretmeni olarak görev yaptığınız okuldaki diğer branş öğretmenlerinin dersinize olan bakış açısı hakkında ne düşünüyorsunuz?
9	Devlet okullarında ve özel okullarda verilen müzik derslerini karşılaştırdığınızda;
9a.	Öğretim materyallerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
9b.	Fiziki ve teknik imkânlarla ilişkin görüşleriniz nelerdir?
9c.	Öğrencilerin müzik dersine yönelik ilgileri noktasında fikirleriniz nelerdir?
9d.	Müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
9e.	Müzik öğretmenlerinin iş doyumuna ilişkin görüşleriniz nelerdir?
10	Görev yaptığınız okulda uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik olarak;
10a	Öğrenci katılımı yönünden görüşleriniz nelerdir?
10b	Uzaktan eğitim imkânları yönünden görüşleriniz nelerdir?
10c	Okul idaresinin dersin işlenmesi için tanıdığı süre ve imkanlar yönünden görüşleriniz nelerdir?
10d	Müzik dersine yönelik eğitim - öğretim uygulamaları yönünden görüşleriniz nelerdir?

11	Müzik öğretmenliği mesleğine sizi bağlayan etmenler nelerdir?
12	Müzik öğretmenliği mesleğinden sizi soğutan etmenler nelerdir?
13	İçinde bulunduğumuz Covid 19 pandemisi sürecinde yapılan uzaktan müzik eğitimi – öğretimi faaliyetlerinin öğretmenlik mesleğinize ve branşınıza yönelik etkileri noktasında düşünceleriniz nelerdir?
14	Müzik eğitimi ve genel eğitim alanlarında yapılan seminer çalışmalarının müzik öğretmeni meslek gelişimine sağladığı katkı noktasında fikirleriniz nelerdir?”

Ek-7 “Minnesota İş Doyumu Ölçeği” İçin Kullanım İzni

İş Doyumu Ölçeği Kullanma İzni

Siyar KÖKSAL
Alıcı başı

26 Şub 2021 11:07

Değerli hocam merhabalar.

İzmit Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalında Prof. Dr. Ersan Çiftci danışmanlığında “Devlet Okullarında ve Özel Okullardaki Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu, Mesleki Tutum Düzeyleri ile Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” konulu doktora tezini çalışmaktayım. Çalışmanın bir boyutu olan iş doyumuyla yönelik verilerin toplanması için 1985 yılında tarafınızca Türkiye’ye çevrilmiş olan “İş Doyumu” ölçeğini referans göstererek ve atf kuraları dâhilinde kullanmak istiyorum. İlginiz için şimdiden çok teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum. Sağlıklı günler dilerim.

İletişim:
[Redacted]

Aslı BAYCI
Alıcı ben

26 Şub 2021 12:49

Kullanabilirsiniz.

[Redacted]

Siyar KÖKSAL
[Redacted]

Siyar KÖKSAL
[Redacted]

26 Şub 2021 12:56

Ek-8 “Müzik Öğretmenliği Mesleği Tutum Ölçeği” İçin “Uzman Görüşü Alma Formu” Örneği

Sayın .....

İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Bilim Dalında Prof. Dr. Ersan Çiftci danışmanlığında “**Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu Mesleğe Yönelik Tutumu, ve Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi**” konulu doktora tezini çalışmaktayım.

Literatürde hem müzik öğretmenlerinin, hem de diğer branş öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının tespit edilmesi amacıyla çeşitli ölçeklerin olduğu, hatta bu ölçeklerin çeşitli çalışmalarda da kullanıldığı tespit edilmiştir. Fakat hazırlanmış olan tutum ölçeklerinin genellikle öğretmen adaylarına uygulandığı ve ölçeklerde “öğretmen olacağım aklıma geldiğinde mutlu oluyorum” veya “öğretmenlik mesleğini hakkıyla yapacağıma inanıyorum” gibi gelecek zamanı ifade eden maddelerin olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın güvenilirliğini ve geçerliliğini etkilememek ve görev yapan müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumlarını tespit etmek amacıyla yeni bir tutum ölçeği geliştirmeye karar verilmiştir.

Bu neden ve amaçla hazırlanmış olan “**Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği**” için görüşlerinize ihtiyaç duyulmuştur. Aşağıda yer alan maddelerin ölçek içinde yer alması, geliştirilmesi veya çıkartılmasına yönelik önerilerinizi maddelerin yanındaki ilgili kısma ekleyebilir veya ayrı bir sayfada gönderebilirsiniz.

Önerileriniz için şimdiden teşekkür ediyor iyi çalışmalar diliyorum.

Siyar Köksal
Doktora Öğrencisi

Tel: [REDACTED]

E – Mail: [REDACTED]

Adres: [REDACTED]

Adres 2: [REDACTED]

	Maddeler	Uygun	Çıkarılmalı	Geliştirilmeli	Düşünceler
Müzik öğretmenliğine bağlılık					
1	Müzik öğretmenliğinin, öğretmenlik branşları arasındaki en sıkıcı branş olduğunu düşünüyorum.				
2	Yaşam tarzımın müzik öğretmenliği mesleğine uygun olduğunu düşünüyorum.				
3	Müzik öğretmeni olmak bana mutluluk veriyor.				
4	Öğrencilerimin, müzik dersini önemsemesi müzik öğretmenliği mesleğine olan bağlılığımı artırıyor.				
5	Müzik öğretmenliğinden aldığım manevi doyumun diğer mesleklere göre daha fazla olduğunu düşünüyorum.				
6	Mümkün olsa başka branşa geçebilirim.				
7	Beni müzik öğretmenliğine bağlayacak hiçbir neden bulamıyorum.				
8	Yeniden dünyaya gelsem tekrar müzik öğretmeni olurum.				
9	Maddi olarak diğer branşlara göre daha az kazanç sağlasam da müzik öğretmeni olmaktan mutluluk duyuyorum				
Müzik öğretmenliğine yönelik mesleki gelişim - ilgi					
10	Müzik öğretmenliğinde mesleki gelişim amaçlı yapılan tüm çalışmaları takip etmekten zevk alıyorum.				
11	Müzik öğretmenliğiyle ilgili tüm çalışmalar ilgimi çeker.				
12	Boş zamanlarımda müzik öğretmenliğiyle ilgili çalışmalar yapmak bana mutluluk veriyor.				
13	Müzik öğretmenliğine yönelik lisansüstü çalışmalar yapmaya istekliyim.				
14	Müzik öğretmenliğine yönelik hizmet içi eğitim çalışmalarına katılmaktan mutluluk duyuyorum.				
Müzik öğretmenliğinde mesleki yeterlilik					
15	Müzik derslerinde, şarkı öğretimi esnasında öğrencilere herhangi bir çalgıyla eşlik etmekten mutluluk duyuyorum.				
16	Müzik eğitiminin her boyutunda kendimi geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmak bana mutluluk veriyor.				
17	Öğrencilere şarkı öğretmek dışında yapılan tüm ders içi etkinliklerinden sıkılıyorum.				
18	Müzik dersinde sadece şarkı öğretimi yapmaktan mutluluk duyuyorum.				
19	Şarkı öğretimi, müzik eğitiminin bir boyutu olsa da müzik teorisine yönelik bilgilerin öğretilmesinin daha önemli olduğunu düşünüyorum.				
Müzik öğretmenliğine yönelik önem					
20	Öğrencilerim müzik dersini önemsediklerinde mutlu oluyorum.				
21	Okullarda sanat ortamının oluşmasında müzik öğretmenin katkısının önemli olduğuna inanıyorum.				

22	Müzik ders saatlerinin yetersiz oluşu verimli ders işleme konusunda beni zorluyor.				
23	Müzik öğretmeni olarak okulda diğer branşlara nazaran daha az ilgi görmek beni üzer.				
24	Diğer branştaki öğretmenlerin benimle işbirliği yapması bana mutluluk veriyor.				
25	Okul idaresinin branşımı gereksiz görmesi beni üzer.				
26	Velilerin branşıma gereken önemi göstermemesi beni üzer.				
27	Branşına yönelik okul içinde faaliyetler yapmaktan haz duyuyorum.				
28	Okul içerisinde müzik dersine girmek dışındaki faaliyet ve etkinlikler sıkıcı oluyor.				

Ekleme istediğiniz bir şey varsa buraya ekleyebilirsiniz.

Ek-9 “Müzik Dersi Tutum Ölçeği” İçin “Uzman Görüşü Alma Formu” Örneği

Sayın

İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Bilim Dalında Prof. Dr. Ersan Çiftci danışmanlığında çalışmakta olduğum “Müzik Öğretmenlerinin Mesleğe Yönelik Tutumu, İş Doyumu ve Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi” konulu doktora tezim için hazırladığım “müzik dersine yönelik öğrenci tutumları” ölçeği için görüşlerinize ihtiyaç duyulmuştur. Aşağıda yer alan maddelerin ölçek içinde yer alması, geliştirilmesi veya çıkartılmasına yönelik önerilerinizi maddelerin yanındaki ilgili kısma ekleyebilir veya ayrı bir sayfada gönderebilirsiniz.

Önerileriniz için şimdiden teşekkür ediyorum iyi çalışmalar diliyorum.

Siyar Köksal
Doktora Öğrencisi

Tel

E – Mail

Adres

Adres 2

No	Maddeler	Uygun	Geliştirilmeli	Çıkarılmalı	Düşünceler
1	İstiklal marşının anlamını ve önemini müzik dersinde daha iyi kavradım.				
2	Müzik dersinde sadece şarkı söylemekten keyif alıyorum. Diğer etkinlikleri eğlenceli bulmuyorum.				
3	Müzik dersinde bireysel (solo) şarkı söylemenin daha eğlenceli olduğunu düşünüyorum				
4	Müzik dersinde koro şeklinde şarkı söylemenin daha eğlenceli olduğunu düşünüyorum.				
5	Müzik dersinde bireysel (solo) şarkı söylemenin faydalı olduğuna inanıyorum.				
6	Müzik dersinde koroyla şarkı söylemenin faydalı olduğuna inanıyorum.				
7	Müzik dersi dışında yapılan koro çalışmalarına katılmayı çok istiyorum.				
8	Okulda yapılan müzikal etkinliklerde koroda veya solo olarak görev almayı çok istiyorum.				
9	Müzik öğretmenimin, okulda yapılan müzik etkinliklerine beni çağırmasına üzülüyorum.				
10	Müzik dersinde müzik öğretmenimin, öğrendiğim şarkılara çalgısıyla eşlik etmesinin faydalı olduğuna inanıyorum.				
11	Müzik dersinde müzik öğretmenimin, öğrendiğim şarkılara çalgısıyla eşlik ettiğinde ders daha eğlenceli geçiyor.				
12	Müzik dersi sayesinde şarkı söylerken veya konuşurken sesimi nasıl kullanacağımı öğrendim.				
13	Müzik dersinde bir çalgı çalmaktan mutluluk duyuyorum.				
14	Müzik dersinde melodika veya flüt dışında başka çalgılarında öğretilmesi gerektiğine inanıyorum.				
15	Müzik dersinde çalgı çalmak kendime olan güvenimi arttırıyor.				
16	Müzik dersine yönelik teorik bilgiler öğrenmenin müziği anlamak açısından faydalı olduğunu düşünüyorum				

17	Müzik dersine yönelik teorik bilgileri öğrenirken canım çok sıkılıyor.				
18	Müzik dersinde sesin oluşumunu diğer derslere göre daha iyi öğrendiğimi düşünüyorum.				
19	İnsan sesinin oluşumuna yönelik yapılan etkinliklerden keyif alıyorum.				
20	Müzik dersinde yaptığım ritim çalışmalarının müziği çözümlenmede yardımcı olduğuna inanıyorum.				
21	Bir eseri (okul şarkısı) seslendirdiğimde onun farklı bölümlerinin olduğunu hissediyorum.				
22	Müzik dersinde bona ve solfej çalışmalarının müziği anlamam açısından faydalı olduğuna inanıyorum.				
23	Müzik dersinde bona ve solfej çalışmaları yapmaktan keyif alıyorum.				
24	Müzik dersinde kendi yarattığım ezgileri seslendirmekten mutluluk duyuyorum.				
25	Müzik dersinde çaldığımız veya söylediğimiz ezgilere kendi oluşturduğum ritimlerle eşlik etmek beni mutlu ediyor.				
26	Mustafa Kemal Atatürk'ün müzik ve sanat ile ilgili düşüncelerini öğrendikçe müziğe ve sanata bakış açım olumlu yönde değişti.				
27	Müzik dersinde Atatürk'e olan saygım ve sevgim artıyor.				
28	Müzik dersinde müzik kültürünün geliştiğine inanıyorum.				
29	Müzik dersinde klasik müzik dinlemekten keyif alıyorum.				
30	Müzik dersinde pop müzik dinlemekten keyif alıyorum.				
31	Müzik dersinde halk müziğini daha iyi öğrendiğime inanıyorum ve kültürüme daha çok bağlıyorum.				
32	Dünya üzerinde yer alan başka kültürlerin müziklerini öğrenmek bana kültürel anlamda katkı sağlıyor.				
33	Müzik dersi sayesinde bilmediğim birçok çalgıyı tanıdım.				
34	Müzik dersi sayesinde daha kaliteli müzikler dinlemeye başladım.				
35	Müzik dersinde müzik yeteneğimin geliştiğine inanıyorum.				

36	Müzik dersinde müzik yeteneğimin ortaya çıktığına inanıyorum.				
37	Müzik dersiyse müziğe yeteneğimin <u>olmadığını</u> fark ettim.				
38	Müzik dersi sayesinde müziğe olan yeteneğimi fark ettim.				
39	Müzik dersinde müzik öğretmenimin tutumu derse olan inancımı etkiliyor.				
40	Müzik dersinde şarkı söylerken veya çalgı çalarken hata yapmaktan korkmuyorum.				
41	Müzik dersinde öğrendiklerimi boş zamanlarımda uyguluyorum.				
42	Müzik dersinin faydalı bir ders olduğunu düşünüyorum.				
43	Müzik dersinin saatlerinin arttırılması gerektiğini düşünüyorum.				
44	İlerde müzik ile ilgili bir meslek edinmeyi düşünüyorum.				
45	Müzik dersine zorunlu olmazsam <u>katılmazdım.</u>				

Ekleme istediğiniz bir şey varsa buraya ekleyebilirsiniz.

--

**Ek-10 “Müzik Öğretmenlerinin Meslek Görüşlerine Ve Bakış Açıklarına Yönelik
Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” İçin “Uzman Görüşü Alma Formu”
Örneği**

Sayın.....

İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Bilim Dalında Prof. Dr. Ersan Çiftci danışmanlığında “**Müzik Öğretmenlerinin Mesleğe Yönelik Tutumu, İş Doyumu ve Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi**” konulu doktora tezini çalışmaktayım.

Araştırmada müzik öğretmenlerine uygulanacak olan tutum ve iş doyum ölçeklerinden nicel verilerin elde edilmesi amaçlanırken, araştırmaya nitel bir boyut kazandırmak için tutum ve iş doyum ölçeklerine paralel olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır.

İş doyum ve tutum ölçeklerinin uygulanacağı örneklem grubundan bağımsız olarak, 40 kişilik bir gruba uygulanması planlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu için görüş ve önerilerinize ihtiyaç duyulmuştur. Aşağıda, araştırmada kullanılması planlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ve sizden doldurulması istenen uzman görüşü formu bulunmaktadır.

Formu değerlendirmeyi kabul ettiğiniz ve değerli bilgilerinizden yararlanma fırsatı verdiğiniz için teşekkür ediyorum, saygı ve sevgilerimi sunuyorum, sağlıklı günler diliyorum.

Siyar KÖKSAL

Doktora Öğrencisi

Te

E – Mail

Adres

Adres 2

“MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN İŞ DOYUMU, MESLEĞE YÖNELİK TUTUMU VE ÖĞRENCİLERİN MÜZİK DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ” BAŞLIKLİ DOKTORA TEZİ İÇİN YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU			
Açıklama			
<p>Bu yarı yapılandırılmış görüşme formu İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı programında çalışmakta olduğum “Müzik Öğretmenlerinin İş Doymu, Mesleğe Yönelik Tutumu ve Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi” konulu doktora tezine yönelik nitel verilerin toplanması amacıyla geliştirilmiştir.</p> <p>Vereceğiniz cevaplar çalışmanın geçerliliği ve güvenilirliği açısından önemli görüldüğü gibi, müzik eğitimine yönelik sorunların tespit edilebilmesi ve bu sorunlara çözüm önerileri sunulabilmesi açısından önemli görülmektedir. Yarı yapılandırılmış görüşme formuna vereceğiniz cevaplar bilimsel amaçlarla kullanılacak, hiçbir cevap üçüncü şahıslarla paylaşılmayacak tamamen kimliğiniz ve kurumunuz gizli tutulacaktır. Katılımızı için teşekkür ediyorum.</p>			
Siyar Köksal			
Görüşme Yeri			
Görüşme Tarihi		Görüşme Saati	
Görüşme Yapılan Öğretmene Ait Kişisel Bilgiler			
Cinsiyetiniz		Yaşınız	
Görev Yaptığınızı Okul Türü			
Görev Yaptığınız Kurum Türü			
Meslekteki Yılıınız			
Öğrenim Durumunuz			
Mezun Olduğunuz Üniversite			
Mezun Olduğunuz Fakülte			
Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu Sorular			
1	Mezun olduğunuz lisans programının müzik öğretmeni yeterliliklerinizi ne ölçüde ve nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?		
2	Mesleğe başlamadan önceki beklentilerinizle mesleğe başladıktan sonra yaşadıklarınız arasında nasıl bir fark görüyorsunuz?		
3	Mesleğinizin maddi ve manevi yönden sizi tatmin etme noktasında fikirleriniz nelerdir?		

4	Meslek sürecinde kendinizi geliştirmek için ne gibi faaliyetler yapıyorsunuz?
5	Görev yaptığınız okulda dersine girdiğiniz öğrencilerin dersinize olan bakış açısı hakkında ne düşünüyorsunuz?
6	Görev yaptığınız okul idarecilerinin dersinize olan bakış açısı hakkında ne düşünüyorsunuz?
7	Görev yaptığınız okuldaki velilerin dersinize olan bakış açısı hakkında ne düşünüyorsunuz?
8	Bir müzik öğretmeni olarak görev yaptığınız okuldaki diğer branş öğretmenlerinin dersinize olan bakış açısı hakkında ne düşünüyorsunuz?
9	Devlet okullarında ve özel okullarda verilen müzik derslerini karşılaştırdığınızda;
9a.	Öğretim materyallerine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
9b.	Fiziki ve teknik imkânlarla ilişkin görüşleriniz nelerdir?
9c.	Öğrencileri müzik dersine karşı tutumlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
9d.	Müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
9e.	Müzik öğretmenlerinin iş doyumuna ilişkin görüşleriniz nelerdir?
10	Görev yaptığınız okulda uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik olarak;
10a	Öğrenci katılımı yönünden görüşleriniz nelerdir?
10b	Uzaktan eğitim imkânları yönünden görüşleriniz nelerdir?
10c	Okul idaresinin dersin işlenmesi için tanıdığı süre ve imkânlar yönünden görüşleriniz nelerdir?
10d	Müzik dersine yönelik eğitim - öğretim uygulamaları yönünden görüşleriniz nelerdir?
11	Müzik öğretmenliği mesleğine sizi bağlayan etmenler nelerdir?

12	Müzik öğretmenliği mesleğinden sizi soğutan etmenler nelerdir?
13	İçinde bulunduğumuz Covid 19 pandemisi sürecinde yapılan uzaktan eğitim öğretim faaliyetleri öğretmenlik mesleğinize ve branşına olan tutumunuzu ne yönde etkiledi.

“MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN İŞ DOYUMU, MESLEĞE YÖNELİK TUTUMU VE ÖĞRENCİLERİN MÜZİK DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ” BAŞLIKLI DOKTORA TEZİ İÇİN YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMUNA YÖNELİK UZMAN GÖRÜŞÜ FORMU			
1	Açıklama bölümü “yarı yapılandırılmış görüşme formu” için uygun mudur?	Evet	Hayır
	Hayır , ise açıklamada bulunur musunuz?	☐	☐
2	Görüşme yapılan öğretmene ait kişisel bilgiler bölümü “Yarı yapılandırılmış görüşme formu için uygun mudur?	Evet	Hayır
	Hayır , ise açıklamada bulunur musunuz?	☐	☐
3	1. Soru, ilgili konu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu için uygun mudur?	Evet	Hayır
	Hayır , ise açıklamada bulunur musunuz?	☐	☐
4	2. Soru, ilgili konu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu için uygun mudur?	Evet	Hayır
	Hayır , ise açıklamada bulunur musunuz?	☐	☐
5	3. Soru, ilgili konu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu için uygun mudur?	Evet	Hayır
	Hayır , ise açıklamada bulunur musunuz?	☐	☐
6.	4. Soru, ilgili konu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu için uygun mudur?	Evet	Hayır
	Hayır , ise açıklamada bulunur musunuz?	☐	☐
7	5. Soru, ilgili konu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu için uygun mudur?	Evet	Hayır
	Hayır , ise açıklamada bulunur musunuz?	☐	☐
8	6. Soru, ilgili konu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu için uygun mudur?	Evet	Hayır
	Hayır , ise açıklamada bulunur musunuz?	☐	☐
9	6. Soru, ilgili konu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu için uygun mudur?	Evet	Hayır

	Hayır , ise açıklamada bulunur musunuz?	☐	☐
10	7. Soru , ilgili konu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu için uygun mudur?	Evet	Hayır
	Hayır , ise açıklamada bulunur musunuz?	☐	☐
11	8. Soru , ilgili konu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu için uygun mudur?	Evet	Hayır
	Hayır , ise açıklamada bulunur musunuz?	☐	☐
12	9. Soru ve alt maddeleri , ilgili konu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu için uygun mudur?	Evet	Hayır
	Hayır , ise açıklamada bulunur musunuz?	☐	☐
13	10. Soru ve alt maddeleri , ilgili konu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu için uygun mudur?	Evet	Hayır
	Hayır , ise açıklamada bulunur musunuz?	☐	☐
14	11. Soru , ilgili konu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu için uygun mudur?	Evet	Hayır
	Hayır , ise açıklamada bulunur musunuz?	☐	☐
15	11. Soru , ilgili konu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu için uygun mudur?	Evet	Hayır
	Hayır , ise açıklamada bulunur musunuz?	☐	☐
16	12. Soru , ilgili konu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu için uygun mudur?	Evet	Hayır
	Hayır , ise açıklamada bulunur musunuz?	☐	☐
17	13. Soru , ilgili konu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu için uygun mudur?	Evet	Hayır
	Hayır , ise açıklamada bulunur musunuz?	☐	☐
<ul style="list-style-type: none"> • Belirtilen maddeler dışında gözden kaçırdığım maddeler olması halinde önerinizi bu alanda açıklayabilirsiniz 			
<p>Öneriler:</p>			

Ek-11 İnönü Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Onay Belgesi

Evrak Tarih ve Sayısı: 25/03/2021-E.30705

T.C. İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE ETİK KURULU Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma Etik Kurulu		
Oturum Tarihi : 25.03.2021	Oturum Sayısı : 7	Karar Sayısı : 2021/7-9
Etik Açısından Uygun		
Çalışma Adı	DEVLET OKULLARI VE ÖZEL OKULLARDAKİ MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN İŞ DOYUMU, MESLEĞE YÖNELİK TUTUMU VE ÖĞRENCİLERİN MÜZİK DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ	
Araştırmacılar	Doktora Öğrencisi Siyar Köksal (Yürütücü) Prof.Dr. Ersan Çiftci (Danışman)	
Başkan Kurul Üyesi Prof.Dr. Hüseyin Suphi ERDEM Başkan Yardımcısı Kurul Üyesi Prof.Dr. Mustafa ARSLAN Kurul Üyesi Prof.Dr. Mehmet GÜNGÖR Kurul Üyesi Prof.Dr. Süleyman ÇALDAK Kurul Üyesi Prof.Dr. Nesrin SİS Kurul Üyesi Prof.Dr. Mehmet ÜSTÜNER Kurul Üyesi Prof.Dr. Lütfiye ÖZDEMİR Sekreter Hatice CİHAN		

E-İmzalıdır.
 Etik Kurul Başkanı
 Hüseyin Suphi ERDEM

Ek-12 İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü araştırma izin talebi yazısı

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Başkanlığı

Sayı : E-44550806-302.08.01--84435
Konu : Araştırma İzni (Siyar KÖKSAL)

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Anabilim Dalımız, Müzik Eğitimi Bilim Dalı, 37173712012 kayıt numaralı Doktora Öğrencisi Siyar KÖKSAL'ın Prof.Dr. Ersan ÇİFTÇİ'nin danışmanlığında yürütülen "Devlet Okulları ve Özel Okullardaki Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu, Mesleğe Yönelik Tutum Düzeyleri ve Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi" başlıklı doktora tezi kapsamında Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlı ortaokullar, Ortaöğretim Genel Müdürlüğü'ne bağlı liseler ve Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü'ne bağlı ortaokul ve liselerde yapacağı araştırma için ilgili makamlardan gerekli izinlerin alınmasına ilişkin belgeler ekte sunulmuştur.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Prof.Dr. Ersan ÇİFTÇİ
Anabilim Dalı Başkanı

Ek:Araştırma İzin Formu ve Ekleri (210 Syf.)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSRL5D8Z9E Pin Kodu :69762

<https://turkiye.gov.tr/ebd?ak=3837&caD=BSRL5D8Z9E&caS=84435>

Adres:İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi C Blok Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Başkanlığı
Kat:1 Battalgazi/Malatya
Telefon:4521 Faks:0 (422) 3410042
e-Posta:smuzik@inonu.edu.tr Web:https://www.inonu.edu.tr
Kep Adresi:inonu.universitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Cennet DEMİR
Uzman: Bilgisayar İşletmeni
Tel No: 4438

Ek-13 Milli Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı araştırma izin belgesi

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : E-49614598-605.01-33385551
Konu : Araştırma Uygulama İzin Talebi

29.09.2021

DAĞITIM YERLERİNE

- İlgi: a) İnönü Üniversitesi Rektörlüğü'nün 14/09/2021 tarihli ve E-50235129-300-85061 sayılı yazısı.
b) Milli Eğitim Bakanlığının 21/01/2020 tarihli ve 2020/2 Nolu Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesi.

İlgi (a) yazı ile İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı Doktora öğrencisi Siyar KÖKSAL'ın "Devlet Okulları ve Özel Okullardaki Müzik Öğretmenlerinin İş Doyumu, Mesleğe Yönelik Tutum Düzeyleri ve Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi" konulu çalışmasına veri sağlamak amacıyla anket çalışması yapma izin talebine ilişkin ilgi yazı ve ekleri Bakanlığımız tarafından incelenmiştir.

Bakanlığımıza bağlı resmi/özel okul ve kurumlarda öğrenci, öğretmen ve okul yöneticilerinin katılımıyla yapılması planlanan uygulamanın covid-19 tedbirlerine uyulması ve denetimi il/ilçe milli eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre; onaylı bir örneği Bakanlığımızda muhafaza sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan, veri toplama araçlarının <https://forms.gle/HwnJ1asGTizJuteo6> adresinden online olarak uygulanmasına ilgi (b) Genelge doğrultusunda izin verilmiştir.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Mehmet Fatih LEBLEBİCİ
Bakan a.
Başkan

Ek: Onaylı Veri Toplama Araçları (17 Sayfa)

Dağıtım:

Gereği:

Adana, Ağrı, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir,
Bartın, Diyarbakır, Elazığ, Gaziantep, Gümüşhane,
İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Karabük, Kırkkale,
Kütahya, Şırnak, Tekirdağ, Van ve Yozgat Valiliklerine
(İl Milli Eğitim Müdürlüğü)

Bilgi:

İnönü Üniversitesi Rektörlüğüne

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Milli Eğitim Bakanlığı 4/A

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-obys>

Telefon No : 0 (312) 413 27 51

E-Posta : sgb_arastirmazinlasi@meb.gov.tr

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bilgi için: Fatma TABALU Şef

Uzman : Şaf

İnternet Adresi: www.sgb.gov.tr

Faks: 3124186401

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 3f35-1053-3ea8-af4c-2022 kodu ile teyit edilebilir.

